Un cerc în iarba
Traducere de H.R. RADÂAN
Editura UNIVERS Bucureşti «1991
OEK DE JONG
CIRKEL ÎN HET GRAS
Meulenhoff Nederland bv. Amsterdam 1985
O 1985 by Oek de Jong and Meulenhoff Nederland bv
Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate editurii UNIVERS
ISBN 973 – 34 – 0138 – 2
KΡησσαι νύ ποτ ώδ έμμελέως πόδβσσιν ώρχηυτ* άπαλοισ άμΦ* ερόβυτα βώμον, πόαζ, τέρεν άνβος μαλακόν ματείσαι.1
SAFO
Şi tălpile lor se mişcă în ritm, precum cândva fragede tălpi de fecioare cretane dănţuiau împrejurul unui altar al iubirii, strivind un cerc în iarba moale presărată cu flori.
PARTEA ÎNTÂI
PRINTRE COLOANE
PLOAIA ÎŞI ANUNŢASE SOSIREA. PALE DE VÂNT stârniseră nori de praf printre pinii de pe coline, pe străzile Romei ziarele fuseseră zburătăcite de pe tejghelele chioşcurilor, un drumeţ matinal singuratic simţise pe obraz picăturile unei fântâni, şi apoi ploaia nu se mai lăsase prea mult aşteptată.
Hanna Piccard, care se îndrepta, într-un taxi, pe şerpuitoarea via Garibaldi, spre piscul muntelui Gianicolo – beneficiind de o frumoasă privelişte spre Roma veche, de dincolo de Tibru – văzu cum se apropie potopul. Plină de presimţiri nu era; dimpotrivă, o chinuiau nişte amintiri: în noaptea aceea, pentru prima dată în viaţa ei, împărţise patul cu un italian. O rupere de nori îi produse o senzaţie plăcută.
În seara din ajun, Hanna Piccard se îmbătase, şi se zbătuse între o veselie fără frâu şi o melancolie la fel de aprigă. Pe la miezul nopţii, grupul de petrecăreţi se risipise. Atunci Hanna Piccard se pomenise singură cu unul din ei: un bărbat care, în tot cursul serii, o urmărise

stăruitor cu privirea şi îşi dăduse osteneală să-şi amintească unele amănunte din vizita lui în Ţările-de-Jos. Ar fi fost aşadar o cruzime din partea ei dacă i-ar mai fi şi refuzat italianului răsplata. Să-l urmeze sau nu, îi era cu totul indiferent. La vederea apartamentului lui fusese cuprinsă de frică, dar mai resimţise totuşi şi o oarecare plăcere la gândul că ea însăşi avea să-şi facă de cap.

Rămăsese însă numai cu această plăcere. Pentru început, fuseseră stinse lămpile, în ciuda obiecţiilor ei, aşa încât priveliştea rotunjimilor unui trup de bărbat îi fusese răpită. După aceea i se dăduse de înţeles că trebuie să se arate în primul rând supusă şi lipsită de voinţă, dacă vrea să fie pe placul amfitrionului ei. Ei i-ar fi plăcut grozav să fie pasivă şi să se lase drăgostită, i-ar fi plăcut grozav să nu mai aibă nici pic de voinţă proprie, dar nu dacă toate acestea i se cereau pe un ton mai mult sau mai puţin poruncitor. Îşi lăsase în voia lui partenerul, care însă nu dovedise prea multă iscusinţă amoroasă. După zece minute fusese satisfăcut. Ceea ce ea socotise că va fi doar apetitivul, părea să fie întregul ospăţ. Hanna se ridicase în capul oaselor, frământase, fredonând, excitantele cute de grăsime ale ziaristului cvadragenar, şi în cele din urmă preluase ea iniţiativa. Dar din cine ştie ce pricină, amantul ei aproape invizibil se simţi deodată jignit: se dăduse jos din pat şi-şi petrecuse restul nopţii în altă cameră.

Când primele picături de ploaie căzură pe maşină, Hanna Piccard deschise o fereastră, ca să simtă mirosul îmbătător al apropiatului potop. Şoferul îşi puse o mână după ceafă – după hipersensibila sa ceafă, aşa povesti ea mai târziu – şi o rugă să închidă fereastra. Ea o lăsă însă mult timp deschisă, ca să-i dea de înţeles că tonul lui nu-i plăcuse. Ploaia plutea pe Tibru. Pe o via del Corso pustie, şoferul frână atât de brusc, încât Hanna fu aruncată înainte. Se plânse de acest mod de a frâna, şi de data aceasta tonul ei nu-i plăcu lui. Fără să-i răspundă, şoferul porni mai departe, cu viteza unui pieton. Între timp, ploaia începuse să răpăie pe maşină.

Dacă ar fi fost de acord cu acest mers la pas al

maşinii, Hanna ar fi ajuns probabil uscată acasă şi n-ar fi rămas cu amintiri deosebite în legătură cu o dimineaţă de duminică din toamna anului 1976. Dar îndrăzni să-şi manifeste nerăbdarea printr-un gest al mâinii. Şoferul îşi luă pe loc piciorul de pe pedala de acceleraţie, lăsă maşina să se zdruncine pe bolovanii caldarâmului din Piazza della Rotonda, unde ajunsese în acele clipe, şi opri în faţa Panteonului. După fălcile lui, Hanna deduse că vorbea, dar răpăiala ploii îl făcea cu neputinţă de înţeles.

— Ai spus ceva? – îl întrebă ea, strigând.

— Vă rog să aveţi bunătatea să vă daţi jos din maşina mea – răspunse el, ridicând glasul şi fără să se întoarcă înspre ea.

— Domnule, eu locuiesc foarte aproape de aici. Ce am făcut? Dacă mi-ai mai putea îngădui trei minute, ţi-aş fi recunoscătoare.

— Următorul dumitale client poate să mai aştepte câteva clipe.

— Domnule, eşti impertinent.

— Jos din maşina mea! Şi să nu-mi plăteşti nimic, pentru că banii dumitale mi-ar aduce nenoroc.

— Domnule, vreau să ajung acasă!

Şoferul îşi aprinse, cu mişcări lente, o ţigaretă. Hanna Piccard îşi încrucişă braţele, ferm hotărâtă să nu cedeze. Trecură astfel cinci minute de ascultare a ploii. Când îşi închise ochii, Hannei i se făcu dor de zilele de toamnă care o încântaseră în parcul vilei Borghese, acele zile cu arbori nemişcaţi şi cu atmosfera încărcată de umezeală, acele zile cu căldură jilavă, când se simţea copleşită de încordarea care plutea în aer: încordarea incertitudinii.

— Cât trebuie să mai aştept? – întrebă ea în cele din urmă.

Nu primi niciun răspuns. Nu mai avea rost să aştepte. Hanna Piccard îi azvârli şoferului câteva bancnote, caborî din maşină şi o luă, cu paşi grăbiţi, pe pavelele acum lunecoase, spre Panteon. Taxiul se depărtă numaidecât. Când Hanna ajunse la coloanele porticului,

apa de ploaie îi picura din părul tuns scurt.

Între coloane, între coloanele colosale de granit trandafiriu şi cenuşiu, se simţi la adăpost şi se delectă ascultând cum răpăie şi şiroieşte ploaia, cum plescăie şi plesneşte, cum stropeşte şi împroaşcă. Încă din adolescenţă obişnuia să deschidă uşile şi ferestrele de îndată ce începea să plouă cu găleata. Tremurând, îşi vârî mâinile în mânecile pardesiului şi începu să se plimbe încolo şi încoace, cu paşi mici şi ritmaţi, în partea apuseană a porticului, cu capul înclinat, ca şi cum ar fi cugetat.

— Ah, omul nu trebuie să fie mic la suflet – mormăi ea.

— Viaţa e măreaţă.

Mulţumită acelei ruperi de nori şi mulţumită sentimentului că acum se afla într-un spaţiu deschis, neîngrădit – sentiment generat de mersul între coloane – senzaţia de anxietate îi dispăru. Atunci Hanna trase adânc aer în piept. Coloanele erau monolite, aşa i se spusese, şi, repetând în gând cuvântul „monolit”, şi amintindu-şi că aceste coloane rezistaseră două mii de ani, Hanna Picoard îşi redobândi încrederea, până atunci şovăitoare, în propria ei forţă lăuntrică. Ceva mai târziu se gândi la mica stâacă dinlăuntrul ei, care ieşea întotdeauna nevătămată deasupra apei, îşi pieptănă părul ud, dar tot nu băgase încă de seamă prezenţa altora. Singura ei presimţire se referea acum la fericirea apărută brusc: prevedea că până spre seară, nu mai târziu, această fericire va ajunge la un nivel mult prea ridicat. Atunci se deplasă spre partea răsăriteană a porticului.

Sub o umbrelă de soare stătea acolo, pe un taburet, o femeie corpolentă de vreo cincizeci de ani, care citea cu glas tare dintr-un ziar de bulevard. Între ghivecele încă goale stătea în picioare un bătrân, care asculta, cu capul plecat, ştirile date de presa de scandal. Femeia, bine dispusă, stătea comod pe taburet, iar bărbatul, neajutorat şi cuminte, o asculta. Hanna Piccard fu înduioşată de acest cuplu din partea din spate a porticului, de buna dispoziţie

a femeii, de loialitatea bătrânului, şi de legătura save părea să existe între ei. Se topi de duioşie şi mormăi, ea de obicei: „Ah, Doamne!”

După câteva secunde descoperi între coloane o a treia persoană. Era un bărbat de vreo treizeci de ani, oare se aşezase pe soclul unei coloane şi se uita la ceea să o înduioşase pe ea, pe Hanna. Hanna se afla pieziş în spatele lui, iar zgomotul scurgerii apei făcuse ca paşii ei să nu fie auziţi. Într-o clipită, Hanna efectuase o întreagă serie de măsurători de rutină: înălţimea, greutatea, proporţiile şi vârsta unui trup masculin. Şi prelucră, bineînţeles, inconştient, mulţimea de date, dar era clar că acest bărbat zvelt şi ţinuta lui corporală emanau o anumită forţă de atracţie, căci ochii ei rămaseră aţintiţi spre el. Singurul lucru care o izbi cu adevărat fu modul în care bărbatul acesta îi privea pe femeia de sub umbrela de soare şi pe bătrânul dintre ghivece, căci modul lui de a privi, care nu figura în codurile ei, i se păru extrem de insolent. Tânărul stătea nemişcat, cu braţele rezemate pe genunchi, şi se uita cu coada ochiului, ţinându-şi capul înclinat, ca cel al unei păsări de pradă. Părea să fi uitat că priveşte.

Pff! Hannei îi veni în minte această exclamaţie. „Pff!”, îşi zise ea, văzând că cineva îndrăzneşte să-i urmărească pe alţii în mod atât de neruşinat, ca şi cum ar vrea să-i înghită din priviri. Indignarea care o stăpâni preţ de câteva secunde fu temperată de culoarea pardesiului lui: era o culoare de toamnă. În ciuda atenţiei încordate şi aproape descumpănitoare a omului cu torsul încovoiat şi cu capul înclinat, Hanna Piccard simţi în acest bărbat atmosfera de abandon vaporos a zilelor de toamnă pe care le gustase ea în parcul vilei Borghese. Timp de o jumătate de minut îl măsură pe străin. Apoi, atenţia îi fu atrasă de apa care se scurgea la marginea porticului, şi îi veni în minte o scenă de demult.

Era tânără de tot. Afară ploua cu găleata. Şi erau două prietene, şi era un copac în parcul unei case de vacanţă din Veluwe. Un copac sub care să te adăposteşti, un copac pe care să-l îmbrăţişezi, un copac atât de gros,

încât trei fete, care îşi dădeau mâinile şi se întindeau, nu-l puteau cuprinde. Nu-l puteau cuprinde, dar simţeau plăcere când îşi lipeau cu putere pieptul de scoarţa lui aspră. Râdeau, gâfâiau şi se întindeau. Între timp, Hanna se uita peste umăr la o răpăială cenuşie de la liziera unui crâng: în ciuda agitaţiei ei, era chinuită de o profundă indiferenţă.

Fără să-l vadă, Hanna Picoard fu sigură că acum bărbatul o zărise şi că o priveşte atent. Nu-i putu suporta privirea mai mult de domă secunde, şi apoi îl privi ea pe el, ca să nu fie înghiţită. Tresări de frică în faţa unui chip lungăreţ şi osos, şi-şi vârî şi mai adânc mâinile în mânecile pardesiului, dar frica îi fu temperată de culoarea ochilor lui: albastru închis, aproape negru. Distanţa de patru metri îi păru deodată prea mică. Omul îi zâmbi, ca şi cum ar fi vrut să împartă cu ea interesul pentru matroana care încă mai citea şi pentru moşneagul care încă o mai asculta cu răbdare; şi vru şi ea să-i zâmbească, dar se abţinu: să fie, cu una, cu două, chiar atât de familiară, nu putea: cu o expresie de rigiditate pe chip, se întoarse cu spatele spre el. Fu indignată de propriul ei mod de a se purta.

dar Humaidecât îşi dădu seama că este indignată de fapt de zâmbetul unui om cu totul şi cu totul străin, care îi urmărea cu privirea pe alţii într-un mod cum nu se poate mai neruşinat. Şi indignarea, un sentiment de indignare, avea să-i domine amintirea acestei prime întâlniri.

Se duse înapoi la punctul ei de pornire, şi, aşteptând să stea ploaia, merse o bună bucată de vreme încolo şi încoace, cu paşi mici şi ritmaţi, străduindu-se zadarnic să evoce din nou sentimentul de uniformitate. Din când în când prindea câte o imagine fugară a omului de pe soclul coloanei: aerul de inocenţă din atitudinea lui dispăruse.

Lângă portic fu parcată o dubiţă. În ploaia torenţială, florile fură descărcate şi puse în ghivece. Hanna vru să-şi facă şi ei înşişi o surpriză şi să-l ajute pe moşneag să câştige ceva bani, dar nu îndrăzni să se apropie de femeia corpolentă şi nu îndrăzni mei să se arate din nou ochilor albaştri, aproape negri. Nu ceru să i se vândă flori, şi o

enervă şi asta.

I se păru că ploaia ţine prea mult. Îşi pierdu răbdarea şi părăsi porticul. Merse încet şi ajunse acasă udă leoarcă. După ce deschise cu cheia uşa de intrare şi când, după o hoinăreală de douăzeci şi patru de ore, percepu târşiitul uşor al unor lăbuţe de pisică pe pardoseala de lemn, îl dădu pe dată uitării pe bărbatul dintre coloane.

UN CONTRACT

VARA ERA ÎNCĂ ÎN TOI CÂND HANNA PICCARD sosi la Roma. Călătorise cu trenul, ca să-şi poată introduce clandestin în Italia cei doi motani, puternic drogaţi, ascunşi într-o geantă de voiaj bine ventilată, şi ca să-i salveze astfel de boală, de înfometare sau chiar de moarte în vreo carantină. Vara era încă în toi, şi Hannei îi veni greu să se convingă că de data aceasta sosise la Roma ca să lucreze acolo: căci acum trebuia să se considere corespondenta în Italia a unui ziar olandez de seară.

Hanna Piccard era succesoarea unui fost iezuit, care în răstimp de câteva săptămâni fusese răpus de o, boală nemiloasă şi care ceruse să fie înmormântat la Roma. Succesiunea fu pusă repede la punct, deoarece Hanna Piccard singura candidată nimerită: vorbea italieneşte, cunoştea Italia din numeroase vizite, era ambiţioasă şi era numită de ani de zile de către nişte redactori pântecoşi: „o fată şireată" sau „o mătuşică ageră". Hanna, când era numită astfel, îşi strângea pumnii sau îşi întindea un deget arătător şi şi-l înfigea într-o fesă imaginară, şi aceste gesturi le dădea unora impresia că au de a face cu o personalitate puternică. După ce iscălise un contract, care o obliga să stea doi ani la Roma, îşi căutase refugiul la cafenea: îi părea rău că trebuie să părăsească Amsterdamul şi îi părea şi mai rău că n-avea un iubit care s-olege de acel oraş.

La o lună după aceea, ducea prin Roma doi motani fără cunoştinţă. Într-o zi îşi luă inima în dinţi şi pătrunse în clădirea Clubului Presei Străine, unde i se puse viza pe e legitimaţie. Pe verso, legitimaţia era împodobită cu deviza ziarului ei, o deviză a liberalilor, datând din secolul al XIX-

lea, şi de care era acum legată: Lux et Libertas, adică „Lumină şi Libertate”.

Primul apartament adecvat care îi fu oferit se afla chiar lângă biserica San Ivo della Sapienza, ceea ce i se păru a fi o coincidenţă deosebită. Prin fereastra bucătăriei, Hanna putea vedea cupola bisericii San Ivo, prima biserică romană pe care o vizitase cu paisprezece ani în urmă. Atunci fusese atrasă de spirala de piatră de pe lanternoul cupolei. Spirala amintea de un zigurat, ca şi de nişte astronomi sub cerul înstelat al Babilenului antic, precum şi de moţul de frişcă de pe o prăjitură. Hanna nu mai căută altceva, luă cu chirie apartamentul şi putu astfel să arunce de atunci înainte în fiecare dimineaţă» privire spre primul obiectiv turistic vizitat de ea la Roma.

Totodată, apartamentul se afla în apropiere de piozza dqlla Rotonda, unde îşi formase ea prima impresie cu privire la Roma. Într-o duminică după-amiază coborâse dintr-un autobuz, târând după ea o valiză supraîncărcată, şi i se păru că sosise în piaţa unui sat, căci terasele nu existau încă pe atunci. Văzu o piaţă pustie, pârlita de s-are. Culorile caselor erau şterse şi prăfuite, tencuiala era coşcovită, fântâna horcăia, iar între coloanele Panteonului fusese priponit un cal somnoros. Impresia de linişte rustică deveni şi mai puternică după ce ceilalţi pasageri dispăruseră, iar şoferul autobuzului oprise motorul. Trupul autobuzului fu scuturat de un tremur, iar cel al Hannei la fel. „Da”, îşi spusese ea atunci, „da”. După câteva minute se poticni şi căzu: valiza ei era prea plină şi prea grea pentru ea. Hanna avea pe atunci optsprezece ani.

După ce se instalase la Roma, îi reveni în minte această primă experienţă, marcată de suferinţă. Pe o terasă din piazza della Rotonda îşi pipăi involuntar genuneftii şi îşi aduse aminte de piaţa pustie, de culorile şterse, de horcăitul fântânii, de calul somnoros, de tremurul trupului ei, de naivul „da”, şi cum se poticnise şi căzuse. Dădu din cap şi îşi zise că e absurd să acorde o importanţă deosebită acestui prim contact cu Roma. Nu fusesertecât o primă impresie, o primă impresie stereotipă,

în multe alte oraşe italiene i s-ar fi putut întâmpla acelaşi lucru. În plus, ştia foarte bine că dragostea te face superstiţios.

„Bună ziua, Dita. Iată-mă, în sfârşit. Am pus de două ori în câte un plic splendida ta scrisoare, am scris pe plic propriul meu nume şi propria mea adresă, şi l-am expediat prin poştă. Astfel am putut-o primi de trei ori.

„Mă întrebi dacă nu mi-am schimbat înfăţişarea. M-am cam îngrăşat, asta-i tot. Lumea se schimbă, viaţa mea se schimbă, dar eu rămân veşnic aceeaşi. Nu înţeleg nici eu cum, dar asta e.

„Acum mă scol la şase şi jumătate. În bucătărie găsesc atunci tava micului nostru dejun care ţinea ore întregi. Şi prăjitorul de pâine al tatii, storcătorul de portocale (cel de sticlă) şi globul de protecţie. Priveliştea de la fereastra bucătăriei ţi-ar plăcea. Acoperişuri plate şi rufe care au rămas atârnate peste noapte. O bucată de zid, de un roşu murdar, două ferestre, cu nişte ornamente drăgălaşe deasupra şi cu un relief înzidit între ele. O bucată de stradă, reclama luminoasă a unui restaurant, scaunele se mai află încă pe mese (frumos şi trist). Dacă mă aplec mult spre dreapta, pot să văd cupola bisericii San Ivo. Ieri am descoperit că arhitectul bisericii San Ivo, pe nume Carlo Borromini, într-un acces de furie, s-a aruncat de la fereastră, după ce i-a ajuns la urechi vestea că a nu ştiu câta lucrare importantă la Roma i-a fost încredinţată altui arhitect.

„Kees s-a încumetat, după numai două zile, să se aventureze pe acoperişuri: mare voinic, bine dispus, fără frică. Are acum, fără îndoială, adresele lui sigure, pentru că după fiecare expediţie vine acasă ghiftuit. A durat mult mai mult până să se decidă şi Janneman să se ducă şi el odată în străinătate. Fiind extrem de nervos, a dat bineînţeles de dificultăţi, şi aşa am ajuns în contact cu vecinii. Acum îşi îndreaptă provizoriu atenţia numai spre fel de fel de probleme tehnice din casă. Ceea ce se pricepe să obţină încrucişându-şi lăbuţele din faţă, mă uimeşte de fiecare dată. Pentru moment, se plictiseşte de moarte.

Adineauri a trecut pe lângă mine grozav de abătut, s-a oprit şi s-a trântit apatic pe parchet. Buf! Acum cască şi-şi întinde o labă din faţă în aer.

„Am luat iar lecţii de italiană, ca să-mi îmbunătăţesc pronunţarea. Profesorul meu zice: – «r-ul rămâne punctul dumitale slab. Rrrrotto! Ia încearcă. Ca şi cum ţi-ar suna un deşteptător în gât.» Da! Şi apoi strigăm amândoi: «Rrrrott»!» Profesorul meu are un metru şi cincizeci şi şase înălţime. Îl depăşesc aşadar cu opt centimetri. Mă duc la el cu pantofi fără toc, cu toate că după aceea simt subit dureri în spate. (Asta e o minciună. Până acum m-am dus la el întotdeauna pe tocurile mele cele mai înalte.) E o bomboană de om. Cu câteva secunde înainte de a intra eu la el, se piaptănă. Aş vrea să-l cuprind odată de umeri cu braţul.

„Azi-noapte am visat pentru prima dată pe italieneşte. Puteam trage aşadar concluzia că folosirea zilnică a acestei limbi, până la urmă, influenţează. Va dispărea oare în sfârşit din viaţa mea mormăitul, acel veşnic mormăit? în comparaţie cu pronunţarea cerută de limba italiană, olandeza nu este decât un mormăit cu gura închisă. Italiana trebuie articulată clar, şi mai ales pronunţată cu vioiciune, şi cu multă convingere. Dar obiceiul de a vorbi cu multă convingere nu te face bineînţeles să fii convinsă de propria ta capacitate.

„Despre Roma nu ştiu să spun nimic. Mă simt aici ca acasă, asta e tot. Azi la prânz am fost nevoită să aştept două minute un ataşat. Întâmplător, am petrecut acele două minute în curtea de onoare a colosalului Palazzo Farnese, şi tot întâmplător această curte de onoare a fost proiectată de un anume Michelangelo. Prin urmare, n-ai decât să stai două minute în apropierea unui geniu şi a simţului său al proporţiilor. De fapt, astfel de sentimente mă năpădesc în fiecare zi. Trebuie să stai câteva clipe undeva, trebuie să aştepţi câteva clipe undeva, te uiţi câteva clipe pe o fereastră, ridici privirea spre un plafon şi, fără să bagi de seamă, te pomeneşti cu frumuseţea în faţa ta.

„Trebuie (încă) să lucrez din greu, pentru că nu ştiu nimic. Adeseori mai înfloresc corespondenţele la întâmplare, şi, din fericire, cei de la Amsterdam ştiu şi mai puţin, decât mine. Ai citit articolul meu de sâmbăta trecută? Cea mai lungă frază a numărat unsprezece cuvinte. Deci îţi dai seama… Din fericire, mi-au tăiat cam o jumăţâţe din text.

„Nu beau mult mai mult decât înainte şi simt că pornirile mele distructive sunt mai puţin puternice. Nu mai am timp să mă las pe tânjala. Omul are nevoie de disciplină. Pentru a o sută oară îţi mulţumesc acum pentru fidelitatea ta din vremea paharului cu apă. (Cu mintea mea n-am fost în stare să înţeleg că un pahar cu apă putea să stea pur şi simplu pe masă. Şi n-am fost în stare nici să-mi explic mie însămi, nici altuia, de ce nu mă duce mintea ca să înţeleg.) îl mai vezi câteodată pe Leon? Cum stă cu ochii? Inima îmi e plină cu multe lucruri (şi totuşi niciodată complet plină, îmi zic uneori). S-a făcut târziu. Mă bucur că vii. Dacă nu apari până în trei luni, îţi trimit un bilet de avion, adică un ordin de chemare. Un pupic şi încă un pupic. A ta Hanna”.

Lucra ca să uite. Pe la şapte şi jumătate lua în primire pachetul de ziare de dimineaţă, pregătit pentru ea de un diioşcar. Se ducea pe jos spre piazza Colonna, unde reuşise să-şi facă rost de un birou în clădirea ziarului II Tempo. Telefona la Amsterdam, nu mai întreba de starea vremii şi afla cât spaţiu îi stătea la dispoziţie pe pagina dedicată străinătăţii. Pe la zece era cu corespondenţele comunicate, bluza i se lipea de spinare, ieşea din clădire, saluta obeliscul din piaţă ridicând capul spre el, şi se ducea cu maşina în piazza del Popolo, ca să bea o cafea şi să-şi alcătuiască programul pentru restul zilei.

Devenise polivalentă. Urmări dezbaterea referitoare la legiferarea avortului şi a divorţului, manifestându-şi din când în când aversiunea pentru mişcarea feministă italiană. Italia trecea printr-o criză economică, deşi urca fără încetare scara pe lista ţărilor cele mai prospere din lume. Hanna găsi că e amuzant circul schimbărilor anuale

de guvern, iar grevele, dacă nu erau deosebit de ample, nitji nu meritau a fi pomenite în corespondenţele ei. Papei nu prea îi acordase prea multă atenţie – decât cu prilejul morţii lui. Urmările unui cutremur de pământ le cercetă personal, în tovărăşia primului-ministru şi a unui avocat din Neapole, care îşi umpluse buzunarele cu ciubucurile unei companii americane de transporturi aeriene. În epocile slabe, Hanna putea să revină oricând la scandalurile de corupţie iscate în jurul politicienilor creştini-democraţi sau la răfuielile sângeroase dintre mafioţi-Relata fără greş descoperirea unor obiecte de artă antice şi urmărea tribulaţiile arheologilor olandezi la Ostia Antiqua. Spoftul era singurul material despre care nu avea voie să ştie nimic.

Toate aceste subiecte fură însă puse în umbră de teroarea exercitată de Brigăzile Roşii la Genova, Torino, Milano şi Roma. Numărul bombelor semnalate şi al atacurilor cu bombe depăşise limitele posibilităţii de a fi încadrate într-o evidenţă statistică, şi aproape zilnic, numeroşi judecători, avocaţi, industriaşi şi ziarişti erau împuşcaţi în genunchi – o practică ce amintea de metoda mafioţilor sicilieni de pe vremuri de a reteza tendoanele genunchilor vitelor. Politicienii cei mai de seamă se înconjurară cu gărzi personale, întreprinderile în stare să furnizeze autovehicule blindate făcură afaceri strălucite, iar în oraşele mari, la uşile turnante de la intrarea clădirilor băncilor erau postaţi paznici înarmaţi. Fotografiile de paşaport ale teroriştilor căutaţi înfăţişau în majoritatea cezurilor bărbaţi şi femei în vârstă de douăzeci până la treâaeei şi cinci de ani, având pe chip o expresie plină de cââuzime. Ideile lor politice fură răspândite pe scară mare, datorită mijloacelor de informare în masă.

Intervenţia poliţiei şi a armatei nu fusese deocamdată decât prea puţin eficientă. Diferitele servicii de securitate păreau că lucrează independent unul de altul şi chiar că se concurează între ele. După baia de sânge din 1969 din ptfetaza Fontana de la Bologna, au existat indicii că unii agenţi de securitate erau în stare nu numai să descopere

bjtsube, dar să le şi plaseze şi să le facă să explodeze, ca să arunce bănuiala asupra altora şi să mobilizeze astfel opinia publică.

Ziariştii publicară interviuri cu unii terorişti, care pentru justiţie rămâneau incapturabili. Intervievaţi puneau la gtHpul infamiei corupţia creştin-democraţilor, veche de zeca de ani, vorbeau destul de vag despre o conspiraţie a întreprinderilor suprastatale, şi cu atât mai clar despre loeii Kdle şi minciunile democraţiei burgheze, şi erau de părere că nu va mai dura mult până ce proletariatul italica se va răzvrăti împotriva asupririi şi exploatării. Marxfem-leniitismul părea să fie sursa de inspiraţie a teoreticienilftr lor politici, dintre care unii se adăpostiseră la Paris.

Scopul teroriştilor era distrugerea unei societăţi împărţite în clase.

Unii sociologi şi psihologi puseră terorismul sub lupa unei cercetări ştiinţifice şi constatară că există motive să se bănuiască la aceşti extremişti o stare de spirit schizoidă sau paranoidă. Teroriştii, însă, se declarară sănătoşi.

Deţinătorii politici ai puterii fuseseră nevoiţi să se retranşeze în vile păzite cu străşnicie, care erau cercetate în mod regulat cu privire la eventuala prezenţă a unei aparaturi de ascultare. Vizitatorii care se apropiau erau iscodiţi cu ajutorul unor camere de luat vederi, iar razele soarelui de seară păreau că aprind bucăţelele de sticlă aplicate pe faţade. Deţinătorii puterii osândeau, bineînţeles, în termenii cei mai severi cu putinţă, violenţa Brigăzilor Roşii şi a altor grupări similare, căutând să înfăţişeze terorismul ca fiind răul absolut. Se făcea apel la regulile de joc ale democraţiei, dar din păcate, încrederea în cei ce făceau apel la aceste reguli nu era prea mare. Învinuirile Brigăzilor Roşii, sintetizate în expresia „terorism de stat”, fură respinse ca fiind ridicole. Cuvântul „ridicol” deveni uzual, iar atunci când apăreau noi învinuiri, pe care unii doreau să le respingă, acestea erau numite pur şi simplu „ridicole”.

Între timp, lumea ajunse bineînţeles să fie pe deplin conştientă de lipsurile pe care le mai prezenta totuşi

organizarea statului. Fură anunţate reforme sociale, dar mai fuseseră anunţate foarte des şi în trecut asemenea reforme, pentru a se potoli neliniştea socială. Birocraţia fu comparată adesea de către zeflemişti cu un organism bidrocefal. Această comparaţie se generalizase, încât chiar şi deţinătorii puterii aveau grijă să vorbească din când în când despre hidrocefalia birocraţiei. Problema politică cea mai importantă rămase nerozolvată: comuniştii se aflau de ani de zile pe băncile opoziţiei, şi erau excluşi în mod sistematic la tratativele referitoare la o coaliţie cu creştin-democraţii, deşi conducătorii comunişti lăsaseră să se înţeleagă fără echivoc că scopul lor de a se ajunge la o revoluţie şi la o societate comunistă aparţine definitiv trecutului. Compromisul istoric rămase o indicaţie elegantă cu privire la un eveniment care urma abia să aibă loc în viitor. Cabinetele se succedau, miniştrii îşi schimbau locurile între ei, iar după câteva luni, stilul, prezentat ca nou, al noilor veniţi, nu se mai deosebea de stilul vechi. De altfel, prezenţa sau absenţa unui guvern era pentru cei mai mulţi aproape imperceptibilă: viaţa îşi urma cursul.

Scopul teroriştilor era pur şi simplu distrugerea unei societăţi împărţită în clase. Simplitatea acestei năzuinţe stârni suspiciune, încât lumea fu înclinată să vadă în spatele Brigăzilor Roşii nălucile unor organizaţii cu obiective ceva mai puţin simple. Unii erau de părere că brigadierii, trăind în grupuri izolate şi dirijaţi de conducători necunoscuţi de ei, erau manipulaţi de serviciul american de informaţii, care, cu ajutorul gogoriţei radicalismului de stânga, voiau să intensifice teama de comunism. Alţii bănuiau existenţa unui complot al serviciului rus de informaţii, care avea bineînţeles tot interesul să strice echilibrul într-o democraţie occidentală stabilă, la care americanii ţineau atâta. Alţii, intelectuali radicali şi neputincioşi, ajunseseră la convingerea că, în cursul anilor. Brigăzile Roşii fuseseră infiltrate de agenţi ai autorităţilor. Extremiştii deveniseră unealta unor anumite grupuri de putere dinlăuntrul serviciilor de securitate şi al ministerelor. Atacurile cu bombe şi răpirile serveau pentru

a semăna panică în rândurile populaţiei şi a o mină în braţele ocrotitoare ale statului, astfel putându-se păstra actualul status quo.

Fiecare găsea dovezile pe care le căuta, iar confuzia era mare. Autorii de caricaturi politice înfăţişau terorismul ca pe un balaur cu multe capete sau ca pe o caracatiţa care îşi întindea tentaculele asupra peninsulei. Pentru toate partidele angajate în această luptă, devenise actuala o maximă a lui Machiavelli: „Cu cât mai puţin se ştie, cu atât mai mult se va bănui”.

Şi la Roma zilele continuau să semene una cu alta. – zilele febrile erau zile febrile, iar zilele monotone erau zile monotone. Nu se putea evada din această realitate, iar Hanna Piccard nici nu dorea să evadeze din ea. Făcea exerciţii de autodisciplină şi considera aşadar o anumită uniformitate ca pe un bun important. De confuzie lăuntrică nu mai avea nevoie. După ce făcu recunoaşterile necesare, iar tiparul noii ei vieţi sociale fu conturat, în cepu să ducă o viaţă regulată. Până atunci îşi mai îngăduise câte o extravaganţă. De acum încolo socoti că trebuie să-şi silească şi extravaganţele să intre sub jugul regularităţii.

Fiecare zi se încheia cu câte o baie. Azvârlea cât colo scrierile lui Gramsci şi ale lui Togliatti şi se vâra la scurt timp după aceea într-o baie fierbinte. Îl asculta pe teftorul care îşi cântă aria în cameră şi întindea din când în când o mina leneşă spre un pahar, un pahar mare de ceai, cu ceai căruia îi dădea gust cu ajutorul câtorva picături de rom. Motanul Janneman, pe care îl pescuise diste-un canal, se legăna pe marginea căzii şi tot întindea mereu, sperios şi nerăbdător, o lăbuţă înspre apă. De îndată ce tenorul îşi termina aria, se putea auzi din nou freamătul oraşului, cu care Hanna se obişnuise însă în aşa măsOBĂ, încât nu-l mai auzea: acum era linişte. Pe fundul căzii se aflau cele şaptesprezece pietre pe care le luase dintsi-un râuleţ, în cursul uneia din primele ei vacanţe în Italia. Fredonând, Hanna îşi rânduia între picioare aceste pietre negre-verzui, albastre-cenuşii şi albe şi ieşea din de.

După ce se ştergea cu prosopul, se întorcea spre

ogfindă. Trupul ei muşchiulos începuse ici şi colo să cedeze, dar aşa e viaţa. Carnea ei trandafirie îi amintea adeseori de carnea netedă, grasă, a unui purceluş, iar chipul ei, datorită ochilor mici şi nasului întors în sus, se putea compara cu capul unui porc. Hanna găsi că această împărăţie este atât plăcută, înfiorător de plăcută, cât şi neplăcută, înfiorător de neplăcută. Cu nasul ei întors la Sus, de altfel, se împăcase, precum şi cu circumferinţa să wJof ei, care de fapt n-o putea nelinişti decât din când în siid. Îşi cerceta tenul moale şi bine întreţinut şi apoi îşi lega de gât un lanţ lung de aur. Se delecta cântărind lanţul în mină, aşa cum se delectase cândva cântărind în mina «Jidanele genitale ale lui Leon Brest. Lanţul era o moştenire de la o străbunică, soţia unui pescar, unica din sat care îşi putuse îngădui pe atunci să-şi scoată bărbatul din cârciuma.

Hanna îşi privea trupul, dar evitând să se privească pe ea însăşi în ochi, în acei ochi albaştri. De îndată ce se privea mai mult decât vreo câteva secunde, se simţea feuprinsă de un sentiment de alienare, iar propriul ei chip

Îi făcea silă. „Eu sunt asta?" Părea că nu există nicio legătură între reprezentările în mijlocul cărora trăia şi ceea ce vedea în oglindă. Era reducerea unei conştiinţe – o conştiinţă imaterială pentru simţurile ei – la un trup supus degradării; reducerea unei vieţi interioare polimorfe la o formă unică, la o înfăţişare a trunchiului şi a membrelor care o neliniştea, o chinuia, şi o copleşea, cât ai clipi, cu gânduri lugubre.

Într-un halat de baie vechi de doisprezece ani, se ducea în faţa vechiului ei dulap cu cărţi şi la fiecare trecere ochii îi lunecau spre alt raft. După ce fixase o scăriţă, care îi permitea să ajungă la cărţile cele mai de sus „începu să-şi numească modesta colecţie de cărţi o „bibliotecă". Mergea încolo şi încoace, cu mâinile vârâte în mânecile halatului ei de baie, cu paşi mici şi ritmaţi, ca să evoce un sentiment de uniformitate. Aproape în fiecare seară îi cădeau ochii pe ediţia frumos legată a Eticii lui Spinoza. O carte pe care avea s-o citească mai târziu, când

va fi bătrâna şi sătulă de viaţă, aşa cum avea să citească atunci şi alte cărţi, în care viaţa este privită cu răceală, ca de pe piscul Himalaya – mai târziu, mai târziu, căci mai întâi trebuie trăită viaţa. Adeseori se gândea, în acele ore târzii, la petrecerile pe care le dăduse. Hanna Piccard nu dăduse încă niciodată o petrecere la Roma. Dădu una şi se deplasă o jumătate din timp cu lacrimi în ochi printre invitaţi, pentru că-şi revedea toţi prietenii şi cunoscuţii. O costase o groază de bani, eră ca o coastă smulsă din trupul ei, dar o dăduse cu drag.

O singură dată se abătu peste ea mâhnirea, ca o pătură udă. Ga s-o combată, cunoştea diferite metode şi tehnici „dar uneori aplicarea lor nu ajuta câtuşi de puţin. În asemenea cazuri îi telefona, oricât de târziu ar fi fost, unui» dintre intimii ei din centrul Amsterdamului şi din nefericire mai forma atunci câteodată şi numărul lui Leon Brest, bărbatul cu care voise timp de doi ani de zile să se căsătorească, bărbatul care fusese nevoit s-o însoţească pe drumul ei spre ultima ei cameră de pe malul Spaarnei” la Haarlem.

ÎN ZONA MARILOR FLUVII

JOE KURHAJEC ERA UN AMERICAN BLOND-ROşcat, voinic şi cărnos, cu străMoşi din Balcani. Fusese corespondent de război în Vietnam, îndeplinise câteva misiuni în Cambodgia pentru serviciul de informaţii al armatei, şi, după aceste operaţii, la vârsta de treizeci şi cinci de ani, se simţise un om bătrân şi uzat. Înapoiat la Washington, îşi desfăcuse căsătoria în doi timpi şi trei mişcări. Împreună cu fiica sa Joey, pe care izbutise s-o salveze din falimentul căsniciei sale, plecase la Roma, ca să lucreze acolo pentru o agenţie americană de presă şi ca să-şi vindece rănile. În cartierele vechi ale oraşului se simţea la adăpost. Spre deosebire de mulţi europeni, Kurhajec nu cunoştea de fel cetatea eternă, atât de mult şi de des descrisă şi atât de mult şi de des vizitată: pentru el, vechimea Romei era pur şi simplu ceva nou.

La început se încurcase cu diferite prietene, pe care le consumase la iuţeală, nefiind în stare să-şi tempereze

fierbinţeala trupească, mult intensificată în timpul anilor petrecuţi de el într-o ţară tropicală. Una se îngrăşase, alta slăbise, niciuna dintre aceste femei nu-şi păstrase greutatea iniţială, atunci când Kurhajec îi anunţa despărţirea, lăsând-o cu buzele umflate, fără multe vorbe. În cele din urmă o întâlnise pe Rosa Ponţi. Primele cuvinte ale acestei femei, pe care avea să le ţină minte veşnic, sunaseră astfel:

— Joe, îmi place mult braţul tău; braţul tău stâng.

Braţul stâng al lui Kurhajec, în urma unei boli din copilărie nu crescuse normal, ci rămăsese ca un braţ de copil, cu o mânuţă neputincioasă întoarsă spre interior.

— Ce ai spus?

— Am spus: îmi place mult braţul tău.

— Şi cum ţi se pare restul?

— Nu ştiu încă.

— Care e prima ta impresie?

— Pari foarte slab.

După ce, în pat, îi arătase câtă putere are, Kurhajec se informase cu privire la greutatea ei, căci avea de gând ca acum să urmărească atent evoluţia acestei caracteristici corporale. Dar uitase. După trei luni, însă, Rosa Ponţi dădu deoparte cearşaful de pe trupul ei cartilaginos, picioarele ei goale plescăiră pe plăcile pardoselii, se sui goală pe cântar şi îl privi peste umăr pe americanul scandalagiu din pat.

— Tot cincizeci şi cinci de kile – zise ea.

— Ce vrei să spui?

— Ar trebui să ne căsătorim, Joe.

Se căsătoriră, şi, la scurt timp unul după altul, li se născură doi copii: Laura şi Pepe. Kurhajec lucra pentru agenţia de presă, şi în timpul liber desena acum faţadele unor biserici romane. Se învârtea mai ales printre străini şi nu se putea hotărî să înveţe temeinic limba soţiei sale. Nici Rosa Ponţi nu prea avea nevoie de limba ei: când încordarea se înteţea, Rosa începea o canonadă de ocări, într-un dialect de neînţeles şi sfârşea după o jumătate de oră prin a-şi descheia bluza.

— Poftim, priveşte!

Îi arăta sânii, propriii ei sâni, cu care îi alăptase pe Laura şi pe Pepe. Oricare ar fi fost situaţia şi oricât de convins ar fi fost că are dreptate, Kurhajec ceda: atâta natură îl turtea.

Treptat, Rosa Ponţi se pricepu să canalizeze forţa brută şi pornirea distructivă a soţului ei. Îi atrăsese atenţia faptul că Joe Kurhajec se complăcea printre unelte: din plimbările lui prin oraş se întorcea ades cu câte o unealtă în mâna stângă. Îndeosebi dălţile, dălţile acelea cu mâner de lemn şi cu vârful ascuţit, fie drept, fie curb, îl atrăgeau grozav.

— Uite, Rosa, o piesă aproape antică. În zilele noastre nu se mai fac asemenea dălţi; asta ţine o viaţă de om.

— Foarte frumoasă, zău, foarte frumoasă. Dar cât ai dat pe ea?

— O nimica toată. Omul ăla a spus că dalta a încăput pe mâini bune.

— Aşa a spus când ţi-a dat-o?

— La ce te gândeşti?

— Aşa a spus când ţi-a dat-o? Ca la tine a încăput pe mâini bune?

— Da.

— Atunci ai dat prea mult pe ea.

Totodată, Rosei îi atrase atenţia faptul că, în plin & iârile lui printre coline, Kurhajec culegea întotdeauna pietre, că-şi umplea cu ele buzunarele pantalonilor săi militari până ce dădeau şi pe afară şi ameninţau să-i rupă. Fără să caute anume, Joe găsea întotdeauna şi pietre cu forme deosebite sau de culori deosebite. Rosa nu derea să aibă pietre în casă, dar îi plăcea să vadă pietre în mâinile lui şi îi plăceau ochii cu care privea el pietrfele. În cele din urmă Rosa ajunse la o concluzie simplă, fâbu propunerea în clipa potrivită şi se pricepu s-o împacheteze în aşa fel, încât să pară că lui însuşi i-a venit această idee.

Kurhajec se apropia de vârsta de patruzeci de ani când îi veni ideea să se apuce de sculptură: stătea pe

balconul apartamentului şi zări deodată printre jucăriile lui Pepfe o piatră, şi alături de ea o daltă. Ce coincidenţă! Ulterior îl cuprinsese mirarea că fusese nevoie de atâţia ani de bâjbâială, că un om putea să aibă nevoie de atâţia ani ca să-şi descopere o năzuinţă bine conturată. Faptul că între timp ajunsese la mijlocul vieţii nu-l stingherea; dimpotrivă, această constatare deveni un izvor de putere: acum ori niciodată. Câteva accese de plâns, cu o durată de altceva ore fiecare, adevărate ruperi de nori, îi marcară dezlănţuirea, şi părea că datorită lacrimilor, scăpase şi de năpasta lipsei de ţel.

Plin de optimism şi cu e energie fără frâu, Kurhajec se puse pe treabă – un american care începuse să evite societatea americanilor – şi îşi prescrise sieşi cinci ani ca să descopere dacă în el se ascunde un artist care să poată trăi din munca lui. Luă lecţii de desen şi de modelaj, şi învăţă principiile de bază ale sculpturii de la un pensionar cu o jumătate de plămân, care făcuse monumente funerare încă de la vârsta de cincisprezece ani.

— Socoti că trebuie să parcurgă neapărat întreaga istorie a sculpturii, aşa încât avea nevoie de câţiva ani până să se înapoieze, ca sculptor, în secolul al XX-lea.

Într-o zi Kurhajec deschise portiţa unei împrejmuiri de pe o străduţă laterală, perpendiculară pe un bulevard de pe malul Tibrului; trecu printre nişte stive înalte dte maşini de spălat uzate, şi, după câteva clipe, descoperi, în inima Romei, o şură veche şi goală. Descoperirea nu-i produse mirare.

Într-o după-gmiază senină de toamnă, Hanna Piccard se plimba pe malul Tibrului. Privea frunzele uscate ale platanilor şi dădea din când în când puternic din cap, Ga. să-şi alunge gândurile negre. Zgomotul traficului care duduia pe bulevard pe patru benzi deveni repede obositar. Hanna o luă pe o străduţă laterală şi trase aer în piept când, după un cot, găsi ceva mai multă linişte. Merse de-a lungul unei împrejmuiri şi traversă străduţa, ca să evite trei bărbaţi şi un autovehicul. Capota din spate a maşinii era deschisă şi sub ea cei trei bărbaţi stăteau în genunafei

şi gemeau: mutau un bloc de piatră din maşină pe un cărucior. Străduţa era în pantă. Hanna abia trecuse de ei şi auzi pe cineva că strigă:

— Hei f Atenţie la maşină!

Hanna înţelese pe dată că maşina albă, eliberată de povara ei şi fără şofer, pornise singură la vale. Hanna se opri, fără să se uite înapoi.

— Atenţie! La o parte!

Atunci făcu totuşi un pas, un singur pas, lateral. Întâmplător, fusese un pas în direcţia cea bună, şi după o secundă maşina trecu pe lângă ea, aproape atingându-i picioarele. Foarte calmă, fără să manifeste nicio urmă de frică, Hanna urmări cu privirea maşina, până ce aceasta se izbi, cu douăzeci de metri mai departe, de zidul unei case, şi se opri. Se auziră râsete zgomotoase. Hanna Piccard se întoarse brusc, crezând că cei trei bărbaţi râd de ea. Un bărbat înalt cu un braţ de copil şi cu o mânuţă întoarsă spre interior, se îndreptă spre ea şi îi ceru scuze într-o italienească pronunţată impresionant de prost. Şi o pofti să bea cu el un pahar de vin, ca să-şi revină din sperietură.

— Nu m-am speria-l – zise ea, calmă.

Zâmbi văzând mutra lui mirată şi simţi dorinţa de a-i şterge cu degetul arătător picăturile de sudoare de pe buza superioară. După un ceas Hanna Piccard ieşi din şură, cu paşi uşori, lăsând în urma ei impresia de femeie cuminte şi distinsă. După o săptămână, zilele senine de toamnă trecuseră şi, după altă jumătate de săptămână, Hanna Piccard îl urma la el acasă pe un ziarist italian de patruzeci de ani, care prezenta o oarecare asemănare cu Joe Kurhajec.

Într-o seară de noiembrie, Hanna Piccard se lăsă sărutată pe ambii obraji de către Kurhajec într-un restaurant vietnamez din Trastevere. O sunase la telefon în acea după-amiază şi îi făcuse impresia că se simte însingurat. Chiar aşa şi era: Rosa plecase cu cei doi copii să-şi viziteze familila într-un sat de la nord de Roma, iar Kurhajec nu suporta prea mult absenţa ei. Voia să ia masa cu Hanna încă în aceeaşi seară. Hanna Piccard se simţi

şocată de tonul autoritar cu care îi fusese făcută propunerea, dar o acceptase, ca să se revanşeze pentru comportarea ei la prima întâlnire cu Joe Kurhajec, comportare pe care ulterior o găsise ca fiind destul de anodină. Să dea fuga, să deschidă portiera autovehiculului în mers, să se vâre în maşină şi, culcată pe bancheta din faţă, să tragă frâna de mână – asta ar fi trebuit să facă.

— Nu vreau să mănânc prea mult – zise ea, luându-şi degetele de pe lista unsuroasă.

— Aşteaptă să avem mâncarea pe masă.

Kurhajec turnă vinul de orez şi dădu comanda. Masa fu umplută cu farfurii şi farfurioare, încât chiar cu mâinile întinse nu se putea ajunge decât foarte anevoie până la felurile cele mai de departe.

— Miroase superb – zise Hanna Piccard, şi era sinceră.

— Ce e asta, Joe?

Kurhajec îi dădu explicaţia necesară, fiind ajutat de ospătar, cu care se întreţinea într-o vietnameză ca vai de lume.

— La Saigon am locuit la trei străzi depărtate unul de altul, aşa am constatat aici la Roma. Bătrâna lui mamă e aici, în bucătărie; am să-ţi fac cunoştinţă eu ea. Numai dacă ţii.

— O să vedem, Joe.

Deocamdată nu prea avea şansa să se revanşeze, deoarece nu fusese încă niciodată în As-ia de sud-est. Kurhajeo îi vorbi despre templele din jungla Gambodgiei.

— Erau de fapt nişte sculpturi mari, şi unele n-au mai fost de mult întreţinute, încât copacii şi arbuştii au crescut peste şi prin ele, în acea superbă lumină verde, şi, încet, dar sigur, au fărâmiţat pietrele sfinte. Am mai demolat şi noi destule dintre ele. Pe atunci, după debarcarea în Normandia, după debarcarea în Sicilia, trupele americane aveau cu ele, ca ofiţeri, istorici de artă, băieţi distinşi, cu studii la Harvard şi la Princeton. Ei au stabilit în care catedrale trebuie să facă grenadele găuri. Dar asta era în Europa. În Cambodgia am făcut în scurt timp una cu

pământul o cultură multiseculară şi am distrus ordinea socială, şi mi-e ruşine de toate astea, pentru că noi n-aveam ce căuta acolo.

— În această privinţă sunt de acord cu dumneata. Acum un an l-am vizitat pe unicul meu frate, care a emigrat în Australia, căci se săturase de Olanda. Din avion am văzut foarte clar Vietnamul. „Va să zică aici s-au petrecut toate astea”, mi-am dat seama deodată; „va să zisă aici s-au petrecut toate astea”, şi m-a podidit plânsul.

— La cinci mii de picioare deasupra Vietnamului.

— Are vreo importanţă?” – zise ea, roşind, şi-şi puse pe masă tacâmul.

— Ieri am vorbit cu cineva care a stat două săptămâni în Perú pe socoteala unei asociaţii europene de binefacere. Asociaţia era îngrijorată de soarta unui număr de câteva sute de ţărani peruvieni, nişte munteni, care, în urma măsurilor luate de guvernul peruvian, erau ameninţaţi cu pieirea. Băiatul acela nu fusese încă niciodată în Perú, nu vorbea limba spaniolă, nu cunoştea felul de viaţă de acolo, dar după ce şi-a petrecut două săptămâni într-o bibliotecă, s-a simţit deodată solidar cu acei ţărani de pe altă planetă. A plecat din Perú şi a făcut un senzaţional reportaj de televiziune de şapte minute şi jumătate.

— Bine, e absurd, firește. Dar nu terminasem ce aveam de spus, domnule Kurhajec. Mi-a fost bineînţeles ruşine că-mi dăduseră lacrimile. Stai într-un avion.

Într-un fotoliu confortabil, după ce ai mâncat pe săturateprivelişte este dumnezeiască, dar te plictiseşti, şi deodată îţi dai seama că acolo jos se află gropile comune şi pădurile desfrunzite, că acolo umblă creanga atâţia oameni înfometaţi şi schilodiţi. M-a şocat, mi-a fost silă de mine însămi şi am plâns pentru că m-am simţit atât de neputincioasă.

— Asta nu schimbă lucrurile, nu mi-o lua în nume de rău – zise Kurhajec, prefăcându-se mişcat, dar Hanna Piccard îşi plecase capul şi rămase câteva minute cu privirea aţintită spre farfurie, clipind din ochi.

— Nu mi-o lua în nume de rău – zise Kurhajec, încă o dată, oarecum impacientat, oarecum iritat, de susceptibilitatea ei, şi-şi puse mâna pe a ei, dar ea şi-o retrase şi mai tăcu vreo câteva clipe.

— Nu ţi-o iau în nume de rău. E o neînţelegere.

Hanna Piccard îşi ridică acum privirea şi fu mulţumită să poată constata că Joe Kurhajec rămăsese sub impresia reacţiei ei. Hanna îşi şterse cu şerveţelul degetele murdare de grăsime şi, pe gânduri, îşi scoase limba – către ea însăşi.

— În şură mi-ai vorbit despre o insulă grecească, Joe. Ai o casă acolo?

— Eu? Drept cine mă iei? Nu, astă-vară am stat acolo, şapte inşi, în două camere şi un cort: Rosa, copiii şi eu, un prieten al meu şi fiica lui. M-am dus acolo pentru că la ei marmura este foarte ieftină. Am scos un bloc de marmură din carieră şi am început două statui, un bărbat şi o femeie, dintr-un singur bloc. N-am decât să-mi închid ochii ca să-i văd pe amândoi, în lumina de seară a Greciei. La anul mă întorc pe insulă ca să-mi termin statuile şi după aceea le transport la Roma cu vaporul.

— Mi se pare splendid să faci camping în grup intim pe o insuliţă şi să trăieşti în aer liber. Să înoţi în fiecare dimineaţă. Iar seara să stai ore întregi, împreună cu toţi ceilalţi, în jurul unei mese mari, ca să mănânci şi să bei cu ei.

— A fost într-adevăr splendid, a fost cea mai frumoasă vară din viaţa mea. Încep în sfârşit să mă formez Cei mai mulţi sculptori ajung la maturitatea lor de crea ţie abia în a doua jumătate a vieţii. Încet şi cu stăruinţă. Omul trebuie să ştie să se grăbească încet.

— Asta nu mi se pare că e pe măsura dumitale.

— Eu mi-am fixat singur termenul până la care să mă maturizez, ca să dobândesc profunzime – zise Kurhajec, cu toată seriozitatea.

— Hm…

— Ascultă, am să te prezint prietenului care a fost cu noi. Îl cheamă Andrea. Da, trebuie neapărat să faci

cuixeştinta cu el; am să i te prezint. Numai dacă ţii. Vara asta, Andrea a devenit tălmăcitorul meu oficial de vise. Ce zici de asta? Tălmăcitorul meu oficial de vise.

După ce îi dezvălui Hannei acest secret, Kurhaj'ce pufni în râs, iar râsul lui zgomotos şi volubil o cuceri şi pe Hanna. „Ce curios", îşi zise ea, „că un om poate, să râdă cu atâta neruşinare! Ah, viaţa trece pe lângă tfeie, Piccard".

— Dar ce-i cu dumneata, Joe? Ci încetează odată!

Kurhajec se calmă.

— Parcă aş fi o maimuţă – zise el apoi, căci ivosa Ponţi îl compara întotdeauna cu o maimuţă când îl aptica râsul ăsta nebunesc.

— Doamne Iisuse Cristoase, cred că i-am trezit pe toţi din somn.

— Se întoarse înspre cei şi & se vietnamezi care se înghesuiau în uşa bucătăriei şi îşi plecă politicos capul.

— Aziatici.

— Dar de ce ai izbucnit aşa în râs? – întrebă Hanna Piccard.

— Habar n-am.

— Vorbeam despre prietenul dumitale Andrea.

— A, da, tălmăcitorul meu oficial de vise. Mai tâarnă-mi un pic. Andrea, da. Susţine că în majoritatea carurilor nu-mi dau seama în suficientă măsură care e meffisul vieţii mele, ca şi cum viaţă mea ar avea un anumit trasau – şi Rosa susţine şi ea acelaşi lucru. Mă ameţesc amândoi cu vorbe, încercând să mă ţină astfel în frâu, pentru că eu am rămas o fiară.

— Ai sudoare pe frunte.

— De la mâncare. Eu mănânc aici în fiecare lună, sunt prieten bun cu patronul şi cu bătrâna lui mamă şi totuşi nu-mi iese din cap gândul că ăştia mă otrăvesc lent. Mi-e ruşine că am această bănuială.

— Mi se pare foarte justificată.

— Găseşti că e justificată? – întrebă el, părând dezamăgit.

— Da, fireşte, dar ce însuşiri deosebite are prietenul tău? – întrebă Hanna, cu un zâmbet tandru, vrând să

pătrundă mai adânc în sufletul lui Kurhajec.

— Mi-ai pus o întrebare încuietoare. Ce însuşiri deosebite are Andrea? Mai guşti ceva? Ia îmbucături mici, foarte mici. E un om subtil. Şi are un fel de modestie care atrage. Stai, am să-ţi arăt ceva.

În timp ce-şi căuta portofelul, Kurhajec avu o uşoară şovăire: părea că e pe punctul de a dărui unei necunoscute, o parte din prietenul său. Îi dădu o foaie de hârtie împăturită în patru: pe o faţă a foii de hirte era bătută la maşină o poezie, iar pe cealaltă faţă era lipită o fotografie. Hanna simţise şovăiala lui şi socoti că cel mai bun lucru este ca mai întâi să citească poezia, aşa încât Kurhajec mai avu posibilitatea de a-i ascunde fotografia. Era o poezie de douăsprezece versuri, scrisă evident pe insula grecească, şi în care lucrarea sculptorului era folosită pentru comparaţie.

— E extraordinară – zise Kurhajec după numai o jumătate de minut. Nu găseşti că e subtilă? Aşteaptă, am să ţi-o citesc eu. E mai bine. Trebuie s-o auzi.

Kurhajec întinse mâna după bucata de hârtie, răsturnându-şi cu acest prilej paharul cu vin. Hanna îşi lipi de piept documentul.

— Stai cuminte. Abia am început să citesc.

Vinul se întinse repede pe faţa de masă. Kurhajec îşi închise ochii, oftând. În întuneric văzu cabina de bagaje a unui elicopter, nişte picioare care împingeau spre exterior cadavrele unor oameni împuşcaţi, nişte trupuri care se rostogoleau în văzduh. Îşi holbă ochii.

— E o poezie frumoasă – îşi dădu Hanna părerea, cu o voce destul de ştearsă; nu aruncase încă nicio privire asupra fotografiei şi ţinea acum foaia de hârtie în aşa fel, încât Kurhajec ar fi putut să i-o ia din mâna fără să fie nepoliticos.

— E o poezie frumoasă – repetă ea.

— Dar ai citit-o cum trebuie? E atât de subtilă! Poate că nu te pricepi încă destul de bine la sculptură, ca s-o poţi înţelege.

— Am citit-o cum trebuie, domnule Kurhajec, şi am înţeles-o. O găsesc cu adevărat splendidă, dar nu prea mă pricep să-mi exteriorizez admiraţia.

— Şi de ce e bună?

— Stai cuminte. E simplă, directă şi într-adevăr foarte subtilă. Îmi aminteşte de poezia greacă antică.

— Da, da, hotărât. Homer şi ceilalţi.

— Aş, Homer… Mă gândeam de fapt la Safo şi la Arhiloc, cei dintâi poeţi greci care au vorbit despre ei înşişi. Homer n-a vorbit niciodată despre el însuşi.

— Bine, dar au fost aproximativ contemporani.

— Aproximativ, da. Safo s-a născut aproximativ cu cinci sute de ani după Homer, dacă cel puţin a existat vreodată un Homer.

— Şi te-ai uitat la fotografie?

Atunci Hanna privi în sfârşit fotografia lipită pe contra pagina foii de hârtie pe care fusese bătută la maşină poezia. Autorul poeziei stătea la o măsuţă rotundă în faţa unei cafenele greceşti, iar pe genunchii lui şi lipit de pieptul lui se odihnea un băieţaş, micuţul Pepe, după cum presupuse ea. Bărbatul apucase minuta durdulie a copilului şi şi-o pusese pe propriile sale degete. Lumina soarelui era intensă. Ulterior, Hanna Piccard îşi aminti foarte clar această poză şi i se păru atunci de neînţeles că în seara aceea nu-l recunoscuse pe bărbat, căci îl mai văzuse cândva, şi nu cu mult în urmă, între coloanele Panteonului. Bărbatul purta un cozoroc, încât cea mai mare parte a chipului îi era invizibilă, dar ea l-ar fi putut recunoaşte după atitudine, după felul lui de a privi.

— Şi dumneata de unde vii? – întrebă Kurhajec, după ce făcuse să dispară în portofel foaia de hârtie.

— De unde vin? Ce importanţă are, Joe?

— Dar politeţea cerea ca şi ea să-şi dezvăluie o parte din viaţă; Kurhajec făcea impresia că e agitat şi nervos.

— Vin din zona marilor fluvii – începu ea, şi repetă fraza, pentru că se ataşase de ea – Vin din zona marilor fluvii, nişte fluvii de sute de metri lăţime, între diguri înalte…

— Diguri…

— Diguri de vară şi diguri de iarnă. Pe vremuri, când în Olanda iernile mai erau încă foarte aspre, fluviile uneori îngheţau, şi atunci pe diguri lunecau săniile. N-am luat parte decât o singură dată. Tatăl meu avea o fabrică; fabrica un material de construcţie.

— Ce material?

— Cărămidă, domnule. Tata avea o fabrică de cărămidă, întocmai ca tatăl lui şi ca tatăl tatălui lui. Era o familie de mici industriaşi, care trudeau din greu. Începuseră cu nimic, dar încet-încet se chivernisiseră. O jumătate din sat lucra la fabrica noastră. Familia noastră avea bani, acum nu mai are, şi trăieşte potrivit câtorva călduri invariabile, imuabile. Ce-i cu dumneata?

— Numeşte măcar unul.

— Să faci ceea ce spui. Asta a fost regula principală şi cea mai de neclintit: să faci ceea ce spui.

— Hanna Piccard îşi încrucişă, mândră, braţele, şi atunci simţi lanţiil de aur care îi atârna între sânii tari.

— Cererea de cărămizi a scăzut şi acum cincisprezece ani fabrica a fost închisă. Atunci, de fapt, familia s-a destrămat. A patra generaţie crescuse în prea mare belşug, mâinile ei nu mai ştiau ce e munca. Ici-colo, prin ţară, mai trăiesc vreo unchi excentrici. Unchiul Jan cu Mercedesul lui mătăhălos. Când aveam vreo nouă ani îmi plăcea să mă tipe să-l iau pe taică-meu de la fabrică. Mergeam pe dig, de-a lungul fluviului, spre fabrică, fiind absolut sigură că am să-l întâlnesc. Îmi plăcea că trebuia să aştept. Stăteam în biroul lui, lumina amurgului intra pe fereastră, programul de lucru era încheiat, şi auzeam cum ciripesc vrăbiile sub şoproane. Mă uitam ţintă la pardoseala, agnuşie-albăstruie şi eram convinsă că mai târziu am să preiau întreprinderea. Fratele meu, unicul meu frate, nu vgia. Eu aş fi putut. Dacă fabrica n-ar fi fost închisă, aş fi preluat eu întreprinderea, chiar dacă n-aş fi făcut asta decât dintr-un fel de loialitate faţă de familie. Aşa, acum sgune-mi un banc.

Kurhajec tăcu. În acest timp, chipul duio9 al omului

ratre îşi lăuda un prieten devenise ţeapăn ea o mască mortuară. Hanna Piccard simţi că ospătarul o priveşte, îl privi şi ea pe el, şi înţelese pe loc la ce trebuie să se* aştepte. Tresări speriată atunci când Kurhajec îşi puse braţele grele pe masă.

— Ce vrei să-mi povesteşti, Joe?

— N-avea grijă. Am gata pregătită o poveste.

câţiva

— Eşti sigur că vrei să mi-o spui?

— Zburam într-un Canberra – începu Kurhajec.

— Era primul meu zbor de bombardament după sosirea în Vietnam, şi am să scriu odată şi odată ceva frumos despre el. Pe botul avionului erau pictaţi cunoscuţii dinţi de rechin, iar pe fuselaj, în dreptul carlingii, erau lipite cunoscutele pin-ups, iar aparatul se numea bineînţeles Bloody Mary. Zborul era un experiment. Ne-am urcat, cu nonşalanţă, şi totul s-a petrecut cu aceeaşi nonşalanţă. După depăşirea limitei sonore, s-a făcut o linişte deplină. Aparatul sâsâia fără zgomot în aerul albastru, strălucitor, iar în jurul capului meu şi al umerilor mei se boltea o cupolă străvezie. Eram fericit. Am început să cântăm, pilotul şi cu mine; am cântat cât ne-a ţinut gura când aparatul s-a apropiat de sol, a făcut o curbă şi şi-a coborât trenul de aterizare. Acolo, jos, au apărut într-o clipită nişte cratere minuscule. Nicio artilerie antiaeriană, nimic. Eram în concediu. După o jumătate de oră mergeam cu mâinile în buzunare la bază, spre duşuri. Aşa a început.

În următorul interval de o oră şi jumătate, expresia feţei lui Kurhajec nu suferi aproape nicio schimbare, iar vocea lui suna monoton. Kurhajec povestea, ca şi cum ceea ce spunea nu-l mai privea. Nu vorbea decât rar sau niciodată despre activitatea lui din timpul războiului, şi totuşi povestirile lui făceau impresia că, din pricina unor repetări multiple, se tociseră. Părea că se desfăşoară o înregistrare pe bandă. Contrastul dintre aparenta impasibilitate cu care îşi relata peregrinările, şi încordarea trupului său, era înspăimântătoare.

Hanna Piccard îşi încrucişase braţele şi respira adânc

şi liniştit, ca să simtă în continuare greutatea lanţului ei de aur. La început o iritase faptul că Joe Kurhajec o informa încă de la a doua lor întâlnire despre trecutul său din timpul războiului. Avea doar şi o soţie şi prieteni; nu? Pe Hanna o mira faptul că o invitase să-l însoţească tocmai la restaurantul vietnamez, dar uimirea ei se prefăcu în neîncredere, o neîncredere alimentată de dorinţa lui, mai mult decât evidentă, de a impune. Fără îndoială, omul acesta folosea trecutul său din timpul războiului – chiar dacă nu se vorbea despre asta – pentru a obţine atenţie, milă, dragoste şi respect. Pentru numele lui Dumnezeu, de ce rămăsese el acolo, după ce un prieten al său, fotograf, fusese ciuruit de gloanţe? Şi ce îl captivase în acea atmosferă conştientă de criminalitate, în acea dementă conştientă a unor bărbaţi ca el, nişte bărbaţi de treabă, întru totul obişnuiţi? Hanna văzu că lui Kurhajec i se preling picături de sudoare pe la urechi, spre ceafă. Angoasa lui era evidentă, autentică, şi atunci pe Hanna o enervă propria ei bănuială şi teama ei vagă că Rosa Ponţi ar putea să apară pe neaşteptate. Fu atentă, încercă să fie atentă, şi se simţi ruşinată şi neputincioasă, ca atunci, în avion, deasupra Vietnamului, iar când dezgustul deveni prea intens, gândurile i se îndreptară spre fotografia bărbatului care îşi pusese minuta lui Pepe pe degetele sale, ca s-o privească.

Vocea lui Kurhajec devenise răguşită, când îi povesti Karmei, la urmă, despre templul cambodgian în care de teama unor urmăritori fantomatici, stătuse ascuns patru zile, în tovărăşia unei fete, pe care o cumpărase. În timp ce descria, fără cea mai mică şovăire şi cu o sfâşietoare precizie, cum se poate preface un om în fiară, părea că în trupul lui, întocmai ca în templu, creşteau luxuriant copaci şi arbuşti, care, încet, dar sigur, îl făceau fărâme. Fata abia-abia scăpase de mâna lui ucigaşă, deoarece Kurhajec se izbise cu capul de o piatră şi-şi pierduse cunoştinţa.

GUARDI ŞI P.L. TAK

ÎNTR-O SEARĂ DE NOIEMBRIE, KURHAJEC O INtroduse pe Hanna Piccard într-un cerc de italieni şi

străini, care se întâlneau lunar într-un restaurant cu specific încă popular, cu bucătărie autentic romană. Acesta era probabil, la Roma, ultimul restaurant cu specific încă popular, şi, de aceea, cei ce se adunau acolo păstrau mai mult sau mai puţin secretul cu privire la locul lor de întâlnire. Cinele erau simple acolo, dar bune; un ospătar vârstnic şi unul tânăr se foiau fără vestoane printre mesele puse foarte aproape una de alta; mesenii vorbeau tare. Când Hanna Piccard îşi făcu intrarea în local, în vestonul ei aviatic de piele, ferestrele erau aburite.

Printre cele cincisprezece persoane reunite în jurul unei mese lungi îl recunoscu pe bărbatul din fotografie: era totodată cel pe care îl zărise între coloanele Panteonului şi pe care ulterior îl uitase numaidecât. Bărbatul se sculă în picioare. Era înalt. Îi dădu din cap lui Kurhajec în semn de salut, părând jenat şi în acelaşi timp ironic.

După ce îi fu prezentată lui Andrea Simonetti, Hannei îi stătu pe buze să-i pomenească de prima lor întâlnire întâmplătoare, dar se abţinu, deoarece Simonetti nu lăsase să-i scape nici cel mai mic semn că ar fi recunoscut-o, şi nici în ochii lui, pe care şi-i ţinu o clipă aţintiţi înspre ea, Hanna nu zărise nicio licărire. Şi chiar: de ce ar fi recunoscut-o? Hanna ar fi vrut totuşi să fie recunoscută. Ceva mai, târziu, Kurhajec fu chemat de o italiancă blondă platinată, pe care însă o lăsă încă cinci minute să aştepte şi abia apoi se duse încet spre ea. Simonetti mormăi că nu înţelesese numele Hannei. Iritată, Hanna îi înmână cartea ei de vizită.

— „Lux et Libertas” – bâigui Simonetti, şi-şi îndreptă ochii albaştri, aproape negri, înspre ea, cu o timiditate seducătoare, pe care ea, până atunci, n-o observase decât exclusiv la femei.

— Joe, în profunda sa înţelepciune, a hotărât că trebuie să facem cunoştinţă.

— A-ha, aşa a hotărât Joe?

Hanna nu avusese încă niciun prilej să se orienteze: în plus, după acel schimb de priviri, se simţi plină de fel de

fel de şovăieli şi de nehotărâri, şi când ospătarul cel tânăr o rugă stăruitor să ia loc, pentru ca el să-şi poată vedea nestingherit de treabă, Hannei îi veni chef să plece. Luă loc pe scaunul ce-i fusese rezervat şi îi aruncă o privire contrariată lui Kurhajec. Chiar în faţa ei stătea la masă omul de care se simţea legată în mod jenant prin tăcerea cu privire la prima lor întâlnire. Că el îşi amintea de ploaia torenţială din acea dimineaţă de duminică, de bătrânul dintre ghivecele goale, de părul ei ud leoarcă şi de toate celelalte amănunte, Hanna se convinsese între timp, sub influenţa câtorva constatări cu neputinţă de definit în cuvinte.

Simonetti îi dădu Hannei mai întâi câteva informaţii despre ceilalţi membri ai grupului şi încercă să-i caracterizeze cu câte un singur amănunt pe cei pe care îi considera cei mai importanţi. În continuare, îi aduse la cunoştinţă, într-un tempo rapid, şi propriile sale coordonate. Locuia în piazza Farnese, cu o fiică de treisprezece ani, prietena intimă a fiicei lui Kurhajec, Joey. La scurt timp după înapoierea sa dintr-o şedere de doi ani în Statele Unite, îl întâlnise pe Kurhajec în biserica San Carlo alle Quattro Fontane şi îl ajutase să-şi găsească o locuinţă. Lucra trei zile pe săptămână pentru Museo Nazionale d'Arte Moderna, încerca acolo să încropească fără prea mare cheltuială o colecţie de grafică şi era scutit de a lua parte la şedinţe. Colabora la întocmirea unui catalog al operelor pictorului Caravaggio, un proiect măreţ, la care nu se mai lucrase de doi ani, şi care urmărea să pună în valoare anumite particularităţi ale caracterului italienilor. Orele de seară şi weekend-urile le folosea ca să scrie versuri. Stătea în medie două ore pe zi la fereastră. Îi plăcea să facă plimbări lungi prin oraş şi le şi făcea, de scurt timp şi spre mirarea sa, cu mâinile la spate.

În timp ce asculta această expunere, Hanna Piccard avu posibilitatea de a-l observa în voie pe Simonetti, pentru că el aproape că nu îndrăznea să se uite la ea. Hanna se simţea mai bătrână şi mai înţeleaptă decât acest

om de treizeci şi doi de ani, ceea ce îi insufla liniştea necesară. Chipul prelung şi osos, de care Hanna se speriase grozav sub porticul Panteonului, n-o mai înfricoşa, în trăsăturile feţei lui, Hanna mai zări şi o componentă juvenilă. O introducea cu atâta timiditate şi naivitate în lumea lui, încât ea nu-l socoti doritor să-i ascundă amintirea acelei dimineţi duminicale. Capul lui, ca şi chipul lui, îi făcură Hannei impresia că sunt expresia aproape patetică a unei singure noţiuni: formă. Mâinile lui o atraseră cel mai mult, iar din mâinile lui: degetele lungi, care se jucau acum cu cartea ei de vizită.

— Aşa, acum dumneata – îl auzi ea deodată că spune, ca şi cum i-ar fi venit ei rândul să arunce zarul şi să joace.

— N-ar trebui oare să comandăm mai întâi ceva de mâncare? Tare aş vrea să văd o listă de bucate.

— Cred că aici n-au listă de bucate.

— Trebuie să existe o listă de bucate.

Înainte de a-şi da seama ce face, Hanna îl acostă pe ospătarul cel tânăr. Acesta adeveri bănuielile lui Simonetti, enumeră la iuţeală toate apetitivele şi felurile disponibile, şi zâmbind văzând că omul din faţa ei admiră bolţile restaurantului, cu o atenţie simulată. Hanna Piccard, bănuitoare, îşi reînnoi cu încăpăţânare cererea. Ospătarul tânăr plecă, foarte indispus. Hanna tăcu, până ce i se azvârli pe masă o listă de bucate devenită aproape cu neputinţă de citit. Pe dată, Hanna dădu comanda: un antipasto.

— Numai un antipasto?

— Nu prea mi-e foame, domnule.

— Ştiţi sigur că vreţi să mâncaţi?

— Am comandat un antipasto.

— Se întoarse brusc înspre Simonetti.

— Acum uită-te din nou la mine.

— Eşti supărată? – întrebă el.

— Aici nu trebuie să ceri listă de bucate; asta îi plictiseşte. Aici trebuie să vorbeşti. Oamenii vor să-ţi audă vocea. Trebuie să vorbeşti, să vorbeşti, să vorbeşti, trebuie să le atragi atenţia, trebuie să le dai senzaţia că există.

— Ştiu, ştiu – zise ea – dar în seara asta nu prea sunt în formă.

— Să vorbeşti şi iar să vorbeşti. Şi lui Joe Kurhajec i-a venit greu la început, că trebuie să vorbeşti atâta, până să te vadă cineva şi să vrea să facă ceva pentru tine. Dar s-a adaptat. Eu nu, mie încă din tinereţe mi s-a părut supărător atât obiceiul ăsta, cât şi faptul că m-am născut la mai puţin de o sută de metri de aici. De ce caută oamenii în permanenţă numai contact, contact, contact? Sunt nesiguri. Ca şi cum existenţa lor s-ar cere confirmată în fiecare minut. Uite, ţi s-a adus un antipasto. Băiatul se numeşte Piero. Spune-i ceva drăguţ; se simte foarte stingherit.

Hanna nu găsi ce să-i spună. Mâncară. Simonetti nu se uita la ceilalţi, şi nici Hanna nu se strădui să adopte o poziţie mai comodă, încât părea că amândoi nimeriseră din nefericire într-o societate străină şi zgomotoasă.

— Am fost de două ori în Olanda – zise Simonetti în cele din urmă.

— Prima dată ca să văd construcţiile de locuinţe populare din anii ’20 şi ’30, şi a doua oară ca să studiez câţiva succesori ai lui Caravaggio. Am locuit o lună la Amsterdam, am văzut porţiuni mari ale ţării, şi insulele, dar nu-mi aduc aminte de nicio fabrică de cărămizi. Tatăl dumitale avea o fabrică de cărămizi, aşa am înţeles. Unde se află fabricile de cărămizi?

— În zona marilor fluvii. Eu sunt de fel din zona marilor fluvii.

Spuse asta în acea seară pentru ultima dată. Nu mult după aceea, desenă, pe şervetul ei, la rugămintea lui Simonetti, un plan al fabricii de cărămizi, cu fluviul şi cu satul din apropiere. Îi desenă şi un traseu „turistic” pentru vizitarea fabricii, însemnând cu creionul locurile ei preferate, şi când ajunse la pardoseala din biroul tatălui ei, îşi recăpătase buna dispoziţie. Simonetti îşi luă stiloul în mina şi îşi despături şervetul.

Cei de la alte mese se amuzară îndelung, în taină, privind cuplul Simonetti-Piccard. Aceştia păreau doi copii,

care abia făcuseră cunoştinţă unul cu altul şi care, stând la o masă, fără să-şi ridice privirea sau să şi-o rotească, şi tresărind la cea mai mică vibraţie a mesei, lucrau la un desen, ratat din capul locului.

Simonetti desenă câteva străzi din Amsterdam şi arătă unde locuise el cândva. Îşi aduse aminte de grădina interioară, de numeroasele balcoane şi de numeroasele vieţi din preajma lor, şi zise că această privelişte îl costase nenumărate ore. Hanna Piccard cunoştea bine cartierul şi constată în tăcere că Simonetti trecuse zilnic prin faţa bodegii ei preferate. Poate că pe atunci îl şi văzuse uneori trecând pe acolo. Simonetti desenă apoi, cu multă îndemânare, planul străzilor cartierului P.L. Tak, cartierul unde studiase blocurile societăţii de construcţii de locuinţe „Zorile”.

— Dumneata nu pronunţi corect numele – observă Hanna.

— Ascultă: P.L. Tak. P.L. Ta-k.

— Simonetti încercă s-o imite.

— Nu, ascultă. N-ai ascultat. Dumneata spui: Takke. Mult prea moale. Trebuie: Tak! Tak, tak, tak, tak!

Chipul ei începu să radieze. Desenă Galeria Italiană din Rijksmuseum şi trase o liniuţă sinuoasă în locul unde era expus micul peisaj veneţian al lui Guardi: o vedere spre lagună şi o insuliţă cu grădină împrejmuită cu zid. Simonetti cunoştea tabloul.

— Tak! mai spune o dată!

— Nu, acum nu mai spun.

— Tak. Hai, încă o dată.

— Tak.

— Acum e bine. Guardi. Pronunţ bine? M-am întrebat întotdeauna ce oră a zilei este cea din tabloul lui Guardi: dis-de-dimineaţă, sau cu puţin înainte de apusul soarelui?

— Această a doua ipoteză e cea corectă, aşa cred. Se vede după lumină, care e caldă şi vaporoasă.

— Dar se lucrează. Nişte oameni se pregătesc să dezlege o ambarcaţie.

— Se lucrează până la apusul soarelui, şi în plus nu

mi se pare plauzibil ca lui Guardi să-i fi plăcut să picteze dis-de-dimineaţă.

Între timp, sub mâna dreaptă a lui Simonetti apăruseră treptat contururile unei insule; acum desena încet.

În tăcere, ca şi cum ar fi vrut să-şi regăsească suflul. Hanna Piccard îşi bău vinul şi-şi lăsă ochii să i se odihnească pe pielea subţire şi pe micii muşchi mobili ai mâinilor lui, gustând plăcerea de a auzi rumoarea vocilor şi zăngănitul tacâmurilor din jurul ei. Simonetti plecase spre Vlieland, fără să se gândească prea mult, atras de expresia „insulă ambulantă”. De atunci, imaginea extremului Nord consta, pentru el, din amintiri: nişte plaje late, nisipul zburător şi trestia ierboasă, dunele semicirculare care se umflă cu încetul, ţipetele pescăruşilor pe un cer cu nori repede schimbători, şi lumina, orbitoare în anumite zile.

— Ai văzut totodată cea mai frumoasă insulă. Vlieland este superbă. Ne duceam mereu acolo. O, Doamne!

— Piero îi aruncase din nou pe masă lista de bucate.

— Cred că trebuie să mai comand ceva. Dumneata ce iei? Eu aş vrea o îngheţată mică. Dă-mi o îngheţată mică, Piero. Antipasto a fost minunat. Nu te uita aşa de urât la mine.

— O singură îngheţată mică?

— Cu un cozoroc deasupra. Aveţi? Şi dumneata? Nu mai iei nimic?

Hanna îşi goli dintr-o singură sorbitură al cincilea pahar de vin, şi după aceea lumea exterioară se topi deodată în jurul ei. „Ia te uită”, îşi zise ea, „ce cursă rapidă, ce cursă rapidă, e îngrozitor. Ce-am mai avea de spus despre asta? Mai aproape de dumneata, dar cartea asta el n-o cunoaşte. Totuşi, vin mai aproape de dumneata. Bună ziua, Leon, deodată trebuie să mă gândesc la tine, mă aflu într-un restaurant din Roma şi fac pe nebuna, bună seara, lunganule, mai multe nu ştiu să-ţi spun, pune-ţi pălăria pe cap şi plimbă-te, bună ziua, băiatule”. Brusc,

fără să se sinchisească de prezenţa lui Simonetti, săltă o mânecă a vestonului aviatic atârnat de spătarul scaunului ei şi şi-o apăsă pe nas, ca să-i simtă mirosul de piele. „Ia te uită, blegule, ia te uită”. Simonetti, cam apatic, se rezema de spătarul scaunului şi-şi mângâia buza inferioară cu muchia paharului său gol.

După câteva minute îşi reluară dialogul. Simonetti scrise ceva pentru ea, se gândi, mai îndreptă forma literelor, şi, în cele din urmă, Hanna îşi dădu seama că ar fi preferat să-l vadă în continuare că stă aşa, cu fruntea sprijinită de o palmă, cu stiloul în mină, aşteptând să-şi amintească frazele unui text.

— Cunoşti această expresie? Am citit-o azi după amiază şi m-am întrebat ce anume înseamnă.

— „Când omul e pe moarte, începe să pigulească”. – citi Hanna; apoi zise: – Da. Nu înţelegi? L-am văzut pe tatăl meu cum pigulea. Cu puţin înainte de a-şi da sufletul, îşi ciupea cu mâinile pătura, ca şi cum viaţa s-ar fi scurs din el, ca şi cum ar fi căutat să se cramponeze de ceva.

— Nu mi-o lua în nume de rău.

— Ce aş putea să-ţi iau în nume de rău? A murit. Nu e nimic deosebit.

— Dar îţi răscolesc o amintire tristă. Ca şi cum aş fi sărit dintr-un copac pe un strat de flori.

— Desigur că amintirea asta e tristă, dar o am în permanenţă. Nu-ţi face griji. Câţi oameni ai văzut murind?

— Niciunul.

— Asta e o lacună în educaţia dumitale. O, Doamne, iar a venit.

Tresări speriată când braţul ospătarului tânăr i se lăs & pe umăr. Simonetti primi cozorocul de pe îngheţata mică, ca să-i aducă aminte de un cozoroc pe care îl purtase într-o dimineaţă de duminică în porticul Panteonului, şi, după ce îl învârtise conştiincios şi cu interes între degete, îl înfipse în cartea ei de vizită. Apoi îi vorbi Hannei despre tatăl său, care de ani de zile culegea date privitoare la unele fenomene ciudate ce se pot petrece în preajma muribunzilor. Unii muribunzi, de pildă, păreau să dispună

brusc de darul de a prezice viitorul.

— E pasiunea lui şi vorbeşte despre ea exact cu aceeaşi însufleţire ca altul despre colecţia lui de fluturi. Omul vrea să ştie, să ştie şi iarăşi să ştie. E medic.

— Şi care e piesa principală a colecţiei sale?

— Cred… da, acesta e cu siguranţă cazul piesei muzicale necunoscute. Închipuieşte-ţi: trei persoane aud, în apropierea unui mort, în trei momente diferite şi fără să ştie una de alta, exact acelaşi cântec. Au crezut că aud nişte femei care cântă. După câte ştiau, era o piesă muzicală niciodată compusă sau în orice caz necunoscută. Ră posatul fusese un muzician, iar cei trei martori, două femei şi un bărbat, au toţi talent muzical. Au putut să fluiere tema bucăţii, şi să indice numărul de voci. Era o bucată a capella, pentru şase voci feminine, şi pare originară din secolul al XVI-lea. A fost scotocită colecţia de discuri a mortului. Nu s-a găsit nimic care să semene cu aria auzită. Şi aşa mai departe. Nimeni nu părea să cunoască bucata. Tatăl meu a pus să se scrie pe note melodia şi a luat contact cu nişte muzicologi. Poate că e o bucată existentă, dar uitată, şi zace îngropată în vreo bibliotecă. Chiar dacă e descoperită, mai rămâne întrebarea: cum e cu putinţă ca trei persoane, fiecare separat, să fi auzit, în apropierea unui mort, exact acelaşi cântec?

Hanna Piccard avu impresia, fără să-şi dea seama cum, că povestea fusese născocită pe loc. Căutară totuşi o explicaţie a misteriosului fenomen. Împreună bâjbâiră: n beznă şi păru că vor să atingă ceva ce nu putea fi atins. Hanna Piccard îşi pierdu răbdarea; puterea ei de concentrare, şi tot aşa şi a lui, slăbi, şi o necăji faptul că o convorbire nu poate fi încheiată decât rar sau niciodată la momentul potrivit.

— Tatăl meu năzuieşte bineînţeles să găsească un fel de explicaţie ştiinţifică – zise în încheiere Simonetti, fără să privească şi fără să roşească.

— Ca şi cum o asemenea explicaţie i-ar putea procura o cât de mică satisfacţie reală. Ca să-l sâcâi, îl întreb

atunci dacă a putut măsura sentimentele de dragoste şi de prietenie, care le-au legat între ele pe acele patru persoane. Peste cinci secole se va constata într-un laborator ceea ce ştiu de mii de ani: că din sentimente de dragoste şi de prietenie ia naştere în capete diferite aceeaşi muzică. Omul trebuie să ştie să lase neatins un mister.

— Aşa e. Şi acum spune-mi un banc.

— Un banc? Eu nu ştiu bancuri, pentru că nu le pot reţine. Dar dumneata?

— Nici eu nu le pot reţine. Stai! E verde şi nu e iarbă. Ai dreptul la trei încercări ca să ghiceşti.

— Cunosc bancul. Îl ştii de la Joe, iar Joe l-a auzit de la Pepe.

— Atunci nu-l mai spune. Un mister trebuie lăsat intact.

Hanna se sculă în picioare. În WC-ul încă popular stătu îndelung pe vine între rotunjimile a doua coloane antice fixate în zid. Apoi i se alătură lui Joe Kurhajec, care se întreţinea cu un anume Ernesto Canal, un proscris chilian.

— Ce-i cu planurile alea? – vru să ştie Kurhajec, dar asta nu-l privea.

— Şi cum îl găseşti?

— Arogant. Al naibii de arogant! Acum spune-mi un banc.

— E verde.

— Şi nu e iarbă.

— Nu prea cunoşti oamenii – zise Kurhajec, dând din cap.

— Bagă de seamă, domnule Kurhajec: am să te sărut. Da capu-ncoace.

— Să mă săruţi pe mine? Eşti într-o ureche. Să nici nu te gândeşti. Mai întâi mă laşi să dorm şi acum vrei să mă săruţi. Fugi d-aci. Vezi de altul.

— Moşneag aiurit ce eşti, am să te sărut – îi zise ea în gura mare, jubilând, şi îl luă pe Kurhajec de urechi.

După o jumătate de oră, cu o strângere de mână şi

câteva fraze politicoase, Hanna se despărţi de Simonetti. Mergând pe malul Tibrului, îşi îndreptă privirea în sus, spre platanii care sclipeau de umezeală şi făcu vreo câteva gesturi maiestuoase cu braţele.

Iarna la Roma era mai rece decât se aşteptase Hanna: temperaturile cu puţin superioare punctului de îngheţ nu erau rare. În şura lui Kurhajec rămase cu jacheta pe ea; la bisericile San Luigi dei Francesi şi Santa Maria del Popolo, pe care le vizitase ca să vadă picturile lui Caravaggio, dârdâise de frig. Într-o dimineaţă de ianuarie se afla chiar un strat subţire de zăpadă pe cupola bisericii San Ivo. În ziua aceea, Hanna se duse, cu bătăi de inimă, la aeroportul Fiumicino, ca s-o întâmpine pe Dita van der Waals.

— Credeam că nu mai vii – exclamă Hanna Piccard, după ce se desprinse din braţele prietenei ei, care măsura un metru şi optzeci înălţime.

— Aşadar, iată-te. Azi de dimineaţă am mai telefonat la Schiphol ca să întreb dacă avionul va decola. Aici ninge.

— Tot îţi mai faci griji de pomană…

— Arăţi minunat.

În timpul drumului cu maşina de la Fiumicino la Roma, Hannei îi fu cum nu se poate mai greu să-i precizeze prietenei ei distanţa până în oraş – o dificultate care îşi găsi expresie în lupta ei cu o cutie de viteze devenită brusc recalcitrantă. După ce ajunse în apartamentul ei, i se făcu somn şi ar fi vrut să adoarmă în braţele prietenei ei. Dita van der Waals avu o comportare calmă şi demnă, ca întotdeauna; nimic nu-i putea strica echilibrul.

— Eşti absolut intactă – făcu Hanna constatarea.

— Ce vrei să spui?

— Faci impresia că treci neatinsă prin viaţă, Dita.

— Nu mă las tulburată de probleme psihice; ăsta e medicamentul. Încearcă şi tu.

— Sper că ai aruncat la gunoi toate scrisorile mele.

Hanna Piccard se simţi din ce în ce mai intimidată.

Iar către sfârşitul după-amiezii aproape că nu mai îndrăzni să-şi privească prietena. O găsea atât de

frumoasă, încât se ţinu cu ambele mâini de muchia mesei, ca şi cum ar fi fost nevoită să se ferească de cine ştie ce nebunie, de ceva de necrezut, de ceva de neînchipuit. De îndată ce se uita la Dita van der Waals se simţea parcă strivită de ochii întunecaţi ai acelei femei, care ştia să îmbine o muncă grea într-un birou de avocatură cu creşterea a trei copii şi cu ţinerea în frâu a unui soţ beţiv. Cum să se sustragă acelor ochi provocător de prietenoşi, provocător de ironici?

— Nu vrei să te odihneşti un pic, Dita? Poţi să te culci pe canapea.

— Asta sună ca o rugăminte obligatorie.

— Păi da, ai călătorit, te afli într-un mediu nou…

— Eşti foarte bună cu mine, Hanna.

— Şi căşti.

— Suntem în intimitate.

— Atunci, pentru intimitate, întinde-te pe canapea. Să-ţi aduc o pătură?

— Cum vrei. Şi trebuie să şi adorm?

— Da – zise Hanna, cu o voce blajină.

Dita van der Waals îi făcu pe plac, adormi aproape instantaneu şi începu să sforăie, calm şi demn. Hanna Piccard, chicotind, se retrase în bucătărie. Privi cupola bisericii San Ivo, care lucea în amurg, privi zăpada udă care cădea sâsâind, şi pentru prima dată se simţi întru totul liniştită şi la adăpost în propria ei casă.

În seara aceea cinară la un restaurant cu specific încă popular, cu bucătărie autentic romană. Un ospătar tânăr şi unul vârstnic se foiau fără vestoane printre mesele puse foarte aproape una de alta. Amândouă erau foarte machiate. Distanţa de o mie şi opt sute de kilometri dintre ele fusese anulată de un schimb de scrisori aproape săptămânal.

Abia în ultima zi a vizitei, Hanna Piccard căzu din nou pradă tulburării care o cuprinsese în timpul îmbrăţişării de pe aeroport. De îndată ce doamna Van der Waals o privea, Hanna se simţea nevoită să-şi lase ochii în jos, iar pe chip îi apărea un zâmbet prostesc, cu neputinţă

de reprimat. De îndată ce se încumeta să se apropie de doamna Van der Waals şi îi putea simţi mireasma, pieptul îi era răscolit de dorinţă. Hannei îi era ruşine că este atât de neajutorată. Aşadar, omul nu mai îmbătrâleşte niciodată? De ce nu-i spunea ce simte? De ce nu-i aâiguia pur şi simplu: „Dita, te iubesc, e îngrozitor cât le mult te iubesc”. De ce nu-i veneau aceste cuvinte pe auze? Căci putea fi sigură că Dita va reacţiona cu tot. almul şi cu o ironie plină de bunăvoinţă. „Ah, Doamne, „fetiţo, vrei un pahar cu apă?” Ah, dar de ce să mai >pună încă o dată ceea ce simţise de mult? Ar fi vrut; totuşi să-i spună: „Dita, te ador, nu mi-o lua în nume de – au, dar te ador”. „O, Doamne, fetiţo, ce plăcere!” „Da: e ador, e îngrozitor cum te ador”. „Hai, destupă sticla.”, Dacă beau trei pahare de vin, mă prostern la picioarele ale şi leşin. Dacă beau cinci pahare, sar la tine, cât eşti u de mare. Şi dacă beau şapte, atunci vreau să trec la apte”. „Ce? Te excit în aşa hal, încât plesneşti? Am să le las să plesneşti de excitaţie”. „Vreau să te violez, da, rreau să te violez. Ai spus ceva?” „Fetiţo, a fost minunat, şi nu mă simt câtuşi de puţin violată”.

— Dita, ce om aşezat eşti – îi zise Hanna, strigând din bucătărie, unde încerca să se concentreze asupra pregătirii unui prânz de adio.

— Şi asta descoperi tu abia acum? – se auzi din cameră vocea ironică a Ditei.

— Eşti făcută din beton rezistent la şocuri.

— Vrei să spui: din beton precomprimat?

— Beton anti-şoc.

— Vezi să nu-ţi tai degetele.

După-masă, Hanna începu să numere orele şi paharele de vin. Luaseră hotărârea să nu se îmbete, pentru că fiecare din ele urma să lucreze din nou în ziua următoare, în folosul general. Una din ele stătea pe canapea, cealaltă pe un scaun. Dita van der Waals îl dezmierda pe motanul Kees, care îşi punea din când în când labele pe umerii ei. Hanna Piccard se întreţinea cu nervosul Janneman şi îl arunca din când în când pe jos. Conversaţia fu punctată de icneli şi şocuri, fiecare cadenţă

fu tulburată de gândul că despărţirea se apropie şi în cele din urmă se refugiară amândouă în amintiri: îşi amintiră de anii aceia sălbatici, în care ocupaseră împreună un etaj la Amsterdam.

Hanna simţise asta de mult. Totuşi ar fi vrut să-i spună Ditei: „Doamnă Van der Waals, te iubesc mult, e îngrozitor cât de mult te iubesc”. „Gata, am spus-o”. „Pune-ţi, te rog, nişte ochelari de soare pe nas. Dacă beau şapte, atunci o să trebuiască să trec la fapte. Par nebună. Am să i-o spun la zece şi jumătate. Mai ţine-ţi încă o dată mâinile aşa. Da, aşa. Piccard, bagă de seamă, controlează-te, n-are niciun sens. Nici nu trebuie să aibă un sens. Vreau numai să-i spun, să-i şoptesc, să-i mormăi aproape imperceptibil. Asta e tot”.

La zece şi jumătate punct, Hanna Piccard, ţinându-şi răsuflarea, se repezi la bibliotecă şi scotoci în colecţia ei de discuri. La unsprezece şi jumătate ascultară muzică de operă, ca în zilele de odinioară, şi cântară împreună cu soliştii ariile cunoscute. Dita van der Waals cânta tare, avea o voce frumoasă, de contraltă. Hanna Piccard fredona numai, pentru că nu reţinea nicio melodie, şi cânta întotdeauna fals.

— Ascultă, Dita.

— Ascult.

— Da, acum urmează duetul bâlbâit Papageno-Papagena. Îl găsesc superb. Un om să poată cânta aşa!… Pa, pa, pa.

— Apoi ea. Şi apoi iar el. Uit mereu câţi copii vor ei să aibă. Şaisprezece? Papageno, Papagena, şi un mic Papageno, şi o mică Papagena. Pa, pa, pa, pa. Dragoste ţărănească vulgară, pământească. Mi-e silă şi acum de cealaltă pereche de îndrăgostiţi, prinţul şi prinţesa, cei doi îndrăgostiţi divini. Dragoste divină. Ce cumperi cu ea? Pa, pa, pa, pa, pa.

Ascultară de trei ori duetul bâlbâit şi cântară împreună cu soliştii. Apoi se făcu linişte. Şi apoi urmă în sfârşit, fără ocolişuri, o mărturisire tristă.

Dita van der Waals îşi întinse picioarele lungi şi îşi

privi paharul gol.

— Era şi timpul – zise ea, veselă.

— De ce mărturiseşti abia acum? Cine e? Cine e fericitul? Uită-te la mine.

Hanna Piccard îşi îndoi spinarea, ca şi cum ar fi aşteptat bătaie, îşi luă inima în dinţi, şi, înainte de a-şi da seama ce spune, spuse:

— Un italian, Dita.

— Se trânti pe canapea, râzând.

— Un italian! – („Şi dacă beau unsprezece pahare, bei şi tu în continuare.”)

— Un italian. Tocmai ce-ţi trebuie. Fetiţo, ce noroc pe tine, şi ce nenoroc. Nu mă mir.

— Eu mă mir foarte.

Se uitară una la alta. Hanna Piccard simţi că ochii, în sfârşit limpeziţi, îi devin din nou umezi şi lipsiţi de viaţă.

— Vino încoace, micuţo.

— Vino tu încoace, lungano.

Se întâlniră la mijlocul drumului. Hanna Piccard sări de gâtul prietenei ei şi o cuprinse de mijloc cu picioarele. „Şi dacă beau şapte, te sărut aşa, aici, acolo, până la noapte.

— Nu crezi ceea ce spui, Dita.

— Sunt foarte serioasă.

— Eşti de beton. Pune-mă pe canapea.

Dita o puse pe Hanna pe canapea, o privi cu duioşie şi îi puse întrebările uzuale. De când îl cunoaşte? Cam de o lună. Cât de des l-a văzut de atunci? O dată sau de două ori.

— Crezi că ar putea să-mi pară un bărbat frumos?

— Nu ştiu. Are mâinile tale. Puternice.

— Şi cât de departe aţi ajuns?

— Am ajuns? Cât de departe? Poate că totul ş-a şi terminat. E îngrozitor, găsesc că totul e îngrozitor. Dar n-am încotro.

— Atunci e bine.

— Dar totul e atât de absurd!

— Căsătorit?

— Necăsătorit, cu copil.

— Un om modern.

— Şi atunci tu ce eşti? Atunci noi ce suntem? Fir-ar să fie de treabă… Nişte bieţi oameni, săracii de noi…

— Unde mai găsim iarbă turtită de nişte picioare care dansează?

— Da, fir-ar să fie…

— Să nu blestemăm.

— Dar totul e atât de lipsit de perspectivă… Nu rămân aici.

— Atunci e bine.

— Dar nu vreau.

— Bineînţeles că nu vrei. Aşa eşti tu.

— Nu sunt aşa.

— Totul e pe măsura ta. O dragoste frumoasă, lipsită de perspectivă. Doi ani de zile, două vacanţe. Şi un al treilea an ca să boleşti pe jumătate moartă, de singurătate, un al treilea an ca să scoţi untul din el.

— N-are niciun rost.

— Atunci ejjine.

— Absolut niciun rost.

— Cum nu se poate mai bine. Tu ştii asta, şi el ştie asta, şi ori de câte ori îi vezi ochii mari…

— Albaştri, aproape negri…

— Atunci ştii: acum murim.

— Pardon, el nu ştie nimic.

— Individul n-a manifestat încă niciun interes? Tu faci cât doi bărbaţi. Cucereşte-l. Aleargă-l, bagă-l la strâmtoare, cucereşte 1. Niciun interes? Ah, se ţine ascuns.

— Pretenţii. Interes. Un dejun de lucru. Un dineu de afaceri. Îţi spune asta ceva? Convorbiri rodnice. Perspective. Şi în timp ce chestiunea este pendinte, formulăm o opţiune asupra plăcerii.

— Foarte bine.

— Eşti un înger. Dar ia stai jos. Şi aşa, încet-încet, am ajuns să mă simt în vârstă de cel mult cincisprezece ani.

— Atunci e bine.

— Dar stai jos, te rog.
— Prefer să mai stau niţel în picioare.
— Dar îmi suceşti faţa şi-mi ciufuleşti părul.
— Trebuie să stau în picioare.
— Atunci mă prostern în faţa ta.
— N-am să admit asta, scumpa mea.
— Auzi vorbă: n-are să admită asta!
— Nu.
— Zău?
— Şi mai umple-ne paharele.
— One for the pupic pupic and one for the road. Apoi tu. Apoi iar eu. One for the pupic pupic…
— And one for the road.
Aşa se despărţiră.
În ziua următoare, Hanna Piccard, când veni acasă, găsi prima scrisoare de la Simonetti. O puse deoparte, nedeschisă, ba ici, ba colo. După ce strânsese şi spălase paharele, farfuriile, tacâmurile, tot ceea ce îi amintea de seara din ajun, şi după ce pusese la loc scaunele, citi scrisoarea. Era invitată să ia parte la o partidă de iahting, pe un velier al unui anume Pittakos.
O PARTIDĂ DE IAHTING
ÎNTR-0 SÂMBĂTĂ DIN FEBRUARIE, CU CÂTEVA ore înainte de răsăritul soarelui, Hanna Piccard era gata pregătită pentru partida de iahting, pe care o tot visase în ultimele două nopţi. Acum îi era frig, dârdâia; nu dormise destul.
Trezirea cu noaptea-n cap îi stârnise amintiri de mult uitate. Văzu în gând o fermă pe o colină, nu departe de Rin, ferestrele luminate ale unui grajd, auzi zgomotele surde şi murmurele în semiîntuneric, foşnetul paielor, respiraţia fornăită a animalelor, şi nu mult mai târziu, în zori, o căruţă care hurduca pe aleile mărginite de fagi de pe moşia pe care îşi petrecea vacanţa fără să mai numere zilele. În ea se trezi din nou sentimentul de libertate, de dezinvoltură, al unei copile, până când, după o ultimă privire aruncată spre bagajul unei persoane adulte, putu să constate că împachetase tot ce trebuia pentru a naviga cu

pânze două săptămâni în tovărăşia lui Simonetti. Se ruşina şi fu cât p-aci să facă să dispară cel puţin jumătate din conţinutul valizei, când, afară, sunetul strident al unui claxon se răsfrânse, izbit de pereţi.

Întâlnirea pe stradă o făcu să se gândească la o conspiraţie. Paşi, voci în surdină, umbre pe case, o maşină gata de plecare, cu portbagajul deschis.

— Ai luat şi un cort? – întrebă Simonetti, după ce îi pusese valiza în maşină.

— Marfă de contrabandă.

Hanna făcu apoi cunoştinţă cu Leda Simonetti, care, cu picioarele ridicate, stătea pe bancheta din spate. Fata căscă, se plânse de sculatul devreme şi povesti cât de tare se grăbise tatăl ei, ca să fie punctual – încât ea nu avusese timp nici să se spele pe dinţi. Povesti toate acestea fără răutate, şi totuşi nu cu totul fără ironie. Simonetti se simţi jenat şi întinse, în timpul mersului, un braţ înspre trădătoare.

— Poate că lui Pittakos nu-i place să aştepte – îşi dădu părerea Hanna Piccard.

— Asta aşa e – adeveri Leda.

— Dacă ai întârziat, Pittakos nu aşteaptă, şi pleacă. Aşa obişnuieşte. Ni s-a mai întâmplat.

Apoi tăcură: era încă prea devreme pentru pălăvrăgeală.

lajjtul lui Pittakos se afla în portul Civitavecchia. Era un velier cu două catarge, cu o cală frumos boltită, lung, şi zvelt, construit cu mult înainte de război. Se suiră cu toţii într-o şalupă care aştepta, iar un băiat, manevrând o vâslă, îi duse la iaht. În port, apa avea oglinda netedă; se auzea mugetul mării. Hanna Piccard îşi vârâse mâinile în mâneci, continuându-şi visele: o conspiraţie, o răpire, o fugă, da, erau obligaţi să părăsească ţara cu picioarele în spinare şi să plece în exil. Şi, într-adevăr – abia ajunseră la bord, şi nava, care până atunci făcuse impresia că e un vas părăsit, reveni la viaţă. Apărură nişte personaje fantomatice, răsunară nişte voci în surdină, un motor diesel greu fu pus în funcţiune făcând puntea să vibreze, nişte bărbaţi se

duseră spre prova, deodată nişte valuri mici se izbiră duşmănos de cocă, şi nu mult după aceea fu ridicată ancora.

Surghiuniţii se duseră în cală. Simonetti îşi puse pe el haina uleiată, zâmbind încurcat, şi între timp Hanna Piccard îşi unse faţa cu cremă, pentru că vântul era tăios. Simonetti dispăru fără să spună nimic, fără măcar s-o privească pe Hanna. Leda se vârâse într-un fotoliu-colivie, ca să-şi continue somnul. Hanna inspectă la repezeală cala, locuinţa ei pe două zile. În cală mirosea a saci de iută umezi. Mirosul acesta îi plăcu. Trase cu putere de fermoarul bluzei ei de aviator, ca s-o încheie, îşi puse mănuşi, izbi de câteva ori cu piciorul în valiza ei supraîncărcată, dar nu se simţi totuşi prea vrednică de a se număr? printre marinari. În cabină dădu peste două femei de vârsta ei; fiecare din ele se întinsese pe câte o canapea. Hanna se prezentă, făcând astfel cunoştinţă cu ele, şi apoi se grăbi să se ducă pe punte, ca să nu piardă spectacolul înălţării velelor.

Luminile portului Civitavecchia rămăseseră departe, marea era neagră, ici şi colo sclipea spuma. Coca vasului se înălţa şi cobora, anevoie, şi se izbea din când în când atât de tare de câte un val, încât căpriorii trosneau. Ceea ce făcea timonierul era clar pentru Hanna, dar activităţii celorlalţi membri ai echipajului nu izbuti deocamdată să-i descifreze rostul. Unul din ei stătea atârnat de o funie, un altul îngenunchease pe punte, la prova, un al treilea privea atent piciorul catargului, un al patrulea stătea culcat pe burtă pe culoar. Uneori se auzeau strigăte, înjurături şi râsete. Asta îi făcu Hannei plăcere. „Pânzele sus dădu ea comanda, în gând, „pânzele sus!” Marea şuiera.

Catargul cel mare îi insufla Hannei încredere; era acolo o mică bancă. Hanna strânse cu mâna sârma de oţel a copastiei, dar încă înainte de a fi putut face un pas înspre catarg, auzi o voce tunătoare:

— Blondo! încotro? Ia vino-ncoace!

Hanna se întoarse, speriată, şi văzu un bărbat într-o haină uleiată, care îi atârna neglijent, descheiată. Era, fără

îndoială, Pittakos. Acesta îi făcu semne cu mâna, Hanna se hotărî să-l asculte, şi atunci Pittakos îi arătă un loc în spatele timonierului, totodată în spatele celui de-al doilea catarg. Abia acum îşi dădu Hanna seama de primejdie. În jurul pupei se înălţau valuri cenuşii, crestele lor spumegau – ce rânjet mârşav! – şi apoi dispăreau în beznă. Uneori i se părea că vede coada unui peşte uriaş, care, după un plescăit nonşalant, se scufunda. Ochii Hannei se fixară pe comanda luminată.

— Blondo! Fereşte-ţi capul! Culcă-te pe jos! Nu acolo! Acolo da!

Hanna se târî spre coca şalupei întoarse cu josu-n sus, fără s-o recunoască, şi presupuse numai că acum nu i se mai poate întâmpla nimic. Oare Andrea Simonetti mai era la bord? Hanna îşi încrucişă braţele şi aşteptă. Cu încetul, cerul se mai lumină, dar velele tot nu erau încă înălţate – velele noi, velele revoluţionare, pe care Pittakos le comandase iarna trecută.

Mai trecu o oră. Lada cu unelte fu trasă de la prova la pupa, şi de la pupa la prova. De trei ori fu trimis un băiat pe catargul cel mare, călare pe o podină, ca să desfacă acolo ceva ce se înţepenise, sau să înţepenească ceva ce se desfăcuse. „Ce e şi cu aiuriţii ăştia!”, îşi zise ea. „Ceată de beţivani, adormiţi, puneţi-vă mâinile la treabă! Vreau să văd velele! Marafetul ăla trebuie înălţat, fir-ar să fie de treabă! Sus marafetul! Uite, răsare soarele!” Soarele ajunsese la două palme deasupra orizontului, ca o vagă linie de coastă în zare, când uriaşa velă-mare lunecă în sfârşit cu smuciturі de-a lungul catargului şi se desfăşură pe cerul palid; în acelaşi timp fură înălţate şi două focuri. Velele plescăiră, moriştile de vânt ţăcăniră, şi după câteva minute se făcu deodată linişte la bord. Iahtul luneca pe oglinda albastră, aproape neagră, a apei, şi nu se mai clătina pe valuri.

— Şi încotro mergem? – întrebă Hanna.

— Nicăieri.

Simonetti se aşezase lângă ea, cu părul ciufulit, şi privea fără încetare velele în curs de ridicare.

— Nu navigăm spre un anumit port?

— Navigăm spre un stei. Dacă totul merge bine. Îi dăm ocol cam pe la miezul nopţii.

Se sculă pe jumătate, cu o smucitură, şi se lăsa din nou să cadă: evident, altcineva observase înaintea lui ce trebuie făcut. Din nou vela fu ţinută de el sub observaţie, cu ochii aproape închişi.

— Şi când ajungeţi să ştiţi dacă velele sunt în regulă?

— După câteva ieşiri în larg.

— Mi se pare foarte incomod să fii nevoit să faci toată munca asta, toate reparaţiile astea, pe mare şi pe semiîntuneric.

— Nu se poate altfel.

— Nu-mi vinde mie castraveţi.

Simonetti rânji şi tăcu. Hanna îşi ţinu răsuflarea, căci pupa se prăbuşise într-o vale şi se lăsa tot mai adânc, şi între timp se înălţă un talaz, a cărui coamă se apropia repede. Abia după ce enorma masă de apă de sub navă fu traversată, Hanna îşi reluă respiraţia.

— Nu-mi vinde mie castraveţi – zise ea încă o dată, ca să-l tachineze pe Simonetti, care râse şi tăcu.

— Dar înţeleg, Aţi vrut să plecaţi. Mai întâi să vă vedeţi în larg. Restul urmează mai târziu.

— Aşa să fie? Dar uite că vine mâncarea. Vrei să mănânci?

Cele două femei îşi făcură datoria. Hanna nu voia să mănânce nimic. Simonetti veni înapoi cu o farfurie plină şi cu două linguri. Din când în când apropia de Hanna farfuria, şi atunci lua şi ea câte o îmbucătăură. După trei zile, când îşi aminti de aceste mărunţişuri, căzu într-un adevărat extaz. Cum îi ţinea el farfuria în faţă, cum lua ea atunci câte o îmbucătură atât de fierbinte, că ieşeau aburii din mâncare, şi cum abia mai găsea el timp ca să se uite în farfurie, necum la ea. Readucându-şi în memorie aceste clipe, văzu în gând şi figura lui Pittakos, care stătea în picioare, cu mâinile la spate, în haina lui uleiată. Şi îşi aminti precis unde stătuseră ceilalţi, fiecare la locul lui, mâncând, bând, tăcând, odihnindu-se.

— Ai fost repartizată gărzii mele – zise Simonetti, după masă.

— Aşa? Şi ce trebuie să fac?

— Să te scoli la noapte la ora patru.

— Va fi deci pentru a doua oară. Bine.

— Am glumit – zise Simonetti, şi se rostogoli, pe jos, râzând.

— Ce naivă eşti!

— Am să mă scol la patru.

— Păi n-a fost decât o glumă.

— Dar am să execut consemnul.

— Bine!

Simonetti îi dădu un mic ghiont, care ei i se păru destul de tare, după atâtea ore de muncă intensă la pregătirea bagajului, aşa încât se clătină, căzu şi rămase culcată. „Dacă-i vorba aşa”, îşi zise ea, „mai dă-mi încă un asemenea ghiont, şi atunci îţi ard una în cap şi ne rostogolim luptând. până ne izbim de copastie”. Când se sculă, o văzu pentru prima dată pe Leda Simonetti la lumina zilei. Fata stătea pe scara care lega cabina cu puntea. Era deci ferită de vânt, dar se afla destul de sus ca să aibă vedere spre mare. Purta o bluză cărămizie şi îşi despletise părul. Ochii ei erau neobişnuit de mari.

Pittakos se aplecă spre ea, iar ea îşi înclină capul spre proprietarul navei. Apoi îşi ridică lent braţele şi se întinse.

— Ce face ea acum, ce rupe? – întrebă Hanna Piccard, ceva mai târziu.

Leda se dusese în partea de sub vânt a vasului, rupse câteva foi de hârtie scrise şi azvârli bucăţelele în apa care trecea repede spre pupa.

— Alea sunt cugetările mele adânci – răspunse Simonetti.

— Din când în când, Leda îmi rupe cugetările adânci şi le aruncă în mare.

— Nu te cred; acum mă iei peste picior.

— Şi totuşi aşa e.

— Nu te cred.

— Întreab-o.

— Nu îndrăznesc.

După un ocol al vasului, Leda veni să ia loc lângă ei, cu alte cuvinte veni să i se alăture tatălui ei. Hanna Piccard se simţi brusc foarte încurcată.

Şi restul zilei, Hanna şi-l petrecu tot în locul ce-i fusese indicat de către Pittakos, lângă şalupă. Acolo simţi cum soarele îi arde faţa, savură sarea de pe buze, oftă şi adormi, se trezi, aruncă o privire spre vasul în mers, spre liniile şi suprafeţele echipamentului, spre imensa şi violent sclipitoarea mare Tireniană, apoi oftă şi ascultă cu ochii închişi fâsâitul spumei. Pittakos o numea cu încăpăţânare „blonda”, chiar şi după ce îl informase cum o cheamă. Îi plăcea, Pittakos ăsta, mai ales când îl auzea cum urlă. Odată îl văzu pe Pittakos că aleargă nerăbdător spre prova şi că-l dă la o parte cu umărul pe unul din membrii echipajului, ca să facă el însuşi ceea ce avea impresia că ceilalţi fac prea încet. Se feri de cele două femei. Bărbaţii nu-i dădeau aproape nicio atenţie. Hanna urmări cu ochii degetul arătător al lui Simonetti, ceea ce o făcu să uite numele tuturor celorlalţi. Toată ziua îi ieşiră din piept suspine adânci, iar către apusul soarelui dispăru din starea ei de spirit toată încordarea, zăpăceala, neliniştea, mâhnirea şi teama. Părea că natura o primise din nou în sânul ei. Se simţi blajină şi-şi aminti de sentimentul de libertate şi de dezinvoltură, cu care. de mult, îşi începuse ziua.

În seara aceea, grea şi trandafirie, stătu culcată în cuşeta ei. ascultând valurile care plescăiau chiar la capul ei. Leda se vârâse în cuşeta cea mai de jos din partea opusă a calei, şi dormea. După ce-l aşteptase pe Simonetti trei sferturi de oră, acesta apăru, cu o bucată de pâine între dinţi. Îi mai spuse ceva tovarăşului său din echipa de gardă şi apoi închise uşa din peretele etanş. Lumina electrică fu stinsă; un opaiţ cu ulei, care mai ardea, atârna vertical în cala în pantă.

Posibilitatea ca două persoane să se poată dezmierda reciproc, nu numai cu ochii şi cu inima, dar şi cu mâinile şi

cu buzele, era limitată; de acest lucru îşi dădea seama Hanna; dar mai era totuşi posibil ceva. Prezenţa fetei aţipite făcea să sporească excitaţia Hannei. Simonetti mesteca pâine.

— N-ai avut rău de mare, Hanna. Sau mă înşel?

— U-n pic. Dar tu?

— Juma-juma.

Simonetti începu să se dezbrace. Hanna fu geloasă pe lumina lămpii, care luneca în voie pe umerii, pe pieptul, pe spinarea şi pe pulpele lui, şi simţi toate mişcările lui în trupul ei, ca şi cum acolo se dădea răspuns unei întrebări. Simonetti înflorise, din înfăţişarea lui dispăruse lipsa de fermitate, iar prezenţa lui era dominată acum de fizic. Avea degetele umflate. Se întinse şi păru că nu-i mai pasă câtuşi de puţin de caracterul iluzoriu al propriului său eu, un subiect despre care o întreţinuse cândva pe Hanna în şura lui Kurhajec.

— În seara asta ai mâncat bine – zise el, mulţumit de constatare.

— Pentru prima dată te-am văzut că mănânci bine.

— M-am îndopat.

Asta cerea băutură. Nu mai erau prea multe de spus. Căscară şi luară un al doilea pahar. Hanna Piccard se simţi obosită. Era clar că şi Simonetti şovăia şi aştepta. „Hai, lupule de mare”, îi zise ea, în gând. „Tu eşti aici bărbatul; fă ceva”.

— Aici miroase a iută umedă – zise ea.

— A iută?

— Da, a toamnă, a iarnă, a drumuri noroioase, a pere dulci coapte, şi a culcuş cald, aşa miroase aici.

— La patru. Tot mai vrei?

Hanna tăcu. Simonetti se sui în cuşeta de deasupra celei a fiicei sale. Când se întinse spre opaiţ ca să-l stingă, se întinse ca şi cum ar fi vrut s-o mai chinuiască încă o dată pe Hanna cu priveliştea torsului său. Hanna îşi închipui că flacăra se încovoaie şi că-i intră lui în nări.

Pe la patru noaptea, Hanna fu trezită dintr-un somn agitat. Îi fusese pregătită haina uleiată. Când ajunse pe

punte, tresări, speriată violent de vuietul mării, şi-şi înălţă numaidecât privirea spre cer, ca să vadă stelele – dar pe cer nu era nicio stea, cerul era negru ca smoala. Vântul devenise vijelios şi sufla din ce în ce mai tare: trebuia să ţipi ca să poţi fi înţeles. După ce-şi puse colacul de salvare care îi fusese dat, se căţără pe puntea în pantă, se lăsă pe vine lângă copastie şi se ţinu strâns de un cablu de oţel, ferm hotărâtă să reziste unei încercări complet lipsite de sens. După ce ochii i se obişnuiră cu întunericul, putu desluşi vasul de la un capăt la celălalt, precum şi luminile de bord, dar nu mult mai mult decât atâta. Simonetti se afla la timonă, aplecat înainte, cu privirea aţintită spre comandă şi spre prova vasului pus la grea încercare. În spatele lui se afla băiatul care îi adusese la bord la Civitavecchia.

După o oră, frigul o pătrunse pe Hanna până la os. Apa provenită din spargerea valurilor era împroşcată ca o ploaie pe mantaua ei uleiată. Deşi se împachetase cât putuse mai bine, picăturile reci ca gheaţa izbuteau să-şi găsească drum, şi, încet, dar sigur, veşmintele ei fură leoarcă. Treptat, îşi pierdu noţiunea timpului: legănatul neîntrerupt al navei, mugetul valurilor şi urletul vântului aveau un efect asurzitor. Când văzu că băiatul, după o escapadă, se întoarce la prova şi că se prăbuşeşte în cabina unde era la adăpost, Hanna îşi dădu seama, cu un şoc, că, după plecarea lui, îl uitase şi că n-ar fi observat lipsa lui dacă furtuna l-ar fi aruncat peste bord.

Hanna Piccard rămase ore în şir în acelaşi loc. De ce nu se urnea? De ce nu se încălzea, bătându-se cu propriile ei braţe, aşa cum făceau Simonetti şi băiatul? De ce nu dădea din picioare, de ce nu cânta, de ce nu urla în vânt. ca ei? De ce nu se cuibărea pur şi simplu în cuşem – m caldă? Simonetti încercase de mai multe ori să-i desprindă mâinile de copastie, dar de fiecare dată ea îl respinsese.

În cele din urmă, Hanna nu-şi mai putu închipui că noaptea aceea va avea vreodată un sfârşit. Unele cuvinte care în viaţa de toate zilele sunt rar folosite, aici păreau să fie la locul lor: era însetată, tânjea după lumina zilei.

Enervant de încet păli cerul, enervant de încet prinseră valurile ceva culoare, şi când în sfârşit se arătă soarele, Hanna îşi desprinse de cablul de oţel mâinile înţepenite şi-şi înălţă ambele braţe, ca să-l salute.

Nu mult după aceea apăru Pittakos pe punte; mantaua uleiată îi atârna descheiată.

— Aşa, blondo! Ce cuminte stai acolo!

Hanna nu băgă de seamă că Simonetti se întoarse atunci când Pittakos o luă de mâini. de mâinile ei înţepenite, şi mai întâi şi le lipi de obraz şi apoi le vâri, râzând, sub subsuori.

— Când ai să-ţi închei odată mantaua asta? – întrebă ea, ferindu-se de el.

Cât ai clipi, Pittakos o cuprinse pe Hanna cu pulpanele mantalei sale şi şi-o încheie peste ea.

La mijlocul după-amiezii de duminică, coasta ajunsese din nou în câmpul vizual al binoclurilor, iar starea de spirit de la bord fu caracterizată de faptul că, în câteva minute, această veste ajunsese să fie cunoscută de toţi. Cei care avuseseră rău de mare prinseră curaj. Marea oferise toată ziua o privelişte înfricoşătoare. Hanna Piccard fu mirată şi alarmată văzând că, pe vreme de furtună, soarele luminează cu nevinovăţie pe un cer de un albastru fără pată. Ea se aşteptase să vadă nori călători, umbre grăbite, fascicule subţiri de lumină. Nava se ţinuse bine. Ochii lui Pittakos şi cei ai lui Simonetti sclipeau fără încetare, cuprinşi de o încântare tăcută: navigaţia cu vele, pe măsură ce devenea mai dificilă, părea să le facă tot mai multă plăcere. La un moment dat – vasul abia scăpase de un talaz uriaş – această încântare tăcută şi stăpânită se prefăcu în brutalitate: valurile fură bombardate cu bucăţi de lemn. Apoi, la patru, apărură totuşi pe cer norii întunecaţi, barometrul coborî, forţa vântului spori din nou, şi fu luată hotărârea să se reducă velele.

Simonetti, băiatul şi un al treilea se duseră anevoie spre prova, ţinându-se în permanenţă de copastie şi de orice alt obiect fix care le oferea sprijin. Pittakos luă timona în mâini şi tăcu. În timp ce băiatul se lăsa în

genunchi la piciorul catargului, ca să dezlege focul, cei doi bărbaţi se lăsară să lunece în jos pe lângă prova, ca să ducă înăuntru vela, de îndată ce avea să cadă. După ce băiatul îi făcu un semn lui Pittakos, acesta lăsă vasul să intre puţintel sub vânt, ca să „reducă presiunea pe vele. Acum trebuia să se acţioneze rapid.

— Dezleag-o!

Parâma fu desfăşurată, vela începu să păcăne asurzitor, dar nu căzu.

— Dă-o jos! – zbieră Pittakos.

— Dă-o jos!

Focul dezlegat se agăţase undeva, şi acum băiatul atârna de el cu toată greutatea, nemaiputând să se desprindă. În timp ce Simonetti se căţăra, ca să-i dea ajutor băiatului, iahtul se legănă pe coama unui val, apoi lunecă repede în jos, şi iarăşi se sui, dar pierduse viteză, pierduse prea multă viteză, şi, la mijlocul suişului, căzu într-o masă de apă albastră-verzuie. Simonetti dispăru sub apă. În acelaşi timp căzu vela.

Preţ de câteva secunde, nimeni nu se mai clinti. Hanna Piccard o trase pe Leda spre ea. Băiatul se apucase de catarg şi se ţinea bine acolo: al doilea bărbat, care văzuse din timp primejdia, se refugiase pe banca albă de pe punte. Apa pătrunse pe culoare. Încet, anevoie, prova îşi reluă poziţia iniţială. Simonetti era încă pe punte. Stătea culcat, rezemat de copastie, în cutele velei, şi râdea: faţa îi încremenise într-un râs extatic mut. La un moment dat păru că sărise un arc: brusc, toţi începură să se mişte din nou.

— Gogomanule! – răcni Pittakos, în timp ce desfăşura funia velei.

— Gogomanule! Scoală-te!

— Prova fu ridicată, aruncată lateral. Simonetti râse şi întinse un braţ în aer.

— Drace! Acum râzi? Scoală-te!

Iahtul păru că pluteşte, căzu şi trosni. În comandă se auziră înjurături, peste tot se auziră acum înjurături. Pittakos trimise un al patrulea bărbat spre prova. Se

puseră iar cu toţii pe lucru şi, după un sfert de oră, focul fu înlocuit printr-o velă mai mică. Simonetti se duse la pupa, şchiopătând, cu mâinile însângerate.

— E greşeala dumitale, căpitane!

— Faci într-adins! Gogomanule! Asta e a doua oară!

— E greşeala dumitale, căpitane – repetă Simonetti, fierbând de mânie, şi spuse acelaşi lucru de încă cinci ori.

— Vrei să mă vezi căzut în mare. Ai pus vasul într-un val.

— Nu sunt Dumnezeu Atotputernicul!

— L-ai vârât într-un val!

— Gogomanule, nu te mai iau cu mine! Nu te mai vreau!

— N-ai fost atent – îi zise Hanna Piccard lui Pittakos.

— Ţine-ţi gura, blondo!

Simonetti se închise în cală. Hanna Piccard şi Leda îl urmară şi aşteptară în faţa uşii să se calmeze.

— A tăcut – zise Hanna Piccard.

— Furia lui nu ţine niciodată mai mult de cinci minute – explică Leda.

— Atunci să intrăm.

— Mai aşteptăm puţin.

Leda tremura. Mai strângea încă o carte în mina. Când văzuse picioarele lui Simonetti că trec prin faţa unui hublou, înspre cală, zburase sus, cu cartea în mina.

— Ce citeşti, Leda?

Fata arătă cotorul cărţii, fără să spună nimic.

— O carte pentru copii.

— Cărţile pentru copii îmi plac cel mai mult.

Leda se sprijini de masa hărţilor. Hanna Piccard se aplecă, pentru a ridica de pe pardoseala udă hărţile marinăreşti, şi în timp ce făcea această operaţie, trase cu coada ochiului spre Leda, întrebându-se în ce măsură îşi dă seama de frumuseţea ei.

— Aşa. Acum putem intra.

— Încă un pic.

— Eu, oricum, intru.

Hanna Piccard făcu un pas înspre uşa din peretele

etanş, dar Leda fu mai promptă şi îi obtură trecerea.

— Ce e?

— N-ai să-l ai – zise Leda, pe un ton blajin.

— Orice ai face, n-ai să-l ai.

Ochii ei mari sclipiră cu patimă, după câteva clipe se umeziră, şi apoi fata zâmbi, dezorientată, neajutorată, cu totul dezarmată.

De îndată ce pătrunseră în cală, Simonetti se sculă în capul oaselor în cuşeta lui şi începu iarăşi să înjure. Părea că abia acum îşi dădea seama bine ce spaimă trăsese. Femeile tăcură, râseră, şi îl îngrijiră pe rănit. În cădere, Simonetti îşi scrântise glezna dreaptă. Piciorul drept îi fu pus pe loc într-o găleată cu apă rece, pentru a opri umflarea gleznei. Marea îl izbise de copastie, iar ceva ascuţit trecuse prin doi pantaloni şi îi intrase în genunchi. Genunchiul îi fu bandajat, şi apoi şi degetele însângerate.

— Ah, afurisitul de Pittakos – se dezlănţui Simonetti.

— Mojicul ăla afurisit! E încă prea agitat, ca să vină o clipă să mă vadă.

— N-are timp. Stai cuminte.

— Atunci ar fi trebuit să trimită un sol – izbucni Simonetti.

— Stai cuminte.

Hanna Piccard îi zvânta piciorul drept cu unul din propriile ei prosoape. Degetele de la picioarele lui Simonetti nu fuseseră privite încă niciodată cu atâta dragoste. Simonetti începu să fluiere.

— E un poseur – explică Leda, care între timp se retrăsese în cuşeta ei.

— O, Doamne, cum poate omul ăsta să facă pe nebunul…!

În valiza plină ochi a Hannei Piccard părea să se afle şi un bandaj elastic.

— Te-ai gândit într-adevăr la toate – constată Simonetti.

— Stai cuminte.

Hanna înfăşură bandajul elastic în jurul gleznei lui umflate, întinzându-l din când în când cu putere, ca să-l

audă cum pârâie, până ce îl văzu că se scurtează de tot, şi în cele din urmă îl legă.

LA CHESTIUNE

POSAC, ÎNCHIS ÎN EL ÎNSUŞI, GIORDANO BRUNO privea ţintă tarabele precupeţilor din piaţa de pe campo dei Fiori. Stătea pe un soclu, cu faţa ascunsă în umbra glugii sale monahale, şi privea piaţa în care fusese nevoit să urce, în anul 1600, treptele rugului. Statuia filosofului fu salutată în acea dimineaţă de sâmbătă de un bărbat cu o gleznă scrântită şi, nu cu mult mai târziu, de o femeie cu ceafa înţepenită.

Femeia rătăcea prin piaţă ca să întâlnească un bărbat, ştiind că acel bărbat îşi făcea acolo cumpărăturile în fiecare sâmbătă dimineaţa. Totuşi, nu părea că vrea să întâlnească pe cineva: cu ochii în pământ, închisă în ea însăşi, hoinărea de-a lungul tarabelor, de-a lungul belşugului de legume şi de fructe expuse la soare. Larma din piaţă, zăngănitul greutăţilor pe platourile balanţelor, vocile stridente ale precupeţelor, aproape că nu le auzea. Viteza cu care se mişca era determinată de agitaţia şi de frământările mulţimii. În chip de alibi, ducea o sacoşă de plastic, din care îşi scoteau capetele câteva salate.

Când Hanna Piccard ajunse pentru a cincea oară în dreptul peştelui-spadă şi putu constata că nu mai rămăsese din el decât capul, îşi îndeplinise însărcinarea: fusese nevoită să rămână până ce se vinde toată carnea peştelui-spadă. Uşurată şi cu capul sus, ca şi cum nu mai ameninţa acum nicio primejdie, se duse spre piazza Farnese ca să iscodească ferestrele închise ale casei lui.

În acea dimineaţă exista o legătură între o întâlnire şi viteza cu care un peşte-spadă este tăiat şi vândut în felii. Pe străduţa care lega una de alta cele două pieţe, Simonetti şi fiica lui mergeau alene în faţa ei, cu sacoşe. I se păru că cineva, la spate, a lovit-o cu dosul palmei în

Încheietura piciorului. Se opri. Încă înainte de a-şi fi putut da seama, o întâlnire devenise inevitabilă. Leda întoarse capul, ca şi cum ar fi simţit apropierea Hannei.

— Ce-ţi mai face glezna? – îl întrebă Hanna pe

Simonetti după câteva clipe.

— Glezna?

— Eu, din excursia noastră pe mare m-am ales cu ceafa înţepenită – zise ea în continuare, şi-şi duse o mină la fularul roşu din jurul gâtului.

— Nu mai pot să-mi întorc capul decât cu mare greutate. – îşi întoarse concomitent capul şi torsul, ca să demonstreze cum fusese nevoită să se mişte în ultima săptămână. Era mândră de beteşugul ei.

— Face o impresie foarte solemnă – zise Simonetti, încurcat.

— Acum ai devenit cu adevărat o doamnă.

— O doamnă? Atunci să vă duc şi eu o sacoşă?

I se dădu o sacoşă. O duse în tăcere prin piazza Farnese, o reţinu cu încăpăţânare când ajunseră în faţa locuinţei lui Simonetti şi, nu mult după aceea, sui pentru prima oară cele şaizeci şi patru de trepte.

Peştele-spadă din hol nu-i atrase la început privirea. Toată atenţia ei se îndreptă înspre mirosul casei, căci acesta îi amintise de mirosul unui pulover pe care şi-l lipise de obraz, pe iahtul lui Pittakos, într-o clipă de neatenţie a celorlalţi. Tot aşa şi în bucătărie, Hanna Piccard fu frapată din capul locului de un miros, mirosul dulceag, răcoritor şi pur al unui buchet mare de grozamă galbenă, pus într-un borcan pe masa din bucătărie.

— Grozamă galbenă! Dar e mult prea devreme pentru grozamă galbenă!

— Şi totuşi e grozamă galbenă.

— Dar e mult prea devreme, e cu neputinţă de găsit grozamă galbenă luna asta! – exclamă ea.

Hanna fu şocată să vadă în această lună a anului crengi de grozamă galbenă înflorite. Crengile culese prematur îi dădură senzaţia că şi ea însăşi acţionase precipitat când îl urmase pe Simonetti la el acasă.

— Cum ţi-ai procurat crengile astea?

— Le-am primit în dar – răspunse Simonetti, roşind.

Hanna Piccard îşi lăsă capul în jos, într-un acces de gelozie, şi, având în vedere că nu putea încă să-l înşface ca

să-i arate cât este de geloasă, strânse cu mâna un buton de lemn. Era butonul unui sertăraş al mesei de bucătărie. Hanna descoperi încă un asemenea buton şi de cealaltă parte a mesei. Toată frumuseţea Romei pieri atunci în neant: un buchet de grozamă galbenă pe o masă de bucătărie vopsită cu lac alb, îmbujorarea unui bărbat, şi două sertăraşe pe care nu avea încă de ce să le deschidă. Şi nu mult după aceea pieri în neant şi toată arta, pentru că Simonetti se simţi nevoit să-i întoarcă spatele, ca să ia o găleată şi să pună la înmuiat trei cămăşi murdare. În timp ce Simonetti agita apa cu mâna, Hanna Piccard înşfacă butonul sertăraşului, pentru că încă nu era cazul să se lipească de acest trup neajutorat – fu ea de părere – încă nu era cazul, cu toate că se simţea mai slabă, fără suflu, tot mai slabă.

— Nu trebuie să despachetezi ceştile astea, Andrea?

— Da – răspunse Simonetti, timid, cu glas răguşit.

Şi, după ce dădu acest răspuns, la care nu se mai putea replica nimic, pieri în neant şi graiul. Hanna se feri să privească antebraţul gol cu care erau agitate cămăşile în apa fierbinte, trase aer în piept şi-şi dădu seama că de când fusese deschisă uşa de la intrare n-o mai văzuse pe Leda. Simonetti se întoarse.

— Eu mă duc în cameră – zise Hanna prompt, şi ieşi, ca să nu fie nevoită să stea pe vine în faţa frigiderului pentru a băga la locul lor legumele şi carnea. Când văzu în hol, la vreo patru metri deasupra dalelor de marmură, un peşte-spadă împăiat şi prăfuit, tresări, dar apoi pufni în râs. „Un peşte-spadă? Cum se poate? Un peste-spadă n-are ce căuta la tine, drăgălaşule. Cine şi l-a dat? Kurhajec?”

— Frumos, delfinul ăsta – îi zise ea, strigând înspre bucătărie.

— Uită-te bine.

— Splendid, delfinul ăsta.

— Nu-mi plac animalele împăiate.

— Atunci de ce îl ţii aici?

În W.C. fu înălţată, pentru prima dată după multă vreme, o rugă. „Dă-mi voie, ca început, să-mi cer iertare”.

aşa îşi zise Hanna Piccard în gând, „dă-mi voie, ca început, să-mi cer iertare pentru îndelungata mea absenţă. Inimă la inimă. Numele tău este dragoste. Ajută-mă. Altceva nu ştiu să-ţi spun, pentru că sunt atâtea de spus! Săptămâna asta am făcut o descoperire. Mi-am adus aminte că Fiul, cândva, de mult, a rupt cinci pâini şi doi peşti, ca să hrănească mulţimea, adică nu: ca s-o ospăteze. Nu? Aşa a fost: a rupt cinci pâini şi doi peşti ca să hrănească o mulţime de mii de oameni, fără a mai pune la socoteală femeile şi copiii, un coş după altul se umplea, şi El rupea şi tot rupea pâinile şi peştii, care nu se mai sfârşeau. Era destulă hrană. Mai şi prisosea. Deodată am avut impresia că înţeleg ce a vrut Fiul să-i înveţe pe ceilalţi: că dragostea se poate împărţi la nesfârşit. Oare am înţeles bine? A rupt şi a tot rupt pâinile şi peştii şi ne-a arătat că dragostea se poate împărţi la nesfârşit. De altfel, un neamţ a pus mai târziu aceeaşi idee în alte cuvinte, când a scris: Liebe ist das einzige, das roăchst, indem intrir es verschwenden. Dar nici prin gând nu mi-a trecut să spun asta. Mi-e ceafa înţepenită. Mulţumesc. Mulţumesc sincer. În plus, simt acum în mine acea copleşitoare şi nestăpânita recunoştinţă pe care o simţeam odinioară când eram copilă. Acum mă aflu cel puţin în casa lui. Foarte recunoscătoare totodată pentru dimineaţa care a început cu salutul adresat lui Giordano Bruno. Apoi am umblat prin piaţă. Am văzut acolo peştişori argintii în gheaţă pisată. Pieptul luxuriant al unei precupeţe şi nişte salate verzi. O toantă, asta sunt. Dar tot e ceva: să fii cuprinsă de dragoste în halul ăsta! Fir-ar să fie de treabă…! Ajută-mă, Doamne! Ce săptămână! Simt că mă înăbuş. Fii-mi alături şi în ceasurile următoare, pentru că eu pot deveni grozav de grosolană când „fină revărs. Leda n-are o prietenă pe la periferie? Ba da, şi izbăveşte-ne de politeţe, de care sunt atât de ataşată, şi lasă-ne să ne bâlbâim. Numele tău este dragoste. Acum mă duc în camera lui”.

Încă din pragul camerei dădu de o piedică şi se opri. Camera avea trei ferestre. În faţa ferestrei din mijloc,

având ca fundal faţada somptuoasă a palatului Farnese, stătea în picioare un bărbat în vârstă. Pleoapele lui se ridicară scânteind când o zări pe Hanna, şi luminară apoi

În jos, cu o mişcare plină de efect, acoperind doi globi oculari mari şi apoşi. Hanna Piccard se simţi parcă prinsă în flagrant delict şi se întrebă de ce neglijase Simonetti s-o informeze cu privire la prezenţa unui al doilea musafir în casă. După ce îşi învinse şovăiala, Hanna se duse spre străin, pentru că ea era mai tânără decât el, şi apoi îl lăsă pe el să-i întindă sau nu o mână, pentru că el era mai în vârstă decât ea. I se întinse o mână, plină de vine violete şi de pete de bătrâneţe.

— Zuccarelli.

— Piccard.

Bărbatul era la fel de înalt ca şi ea, dar avea o constituţie mai fragilă. Părul aproape alb îi era pieptănat cu cărare, iar pe frunte avea o buclă lungă, care ameninţa să-i acopere ochiul drept. Albul părului contrasta cu pielea brună a feţei. Când îşi ridică braţul, Hanna simţi mirosul costumului lui de comandă, dar acest miros nu-i plăcu de fel.

— Ia priveşte.

— Cu un gest prietenos, îi arătă Hannei un nor aflat deasupra bisericii Santa Brígida, de cealaltă parte a pieţei.

— Este un nor foarte ciudat – zise Zuccarelli, ca şi cum i-ar fi vorbit unei nepoţele care tocmai intrase în cameră ţopăind.

Şi ieşi din cameră, vioi, dar fără să se grăbească. Un baston, un baston cu măciulie de aur, nu avea, dar avea alura unui aristocrat de rasă.

Hanna Piccard îi luă locul la fereastră. În timp ce savura priveliştea pieţii însorite şi încerca în zadar să vadă ceva ciudat în norul de deasupra bisericii Santa Brígida, trase cu urechea la vocile din vestibul. Simonetti încerca desigur să-l împiedice pe Zuccarelli să plece. Vocile deveniră mai tari, foarte tari „şi deodată se făcu tăcere. Cu o mişcare reflexă, Hanna Piccard se întoarse spre uşă, rotindu-şi în acelaşi timp capul şi torsul, foarte solemn, şi

acolo se afla într-adevăr Zuccarelli. Acesta îşi ceru scuze pentru plecarea sa precipitată, îşi ceru de o mie de ori scuze, şi-şi plecă în cele din urmă capul, lăsând bucla albă să-i cadă peste ochiul drept.

Apoi nu-i mai rămaseră Hannei decât vreo câteva minute, ca să se orienteze în linişte, nestingherită de apropierea fizică a lui Simonetti. Camera era excepţional de

Înaltă: vreo şapte metri. Partea superioară a peretelui opus ferestrelor era demolată şi în locul ei fusese făcut un balcon, sau un etaj intermediar. Pe balcon fusese construită o cameră mică, de lemn şi sticlă. Lemnăria era vopsită în culori mai deschise şi îi amintea Hannei de bărcile pescăreşti vopsite pestriţ, pe care le văzuse pe unele plaje italiene.

— Aşa; am venit.

Sub balcon se afla masa de sufragerie, şi pe ea puse Simonetti o tavă cu cafea, apă minerală, vin şi prăjituri. Prăjiturile le adusese Zuccarelli.

— Ţi-am gonit musafirul; nu mi-o lua în nume de rău – zise ea.

— Nu, nu, nu, de vină e numai el! Ar fi putut să rămână. Dar Zuccarelli nu vrea să mă împartă cu altul. Este gelos ca un copil. E şeful meu, directorul muzeului, un oaspete primit cu plăcere şi ascultat cu plăcere în multe capitale ale lumii, dar gelos ca un copil. Hai, am să-ţi arăt mai întâi restul casei, pentru că mi se pare că vrei s-o vezi.

Simonetti nu mai era timid. Hanna Piccard se simţi cuprinsă pe loc de neîncredere. Când sui, în urma lui Simonetti, scara spirală, băgă de seamă că e desculţ.

— Cum stai cu glezna, Andrea?

— M-ai mai întrebat.

— Dar nu mi-ai răspuns.

— S-a vindecat.

— A mers repede.

— Bandajul tău elastic e în coşul cu rufe. Trebuie să-l mai spăl. Uite.

Pe culoarul de pe balcon fură deschise nişte uşi

glisante. Ruşinată, Hanna aruncă o privire în dormitorul lui" spre patul lui nestrâns, spre nişte cărţi şi spre sfeşnicul de la căpătâi. Lumina intra pe două laturi prin ferestre cu perdele de bumbac prăfuite. Pe pardoseala gălbuie, Hanna descoperi veşminte pe care Simonetti le purtasepe iaht.

— Intră în colibă – zise el, glumind.

— Colibă T Parola! Care e parola?

— N-am habar.

— Exact. Intră.

Hanna îl urmă pe Simonetti, descumpănită de modificarea felului lui de a se purta, modificare pe care ea i-o atribui conversaţiei cu Zuccarelli. Şi abia făcuse să vibreze, cu cizmele ei, parchetul, când zări rostogolindu-se pe jos un cap de bronz, mai mic decât un pumn. Era capul unei statuete a lui Buda, pe care n-o observase până atunci.

— O, Doamne, se sparge ceva?

Simonetti, râzând, ridică de pe jos capul, îl desprăfui suflându-l şi o linişti: statueta era spartă de ani de zile. Apoi puse capul din nou pe jos.

— Acuma tu.

— Ce vrei să spui?

— A căzut când ai intrat.

— Ei şi?

— Trebuie să-l ridici. Aşa e regula.

Nehotărâtă, Hanna privi ţintă obrăjorul lucios de pe pardoseală, ochii pe jumătate închişi, zâmbetul vag. Urcarea în turnurile bisericii San Gimignano, cu scările lor stricate şi cu podestele lor nesigure, rezemate pe grinzi aşezate liber pe ziduri – asemenea expediţii, însoţite de teama de înălţime, i s-ar fi părut mai uşoare decât cei opt paşi pe care fu nevoită să-i facă acum în acest dormitor ca să ajungă la capul lui Buda. După ce puse capul la locul lui pe trup şi se întoarse, uşile glisante erau închise, şi Hanna văzu peisajul colinar pictat pe ele.

Între timp, Simonetti coborâse pe o scară în biroul său, o încăpere la fel de înaltă ca şi camera din partea din

faţă a casei.

— Cu burta spre scară, te rog. N-ai habar de navigaţie.

— Nici de spălat geamuri n-am habar.

— Bagă de seamă, te rog.

— Mai am aici un bandaj elastic.

Simonetti îşi încrucişă braţele şi tăcu o bună bucată de timp, ca şi cum ar fi vrut ca liniştea din biroul său să devină perceptibilă. Cele două ferestre erau dispuse al5 t de sus, încât Hanna nu putu vedea prin ele decât cer şi nori. Pe masa de lucru se afla un al doilea buchet de grozamă galbenă. Hanna Piccard se întrebă ce se petrecuse aici săptămâna asta. Avusese oare altcineva posibili tatea să profite de simţurile lui Simonetti? Poate că fusese pur şi simplu ziua lui de naştere. Hanna privi în grabă câteva tablouri şi desene, toate de aceeaşi mână, şi presupuse că fuseseră făcute de Marina, fosta soţie a lui Simonetti. Un portret al micuţei Leda văzută pieziş de la spate. O fotografie a Ledei nou-născute: stătea întinsă goală pe pieptul gol al lui Simonetti. Când se aplecă înspre fotografie, auzi cum foşnesc veşmintele lui Simonetti.

— N-ai nicio lucrare a lui Joe?

— Încă nu.

Sacul de nisip, atârnat într-un colţ al încăperii, Haiina nu-l putu urni din loc decât cu mare greutate, dându-i lin pumn zdravăn. Sacul de nisip nu se potrivea cu firea lui Simonetti, după cum nici peştele-spadă.

— Ai mănuşi de box?

— Am.

— Unde sunt?

— Nu ştiu.

În timp ce Simonetti urca scara, Hanna Piccard lovi uşurel cu fruntea sacul de nisip, uşurel şi cu nerăbdare, „înainte, căpriţă neastâmpărată!”

— Şi unde doarme Leda? – întrebă ea, când ajunse lângă el, în coridorul dinaintea dormitorului; acum îl putu mirosi.

— Deasupra acestui cât se mai află încă un cât scund

intermediar, numit la noi mezzanino. Acela e teritoriul ei, cel puţin atâta timp cât ţine curată camera de baie.

O a doua scară, o lucarnă – Hanna se sui până ce ajunse cu capul deasupra pardoselii. Leda era întinsă pe pat, în depărtare.

— Cum ţi se pare casa noastră, Hanna? Poţi să mă vezi şi pe mine, dar atunci trebuie să vii mai aproape.

— Eşti un înger.

— Ai băgat de seamă repede.

Coborî din nou, neajutorată. Lemnărie vopsită multicolor, bărci pescăreşti pe o plajă, soare orbitor. Când îl văzu pe Simonetti stând rezemat de balustrada balcanului, la lumina soarelui, având ca fundal piazza Farnese, care umplea cele trei ferestre cu frumuseţea ei veche, pe

Hanna o podidi aproape plânsul, cuprinsă de melancolie, deodată, de o profundă melancolie.

Duminică seara, Hanna Piccard se despărţise de Simonetti cu o strângere de mână şi apoi făcuse paşi de dans în apartamentul ei; toată ziua de luni mai simţise balansul mării în trupul ei şi de îndată ce închidea ochii vedea cum înaintează iahtul dus de velele umflate de vânt; marţi dimineaţa cheltuise pe via Condotti o mie de florini pe o rochie, pe care aproape că nu îndrăznea s-o poarte; miercuri seara se lăsase furată de lectura a trei romane de dragoste, cumpărate într-un supermarket, iar în toiul nopţii îşi dăduse seama că dragostea se poate împărţi la nesfârşit; un prieten fu onorat joi dimineaţa cu o vizită în biroul lui, numai şi numai pentru că mirosea exact ca Simonetti; vineri şi-l scoase din cap, îşi smulsese ele la gât fularul roşu şi scrisese un articol bun; dar în dimineaţa următoare se târâse spre campo dei Fiori ca să-l întâlnească pe Simonetti şi să facă o mărturisire, deoarece îi devenise mult prea greu să se împotrivească naturii. Casa lui Andrea Simonetti fu vizitată, şi acum Hanna Piccard stătea pe canapeaua din camera lui, istovită, mută de dorinţă.

— Pe Zuccarelli îl cunosc de vreo cincisprezece ani –

povesti Simonetti. – în decursul timpului i-am văzut pleoapele căzându-i tot mai jos peste globii oculari, ca şi cum lumea l-ar fi interesat tot mai puţin. Ah, Zuccarelli… Iar buza lui inferioară… te-a frapat? încet, dar sigur, această buză inferioară i-a devenit tot mai proeminentă. O buză inferioară arogantă, pe care n-o poţi băga de seamă decât atunci când el nu e conştient de el însuşi. Asta se întâmplă rar. Morandi, pictorul Morandi, arc f exact acelaşi soi de buză inferioară, dar mai prietenoasă, mult mai prietenoasă. Nu, nu vreau vin; serveşte-te tu. Zuccarelli a descoperit pentru marele public naturile statice ale lui Morandi. A scris două cărţi despre ele, a organizat expoziţii, şi de atunci umblă încovoiat sub povara faimei altuia. Acolo unde apare Zuccarelli, lumea începe să vorbească despre Morandi. Ah, Zuccarelli… N-ar trebui să vorbesc prea mult despre el, pentru că atunci devin trist şi răutăcios. De câţiva ani încoace, Zuccarelli răspândeşte în dreapta şi în stânga zvonuri despre diferitele sale boli, dar de fapt nu suferă decât de o insomnie cronică. În fiecare capitală a civilizaţiei moderne. Zuccarelli are altă boală. Nu mai durează mult şi îi ajunge la urechi vestea că la Londra lumea e convinsă despre el că a murit. Asta are să-l amuze. Dar eu am învăţat de la el. M-a ajutat cândva să lucrez, în Statele Unite. Casa lui din Ravello îmi stă oricând la dispoziţie, dar nu mă mai duc acolo decât rar. Cunoşti Ravello? Acum povesteşte tu ceva. Povesteşte-mi ceva despre zona marilor fluvii.

Hanna Piccard fu nevoită să lupte împotriva unei dorinţe ajunsă la paroxism. Încercă să stea pe canapea în aşa fel încât materialul subţire al bluzei să-i cadă liber pe sâni şi să ascundă de ochii lui ageri sfârcurile umflate. Pe spinare, sudoarea îi ţâşnea din pori. Picioarele îi tremurau. Trupul ei nu reacţionase niciodată atât de energic la apropierea unui bărbat.

— Marfă de contrabandă – zise ea după o pauză „fără să se bâlbâie.

— Potrivit legii, ar fi trebuit să introduc motanii în Italia ca marfă de import. Injecţii, formulare, paşapoarte

medicale, o carantină de mai multe săptămâni, şi toate astea pentru doi motani nevinovaţi. Enfin, le-am dat nişte somnifere, i-am pus într-o geantă şi m-am suit în tren. La frontiera italiană, vameşii mi-au deschis geanta.

— Hanna tăcu.

— Şi pe urmă?

— Am uitat. N-au găsit nimic. Geanta a fost deschisă, geanta a fost închisă, eu mi-am putut continua călătoria.

Vinul i se sui la cap, îi coborî la picioare, şi Hanna începu să-şi spună versuri sieşi: „Chiar dacă beau pahare o sută, tot rămân o femeie bine crescută; şi chiar dacă beau în neştire, tot nu-mi ies din fire”.

Simonetti răspunse la sentimentele ei cu o relatare plină de acreală şi de timiditate despre iahtul lui Pittakos, scufundat pe coasta Africii de Nord. Îi arăta mai mult o jumătate a feţei, şi-şi ridica ochii spre ea din când în când, cu seducătoarea sfială care pe ea o frapase încă de la restaurant. Deodată, Hanna se auzi pe sine izbu’cnind în imprecaţii referitoare la prostituatele care îşi aşteaptă clienţii în piazza della Repubblica, la lumina felinarelor, rezemate de faţada unei biserici.

— Nu e o laşitate? – se auzi pe sine.

— Să parchezi maşina la bordura trotuarului, să faci semn unei fete de stradă, s-o iei în maşină, şi apoi, cu o ultimă întrebare, să: creezi un dezacord, încât fata să se vadă nevoită să coboare. E o laşitate. Sau patru inşi într-o maşină să oprească, să deschidă ferestrele, să facă observaţii obscene, să-şi dea cu coatele ca nişte băieţi de şcoală, şi apoi să se mai şi mire că fata are atâta minte încât să nu se încurce cu patru inşi deodată.

— Ai observat bine scena.

— Da. Îmi venea să-i scuip.

Zbârnâi telefonul, foarte slab. Simonetti, vădit contrariat, luă receptorul în mina şi se întoarse, cu sprâncenele ridicate şi cu buza inferioară caraghios de proeminentă, înspre Hanna. Hanna înţelese că Zuccarelli nu-şi putuse stăpâni gelozia şi ieşi din cameră. În bucătărie îşi vârî nasul în buchetul de grozamă galbenă, ţinându-şi

mâinile la spate, ca să evite răsturnarea borcanului. Brusc, luă o sacoşă şi o ascunse sub pardesiu. După zece minute apăru în vestibul Simonetti.

— Complimente de la Zuccarelli.

— Mulţumesc. Plec. Sper că nu te-am deranjat.

— Păi eu te-am invitat – răspunse el, contrariat.

— Totuşi am impresia că te-am deranjat.

— Cum vrei. Ai grijă de ceafa ta înţepenită.

Hanna coborî treptele, cam supărată. Abia când se văzu în faţa uşii propriei sale locuinţe îşi dădu seama că-i lipseşte poşeta, şi după o clipă îşi aduse aminte precis unde şi-o lăsase. Simţi ca un fel de lovitură la ceafă. Se întoarse în piazza Farnese şi sui încă o dată cele şaizeci şi patru de trepte. Încă înainte de a fi sunat, uşa de intrare fu deschisă şi Leda îi înmâna poşeta, zâmbind, tăcută.

După acest schimb de tachinări, Hanna Piccard se retrase. Veşmintele pe care le purtase pe iaht fură îndesate în maşina de spălat, ca să-şi piardă acolo mirosul de cală rochia de o mie de florini fu pusă la păstrare în şifonier, iar amintirile nedorite cu privire la Simonetti, Hanna încercă să şi le scoată din cap, scuturându-şi-l cu putere. Ca să se descotorosească de Simonetti, începu să-l înjure.

„De ce nu dai niciun semn de viaţă? Laşule, ticălosule! Poţi cel puţin să mă faci să înţeleg că-ţi sunt indiferentă. Ieşi: odată la iveală, dă un semn de viaţă! Peştele-spadă trebuie şters de praf. Un peşte plat, un neghiob de peşte plat – ascuns în nisip, asta eşti. Şi o caracatiţă în vizuina ei. Cel mai înfumurat şi mai rece dintre bărbaţi. Eu nu mii las dusă de nas”. În gând, punea la cale întâlniri cu Simonetti, în societate, ca să-l poată jigni şi înjosi în public. După ce trecu un timp, aceste gânduri negative se întoarseră împotriva celei care le avusese. Hanna Piccard deveni melancolică. Se găsi pe sine însăşi neatrăgătoare; îşi reproşă sieşi un exces de sentimentalism, socoti că deduse prea puţin, că se înşală pe sine, că trăieşte într-o negură, fără ţel, şi între timp viaţa, măreaţa viaţă, trece pe lângă ea. „E o porcărie, viaţa asta a ta. O porcărie”!”

Nu mai fu în stare să-şi facă rânduiala, nici în cap, nici „în apartament. Fără încetare îi reveneau în minte aceleaşi gânduri enervante. Veşminte, cărţi, reviste, scrisori, tăieturi din ziare, toate rămăseseră claie peste grămadă acolo unde fuseseră lăsate. Camera de baie duhnea. Dac o justificare a haosului crescând devenise lesnicioasă: aşa, era mai bine pentru ea, acum trebuia să încerce în sfârşit să se descotorosească de această dorinţă exagerată. Motanii fură neglijaţi, oricât i-ar fi fost de ruşine de neglijenţa ei: foamea şi agitaţia lor îi făceau o plăcere rafinată, între timp, ea însăşi mânca şi bea mai mult decât simţea nevoie. De două ori se îndrăgosti de câte un altul, dar văpaia se stinsese la fel de repede pe cât se aprinsese. Incertitudinea şi dezordinea sentimentelor ei îşi găseau expresie: în felul în care se mişca: se împiedica, cuţitele îi lunecau din mâini, când ieşea dintr-o cameră călca pe o bijuterie şi o strica, şi în una şi aceeaşi zi se izbi pe stradă de trei ori de câte un alt trecător. La fiecare stângăcie se gândea la Simonetti, ca şi cum el ar fi fost de vină. O convorbire telefonică începută cu Dita van der Waals, aflată la prea mare depărtare, se sfârşi cu o ceartă. Apoi, Hanna se îmbolnăvi. „Eu, bolnavă”.

La cea mai mică sau mai neînsemnată mişcare, i se părea că i se rostogolesc gloanţe prin cap. Închise ferestrele, coborî în beci şi luă cu ea o găleată, ca să vomite

În ea. După ce zăcuse două zile nemişcată în pat, se hotărî să-l caute pe Simonetti şi până într-un sfert de ceas să pună capăt incertitudinii ei.

Hanna Piccard se îmbrăcă în negru, îşi atârnă la gât lanţul de aur, îşi puse jacheta aviatică de piele şi luă un taxi până la Palazzo Delmonte, unde îşi avea sediul conducerea muzeului. Telefonista din hol o anunţă şi după cinci minute Simonetti ţinea deschisă în faţa ei uşa unui ascensor de modă veche. Trecuseră trei săptămâni.

— Am ţinut să te mai văd – zise ea, aproape fără să vrea.

— Mă rog – răspunse Simonetti, laconic.

Ascensorul se sui; niciunul din doi nu se clinti până nu ajunseră la etajul al patrulea. Simonetti o conduse 111 grabă spre o cameră luxos decorată şi luă pe dată în mina receptorul telefonului, ca să continue o convorbire începută. Hanna Piccard rămase cu jacheta pe ea şi privi pe o fereastră curtea interioară a clădirii.

— Aşa – zse Simonetti după câteva minute.

— E mult de atunci. Ce te aduce încoace?

— Voiam numai să te văd.

— Sunt foarte măgulit. Nu vrei să iei loc?

Hanna dădu din cap şi rămase în picioare acolo unde se afla, ascunzându-şi în buzunarele jachetei pumnii strânşi. Simonetti începu să povestească ceva, dar după câtva timp se întrerupse şi tăcu.

— La chestiune – zise ea în cele din urmă, cam anevoie.

— Vocea ta sună ca şi cum ţi-ai fi înmormântat pe cineva.

— La chestiune – repetă ea, răspicat.

— Ai cuvântul.

— Domnule Simonetti, ai întâlnit vreodată o femeie care să se culce în pat cu o sacoşă?

— Nu, doamnă Piccard.

— Eu sunt o asemenea femeie. Era sacoşa dumitale.

— A, era la dumneata.

Timp de trei săptămâni, în ciuda a tot ceea ce îi reproşa lui Simonetti, Hanna făcuse cumpărături cu sacoşa pe care o luase din bucătăria lui. Adânciturile din toar tele sacoşei îi aminteau de mâinile lui. Sacoşa aruncată într-un colţ. Sacoşa fusese spălată şi călcată. Sacoşa avusese voie să împartă patul cu Hanna.

— Poţi s-o păstrezi – zise Simonetti, rece.

— Mulţumesc. Nu mai ai nimic să-mi oferi? Asta-i tot? Nu mai ai nimic să-mi spui?

— Ce trebuie să spun ca să-ţi fac plăcere?

— Nu e nevoie să-mi faci plăcere.

— Ce urmăreşti? Eu nu mă las silit să fac o declaraţie de dragoste.

— Nu vreau câtuşi de puţin să te silesc – zise ea, roşind.

— Vreau numai să te văd din când în când.

— Pari un copil alintat căruia nu i se face pe plac.

— O femeie îndrăgostită, vrei să spui.

— Nu mă las silit!

— Nu te enerva. E în regulă, domnule. Ştiu destul.

— Tăcere profundă. Femeia îndrăgostită se simte jignită.

— Femeia îndrăgostită stă drept şi pune o ultimă întrebare. De ce n-ai dat săptămâni de zile niciun semn de viaţă?

— Cum aşa? M-am obligat oare să scriu scrisoare după scrisoare? Eşti liberă să vii cu sacoşa dumitale în piazza Farnese şi să suni la uşă. Poate sunt acasă şi deschid. Eşti liberă să-mi scrii. Atunci primeşti răspuns. Eşti liberă să-mi telefonezi. Pesemne că timp de săptămâni de zile n-ai simţit această nevoie.

— Ba am simţit această nevoie.

— Hanna tăcu; apoi adăugă: – Te găsesc atât de frumos, Andrea… Asta e singura mea scuză. Că te găsesc atât de frumos.

— Nu mă las silit.

— Nu te enerva. Plec.

— Vrei să-mi mai vezi spinarea frumoasă?

— Plec.

Şi plecă, clocotind de mânie. Simonetti o urmă pe culoare, la câţiva metri distanţă. În ascensor încercă s-o îmbrăţişeze. Ea îl îndepărtă îmbrâncindu-l, îl ocărî spunându-i că e un mizerabil şi un călău, apoi se repezi la el şi-l muşcă de umăr, prin haină şi cămaşă. Simonetti o izbi de peretele cabinei ascensorului şi o întrebă dacă a înnebunit. Ea răspunse la întrebare tăgăduind şi se plânse de brutalitatea lui. A doua îmbrăţişare fu fără durere, chiar foarte tandră. Ascensorul cobora; amândoi suspinară adânc.

— Destul, Andrea – zise ea, desprinzându-se din îmbrăţişare şi râzând.

— Aşa, convorbirea a fosteonstructivă.
— Deliberări mai aprofundate sunt necesare.
— S-au deschis perspective.
— Părţile şi-au apropiat punctele de vedere.
— Numai să te pot vedea din când în când, Andrea. Asta-i tot.

Simonetti tăcu. Hanna îşi umezi în grabă vârfulile degetelor şi şterse cu ele urmele roşii ale buzelor ei. de pe obrajii lui. În hol aşteptară ascensorul. Hanna îl părăsi pe Simonetti fără să-şi ia rămas-bun, ca şi cum nu l-ar fi cunoscut.

Pe înserat, Hanna sosi acasă. În timp ce suia treptele, avu impresia că sus o aşteaptă cineva. Era aşteptată de un băiat de nouă ani, care o întrebă cum o cheamă. După ce Hanna îşi spuse numele, băiatul îi înmâna o scrisoare din partea lui Simonetti. Cu ochii în pământ şi aproape şoptind, băiatul spuse că i se ceruse să aştepte răspunsul ei. Hanna îl luă cu ea în casă şi-i dădu un loc în bucătărie. De la scrisoare nu se aştepta la nimic bun.

„Bună ziua, Hanna. Aducătorul acestei scrisori. – se numeşte Benedetto. Aşa cum e el azi, aşa am fost eu acum douăzeci şi cinci de ani, ba timid la culme, ba ucigător de agresiv, şi adeseori absent, ca să simt mai puţin inteas mâhnirea. Dă-i doar un locşor în bucătărie, dacă cel puţin ai de gând să-mi răspunzi cu întoarcerea curierului, şi „în acest caz pune-i în poală un motan, pentru că-i face bine să simtă că ţine în mâinile lui o fiinţă vie.

„Cum te-ai simţit în ultimele câteva ore? Eu, acum mă simt deprimat, şi încerc să înţeleg de ce comportarea ta de azi dimineaţă nu m-a făcut fericit.

Leda a venit acasă. A mirosit mai mult sau mai puţin (ca un animal) ce mi s-a întâmplat şi acum se ţine la oarecare distantă. N-am să uit niciodată cât de bănuitor te-a privit din cuşeta ei din cală când mi-ai îngrijit glezna. Tot ce/mi se întâmplă mie o atinge şi pe ea. Noi am avut aici în ultimele săptămâni vreme rea. Vreme rea. Cred că nu-ţi dai seama în suficientă măsură sau că nu vrei să-ţi dai seama, cât de ataşaţi suntem, eu de Leda şi Leda de mine.

În prezenţa altora mă ia peste picior, dar în fond mă respectă. Nu ştiu cărei cauze îi datorez acest respect. Atunci când mă simt slab, Leda mă ia sub ocrotirea ei: şef trezeşte atunci în ea instinctul matern. Trebuie aşadar să ţin seama de sentimentele ei şi nu izbutesc să scap de ideea că aş putea s-o privesc ca pe der Dritte im Bunde.

„Mai există şi un al doilea motiv al deprimării mele. Sunt înclinat să consider prima fază a unei îndrăgostiri ca cea mai frumoasă: este epoca tatonării circumspecte, a apropierii şi retragerii prudente, epoca dorinţei ţinute sub tăcere, a aşteptării şi încântării, încă insondabilă şi deci minunată, creată de forţa de atracţie. Este şi epoca îmbujorării. Ce e mai fermecător decât un chip pe care îl colorează tulburarea, ruşinea, timiditatea şi afecţiunea?

„Azi de dimineaţă mi-ai mărturisit, nu fără mândrie, că: te-ai culcat în pat cu o sacoşă. Acum am să-ţi fac eu ţie; o mărturisire tâmpită. Ai întâlnit vreodată un bărbat cate să vrea să slujească numai muza străveche şi să creadă. că numai în asta va putea găsi suprema fericire? Un ademenea bărbat sunt eu. Ce e muza şi cum o slujeşti? Muza este azi cea mai ascuţită conştiinţă a mea cu privire la modul în care se mişcă lumea, cu privire la modul în care; lucrurile se scurg fără încetare unele pe lângă altele, lăsând fără încetare impresii unele în altele. Şi cum o slujeşti? Oglindind cât mai mult cu putinţă şi cât mai impersonal cu putinţă. Aşa precum apa, fără să vrea şi faţa" să ştie, dă o imagine a păsărilor care zboară deasupra ei într-adevăr, nu e treabă uşoară. Din când în când citez aceste cuvinte ale lui Brâncuşi, cuvinte cu care sunt întru totul de acord: Things are not difficult to accompli-Sh. What is difficult is to prepare ourselves to do them.

„Şi. Între timp, aşa presupun, sfântul Gheorghe din mine se luptă cu balaurul. Stă călare şi îşi înfige suliţa în botul monstrului infernal cu trup şerpuitor, în timp ce pe „dealul din apropiere iubita lui îl aşteaptă smerită. Sau, în zilele noastre, sunt eu fecioara?

„Da, îmi pare rău că n-ai mai putut îndura tăcerea.

Am fost luat prea repede. Vii înarmată până în dinţi, ca un vas de război, intri cu pânzele sus în biroul meu şi îmi ceri să mă predau. Nu suport constrângeri. Ascultă-mă ce-ţi spun! Ah, nu asculţi! Ochii tăi privesc spre infinit, ai mâncărime la sex, eşti ameţită şi delirezi. E mai bine să laşi lucrurile în voia lor. Poate că după câtva timp am să ştiu şi eu dacă vreau într-adevăr. Sunt buimăcit. Toată ziua bună ziua sunt asaltat de amintiri referitoare la vechi poveşti de dragoste şi acum, dacă tot au venit, vreau să iau şi eu parte cât de cât. Pleacă de lângă mine! îmi stai; în lumină! Numai dacă las peniţa să-mi umble pe hârtie mă simt întreg. Pe scurt: mai dă-mi câtva timp şi ai răbdare.

„Acum îi încredinţez această scrisoare lui Benedetto şi ochilor tăi înceţoşaţi. Nu-mi rămâne decât să-ţi urez. din tot sufletul mult noroc în cucerirea lui Andrea Simonetti”.

„Stimate coleg! Camarade! Nu sunt obişnuită să dispun de un curier şi să fiu nevoită să răspund pe loc la o scrisoare. Benedetto aşteaptă în bucătărie, nu vrea să mănânce nimic, nu vrea să bea nimic, iar motani nu vrea să ia în poală decât abia după ce a făcut cunoştinţă cu ei. «Dar, Benedetto» –, aşa l-am apostrofat, «nu poţi să faci cunoştinţă cu un motan fără să-l iei mai întâi în poală.»

„Eu mă simt bine. Altceva nu ştiu să spun. Fii liniştit, deocamdată sunt foarte mulţumită dacă te pot vedea din când în când. Diseară, de pildă, înainte de culcare. N-ai putea s-o ştergi un pic de acasă ca să-ţi cumperi ţigări?” Şi ca să facem un mic tur prin cartier? Dacă diseară vrei într-adevăr să faci ceva cu amintirile acelea, privitoare la unele întâmplări vechi, treci chiar acum pentru câteva clipe pe la mine. Zic: pentru câteva clipe. Am să stau. În rochia mea ţărănească pe treapta cea mai de sus, iar tu ai să vii în braţele mele.

„Mă mir şi eu, Andrea. Dar pentru prima dată în viaţa; mea am întâlnit un bărbat pe care îl doresc cu adevărat şi căruia m-aş putea dărui cu totul. Îmi reproşezi că sunt;

prea înfiptă. După citirea scrisorii tale aş putea să-ţi reproşez şi eu ţie acelaşi lucru. Ce rost are atâta chibzuială

– şi socoteală? De parcă te-aş fi cerut în căsătorie. Diseară? Numai dacă vrei. Altceva nu ştiu ce să spun.

„Who ever loves, if he do not propose, The right true end of Iove, he’s one that goes To sea for nothing but to make him sick”.

Benedetto plecă. Alergă prin străzile înguste, rotindu-şi din când în când privirea, pentru că era urmărit de duşmani, care voiau să-i şterpelească o scrisoare, se strecură printre şirurile de automobile de pe corso Vittorio Emmanuele, goni prin via dei Biscioni spre campo dei Fiori şi acolo se opri brusc, uitând de duşmani, ca să caşte gura la o maşină a serviciului municipal de salubritate, care stropea piaţa. Când ajunse în piazza Farnese, îl văzu pe Simonetti la fereastră.

— Ai o scrisoare, Benedetto?

Benedetto se pipăi sub bluză şi scoase la iveală un plio moarat. Simonetti citi, zâmbi, oftă trist, şi îl trimise pe băiat din nou la Hanna Piccard, dar de data aceasta cu un mesaj verbal.

— Încă o scrisoare, Benedetto? Nu? Atunci ce? Ai venit să vezi motanii? Nici asta?

Benedetto îşi închise ochii şi zise apoi, lent şi lin, cu un ton care denota, fără putinţă de tăgadă, că-şi dă seama de seriozitatea situaţiei:

— Diseară, ia zece şi juma’. Între coloane. În rochia „ţărănească.

SCAFANDRUL DIN MESSINA

ANDREA SIMONETTI ÎNCEPU SĂ-I FACĂ VIZITE Hannei. Aproape în fiecare zi rămânea câteva ore în apartamentul ei, unde fereastra bucătăriei şi uşile balconului, aflate faţă în faţă, stăteau deschise, aşa încât aerul călduţ al primăverii romane adia prin camere. Uneori, Hanna stătea la soare şi îl aştepta, ascultând foşnetul perdelei de muşte, pe care o montase cu anticipaţie, în aşteptarea verii.

În timpul acestor ore, ba plăcute, ba din nou pline de arţag, dar întotdeauna istovitoare, încercau să se deprindă unul cu altul. Hanna băgă de seamă că deprinderea ei cu

acest bărbat începea la un nivel foarte apropiat. de temelie: nu reuşea să-şi deschidă canalele de scurgere ale propriului trup atâta timp cât iubitul ei era în casă. Dar încerca: stătea în camera de baie, răbdătoare, scremându-se, tot scremându-se în zadar, chicotind, ascultând muzica discului pus de Simonetti pe platoul petefonului la rugămintea ei. Uneori întredeschidea uşa ca să se convingă că Simonetti se retrăsese într-adevăr pe balcon, aşa cum îi făgăduise.

— Ai reuşit? – întrebă el după fiecare încercare, cu un rânjet sardonic.

— Un pic.

Simonetti, în prezenţa ei, nu avea absolut de loc probleme cu micţiunea, dimpotrivă, uneori, când urina, lăsa chiar uşa deschisă, pentru a continua convorbirea, c. cea ce era necesar, pentru că în fiecare zi fusese pe stradă martor atâtor întâmplări senzaţionale, încât gura nu-i tăcea nicio clipă. Hanna se comporta ca şi cum el ar fi venit de la şcoală şi ea i-ar fi pregătit în bucătărie ceva de mâncare. Între timp, Simonetti se rezema în umăr de tocul uşii, o contempla pe Hanna din creştet până la tălpi, şi relata evenimentele de zi cu zi, în care i se revelase enigma lumii. Era întotdeauna vioi, sprinten, zglobiu şi insesizabil. Povestirile lui începură curând să i se pară Hannei obositoare, cu atât mai mult, cu cât el nu le asculta pe ale ei decât din obligaţie.

— Andrea, ce-ar fi să facem o mică pauză?

Tăcură amândoi. Fiecare din ei încercă s-o ia pe propriul său drum şi nu ajunse la nimic. Simonetti, după un tur al camerei, cu care prilej tot lua în mână câte un obiect şi îl privea, ca şi cum ar fi fost controlor, se instală în cele din urmă într-un fotoliu de lemn de nuc. Încă din prima zi îşi alesese ca loc stabil acest fotoliu – fotoliul în care obişnuia să stea cândva Leon Brest.

Hanna stătea, ca de obicei, la biroul ei, se făcea că lucrează, întorcea filele unei reviste şi părea că se cufundă tot mai adânc într-o claie de fân. Perdeaua de muşte foşnea. Se priveau ţintă unul pe altul, ca două pisici, cu un

amestec de curiozitate, mândrie şi neîncredere. Din când în când, Hanna încerca să se apropie de el, ceea ce nu izbutea să facă decât rar fără să-şi piardă suflul.

— Pot să te miros un pic, Andrea?

— Fireşte.

Simonetti o apucă de braţ şi-şi lipi buzele în adâncitura cotului ei.

— Cum mai oftezi, Andrea…

— Oftez… Asta fac de când mă ştiu.

— Da? Eu am început în şcoala primară. Suspine îngrozitor de profunde. La care învăţătorul mă întreba: „Dar de ce oftezi, Hanna?” Apoi îmi dădea voie să stau la o fereastră deschisă.

După ce îşi plimbă nasul pe veşmintele lui, ca să-i simtă mirosul trupului, Hanna se întoarse la biroul ei. În tăcere se făcură simţite şi alte forţe. Pe măsură ce tăcerea se prelungea, în Hanna creştea bănuiala, şi în cele din urmă o cuprindea sentimentul că Simonetti o detestă.

Abia după plecarea lui începu Hanna să-l savureze, în amintiri în care ceea ce era bun, adevărat şi frumos în comportarea lor plină de stângăcie devenea întru totul limpede. Dar ceasul celei mai mari stângacii a lor mai avea abia să urmeze.

Hanna îl găsi în patul ei când se întoarse acasă pe înserat. Simonetti stătea lungit în pat, pe spate. Era trandafiriu; şi se făcea că doarme, cu toate că nu-şi putu reprima un zâmbet de îndată ce ea se aplecă spre el. Şi se făcu şi ea că nu vrea să-l trezească. Măcar de-ar fi dormit cu adevărat, pentru că ei îi plăcea cel mai mult să-l privească mai întâi ceasuri întregi cum doarme. Hanna goni motanii, apoi îşi scoase cu băgare de seamă cizmuliţele, după aceea mai trebălui câtva timp prin bucătărie, dar în cele din urmă se sui, complet îmbrăcată, în pat, lângă el, cu faţa la perete. Avea picioarele reci ca gheaţa.

Hannei nu i se clinti nicio fibră atunci când mâinile lui ajunseră sub veşmintele ei, şi nici nu se simţi în stare să facă ceva. Îl lăsă în voia lui, îşi săltă şoldurile, o enervă

corvoada dezbrăcării, dar când, în sfârşit, după toată această bâjbâială, Simonetti pătrunse în ea şi când, în acelaşi timp, Hanna simţi că limba lui îi lunecă în ureche, o podidi plânsul.

Simonetti îi dezmierdă chipul, şi părul zburlit de pe frunte, şi le sâsâi motanilor care zgâriau nerăbdători uşa. În cele din urmă, Hanna se întoarse pe spate, cu ochii plini de lacrimi.

— Doamne sfinte, credeam că niciodată n-am să… Nici nu e nevoie. Nu.

— Ba da.

— Vai, cum transpir, Andrea. N-am transpirat niciodată în halul ăsta lângă un bărbat. E îngrozitor.

— Lasă-mi mâna liberă.

În sfârşit, Simonetti putu să-şi mişte degetele între pulpele ei şi apoi văzu pentru prima dată cum începe Hanna treptat să tremure din tot trupul, cum îşi ridică picioarele, cum îşi încovoaie braţele şi-şi scutură pumnii strânşi. Întregul trup i se zgâlţâia şi îi tremura, ca un avion care e gata-gata să rupă bariera sonoră. Hanna se sui, şi se tot sui, iar din gura ei ieşi un ton acut. În cele din urmă se descleştă, într-o cădere liberă, şi apoi coborî, cântând în surdină, foarte senină şi mulţumită, şi ateriză departe de el.

După acest act memorabil, Hanna se dădu repede jos din pat şi se duse în cealaltă parte a casei, unde rămase o bună bucată de timp. Apoi se clăti sub duş. Stând în cadă, se jucă acum cu un burete, unul natural, tăiat de pe fundul mării.

Hanna fredona. Se gândea că acum va putea în sfârşit să se plimbe prin camere în halatul ei de baie, în prezenţa lui Andrea, că se va putea îmbrăca sub ochii lui, şi că-i va putea stoarce câţiva comedoni de pe frunte, ori cât de dezgustătoare i se părea această operaţie. În sfârşit, îl va putea contempla cum doarme, ore în şir, căci să adoarmă aşa, la comandă, lângă acest bărbat, nu izbutea deocamdată. Fredona. O clipă avu impresia că nu mai are nevoie să se ferească de duşmanul ei firesc.

— Andrea!

— Aşa de solemn nu-l chemase încă niciodată – De ce nu vii să stai cu mine?

Simonetti veni să stea cu ea.

— Da, da, da – mormăi el în cele din urmă – iată-mă stând pe un taburet în camera ta de baie.

Se întrebă dacă la cincizeci de ani va mai putea să stea la fel de stângaci în camera de baie a unei femei străine, ca un băiat de şaptesprezece ani. Şi dacă atunci va resimţi din nou aceeaşi plăcere luând în mână un săpun pe care femeia, cu instinctul ei pentru adevăratele plăceri, îl lăsase pe marginea căzii, ca să poată privi spinarea bărbatului ei, în timp ce el se va întinde spre cadă ca să ia în mina săpunul, luat de el în mină, în exact acelaşi mod, cu şaptesprezece ani în urmă.

— Te-ai mai îngrăşat – îi zise Hanna.

Avea să-i mai spună de multe ori că se mai îngrăşase, la şolduri, iar Simonetti avea să tăgăduiască întotdeauna cu aceeaşi satisfacţie şi cu aceeaşi enervare.

Dirijat de indicaţiile ei, Simonetti găsi într-un dulap teancul de cearşafuri de baie. În timp ce se întreba ce culoare să aleagă, Simonetti privi cu admiraţie lenjeria ei, rochiile ei, ca şi cum ar fi fost vorba de comoara maharajahului din Sikkim. Simonetti îi uscă Hannei trupul, ştiind că n-are să mai egaleze niciodată atenţia intensă cu care făcea acum pentru prima dată această operaţie. Când stofa moale a prosopului fu băgată ghem la subsuorile ei, Hanna îşi săltă braţele, îşi închise în mod ca şi reflex ochii şi îşi aduse aminte cum o uscase cândva tatăl ei, în timp ce ea stătea, dârdâind, într-un colţ al căzii, şi cum în cele din urmă o ascunsese în acel prosop. „Prosoape de baie”. „N-aveţi mai mari, domnule?” „Nu, doamnă, astea sunt cele mai mari pe care le avem”. „Atunci daţi-mi zece din astea!”

După ce mâncară şi băură, Hanna se cuibări pe canapea şi îl privi pe Simonetti, care stătea în picioare în cealaltă parte a camerei şi se uita la ea.

— Vino la mine. Nu-ţi pot vedea bine ochii.

După oarecari stăruinţe, Simonetti se lăsă convins să

ia loc între picioarele ei ridicate şi să se rezeme de sânii ei.

— Povesteşte-mi ceva, Andrea!

Simonetti îi spuse că taburetul de lemn din camera de baie îi evocase bancul vâslelor unei galere, care stătea ancorată în partea răsăriteană a mării Mediterane în jurul anului 1200.

— Lângă mine se mai aflau încă doi sclavi de galeră. Nu ştiu cum mai vedeau ei marea. M-am uitat peste lonjeronul furcheţilor şi am văzut marea. Deasupra capului meu: o porţiune a punţii şi parapetul, o bucată de cer, pe care, începând din ajun, se arătau păsări de uscat. Corabia aştepta; marea era netedă. Se aud trosnetele parâmelor ancorei. Trosnetele!

— Trebuie găsit un termen mai potrivit pentru aceste zgomote. Oricum – chiar sub. duneta galerei este dulgherită o cabină secretă, lipită de cocă. Paşi pe punte, linişte; plonjează ceva în apă, iarăşi paşi, iarăşi linişte. Aşteptare. Cine stă acolo pe grinda furcheţilor şi aşteaptă, privindu-şi palmele? Este Nicolaus Pisces, numit în popor Cola Pesce.

— Mai pe înţeles: Culaie Peştele.

— Cum?

— Culaie Peştele. Dar cine e Cola Pesce?

— Un personaj istoric-legendar. Zuccarelli l-a descoperit pentru mine într-o cronică medievală, iar eu îl folosesc acum într-un lung poem de vreo trei mii de versuri. Pesce s-a născut la Messina, A fost pescar şi pilot „dar cea mai mare faimă şi-a dobândit-o ca înotător şi scafandru. Putea1 să stea sub apă oricât de mult Voia, aşa susţinea lumea. sub apă era în relaţii cu sardelele, cu delfinii şi cu peştii-spadă. Într-o zi a văzut că Messina era con struită numai pe trei coloane, şi că acele coloane erau gata să se surpe. La scurt timp după aceea a avut loc un cutremur de pământ şi Messina a fost distrusă... Adversarul lui Pesce este un împărat, Frederic al II-lea, care în vremea aceea domnea peste un imperiu mare în sudul Italiei. Împăratul ţinea o curte măreaţă, în care numeroşi germanici, italieni, sarazini, bizantini, normanzi,

barbari şi fel de fel de învăţaţi se întreţineau unii cu alţii în deplină libertate. Frederic era un despot luminat, cu idealuri, un om foarte erudit, vorbea de pildă curent arăbeşte şi a scris un tratat despre vânătoarea cu şoimi, în care s-a încumetat să îndrepte anumite concepţii ale inatacabilului Aristotel. A devenit faimos prin experienţele cu ajutorul cărora a verificat fel de fel de idei şi de superstiţii tradiţionale. Pesce a căzut în cele din urmă victimă uneia dintre aceste experienţe. Eu împletesc povestea vieţii împăratului cu cea a vieţii scafandrului. Povestea unui om cult, care trăieşte ca să ştie şi să domnească, şi care până la urmă nu mai poate crede în nimic, şi povestea unui pescar incult, care ştie şi crede exact atâta cât îi trebuie ca să poată supravieţui. Tema cea mai importantă a poemului este aşadar problema cunoaşterii umane. Încep cu Adam şi Eva, cu pomul cunoaşterii din rai, cu povestea păcatului originar.

— Pulpele îmi devin cam lipicioase.

Simonetti zâmbi pe sub mustaţă şi se hotărî să-şi continue povestirea.

— Nu-i nimic. Mie îmi place sudoarea. O altă temă este cruzimea omenească. Nevoia noastră de nestăpânit de a chinui pe altul şi de a vedea pe altul că suferă. Frederic a fost şi el, bineînţeles, un tiran crud; aşa era epoca. Relatările celor mai mulţi cronicari destul de anoşti devin adesea izbitor de vii când trebuie să descrie cruzimi. După ce prizonierii au fost torturaţi toată ziua, mădularele retezate şi inimile smulse, calde încă, sunt duse în cele din urmă în triumf prin oraş şi bătute în cuie la porţile cetăţii.

— Frumos.

— Asta găseşti tu că e frumos?

— Da, dar nu acest soi de cruzime.

Simonetti îi dezmierdă pulpele şi avu o erecţie. Hanna pipăi muşchii mobili ai pieptului lui Simonetti. Deveni curioasă cu privire la Cola Pesce, cu care, după cum îşi dădu seama, avea să trebuiască încă multă vreme să mai împartă dragostea lui Simonetti.

— Şi cine ţi-a fost model pentru Cola Pesce?

— Tonni Locantro.

— Tonni Locantro?

— Dar asta e o poveste foarte lungă.

— Vorbeşte-mi despre Tonni Locantro. A fost un pescar?

— A fost un pescar şi a trăit la Salina, un mic ostrov în apropiere de Sicilia, spre nord. A fost pescar şi avea ceva pământ pe povârnişurile munţilor, unde îşi cultiva zarzavaturile. Tonni nu era rudă cu mine, dar eu îl socot pe el, pe soţia lui, Teresa, pe fiica lui, Lucia, şi pe feciorii lui din Australia, ca membri ai familiei mele. Este o poveste lungă. N-am să ţi-o istorisesc acum. În tinereţe, am petrecut multe luni cu Tonni Locantro.

— Cum arăta?

— Era un bărbat scund şi voinic. Braţe superbe. Păr pe dosul palmelor. Îţi plac asemenea mâini?

— Nu – răspunse Hanna, încetişor.

— Avea păr pe dosul palmelor, întocmai cum avea şi Cola Pesce, care îşi folosea adesea mâinile ca să înoate cu ele, mulţi kilometri, căci îi servea de curier împăratului, în bezna pământului, luneca în mare de pe o corabie, cu un document înfăşurat într-o pânză uleiată şi legat în jurul mijlocului, şi înota înspre coastă, ca să înmâneze unui necunoscut scrisoarea. Unui necunoscut care avea poate să-l ucidă. La marginea vieţii lui Pesce lunecă întotdeauna un necunoscut.

— Şi de ce îl iubeai pe Tonni Locantro?

— A fost primul meu prieten părintesc.

— Prieten părin…

— Ştii cum merg lucrurile de felul ăsta. Tonni m-a iubit şi el mult pe mine. Eu am fost de fapt unicul lui fiu, pentru că toţi ceilalţi emigraseră în Australia.

— Dar de ce îl iubeai pe Tonni? – stărui Hanna.

— Trăia de pe o zi pe alta şi nu-i plăcea să muncească. Şi nu avea obiceiul să-şi aducă aminte prea multe. Nu avea aproape deloc un trecut personal. Şi de ce să-şi fi adus aminte de trecut? Era căsătorit, iar căsnicia lui semăna leit cu celelalte căsnicii, cu căsniciile bărbaţilor

de teapa lui. De ce să-şi fi amintit de trecut? Viaţa pe insula Salina rămăsese de sute de ani mai mult sau mai puţin aceeaşi. Povestea cunoscută. Dar eu am cunoscut acolo o viaţă veche de sute de ani, care acum e pe cale să dispară definitiv. Soiul ăsta de oameni e pe cale de dispariţie. Îmi amintesc de Tonni Locantro foarte limpede. N-am decât să-mi închid ochii ca să-l văd cum merg-a pe străzile în pantă ale satului lui. Îl văd cum se lasă în genunchi ca să-mi ia pe umăr valiza. Văd, aproapesimt, cum îşi vâra degetele de la picioare între bolovanii de pe plajă, cum apucă prova bărcii lui ca s-o tragă în apă.

Hanna îl trase pe Simonetti mai aproape de ea şi îi mirosi, îi tot mirosi, torsul gol.

— Eu sunt prova, şi tu eşti marca? – întrebă Simonetti, prompt.

— Nu trebuie să spui asemenea lucruri – răspunse Hanna cu jumătate de glas.

— Bine. În afară de asta, marea nu are muşchi la pulpe, din cei ce pot fi ciupiţi.

— Nici asta nu trebuie să spui, pentru că atunci încetez numaidecât. N-am ce face, nu pot să mă opresc „ciupesc în mod reflex. Nu mi-o lua în nume de rău. Mai povesteşte-mi cum şi-a găsit sfârşitul Cola Pesce. Vorbeai despre o experienţă a împăratului, căreia i-a căzut. victimă Pesce.

— Cola Pesce este necunoscutul care lunecă la marginea vieţii împăratului. Vine şi pleacă. Ca o stea rătăcitoare hoinăreşte prin viaţa întunecată a împăratului; apare şi dispare. Există stele căzătoare? Nu contează. Imaginea e clară. Pesce nu face parte din nicio constelaţie. Vine şi pleacă întotdeauna în clipa potrivită. Vine şi pleacă, având ochii plini de candoare, iar pe chip o expresie aproape prostească. Are ceva insesisabil. Împăratul acordă tot mai mare importanţă apariţiei lui. În cele din urmă, îl sileşte pe Pesce să coboare într-o bulboană... Este bulboana dintre Scila şi Caribda, un loc cunoscut.: încă din vechime, dar pe care nimeni nu l-a putut găsi.

Poveşti marinăreşti. Odiseu a fost cel dintâi care a

povestit despre Scila şi Caribda, adică, mai bine zis, Homer. Pe vremea lui Frederic mai exista, pare-se, încă o strâmtoare care era socotită a fi Scila şi Caribda a lui Odiseu. Bine. Împăratul vrea să ştie ce se ascunde acolo în adânc, aruncă un potir de aur în mare şi îi porunceşte lui Pesce să-l aducă la suprafaţă. Pesce se scufundă, urmează vârtejul, găseşte potirul şi se întoarce teafăr la suprafaţă… Tmaginează-ţi un bătrân scafandru căutător de bureţi. Cap cărunt, chip scofâlcit, trup vinos, slab. Pesce se caţără la bord, gâfâind, în timp ce din urechi şi din nări îi curge sângfe. Împăratul îl întreabă pe dată ce a văzut la fund. Omul tace. Abia mai poate respira. Împăratul nu ţine seama de acest fenomen simplu, şi tăcerea lui Pesce îi stârheşte bănuiala. „Nimic”, răspunde Pesce în cele din urmă. „Nimic, preamărite stăpâne”. Asta este şi ipoteza împăratului şi a linguşitorilor lui: nimic… „Nimic”, repetă împăratul, care domneşte peste un imperiu în curs de fărâmiţare, un monarh care hoinăreşte fără odihnă, ca să înăbuşe răscoala. Nimic. Insesisabilitatea lui Pesce îl enervează. I s-a trezit bănuiala. Bănuiala unui suveran devenit paranoic, a unui om care toată viaţa lui n-a făcut altceva decât să domnească şi n-a fost în stare să dea ceva decât atâta timp cât avea în mina puterea. Nimic. Mai asculţi?

— Ascult – mormăi Hanna, şi-şi puse din nou dinţii, cu băgare de seamă, pe gâtul lui.

— Corabia trage ancora. Pe atunci, ancorele mai erau nişte pietroaie. Corabia trage de ancore. Împăratul simte în jurul său înşelăciunea şi trădarea. I se pare că vede pe vergelele velelor umbrele prietenilor pe care a fost nevoit să-i ucidă. Pe care a fost nevoit să-i ucidă. „Nimic. a Dar de ce, timp de trei sute de ani, oamenii şi-au aruncat în mare jertfele în acest loc? Ce înseamnă asta? Care e sensul acestei superstiţii? Cei mai săraci dintre săraci şi-au aruncat în mare aici darurile. Pescarii au văzut noaptea lumină pe fundul mării. Fenomenul are explicaţii. Dar ce înseamnă că poţi jura că ai văzut lumină în beznă? împăratul îşi priveşte scafandrul, priveşte sângele care i se

scurge pe faţă şi pe gât, şi în timp ce i se uită drept în ochi, aruncă pentru a doua oară potirul în mare.

Înapoi", zice el. „Stăpâne", răspunde Pesce, „dacă mai cobor încă o dată în acest adânc, nu mă mai întorc". „Scufundă-te", porunceşte împăratul. Pesce se caţără pe copastie, îşi face semnul crucii şi îşi acceptă destinul.

Simonetti îşi puse mâinile pe genunchii Hannei şi se săltă" în picioare, neliniştit de gândul absurd că nu-şi va putea termina niciodată poemul, atâta timp cât va fi legat de trupul ei. Totodată îi păru rău că vorbise atât de amănunţit despre lucrarea sa. Avea impresia că ceea ce trăieşte. În sufletul lui, se chirceşte şi moare de îndată ce vorbeşte despre acest subiect.

— Mai fă un duş – zise Hanna, şi-şi puse ruşinată pulpanele halatului de baie pe pulpe. I se făcu frică văzându-l pe Simonetti că stă foarte aproape de o vază cu crini roşii.

— Mai fă un duş.

— Trebuie să mă duc acasă. Leda mă aşteaptă.

— Leda poate să mai aştepte un pic.

— Trebuie să mă duc acasă.

AM SĂ TE FRÂNG

DUPĂ CINCI SĂPTĂMÂNI, HANNA PICCARD Locuia în piazza Farnese. Simonetti îi ceruse să se mute la el. Hanna îl lăsase să-i ceară acest lucru de trei ori, apoi consimţi, roşind, cu capul plecat, tremurând de bucurie şi de emoţie. Propriul ei apartament şi-l dădu cu chirie, complet mobilat, lui Ernesto Canal, surghiunitul chilian, care fusese martor la prima ei întâlnire cu Simonetti.

Mutarea avu loc într-o sâmbătă dimineaţa. Hanna îi duse mai întâi sus pe cei doi motani, în coşuleţul lor de voiaj. Simonetti era extrem de prost dispus. Nu izbutise s-o convingă pe Leda să rămână acasă şi să-i spună câteva cuvinte de bun-venit Hannei. Dar evadarea ei din casă, cu noaptea-n cap, nu era singurul lui motiv de supărare, în timp ce Hanna îşi despacheta sus veşmintele şi le atârna într-un dulap golit anume pentru ea, Simonetti rămase jos şi începu să facă rânduiala ca un nebun, în loc s-o fi făcut

în seara din ajun. După ce şovăise o oră şi jumătate, îşi luă inima în dinţi să se ducă sus, şi o găsi pe Hanna în dulap. Se sui şi el în dulap, închise uşile şi găsi mina Hannei pe pipăite.

— Crezi că am să fac faţă, Andrea? Sunt foarte capricioasă. Durează îngrozitor de mult până mă obişnuiesc cu cineva.

— O să trebuiască să lupţi.

— Dar nu sunt atât de belicoasă ca tine.

— O să trebuiască să lupţi.

Hanna îşi desprinse mâna. Preţ de câteva clipe dori ca Simonetti s-o posede în dulap, dar nu lăsă să se bage de seamă această dorinţă. Simonetti vru s-o posede în dulap, dar se abţinu. Seara, târziu, încercară, nu prea în serios, să se certe.

Încet, dar sigur, Hanna Piccard îşi cuceri locul ei într-o casă, în care vreme de şapte ani nu locuise nicio femeie. La căpătâiul patului apăru o sticlă cu vin roşu de Porto şi un pahar de cristal, o cutie cu muzică, Jurnalul lui Samuel Pepys şi Mai aproape de ţine de Gerard Kornelis van het Rêve. După două săptămâni, Simonetti şi Hanna ajunseră la un acord cu privire la locurile lor stabile în pat. Hanna era obişnuită ca în patul ei bărbatul să doarmă la stânga ei, şi nu voia să renunţe la această obişnuinţă. În plus, prefera să doarmă cu spatele spre bărbat şi nu putea să adoarmă decât atunci când el n-o mai atingea.

— Bărbatul la stânga, eu la dreapta.

Simonetti se prefăcu mai întâi că citeşte, dar după zece minute zise, fără să-şi ridice privirea de pe carte:

— Ciudat, că vrei întotdeauna să ai bărbatul la stânga. Obiceiul ăsta nu e prea frecvent. Cele mai multe femei dorm la stânga bărbatului. Şi pe stradă vezi de cele mai multe ori că femeia merge la stânga bărbatului. Eu prefer să te dezmierd cu mâna dreaptă.

— Atunci trebuie să devii stângaci – răspunse Hanna.

Îşi încrucişă braţele şi se cuibări în patru perne puse una peste alta. Simonetti privi peisajul pictat cu ani în urmă de o prietenă pe uşile glisante de lemn ale

dormitorului. Îi mai părea rău şi acum că n-o lăsase pe acea prietenă să treacă mai departe de uşile glisante.

— La ce te gândeşti, Andrea?

— La nimic.

— Chiar la nimic?

— La absolut nimic.

— Atunci e bine. Sau te gândeşti la eliberare?

— Care eliberare?

— Eliberarea.

— Nu mă gândesc nici la eliberare.

— Atunci e bine. Doresc adeseori să am şaizeci de ani.

— Atunci doreşti tu adeseori eliberarea.

— Găseşti că e bine să stau culcată aici?

— Fireşte că găsesc că e bine.

A doua zi de dimineaţă, Simonetti azvârli la gunoi somniferele Hannei. Hanna îşi cumpără altele, şi îşi arunca în fiecare seară în gură, sub ochii lui, câte o jumătate de tabletă albastră.

— Sunt prea obişnuită cu ele.

— Găsesc că e stupid şi comod să înghiţi tablete.

— Acum mă urăşti?

— Eşti cea mai fermecătoare femeie din lume.

— Nu sunt cu adevărat fermecătoare.

Simonetti mai dormi câteva nopţi cu picioarele pe perna de căpătâi, încât Hanna fu totuşi la stânga lui, chiar dacă nu în poziţia dorită, şi îi dezmierdă picioarele dolofane, până când Hanna îi ceru să se culce în dreapta ei, şi în cele din urmă Simonetti consimţi, şi fu o adevărată eliberare să poată consimţi.

Pe fundul căzii se aflau acum cele şaptesprezece pietre plate, pe care Hanna le luase dintr-un pârâu în timpul uneia dintre primele ei vacanţe în Italia. În fiecare seară stătea în baie, cum îi era obiceiul, şi se juca acolo cu acele pietre, cu atât mai îndelung, cu cât voia să întârzie momentul în care se va duce la culcare cu Simojnetti. Uneori, Simonetti venea la ea, lua loc în camera de „baie şi se uita la ea, cuminte şi rezervat. Ei îi plăcea. Uneori,

Hanna se pricepea să-l convingă să vină lângă ea în cadă, O singură dată făcu Simonetti asta din proprie iniţiativă, încet, dar sigur, Hanna se obişnui cu apropierea trupului lui gol.

— Ia încordează-ţi acum muşchii piciorului.

Simonetti îşi încordă muşchii piciorului. Erau tari, muşchii pulpei şi ai femurului, ca nişte plăci metalice, ca jambierele de oţel ale unor oşteni antici. Hanna îi ciupi, săltă un picior al lui Simonetti deasupra apei şi-şi lăsă pumnul să-i cadă peste plăcile metalice. Pe el nu-l duru, şi atunci ea izbi mai tare.

— De ce mă brutalizezi?

— Pentru că te găsesc frumos.

De cele mai multe ori, Simonetti ieşea din baie după zece minute. Într-o seară ieşi după trei minute.

— Mai stai niţel – îi ceru ea. – îţi face bine să stai în cadă.

— Mă face să-mi pierd vioiciunea, şi trupească, şi intelectuală.

— Păi ţi-ai încheiat ziua de lucru!

— Mă face buimac şi mi-e silă de tot ceea ce mă face buimac. Nu-mi place să mă comport în cadă ca o moluscă. Mi-e silă de hrana grea, de reuniuni, de programele de televiziune, de băile de soare prelungite ore în şir. Şi când sunt obosit, vreau să-mi simt cât mai precis oboseala. Nu mi-o lua în nume de rău; dar sunt prea nerăbdător. Lucrurile trebuie să se desfăşoare repede. Puhoi.

— Nu te ambala. Du-te.

— Puhoi.

— Şi ele nu vin puhoi. Ştiu. Acum du-te.

De îndată ce Simonetti se înfuria, după ce se abţinuse îndelung, Hanna încremenea de frică. Se închidea în ea însăşi", aşa cum îi era obiceiul, şi îl lăsa singur cu furia lui... Simonetti era de cele mai multe ori primul care făcea o încercare de împăcare, ca să restabilească buna înţelegere" Era într-adevăr nerăbdător, dar părea în acelaşi timp să dispună de o mare răbdare, când se punea problema să realizeze o stare de armonie – într-o relaţie,

într-un poem – iar răbdarea lui era cu adevărat inepuizabilă când era nevoit să trateze un caz de uşoară isterie.

— Ce înţelegător eşti, Andrea!

— Trebuie să fiu.

— Eşti un înger.

— Într-adevăr.

— Uneori era mai comod scrisul. Fură scrise multe epistole, şi lăsate în ascunzişuri tainice.

„Doamnă, te rog, nu-ţi mai propti dinţii pe nicio parte a trupului meu. Poţi să mă muşti de gât şi de umeri, dar nu. de frunte, de urechi, de nas, de buze. Arătam ca muşcat de un câine. Când ţi-am simţit brusc dinţii pe frunţie, m-am prefăcut în animal. Uneori vreau să fiu animal, dar atunci aş vrea să mă prefac în animal de pradă carnivor. M-ai muşcat, şi pe loc mi-am zis: «Acum o ucid, acum o las rece».

„Mă mir că ucigaşul se trezeşte în mine numai când mă muşti de cap. Când m-ai muşcat de umăr prin sacou şi prin cămaşă, n-am simţit decât orgoliu. Am fost mândru de o asemenea femeie. A”.

„Andrea, uneori este groaznic de înjositor că te iubesc, grozav de înjositor. Că mă dau cu trup şi suflet cuiva Cuvintele tale sunt uneori foarte tari. Nu-ţi sunt duşmană.

„Poezia aceea a lui García Lorca mi-a plăcut. Tot ce-mi dai tu să citesc îmi place. Găsesc că e foarte drăguţ din partea ta că-mi pui în mina cărţi care te-au încântat pe tine”.

„Fetiţo, povestirile mele pornografice sunt pentru tine poate prea blânde, prea dulcege. Nu îndrăznesc să spun, dar e timpul, aşa încât dă-i acum glas peniţei şi spune: «Dar în poveştile tale nu găsesc absolut nimic; nu pot să mă las furată de ele, pentru că de îndată ce-mi povesteşti ceva, ascult fără să vreau felul în care povesteşti; nu sunt sugestive; nu văd nimic; este regretabil, dar asta e situaţia.» Miercuri, şi iar umblu cu limba scoasă: sclav al muncii mele. Te îmbrăţişez. A”.

„Pentru Andrea. Ciang-te, ideile astea nu-mi plac. Atât de detaşate, atât de desprinse de orice. În cartea a treisprezecea m-a frapat această parabolă: – «Domnul Inconştientului în vizită la Domnul Curiosului, al Cercetătorului şi al Energicului. Salutare, piciule”.

„Hanna, abia m-am întors şi pot să-mi pun de îndată din nou costumul, cel de zale. Cele trei zile petrecute la Sutri mi-au făcut bine. Am despicat lemne, cu care prilej mi-am ferit picioarele, pe care uneori aş vrea să mi le retez. În curtea casei am cosit iarba uscată. Doamne sfinte, ce frică m-a apucat cu privire la tine!

„Umblu, şi mă poticnesc dând roată, ca un măgar legat la ochi. Toată această repetare idioată, toată această constrângere, toată această suferinţă fără rost! Ieri după amiază, stând sub măslinul meu, am văzut toate astea în mine şi cum iau ele naştere, şi în sfârşit m-am liniştit. Cuvintele care urmează acum sunt absolut adevărate: ţineţi mintea liberă de tot ceea ce se iveşte în ea, pentru că de îndată ce aleg undeva un punct de sprijin, nu mai ştie ce e liniştea.

„Să bei un pahar de vin şi să te delectezi cu el… tocmai pentru că ştii că ai putea să-l laşi nebăut. Să fii plin de dragoste şi să te delectezi intens cu ea… tocmai pentru că ştii că această dragoste e goală de conţinut. Gândeşte-te la povestirile cu sinucigaşi care au supravieţuit: unii îşi amintesc de o fericire indescriptibil de dulce, care s-a ivit în intervalul dintre tăierea arterelor de la puls şi pierderea cunoştinţei. Acei sinucigaşi au ajuns în această stare de beatitudine după ce s-au desprins de ei inşi şi de lume.

„Exact în clipa în care m-am sculat sub pomul meu, raintea mea a zărit acolo, la poalele colinei, un puternic punct de sprijin: pe Joe Kurhajec, sculptorul american infirm, aşa cum îi place în prezent lui Zuccarelli să-l numească. M-am ascuns de el, şi inima mi s-a izbit de pământ. Până la urmă m-am dus în întâmpinarea lui şi l-am cuprins de gât cu braţele întinse.

„Când merg la braţ cu Joe, ştiu ce înseamnă pentru tine să mergi la braţ cu mine. Te recunosc în comportarea

mea: nu-mi pasă încotro se duce, nu-mi pasă ce spune, vreau numai să fiu cu el.

„Acum sunt iarăşi al tău. Stau aici într-o ceaţă şi toată camera are mirosul meu. Al tău Andrea”.

„Hanna, în acel articol, istoria universală este privită într-un mod extrem de original şi explicată pe baza unei singure date, anume: situarea exterioară a organelor sexuale masculine şi situarea interioară a celor feminine. Aş vrea să adaug un apendice la acel articol, şi să descriu în el ce s-a petrecut aseară pe la 23 h 25 m într-un dormitor din piazza Farnese: un caz de levitaţie. După ce mi-am suflecat nesfârşit de încet capotul de noapte nesfârşit de lung al maică-tii, numita femeie mi-a şoptit, mi-a şoptit deodată la ureche cuvântul tainic – sau l-a strigat? – şi-mi s-a părut că numitul bărbat, în deplina posesie a facultăţilor sale mintale, a început să se suie. Senzaţia de plutire şi de ascensiune a fost atât de puternică şi de convingătoare, încât m-am apucat involuntar de cearşaf. Durata estimată a acestei senzaţii: o veşnicie (două nsinute). Proprietarul tău”.

Încet, dar sigur, Hanna Piccard îşi cuceri locul ei într-o casă, în care vreme de şapte ani nu locuise nicio femeie şi în care vreo câteva vaze mai aminteau de femeile care în zadar îşi exprimaseră dorinţele. Îşi băgă în cap că trebuie să lupte ca să pătrundă undeva, dar în fapt i se păru îngrozitor că trebuie să-şi cucerească un loc într-o casă care nu e a ei şi care aminteşte de un trecut necunoscut de ea. Cea mai deplină odihnă o mai găsea ta biroul ei, instalat sub galeria pe care fusese Construit dormitorul, şi în patul nou, procurat pe socoteala ei.

Printr-o fereastră a dormitorului putea să vadă camera de lucru a lui Simonetti, în care acesta stătea aproape în fiecare seară, cu gândul la împărat şi la Cola Pesce, la teologii din Paris şi la fachirii de pe un continent necunoscut, la călăi şi la ucigaşi, la asediul oraşelor, la culesul viilor, la vânătoarea cu şoimi şi la înotul în mare. Situaţia asta n-o stingherea: ştiinţa, asupra căreia Simonetti, an după an, se concentra câteva ceasuri

aproape în fiecare seară, o odihnea.

Camera de lucru era neobişnuit de înaltă, iar lămpile erau atârnate acolo în aşa fel încât în partea cea mai de sus a încăperii era semiîntuneric. Prin cele două ferestre din faţada posterioară a casei, Hanna vedea vâlvoarea portocalie a Romei. O singură dată îşi permise să coboar e scara pe la zece şi jumătate şi să vină în camera de lucru. Când ajunse jos, Simonetti se şi întorsese înspre ea.

— Cum te simţi, Hanna?

— Eu mă simt bine. Dar tu?

— Prost. Ai călărit vreodată? Vreau să ştiu ce înseamnă să călăreşti. Indivizii aceia stăteau o bună parte din viaţa lor călare. Contemplau lumea de pe cal; călătoreau cu viteza unui cal.

Dacă primea o ceaşcă de ceai, Hanna se lungea pe canapea, exersându-se în a sta lungită pe canapea/în timp ce el stătea la masa lui şi se făcea că nu e câtuşi – de puţin stingherit de prezenţa ei.

— Hai să ieşim – propuse ea.

Dar după o plimbare prin piazza Farnese şi pe malul Tibrului, vru să se înapoieze acasă.

— Aceste plicticoase chestiuni teritoriale vor Continua să te chinuiască. atâta timp cât to agăţi de ele, Hanna.

— Îţi vine uşor să vorbeşti.

— Fiece gând, fiece rostire, fiece acţiune, este o chestiune teritorială. Să cucereşti, să cucereşti şi iar să cucereşti. Şi apoi urmează să aperi şi iar să aperi, pentru că nu vrei să pierzi ceea ce ai cucerit. Nu sunt înţelegător?

— În aparenţă, da.

— Nu avu încrederea în răbdarea şi îngăduinţa lui.

— Dă-mi ceva să beau. Băutură… nu, nu vreau băutură. Citeşte-mi ceva şi dă-mi cămaşa ta.

— Năsturaşii ăia pot să mi-i cos şi singur.

— Ţi-i cos bucuroasă, pentru că asta mă odihneşte.

— De acum înainte am să-mi cumpăr cămăşi fără nasturi.

— Afurisitule.

Amenajară o grădină pe terasa acoperişului. De parapet atârnară ghivece cu flori. În faţa unui paravan de trestie, Hanna aşează doi oleandri, unul roşu şi altul alb. Un mozaic dintr-o vilă romană antică sluji de model pentru o pardoseală de plăci de gresie cu figuri geometrice, în care erau folosite diferite perspective, şi anume în aşa fel încât fiecare punct de observare să le excludă pe celelalte. Plăcile negre puteau fi considerate ca umbra unei forme, dar şi ca forma însăşi. De îndată ce Hanna încerca să combine diferitele puncte de observare, acestea începeau să i se amestece în creier. Ochiul nu putea să fie prezent în diferite locuri în acelaşi timp, aşa încât era imposibil de văzut mozaicul în acelaşi moment în toate aspectele sale.

De îmbrăţişarea sub oleandri, cu care sărbătoriră terminarea grădinii de pe acoperiş, Hanna avea să-şi amintească toată viaţa. Simonetti se închise ca o cutie.

Totuşi, Hanna ar fi preferat să cumpere ea însăşi o casă şi să-i invite pe Simonetti şi pe fiica lui să se mute la ea. Uneori îşi închipuia că imobilul din piazza Farnese e proprietatea ei şi îl considera pe Simonetti ca pe amantul ei: un băiat frumos, înalt, subţiratic şi talentat, venit de la ţară, pe care îl instalase ea la Roma. Pe la trei după amiază, în una din după-amiezile în care el lucra acasă, Hanna plecă de la biroul ei din piazza Colonna ca „doamna director”. Cumpără două braţe pline cu daruri: un prăjitor de pâine, lenjerie, buchete de flori, cremă ca să-l ungă cu ea pe spinare pe Simonetti, zece batiste albe, cartonaşe pentru însemnări, hârtie de scrisori pentru corespondenţa domestică, un pepene şi trei cupe de lapte bătut. La urmă luă un taxi ca s-o ducă în piazza Frânese, unde, dacă avea noroc, îşi vedea amantul la fereastră, cufundat în gânduri. Îl salută cu o mişcare provocatoare a capului şi mormăi ironic: „Unchiul Jan. E unchiul Jan cu Mercedesul lui grăsan”.

O dată pe lună, Hanna evada. Aventura începea cu o noapte fără somn în care aprindea luminări şi se gândea la bisericile din Roma, vizitate de ea cu un Andrea care fluiera în surdină, o noapte în care se uita la statueta lui

Buda, cea dăruită de Marina lui Andrea când acesta avea şaptesprezece ani, şi îl asculta pe Gerard Kornelis van het Rêve, ah, băiatule, care îi vorbea Hannei în gura mare din Casa Iarba din Greonterp; o noapte de hoinăreală prin casa cufundată în întuneric, cu o sută de călcături cu picioarele într-un hârdău cu apă rece ca gheaţa şi de contemplare a pupilelor mişcătoare ale unui Andrea bântuit de vise. „Ce mai fac eu aici? Are să-mi mai fie vreodată bine? Ah, dacă aş avea şaizeci de ani!" Noaptea următoare, la fel de lipsită de somn, o aducea în propriul ei apartament, la Ernesto şi la băiatul prostituatei, sau într-un hotel. Se înfăşură într-o pătură şi se instala la o fereastră deschisă. „Ce fac eu aici? Stau la Roma. Vremelnic. Staţia următoare. Vremelnică. Dar un om trebuie totuşi să prindă rădăcini undeva. Ah, dacă aş fi acum în camera mea de pe Spaarne, la draga mea tuşa Otilia! Pardoseala frecată cu ceară, iar nepoţii în genunchi în faţa dulapului cu sertare pline cu jucării. Nepoţii – vin mâine, sau au fost ieri? Ah, dacă aş fi acum în camera mea de pe Spaarne, în amurg!" Teama, care o făcuse cândva, preţ de aproape doi ani de zile, să-i fie cu neputinţă să iubească ceva sau pe cineva, o cuprinse din nou. „Ce fac eu aici?" Ajunse să se convingă că aici, în această casă din piaţa elegantă, nu era decât tolerată de un bărbat insesizabil şi de o fată la fel de insesizabilă; că acolo nu era decât tolerată, ca un uzurpator străin, care nu ştie să modifice viaţa decât superficial „Atunci părăseşte-i! Nu te vrea". „Dar e vârât atât de adânc în mine, atât de adânc în mine...!" Şi rămânea la fereastră aşa, până se crăpa de ziuă.

După două nopţi fără somn, îşi revenea. Dădea pe gât câteva pahare de vin şi se ducea la San Carlo alle Quattro Fontane ca să vadă arhitectura ondulantă şi lumina cupolei, şi la Chiostro, ca să cumpere în curtea interioară ilustrate, de la un tânăr ale cărui mâini semănau în mod izbitor cu cele ale lui Simonetti. Apoi se întorcea în piazza Farnese, voioasă, zglobie, tunând şi fulgerând, ca să afle răspuns la acea unică întrebare care rămăsese tot fără

răspuns: dacă el o vrea într-adevăr.

Cu plumb în pantofi, urca cele şaizeci şi patru de trepte, ca şi cum le-ar fi urcat pentru prima dată, şi rostea aceste cuvinte, în dialect haarlemez:

Acilea-s iar, acilea-s iar la uşa ta în rochie doar Te voi, te voi Am să te frâng

Chiar de-mi dai una-n capul gol
Eu tot mă scol
Şi-apoi vin iar
Bătută chiar
Şi-albastră ca un piţigoi
Te voi, te voi
Şi te iubesc.

PARTEA A DOUA

SCÂNTEI ÎN APA

CU UN AN MAI TÂRZIU, ANDREA SIMONETTI visă că e gravid. Se găsea în oaşa lui Locantro, construită pe un povârniş de munte de pe insula Salina, şi era gravid. Casa stătea goală, aşa cum stătuseră goale pe atunci casele tuturor familiilor emigrate în Australia. Boschetul de bambuşi din grădina împrejmuită cu un gard de zid se sălbăticise. Casa era mai mare decât casa pe care şi-o amintea Andrea, şi totuşi era aceeaşi casă.

Mergea prin camerele goale, zugrăvite în culori roşii şi aurii. Prin ferestre văzu povârnişurile verzi ale insulei şi păsări de pradă zburând roată în jurul piscurilor, acoperişurile plate ale caselor din sat, în port corabia albă cu care şi el însuşi sosise atât de des acolo „iar pe cealaltă latură a străzii dinspre mare, versanţii albi de piatră ponce de la Lipari. Mergea prin camerele roşii şi aurii, gravid fără burtă mare, şi se simţea fericit.

Când ora naşterii nu mai fu departe, Andrea Simonetti stătea întins sub o pătură, pe un divan. Fu bucuros când văzu că vin două sau trei femei, care urmau să-l ajute şi să-l susţină. Pe un divan, instalat în prelungirea propriului său divan, stătea lungită o femeie, pe care el o cunoştea vag, care lucra pentru Museo Nazionale, care i se destăinuise cândva, la beţie, vărsându-

şi focul inimii, şi pe care de atunci prezenţa lui o excita. Andrea Simonetti îi făcu semn cu mâna, ea îi dădu din cap, el îi făcu încă o dată semn cu mâna, şi atunci femeia veni şi se întinse lângă el pe divanul lui. Femeia îi întorcea spatele, plângea aşa cum plânsese atunci când i se destăinuise vărsându-şi focul inimii, şi îl lăsă să intre în ea. Dar când pătrunse în ea, se zăpăci: era gravid, dar totuşi pătrundea într-o femeie, ca şi cum ea ar fi fost cea gravidă. Femeia dispăru.

După aceea, Simonetti rămase singur pe divan, în beznă, dezorientat, ca şi cum s-ar fi trezit în toiul nopţii într-o cameră necunoscută, şi trecu prin acele secunde înfiorătoare în care un om, trezit astfel, nu ştie dacă e treaz sau visează, nu ştie dacă trăieşte sau e mort, şi este un străin pentru el însuşi, până ce, pipăind în întuneric, simte un trup lângă el.

Pe jumătate dormind şi pe jumătate treaz, Simonetti începu să mediteze. Încercă să-şi amintească visul şi văzu caietul, existent aievea pe masa de lucru din biroul său, unde obişnuia să-şi amintească, pe la unsprezece şi jumătate dimineaţa, visurile – îl văzu în faţa lui, şi însenină în el un singur vis. În timp ce mai făcea eforturi ca să rămână în visul lui, băgă de seamă că începuse să şi-l adapteze involuntar la lumea logicii, lumea în care nu putea să se afle în două locuri simultan. Visul devenise o povestire. Simonetti mai străbătu încăperi roşii şi aurii, avu impresia că mai poate să simtă cu precizie ce înseamnă să fii gravid, şi căută totodată o metodă de a aduce la lumină nevătămate visurile. Îl enervă peste măsură faptul că nu-şi putea aminti visul pe care îl visase şi pe care, în parte, îl mai visa încă. Două sisteme care nu se îmbinau unul cu altul. În timp ce din gură i se prelingea salivă, Simonetti făcu analize sistematice. Se afla atârnat deasupra unei văgăuni, strângând cu mâinile o piatră într-o parte, cu picioarele agăţate cu cârlige de o piatră în cealaltă parte, dar amândouă pietrele alunecară, şi Simonetti căzu. În acelaşi timp se pomeni prins într-un ghem de simţăminte; se apropia de ceva ce dorea fierbinte,

dar în acelaşi timp era nemăsurat de departe de acel ceva, ceea ce îl chinuia, pentru că acel ceva i se părea a fi un mod de a gândi pe care nu-l putea gândi.

Simonetti se trezi şi zâmbi înduioşat: ah, braţul stâng îi devenise insensibil. După ce îi făcuse pe plac braţului şi se întorsese pe spate, se întrebă dacă se poate presupune că braţul lui stâng îl trezise. „S-o luăm altfel, colega, în toiul nopţii, trupul meu se întoarce de pe o parte pe cealaltă, fără ca eu să bag de seamă. Eu? Atunci eu sunt acela? Foarte bine, să presupunem că suferinţa braţului meu stâng aflat sub apăsare este cauza faptului că m-am trezit mult prea devreme, la şase şi jumătate. Nu, nu erecţia m-a trezit, şi nici uscăciunea cerului gurii n-a făcut asta – ci numai braţul stâng. Pe cine sau ce a trezit braţul meu stâng? în primă instanţă, braţul stâng, ca să spunem aşa, a chemat centrala, prin semnale, prin semnale tot mai stăruitoare: cu alte cuvinte, eu zac aici de un ceas sub presiune, circulaţia sângelui mi-a scăzut sub nivelul normal, fă ceva, aibi grijă să se întoarcă. Este alarmat şi restul corpului. Ia naştere un eu. Cine sau ce s-a trezit acum? O conştienţă a salivei pe bărbie, o conştienţă a unui braţ stâng care furnică, o conştienţă a unei conştienţe. Iată-mă, aşadar, colega, în forma unei camere de hotel, în forma unui braţ stâng care furnică, în forma unui braţ drept care poate simţi că braţul stâng a devenit insensibil. Datorită durerii în braţul stâng, trupul şi-a căutat altă poziţie, ca să-l uşureze. Ah, dacă suferinţele mele ar face ca mintea mea să caute altă poziţie ca să-l uşureze, dacă suferinţele mele ar face să mă trezesc în sfârşit şi să uit de mine însumi!

După ce rostise această cucernică dorinţă, Simonetti se sculă. În somnul ei, Hanna Piccard se vârâse tot mai adânc sub pături; numai un braţ, cu o mână strânsa convulsiv, mai ieşea la suprafaţă. Când Simonetti îi apucase cu băgare de seamă mina şi îi întinsese şi îi mângâiase degetele încovoiate, se simţise deodată vrednic de milă.

Se îmbrăcă. Îşi vârî două picioare în nişte pantaloni,

îşi introduse două braţe într-o cămaşă, cu sentimentul că viaţa îi este pe cale de a se distruge – dar acest sentiment îi era familiar. Se duse la fereastră, cu mâinile în buzunare, privi copacii dintr-o grădină interioară, şi îşi aminti de prima scenă a unui film, în care un bărbat stătea îndelung la o fereastră şi apoi spărgea geamul cu pumnul. „Prostie, colega; prostia mea. O dezvoltare exagerată a intelectului; retează, închide, striveşte. Procesul civilizaţiei, colega: n-ai încotro. Facem din această strivire artă frumoasă, desfătătoare. Obţinem acea povestire despre ziduri. Obţinem acea povestire despre ziduri şi labirinturi, despre desrădăcinare şi înstrăinare, despre îndoială şi scârba, povestirile omului modern. Devenim

1 Q4

< –

atunci mai fericiţi de pe urma lor? Ce sentimente? A, ăsta… Sentimentul că-mi distrug viaţa cu bună ştiinţă. Simte-l, simte-l. Poate că te înşeli. Acum cel puţin simţi foarte precis. Da, poate că are să-ţi fie bine”.

Simonetti ciocăni în uşa camerei de alături. Nu stătu acolo în ciorapi, cu pantofii în mină, ca într-un film de mâna a doua, dar imaginea îi veni în minte şi, involuntar, îşi îndreptă privirea spre picioare. O auzi pe Leda cum vine desculţă spre uşă, pe picioarele subţiri şi lungi ale mamei ei, o auzi cum vine spre uşă în vârfurile picioarelor. Leda se opri şi şovăi.

— Cine e acolo?

— Andrea. Deschide.

— O clipă. Nu ştiu cum se descuie broasca.

— Spre stânga. De două ori.

Când Simonetti pătrunse în cameră, Leda era iar în pat. Simonetti trase deoparte perdelele.

— Mi s-a uscat gura – zise ea.

— Puteai să pui în funcţiune aerul condiţionat.

— Da, m-am gândit şi eu la asta. Dar n-am putut găsi butonul.

Vorbea răguşit. Leda bău din paharul cu apă care îi fusese întins, şi i-l dădu înapoi lui Simonetti, care se aşeză

la capătul patului ei.

— Facem ceva?

Leda se trezea aşa cum se trezea şi tatăl ei; repede; şi simţea de îndată o anumită frământare, gândindu-se la îndatoririle zilei; chiar fără să se gândească la ziua începută, simţea deodată încordare în trup, şi era în stare, ia câteva minute după ce-şi deschidea ochii, să continue convorbirea din seara precedentă. La Roma, la zece minute după ce înceta deşteptătorul să sune, ea era pe stradă, ca să cumpere chifle pentru micul dejun.

— Voiam să mă duc la bacurile din spatele Gării Centrale – zise Simonetti.

— Poate că merge acolo un tramvai. Hanna va fi trezită la opt şi jumătate.

— Ce vrei să faci la bacurile acelea?

— Să traversez de câteva ori râul IJ. Să văd cum răsare soarele deasupra cheiurilor. Să văd cum se trezesc aici oamenii. Oamenii aceştia de treabă, cinstiţi, care muncesc din greu. Vreau să văd cum se bucură ei de viaţă, aici, la Amsterdam.

— Cum se bucură ei de viaţă? Bine. La urma urmei, suntem aici ca să facem cunoştinţă cu mediul de viaţă al Hannei.

— Da, duduie.

— Păi nu e aşa? Ne arată casele în care a locuit. „Uite acolo, la etajul acela; şi uite şi curtea din spate. Iar la fereastra aceea stătea cucoana care a murit în timp ce locuiam la ea”.

— Plec peste zece minute.

Simonetti se duse la fereastră. Leda sări din pat.

— Zece minute. Mă pieptăn la iuţeală. La înapoiere trebuie să cumpărăm chiflele care îi plac atât de mult Hannei. Ca să facem cunoştinţă cu mediul ei de viaţă. Mai ai răvaşul acela, Andrea?

Leda dispăru în camera de baie şi lăsă uşa deschisă. Simonetti trase cu urechea la foşnetul periuţei de dinţi în gura ei, la plescăitul buzelor ei când scuipa apa. Aceste zgomote îl făcură să sufere. Fu o suferinţă uşoară şi

blândă.

— Întoarce-te, Andrea. Să-mi pun cizmele? îmi pun cizmele.

Leda luă cizmele galbene de cauciuc pe care le căpătase în ajun şi deşertă din ele nisipul de pe plaja de la Castricum. În timp ce se apleca şi-şi îndesa în grabă picioarele în cizme, i se păru că aude zuruitul unei scoici.

După două minute îşi puse, cu un zâmbet, cheia camerei pe tablou, şi îi făcu un semn de salut recepţionerului. La mijlocul drumului, pe strada Roemer Visscher, privi peste umăr şi apoi îi dădu lui Simonetti un braţ.

Pe bacul de pe IJ, Simonetti fu cuprins de o emoţie nestăpânită şi nu-i mai plăcu nimic. Cheiurile de la răsărit îi făcură impresia că ar fi părăsite. Nu erau ancorate acolo decât două nave maritime. Deasupra şantierelor navale goale, a pilotinei şi a macaralelor încremenite fără lucru, se afla un soare palid. Lumina era rece, prea slabă ca să combată culoarea cenuşie a chipurilor. Vântul sufla din partea opusă şi aducea cu sine un miros acru de chimicale. Lui Simonetti îi fu frig. În plus, pe piciorul lui se afla roata din spate a unei motorete.

Simonetti îl privi îndelung pe proprietarul motoretei drept în faţă şi aşteptă, dar în zadar. Când, în cele din urmă, îşi luă el singur roata din spate a motoretei de pe picior şi o puse pe punte, i se azvârli în obraz o observaţie grosolană. Simonetti atâta aştepta: se aprinse şi începu să înjure. Celălalt avu o comportare asemănătoare.

— Încetează – zise Leda încet, ciupindu-l de braţ. – întoarce-te. Noi obişnuim, în asemenea situaţii, să ne uităm în altă parte.

Simonetti şi cel cu motoreta continuară să se insulte reciproc, mai întâi pe rând, apoi concomitent, fără să se înţeleagă unul pe altul, ceea ce nici nu era necesar.

— Hai, zău, ajunge – zise Leda, cu hotărâre.

— Acum să ne uităm în direcţia opusă.

Simonetti mai făcu un gest inutil, pentru a-şi arăta pentru ultima dată indignarea, şi apoi se întoarse cu

spatele spre compatriotul Hannei.

— M-am uitat la el cel puţin cinci minute, Leda. Cinci minute a stat roata din spate pe piciorul meu. Preţ de cinci minute nu şi-a dat seama.

— Dormea.

— Şi se pare că nu i-a dat în gând nici că ar fi putut să ceară scuze.

— Dă-l încolo.

— Dar ar fi putut să ceară scuze.

— Nu fi copil. Facem cale întoarsă, coborâm la debarcader şi căutăm o franzelărie.

— Sunt orb. Ai să fii nevoită să mă duci de mină.

— Bine, atunci te las să cazi în apă.

— Eşti drăguţă.

Simonetti o cuprinse de umeri cu un braţ. Găsi că e plăcutei amuzant să fie chemat la ordine de către fiică-sa. În timp ce-i arăta o navă de apă dulce, şi rufele care fluturau în vânt deasupra tambuchiurilor, îşi aduse aminte că Hanna nu voise să traverseze împreună cu el râul IJ. „De ce nu vrei?” „Am să-ţi spun altă dată”. Nu-i plăcea să vorbească despre trecutul ei. Dar unele mişcări involuntare, o jenă subită, nervozitatea, un zâmbet care părea provocat de amintiri, precum şi mutismul ei, îi evocau lui Simonetti viaţa ei dinainte. În multe locuri i se păruse că se află în societatea unor năluci. Asta îl enerva. Cel mai mult îl enerva faptul că Hanna ştia dinainte cum are să reacţioneze el. Puseseră la punct împreună, prin bună învoială, legătura lor, dar ea încălcase învoiala, după ce recunoscuse, voioasă, că gelozia lui îi face nespusă plăcere.

Simonetti şi Leda ajunseră la mal; bacul se goli. Proprietarul motoretei, furios cum era, apăsase pesemne prea tare pe pedala de frâna: i se rupsese un cablu. Când traversară, la întoarcere, râul IJ, Simonetti avu prilejul să admire priveliştea Gării Centrale, şi giganticul acoperiş, cu sclipiri argintii, al peroanelor. Mirosul acru nu se mai simţea.

Drumul ducea prin gară, prin tunelul de sub peroane.

La fiecare treaptă, Simonetti îi arătă Ledei, tăcut, şi cu un gest voios, acoperişul. Leda nu-i dădu nicio atenţie acoperişului, ci era bucuroasă că Andrea nu face pe orbul, şi, în trecere, privi afişele de pe pereţii tunelului. Pe unul din afişe era înfăţişat un copil cu dantura stricată.

— Asta am s-o spun tuturor – zise ea, tachinându-l – că te-ai dus la dentist aici, la Amsterdam, ca să-ţi replombezi măseaua pe cheltuiala Hannei.

— N-ai decât – răspunse Simonetti, arătând din nou cu mâna acoperişul peroanelor.

— Mi se pare stupid că ţi-ai pus plomba nouă aici. Nu te durea. De ce ai făcut asta?

— Ca să-i fac plăcere Hannei.

Simonetti se dusese la fostul dentist al Hannei, ca să-şi înlocuiască o plombă devenită cafenie. Pe Hanna o enerva mica pată cafenie care se vedea când Simonetti râdea.

— Mi se pare stupid – repetă Leda.

— Şi dezgustător.

— De ce dezgustător?

— Nu ştiu.

Simonetti nu se putuse lămuri nici el însuşi de ce resimţise schimbarea plombei ca pe o înjosire. Se simţise o minge în mâinile unei femei capricioase. Roşise când acul seringii îi înţepase gingia, şi se mârâiase când sfredelul începuse să-i roadă plomba veche.

Ieşiră din gară.

— Ia râzi – zise Leda, ironică.

— Ia să-ţi văd frumoasa plombă nouă.

— Mai bine uită-te la frumoasele tale cizme galbene noi.

— Şi tot mai vrei un trup de aur? – întrebă ea, amintindu-i de cuvintele care îi scăpaseră după ce ieşiseră amândoi de la dentist.

Simonetti tăcu, privind atent circulaţia.

— Ce e un trup de aur? – întrebă Leda în continuare, în timp ce înainta orbeşte printre pietonii de pe zebră.

— Aurul este un simbol – îi explică Simonetti.

— Simbolizează adevărul şi veridicitatea. Restul trebuie să ţi-l imaginezi tu singură. Un corp plin de adevăr e tăcut. Nu mai pune întrebări. E tăcut şi radiază ca soarele. Se mişcă asemenea unui corp ceresc pe orbita pe care a fost plasat. E tăcut.

Pe Damrak – bulevardul din faţa Gării Centrale – găsiră o franzelărie. Şi acolo, în mijlocul miresmelor calde şi dulci, Simonetti avu un trup de aur, după ce îi dădu vânzătoarei bileţelul, pe care Hanna îi scrisese ce dorea. Simonetti urmări, plin de interes, mâinile ei sub sticla tejghelei. Fură vârâte într-o punguţă trei brioşe Amsterdameze autentice. Pe stradă, Simonetti deschise punguţa, ridicând-o ca pe un caleidoscop în faţa ochilor Ledei.

— Asta e Hanna – zise ea, cu răutate.

— Asta e Hanna.

— Cozonac, aşa cred. Da, e un fel de cozonac.

Simonetti închise punguţa. Frişcă, maioneză, grăsimea rujului aplicat pe buzele ei în trei straturi şi în trei culori diferite, carnea trupului ei, fel de fel de creme, şi fraza repetată mereu „Te cam îngraşi, Andrea” – la acest pomelnic se putea deci adăuga acum şi brioşa. După ce făcu această constatare, Simonetti se simţi din nou un om plin de scârna.

Leda Simonetti sui agale scara de marmură a Muzeului Municipal – cunoscut îndeobşte sub numele lui olandez: Stedelijk Museum – în timp ce tatăl ei lua parte la o consfătuire undeva în clădire. Sui agale scara, la lumina soarelui care cădea prin acoperişul de sticlă, şi, ajunsă la primul etaj, îi păru rău că această scară regească nu era urmată de o a doua scară, de o a treia, de o a patra.

până la nori. Ajunse la o poartă în nori şi păru că biletul ei de intrare nu era valabil acolo. Custodele o trimise înapoi, până la parter, ca să-şi cumpere un bilet care să fie valabil şi deasupra norilor. Ajunse în sfârşit jos, la casa de bilete, şi se pare că fecolo nu auziseră încă niciodată de bilete care să fie valabile şi deasupra norilor.

Leda trecu agale prin săli, în faţa tablourilor,

admirând pardoselile de parchet, degustând scârţâitul plăcut al pardoselilor de parchet sub cizmele ei – de fapt bucurându-se numai de cizmele ei galbene de cauciuc. În colţul unei săli, Leda puse pe jos, neobservată de nimeni, o mică scoică, apoi se depărtă, hoinări prin trei-patru săli, până ce nu se mai putu abţine şi se întoarse ca să ridice de jos scoica.

În cele din urmă se opri în sala în care de ani de zile era expusă o lucrare a lui Matisse: Papagalul şi sirena. Pe o coală de hârtie care acoperea un perete întreg, erau lipite nişte forme, decupate din hârtie colorată. Forme abstracte, crezu ea la început. Nu şovăia să privească forme abstracte, deoarece cunoştea cuvântul „abstract” şi putea să-l folosească în mod corect într-o conversaţie, cu toate că nu ştia precis ce înseamnă. Acelaşi lucru se petrecea de câteva săptămâni şi cu un alt cuvânt: „structură”.

După câteva minute, Leda recunoscu în formele abstracte nişte frunze mari şi polilobate, la stânga o pasăre, iar la dreapta sus o femeie în genunchi şi cu părul ciufulit. Părea că femeia plonjase într-o gârlă şi ieşise chiar atunci din apă, zvârlindu-şi părul spre spate. Lucrarea îi plăcu Ledei, căci făcea o impresie plină de optimism şi de culoare. Ceea ce îi plăcu mai presus de orice fu zborul frunzelor, femeia şi pasărea; formele pluteau, ca şi cum în lume n-ar exista un sus şi un jos.

Faţă-n faţă cu opera de artă se aflau două scaune. După ce stătuse pe unul din scaune şi fu sigură că are voie să stea acolo, Leda citi un pliant în limba engleză. Numitul Matisse făcuse această lucrare în ultima perioadă de creaţie a vieţii sale, când nu măi putea să picteze, ci numai să decupeze. Privind frunzele, Ledei îi veniră în minte păduri virgine şi triburi de negri. Temperatura din sală începu să se urce, încât Leda căută o modalitate de a se acomoda în pădurea virgină. Da, ca unica supra vieţuitoare a unei catastrofe aviatice. Fusese catapultată din avion, căzuse prin coroanele copacilor, aterizase pe un strat gros de frunze, avea o tăietură la cap, fusese găsită de un

vânător, în stare de inconştienţă, încât nu se speriase la apariţia lui, şi fusese preluată într-un trib. Cald, cald, cald, nu mai avea niciun veşmânt pe ea, dar se obişnui repede: nici ceilalţi nu aveau niciun veşmânt pe ei. Cu picioare mlădioase merse prin sat. O învăţară cum trebuie să ducă pe cap ulcioare cu apă şi coşuri cu fructe. Împreună cu alte femei stătu pe vine într-un cerc. Ţineau în mâini beţe de lemn, netede, pe care le ridicau pe rând şi le lăsau să cadă peste boabele de grâu. În ritmul loviturilor era intonat un cântec.

În textul pliantului se vorbea despre o asistentă, care lipea pentru Matisse formele decupate. Aceea era ea. Un domn bătrân, cam plicticos; dar ea se ducea în fiecare zi în atelierul lui, în care trebuia bineînţeles să facă ordine şi curăţenie. Maestrul îşi lăsa tot calabalâcul să se tăvălească unde se nimerea, şi poate că făcea asta într-adins, da, făcea într-adins. Şi ce mai râdea de ea, când devenea morocănoasă! Şi cald, cald, cald, sub tavanul de sticlă. Deasupra capetelor lor se legănau pene de păun, ca în şura lui Joe Kurhajec. Matisse stătea în pat. Ea se aşezase pe marginea patului şi se uita la mâna tremurândă cu care maestrul decupa femei, frunze, păsări colibri şi maimuţe în balans, atârnate de cozi. Matisse îşi vărsă vin pe cămaşă. Dar înainte de a se fi putut supăra Leda pe el, reveria ei luă sfârşit: într-un colţ al sălii apăruse un custode, care o urmărea cu privirea.

După numai zece minute, Simonetti îşi dădu din nou seama că Joe Kurhajec, ale cărui opere încerca să i le ofere interlocutorului său, va trebui să mai aibă răbdare mulţi ani. Diapozitivele color se perindară într-un tempo rapid pe peretele unei camere numai pe jumătate obscure, iar lui Simonetti îi lipseau numele – numele înzestrate cu autoritate, necesare pentru a încetini acel tempo. Numele unui colecţionar, numele unei galerii, numele unui muzeu. Nume, mereu nume, ca şi cum fără nume nimic nu se putea preţui.

Simonetti fu mişcat că vede subit şi atât de departe de casă statuile de piatră atât de familiare lui, aflate pe

pardoseala şi pe peretele magaziei în care fuseseră făcute. Unele statui fuseseră fotografiate în curtea interioară şi pe terasa casei ţărăneşti de la Sutri. Conservatorul muzeului olandez făcu o remarcă admirativă cu privire la peisajul colinar. Lui Simonetti nu-i fu prea greu să scuze viziunea mărginită a conservatorului, căci ştia din experienţă ce anevoios este să receptezi ceva nou. Este necesară o clipă de slăbiciune, o clipă de uitare de sine, pentru ca să poţi fi frapat de elementul necunoscut. În fapt, Simonetti se simţea mulţumit că înalta calitate a statuilor lui Kurhajec nu era recunoscută pe loc, şi că deci izbutea să se sustragă antenelor unei sensibilităţi superficiale. Fu încheiată o vagă înţelegere cu privire la o întâlnire la Roma. Simonetti n-o mai lungi şi-şi luă rămas-bun.

„N-am realizat nimic”, îşi reproşă Simonetti lui însuşi. Totuşi, pe scara suită agale de Leda, fu cuprins de un sentiment de însingurare. Îşi iuţi din ce în ce pasul, sui scara în zbor, câte trei trepte odată, ca şi cum ar fi vrut ca acolo sus să atace pe cineva.

De îndată ce zări în depărtare, la capătul unei perspective prin mai multe săli, un personaj mic şi aproape incolor, şi-şi recunoscu în el fiica, Simonetti se calmă. Apoi jucă un joc vechi: vedea o persoană iubită, dar el nu se lăsă văzut. O urmări pe Leda prin săli, fără să-şi dea seama că şi ea era preocupată de un joc – până ce fata se aplecă şi păru că ia ceva de pe jos. Simonetti cunoştea acest joc. De mică, Leda îl jucase ades, în împrejurimile pieţei Farnese: punea pe stradă un obiect 1» care ţinea, şi se depărta, se depărta ca să intensifice forţa şi încordarea simţămintelor care o legau de acel obiect – până ce ajungea la un punct de rupere. Lui Simonetti îi produse mirare faptul că Leda nu uitase încă acest joc, şi se întrebă de ce îl joacă ea tocmai acum.

Terasa din spatele muzeului fusese pusă în acea zi pentru prima dată la dispoziţia publicului. Mânecile bluzelor şi ale cămăşilor erau suflecate, picioarele erau desculţe, rochiile îndoite cu mult deasupra genunchilor, pre tutindeni era expusă carnea palidă de iarnă. Soarele

ţinea piept cu curaj. Vrăbiile se încumetau să vină pe măsuţe, ca să ciugulească fărâmiturile prăjiturilor. În parcul de pe celălalt mal al heleşteului, copiii se jucau în bazinul cu nisip.

Simonetti stătea pe un scaun în acelaşi loc ca în urmă cu cinci ani, într-o zi ca aceasta, în care primăvara, adulmecată de mult, este brusc prezentă. Se dusese, fără tragere de inimă, în acelaşi loc, dar stătu acolo; şi stătu acolo cu ochii închişi. Văzu braţe de femei ridicându-se; părul de la subsuori fusese tuns. În dulapuri, rochii atârnate pe umeraşele lor, fură mişcate de o briză uşoară. Pantofi eleganţi, pantofi răscroiţi, pantofi cu catarame şi cu barete, ieşiră din dulapuri, merseră prin camere, coborâră scările când nu mai găsiră picioare acasă, şi mii de pantofi merseră aşa prin oraş, în ritmul proprietarilor lor, pe rutele proprietarilor lor, şi intrară în birouri.

Simonetti îşi aminti trupul gingaş al Marinei. Fu mirat că prezenţa ei era deodată, din nou, atât de clar perceptibilă, şi că el mai putea să simtă acum, după opt ani de zile, o tristeţe sufocantă, când îşi rememora venirea lui acasă noaptea. Ea era în pat, iar părul îi ieşea, de o mie de ori o mie de ori, de sub pături. În timp ce el, pe întuneric, îşi smulgea veşmintele de pe trup, zdruncinat de o vizită în oraş, iritat de nereuşită, de o mie de ori, ea începea să se mişte şi să mormăie. Pe jumătate adormită, ţinea pentru el păturile ridicate, de o mie de ori o mie de ori, şi se întorcea. El se ghemuia lângă ea, îşi lăsa mâinile să-i dispară sub cămaşa ei, şi până într-un sfert de ceas pasiunea era ostoită şi dispărea în apa liniştită.

Kurhajec îşi vesti prezenţa cu o mână pe umărul lui Simonetti. Acesta îşi lipi obrazul de acea mână. Picioarele scaunelor scârţâiră pe dalele terasei. „Te perpeleşti, tinere?” „Nu, Joe”. „Văd că sforăi ca un taur nebun”. „E primăvară, Joe”. „Am fost azi de dimineaţă la garagistul ăla; ce tip!” „Joe! Mă perpelesc”. „Băiete, ce ai avut prima dată, fără să ştii, nu mai regăseşti niciodată mai târziu. Crede-mă, ştiu ce vorbesc”. „Da, Joe, ştiu că ăi trecut prin toate; ai patruzeci şi şapte de ani”. „Patruzeci şi doi”. „A!”

„Dar de când o cunoşteai pe Marina?” „Era, într-un fel, surioara mea, Joe. O cunoşteam din şcoala primară. Nimeni nu poate izbăvi pe altul, Joe, dar din partea femeii cu care trăieşti te aştepţi totuşi cel puţin să încerce să te ajute. Hanna nu poate să mă ajute, oricâtă bunăvoinţă ar avea. Ştiu că uneori visează că un Andrea chinuit şi zdrobit şi-a îndesat capul în poala ei, ca să fie consolat. Îmi povesteşte cum m-a consolat în visul ei cu ochii deschişi. Foarte mulţumesc. Dar apoi vin în persoană şi încerc să-mi exprim mâhnirea, îmi dau toată osteneala şi pornesc vitejeşte la acţiune. Ea are un şoc. «De ce te sperii aşa, Hanna?» – «Vii ca o furtună peste mine.» – «Asta nu e un motiv să te sperii.» Dar ea şovăie: propriile ei temeri au fost trezite, se pierde cu firea şi are aproape nevoie de toată puterea ei ca să-şi păstreze cumpătul. Uneori nu face altceva decât să râdă… un fel de chicotit neajutorat. Urăsc această copilă alintată din ea, care se amăgeşte singură cu aşa-numita ei fermitate şi cu aşa-numita ei obiectivitate. «Dar ce calm eşti tu, Andrea!» «Da, scumpa mea.» «Ce comod eşti tu, Andrea!» «Da, scumpa mea.» «Eşti un înger.» «Da, scumpa mea.»”.

Simonetti văzu acum că femeia al cărei sclav devenise traversează terasa. Ducea o tavă pe care fuseseră puse sticluţe, pahare şi felii de tort pentru trei persoane. Simonetti crezu că Hanna se preface că nu l-a văzut şi că-l invită, chipurile, la un joc al amabilităţilor: „Îmi permiteţi să iau loc lângă dumneavoastră? Nu vă deranjaţi; pot să vă ofer ceva? Vă ofer ceva. Sunt un iepure de casă şi am o vizuină pe colină”. Simionetti aşteptă până ce Hanna se aşeză pe malul heleşteului şi-şi propuse să joace acest joc al primei întâlniri, fără să bănuiască nicio clipă că Hanna Piccard, între timp, începuse un cu totul alt joc.

Cu zece minute în urmă, Hanna Piccard – înapoiată de la o consfătuire în biroul ziarului, o consfătuire care cerea o rochie roşie pastelată – apăruse pentru prima dată pe terasă şi într-o clipită recunoscuse atât ceafa lui Andrea Simonetti, cât şi cea a lui Leon Brest. Îşi apăsase cu o mână gâtlejul şi se întorsese. Înaintând în rândul de mese

din faţa bufetului, cotrobăise în compartimentele frigiderului mai îndelung decât era necesar. Şi izbutise să traverseze terasa cu o tavă încărcată şi să nu se potic nească pe trepte, iar după ce luă loc la o masă liberă de lângă heleşteu, nu mai avu nevoie decât să aştepte: cei doi domni o zăriseră.

Umbra lui Leon Brest căzu peste ea. Când îi simţi mâna pe umăr, încremeni.

— Bună, Leon. Ia loc.

Îi arătă un scaun şi tăcu. Părea că parcul, heleşteul şi chiar propriile ei picioare se depărtează de ea, aşa cum pare că se depărtează un peisaj atunci când drumeţul se opreşte brusc. La început, vocea lui Leon Brest nu ajunse de loc până la Hanna, căreia capul îi deveni mai greu din cauza unei somnolenţe subite.

— Dacă mai aştept pe cineva?

Hanna dădu din cap că da, puse deodată o sărutare fugară pe dosul palmei lui Leon Brest, i-l linse un pic, şi aşează apoi frumuşel mâna lui Leon Brest pe braţul fotoliului. Leon Brest tăcu. În cele din urmă, Hanna nu se mai putu abţine, şi făcu un gest plin de mânie cu braţul către Andrea Simonetti, care continua să stea cu îndărătnicie pe fotoliul său. Cei doi domni îşi întinseră câte o mână deasupra capului ei plecat.

— Ia loc – zise ea pentru a doua oară, de data aceasta pe englezeşte, şi începu să chicotească.

Poziţia celor trei persoane era următoarea: Hanna Piccard stătea cu spatele spre muzeu şi privea tristă copacul sădit de ea în cinstea lui Mondriaan pe celălalt mal al apei; la dreapta ei se afla Leon Brest, îmbrăcat într-un costum bleumarin, iar ochii lui se fixau în mod regulat pe turnurile celebrului Rijksmuseum (Muzeul Naţional de Stat), vizibil în spatele aburului verzui al copacilor; Simonetti stătea în fotoliu pe malul heleşteului, o putea urmări pe Hanna cu coada ochiului, dar era nevoit să-şi întoarcă spre stânga capul, ca să-şi poată satisface curiozitatea cu privire la predecesorul său. Leon Brest îşi pusese piciorul stâng pe genunchiul drept, iar Simonetti

piciorul drept pe genunchiul stâng, ca să nu stea în aceeaşi poziţie ca bărbatul care lăsase în Hanna cel puţin tot atâta cât Marina în el însuşi. Hanna Piccard îşi ţinea genunchii strâns lipiţi, întorcea din când în când un picior, şi atunci piciorul ei agita pantoful – degetele de la pl cior se încovoiau şi eliberau pantoful. Pantoful care se bălăbănea atrase atenţia celor doi bărbaţi.

Simonetti nu se informase niciodată cu privire la predecesorul său, dar acum, când îl putea privi în carne şi oase, curiozitatea lui fu mare. Când făcuseră cunoştinţă, putuse constata că Leon Brest era ceva mai înalt decât el, un bărbat zvelt, cu constituţie atletică, cu părul blond lins, cu ochii albaştri sclipitori, şi cu o cicatrice impresionantă pe frunte. Strângerea lui de mina dovedea o amabilitate rutinată, obiectivă. La prima vedere, trupul lui şi felul lui de a fi exprimau mai cu seamă blândeţe, modestie şi politeţe. Albastrul închis al costumului lui se apropia de albastrul aproape negru al ochilor lui Simonetti. Simonetti fu frapat cel mai mult de aerul diafan al lui Leon Brest, de un fel de inconsistenţă, pe care Hanna Piccard i-o atribuise din capul locului şi lui.

Hanna Piccard nu-şi pusese niciodată întrebarea la ce putea să ducă legătura ei cu un bărbat inconsistent, dar în ziua aceea, la ora aceea, se înţelese mult mai bine pe sine. În timp ce şi copacul de pe malul opus al apei părea că se îndepărtează de ea, îi veni următoarea idee: să presupunem că într-o zi frumoasă de primăvară, trupul omenesc s-ar putea contopi cu aerul, dispărând în el; în acest caz, cu siguranţă, unele trupuri ar dispărea în văzduh mai lesne decât altele. Leon Brest şi Andrea Simonetti s-ar număra printre primii care ar dispărea, iar un bărbat ca Joe Kurhajec s-ar număra printre cei care s-ar mai menţine multă vreme. Şi ea însăşi? De îndată ce ceilalţi doi ar deveni mai inconsistenţi, i-ar lua de mină.

La câteva minute după ce făcuseră cunoştinţă, Leon Brest i se adresă de-a dreptul lui Simonetti, tocmai când acesta voia să ia de pe masă o felie de tort. Şi îi puse o întrebare politicoasă, pe englezeşte:

— Prea multe ca să le enumăr – fu răspunsul.

— Păcat.

— Flamingii. În spatele împrejmuirii grădinii zoologice am văzut deodată un grup de flamingi.

Această observaţie duse la primul subiect al conversaţiei: grădina zoologică. Lui Leon Brest îi plăceau, pare-se, cămilele, picioarele lor păroase, flexibile, mersul lor lin.

Şi lui Simonetti îi plăceau cămilele şi deplângea fără ocol captivitatea animalelor – o vizită la grădina zoologică îl întrista. Din răspunsul lui Leon Brest reieşi că acesta le atribuia poeţilor o anumită suprasensibilitate. Hanna Piccard îşi aduse aminte că-i plăcuse cândva acvariul oceanic, semilumina, peisajele submarine, peştii plaţi neclintiţi în nisip. Leon Brest îşi aminti apoi că, împreună cu ea, aşteptase cândva până ce peştele-amnar atinsese cu trupul lui contactul şi produsese astfel o scânteie în apă.

— Eu am văăzut-o, ea n-a văzut-o. Era prea nerăbdătoare ca să aştepte prea mult.

— Aveam şi motive. Totuşi am văzut-o.

— Nu se poate. Ştii sigur că ai văzut scânteia?

— Păi ţi-am spus că am văzut-o.

— Scuză-mă, poate m-am înşelat.

Leon Brest zâmbi. Simonetti înţelese că omul acesta fusese întotdeauna gata să-i dea dreptate capricioasei sale Hanna, rămânând între timp la propria sa părere.

— Hanna, spune precis ce ai văzut când peştele-amnar a atins contactul – zise Simonetti, pe un ton provocător.

— Păi am spus! – exclamă Hanna.

— Nu, n-ai spus încă.

— O scânteie în apă. Aşa e bine?

— Şi cum arăta contactul?

— Care contact, Andrea? Despre ce vorbeşti? Nu-ţi mai dau tort.

Cu un gest energic, Hanna îşi înfipse furculiţa într-o felie de tort, tăind-o în două, şi împinse partea mai mare în farfurioara lui Leon Brest. Restul i-l oferi după câteva

minute, totuşi, lui Simonetti, care însă nu-l primi. Conversaţia reveni la tema „grădina zoologică”. Între timp, Simonetti acceptase bucuros rolul de om supersensibil, şi vorbi plin de dezgust despre obiceiul de a ţine maimuţe ca animale de casă. Maimuţe care stau legate de un scaun de copil, maimuţe care cresc strâmb într-o cutie de televizor transformată în cuşcă. Leon Brest se adânci în aspectele juridice ale acestei probleme şi se întrebă dacă o interdicţie de a ţine maimuţe în casă ar fi de dorit. În încheiere, Hanna Piccard făcu trei observaţii: râse în hohote despre aceste dobitoace, găsi că despuricarea lor e mişcătoare, iar fesele lor cârmâzii, neruşinat de elrmâzii, sunt ceva formidabil, superb, obscen.

Cu puţin după douăsprezece, mai târziu decât de obicei, Simonetti simţi că are să-şi amintească un vis, şi involuntar ochii i se îndreptară înspre heleşteu. În timp ce-şi aştepta visul, fu mirat de faptul că rememorarea unui vis se putea anunţa singură. Părea că se făcuseră pregătiri, sau că rememorarea aştepta un moment favorabil ca să se anunţe: ochii fură îndreptaţi înspre o oglindă de apă, atenţia îi fu atrasă de la lumea exterioară spre cea interioară, părea că el însuşi este atras înspre interior. Dar atunci ce anume îl atrăgea spre interior? Cum era înregistrată revenirea unui vis? Roşu şi auriu – aşa îi apăru acum un gând referitor la nuanţe roşii şi aurii. Pe mare, Simonetti putea uneori să simtă o modificare a vremii cu mult înainte ca aceasta să se anunţe şi să devină perceptibilă în înteţirea sau liniştirea vântului, în formarea norilor, într-o schimbare a culorii apei, într-un fel de agitaţie şi de zădărnicie a mişcării valurilor – şi părea atunci că simţurile lui sunt capabile de percepţii prea rafinate pentru conştiinţa sa, sau că nu i se comunica decât rezultatul acestor percepţii inconştiente: o presimţire a modificării vremii. Da, Simonetti umblase prin camere aurii şi roşii, iar acolo era un pat. Simonetti zâmbi, încântat că posedă un instrumentar atât de rafinat, şi acum îşi închise ochii, intrigat peste măsură de efectul tainic al conştiinţei sale. „Văd acum culori? Nu; mă gândesc la

culori. Mă gândesc oare la culori pe care le-am văzut cândva, sau în capul meu se pot amesteca unele culori dintre cele existente? Salina… am fost pe Salina, povesteşte, repede, repede”.

— Ce faci? – îl întrebă Hanna.

— Mi-am amintit deodată de un vis – răspunse Simonetti, ameţit, ca şi cum abia s-ar fi trezit.

— Şi în visul acela eram gravid – adăugă el, aproape fără să vrea.

— Gravid?

Simonetti roşi şi pufni în râs, ruşinându-se de naivitatea sa: observaţia făcută i se păru, în aceste împrejurări, foarte deplasată. Voise oare să imprime, inconştient, acestei conversaţii cuviincioase, extrem de politicoase, o anu mită întorsătură? Tăcură toţi trei. Simonetti clipi din ochi, ca să împrăştie negura care i se întinsese peste pupile. Roşi până în vârfurile urechilor, şi dacă ar fi avut la dispoziţie mai multe culori, ca să-şi exprime modificarea stării sale de spirit, s-ar fi făcut acum verde ca de cocleală.

— Da – zise el în continuare – mergeam prin camere roşii şi aurii, într-o casă cunoscută de mine, şi eram gravid. Îmi aduc aminte că ştiam precis ce înseamnă să fii gravid.

Care este culoarea urii de sine? După ce dăduse astfel din nou dovada unei supersensibilităţi (socotită de el însuşi: idioată), a unor dorinţi contra naturii, a unei minţi bolnave, Simonetti îl privi repede şi provocător pe Leon Brest, care reprezenta aici lumea obiectivă. Naivitatea i se prefăcuse în calcul. Leon Brest stătea, aşa cum se aştepta Simonetti, nemişcat pe scaunul lui, cu ochii proptiţi cu toată greutatea pe Hanna, pe mâinile din poala ei. Nu trecu mai mult de cinci secunde. Hanna Piccard fu vizibil în dileamă. Două gânduri îi trecuseră ca nişte scântei prin conştiinţa tulbure: sunt gravidă, ceea ce este aproape imposibil, sau vrea să-i fac un copil, ceea ce nu pot să-mi imaginez. În acelaşi timp simţi ochii lui Leon Brest îndreptaţi spre ea: era bănuită, aşa avu impresia, dar nu se pricepu pentru moment să spună nimic pentru a spulbera

bănuiala, şi nici nu voia s-o spulbere. Această din urmă variantă, acest refuz de a tăgădui faţă de Leon Brest legătura ei cu Simonetti, o şoca.

Pe vremuri, în clipe penibile, Leon Brest o salvase adeseori, ceea ce făcu şi acum. Puse o întrebare politicoasă:

— Şi, Andrea, ai şi născut?

— Da, desigur – recunoscu Simonetti, cu vioiciune.

— Am născut o fiică.

— Felicitările mele.

Leon Brest îşi privi ceasornicul şi se pregăti să plece. Simonetti avu impresia că se declarase iresponsabil şi resimţi o profundă ruşine.

— Asta a fost fără îndoială punctul culminant al vizitei noastre la Amsterdam – găsi cu cale să constate Simonetti, după ce predecesorul său dispăruse.

— Sau punctul cel mai de jos – oftă Hanna.

— Ce observaţie stupidă! Mi se oprise inima în loc.

— Mi-a scăpat fără să vreau.

— Visul ăsta l-ai născocit aici. Eşti în stare. Gravid. Nu puteai să născoceşti altceva? Ce copii sunteţi totuşi! Hai vino lângă mine.

Simonetti socoti că e mai bine să mai amâne un pio această apropiere.

— M-am speriat de moarte când l-am văzut – zise Hanna în continuare. – „Băutură, băutură”, mi-am zis, dar un singur pahar de vin a fost de ajuns. Din fericire nu v-aţi luat la bătaie.

— Nici n-aveam motiv – răspunse Simonetti, tăios.

— Leon nu intră niciodată într-un muzeu. Nu înţeleg ce căuta aici.

— Poate că aştepta pe altcineva.

— Dacă ar fi fost o femeie, ar fi trebuit să mă ţii bine, ca să nu mă reped la ea – susţinu Hanna, făcând pe eroina.

— E o comoară. Îl respect.

— Îl respecţi?

— Da, îl respect – răspunse ea, cu toată seriozitatea, şi apoi tăcu.

— Ci vino odată lângă mine.

— Vino tu lângă mine.

— N-am curaj. Poţi să fii atât de ordinar…! Vino-ncoace, Andrea, vino-ncoace!

Simonetti împinse deoparte scaunul lui Leon Brest. Îl aduse pe al său în loc, şi o îmbrăţişă pe Hanna, care acum lăsă în sfârşit să-i cadă pantofii pe jos şi-şi săltă picioarele.

— Vino – şopti ea.

Între timp, la restaurant, Leda Simonetti se sculase în picioare. O ilustrată cu Papagalul şi sirena dispăru în bluza ei. O scoică fu lăsată sub masă. Nervoasă, Leda aşteptă ca cei doi de afară să termine cu sărutatul, şi apoi porni alene spre heleşteu.

NOAPTEA CU STELE CĂZĂTOARE

DUMINICA DUPĂ AMIAZA, LA CÂTEVA ORE ÎNA inte de înapoierea la Roma, Hanna Piccard şi Andrea Simonetti se aflau pe digul de pe malul lacului Ussel, nu departe de Durgerdam. Leda îi fotografiase şi, cu un gest făcut cu braţul întins, dispăruse numaidecât, după un cot al digului.

Atmosfera după-amiezii îi aminti Hannei zilele liniştite de septembrie. Apa era netedă şi avea un luciu slab la lumina soarelui. În portul de iahturi de la Durgerdam. Hanna văzu câteva vele, nemişcate, înălţate ca să scape de cutele iernii. Orizontul era ceţos. În depărtare zbârnâia de o bună bucată de vreme motorul unei nave de apă dulce.

Acum, Hanna îi mai putu vorbi lui Simonetti despre dispariţia mării de Sud, cunoscută în toată lumea sub numele ei olandez: Zuiderzee. Terminarea digului de închidere în anii ’30, ţipetele sirenelor cu aburi la etanşarea ultimului orificiu, domnii ingineri care se amestecau printre muncitori cu cutii de ţigări de foi. Dispariţia sub apă a porturilor pescăreşti, secarea polderelor, arheologii care se înclinau încântaţi asupra epavelor devenite accesibile, arhitecţii peisagişti care, la planşetele lor, proiectau peisajul polderelor. Hanna trase cu urechea la bâzâitul înăbuşit, neîntrerupt, al motorului

vasului, dar vasul era invizibil.

— Tărăboi – şopti ea, în limba ei maternă.

Tărăboi, tărăboi. Simonetti rosti şi el acest cuvânt. Aşa spunea el din când în când câte un cuvânt după ea, fără s-o întrebe ce înseamnă. Îşi puse antebraţele pe genunchii ei. Câtva timp, Hanna îi scoase din păr solzi de mătreaţă. Când auzi din spatele digului vâjiitul roţilor unor biciclete de curse, şi-şi aduse aminte ce fericită era când venea

Leon Brest acasă, după ce făcea o sută de kilometri pe bicicletă, îşi înfipse involuntar unghiile în pielea capului lui.

— Povesteşte-mi ceva, Andrea. Eu nu mai ştiu ce să spun.

— Să-ţi povestesc despre Salina? Salina sau surghiunul fericit. Nu ţi-am povestit aproape nimic despre Salina.

De funia aceasta, Hanna Piccard nu îndrăznise încă niciodată să tragă.

— Salina sau noaptea cu stele căzătoare. Ţi-am vorbit vreodată despre asta?

— Într-o zi. Hai, începe.

— Vin iar lângă tine.

Se instală lângă ea şi-i dădu o sărutare pe tâmplă, ca şi cum ar fi vrut să se scuze. Simonetti se gândi, luă între degete ţigareta aprinsă de Hanna, şi începu.

— Într-o zi, taică-meu m-a dus în portul Neapole. Mă duce la un vas. Îşi pune mâna pe ceafa mea şi mă împinge pe pasarela vasului, care, în călătoria lui spre Sicilia, va ancora şi pe malul insulei Salina. Îl urăsc pe tatăl meu, îl urăsc, şi între timp sunt foarte mândru de surghiunul meu, pentru că aşa trebuie să-mi consider vacanţa: un surghiun. Îmi face semn cu mâna, dar eu nu-i fac semn. Vasul iese din port, lunecând. Pentru prima dată în viaţa mea ajung în larg, la doisprezece ani, copastia îmi tremură sub mâini, puntea îmi tremură sub picioare, şi încep să cânt cât mă ţine gura.

— Ce ai cântat? Ia mai cânta o dată.

— Nu mai ştiu ce am cântat. Călătoria pe mare. Sau mergem de-a dreptul la Salina? Să-ţi povestesc despre văduva care s-a înapoiat din Australia şi care mi-a păzit tot timpul bagajele? Despre cei doi bărbaţi care susţineau că de trei zile nu mâncaseră nimic şi care mi-au consumat uriaşul pachet de merinde? Despre timonierul care nu m-a lăsat să intru în cabina de pilotaj? Sau despre noaptea furtunoasă, în care am rămas pe punte, ca să învăţ meseria marinarilor?

— Cum vrei.

— Trec peste toate astea. În dimineaţa următoare am scris prima mea epistolă către cei de acasă. Am început cam aşa: „Dragii mei părinţi, fiţi liniştiţi, nu vă mai urăsc. M-aţi trimis în surghiun. Dar nu vă mai urăsc. În jurul meu, totul e albastru. O privelişte de treizeci de kilometri. Mâncarea mi s-a terminat”.

Hanna Piccard se lungi pe o rină şi-şi vârî mâinile între pulpe.

— Pot să te privesc, Andrea?

— Nu prea mult.

— Totul albastru.

— Mai târziu, tot dimineaţa, am văzut prima insulă a arhipelagului. Era Filicudi. Nimic mai mult decât conul unui vulcan stins, în larg. Povârnişurile erau negre. Casele păreau că se agăţaseră de el şi că puteau să lunece în orice clipă la vale. O barcă pescărească a venit pe lângă vasul nostru şi un sac poştal a fost aruncat peste bord. Cineva spunea că pe Filicudi nu era încă electricitate. Albastru, albastru, în albastru au trecut pe lângă noi alte insule. Panarea, cea ruptă în bucăţi. La orizont se afla conul lui Stromboli, cu o dâră de fum. Şi s-a apropiat tot mai mult Salina, cu sau fără electricitate. Am văzut o insulă lungăreaţă, cu povârnişuri, care, slavă Domnului, nu erau negre, ci verzi. Văduva a început să plângă… Pe cheiul Santa Maria di Salina se afla Tonni Locantro. Îmi mai amintesc primele lui cuvinte: „Băieţi, fiţi bineveniţi, fiţi bineveniţi, dar aveţi grijă să nu mă supăraţi, pentru că stau prost cu inima”. Asta m-a mişcat. Apoi m-a prezentat

câtorva consăteni, ca să arate că el, Tonni Locantro, sclavul unei femei din Aquacalda, avea legături care mergeau până la Roma, până în chiar capitala ţării. Am fost orbit de strălucirea mării şi l-am întrebat care e situaţia electricităţi la Salina. „O avem!”, a exclamat el, indignat, „încă din 1935. Mussolini. Singurul lucru pe care nu-l avem aici este apa potabilă. Dar în fiecare săptămână vine un vapor cu apă potabilă. Stai, mai am ceva să-ţi povestesc, înainte de a ne duce sus. Ce e asta?” „O ţigară”, zic. „Foarte bine”, zice Tonni, aprinde-ţi una”. În timp ce fumul primei mele ţigări mă ameţea, Tonni mi-a mărturisit: „Ascultă, inima asta, din pricina ei, nevastă-mea mi-a interzis fumatul. Aşa că nu fumez niciodată, înţelegi? Toţi prietenii mei ştiu că eu nu fumez niciodată. Pricepi?”

— Da – şopti Hanna.

— Ai priceput şi ai roşit.

— Am roşit. Am mers pe uliţa principală a satului, am urcat scările dintre case. Tonni îmi ducea bagajul pe umăr. Deasupra piscurilor insulei zburau păsări de pradă. Uitându-mă înapoi, mai prindeam mereu câte o sclipire a mării. Între case se aflau grădini împrejmuite, plantaţii de smochini. Smochine albastre cu câte o picătură de miere în vârf. Casele goale şi grădinile părăginite ale celor plecaţi definitiv. La boschetul de bambuşti, Tonni se întoarse gâfâind. „Aşteaptă”, mi-a spus, „trebuie să mai ştii ceva. Doi din feciorii mei au emigrat în Australia. Îmi trimit scrisori. Eu iau scrisorile de la vapor, le citesc la cârciumă şi le bag la loc în plicurile lor. Toţi prietenii mei ştiu că nevastă-mea e prima care citeşte aceste scrisori. Pricepi?” Am dat din cap că da. Mi-a dat o mână şi aşa am devenit camaradul lui Tonni Locantro.

— Cum arăta mâna aceea?

— Era lată, avea degetele boante şi groase, pe dosul palmei avea păr negru, unghiile erau scurte şi îngropate în carne. Pe campo dei Fiori am văzut un vânzător de peşte cu exact aceleaşi mâini ca cele ale lui Tonni Locantro.

— Avea smocuri de păr în urechi?

— Fireşte. Dar acum vine Teresa, nevastă-sa. Stătea

pe o bancă la soare, pe terasa casei bej, alegea tomate, şi se uita la un vapor care ieşea din port. „Iată-te!”, mi-a strigat, „fii binevenit! Tonni, ai grijă de bagajul lui! Ce necioplit eşti! Nu te-am învăţat cum să te porţi!” Aşa a vorbit Teresa, dar mai bine zis aşa a ţipat, într-un dialect pe care aproape că nu l-am înţeles. La început am crezut că nu face altceva decât să înjure tot timpul, până ce am înţeles că şi lucrurile cele mai banale ea le spunea pe un ton de parcă nu le mai putea suporta. Mai târziu am băgat de seamă că nici ea însăşi nu ştia câte şi mai câte rostea vocea ei, tare ca piatra.

Teresa era de fel din Aquacalda, un sătuc de pe insula Lipari, pe care îl putea vedea de pe terasa ei: un sătuc cocoţat pe povârnişul alb de piatră ponce. De când se măritase, Teresa nu se mai înapoiase niciodată acolo. Nici de pe Salina nu plecase niciodată. Când am făcut cunoştinţă cu ea, avea aproape şaizeci de ani. Era butucă noasă, diformă în urma numeroaselor naşteri. Tatăl meu sosise pe insula Salina în timpul războiului şi, cu prilejul unei naşteri a ei, îi salvase viaţa. Cel puţin aşa credea ea. Al zecelea şi ultimul ei copil murise la scurt timp după naştere, şi despre el se vorbea ca şi cum ar fi fost pruncul Iisus. Toate fetele fuseseră măritate la optsprezece ani, cu ajutorul hotărât al mamei lor, în afară de Lucia, care mai era acasă.

— Era prea urâtă?

— Dimpotrivă. Lucia era frumoasă. Era prea frumoasă. Şi ceea ce era mai rău: era şi inteligentă. Bărbaţii se temeau de ea. Lucia era mofturoasă. Bărbaţii care au peţit-o au fost socotiţi că n-o merită. Iar un inginer din Messina, chiar şi un inginer din Messina, n-a vrut s-o ia. Nu avea încă treizeci de ani, dar era prea trecută ca să se mai poată căsători. Ştii cum stau lucrurile prin acele locuri. Oamenii au acolo legi nescrise, care sunt însă cele mai puternice. Lucia era cu adevărat o frumuseţe de la ţară: bine făcută, durdulie, ruşinoasă, mândră. În statura ei, în felul în care îi stătea capul pe trunchi, în ţinuta ei şi în trăsăturile chipului ei, ghiceai o rasă străveche. Avea un

păr superb, des şi negru, căruia îi acorda multă atenţie. Chipul ei era ciudat de lunguleţ. Cel mai clar îmi amintesc de sprâncenele ei, care nu începeau chiar de la rădăcina nasului ei drept, ci de deasupra mijlocului ochilor, ca şi cum cealaltă jumătate le-ar fi fost rasă. Îi plăceau culorile frumoase. Despre rochiile care se puteau cumpăra pe insula Lipari, ştia să-ţi dea toate amănuntele, dar ea nu se dusese niciodată la Lipari. Nici din satul ei nu ieşea decât o singură dată pe an: în noaptea cu stele căzătoare, de sfântul Laurenţiu, se ducea la Malfa, un cătun situat în cealaltă parte a insulei, ca să asiste acolo la liturghie.

— Lasă-mă să fiu eu Lucia – şopti Hanna.

— Eu sunt Lucia.

Andrea o privi.

— Bine – zise el.

— Bine, dar atunci eşti patroana unei prăvălioare de legume, pentru că asta era Lucia. Preluase o tarabă dărăpănată şi în scurt timp făcuse din ea o întreprindere înfloritoare. Lucia aducea cei mai mulţi bani în casă, iar Teresei îi venea bineînţeles cam greu să înghită asta.

În timp ce-şi aprindea altă ţigară, Simonetti privi chipul Hannei. Găsi că are ochi frumoşi, atâta timp cât nu şi-i închidea pe jumătate. Îi plăceau obrajii ei catifelaţi şi părul ei zburlit de pe frunte. Dar nasul îl avea urât, lipsit de forţă sau de graţie, un nas cărnos şi bont, întors în sus, care exprima natura ei porcină, dorinţa de a se bălăci într-o băltoacă de noroi, natura ei porcină pe care el o recunoştea în ochii închişi pe jumătate şi o simţea în carnea tare şi slăninoasă a trupului ei. Simonetti se mai temea încă întotdeauna de buzele ei subţiri şi bănuitoare. Şi se grăbi să-şi continue povestirea.

— Cel mai mult timp îl petreceam cu Tonni, care, sub tirania Teresei, devenise un om ascuns. Prefera să nu-i spună ce face, ca să evite comentariile ei muşcătoare. Mai cu seamă fumatul îl ţinea secret. Devenise o manie la Tonni: să fumeze, să fumeze şi iar să fumeze. Îl cunoşteai după mâini că vrea să fumeze, după ochi, după perfidia cu care dispărea între case. Lucram cu Tonni. Cultiva roşii,

vinete, caperi şi struguri, pe un petic de pământ mai sus de sat. Intra pe pământul lui întotdeauna prin acelaşi loc, aşa era obiceiul acolo, şi m-a conjurat să fac şi eu la fel. Pe înserat se ducea pe plajă. Acolo stătea barca lui la soare, împachetată în bucăţi de canava. Dădea deoparte cârpele acelea, îşi spăla barca şi apoi stătea până la apusul soarelui pe o piatră. Când se făcea întuneric, împingeam amândoi barca în mare şi ne duceam la pescuit. La prova. bărcii erau atârnate două lămpi aprinse. Liniştea pe mare era deplină, imensă şi nespus de adâncă. Năvoadele erau atârnate în apă, funiile trosneau, şi în timp ce noi aşteptam şi fumam, Tonni ofta: un inginer din Messina, chiar şi un inginer din Messina, n-a vrut s-o ia. Ridicam împreună năvoadele şi la suprafaţa apei sclipeau şi se zbăteau peştii. Mie mi se părea o minune că din bezna aceea se scoteau zeci de fiinţe vii care nu fuseseră încă văzute de oameni. Aveam impresia că sub tălpile noastre trăiesc zeci de mii, sute de mii de peşti. Tonni mârâia şi mă împingea la o parte. Pentru el, asta se înţelegea de la sine. Pentru Tonni, totul se înţelegea de la sine. Asta era forţa lui.

— Şi probabil şi slăbiciunea lui.

— Bineînţeles. Dar în această privelişte mărginită, care nu ajungea mai departe de Lipari, unde locuia episcopul, tocmai în mentalitatea asta înapoiată, în cramponarea încăpăţânată de unele obiceiuri care poate că nici nu mai erau măcar înţelese, tocmai în acceptarea destinului, această voce tare ca piatra, în asta rezida forţa lui. Ascultă, în Abisinia a văzut cele mai cumplite măceluri, şi a luat parte la ele, dar s-a întors la Salina neschimbat. Tonni nu era lipsit de simţire, dar lumea aceea îi era atât de străină, încât nu putea vedea aproape nimic din ea. Despre anii aceia nu prea ştia multe să povestească. Deşertul era fierbinte, femeile erau murdare, căpitanul era un ticălos. Cântecele pe care le cântau. Şi că primeau prea puţine ţigări. „De ce te mai interesează în aşa hal vremea aceea, Andrea? E atât de mult de atunci! Poţi să citeşti totul în cărticelele de istorie”. În capul lui se găseau prea puţine lucruri vrednice de a fi rememorate, dar Tonni era

de zece ori mai puternic decât Andrea Simonetti, care numai despre Tonni Locantro îşi aduce aminte sute de lucruri.

— Simonetti căută o comparaţie.

— Pe plajă – zise el – când ne plimbam pe plajă la Castricum, am văzut un pescar de coastă. În cizmele lui până la vintre intra în mare, ducând pe umeri funiile plasei pe care o târa după el. Aşa mă simt şi eu adeseori, Hanna, trag după mine o plasă, gata să se deşire, de plină ce e cu un trecut de câteva mii de ani; e plină, iar eu aproape că nu mai pot să înaintez. Ar trebui să dau drumul plasei, sau ar trebui s-o pun pe plajă, ca să mai pot pescui. Bineînţeles că atunci aş prinde în alt fel acelaşi lucru, dar cel puţin aş putea iarăşi să înaintez.

— Ce privire îngrijorată ai deodată! mai spune-mi ceva despre Tonni.

— Tonni avea locul lui în lume, cu alte cuvinte, într-un sat, care de altfel s-a îmbolnăvit din pricina clevetirilor. Un sat în care dorinţa de a fi singur era socotită nefirească. Un om care se retrăgea era bănuit numaidecât că e bolnav. Compară situaţia asta cu lumea noastră, unde fiecare trebuie să lupte pentru locul lui şi care poate să fie singur oricât vrea. Asta e libertate? Tonni îşi avea locul lui, şi şi-l cunoştea. O dată pe săptămână se ducea la cârciuma ca să joace biliard. Când intra, era sigur că masa de biliard este liberă şi că domnul Esposito din Neapole are să-l salute cu un aer de superioritate. Nu erau prieteni. De ce ar fi fost? Domnul Esposito găsea că e nostim să joace biliard cu cineva care se afla de fapt mai prejos de categoria sa socială, iar Tonni juca bucuros cu cineva care se afla de fapt mai presus de categoria sa socială, şi gata. Tonni îşi avea locul lui, certitudinile lui (fundamentale, deoarece niciodată premeditate), şi de aceea putea să-ţi dea ceva. Lumea străveche a dispărut şi n-are niciun rost să plângem după ea. Dar mă cufund din nou în Tonni Locantro.

— Credeam că ai să te cufunzi în Lucia.

— Zău? Aşa credeai?

— O ajutai în prăvălioara ei?

— Da. Îmi plăcea să socotesc din cap, şi, după ultima comandă, să pot spune pe loc totalul. Lucram cu urechile ciulite, pentru că în dugheană auzeai mai multe secrete decât la spovedanie. Lucia era ursuză. Devenise ursuză. Cei mai mulţi o găseau arogantă. Femeile nu vedeau cu ochi buni faptul că nu se măritase, că nu voise să se mărite decât cu bărbatul inimii ei. Cred că pentru celelalte femei din sat, Lucia era întruparea unui refuz, a unei mândrii, şi a unui curaj, de care ele n-ar fi fost în stare. Era respectată, dar nu iubită. Mai era încă tot frumoasă, iar bărbaţilor le plăcea mai mult ca înainte să stea de vorbă cu ea, pentru că nu mai era primejdioasă, pentru că dispăruse de pe piaţa matrimonială. Lucia era nebună după copii. Se rezema peste tejghea ca să-i privească mai de aproape şi îi venea greu să se lipsească de ei. Unora dintre femei nu le convenea ca pruncii lor să fie luaţi în braţe de Lucia: trupul ei rămăsese neroditor, şi se şoptea că deoache... Când aveam vreo douăzeci de ani, am sosit odată pe neaşteptate la Salina. Pe la apusul soarelui mergeam pe uliţa principală, ca să-i dau bună ziua Luciei în dugheana ei. Lucia stătea pe un scaun în faţa prăvăliei şi ţinea un copil pe şold. Stătea acolo ca o statuie, Hanna, ca o statuie grecească: părea firească, şi în acelaşi timp sublimă. Am văzut atunci pentru prima dată cum ar fi putut să fie: era voioasă şi nesilită, iar încordarea pe care o emana întotdeauna dispăruse. Foarte bine, îi fusese scris să fie mândră, şi să ne arate nefericirea care e urmarea unei mândrii prelungite prea mult.

— Vorbind despre Lucia, Simonetti îşi stârnise în el însuşi sentimentul de dragoste, şi cum o mai ura acum pe femeia care stătea întinsă pe iarbă!

— În timpul surghiunului meu n-am plâns decât o singură dată. Anume: la sărbătoarea sfântului Laurenţiu. Într-o seară mergeam toţi patru pe o faleză, care fusese cioplită din stânca. Mergeam de la Santa Marina şi Malfa, ca să asistăm la liturghie. În faţă mergeau Lucia şi Teresa, iar la vreo douăzeci demetri în urma lor Tonni şi cu mine.

Tonni îşi ţinea ascuns în căuşul palmei vârful incandescent al ţigaretei. Mă călăuzea ca pe un orb pe drumul şerpuit, pentru că îi dădusem un braţ ca să pot privi cerul în timpul mersului. Cerul înstelat peste Salina. Liniştea este imensă, şi de la orizont la orizont vezi zeci de mii de stele, luminoase şi apropiate. Într-o oră am văzut cel puţin zece stele căzătoare. Ori de câte ori vedeam că sclipeşte una pe cer, o strigam pe Lucia: „Lucia, uite colo, încă una, i-am auzit sfârâitul cozii". „Ah, Andrea", răspundea Lucia, pe un ton ironic, „tu auzi foşnetul mării". Mă uitam în sus, şi de câte ori o strigam pe Lucia, Tonni mă smucea violent de braţ: „Stai la un loc! Nu vezi că fumez?"… În biserica din Malfa am stat în genunchi lângă Lucia. Lucia era foarte evlavioasă, şi ştiu că pe toată insula nimeni nu tânjea în aşa hal ca ea după logodnicul ceresc. A cântat şi un cor de bărbaţi cu voci neşcolite şi grosolane. Apoi a început Lucia să plângă, să sughiţă, încât o auzeau bine toţi. Era mai mult decât un plâns, era o văicăreală, o tânguire publică, pe care o putea înţelege oricine. Şi abia i se umeziseră obrajii, şi micul Andrea a început şi el să plângă, plin de dăruire. Mi se părea că mă dezumflu, şi auzeam sfârâitul stelelor căzătoare pe boltă.

— Andrea făcu o pauză.

— Lucia era supărată – reluă el, zâmbind.

— Era supărată pe mine. M-a certat în timp ce ascultam cu toţii fanfara din piaţa satului, în drum spre casă, a doua zi. Abia mai târziu am înţeles că Lucia plângea în public o dată pe an, în noaptea sfântului Laurenţiu, în biserica din Malfa. Plânsul acela făcea parte din liturghie. În naivitatea mea, îi profanasem acest privilegiu.

Simonetti zâmbi şi-şi întoarse faţa înspre superbul lac Ussel. Îşi închipui că în locul pe care stătea întinsă Hanna se află iarbă neagră, pârlita de foc. Povestirea care îi venise în minte, amănuntele privitoare la Lucia, îl tulburaseră totuşi la culme, după atâţia ani de zile. Hannei îi făcu plăcere acest cap întors cu timiditate. În acelaşi timp simţi o oarecare iritare.

— Tonni şi ai lui mai trăiesc?

— Tonni a murit aşa cum se aşteptase toată viaţa să moară: s-a înecat. O noapte frumoasă. Teresa mai era încă sănătoasă tun când au găsit cadavrul lui printre stânci, dar n-a trecut niciun an, şi l-a urmat în mormânt. Iar am primit o telegramă de la Lucia şi iar m-am grăbit spre Salina. Coşciugul a fost deschis pentru mine. M-am aplecat asupra Teresei, cu băgare de seamă, aproape bănuitor, pentru că mai părea atât de vie, încât mă aşteptam să aud din clipă în clipă un salut. După ce coşciugul a a fost închis la loc, Lucia m-a întrebat: „I-ai văzut rochia?" I-o văzusem. M-a întrebat dacă ştiu ce rochie era. N-am ştiut. Lucia a tăcut, s-a dus în altă cameră şi de acolo a strigat pe un ton batjocoritor: „Era rochia ei de mireasă, Andrea, maică-mea poartă rochia ei de mireasă!"

Simonetti tăcu. Hanna Piccard se puse în genunchi şi simţi cât de inaccesibil devenise Simonetti. Deodată se repezi cu toată greutatea spre el. Simonetti nu se aştepta şi se lovi cu ceafa de blocurile de bazalt ascunse sub iarbă.

— Îmi plac chiar şi bubele tale de pe cap – sâsâi Hanna.

— Ia auzi: îi plac chiar şi bubele mele de pe cap!

Se lăsă sărutat de buzele ei subţiri şi tari.

— Ceafa mea.

— Ce-i cu ceafa ta?

Când se sculase în capul oaselor, Simonetti simţise că i se prelinge sânge pe gât, sub cămaşă.

— Cred că ar trebui să te uiţi niţel la ceafa mea – zise el, rece.

Hanna Piccard tresări speriată când descoperi tăietura, îşi ceru scuze de mai multe ori, vorbi despre suturi, zise că o prietenă a ei fusese nevoită să-şi facă suturi la cap, şi în cele din urmă, cuprinsă de teamă şi de încântare, îi strânse torsul între pulpe, ca să-i oprească hemoragia cu o batistă.

ÎN NORI

PE AEROPORTUL SCHIPHOL, DE LÂNGĂ AMSTER dam, sâmbăta seara. Un bărbat stătea în picioare în faţa

peretelui de sticlă al sălii în care călătorii cu destinaţia Roma îşi aşteptau avionul. Se uita la avioanele de pe platforma situată mai jos şi la pistele de decolare din depărtare, unde, la lumina soarelui abia asfinţit, cădea o ploaie aproape invizibilă. De ce se uita Leda Simonetti la omul acela? Nu era unicul care stătea în faţa peretelui de sticlă. Poate că xatenţia îi fusese îndreptată spre el de către copiii care alergau în jur şi care îl îmbrânceau în joaca lor. De ce îl îmbrânceau copiii în joaca lor tocmai pe el şi nu pe ceilalţi? Simţeau, poate, că e un om care nu se supără dacă e îmbrâncit de nişte copii, în joaca lor. Când se întorcea şi prindea pe unul din ei, apărea chipul lui, şi atunci Leda avu impresia că-l recunoaşte după nasul lui niţeluş cam strâmb.

În după-amiaza aceea, Leda văzuse un om care înota în lacul Ussel. Leda stătea pe dig, lângă o pădurice ai cărei muguri abia răsăriseră, era în martie, apa trebuie să fi fost încă rece ca şâieaţa, şi când văzu că o ambarcaţie cu vâsle se apropie şi că piezişe în urma ambarcaţiei două braţe care se agitau şi un cap ieşeau din apă, Ledei nu-i veni să creadă că acolo înoată cineva. Lacul era pustiu, în tăcerea care domnea. Leda auzi plescăitul vâslelor. De pe braţele înălţate deasupra capului se împrăştiau picături de apă. Curând după aceea apărură deasupra oglinzii apei nişte ochelari de înot şi o gură deschisă strâmb. Deasupra capului înotătorului zburau câţiva pescăruşi.

Leda Simonr + ti îşi închipui atunci că e într-un film. Când barca şi înotătorul ajunseră foarte aproape, Leda se ghemui. Nu departe de ea, înotătorul se târî până pe bolo vanii de bazalt ai digului, apucându-se cu mâinile detrestia uscată de frigul iernii. Apa i se prelingea de petrup, care părea uns cu grăsime. Înotătorul îşi scoase ochelarii de înot, şi de pe capul blond o cască de baie, albă cu o dungă bleu. El n-o văzu pe ea. În timp ce însoţitorul lui, un om cu o şapcă de sport pe cap, lega barca la un debarcader, înotătorul se sui pe dig. Ca un spion cu cizme galbene de cauciuc, ca un şarpe, Leda se duse prin pădurice spre coronamentul digului. Înotătorul deschisese portiera unei

maşini. Nu mult după aceea, rezemat de capota motorului, curăţa o portocală şi scuipa sâmburii în iarbă.

Leda nu ştia sigur dacă înotătorul era una şi aceeaşi: persoană cu omul pe care acum, după câteva ore, îl vedea că stă în faţa peretelui de sticlă al sălii. Şi nici nu voia să ştie sigur, nu dorea în niciun caz să fie văzută de el, şi se aşează pe bancă lângă Andrea. Îşi lipi capul de umărul lui şi îl iscodi cu coada ochiului pe străin.

— Ce-i cu tine? – întrebă Andrea.

— Ţi-e dor decasă?

Leda dădu din cap că da şi îl urmări cu privirea pestrăin, care trecu prin mulţimea de călători şi luă loc lângă bagajul său. Leda mai făcu vreo câteva observaţii, nu prea senzaţionale. Aşa, de pildă, văzu că străinul îşi: împinsese în jos nodul cravatei şi-şi descheiase nasturele cel mai de sus al cămăşii, şi acum stătea pe valiza lui, cu picioarele depărtate, întocmai ca fotbaliştii de pe fotografiile cu echipele care aşteaptă pe un aeroport. O asemenea nonşalanţă nu prea fu pe placul Ledei. Dar capul străinului îi păru drăguţ, aşa, cu nasul acela strâmb, pe care poate că şi-l fracturase, şi semăna grozav cu omul pe care îl văzuse că înoată voiniceşte şi că şovăie pe dig, de oboseală, ca şi cum ar fi traversat lacul. Această din urmă ipoteză nu i se păru de altfel prea probabilă.

Andrea Simonetti nu-şi dăduse osteneala să-şi spele ceafa. Printre firele lui de păr de la ceafă, Leda văzu urme de sânge. După o clipă îi dăduse la o parte părul de pe creştet şi găsise tăietura acoperită cu o coajă. Îi pipăi capul, mai voiniceşte decât ar fi fost nevoie, deoarece, în anumite privinţe, Leda se mai simţea încă tot concurenta-Mannei. Ea, Leda, fusese prima şi unica persoană care avea voie să se afle în camera lui de lucru când el scria, şi care nu era obligată să se prefacă măcar că nu e acolo. Putea să întoarcă în toată liniştea filele unor cărţi, sau să se suie pe scări ca să ia ceva din mezanin. Atâta timp cât îl iubea, Leda era într-adevăr unica fiinţă care nu putea stingheri momentele de concentrare ale lui Andrea, căci prin prezenţa ei, contribuia cu concentrarea ei la a lui.

— Ai căzut, Andrea?

Simonetti dădu din cap afirmativ.

— Iarba de pe dig era netedă – îi dădu el explicaţia ceva mai târziu.

— Ar fi trebuit să cazi pe fese – zise Leda.

— Aşa am căzut, pe fese, dar apoi, în continuare, pe ceafă. Iarba era foarte netedă.

Hanna, care citea ziarele, nu aduse nicio modificare atitudinii ei, ceea ce ar fi fost de preferat, ca să spulbere bănuiala Ledei.

— Taci – zise Leda, şi acoperi rana.

Leda se posomorî. Nu bănuia nimic din ceea ce se petrecuse pe dig între cei doi îndrăgostiţi, căci toate acestea se aflau în afara lumii reprezentărilor ei, dar simţi ceva, şi asta o posomorî. Pe chip îi apăru o expresie de vioiciune. Nu dorea să se împărtăşească în secretele Hannei şi ale lui Andrea, cu toate că vedea, bineînţeles, cu coada ochiului, îmbrăţişările lor, cu toate că-i auzea uneori de la două camere depărtare cum ţipă unul la altul, şi le lua uneori bani ca să se răzbune pentru unele mustrări. Acum îi fu ruşine că descoperise rana, şi totodată văzuse destul ca să fie plină de tact, aşa cum o sfătuise, înainte de a pleca la Amsterdam, Joey Kurhajec, cea mai bună prietenă a ei.

Leda se sculă în picioare. Avea cincisprezece ani şi începuse să prindă formă: lipsa de fermitate şi de precizie îi dispăruse din trup şi din mişcări. Trecu prin sală şi-şi vârî câte patru degete ale fiecărei mâini în buzunarele pantalonilor, ştiind că astfel umerii i se înalţă şi exprimă o anumită indiferenţă. În faţa peretelui de sticlă se opri, exact în locul în care se aflase cu puţin înainte necunoscutul. Soarele stătea deasupra aeroportului, la mică înălţime, dar Ledei i se păru că poate să-i simtă căldura prin geam. Apoi Leda închise ochii şi văzu avioane deasupra norilor. După câteva minute fură deschise uşile ecluzei.

Lui Simonetti îi plăcea decolarea unui avion. În timpul încălzirii motoarelor, privi aripile fremătătoare şi

bălţoacele de pe beton, biciuite de curentul de aer. Avionul se întoarse şi se opri. Lui Simonetti îi plăcea şi aşteptarea: buzele lui lunecară peste fruntea Hannei, pe la sprâncene, spre colţurile ochilor, unde se îmbinau perfect, coborâră pe panta unui obraz şi aşteptară la colţurile gurii, până ce buzele ei, pline de nerăbdare, se furişară sub ale lui. Dar de data aceasta, în timp ce aştepta, se gândi la un săritor în lungime, care, după ce şi-a proptit cu toată grija picioarele în sol, se înclină înainte, trage adânc aer în piept, şi-şi acoperă o clipă ochii cu mâinile. Apoi porneşte înainte ca din puşcă, cheltuindu-şi, din secundă în secundă, toată forţa acumulată. Aşa porni înainte şi avionul, şi Andrea văzu cum aleargă săritorul în lungime, cu paşii lui lungi, aruncaţi, tot mai repede, până ce picioarele aproape că nu mai ating pista. Motoarele urlau. Andrea Simonetti fu împins spre spate, în scaunul său, şi din ochi îi ţâşniră lacrimi. Botul avionului se înălţase, pneurile mai atinseră câteva clipe betonul pistei, şi apoi aparatul îşi luă zborul.

— Ce uşurare! – zise Hanna.

— Ai trăit să mai vezi încă o dată o decolare, Andrea.

Avionul se înscrisese într-o curbă ascendentă. Simonetti se uită în jos, spre geamurile serelor, spre ogoarele dreptunghiulare, spre şanţurile şi canalele şerpuitoare, care străluceau în lumina asfinţitului de soare.

— Ce geometrie strălucită! – răspunse el.

— Geometrie? Asta ne-au adus-o cu ei romanii. Ca să ştii. Voi aţi introdus aici lagărul militar dreptunghiular, casa sătească dreptunghiulară şi drumul în linie perfect dreaptă.

„Ca să ştii”. Simonetti tăcu. Ultimul lucru pe care îl văzu în Olanda fu zona marilor fluvii. Pe malul unuia din aceste fluvii crescuse Hanna, care însă nu voise să-i arate lui Andrea colinele, aleile de fagi, satul, aluviunile, fabrica de cărămizi părăsită.

— Ia uită-te un pic la mine, Andrea.

Simonetti se întoarse înspre planeta sa nefastă şi o privi: prietenos, circumspect şi în aparenţă imperturbabil.

— Tot mai crezi că am făcut-o într-adins – zise Hanna.

— Nu, nu cred.

Dar nici nu i se părea pură întâmplare că după povestirea lui despre noaptea cu stele căzătoare, îl îmbrâncise în dig. Fără să fie conştient de o asemenea posibilitate, poate că el însuşi provocase atacul. Cum puteau ei să ştie ce anume se petrecuse?

— Ai de gând să otrăveşti toată călătoria? – întrebă Simonetti.

— Disputa ţine până mâine seară? Sau o mai lungim o săptămână?

Hanna îşi încrucişă braţele şi tăcu. Simonetti era din nou peste măsură de supărat din pricina mediocrităţii şi repetărilor spre care îl împingeau simţămintele. De ce nu se putea rezolva această problemă în câteva minute? De ce erau ţinute în vigoare şi cultivate atât de îndelung aceste sentimente de aversiune? Desigur, le plăceau asemenea sentimente şi aveau nevoie de ele. Tulburare, întunecare. „Porţia ei zilnică de jignire. Porţia ei zilnică de chin. Porţia mea zilnică de dezgust faţă de iubită. Porţia mea zilnică de teamă. Porţia mea zilnică de nelinişte. Porţia mea zilnică de simţ al vinovăţiei. Porţia mea zilnică de dorinţă. Porţia mea zilnică de manej. Ca un măgar legat la ochi, aşa merg eu roată”.

Avionul se sui la treizeci de mii de picioare. Simonetti îşi închisese ochii şi încercă să dispară în propriile sale gânduri. Se gândi la iluzii. Un bărbat stăpânit de iluzii şi care încearcă să se gândească la iluzii. La care iluzii? La tot ceea ce un bărbat proiectează de când lumea într-o femeie. La tot ceea ce o femeie proiectează de când lumea într-un bărbat. „Tu eşti aici bărbatul. Tu eşti aici femeia, în timp ce bărbatul ţine sub observaţie marele univers, femeia are grijă de focul din vatră. În timp ce femeia ţine sub observaţie marele univers, bărbatul are grijă de focul din vatră. Un bărbat şi abstracţiile lui. O femeie şi mirarea ei cu privire la abstracţiile inutile ale bărbatului. O femeie şi abstracţiile ei. Un bărbat şi mirarea lui cu privire la abstracţiile inutile ale femeii. Eu nu sunt un bărbat. Eu nu

sunt o femeie. Eu nu sunt un visător. Eu nu sunt aşa-numitul tip spiritualizat. Eu nu sunt sensibil. Eu nu sunt un sihastru. Eu nu sunt în încurcătură. Eu nu sunt bun de gură. N-am nici cel mai mic interes pentru o viaţă contemplativă. N-am simţul frumosului. Nu pot să povestesc. Nu sunt inaccesibil. Nu sunt grăbit. Orice ai vedea în mine, nu sunt aşa". Simonetti încercă din nou să se înalţe, trăgându-se pe sine însuşi de păr. Se săturase să fie un om, supus simţurilor. „Un om tip. Nu sunt. Un om supus legilor instinctului de conservare. Femeia îl bate pe bărbat. Bărbatul o bate pe femeie. Trebuie, pentru că cine nu răspunde la bătaie cu bătaie, strică jocul". Dar se săturase să fie nevoit să se identifice cu persoana pe care el, sub presiunea împrejurărilor, a reprezenta. Se săturase să fie nevoit a se identifica mereu cu câte un ego, o colecţie de experienţe, un aparat care îşi creează neîncetat o lume. Se săturase de persoana care nu dorea să se identifice cu un ego sau altul. Alb. „Porţia mea zilnică de alb. Ca un măgar legat la ochi, aşa merg eu roată". „Nu sunt aici", îşi zise măgarul. „Nu sunt măgar", îşi zise măgarul.

În avion fu servită cina. Leda nu mânca nimic. Găsise un loc la fereastră şi se simţea despărţită de culoar, stingherită în toate mişcările ei şi chiar în toate gândurile ei, de o pereche în vârstă, care, după o îndelungată şovăire şi fără să salute, luase loc pe fotoliile din stânga ei. Era o pereche cu o înfăţişare cam tristă, care, numaidecât după decolare, se adâncise în lectura pliantelor în culori ale unei agenţii de voiaj. Acum, cei doi soţi se aplecară spre tăvile cu mâncare şi-şi dădură reciproc sfaturi. Căutară să se instaleze cât mai comod, dând din coate. Leda se trase mai spre fereastră, ca să-i facă loc bărbatului. Zadarnic. Leda, desigur, nu putu să spună nimic, dar nici nu se putu abţine de a-i urmări cu coada ochiului, mai ales pe femeie, care îşi sugea periodic gura şi-şi încorda spasmodic muşchii gâtului. Leda imitase acest tic în timp ce se uita pe fereastră, şi după numai câteva minute avu senzaţia că are să i se facă greaţă. Şi apoi bărbatul. Purta o cămaşă

curată; cutele materialului mai erau încă vizibile. Leda văzu în gând dulapul de lenjerie, teancuri îngrijite, şi apoi magazinul de galanterie, în care bărbatul intrase în urma nevesti-sii. Vânzătorul puse o cămaşă pe tejghea, şi apoi cravata, după care bărbatul îşi privi întrebător consoarta. „Atunci asta cu picăţele? Sau cu o dungă? (t „Da", îşi zise încântată Leda, „e un bărbat care nu vede decât picăţele şi dungi. Tip – «funcţionar»".

Îndată după ce trăsese această concluzie, Ledei îi apăru în minte Andrea. „De ce te obsedează în ultima vreme tipii?", întrebă el. „Fiecare om devine pentru tine, în interval de numai cinci minute, un tip". „E numai o fază", exclamă ea. „Nu sunt oare la vârsta pubertăţii? Sau mă înşel? Orice persoană trecută de douăzeci de ani mi se pare un sac vechi. Cred că am voie să spun asemenea lucruri; nu? E. numai o fază". Acum, când ajunsese în sfârşit la puberatate, acest răspuns i se părea adesea la locul lui. Justifica totul. Dar uneori Leda se întreba dacă întreaga viaţă este alcătuită din faze, dacă mai târziu vine o zi, în care poţi spune: aşa, acum sunt gata. Hanna şi Andrea s-ar afla acum şi ei din nou într-o fază sau alta, întocmai ca această pereche, care, evident, avea să guste acum pentru prima dată o vacanţă în străinătate.

— Please, would you like to use mine?

Leda îşi lăsă în jos măsuţa de pe spătarul din faţa ei, când băgă de seamă că perechea nu mai ştie cum să se descurce cu mulţimea de alimente împachetate şi de tacâmuri împachetate. Acum bărbatul nu mai putu să se comporte ca şi cum Leda n-ar fi existat. Îi mulţumi, dar nu reuşi să facă uz de măsuţă.

— Do you know Italy? – întrebă el, ca s-o dreagă.

— Only slightly.

Leda îşi pipăi nervoasă spelcile cu care îşi prinsese cocul.

— Are you English? – întrebă în continuare bărbatul.

— No, Italian.

— Then you should know the country.

— Only slightly, I saicl. It's a beautiful country. It's

gol everything.

— O fi – zise acum, cu jumătate de glas, femeia.

Leda se aplecă spre ea.

— Whal did you say?

— O, eh, nothing.

Bărbatul zâmbi către Leda, cu un aer de indulgentă, scuzându-se pentru soţia lui. Leda îşi îndreptă privirea spre un apus de soare deasupra norilor, spre cincizeci de kilometri de trandafiriu şi o sută de kilometri de auriu.

— Please.

Bărbatul îi arătă Ledei un aparat fotografic şi priveliştea vizibilă pe fereastră, dar Leda îşi adunase între timp tot curajul şi se sculă în picioare.

— Please, take my seat.

În aceeaşi clipă îşi întinse un picior peste genunchii strânşi ai bărbatului, celălalt peste genunchii strânşi şi suciţi lateral ai femeii, şi aşa izbuti în sfârşit să ajungă pe culoar. Înotătorul luase loc în fund. Şi mai în fund se găsea şi WC-ul. Leda nu stârni aşadar nicio bănuială acum, când se duse într-acolo. Străinul răsfoia o revistă şi îşi ridică privirea, în mod reflex, pentru că cea care trecea era o fată nostimă.

Dar o văzuse. La toaletă, Leda se simţi cuprinsă de un extaz turbionar, ca şi cum vântul i-ar fi împins în sus, pe şira spinării, un morman de frunze. Emise un jet puternic de urină şi îi păru rău că într-un avion; nu te poţi uita înspre exterior, aşa ca în trenurile din Olanda, printr-o gaură prevăzută în vasul closetului. Aici ar fi putut să vadă sub ea nişte nori roşii şi poate şi tichia de gheaţă a Alpilor. Gândul la frigul din zona zăpezilor veşnice o duse spre o piscină acoperită. Chiar – şi numai dezbrăcatul îi păru ceva superb: îţi atârni toate veşmintele pe un cuier, îţi faci slipul ghem într-un pantof, şi în locul tuturor acestor veşminte ţi se întinde – i se întinse – pe trup un costum de baie aproape imponderabil. Costumul de baie îi stătea ca turnat. O stânjeni faptul că, după ce te apleci, trebuie întotdeauna să ţi-l tragi înapoi peste fese, dar pentru asta există un costum de baie. Prin acoperişul de sticlă al

piscinei intra lumina soarelui şi pe acel acoperiş cădeau petale de flori învârtejite de vânt. Leda se duse spre bazin, în care înotătorul îşi parcurse culoarul, se sui în turn şi plonja de acolo, neobişnuit de graţios, răsucindu-se în văzduh, într-o dublă rotire.

Leda îşi propuse să-l întrebe pe străin dacă în acea după-amiază înotase în lac. Trecu din nou pe culoar, cu genunchii moi, dar când ajunse chiar lângă el, avionul se prăbuşi într-un gol de aer, culoarul se aplecă, iar Leda fu împinsă din spate şi trecu fulgerător înainte. Ajunsă în faţă, vru să se ascundă după perdea, dar acolo o aşteptau zâmbind nişte stewardese. Înainte de a-şi da seama ce spune, îi ceruse uneia din acele fiinţe platinate pături, deoarece în avion e răcoare.

— Păturile sunt în spate. Veniţi cu mine.

Stewardesa nu ştia ce vorbeşte: „veniţi cu mine”.

Leda ajunse din nou la coada avionului şi după câteva clipe stătea acolo singură, cu trei pături în braţe. Se enervă. „Stau aici cu păturile. Şi de ce trei? Ce să fac cu ele?” Nu-i dădu în gând să pună păturile la loc pe teanc.

— Yozir blankets – le zise ea după câteva minute celor doi soţi, zâmbind ca o stewardesă.

— It’s cold.

— Cold? – întrebă femeia.

Dar bărbatul îşi întinse o pătură pe genunchi şi-i le dădu Ledei pe celelalte două, deîndată ce-şi reluase locul ei de la fereastră. Leda îşi drapă o pătură în jurul picioarelor, pe a doua şi-o trase peste umeri, şi, după ce se împachetase astfel, se uită pe fereastră. Părea că zăbovise mult la toaletă: afară se întunecase, avionul coborî şi luminile de pe coasta italiană deveniră vizibile.

Bărbatul o lăudă pe Leda pentru cunoaşterea temeinică a limbii engleze, adăugând că cei mai mulţi italieni nu stăpânesc această limbă de mare circulaţie, şi că însuşi primul-ministru părea să se exprime anevoie în englezeşte. Leda îl întrebă dacă îl întâlnise vreodată pe primul-ministru.

— Newspapers. I read my newspapers.

Dar, după cum susţinu bărbatul, primul-ministru se distingea întotdeauna, când se afla între alţi lideri mondiali, prin calitatea costumului său. Leda fu mirată de faptul că omul acesta observase calitatea costumului primului-ministru, şi mai mult încă faptul că vorbea cu ea despre astfel de lucruri. Simţi deodată nevoia de a-i povesti ceva din viaţa ei şi începu cu Statele-Uuite, unde locuise doi ani împreună cu tatăl ei. Când spusese „cu tatăl meu”, se îmbujorase.

— And your mother? – se informă femeia, după ce-şi încordase muşchii gâtului atât de violent, încât părea că se sufocă.

— My mother?

Bărbatul se fâstâci.

— My mother – reluă Leda, cu o voce în care vibra ura şi amărăciunea – she’s dead.

Îşi încheie capetele centurii ei de siguranţă şi, cu un zâmbet de satisfacţie, privi luminile aeroportului: aşa, pe asta o pusese la locul ei. Dar gândindu-se la Marina, simţi întunericul din jurul avionului care înainta fremătând. Unde se găsea Marina? Poate că murise chiar atunci, în clipa în care ea, Leda spusese că maică-sa e moartă. Involuntar, Leda îşi strânse mai tare centura de siguranţă în jurul mijlocului. Avionul coborî, cu şocuri şi urlete, luminile de pe pista de aterizare scânteiară pe lângă aripi, şi pentru prima dată Leda îşi închise ochii la aterizarea unui avion. Oftă de uşurare când pneurile atinseră solul şi când avionul, după formidabila lui săritură peste Alpi, se lăsă în genunchi.

Leda Simonetti avu prilejul să se numere printre primii călători care ieşiră din cabina răcoroasă în aerul călduţ al serii. Se grăbi să coboare scara şi traversă platforma spre sala de sosire.

Banda transportoare începuse să se rotească, dar fără a transporta deocamdată nimic. Leda aşteptă. Călătorii se adunară încă o dată. Tocmai când Leda îl descoperise pe înotător printre ceilalţi, lunecară primele valize şi genţi din întuneric prin clapele de cauciuc. Se

lăsară transportate, fiecare în felul ei. Unele fură recunoscute şi fură luate de pe banda transportoare, altele dispărură, neatinse, în întunericul din care veniseră, şi reveniră, pentru a-şi încerca din nou norocul. Leda le privi: valize care stăteau ferm în picioare, altele care zăceau liniştite, culcate pe o parte, geamantane impozante pe rotile, geamantane pline de riduri şi care văzuseră, întreaga lume, geamantane cochete, genţi de voiaj sportive perfect sănătoase, şi o singură amărâta de traistă. Banda se învârtea, şi Leda citi, când putu, etichetele. Dar cum ar fi putut să reţină toate aceste nume şi adrese, chiar dacă s-ar fi mărginit la cele olandeze? Şi cum putea să ştie ce nume era scris pe geanta sau valiza pe care o luă de pe bandă înotătorul?

Se pomeni lângă el, cu respiraţia pe jumătate oprită, şi-şi spuse în gând fraza pe care o învăţase de la Andrea: „Am un cap, un trunchi, două braţe şi două picioare, întregul se încheagă perfect şi nimeni nu mă poate lua de aici”. Privi valizele şi genţile, şi avu noroc: înotătorului îi plăcea să scrie citeţ. În timp ce străinul îşi întindea mâna spre o valiză legată strâns cu curele, Leda îi putu citi numele cu neputinţă de pronunţat şi un nume de stradă din Amsterdam, tot cu neputinţă de pronunţat. Străinul îşi luă valiza, se întoarse şi-şi îndreptă ochii albaştri-cenuşii spre ea. Leda încremeni.

— Sorry – zise el apoi, şi nici nu era nevoie să spună mai mult.

Leda făcu un pas lateral şi văzu cum străinul dispare în mulţime.

RĂPIREA

ÎN ACEA DIMINEAŢĂ DE DUMINICA, LEDA FU trezită de huruitul unui oblon. O bună bucată de vreme, trupul ei mai rămase întins pe un pat, mare cât tot mezaninul. Leda oftă adânc, beată de somn, dar încetul cu încetul se dezmetici şi fu cuprinsă de o senzaţie de speranţă. La un moment dat, avu impresia că e ziua ei, că Hanna are să intre acuşi în cameră, cântând în surdină, că are să-i pună pe umeri halatul lui Andrea, şi că are s-o

ducă spre patul cel mare, ca să-i dea în primire cadourile. Speranţa ei crescu şi deveni mare cât un heleşteu, căci în acea clipă văzu cu ochii minţii un heleşteu într-o pădure, iar pe apa heleşteului pluteau atâţia nuferi, încât potirele florilor stăteau înghesuite. I se păru că simte mirosul nuferilor şi avu o uşoară melancolie. Apoi aţipi iar, şi i se păru că două vârfuri de deget îi lunecă pe frunte, peste sprâncene, peste obraji, şi i se apasă în cele din urmă pe buze, ca şi cum i-ar fi dat de înţeles că trebuie să tacă. Ca de la sine, Leda îşi ascuţi buzele, ca să confirme înţelegerea.

Radioul deşteptător începu să cânte, şi atunci Leda îl închise: nu avea nevoie de el. Preţ de câteva minute fu î>evoită să privească printre gene umflăturile perdelelor de la uşile pe jumătate deschise ale balconului, ca să se trezească de-a binelea. Acum, problema era să se dea jos din pat în mod cuviincios. Să-şi pună cu băgare de seamă pe pardoseală un picior, apoi celălalt, şi să lase să-i lunece pe trup în jos cămaşa de volei a lui Andrea, care i se trăsese în sus. Leda îşi înălţă braţele într-un arc deasupra capului şi în această poziţie se duse, punându-şi picioarele pieziş pe pardoseală în faţa ei ca o balerină, spre perdelele umflate. Străinul se numea Jan Zocher, îşi aduse ea aminte, dar asta nu prea conta.

După ce ieşi din camera de baie, Leda avea mirosul săpunului Hannei. Deschise şifonierul. Toate rochiile cu adevărat frumoase, pe care le cumpărase împreună cu Hanna, stăteam acolo, în cea mai mare parte, nefolosite: să frapeze, era ultimul lucru pe care îl dorea. Dar în dimineaţa aceea scotoci printre rochiile frumoase, ca să se îmbrace acum şi ea, odată, extravagant, sau flamboaiant (sau nu cumva se zice: larmoaiant?). Dar nu: îşi aduse aminte de vârfurilde deget pe buzele ei, deci totul trebuia să rămână ascuns. Uşurată, se îmbrăcă în veşminte de toate zilele. Între timp, îşi închipui ceea ce şi Hanna îşi închipuia uneori: că un bărbat necunoscut aşteaptă în piaţă, cu chipul ascuns după un ziar.

Leda îşi dădu seama acum cât este de frumoasă,

graţie unui bărbat de după un ziar, şi care nici nu era acolo. Se sui pe scară şi deschise lucarna înspre grădina de pe terasă, apoi îi aşteptă pe motani, pe care Hanna îi escortase la şapte fără un sfert până la uşă şi care apoi se lungiseră pe canapea, ca să se uite la peştele-spadă. Leda auzi zupăitul unor lăbuţe moi şi târşiitul unor gheruţe pe pardoselile de lemn. Cel dintâi apăru Janneman, întotdeauna temător să nu-i scape ceva, şi, linguşitor, i se lipi nervos de picioare. Kees inspectă perdelele umflate, dându-şi perfect de bine seama de forţa şi demnitatea sa. bine dispus ca întotdeauna, şi Leda avu o scurtă convorbire cu el, pe o frecvenţă deosebit de înaltă. Apoi se căţărară toţi trei înspre grădina de pe acoperiş şi înspre aerul matinal.

Înconjurată de balustradă şi de o împrejmuire de trestie, în aerul călduţ şi la lumina soarelui, Leda făcu ceea ce i se păru adecvat stării ei de spirit. Le dădu oleandrilor apă şi le spuse cuvinte de încurajare. Dar şi celorlalte plante le împărtăşi simţămintele ei, şi chiar şi plăcilor de pardoseală albe şi negre, pe care le simţea sub tălpile ei goale, sub picioarele ei excepţional de lungi, care lui Andrea îi aminteau de Marina, şi în cele din urmă îşi împărţi emoţiile chiar şi cu Marina, umblând în apă în vârful picioarelor la Bologna. Între timp, cei doi motani se ghemuiseră unul în altul într-un şezlong.

Leda se instală la balustradă, uşoară şi perfect verticală, ca şi cum ar fi fost atârnată de o sfoară fixată de creştetul ei. Priveliştea pieţei Farnese îi era familiară, dar în dimineaţa asta simţi cât de spaţioasă şi de solemnă este această piaţă lunguiaţă. În fund sclipea apa în căzile aflate odinioară în termele lui Caraealla, nişte căzi mari şi netede, cioplite din marmură de către sclavi, şi în care, potrivit spuselor lui Andrea, nişte romani obezi vorbiseră despre sesterţii lor şi despre Tibrul îngheţat bocnă. Întreaga latură din stânga a pieţei era ocupată de faţada colosală a palatului Farnese; în faţa porţii ambasadei Franţei se îoiau câţiva carabinieri, nişte tineri cu diagonale şi revolvere, care stăteau bucuroşi de vorbă cu fetele

timide instalate pe băncile de piatră şi care lăsau întotdeauna deschise portierele maşinilor poliţiei, ca să poată auzi mobilofonul. Pe latura opusă a pieţei, Leda văzu faţada bisericii Santa Brígida, după un grilaj de fier, care nu era deschis niciodată. Văzu spatele unei călugăriţe îmbrăcată în negru, şi prinse o sclipire a cozorocului bonetei ei albe. Călugăriţa se lăsă pe vine lângă o găleată cu apă, ca să spele partea de jos a uşilor bisericii. În timpul executării acestei munci josnice, nu avea voie să arunce nici o singură privire înspre lume. Apoi se auzi zăngănitul unor lanţuri în piaţă. Era Ezzo, băiatul care o trezea pe Leda în fiecare dimineaţă, ridicând oblonul din faţa barului; Ezzo, cu ochii lui drăgălaşi, bulbucaţi, care se apleca pentru a scoate lanţurile din jurul meselor şi scaunelor de pe terasă.

Apoi, Ledei i se păru că din trup îi ţâşnesc nişte serpentine. Duse de vântul dimineţii, serpentinele plutiră peste piaţă, împodobiră cornişa palatului Farnese, cobora în zigzag şi se încolăciră în jurul carabinierilor, se şi. ecurară prin poarta palatului ca să îmbrăţişeze coloanele din curtea de onoare, şi o singură serpentină se desfăşură în cabinetul ambasadorului Franţei. Câteva serpentine o luară deodată spre stânga, trecură prin ulicioara de lângă palat şi se încurcară în coroanele platanilor de pe malul Tibrului, unde aveau să mai rămână multe zile. Altele porniră drept înainte, trecură şi ele prin nişte străduţe laterale şi se răspândiră acum pe campo dei Fiori, unde se deschideau tarabele, şi îl îmbrăţişară pe posacul Gior dano Bruno. Negustorii de peşte şi precupeţele îşi ridicară privirile, ca să vadă minunea. Călugăriţa de după grilajul bisericii Santa Brígida se încurcase în cele mai seducătoare serpentine, şi se uita acum, ruşinată, la imaginea lor, oglindită în găleata cu apă, care stătea strâmb, şi în care văzuse atâtea lucruri înspăimântătoare. Alte serpentine continuară să ţâşnească din trupul Ledei. Nişte curcubeie se întinseră deasupra pieţii Farnese. Ezzo ieşi din bar, şi ochii aproape că-i ieşiră din cap când văzu curcubeiele. Leda se săltă în vârfurile picioarelor şi strigă

cât o ţinu gura:

— Ezzo! Ezzo! Ce ochi frumoşi ai!

Vocea ei vibră deasupra pieţei. Carabinierii îşi rotiră privirile, călugăriţa făcu o mişcare abia stăpânită înspre lumea pe care o părăsise, iar Ezzo, zâmbind satisfăcut, îşi căscă ochii spre balustrada după care se ascunsese Leda.

Când veni în bucătărie, Leda purta o brăţară de argint. IPE Simonetti îl frapă numaidecât, deoarece aceasta era prima bijuterie pe care i-o dăruise fiicei sale. Avea şi el însuşi o asemenea brăţară. Atunci când, cu mulţi ani în urmă, îşi dăruiseră reciproc aceste brăţări, încheiaseră o înţelegere: cel care poartă brăţara doreşte să tacă şi are onoarea să fie absent. O astfel de măsură fusese foarte necesară în acea epocă. Pe Simonetti îl îngrijora nu atât propriul său talent verbal, cât cel al fiicei sale. La şcoală, Leda era vestită pentru limba ei ascuţită şi pentru observaţiile ei sarcastice.

— Uneori, domnule Simonetti, fiica dumneavoastră face impresia că n-are inimă.

— N-aveţi grijă, domnule învăţător, ştiu sigur că fiica mea are inimă.

Dar acasă, ţinta era el. Leda îi împuia urechile, cascada ei verbală era cu neputinţă de zăgăzuit, fata răguşea, debitul ei avea ceva bolnăvicios.

La început, Ledei îi venea nespus de greu să fie prezentă tăcând, dar cu timpul începu să simtă că tăcerea e odihnitoare, aşa că-şi purta brăţara tot mai des. Purtarea acestor brăţări generase fel de fel de ritualuri noi – în unele cazuri se admitea de pildă ca fiecare din ei să scrie în palma celuilalt, cu vârful unui deget, bineînţeles.

În timp ce tăceau, fiecare din ei se bucura adesea de apropierea celuilalt.

Văzând brăţara Ledei, Simonetti îşi aduse aminte de un şir de ani de deznădejde, de tăinuirea spasmodică a deznădejdii sale. Stătea ore în şir la telefon cu o adresă în mina şi până la urmă nu telefona nimănui. Ieşea pe stradă, în beznă, ca să vomite. Nicio femeie. Nu-i plăceau surogatele – mândria Luciei Locantro, femeia cu jumătăţi

de sprâncene, nu-i era străină. Simonetti o prinse pe Leda de puls, ca să-i privească brăţara, şi se întrebă dacă ea îşi mai aminteşte de înţelegerea lor, căci de la sosirea rivalei ei, alias a prietenei cu sentimente materne, alias a mamei ei vitrege pe care o ura, brăţările nu mai fuseseră purtate.

— Nu aduci chifle azi? – întrebă el; Leda îşi retrase pulsul din mâna lui şi turnă cafea în două castronaşe albe.

— Dar sunt foarte bine dispus, Leda.

— Leda zâmbi, ca să-i arate că nu e supărată, că nu-i reproşează nimic şi că se află chiar într-o stare de spirit foarte flamboaiantă, sau extravagantă, sau larmoaiantă.

— Ieri am luat micul dejun la Amsterdam. Cafeaua era infectă.

Leda îşi înclină capul, lăsându-şi părul să-i cadă peste chip. Apoi Simonetti îşi bău cafeaua în tăcere, şi în gând se întoarse la noaptea precedentă. Cu puţin înainte de a adormi, simţise pe piept mina Hannei. Mâna ei lunecase apoi spre subsuoara lui, şi după o clipă, Simonetti simţise un sărut timid în colţul gurii. „Ai ceva de ispăşit?: t începând din ziua în care cumpăraseră biletele de avion, Hanna nu mai suportase să fie dezmierdată de el. Nu avea nimic de ispăşit. Când Simonetti voise să se întoarcă pe o parte, Hanna îi ceruse să nu se mişte. Treptat începuse totuşi să se mişte sub mâinile ei, şi după două ore avusese impresia că o otravă îi dispăruse din trup – otrava care se formase în timpul abstinenţei, o otravă care după două săptămâni pricinuise o încremenire mentală şi fizică, otrava imobilităţii.

După o jumătate de oră, Simonetti se pomeni stând la o fereastră a salonului, într-o poziţie caracteristică, rezemat de toc, cu mâinile în buzunare. Se instalase acolo ca s-o vadă pe Leda (care plecase fără să dea bună-ziua) cum umblă prin piaţa Farnese, şi apoi rămăsese la fereastră ca să vadă cum umblă alte persoane prin piaţă, şi apoi se întrebase ce anume simte când vede cum umblă prin piaţă – diferite persoane, cu diferite viteze şi în diferite direcţii, şi încă în acelaşi timp. În bucătărie găsi, peste minciuneaua lui mâncată pe jumătate, mica scoică

pe care i-o lăsase Leda: era o scoică plată fragilă, găsită pe plaja deja Castricum.

Încă din prima recreaţie, tăcerea Ledei Simonetti îşi găsi un sfârşit. Leda se rezema de un zid din curtea interioară a şcolii, decorat cu lozinci politice, şi se uita la motivul decorativ foliaceu de pe brăţara ei de argint, când Joey Kurhajec îi spuse că Aldo Moro fusese răpit de nişte membri ai Brigăzilor Roşii, cu o oră în urmă, la mai puţin de un kilometru depărtare de şcoală, pe via Pani. Cinci membri ai gărzii personale a lui Aldo Moro fuseseră împuşcaţi mortal. Leda dădu din cap.

— A fost răpit – exclamă Joey încă o dată.

— Aldo Moro?

— Da, Aldo Moro. Acum s-a dus naibii totul. Ai să vezi.

— Nu cumva ne este dat să avem şi o revoluţie?

Dar Leda n-avea să uite niciodată capul plecat al băiatului care, în mijlocul elevilor îmbulziţi în jurul lui, ţinea ridicat, cu un gest solemn, un radio cu tranzistori. Leda auzi crâmpeie ale unui buletin de ştiri. Aldo Moro, şaizeci şi unu de ani, de patru ori prim-ministru, preşedinte ai partidului ci eşti n-democrat, a fost răpit azi dintr-eaţă pe via Fani, în cartierul Monte Mario. Patru men bri ai gărzii sale personale şi un şofer au fost ucişi de gloanţele ttase cu arme semiautomate. Moro era în drum spre clădirea Parlamentului, după ce se rugase, ca de obicei, într-o capelă. Pe via Fani căzuse într-o capcană. Răpitorii folosiseră trei automobile şi o motocicletă; câţiva dintre ei purtau uniforme ale companiei de navigaţie aeriană Alitalia. În acelaşi timp, reţeaua V1 t’fonică, în cartierul Monte Mario, încetase să funcţioneze, din motive încă neelucidate. Scene dramatice în clădirea Parlamentului. Se vorbea despre un atentat împotriva democraţiei şi despre starea de asediu. La Roma şi în multe alte localităţi din ţară, toate activităţile fuseseră suspendate

În cele din urmă, automobiliştii fură avertizaţi că cele mai multe staţii de benzină fuseseră închise.

Astfel, valul de greve ajunse până în curtea de recreaţii, a şcolii. Leda Simonetti se simţi înălţată deasupra propriului eu, şi începu să fiarbă de un entuziasm nedefinit. Deodată nu mai ştiu cum să se poarte: care lucruri, după această ştire, mai puteau fi spuse şi care nu; caregânduri mai erau la locul lor şi care hotărât nu; şi dacă mai este cazul să se sinchisească de ghiozdanul ei plin cu cărţi. Mai târziu, când îşi aducea aminte de primul moment istoric din viaţa ei, vedea capul înclinat al băiatului şi radioul cu tranzistori deasupra capetelor. Oricăror altedezbinări mărunte li se pusese brusc capăt.

Leda fu prima care nu mai putu să suporte seriozitatea. Îşi conselidă reputaţia când îndrăzni să se întrebe cu glas tare dacă poporul are să-i după lipsa, lui Aldo Moro, bărbatul care la televiziune făcea întotdeauna impresia că e mort de oboseală, care nici nu confirma, nici nu infirma, şi-şi plictisea toţi auditorii cu argumentările sale prolixe. Pe locul din spate al unei motorete, ţinându-se strâns de coapsele unui băiat, Leda se sjimţea iarăşi înălţată mult deasupra propriului eu. Era Splendid să treacă pe străzi vâjiind, să se aplece la curbe, să fie eliberată de grijile cotidiene.

Pe via Fani, Leda îşi închipui că este figurantă într-un film, împreună cu carabinierii, care formaseră un cordon. Se strecură în spatele lor, îndreptându-şi privirea iscoditoare printre cei din jur, dar porţiunea de stradă pe care o vedea nu mai amintea cu nimic de moartea a cinci oameni. Fotografii se repeziseră spre camerele lor obscure, cadavrele fuseseră evacuate. Dar toţi aşteptau, şi aşteptau, şi manifestau un enigmatic interes pentru cei ce se aflau în interiorul cordonului. Buchetele de flori de lângă bordura trotuarului, Leda nu avea să le vadă decât în dimineaţa următoare, într-o fotografie dintr-un ziar. Aşadar, teroriştii izbutiră să-şi parcheze într-un cartier închis ermetic automobilul, pe a cărui pardoseală îl ghemuiseră pe Moro între banchete.

Era aşteptată în apartamentul familiei Kurhajec. Ledei, de îndată ce simţi pe umăr braţul Rosei Kurhajek, îi

veni să se cramponeze cu putere de t upul ei cartilagi

Inos, iar când micuţul Pepe, acum în vârstă de cinci ani, îi făcu semn şi îi ceru să vină lângă el sub masă, Ledei îi veni greu să-şi păstreze, într-o zi istorică, demnitatea de fată de cincisprezece ani. Joey cuteză să iasă încă o dată pe stradă şi se întoarse cu ediţia specială a unui ziar. Titlurile exprimau amploarea dramei. La o oră după ce – fusese pe via Fani, Leda îi văzu pe membrii ucişi ai gărzii personale, întinşi pe caldarâm. Unul din ei mai ţinea în mână un ziar, şi Leda izbuti, cu ajutorul unei lupe, să afle >că numai cu câteva clipe înainte de moarte, omul acela citea La Repubblica.

Stătură la masă. În toate bucătăriile din jurul curţii interioare a blocului, locatarii ascultau ia radio şi se uitau la televizor. Leda era tăcută. Părea că Joey Kurhajec ghicise ce se petreae în sufletul Ledei, căci abia se retrăseseră în camera ei, şi scoase la iveală un teanc de scrisori, scrisori secrete, scrisorile pe care Joe i le trimisese din Vietnam şi din Cambodgia. Şi i le citi pe şoptite. Joe îi scria că o visase că se află într-un templu, în mijlocul junghei, şi că o văzuse cum vine înspre el în cea mai frumoasă rochie a; ei. „Comoara mea”, aşa o numea, „fetiţa mea”, „cangurul meu” şi „scumpa mea”. Despre războiul care făcea! ravagii în jurul lui, nu se pomenea nimic în acele scrisori.

— Ce vârstă aveai pe atunci, Joey?

— Eram o copiliţă.

Cuvintele de alint ale lui Joe Kurhajec o făcură pe Leda să se ruşineze, şi atunci îşi întoarse capul. În cele din urmă îşi găsi refugiul pe balcon, ca să tragă adânc în piept solitudinea străzii. Şi acolo îl văzu din nou pe bărbatul care o aştepta, cu chipul ascuns după un ziar.

Roma făcea în mulţi locuitori, dup acea zi o impresie dezolantă. Cei mai pă ce aflaseră de răpire, se retrăseseră în casele lor. Toţi se temeau de o lovitură de stat a dreptei, ca reacţie la această acţiune teroristă a extremei stingi. Băncile erau închise. La vitrinele multor magazine

— Şi baruri fuseseră pieţele unde de obi autobuze, nu

mai coborâte obloanele. Pe străzile şi în ei se înghesuiau mii de turisme şi de circulau acum decât taxiuri. Părea că locuitorii Romei fugiseră, ca nişte animale care au aduirmecat semnele prevestitoare ale unui cataclism.

— E un prilej minunat să facem o plimbare – fu de părere Zuccarelli, şi genele grele i se ridicară sclipind; muzeul fusese închis la ora douăsprezece.

— Hai să facem o plimbare, Andrea. În oraş e linişte, ca în ziua Adormirii Maicii Domnului.

Ştiau şi ei că maşina în care se deplasa Aldo Moro atunci când un glonte fărâmase parbrizul şi-l ucisese pe şofer, era albastră; şi că în maşină se aflau cinci genţi, dintre care una era plină ochi cu medicamente. Amănunte noi nu se comunicaseră. Cuprinsul comentariilor era cunoscut. Ceea ce aştepta publicul acum era prima veste din partea răpitorilor.

Se plimbară vreo trei ore prin unele părţi ale oraşului vechi, în care nu călcaseră de mult. Când se plimba singur, Simonetti umbla cu mâinile la spate, dar în tovărăşia lui Zuccarelli întinerea întotdeauna, devenea mai puţin încrezut, şi atunci mâinile îi dispăreau în buzunarele pantalonilor. Razele soarelui erau fierbinţi, iar unele pieţe goale îi amintiră de anumite tablouri ale lui de Chirico din colecţia Muzeului.

Simonetti se alese cu numeroase impresii, căci era cu ochii în patru, dar abia către sfârşitul plimbării se petrecu ceva ce-i atrase cu adevărat atenţia. La urcarea scării abrupte înspre Campidoglio, Zuccarelli se poticni şi căzu, căci era veşnic grăbit. Nu suferi nicio vătămare, dar rămase pe jos, mulţumit, şi brusc atât de calin, încât păru că de ani de zile aştepta momentul ca să se împiedice. Cu un gest, respinse mâinile întinse ale lui Simonetti, ca să mai poată sta pe jos, la mijlocul scării. Apoi îi îngădui; lui Simonetti să-l apuce de subsuori. Era pentru prima dată în zece ani de prietenie, când Simonetti îl atingea astfel şi-i simţea greutatea trupului.

Când ajunseră sus pe colină, se rezemară de balustradă şi priviră piaţa. Statuia ecvestră a lui Marcu

Aureliu, în mijlocul ovalului, era înconjurată de schele. La umbra arcadelor de pe o parte şi de pe cealaltă a pieţei, nişte muncitori îşi mâncau prânzul cald din castroane de aluminiu. În faţa Primăriei de peste drum apăruseră parapete făcute din saci cu nisip, peste care se aflau acum şi capе tele somnoroase ale unor militari. Vântul răcoros şi tăcerea neobişnuită îl făcură pe Zuccarelli să se gândească la casa sa de la Ravello şi la priveliştea spre mare.

— Du-te să stai câteva zile la Villa Cimbrone – propuse el.

— Eu acolo îmi încălzesc ciolanele reci.

Simonetti îi mulţumi pentru ofertă. Amânase cât putuse de mult să se ducă în vizită în casa de la ţară a lui Zuccarelli, unde acesta putea fi simţit pretutindeni, ceea ce îl cam stingherea. Avea să se ducă totuşi acolo, numai şi numai ca să nu-i dezamăgească pe signora Pozzo şi pe Salvatore, care locuiau în casa de la Ravello şi o întreţineau.

— Presupun că signora Pozzo se roagă acum pentru Aldo Moro.

— Bineînţeles – răspunse Zuccarelli, zâmbind.

— A informat-o pe Madonna cu privire la această catastrofă naţională, şi acum se roagă pentru Aldo Moro, pentru soţia lui şi pentru copiii lui. Asta are să-i facă bine. Dar unde e Aldo Moro? Unde îl ţin ascuns? Ce zici? Am impresia că nu departe de aici. Poate că am trecut şi noi pe lângă ascunzişul şi închisoarea lui.

Simonetti luă loc pe balustradă şi se gândi câteva clipe.

— La Roma, da, îl ţin ascuns la Roma – zise ei.

— Un oraş mare oferă cele mai bune ascunzişuri. La ţară, oamenii se observă mult mai mult unii pe alţii; orice necunoscut bate la ochi. Un apartament în cartierele mărginaşe, acolo anonimitatea este asigurată mai bine ca oriunde. În plus, teroriştii sunt adevărate animale urbane.

Zuccarelli îşi pusese braţele pe piatra caldă şi îşi studia palmele.

— Un apartament în cartierele mărginaşe – zise el,

lent, în surdină.

— Găsesc că ideea nu e rea. Un apartament, ocupat cu câteva luni în urmă de o pereche nebătătoare la ochi. S-a pregătit tot ce era necesar. Pereţii au fost izolaţi, insonorizaţi. Moro a fost dus acolo şi şi-a revenit din anestezie, pentru că teroriştii îi făcuseră imediat după răpire o injecţie. A mâncat ceva. Omul de stat! Ai auzit vorba asta? Numaidecât după răpire a fost numit „omul de stat”. Primul pas spre canonizare, pentru că vor face din el un mucenic. Bine, teroriştii l-au întrebat pe omul de stat ce număr de cămaşă poartă, şi i-au cumpărat câteva cravate scumpe, deoarece sunt informaţi că-i plac. O periuţă de dinţi pentru Aldo Moro. Lenjerie pentru Sofia Loren.

— Zuccarelli îşi întoarse mâinile şi văzu acum pielea cu vinişoare albastre de care Leda (fermecătoarea Leda, cum o numea el întotdeauna) se temea pe vremuri atât de tare.

— Pot să-mi închipui – zise în continuare Zuccarelli – că brigadierii au fost nevoiţi să-şi învingă prin ţipete intimidarea, care este inevitabilă în apropierea unor celebrităţi. Moro a rămas calm; e cu treizeci de ani mai vârstnic decât aceste capete înfierbântate. Ar putea să le fie tată, ceea ce mi se pare important pentru psihologia situaţiei. Moro poartă iarăşi acea mască de oboseală, de inerţie şi de insesizabilă ironie. Este mască splendidă pentru un em politic; nu găseşti? Bătrânul rechin! De îndată ce au impresia că a aţipit, îi surprinde cu o lovitură de coadă.

— Zuccarelli îşi înălţă genele, care sclipiră.

— Bătrânul rechin! Să presupunem că afacerea asta, drama asta naţională, la care va fi martor întregul popor, va ţine câteva săptămâni. Interpretul rolului principal este invizibil. Splendid. Bine, în următoarele săptămâni, răpitorii vor discuta cu el despre corupţie şi aşa mai departe, şi vor încerca să-i smulgă nişte secrete politice. Dar cum poţi să-i smulgi unui om politic nişte secrete, dacă nu ştii care sunt acele secrete? Aşadar n-are să-i fie greu să le dea pe la nas niscai secrete de stat, care nu mai sunt

de mult secrete. Tratative. Trebuie să se ducă tratative pentru eliberarea lui Aldo Moro, pentru că dacă ar fi vrut să-l ucidă, l-ar fi – ucis chiar pe via Fani. Dacă eu aş fi Aldo Moro, aş şti cum să-i conving că ar fi în avantajul lor să mă cheme să iau parte la acele tratative. Între timp, Moro încearcă să-i cunoască mai temeinic pe diferiţii membri ai grupului, ai celulei, ca să-i poată manevra. Bătrânul rechin. În cele din urmă trebuie să ne aşteptăm ca Moro să fie nevoit să trateze nu numai cu răpitorii săi, ci şi cu tovarăşii săi de partid şi cu guvernul, pentru că fiecare viaţă are preţul ei; nu-i aşa? Iar prieteni adevăraţi n-are, acolo, în centrul puterii. Este aşadar singur, miza este propria sa viaţă, şi acum va fi nevoit să-şi joace capodopera.

— Buza inferioară, plină de aroganţă, a lui Zuccarelli, fusese împinsă mult în afară în timp ce vorbise; Simo netti găsi că tonul lui este neplăcut; Zuccarelli îşi ţinea ochii închişi, dar cu asemenea pleoape nu puteai fi niciodată sigur.

— E dimineaţă. Moro s-a trezit şi se face că doarme, ca să poată cugeta şi ca să poată prinde cât mai bine unele sunete în măsură să-i dea indicaţii cu privire la locul lui de detenţie. Cât timp a stat sub efectul anesteziculuí? în ce oraş se află? Nevastă-sa; da, desigur, se gândeşte la nevastă-sa. Ea n-a dormit în noaptea aceea. Moro se scoală şi se bărbiereşte atent, ferm hotărât să nu cedeze nici celei mai mici slăbiciuni. Poate că-i lunecă prin cap fraze ale lui Marcu Aureliu, fraze ale stoicului care a fost făcut împărat împotriva voinţei sale. Moro se roagă, în timp ce-şi tine mâinile sub apa care curge. „Unde sunt? Nu văd nimic, nu aud nimic. Unde sunt? Au să-mi dea oare ziare, ca să pot citi cum au reacţionat cei de afară? Trebuie să cer un şah”. Aldo Moro va putea citi ziarele, pentru că ei sunt mândri de isprava lor şi vor să-i impună. Dar ce poate el să afle din ziare? Nu adevăratele intenţii ale tovarăşilor săi de partid şi ale guvernului, ci numai cum este manipulată opinia publică. Ce date îi sunt ascunse lui şi publicului? Care este preţul lui şi dacă vor fi gata să-l sacrifice. Şi cât de

vrednice de crezare sunt cuvintele răpitorilor săi? Aceştia îl manipulează. „Unde pot să mă duc, unde mă cufund în mlaştină? Sau mă şi găsesc în mlaştină, fără să ştiu, şi următorul meu pas va fi ultimul? Care sunt adevăraţii mei prieteni? în cine pot avea încredere? Mai am oare încredere în mine însumi? M-am rătăcit de ani de zile în codru fără să bag de seamă?" Joacă şah, timpul trece, situaţia devine tot mai complicată. Poate că s-a lăsat el însuşi dus cu zăhărelul, şi a trecut cu vederea anumite posibilităţi. Încearcă să regăsească drumul înapoi în labirint, dar cum poate să ştie sigur dacă nu e înşelat, dacă nu-şi face iluzii degeaba? Un joc final, Andrea, după şaizeci de ani, acesta este cu adevărat jocul lui final…

Săptămânile trec. În ziare, Aldo Moro citeşte reportaje, în care e socotit mucenic. Să aştepte. Slăbeşte. Aldo Moro se bărbiereşte, în fiecare dimineaţă, şi se roagă îndelung, tot mai îndelung, în timp ce-şi ţine mâinile sub apa care curge. Tot nu ştie însă unde se află. Dar poate că s-a regăsit pe sine însuşi şi şi-a regăsit şi liniştea. Călăul şi victima. Se surprinde rostind cuvinte preluate din argoul brigadierilor, şi invers. Sunt priviri şi gesturi. Nimeni nu poate să ţină totul ascuns. Moro se bărbiereşte, şi sunt destul de ciudaţi duşmanii lui, cei care îl pot ucide, cei care acum ştiu precis cum îşi contractă el faţa, cum îşi schimonoseşte masca atunci când se bărbiereşte.

Linişte.

— Te mai încumeţi să cobori treptele astea? – întrebă în cele din urmă Simonetti, zâmbind.

— Fireşte.

— Să-ţi dau un braţ?

Nu era nevoie.

Pe la apusul soarelui, Andrea Simonetti se căţără în grădina de pe acoperiş. Leda urma să rămână la masă la alde Kurhajec. La sfârşitul convorbirii telefonice, Leda îl întrebase dacă îi trimisese vreodată scrisori. Îi trimisese. Atunci unde au rămas? Marina le luase cu ea.

Simonetti se aştepta ca seara să iasă lumea din case, ca să discute cu vecinii cele petrecute în acea zi. Dar

piazza Farnese rămase tăcută. Barul unde lucra Ezzo era închis. Carabinierii stăteau de pază încruntaţi în faţa ambasadei. În timp ce se uita în jos, ţinându-se bine, Hanna apăru de pe una din străduţele laterale ale pieţei campo dei Fiori. Îl văzu, sus, deasupra ei, şi se simţi încurcată, ca întotdeauna, şi îi făcu semn cu patru degete la nivelul şoldului.

Hanna Piccard sui, surescitată, treptele şi scările până la grădina de pe acoperiş. Aldo Moro fusese răpit dimineaţa, devreme, destul de devreme, pentru ca cele mai importante ştiri din perioada ei romană să fie cunoscute de public încă în aceeaşi zi, din ziarele de dimineaţă. Dar ăsta era lucru secundar. Pe Hanna o dezgustau asasinatele Brigăzilor Roşii, şi când în acea după-amiază văzuse la televizor într-o fracţiune de secundă chipul Eleonorei Moro, care fugea de camerele de luat vederi, o podidise plânsul, spre marea mirare a câtorva colegi.

— E o ruşine – exclamase ea.

— Era de aşteptat să se întâmple până la urmă ceva de felul ăsta.

— E o ruşine!

Hanna Piccard ţinea foarte mult la existenţa unor coduri imuabile, cu toate că se putea lipsi de cele mai multe din ele, ca să lase viaţa să-şi urmeze cursul. Cu omorurile lor, cu atacurile lor cu bombe, şi cu răpirile lor, teroriştii profanau cele mai fundamentale coduri ale societăţii, fapt pentru care Hanna nu avea nici cea mai mică înţelegere.

Simonetti zări cum apare în chepeng chipul ei încălzit şi îmbujorat, şi îi păru bine că o vede iar acasă. Era prea agitată ca să ia loc undeva, sporovăi zece minute despre evenimentele zilei, şi povesti în încheiere manifestaţia de masă din piaţa bisericii San Giovanni în Laterano, unde, în timpul vorbăriei oratorilor, steagurile albe ale creştin-democraţilor şi cele roşii ale comuniştilor fluturaseră unele lângă altele. Apoi se trânti într-un şezlong.

În timp ce îl privea cum stă sub oleandru, Hanna îşi

aminti de cuvintele Ditei van der Waals: „Şi ori de câte ori ai să-i vezi ochii închişi, ai să ştii: acum murim”.

Simonetti se simţi liniştit şi se simţi frumos, cu cicatricea la ceafă, cu durerea în rect, şi cu scoica Ledei în buzunarul stâng al pantalonilor.

— Acum – zise Hanna.

— Acum, acum, acum.

ÎN SPATELE FRESCEI

VAKADUNG, VAKADUNG, VAKADUNG, DAVA kadidung. La asta se gândea Leda Simonetti în timp ce făcea, pe supraaglomerata via clei Corso, exerciţii de mers prin mulţime. Să mergi pe picioare mlădioase, să-ţi reduci viteza, să-ţi iuţeşti paşii, să te fereşti de un om care merge agale, să prevezi şi să treci exact la timp prin golul dintre doi pietoni. Vakadung, vakadung, davakadi, davakadidung. Ledei îi făcea plăcere propria ei dibăcie, propria ei uşurinţă, şi uneori se vedea oglindită în geamul unei vitrine aşa cum pictaseră în vechime egiptenii: cu torsul sucit aproape cu 90 de grade faţă de partea inferioară a trunchiului. Vikvik ţiiik. Iar în faţa ei, chiar deasupra capetelor, plutea bărbatul, stând jos pe un ziar. Padakadidung, ţţţ ţţţ şi stop. Maşinile se opriră la semafor, bară la bară. Leda îşi simţi propria elasticitate, care era absolut suficientă, ca s-o facă să ajungă, cu o singură săritură, pe acoperişul unei maşini, şi apoi, sărind de pe o maşină pe alta, ca şi cum acestea ar fi fost plăci de gheaţă pe apa unui râu, să traverseze astfel via clei Corso

— Where is Jack? – se auzi o voce plină de interes într-un difuzor dintr-o maşină.

Automobilistul mormăi un răspuns la această întrebare a profesorului de la Institutul de limbi străine.

— He’s neither here nor there – zise cu vioiciune profesorul.

Neither nor. Prea bine, domnule. Lumina verde! Şi Leda pluti în continuare în autoglorificarea ei. I se păru că pe fiecare trecător trebuie să-l frapeze cât de graţios se mişcă ea astăzi pe asfalt, cu toate că nimeni nu auzea, firește, cum îi zăngănesc la fiecare pas clopoţeii de la

glezne şi ca şi cum nimeni nu vedea că seamănă cu un mic cangur, cu fulgarinul ei, care, strâns cu un coordonaş la talie, putea să dispară în unul din propriile lui. buzunare.

Două străduţe laterale, şi vacarmul surd al metropolei „care este atât de greu de înăbuşit, se prefăcuse într-o linişte aproape rurală. Geluitul în atelierul unui tâmplar de mobile, farfurii puse una peste alta, o voce izolată – toate sunetele puteau fi din nou auzite fiecare separat. În capul străzii apăru Palazzo Delmonte. Tencuiala zidului, în care nu se afla decât un singur şir de ferestre oarbe, era colorată într-un roşu veneţian spălăcit. Pe balustradă gesticulau nişte statui, fixate la spate cu nişte cârlige metalice, iar pe terasa de după balustradă cădea până jos glicina.

Cu zece ani mai târziu, Leda Simonetti descoperi cât de bine înregistrase ea pe atunci zidul acela roşu, adormit, fără să-i acorde o atenţie deosebită. Ar fi putut să-l deseneze până în cele mai mici detalii, până la stâlpişorii de piatră puşi de-o parte şi de alta a porţii şi care prezentau crestături, scobite în ei de oiştile a mii de trăsuri şi căruţe. În timp ce desena zidul impunătorului Palazzo Delmonte, omiţând braţele statuilor, înţelese în sfârşit ce se petrecuse în acea după-amiază şi ce o impresionase. Cu zece ani mai târziu începu deodată să vorbească despre toate acestea, adresându-se unui prieten, în patul ei.

— Am ajuns la poartă şi am fluierat, mi-a fost întotdeauna frică să nu se prăbuşească bolta tocmai când trec eu sub ea, şi de aceea îi fluieram bolţii, ca să mă recunoască şi să ştie că trebuie să mai aştepte un pic până să se prăbuşească. În curtea interioară picura apă într-un sarcofag, şi în fiecare an vedeam acolo flori de glicină. Holul, casa scării. Am urcat scara câte două trepte deodată, iar deasupra capului meu plutea un cardinal Delmonte purtat de îngeri, urmărit cu privirea de nişte membri de familie îngenuncheaţi, dintre care doi se uitau în jos, ca şi cum s-ar fi simţit vinovaţi. I-am socotit ca fiind cei care puseseră să fie amestecată otrava în mâncarea

cardinalului… în biroul tatălui meu m-am simţit întotdeauna o intrusă, o spioană, o hoaţă. Birourile părăsite! Pescuiam din cutiile cu lucruri vechi plicurile cu mărci poştale străine, lăsam să-mi lunece mâna sub husele maşinilor de scris adormite şi îl aşteptam din clipă în clipă pe omul care să mă prindă asupra faptului. „Aşa, duduiţă, ce faci dumneata aici?” „Îl aştept pe tatăl meu, domnule, el lucrează aici”. „Aşa, şi cine e tatăl dumitale?” „Domnul Simonetti, domnule”. „Aşa, şi îţi închipui că tatăl dumitale este de acord cu faptul că de ani de zile scoţi pe furiş, în bluza dumitale, hârtia de scrisori şi plicurile acestui Museo Nazionale? Şi cutiuţele cu agrafe în buzunarele pantalonilor dumitale… ştii ceva despre ele?” „Nu, domnule”. Dar vai, n-a venit niciodată omul acela, care să mă prindă asupra faptului, omul care să mă străpungă cu privirea… Vino încoace, pune-ţi braţul aici. Nu, nu, nu, ia-ţi mâna de acolo. Acum povestesc. Când intram în camera lui Andrea, închideam binişor cele două canaturi ale uşii, binişor, pentru că mai eram încă tot o intrusă. Scoteam din funcţiune aparatul de condiţionare a aerului şi mă uitam la statuile de pe latura opusă a curţii interioare, fixate la spate, pe balustradă, prin cârlige metalice. Aşteptam. Aşteptarea mi se părea agreabilă, tăcerea mă umplea, ca un gaz, heliu, deveneam mai uşoară, şi-mi închipuiam că mă înalţ ca un balon şi că lunec pe lângă fructele şi vrejurile de viţă de vie de pe tavan, mânată de cele patru vânturi înfăţişate în colţurile camerei: nişte capete de bărbaţi cu fălcile umflate. Pe biroul lui Andrea se aflau deseori fotografii cu infraroşii ale tablourilor lui Caravaggio. Pe fotografii se vedeau picturile de sub pictură. Alături de capul unei Maria Magdalena mai vedeam încă un cap, într-o poziţie întrucâtva diferită. Figuri întregi, care în ultima versiune a tabloului dispăruseră. Două sau trei straturi de vopsea, nevăzute de nimeni timp de secole, şi în cele din urmă şi iscălitura. Ideea acestor fotografii, reprezentări sub reprezentări, am regăsit-o ulterior în lucrarea lui. Ani de zile n-am vrut s-o citesc. E penibil să descoperi ce l-a preocupat de fapt în

timp ce făcea cumpărături împreună cu mine pe campo dei Fiori. Ca şi cum eu n-aş fi fost cu el. Era frapat de pocnetul greutăţii pe talerul balanţei. Stătea vârât în propriul său trup ca într-o colibă de bambus, în care razele de lumină pătrundeau ca o mie de cuţite „între timp flecărea ceva cu mine. Dar oare era în realitate cu gândul la mine? Dumnezeu ştie. Ceea ce îl atrăgea mai mult ca orice în acei ani era senzaţia de vid, vidul din care iau naştere toate formele şi în care dispar ele din nou. Eram probabil socotită şi eu o formă, o iluzie. Voia să fie liber. De ce te holbezi aşa? Nu înţelegi? Eu cred că înţeleg. Dar am avut şi o educaţie bună. Am fost crescută la curte, cum spunea adeseori Andrea; la curte! Şi aşa, în după-amiaza aceea l-am aşteptat iar. În acea cameră, în care se vâră uneori, când era în toane bune şi ştia sigur că nu putem fi deranjaţi, ca să încetinească totul şi să facă totul în taină, ca şi cum am fi trăit într-o lume submarină. De cele mai multe ori nu era în toane bune. Şi atunci? Poate că am să-ţi povestesc asta cândva. Acum te vreau pe tine.

În acea după-amiază Leda se sătură să tot aştepte. Se furişă prin culoare spre WC-ul secret. Cu două secole în urmă, nişte pietrari pătrunseseră într-un zid exterior gros al arătosului Palazzo Delmonte, ca să facă acolo un pisoar pentru nobilii romani mult prea încălziţi de decolteurile foarte răscroite ale femeilor. Leda închise uşa după ea, cu băgare de seamă, se furişă printr-un vestibul întunecos, găsi pe pipăite butonul unei a doua uşi, şi ajunse astfel în W.C. Acolo mirosea a apă şi a piatră, iar în partea superioară a peretelui era cioplită o crăpătură, prin care intra lumina zilei. Leda se căţără pe o scară de lemn şi se lipi de zidul interior, în spatele frescei.

În salon era linişte. În jurul mesei stăteau pe scaune vreo zece bărbaţi. Leda îi iscodi printr-o găurică: ochiul unui domn vopsit în roşu. Omul acesta stătea în picioare pe terasa reşedinţei de vară a familiei Delmonte, cu spatele întors spre colinele albane. Se afla într-un grup de oameni veseli, care se bucurau de aerul răcoros, departe de arşiţa Romei şi de mirosurile ei pestilenţiale. O masă lungă era

ticsită cu vânat, mâncări de peşte, paste făinoase şi fructe. Pisica îşi înfipsese labele anterioare în faţa de masă de damasc şi rămăsese atârnată de ea. Pe balustrada terasei stătea picior peste picior un cobzar, sprijinindu-şi instrumentul cu pulpele. Cu un zâmbet răutăcios, cobzarul îl asculta pe flautist, care se aplecase spre el, ca să-i şoptească ceva la ureche. Ceea ce îi şoptea era poate în legătură cu femeia tânără şi frumoasă, care tocmai ieşise din casă cu nişte note muzicale în mina. Pictorul frescei îşi dăduse multă osteneală ca să facă să strălucească lumina amiezii în giuvaiericalele ci şi în faldurile rochiei ei de mătase.

De câteva minute domnea tăcere în salonul folosit ca sală de şedinţe. După o scurtă discuţie încileită, membrii statului major al muzeului încremeniseră. Se uitau ţintă la hârţoage, la o ţigaretă care stătea vertical pe masă. Cămăşile se întindeau peste burţile bombate; în sticlele ochelarilor se răsfrângeau părţi ale stucaturilor tavanului. Deasupra celor de faţă plutea o ceaţă albastră. Andrea Simonetti era singurul rămas în picioare.

Zuccarelli stătea pe scaun în capul mesei şi părea că nu mai aude şi nu mai vede nimic. Ochii holbaţi îi erau goi. Expresia de mirare şi de teamă îi dispăruse de pe chip. Părea mulţumit şi respira adânc şi zgomotos, on şi cum ar fi adormit. Între buzele gurii lui deschise i se vedea limba, iar mâna stângă îi tremura fără încetare.

Simonetti aştepta, ca şi ceilalţi, să se întoarcă cel care se dusese după un medic. Nu mai putea să suporte să-l vadă pe Zuccarelli şi mâna lui stângă cuprinsă de spasme, iar ochii i se opriseră acum pe femeia în rochie de mătase, care ieşise ca să cânte.

Exact în acea clipă Leda Simonetti se lipi de perete, în semiîntuneric, în spatele frescei – al frescci pe care o văzuse pentru prima dată cu ani în urmă. Atunci se simţise atrasă pe loc de tânăra femeie în rochie de mătase, a cărei expresie i se păruşi atât de firească, încât, involuntar, îi întinsese mâna. Spionând prin ochiul personajului, Leda văzu numai o parte a salonului, şi în el numai pe Andrea,

care, după cum îşi dădu seama Leda numaidecât, se uita la femeia, de lângă ea. Amintirea iubirilor pe care le văzuse acasă cu coada ochiului o scoase pe loc din pepeni: să fie nevoită veşnic să vadă cu coada ochiului lucruri de care se ruşina şi care păreau s-o înjosească, să ştie veşnic că mai e cineva lângă ea. Şi ochii lui, care mai întâi treceau cu timiditate pe lângă ea, înainte de a se opri pe – Hanna. Leda se lipi de peretele rece şi vru să fie ea frumuseţea pe care o privea Andrea, şi vru să-i cânte.

aşa cum îi cântase pe vremuri în camera de baie, până îl făcea să plângă.

Pielea din jurul orbitei, pe care o ţinea lipită de perete în spatele domnului vopsit. În roşu, începu s-o doară. Leda îşi deplasă privirea; îi văzu deodată peceilalţi, şi atunci puse stăpânire pe ea tăcerea, încremenirea şi ruşinea. Deduse că prezenţa ei fusese observată, că acum domnii aceia ştiau că ea îşi spionează tatăl şi tot ce se petrecea cu ea. Se lăsă să cadă pe vine şi se ţinu de scăriţă, cu răsuflarea tăiată, aşteptând să audă hohotele de râs ale bărbaţilor.

În curtea interioară, Zuccarelli, care părea complet restabilit din black-outul său, se sui într-un taxi. Simonetti, emoţionat, nervos, îi dădu servieta, şi abia se Ţinu să nu plângă la gândul că Zuccarelli va fi iarăşi singur acasă.

— Atunci veniţi cu mine, tu şi Leda. Dacă vrei, îţi dau un ordin de serviciu.

Zuccarelli îi mulţumi lui Simonetti pentru grija manifestată şi făcu în continuare glume. De ani de zile răspândea în capitalele occidentale zvonuri privitoare la suferinţele sale, în timp ce era sănătos tun. Pe coasta răsăriteană a Statelor Unite se credea că Zuccarelli suferă de inimă, pe coasta apuseană se vorbea despre impotenţa lui, în capitalele vest-europene toată lumea era convinsă că Zuccarelli suferă de incontinenţă. Părea că Zuccarelli vrea să demonstreze că omul se poate îmbolnăvi cu adevărat dacă vorbeşte în permanenţă despre boală, şi era pe cale să izbutească.

— Ce copil eşti – se pomeni Simonetti vorbind.

Zuccarelli zâmbi satisfăcut, ca şi cum i s-ar fi părut nostim să fie socotit copil.

— Dar am să mă odihnesc, Andrea, şi am să mă supun tratamentului signorei Pozzo. Chiar diseară am să-i telefonez şi am să-i cer să mă pomenească în rugăciunile ei. Cred că asta e de ajuns.

Zuccarelli râse şi închise portiera taxiului.

Ceea ce se petrecuse în salon îi scăpase Lelei: fiica lui Andrea nu putuse privi decât prin acel unic ochi şi nu voise decât să-şi vadă tatăl. Între timp izbutise să se convingă că nimeni nu observase prezenţa ei în spatele frescei: nimeni nu râsese şi nimeni nu dăduse vreun semn că o ştie acolo. Pentru tăcerea din sala de şedinţe, Leda găsi o explicaţie plauzibilă: şedinţa avusese ca obiect anumite dezbateri, care se încheiaseră. În cele din urmă îndrăzni să intre în sala de şedinţe şi se duse ia fereastră, exact în locul în care stătuse cu câteva clipe înainte Andrea Simonetti. I se păru cu neputinţă ca din spatele micului orificiu existent în chipul bărbatului vopsit în roşu să poţi vedea cum sclipeşte un ochi umed.

Uşurată, Leda privi acum figurile din secolul al XVII-lea de pe terasa vilei de la ţară. Cât de vii păreau! Unele capete le regăsise pe străzile Romei; gesturile acestor figuri mai erau în uz; Leda recunoscu mâncările de pe masă, precum şi balustrada terasei, pe care luase loc împreună cu Andrea. Se simţi mişcată de ceea ce îi povestise atunci Andrea despre pictorul frescei: locuia în palatul cardinalului şi nu primise ca plată pentru munca sa de pictor decât cazare şi hrană, precum şi o manta pentru iarnă. „O manta pentru iarnă”, repetase Leda în gând, „o manta pentru iarnă”, şi acestui gând îi urmă ideea de a face şi ea ceva la fel de măreţ şi de colorat pe peretele pleşuv al holului casei din piazza Farnese. În consecinţă, urma de trei ani aşa-numitele lecţii de artă ale lui Joe Kurhajec.

Între timp, pe Simonetti îl încânta modul în care plivea fiica ca fresca: îşi împreunase mâinile în jurul unei mici sacoşe ţinută pe burtă. Ledei i se opri răsuflarea când

îl zări, şi în gând îl făcu să rămână în golul uşii. Simţi că ruşinea i se urcă pe picioare de la tălpi în sus, şi îşi aduse aminte că toate prietenele ei se temeau de el.

După ce auzi pocnetul broaştei din uşa cajei ascensorului şi după ce fură închise uşile cabinei, Leda se întrebă de ce nu coborâse pe scară, aşa cum îşi propusese, înclinându-şi capul, privi satirii desenaţi pe geamurile mate ale uşilor, stăruind în tăcerea ei, care ţinea de zece minute.

Ascensorul îmbătrânise, dar îşi păstrase privilegiile, şi printre aceste privilegii se număra şi acela de a chibzui dacă să preia sarcina unei urcări sau a unei coborâri în treizeci de secunde, şi ca urmare s-o îndeplinească sau nu. Aşteptând hotărârea ascensorului, Simonetti privi brăţara de argint din jurul pulsului Ledei; şi tăcu. În acest ascensor o îmbrăţişase pentru prima dată pe Hanna Piccard, după ce ajunseseră, chipurile, la chestiune. Hanna îşi umezise cu salivă vârfurile degetelor ca să-i şteargă de pe obraji urmele de ruj ale buzelor ei.

Ascensorul gemu, fu de acord, dar abia îşi începuse coborârea, şi Leda apăsă pe butonul de alarmă. Cabina se opri. Ţinându-şi răsuflarea, Leda aşteptă până ce cablurile încetară cu totul să scârţâie.

— Am o întrebare – zise ea; Simonetti râse când fiică-sa îşi desprinsese în grabă brăţara.

— Şi este o întrebare foarte obişnuită – zise ea în continuare, indignată cu anticipaţie.

— Anume: aş vrea să aflu odată şi odată de ce am rămas atunci la tine, şi nu la Marina.

Întrebarea aceasta i-o mai pusese deseori, fie şi într-o formă voalată. Simonetti luă loc pe una din strapontine: un om inteligent, în căutarea unui răspuns inteligent. Să ne gândim. Pe vremuri, el era cel care oprea ascensorul. El era atunci muntele, pe care ea trebuia să se caţere: Andrea o apuca de mâini, Leda îşi punea picioarele pe genunchii lui, pe pulpele lui, şi se suia până ce atingea tavanul cu capul. Să ne gândim. Simonetti se întrebă cum ar fi reacţionat Tonni Locantro la această întrebare. „Aşa a fost

să fie”, ar fi spus el, calm, având în spate munţii insulei lui, peticul de pământ pe care îl călca întotdeauna în acelaşi loc, şi tăcerea, veche de douăzeci de ani, a cârciumarului, care punea un căzănel cu apă la foc de îndată ce intra el în local cu scrisorile venite din Australia.

— Aşa a fost să fie – răspunse Simonetti, apăsat, dar el nu avea în spate munţii unei insule, unde oamenii se împăcau cu viaţa aşa cum e.

— Aşa a fost să fie. Eram tineri, Leda.

— Asta nu e un răspuns.

Marina trăise cu Simonetti şapte ani, în Statele Unite şi la Roma, şi Leda se convinsese treptat că nu fără motiv fusese încredinţată unui bărbat, căci de cele mai multe ori, după un divorţ, copiii rămân cu soţia, cu marna. Mari noi nu îndrăznise să-i pună această întrebare. Trebuie să fi fost un secret, cine ştie ce întâmplare tragică, dureroasă, care ei îi era trecută sub tăcere. Leda se aştepta la un răspuns dramatic, pentru că aşa îi sugerase televizorul. Andrea putea acum cel puţin să-şi muşte buzele.

— Asta nu e un răspuns – repetă ea, mai tare.

— Şi în cele din urmă îi vârâră în gură un pumn de pământ, dar oare ăsta era un răspuns?

— Lasă poveştile.

— Îţi mai aduci aminte cum ai intrat în cameră, ameţită de somn, chipurile ameţită de somn, ţi-ai frecat ochii, mi te-ai urcat în poală şi ţi-ai pus mâinile mele pe burtă?

— Lasă poveştile.

— Eşti un mic tiran.

— Tiran eşti tu!

Leda fierbea de mânie. Era splendid să fierbi de mânie şi să semeni cu un vulcan, cu o masă incandescentă. Totul părea să-i justifice mânia: de la acele ridicole exerciţii de tăcere, la care luase parte ani de zile, până la vestonul bej al lui Andrea. Andrea purta veşnic acelaşi saceu bej, orice ar fi spus ea despre această manie, şi între timp îi cerea ei să poarte anumite veşminte, iar ea îl şi asculta. Leda se lipi de peretele cabinei, când Simonetti

vru s-o apuce cu mâinile, ca s-o imobilizeze, şi deodată îşi dădu seama ce răspuns voia să primească: o palmă pe obraz, o palmă peste bot, încât să aibă în sfârşit un motiv ca să sară la el.

— Răspunde! – exclamă ea.

— De ce nu sunt la Marina? Am picioarele ei, mâinile ei.

— Iar mânia asta o ai de la mine. Ascultă, nu pot să-ţi răspund aici, în cuşca asta strâmtă. Să ieşim.

Sirtionetţiapăsă pe buton. Ascensorul se sui, lunecând imperturbefbil, până la etajul V, unde urma să-şi petreacă noaptea.

În aer liber, pe acoperişul-terasă al faţadei principale a palatului Delmonte, mânia Ledei se volatiliză. Păru că trupul îi fusese străbătut de două formidabile şocuri de curent – primul în spatele frescei, al doilea în ascensor – şi acum Leda se simţea moleşită. Mai mult ca orice, ar fi vrut să se aşeze pe bancă, sub glicină. Îşi aduse aminte cum stătuse după miezul nopţii în poala lui Andrea, cum îşi apăsase pe burtă mâinile lui calde, cum se legănase în cadenţa vocii lui şi cum apoi adormise. Dar îi pusese o întrebare importantă şi trebuia să joace acum cu convingere rolul de fată revoltată. Nădăjduia totuşi ca răspunsul lui să nu fie prea de tot dramatic.

Simonetti avea douăzeci şi şase de ani când o cuprinsese pe Leda cu mâna pe după ceafă şi o împinsese pe pasarela vaporului care urma să-i ducă pe malul opus al oceanului Atlantic. În valiză avea scrisorile de recomandare. ale lui Zuccarelli.

Avea nouăsprezece ani când se născuse ea. Mâinile tatălui ei în jurul căpşorului ei vânat. Într-o poezie, Simonetti comparase naşterea ei cu o coborâre din spaţiu, coborârea unei cosmonaute, care şi-a făcut tumbele lente într-un spaţiu unde totul este vag şi fluid, coborârea din tăcere într-o lume plină de zgomot, o lume în care viaţa ia forme tot mai precise şi în cele din urmă încremeneşte. Gelozia nu şi-o putuse compara cu nimic altceva.

Voise să ia locul Marinei în dimineaţa aceea, după o

noapte fără sfârşit, şi nu numai de mila acelei fetiţe gingaşe şi istovite. Părea că instinctele nu-i funcţionează aşa cum ar fi trebuit să-i funcţioneze. „Eu sunt aici bărbatul”, îşi reproşa el, dar ar fi vrut să se umfle şi ar fi vrut să-şi deseneze pe burtă o păpuşică, aşa cum făcuse Marina, o păpuşă care crescuse tot mai mare. „Eu sunt aici bărbatul”, îşi reproşa el, dar ar fi vrut să ia locul ei, în acea dimineaţă, după o noapte nesfârşit de lungă, când ea zăcea acolo, cu picioarele întinse, în durerea ei, dar cu mult prea strânse în inima vieţii. Aşa i se păruse: că Marina ajunsese în inima vieţii, şi că el are voie să privească inima vieţii. Şi mai era încă o dificultate: tatăl lui, medicul. Asta fusese cea mai mare gafă a lui, a lui Andrea: că-i ceruse tatălui său să preia naşterea copilului Marinei. Stăruise chiar, în teama lui, cuprins de simţăminte încâlcite inextricabile. În timpul pregătirilor naşterii, tatăl său, medicul, îl îmbrâncise, şi iar îl îmbrâncise, şi în cele din urmă îl împinsese deoparte. După o jumătate de minut se certau pe culoar.

— Şterge-o de aici. Ia-ţi labele de pe copilul ăsta. Pleacă. Telefonez altcuiva.

— Băiatule, nu mai ştii ce spui. Adu cafea.

— Ştiu foarte bine ce spun: ia-ţi labele de pe copilul ei.

Tatăl lui îl liniştise cu o palmă pe obraz. După zece minute se născuse Leda. Când îi fu pusă în braţe, lui Andrea îi dădură lacrimile: era al nu ştiu câtelea cel mai fericit bărbat din lume. Toate necazurile din cele nouă luni care urmaseră după ce aflase că Marina e însărcinată dispăruseră brusc din mintea şi inima lui, şi stătea, cu părul ud leoarcă, ca şi cum ar fi supravieţuit unei catastrofe naturale: istovit, vid, năuc, într-o linişte şi seninătate necunoscute până atunci, într-o lume nouă.

Leda fusese din capul locului a lui – cel puţin aşa avusese impresia. Marinei îi plăcea să-l vadă cum umbră prin casă cu copilul în braţe. Îl şi fotografiase, în timp ce Leda stătea culcată pe pieptul lui gol; şi îl desenase în timp ce dormea cu Leda. Şi era o amintire, o imagine, în care

păreau că-şi găsesc expresie relaţiile lor reciproce: Andrea stătea într-un fotoliu şi-şi hrănea fiica, iar Marina, la câţiva metri depărtare, îşi lingea pensulele.

Trecură şapte ani, şi instinctele lui Simonetti tot nu funcţionau încă aşa cum susţineau unii că ar fi trebuit să funcţioneze: era fără încetare îndrăgostit de alte femei. Şi sosise o ofertă din Statele Unite.

— Plec şi o iau pe Leda cu mine.

După trei zile, Marina îl trezise în toiul nopţii.

— Ia-o cu tine, Andrea.

Preţ de zece minute îşi ascultară reciproc respiraţia.

— Ia-o cu tine, Andrea. Ţi-o dau.

— Nu.

— Ţi-o dau. E mai bine pentru tine. Tu n-ai să mai ai niciodată un copil cu altă femeie.

După câteva săptămâni, Andrea îşi pusese mâna pe ceafa Ledei şi-şi împinse fiica pe pasarela vaporului. Abia după două ore sosiseră şlepurile. În tot acest timp, Marina putuse fi văzută pe chei: la început rămăsese în picibare, fără să fie în stare să-şi ridice mâinile când el „îi flutura batista, iar apoi se aşezase pe vine, cu braţele pe genunchi, şi nu se mai clintise.

Abia pe mare, pe acea nemăsurată mare cenuşie, după care tânjise atâta, îşi dădu Simonetti seama ce făcuse; vru să moară, vru să stea toată vara într-un cărucior, vru să le zdrobească unor animale monstruoase creierii cu pietre, vru mai ales să fie singur, dar asemenea simţăminte cu greu îşi mai putea permite acum: avea un copil de îngrijit. Îşi ascunsese bine deznădejdea şi devenise cel mai tânăr caravaggiolog din lume. Timp de aproape trei ani scrisese aproape zilnic versuri şi nu făcuse nimic din ceea ce i-ar fi fost pe plac. Timp de trei ani se gândise aproape zilnic la Dexter Gordon, saxofonistul care nu cântase ani de zile, pentru că nu-i plăcuse propriul său timbru, dar care nu fusese în stare să renunţe şi să aştepte.

Înapoiat la Roma, se retrăsese în piazza Farnese şi se tunsese singur în fiecare lună. Nicio femeie. Un copil de

crescut. Nicio iubită. Expediţie. Nu te lăsa. Trecuse prin viaţă ca Lucia Locantro: foarte mândru, şi tânjind după o noapte cu stele căzătoare.

Simonetti îi dădu fiicei sale un braţ. Leda i-l luă, cu toate că, în timpul plimbării pe acoperişul-terasă, propriul ei braţ rămase ţeapăn.

— Bine – zise Simonetti în cele din urmă. – încearcă să-ţi închipui, da, te rog, încearcă să-ţi închipui că cel mult peste patru ani ai să ai un copil.

— Ce?

Leda fu vădit descumpănită, ca şi cum cu aceasta afirmaţie se hotăra că cel mult peste patru ani va trebui să dea naştere unui copil.

— Marina avea nouăsprezece ani când te-ai născut tu. În timpul sarcinii ei, ne făceam foarte cuminţiplimbările de seară, aşa cum se prescrie în cărţi.

— Şi atunci Marina se sprijinea de braţul tău.

Leda se sprijini de braţul lui şi-şi încetini pasul.

— Da, şi asta făcea parte din program: sprijinitul. Făceam amândoi totul aşa cum trebuia făcut, ceea ce ne amuza.

— Dar eu nu mă mărit şi nu fac copii. Nu pot nici măcar să reţin cum sunt făcută pe dinăuntru.

Se opriră lângă una din statuile de pe balustradă.

— Hai să-i dăm un brânci statuii ăsteia – zise Simonetti.

— Nu, Andrea, să nu faci asta.

Simonetti, care stătea drept în faţa fiicei sale, începu să se uite la ea cu încordare. Mâinile şi picioarele, dar şi ochii, Leda le moştenise de la Marina. Ochii ei erau prea mari în raport cu celelalte elemente ale feţei, şi, întocmai ca cei ai Marinei, se umezeau repede.

— Ce romantic e aici – zise Leda, lin, dar şi cu ironie.

— Romantic, cu glicina asta…

În timp ce încerca să sondeze expresia din ochii lui albaştri, aproape negri, Leda îşi aminti de un joc de odinioară şi se făcu acum că joacă amândoi acel joc: cine putea să se uite mai îndelung în ochii celuilalt fără să

clipească. Între timp, fără să înceteze a o privi, Simonetti îşi descheiase trei năsturaşi ai cămăşii. Găsi mâinile Ledei, pe care le simţi moi şi jilave, şi, în timp ce o ridica pentru ca s-o facă să simtă de ce locuieşte la el, văzu cum îi trece peste ochi un fel de abur. Leda se întorsese în lumea submarină, acolo unde totul se mişcă foarte încet. Când Andrea îşi pusese nnâinile Ledei pe ondulaţiile pieptului său, vârfurile degetelor ei lunecară ca de la sine spre subsuori.

— Pulsul o sută – şopti Simonetti, lent, în glumă.

Sângele îi zvâcnea în buze. În timp ce Leda îşi înfipse unghiile în carnea pieptului lui, Simonetti avu impresia că i se suie ceva pe şira spinării, că-i pătrunde în cap ca o minge de foc şi că explodează. Leda tremura, şi, în cele din urmă, nu se mai putu ţine în picioare decât într-un singur fel: se căţără pe el, ca pe un munte, cu o singură săritură, şi, muşcându-l de ceafă, rămase atârnată de el.

PE SCARA TREBUIE SĂ URCI CU SPATELE

CHIAR ŞI PE INSULA SALINA, TOATĂ LUMEA cunoştea chipul plin de riduri, părul alb şi sacoşa Eleonorei Moro, care avea de jucat, în drama creată de presă, rolul de văduvă de paie. Localnicii se familiarizaseră în aşa măsură cu apariţia ei, ca şi cum ar fi locuit în sat. Numeroşi ziarişti şi fotografi instituiseră un adevărat asediu în faţa casei ei, şi înregistrau toate mişcările ei şi pe cele ale membrilor familiei ei, de parcă ar fi fost mişcări suspecte. Astfel, localnicii din Salina ştiură toţi, încă de la ora prânzului, că fiica lui Moro se dusese în acea dimineaţă cu autobuzul la o cabină telefonică, pentru ca să efectueze o convorbire, şi că după aceea se înapoiase cu acelaşi autobuz. Era de presupus că telefonul Eleonorei Moro este ascultat în taină de organele de securitate. Fiica lui Moro voise aşadar să păstreze, faţă de autorităţi, secretul convorbirii. Vorbise oare cu unul din răpitori?

La câteva zile după răpirea lui Aldo Moro apăru un prim comunicat al Brigăzilor Roşii. Omul politic se afla, pare-se, într-o aşa-numită „închisoare a poporului”, unde urma să fie judecat pentru nelegiuirile săvârşite de el în

slujba statului. Numai într-un singur fel putea să scape, în acest proces, de o candamnare previzibilă: prin schimbarea lui contra tuturor teroriştilor aflaţi în detenţie. Aşa s-ar pune capăt procesului de la Torino, unde teroriştii, în timpul şedinţelor, erau închişi, în sala de judecată, în cuşti.

Răspunsul guvernului nu se lăsă mult timp aşteptat: nu se negociază cu teroriştii, deci, implicit, nu se negociază cu privire la viaţa lui Aldo Moro. Dezbaterile în legătură cu acest punct de vedere al guvernului ţinură săptămâni de zile. Guvernul era neînduplecat. Cu vreo şase luni de zile mai târziu, guvernul găsi că ar fi mai nimerit să folosească alte mijloace pentru combaterea terorismului: teroriştilor prinşi li se oferi libertatea şi o nouă identitate, în schimbul unor informaţii privitoare la organizaţia şi la ascunzătorile Brigăzilor Roşii. Dar în acele prime săptămâni, guvernul se arătase neînduplecat în refuzul său de a trata cu nişte răufăcători.

Eleonora Moro lupta pentru un soţ: într-o scrisoare adresată ziarului Il Giorno, protestă împotriva punctului de vedere al guvernului. Acel punct de vedere fu îmblânzât: se va face acum „tot ce este juridiceşte posibil” pentru a salva viaţa lui Aldo Moro. Lumea se întreba ce conţine această noţiune: „tot ce este juridiceşte posibil”. Din închisoarea poporului, Aldo Moro adresă unor miniştri şi unor tovarăşi de partid o serie de scrisori, în care cerea tratative: constituţia nu interzice asta, în alte ţări asemenea tratative sunt uzuale, şi, în plus, un asemenea mod de tratare a problemei corespunde idealurilor creştine şi umanitare ale partidului. Papa se oferi să mijlocească.

Teroriştii se folosiră de ziare pentru a manipula opinia publică. De regulă, după fiecare anunţ telefonic anonim, ziariştii se repezeau la câte o ladă de gunoi, ca să pescuiască din ea noul comunicat şi ultimele noutăţi. Din când în când, ziarele primeau fotografii spălăcite ale lui Aldo Moro, care dovedeau că mai e în viaţă. Aldo Moro poza, slăbit şi nebărbierit, ţinând în mână un ziar din ajun, sub steaua în cinci colţuri înscrisă într-un cerc: simbolul

luptei împotriva puterii de stat corupte şi a aşa-numitului complot al companiilor supranaţionale.

Între timp, autorităţile căutau cu înfrigurare ascunzătorile răpitorilor. Zeci de mii de militari în vestoane antigloanţe fură incluşi în acţiunile de căutare. Pe autostrăzile Romei apărură posturi de jandarmi, iar autovehiculele erau percheziţionate dacă nu ascund arme. La Roma, mii de apartamente fură întoarse cu josu-n sus. Fură operate zeci de arestări, şi acum oricine putea fi reţinut trei luni fără proces. La ţară, mulţime de militari, în şiruri lungi, scotociră câmpiile ca nişte vânători. Computerul serviciului italian de securitate fu conectat cu cel vest-german. Comisarul-şef al poliţiei din Paris îi făcu o vizită de lucru deznădăjduitului său coleg de la Roma.

Străinii stabiliţi la Roma stârniră brusc bănuieli. Hanna Piccard fu convocată de organul de poliţie însărcinat cu controlul străinilor, ca să-şi prezinte permisul de sejur şi să dovedească astfel că ea este cea care susţine ea că este. Problema fu repede rezolvată, dar Hanna Piccard fusese obligată acum pentru prima dată să-şi prezinte autorizaţia de şedere în Italia, şi nu izbuti să nu socotească incidentul drept un semn rău. De o săptămână purta vestonul de piele, cel de aviator, pe care îl pusese pe ea pentru prima dată în ziua în care se dusese la Palazzo Delmonte ca să afle dacă Simonetti o iubeşte.

La vreo câteva ore după aceea fu din nou deranjată de oamenii puterii. Lucra în grădina de pe acoperiş şi-şi vârâse dopuri de vată în urechi, ca să se poată concentra mai bine. Elicopterul, care zbura deasupra oraşului la mică altitudine, o zări abia când ajunse peste piazza Farnese. Lumina soarelui se oglindea într-o cupolă transparentă. Hanna îşi scoase imediat dopurile de vată din urechi, ca şi cum s-ar fi văzut ameninţată de o primejdie şi ar fi vrut s-o înregistreze cât mai repede cu putinţă. Deodată, aerul se umplu cu zgomotul unei trepidaţii violente. Hanna sări în sus din fotoliu, o luă la fugă înspre chepeng şi se retrase la mezanin. Reacţia ei, evident, nu-i scăpase patrulei militare: elicopterul făcu o curbă şi veni înapoi. Aparatul rămase

suspendat vreo cinci minute deasupra grădinii de pe acoperiş; militarii urmăriră cu binoclurile chepengul în care dispăruse în mare grabă o femeie. Hanna Piccard rămase ascunsă în camera de baie până ce sunetul elicopterului se stinse. Când se întoarse în grădina de pe terasa acoperişului, şi văzu că aproape toate petalele oleandrilor fuseseră smulse de rafalele aparatului de zbor, începu să plângă.

— Ce paranoia – oftă Simonetti, după ce Hanna îi povesti, în timpul cinei, incidentul cu elicopterul; Leda îl întrebă ce înseamnă cuvântul „paranoia”.

— Este o boală psihică – îi explică Hanna.

— O persoană paranoidă trăieşte într-o lume a aparenţelor. Bol navul este încliaat să creadă că e victima unui complot, îşi construieşte singur asemenea comploturi, dar de cele mai multe ori inconştient. Descoperă pretutindeni indicii despre existenţa unui complot îndreptat împotriva sa. Trăieşte într-o lume a iluziilor, dar altminteri se comportă adeseori absolut normal.

— E un semn de teamă, de neputinţă – adăugă Simonetti.

— În clipa de faţă am impresia că stimaţii noştri conducători se gândesc mult prea repede la comploturi. Un complot împotriva statului. De pildă răpirea de pe via Fani. Toată lumea a rămas ţuţ când a văzut cât de perfect a fost organizată această acţiune de luptă. E cu neputinţă ca o asemenea acţiune să fi fost opera unor italieni. Căci de astfel de treburi noi nu suntem în stare. Atunci cine? Nemţii, fireşte, nemţii, asta a fost opera unor terorişti nemţi. Aşa au scris şi ziarele. Desigur, nu este decât e bănuială.

— Simonetti tăcu.

— Continuă – zise Hanna.

— Aldo Moro a fost răpit şi, pentru prima dată după ani de zile, taica-statul are o erecţie.

— Las-o baltă. – zise Leda, roşind.

— De frică, taica-statul are o formidabilă erecţie, întocmai ca un spânzurat în lupta sa cu moartea. Zeci de

mii de militari pornesc la treabă ca să arate ce este în stare să facă taica-statul la bătrâneţe. Cât ai bate din palme, prin Parlament zboară numeroase legi excepţionale. Mii de apartamente, alese la întâmplare, sunt violate şi cercetate. Ieri am fost lipit de maşina mea, ca un răufăcător, şi percheziţionat. N-a mai lipsit decât să mă pună să-mi dau jos pantalonii, pentru ca autorităţile să vadă dacă în cutare loc nu ascund ceva suspect. Câte linii telefonice sunt ascultate în momentul de faţă? Să nu ne punem această întrebare.

— Andrea, tu reacţionezi dând dovadă de aceeaşi exaltare ca şi cel pe care îl iei peste picior – zise Hanna, enervată.

— Pentru moment sunt de acord că acţiunile de căutare duc uneori la situaţi ridicole. Şi în scurt timp va fi descoperită, fără îndoială, o ascunzătoare a Brigăzilor Roşii, confecţionată de către unul din serviciile secrete, pentru a i se putea anunţa poporului o izbândă.

N-au încotro. Nu pot să reacţioneze altfel. Justiţia trebuie ocrotită.

— M-aş duce sus – zise Leda.

— Mai am lecţii de făcut.

— Mai avem un desert.

— Pot să-mi mănânc desertul acum?

— Scoate-ţi-l din frigider.

— De ce spânzuratul are o erecţie, Andrea? – întrebă Leda, lăsându-se pe vine în faţa frigiderului deschis şi împingând deoparte pisicile care se apropiaseră în graba mare.

— Vorbeam despre justiţie.

— Pare să fie un reflex – răspunse Simonetti.

— Ce ciudat este omul! – exclamă Leda, voioasă.

— Cu puţin înainte de a muri mai are o erecţie. Şi îşi petrece o mare parte a vieţii temându-se că nu va avea o erecţie.

Puse tava cu desertul pe masa din bucătărie şi se aşează pe scaunul ei. Şi fu mândră că putuse să rostească de trei ori cuvântul „erecţie”, fără să roşească sau să se

bâlbâie.

— Vrei să-l mai spui de câteva ori? – îi ceru Hanna.

— Despre ce vorbeaţi?

— Vorbeam despre justiţie.

— Justiţia care trebuie ocrotită – zise Simonetti.

— În primul rând, cei ce deţin puterea doresc bineînţeles să se ocrotească pe ei înşişi. Câţiva oportunişti inerţi, implicaţi în zeci de mii de interese, simple maşini care toacă hârtie şi scuipă hotărâri.

— Pot cel puţin să ia hotărâri.

— Şi vor stabili într-o bună zi cine sunt barbarii în această societate. Barbarii. Pentru mai multă comoditate, el uită că societatea este un organism, un tot organic, şi că lezarea căilor respiratorii este în cele din urmă o boală a întregului trup, căci trupul poate să se prăpădească din această cauză.

— Datorită acestor boli rămânem sănătoşi – dădu Hanna replica.

— Barbarii. Cine sunt aici barbarii? Este un procedeu cât se poate de superficial şi de ipocrit să spunem că teroriştii sunt barbari. Fiecare societate civilizată dă naştere propriilor ei barbari, aşa cum femeile civilizate şi nevrotice; în neînfrânata lor plictiseală şi mizantropie, pot să prefere o adevărată brută ca tovarăş de pat... în închipuirea lor, fireşte, numai în închipuirea lor.

Leda nu înţelese despre ce este vorba, dar stătu totuşi absolut tăcută pe scaunul ei, fără să mai acorde nici cea mai mică atenţie discuţiei.

— Societatea în totalitatea ei este cea care produce sentimentele ce duc la revoltă armată, la crimele politice, la falsul eroism. Bineînţeles că eu nu aprob toate acestea, aşa cum crezi tu uneori, dar găsesc că este stupid să-i judeci pe terorişti numai ca terorişti. Nu poţi niciodată’s: t reacţionezi asupra altuia numai judecându-l.

— Nu te enerva – zise Hanna, agitată.

— Ba am poftă să mă enervez. Legile, iubitele tale legi, justiţia, securitatea statului, detectoarele de minciuni de la ministere, sateliţii de spionaj care mişună în jurul

pământului, aparatura de ascultare... la ce servesc toate astea? Ca să ne garanteze libertatea individuală. Desigur. Dar ce fel de libertate e aia? Este o libertate aparentă, o libertate exterioară, care se exprimă prin bani, prin avere, prin drepturi şi prin comportare. Ideile noastre cu privire la libertatea individuală sunt învechite, pentru că imaginea romantică a individului eliberat, a maimuţei eliberate, este învechită. Dorul de libertate a devenit o nevroză, pe care o manipulează cu înaltă profesionalitate oamenii politici... Am dreptul să votez. Dar de ce să votez şi să-mi dau întreaga încredere cuiva care îşi pune pe obraz o mască de îndată ce aparatul de filmat începev să înregistreze? Pe scurt, la ce avantaje pot să mă aştept din partea cuiva care n-are niciun contact real cu realitatea?

— Hanna Piccard îşi încrucişase braţele şi asculta tăcută.

— Când este liber un om, Hanna? Cine poate spune despre sine că este cu adevărat liber? Sau cu începere de la o anumită vârstă nu ne mai putem târî mai departe decât stăpâniţi de o cumplită plictiseală?

Hanna Piccard tăcu şi îşi zise: „Nu m-a iubit niciodată; nu, niciodată”.

Leda îşi dădu seama că sosise timpul să-i lase singuri pe tatăl ei şi pe iubita lui, dar nu putu să-şi desprindă privirea de mâinile lui cuprinse de un tremur nervos.

După vizita lor la Amsterdam nu urmaseră decât doar câteva zile fericite. Fără niciun motiv, Simonetti se îndepărtase după aceea din nou de femeia spre care simţise o atracţie atât de puternică. Îl indigna împotrivirea sa crescândă, dar părea că nu poate să şi-o învingă, că nu poate să-şi stăpânească pornirea de a distruge fericirea. Asta îl descuraja. Se încorda ca să-şi ascundă boala, dar trupul său o manifesta: când se trezea, nu se mai lipea de Hanna, atenţia îi scăzuse, ochii nu-i mai sclipeau când

O vedea, îmbrăţişările lui durau prea mult sau prea puţin, mişcările de tandreţe învăluitoare nu se mai repetară.

Până la urmă Simonetti nu mai putu să suporte

prezenţa ci în casa lui. Sunetul tocurilor e: era un atentat împotriva nervilor săi tociţi de lupta sa lăuntrică. În timpul meselor o auzea cum mestecă şi cum înghite, şi ar fi vrut să-i ceară cu împrumut dopurile de vată din urechi. Seară de seară stătea pe canapeaua clin camera sa de lucru şi se făcea că se gândeşte la capodopera sa. Simonetti făcea întotdeauna impresia că e extrem de concentrat, atunci când se chinuia cu gânduri despre trupul ei, se chinuia gândindu-se la veşnica şi veşnic înfricoşătoare» datorie a bărbatului faţă de femeia lui: o coborâre în peşteră. Şi stătea aşa pe canapea, pe bomba montele moi ale canapelei, ridicând din când în când privirea spre geamurile luminate ale dormitorului. „Du-te la ea”, îşi poruncea, „du-te la ea la nevoie, suie scara cu spatele înainte. Prăvăliţi-vă odată unul în altul, de frică”. Într-un tempo rapid, fură derulate noi gânduri. Să scrie versuri

I se păru cu totul de prisos: o viaţă artificială şi condamnabilă. Şi ea, femeia era aceea care făcea ca toate strădaniile lui să fie inutile. Înţelepciunea supremă, definitivă şi adevărată îi era atribuită unei femei: căci ea îi arăta, cu sensibilitatea ei, cum merge treaba în viaţă. „Vino să stai comod lângă mine. De ce te speteşti muncind? Asta te face fericit? Te socot totuşi pe tine mai bun decât ceea ce scrii. Vino lângă mine şi te duc în inima vieţii”. Orice concentrare asupra scrierii de versuri i se p; „ru inutilă, căci ceea ce căuta el se afla la îndemâna sa. Hanna mergea lângă el pe stradă şi-şi strecura mâna în buzunarul lui de la pantaloni. Şi Simonetti stătea pe canapea, pe bombamentele moi ale canapelei. În clipele senine se mira censtatând cât de multe forme poate lua teama lui de peşteră. Îl descuraja cu totul faptul că tot nu-şi putea încă stăpâni acesta reacţii instinctive, care reveneau mereu. „Du-te la ea, la paţachina aia. Ştii prea bine că ea îţi poate regrupa, cât ai bate din palme, atomii sufletului”.

Simonetti se gândi la iahtul lui Pittakos, grecul. Ajunsese cu iahtul până departe, dincolo de Coloanele lui Hercule, în insulele Canare, şi în nişte porturi nămoloase

de pe coasta Africii. Pe mare nu-şi mai dădea nicio osteneală să recunoască, faţă de el însuşi şi faţă de alţii, că-i e frică atunci când se apropie o furtună. Dar teama lui de acel unic talaz neaşteptat, care s-ar fi putut revărsa peste navă şi care ar fi măturat în câteva secunde de pe punte totul şi pe toţi, era însoţită întotdeauna de încredere: încrederea în Pittakos, în iaht, şi în capacitatea sa de a supravieţui. În fundul sufletului avea chiar o încredere cu totul nelogică în mare, în bunătatea mării: avea impresia că marea nu-i poate face niciun rău. Simonetti încercă să-şi evoce această misterioasă încredere, gândindu-se la excursiile pe care le făcuse cu Pittakos şi ca urmare îşi poruncea sieşi să se suie pe scară, la nevoie cu spatele înainte, să se strecoare în dormitor, şi să aibă încredere în Hanna, ca în mare.

— Când este liber un om, Hanna? Cine poate spune de vore sine că este cu adevărat liber? Sau cu începere de la anumită vârstă nu ne mai putem târî mai departe (Icpit stăpâniţi de o cumplită plictiseală?

Simonetti îşi aminti cuvintele cu care îşi încheiase monologul debitat la masa din bucătărie, când, cu câteva C re mai târziu. se sculă în sfârşit de pe canapeaua clin camera sa de lucru şi se sui pe scară. Uşile glisante ale dormitorului erau întredeschise. Hanna Piccard stătea în pat, cu genunchii ridicaţi, cu spinarea rezemată în perne, iar pe chipul ei cădea lumina albăstrie a ecranului televizorului. După ce se convinse că Leda adormise, Simonetti închise fereastra mezaninului. Nu uitase cum îi privise ea mâinile tremurând-o.

În dormitor, Simonetti îşi demonstra cuminţenia şi bunăvoinţa, privind o jumătate de oră aparatul cu care Hanna pângărise încăperea. Cu puţin înainte de sfârşitul filmului, Hanna închise brusc aparatul. Se făcu deodată o linişte mormântală. În dormitorul înzestrat cu o perfectă foncizolare nu pătrundea niciun sunet din lumea de afară.

— Ce vrei? – întrebă ea, după ce-şi cuprinsese genunchii cu braţele.

— Să stăm niţel de vorbă – oftă Simonetti.

— Să stăm.

— Asta nu rezolvă nimic, dar nici nu mi se pare cu totul fără rost.

— Şi despre ce vrei să vorbeşti?

— Nu te-a frapat nimic săptămâna trecută?

— Păi aşa se petrec lucrurile întotdeauna, Andrea! Aşa piere orice om! După câteva zile, fericirea începe să-ţi scape printre degete, şi orice ai face ca s-o opreşti, tot îţi scapă. Răbdare.

— Vreau totuşi să spun câteva lucruri.

— Atunci spune câteva lucruri, băiatule.

Simonetti tăcu. Căscatul, o somnolenţă apărută brusc, absenţa, oftatul profund, înţepenirea, slăbirea capacităţii de a gândi, tulburarea conştiinţei, pofta de a râde, înclinarea de a fluiera în surdină arii triste – toate reacţiile de protecţie îi erau cunoscute şi îl intrigau.

— N-am spus încă nimic – făcu el constatarea după cinci minute.

— Poate că n-ai nimic să-mi spui. – … zise ea plină de speranţă.

Hanna îşi puse fruntea pe genunchi şi începu să fredoneze. Simonetti destupă o sticlă de vin, şi, înainte ca dopul să fi părăsit cu un pocnet gâtul sticlei, auzi în gând toate cuvintele pe care Hanna le rosti puţin după aceea.

— Nu e frumos, Andrea, să faci un dop să pocnească.

— Şi de ce nu e frumos? – întrebă el, dându-i. paharul.

— Mulţumesc. Noroc! Pentru că nu e frumos. De fapt, n-ai voie să faci să pocnească decât dopul unei sticle de şampanie.

— Iar am învăţat ceva de la tine. Destuparea unei sticle trebuie să se facă fără zgomot. Ce educaţie aleasă ai. avut! Păi da, industriaşi din secolul al XIX-lea. Au început de la zero. Cărămizi, domnule. Coduri imuabile. Faci ceea ce spui. Andrea eşti un înger. Andrea, ai-început să te îngraşi. Şi dacă într-o sală de spectacole te strecori într-un rând de locuri, să nu faci asta niciodată

cu faţa, ci întotdeauna cu spatele, adică nu, să faci asta întotdeauna cu faţa, niciodată cu spatele spre oameni.

— Asta voiai să-mi spui?

— Nu mai ştiu ce voiam să-ţi spun.

— Atunci fă o baie.

— La masă spun o poveste întreagă şi tu nu reacţionezi. Doamna îşi încrucişează braţele, ca şi cum aş fi jignit-o personal, şi tace.

— Nu ştiu ce să spun când eşti furios.

O bună bucată de timp îşi ascultară reciproc respiraţia. Hanna Piccard avea impresia că se plictiseşte îngrozitor, că omul acesta îi este indiferent şi că tot ceea ce i se întâmpla îi este în fond indiferent. Uneori avea impresia că, în pofida violenţei emoţiilor ei, de fapt simte foarte puţin. În timp ce asculta fâsâitul neîncetat al aerului în propriile ei nări, îşi aduse aminte că Andrea avea obiceiul să-şi smulgă cu degetele firele de păr din nări, când acestea ajungeau să fie prea lungi. Îşi dădu seama că i se părea nostim să-l vadă făcând această operaţie; nostim şi dătător de fiori. Apoi nu-şi mai dădu seama câtva timp de nimic. În cele din urmă îşi azvârli de pe ea păturile.

— Ce dur eşti, Andrea!

— Şi ce inabordabil!

— Nici nu ştii ce dur eşti. Fără milă faţă de tine însuţi şi faţă de alţii. Eşti un om care trece peste cadavre.

— Ţie ţi-e frică numai că nu te mai iubesc.

— Ce vrei să spui? Digresiunea asta nu pot s-o urmăresc.

— Chiar tu o faci.

— Îţi spun că nu pot s-o urmăresc.

— Îmi spui cu toată seriozitatea că sunt un om care trece peste cadavre. Sunt gata să socot asta ca fiind o declaraţie de dragoste. Te-a frapat poate vreodată faptul că oamenii au obiceiul să-şi deghizeze dorinţele, că în anumite împrejurări sunt în stare să susţină nu ceea ce gândesc, ci exact contrariul? Te-a frapat poate vreodată faptul că limbajul tău în apropierea mea şi în anumite împrejurări nu mai are decât o valoare emoţională?

— Limbajul meu nu mă interesează.

— Nu te interesează să te cunoşti pe tine însăţi. Dar nu asta voiam să-ţi spun.

— Atunci adu-ţi odată aminte ce voiai să-mi spui.

— De ce nu vrei să mă ajuţi?

— Pentru că eşti prea dur.

— Léautaud, scriitorul francez Léautaud, născocise o poreclă splendidă pentru una din metresele sale.

— Eu nu sunt metresa ta.

— Ştiu. Eşti iubita unui om care trece peste cadavre. Iar Léautaud, scriitorul francez Léautaud, născocise o poreclă splendidă pentru una din metresele sale. I-a spus: Biciuşca.

— Domnul Léautaud n-are ce căuta aici.

— Îl aduc eu.

— Iar eu îl dau afară.

— I-a spus: Biciuşca.

Simonetti se duse în bucătărie şi se calmă. Părea că nu poate să se sustragă pornirii de a prezenta vechile piese de teatru în care erau înfăţişate pentru contemporani şi pentru urmaşi toate antitezele lumii. Costumele se schimbau, rolurile rămâneau aceleaşi. Cu câteva zile în urmă făcuse o plimbare în parcul vilei Borghese, ca să simtă vânticelul de primăvară. Când se înapoiase acasă, aruncase o privire în oglindă şi constatase că vântul îi stricase cărarea din păr, care îi fusese trasată pe creştet, încă din copilărie, cu vârful unui pieptene.

— Trebuie să accepţi situaţia – mormăi Simonetti.

— Să te supui legilor şi să râzi ironic.

După un sfert de oră o auzi pe Hanna că vine jos, desculţă, şi involuntar îşi arătă dinţii. Tăcere. Frigiderul fu deschis; frigiderul fu închis. Motanii alergau neliniştiţi între bucătărie şi camera de zi.

— Vino-ncoace – strigă Simonetti în cele din urmă.

— Eu sunt întotdeauna cel care cedează. Pentru că sunt dur. Înţelegi? – în camera întunecoasă, Hanna Piccard bătu toba cu pumnii pe propria ei frunte.

— Vinoncoace – zise încă o dată Simonetti.

Hanna veni. De îndată ce auzi plescăitul picioarelor ei goale, Simonetti se întoarse cu spatele spre uşa bucătăriei, şi se rezemă cu mâinile de masă, ca să-i dea Hannei posibilitatea de a i se lipi de spate, aşa cum îi plăcea ei. Ceea ce ea şi făcu: îl cuprinse de piept cu braţele şi îl izbi în spinare cu capul. După câteva clipe, Hanna îi trase capul în jos, ca să vadă dacă urmele dinţilor ei dispăruseră de pe ceafa lui Andrea.

— De ce nu-mi spui niciodată că mă iubeşti, Andrea? Nu-mi spui asta niciodată.

— Îţi spun alte lucruri, care înseamnă acelaşi lucru.

— Dar aş ţine grozav să-mi spui că mă iubeşti.

Pe ceafa lui Simonetti se mai vedea o mică cicatrice vânătă. Când Hanna încercă să-l apuce de chică, Simonetti se întoarse.

— A fost o mişcare reflexă, Hanna. Nu sunt motan. O tăietură în ceafă, o muşcătură sub chică, e dezgustător.

— Erai mândru de tăietura asta. Cine te-a muşcat?

— Ţi-am mai spus. Leda m-a muşcat, în grădina de pe acoperişul palatului Delmonte. A sărit la mine şi n-am putut să mă feresc. A fost un joc.

— Tot nu-mi vine să cred că Leda a fost.

— Leda a fost. Am trăit împreună şapte ani. Înţelegi? între noi s-a creat o legătură oarecum neobişnuită. Înţelegi? Gelozia asta a ta începe să mă supere.

— N-am ce face. Este oribil, este într-adevăr oribil că sunt aşa de geloasă, dar n-am ce face.

Brusc, Hanna Piccard se duse într-un colţ al bucătăriei şi-şi apăsă fruntea între pereţi, ca şi cum ar fi vrut să-i separe. O bună bucată de timp, Simonetti o privi cum stă acolo cu pumnii strânşi şi tremurând de gelozie. Comportarea ei îl incomoda, pentru că o socotea o formă de tiranie, şi totodată ştia că nu se va putea mişca liber fără s-o ştie geloasă. Tânji după o coborâre în peşteră, care pentru el era tot una cu scufundarea în lumea inconştientului, cu eliberare şi vindecare, dar se împotrivi acestei soluţii. Îi plăcea emoţionalitatea ei şocantă, dar îşi manifesta dragostea de preferinţă în fel de fel de forme de

împotrivire. Ba era talazul care năvăleşte pe neaşteptate pe puntea iahtului şi care târaşte totul după el. Ar fi vrut să fie el însuşi un asemenea talaz.

Simonetti propuse să mai facă o plimbare şi să-şi încheie ziua pe băncile de piatră din faţa palatului Farnese.

— Atunci ai să fii nevoit să mă duci în braţe. Sunt istovită.

„Înainte!”, îşi zise Simonetti, „pleacă-ţi capul şi supune-te legii: tu eşti aici bărbatul”. În uşa casei scării, o luă pe Hanna în braţe şi îi închise ochii cu buzele.

— Sunt grea?

— Mai puţin decât mă aşteptam. Adică nu, nu mai puţin decât mă aşteptam: eşti grea ca de plumb.

— Grea de supărare – zise Hanna, foarte mulţumită.

— M-ai cam necăjit.

— Te-ai necăjit singură.

— Sunt istovită. O, Doamne sfinte, îmi imiţi bineînţeles felul de a vorbi.

LECŢII DE ARTĂ

ÎN TIMPUL PLIMBĂRII PE PLAJA DE LA CAS tricum, Ledei Simonetti îi veni ideea să adune scoici, ca să-şi omoare plictiseala. Încet-încet, căutarea de scoici începu să-i facă plăcere. Mergând, auzea păcănitul slab al scoicilor din bluza ei, şi păcănitul slab al altor o sută de mii de scoici, ori de câte ori apa unui val, intrată în scoici, se scurgea înapoi în mare. Când se apleca, Ledei i se părea că urechile i se deplasează în alt registru sonor: sunetul ca de cleştar al talazurilor sparte slăbea până ce devenea un susur monoton.

În timp ce se apleca, se petrecuse ceva ciudat: avu deodată impresia că recunoaşte locul acesta şi împrejurările în care se află acolo, deşi ştia sigur că nu mai fusese niciodată până atunci în acel loc. După câteva secunde recunoscu cizmele galbene de cauciuc, odgonul încurcat în alge şi un flacon de plastic; totodată fu sigură că Andrea, care se afla pe un dig, între stâlpii unui spărgător de valuri, îi va face semne cu ambele mâini de îndată ce va ridica ea privirea, că ea însăşi, după aceea, se

va uita la Hanna, care se dusese să se culce la picioarele dunelor, şi că Hanna o va privi cu răceală; în cele din urmă recunoscu emisferele bluzei ei pe jumătate descheiate, şi în acelaşi timp gândul ivit în minte: că nimeni nu înoată în mare. Toate aceste impresii ţineau incontestabil una de alta. Părea că nu pot pătrunde în conştiinţa ei decât în combinaţie reciprocă şi că nu pot fi recunoscute de ea decât în combinaţie reciprocă. Andrea trebuia să-i facă semne nu cu o mână, ci cu amândouă, pentru ca ea să simtă emisferele bluzei ei, iar ea era convinsă că fără sentimentul unei bluze bombate şi al unui tors pus în libertate n-ar fi avut niciodată gândul ace. sta: că nimeni nu înoată în mare.

La câteva zile după aceea, Leda desena cu creta, în magazia lui Joe Kurhajec, un indian mort. Cu cretă roşie şi galbenă desenă chipul unui om arămiu, indianul aruncat în valuri pe plajă. Izbutise să sugereze trupul mortului din numai câteva linii, pentru că mâinile ei păreau că vor să-i deseneze mai ales chipul. Cretele îi căzură din mâini. Când se aplecă să le ridice, îşi aduse aminte pentru prima dată de acea întâmplare ciudată de pe plaja de la Castricum. Pe contrapagina desenului scrise nişte cuvinte care îi veniseră în minte fără niciun motiv: „Nimeni nu înoată în mare”.

— Nu, aici nu trebuie să intervii – îi zise ea lui Kurhajec, când acesta vru să facă unele corecturi în desen.

— De ce nu?

— Nu ştiu încă. Mă întreb ceva. Ce mă întreb? Da: mă întreb cum de este cu putinţă să desenez, niciuna, nici două, un chip, chipul unui om pe care nu l-am văzut încă niciodată.

— Ţi-ai imaginat un asemenea chip, adică: l-ai alcătuit din chipuri pe care le-ai văzut. Şi faci această operaţie în timp ce desenezi.

— Nu cred. Am văzut limpede acest chip în faţa ochilor încă dinainte de a fi început să desenez.

— Asta vine din şuvoiul subteran. În viaţa ta există un fel de şuvoi subteran de care, de cele mai multe ori, nu eşti conştientă. Pe măsură ce devii mai sensibilă, contactul cu

şuvoiul subteran se îmbunătăţeşte.

— Da, da.

Poate că „şuvoiul subteran” nu este termenul potrivit. Întreabă-l pe savantul tău tată. În capul tău, în trupul tău, Dumnezeu ştie unde, se află un rezervor, o sălbăticiune, o grădină zoologică, un muzeu, o arhivă. Acolo se amestecă toate, fără să bagi de seamă nimic. În acel rezeorvor se găseşte depozitată întreaga istorie a omului.

— Ce?

— Nu te speria. În acel rezervor se află depozitată întreaga istorie a speciei umane. Restul poate să ţi-l explice Andrea. Spune-i că trebuie să mai vină o dată în vizită la magazie.

La câteva ore după această lecţie de desen, Leda îşi aminti o poveste pe care i-o istorisise Andrea cu mulţi ani în urmă. Era o poveste despre Columb. Insulele Canare? Da, Columb se afla pe una din insulele Canare şi începuse. să se gândească la o expediţie spre ţara de pe celălalt mal al oceanului. Un localnic veni la el ca să-i spună că valurile aruncaseră pe mal un om, şi anume un om cu pielea arămie. Nimeni nu văzuse vreodată un asemenea om. Columb se duse în grabă pe plajă ca să vadă cadavrul. Nu ştia, bineînţeles, că omul acela căzuse în mare, din mica sa canoe, undeva, în apropiere de coasta Americii Centrale, că se înecase şi că Golistromul îl adusese în foarte scurt timp peste ocean, până în insulele Canare. Columb nu ştia încă nimic despre America, nici despre Golistrom, dar când se aplecă pentru ca să examineze chipul indianului, bănui că găsise o nouă dovadă a unui continent necunoscut, aflător pe malul opus al oceanului.

Leda se întrebă de ce rămăsese ascunsă în subconştientul ei această poveste ani de zile şi de ce o redescoperise tocmai în ziua aceea. Desenul i se păru a fi un mijloc de a veni în contact cu şuvoiul subteran. Când în dimineaţa următoare îşi puse mâinile pe balustrada grădinii de pe acoperiş, îşi aduse aminte cum îl văzuse pe înotătorul acela că iese din apa rece ca gheaţa a Laicului Usel, cum se târăsc pe dig, ţinându-se de iarba uscată.

Deodată se auzi pe ea însăşi că spune: „Jan Zocher înoată în mare”.

Joey Kurhajec resimţea o deosebită plăcere când îi peria Ledei părul. În timp ce peria îi luneca prin păr, Leda ajunse la concluzia că senzaţia stăruitoare de recunoaştere de pe plaja de la Castricum, senzaţie care nu durase decât numai vreo câteva secunde, provenea din rezervorul în care se află depozitată istoria speciei umane. De câteva luni înţelegea sensul cuvântului „structurare”, şi ca urmare, i se păru lucru de la sine înţeles că în trupul ei de cincisprezece ani se iscase, nu fără o anumită structurare, istoria speciei umane. În rezervor ţi se amestecă de toate, fără să bagi ceva în seamă, aşa spusese Joe Kurhajec. Acolo ţi se alcătuiesc chipuri, din amintirea unor chipuri pe care le-ai văzut cândva. Leda vru să ştie cum merge asta în munca lui. Şi începu să facă diferite încercări ca să intre în contact cu şuvoiul subteran.

Aştepta de pildă să se plictisească, exact ca pe plajă, şi atunci lăsă să-i cadă un creion pe jos, ca să se poată apleca, deoarece aplecatul i se păru deodată de ihare însemnătate în această lume misterioasă. Poate că în timp ce omul se apleacă, i se deplasează ceva în cap. Plină de speranţă, se aplecă să ridice creionul. Nu se petrecu nimic.

Omul cu nasul strâmb, omul care scuipase în iarbă coji de portocale, nu era la Roma, dar uneori Leda avea impresia că se află lângă ea şi că ea trebuie s-o ia brusc la stânga, dacă vrea să scape de el. O luă brusc la stânga. Nu-l văzu pe bărbatul care la aeroport îşi dezlegase cravata, pe bărbatul care la aeroport o ignorase, dar uneori avea impresia că se uită la ea. Omul acela nu se afla niciodată în câmpul ei vizual. Plutea în aer şi se uita pieziş la ea de sus. După câteva zile Leda putu stabili unde şi când are cea mai mare intensitate acest sentiment: că este privită.

De îndată ce ajunse într-o piaţă, Leda fu conştientă. de prezenţa ochilor lui albaştri şi îi simţi îndreptaţi spre ea. În timp ce traversa piaţa. În pieţele mari simţea privirea lui mai limpede decât în cele mici. În piazza

Farnese, înotătorul se uita tot timpul la ea, stând parcă în grădina de pe acoperiş şi la fereastra camerei.

Totodată, Leda se simţi urmărită de omul acela când se dezbrăca. În dormitorul ei, asta n-o stingherea prea tare, dar în camera de baie, străinul se uita tot timpul la ea. Involuntar, Leda se grăbea să se dezbrace, după ce aştepta ca oglinzile să se aburească, şi nu se liniştea decât atunci când se afla în cadă. În cadă se juca apoi cu pietricelele pe care Hanna. Piccard le luase cândva dintr-o gârliţă. Aranja în diferite formaţii pietrele trandafirii, verzi-închis, şi albastre-cenuşii, ba cu ochii deschişi, ba orbeşte, şi făcea această operaţie cu anumite intenţii sub s. idiare. Pietrele nu aveau nimic ce să-i povestească; dar ea îşi povestea sieşi ceva, aranjându-le cu anumite intenţii.

De îndată ce-şi punea pe ea halatul de baie, gândul la ochii albaştri dispărea. Îşi înfăşură un prosop în jurul părului ud şi se aşeza în pat ca să privească natura statică pictată de Marina, şi pe care o luase din camera de lucru a lui Andrea. Tabloul era atârnat deasupra patului ei. Pe pânza erau pictate cinci cutiuţe rotunde: două deschise şi trei închise. Zgomotul surd al plimbăreţilor de seară din piazza Farnese se potrivea cu culorile pastelate de pe tablou. Gândul că Marina aranjase cândva aceste cutiuţe, o emoţionă. „Unde eram eu atunci?” Natura statică a Marinei fusese nevoită să aştepte ani de zile pentru ca Leda să fie destul de înaintată în vârstă ca s-o poată vedea cu adevărat. Leda se simţi înconjurată de ţoţ ceea ce nu putea încă să vadă.

Într-o zi se aplecă şi se întinse, ca să poată atinge culorile Marinei. Îşi apăsă vârfurile degetelor pe pânza şi pe cojile de vopsea, până ce prosopul îi lunecă brusc de pe cap şi i se încolăci pe gât şi pe umeri. Speriată, îşi roti privirea: culorile din cameră se schimbaseră.

De trei ani de zile, Leda Simonetti se număra printre cei ce urmau aşa-numitele lecţii de artă, cu care Joe Kurhajec încerca să-şi asigure subzistenţa. În ziua în care îşi dădu demisia de la biroul american de presă, unde lucrase de la venirea lui la Roma, Joe Kurhajec îşi

comandase la o tipografie nişte cărţi de vizită pe care se putea citi: Joe Kurjahec, sculptor". Veni acasă fluierând, şi tot fluierând îşi răspândi cărţile de vizită prin apartament. Rosa rămase cu gura căscată.

— Ce-ai făcut? Tâmpitule!

— Joe Kurhajec începu iar să fluiere.

— Ştii foarte bine că nu simt nicio atracţie pentru romantism. Trebuie să mă duc acum să-mi vând bijuteriile? Sau să mă duc să muncesc?

— N-am nevoie de o nevastă care munceşte.

— Atunci ţi-ai vândut poate vreo statuie?

— Am să dau lecţii de artă.

— Lecţii de artă?

— Da i de ce nu? Sunt de meserie.

Kurhajec începu să dea lecţii de artă unor copii, la început în silă, dar după câteva luni începu să se laude cu elevii lui, spunând la tot pasul că Michelangelo se băgase, încă de la vârsta de opt ani, ucenic la un sculptor.

Ledei Simonetti începu să-i placă acea magazie din inima Romei. Pe bulevardul de pe malul Tibrului, numit Lungomcirzio cu Tevere, zgomotul circulaţiei era asurzitor, dar după ce virai în străduţa laterală, gălăgia scădea, iar în magazie era linişte deplină. Magazia era mărginită pe trei laturi de case înalte, iar pe terenul dintre magazie şi împrejmuire erau stivuite maşini de spălat scoase din uz. Era un adevărat loc de lucru. Leda nu putea deschide uşa glisantă decât aruncându-se cu toată greutatea pe clanţă. Purta un pulover vechi, şi în timp ce capul îi mai era ascuns în el, se uita prin răscroitura de la gât la acoperişul de plăci ondulate transparente, prin care pătrundea lumina în magazie. În mijlocul magaziei se afla o masă de lucru uriaşă. Deasupra tejghelei de lucru, pe peretele din fund, erau atârnate în cârlige uneltele, iar dedesubt zăceau fel de fel de aparate, piesa principală fiind o aşa-numită freză cotită, cu care îi puteai tăia cuiva piciorul. Leda se ţinea departe de aparate. Într-un colţ, în spatele unui paravan fix de lemn, fusese amenajat un W.C., care nu putuse fi folosit decât după ce Kurhajec îi reparase

rezervorul. Leda n-avea niciodată nevoie să se ducă la W.C. Ici şi colo zăceau bucăţi de piatră – bazalt, granit, marmură – în diferite stadii de prelucrare. Calupuri de lut alb şi galben, împachetate în plastic. Undeva se afla micul fotoliu militar pliant. Pânză verde mai avea pe ea urmele aşa-numitei transpiraţii vietnameze. În timpul lecţiilor, Kurhajec se cuibărea în fotoliul pliant. Pe rezemătoarele braţelor se punea o scândurica, şi pe ea cartea despre tehnica sculptorilor greci şi romani, împreună cu un caiet şi un stilou. Kurhajec scria în acel caiet. Uneori plutea, cu micul fotoliu militar cu tot, în aer, atârnat de grinda metalică şi de lanţurile cu care puteau fi ridicate şi deplasate blocuri de piatră de până la cinci tone. De această grindă îşi atârnase Rosa Kurhajec penele ei de păun. Când Leda devenise conştientă de şuvoiul subteran, începu să bănuiască de ce atârnase Rosa în atelier sute de ochi de păun multicolori, care se hâţânau când era curent.

O lecţie de artă începea deseori pentru Leda în felul următor. Leda se sprijinea zece minute de împrejmuire, ca să-şi adune curajul. „Am un cap, un trunchi, două braţe şi două picioare, şi întregul este bine organizat”. Aşa îşi spunea. Dar numaidecât după ce îşi spunea în gând această formulă exorcizantă, vedea în faţa ochilor braţul infirm al lui Kurhajec, braţul lui de copil: un apendice care se bălăbănea, cu o mânuţă răsucită spre interior. Leda descoperise că încercarea de a nu se gândi la asta era tot una cu a se gândi la asta, şi de aceea se gândea la braţul drept al lui Kurhajec, cu care maestrul desena atât de bine. În minuta răsucită spre interior, Kurhajec ţinea bucăţele de cretă, mâna dreaptă alegea dintre ele o culoare şi trecea cu ea peste hârtia de pe masa de lucru. Kurhajec folosea întreaga coală de hârtie, şi, cu mişcări circulare nle mâinii, trasa liniile. În câteva minute, hârtia era plină de linii şi de viaţă. Nu mai mult de douăzeci de linii, dar vedeai ce reprezintă şi părea să fie mai mult chiar decât ceea ce reprezenta. Plină de respect, dar şi de enervare, Leda se apleca asupra liniilor desenului lui Kurhajec. „Să nu şovăi. Să continui să te mişti. Să faci de o

sută de ori acelaşi lucru. De desenat, trebuie să desenezi cu tot corpul. Mâinile tale ştiu mai multe decât capul tău". Acestea erau sfaturile date de Kurhajec. Cel mai impresionant sfat era însă modul în care desena. Ceea ce ieşea atunci din mâna lui – Ledei nu-i venise încă ideea să numească asta libertate – dar simţea ceea ce ieşea din mâna lui, şi tocmai asta voia ea să aibă.

Portiţa împrejmuirii, ochii maşinilor de spălat, şi apoi Leda se trânti, cu toată greutatea ei, pe clanţa uşii glisante. Aşa începu şi după-amiaza în care îşi simţise pentru prima dată libertatea şi în care fusese preluată de şuvoi.

După ce Leda luptase o jumătate de oră cu cretă siberiană şi hârtii, Kurhajec sări în sus din fotoliul său militar, în care, după cum era convinsă Leda, se cufundase în gânduri despre artă, ceea ce avu o influenţă proastă asupra ei, pentru că cercurile concentrării ei se lărgiră şi o îndepărtară. Kurhajec sări aşadar din fotoliu, iar Leda trase o spaimă.

— Sunt aproape gata, Joe.

— Trebuie să plec. Mi-am adus aminte brusc că i-njtf jurat Rosei să-i fac nişte cumpărături.

— Atunci mă duc şi eu acasă.

— Nu, nu. Tu primeşti ceva pentru banii tăi. Până într-o jumătate de oră sunt înapoi. Şi am să-ţi las un locţiitor.

Kurhajec puse atunci pe masa de lucru un bloc de piatră, ascuns sub o pânză. Acesta era locţiitorul său secret. Apoi îi dădu Ledei sarcina să deseneze blocul tic piatră, şi plecă.

După o oră, un Kurhajec grăbit deschise cu piciorul uşa glisantă. Două sacoşe pline ochi bufniră pe pardoseală. Leda stătea în micul lui fotoliu militar, ghemuită, cu mâinile încrucişate pe burtă, şi picioarele întinse şi foarte depărtate.

— Aşa, domnişoară. Ce ai meşterit aici?

— Am muncit din greu.

În sfârşit, Leda îndrăznise să se lase pradă şuvoiului,

după ce timp de trei ani se dedase de două ori pe săptămâna „studiului tehnicilor desenului, cu rezultate care; puteau fi numite atât uluitoare, cât şi mortale. În dorinţa ei de a ajunge cât mai repede cu putinţă să stăpânească acele tehnici, Kurhajec îl recunoscuse pe prietenul săli Simonetti, care în primele lui poezii dovedise aceeaşi febrilitate. Să redea şi să omită perspectiva, proporţiile corpului omenesc, lumina şi întunericul, toate aceste trucuri intraseră frumuşel în degetele Ledei, sub conducerea severă a lui Kurhajec. Fata învăţase să privească şi putea acum să deseneze, înfiorător de amănunţit, ceea ce vedea. Asta începu s-o plictisească. Se simţea rigidă şi ţeapănă, cuminte şi însingurată, şi din ceea ce venea de la Kurhajec când desena, chiar şi ceea ce venea de la băieţaşul lui de cinci ani Pepe când mâzgălea – es nu poseda încă nici măcar un crâmpei.

Aşa stătu acolo, pe masă, într-o după-amiază, locţiitorul profesorului ei: o bucată de piatră, ascunsă sub o pânză, şi care, în timp ce ea o desena fără cusur, o făcea sii se gândească tot mai vârtos la un condamnat la moarte, dus la locul execuţiei cu capul într-un sac. Dar asta nu în de niciun ajutor, iar timpul se scurta. „Până într-o juntăfate de oră sunt înapoi”, spusese Kurhajec. Până la urmă ai rămaseră numai zece minute ca să facă un desen. Deznădăjduită, dăduse la o parte de pe piatră pânza, pusese, piatra pe banc, şi se aruncase, pe jumătate piingând şi cu toată greutatea, pe manetă, până ce blocui rămase neclintit. Asta fu de ajuns.

— Miracolo, miracolo – se auzi exclamaţia lui Kurhajec.

— Ce e colo pe jos?

Pe pardoseala magaziei, în dimensiuni mult mai mari decât cele naturale: trei stele de mare în roşu, un pescăruş de mare în picaj, acesta în albastru, şi o scoică într-un sidefiu nereuşit, prevăzută cu nişte proeminenţe care aminteau de foarfecile unui crab – dar era o scoică oceanică, de schimbat pe două femei. Leda se obişnuise la iuţeală cu tehnica de desen care i se păruse cea mai

simplă: îşi aduse aminte de papagalul şi de sirena văzute la muzeul din Amsterdam, îşi aduse aminte de mânu'ţa tremurânda a Marinei şi începu să prelucreze cu cretă colorată nişte bucăţi de hârtie. Transpirând de excitaţie, decupase din hârtie colorată trei stele de mare, un pescăruş de mare în picaj şi un fel de scoică oceanică. Acesta era acel miracolo.

— Va să zică până la urmă te-ai supărat – constată Kurhajec, mulţumit, în timp ce elibera din menghină piatra.

— Eşti obosită?

Leda se simţi acum sigură de izbândă ei, şi-şi înălţă doar braţele în aer, ca să-i arate petele de transpiraţie de la subsuori. Kurhajec rupse o bucată lungă dintr-un sul de hârtie de ziar şi puse pe ea formele decupate. Că Joe Kurhajec vedea în sfârşit cu adevărat ceva în ceea ce făcuse ea, reieşea şi din faptul că nu împinse neglijent formele cu picioarele, ci se lăsă în genunchi şi le deplasă încolo" şi încoace până ce se potriviră şi avură ca rezultat o compoziţie, pe care nici Leda însăşi nu şi-ar fi putut-o imagina.

După un sfert de oră Leda ieşi din magazie cu mâinile în buzunarele pantalonilor, ca să se ducă să ia masa la familia Kurhajec. În maşină, în drum spre o zgomotoasă viaţa de familie, Leda deveni din nou vorbăreaţă. 11 întrebă pe Kurhajec dacă n-ar vrea să-i spună lui Andrea că în acoperişul mezaninului trebuie acum construită neapărat un fel de tichie de sticlă.

Leda Simonetti apăru în săptămâna aceea în fiecare după-amiază pe la trei în magazia magaziilor, ca să-şi continue experienţele cu culoarea care lua formă. Tehnica decupajului, pe care Matisse o dezvoltase la bătrâneţe după o viaţă de muncă neîncetată, părea să fie mai puţin simplă decât îşi închipuise ea. Mânuirea frecventă a foarfecii îi produse calozităţi pe pielea degetului gros şi pe cea a arătătorului mâinii drepte. Dar găsi sub tejghea o mănuşă de piele moale, de piele atât de moale încât nu se putu împotrivi ispitei de a o lăsa să-i lunece în ghiozdan, cu

toate că erau de faţă sute de ochi de păun care o pl\te-au vedea.

Pe Kurhajec nu-I stingherea prezenţa ei. Nu izbutea să lucreze nimic atâta vreme cât era nevoit să aştepte statuile pe care le cioplise, pe o insulă grecească, în două vacanfo de vară, din marmura foarte ieftină de acolo. În sfârşit. statuile fură îmbarcate. De sute de ori i se păru lui Kurhajec că vede cum lunecă lăzile de pe macara şi se fac praf pe cheiul din Pireu. În aşteptarea telegramei din Neapole, îşi drese acoperişul magaziei. Soarele îi ardea pe spinare. Kurhajec se odihni, nu se mai simţi urmărit de imaginea omului care îi rupe cu dinţii o bucată din blatul mesei, şi, pentru prima dată de la sosirea lui la Roma, cu nouă ani în urmă, îşi găsi timp ca să mediteze la drumul pe care îl parcursese.

Prin golul din acoperiş o văzu pe Leda Simonetti, îngenuncheată pe o bucată de hârtie de ziar, împingând cu atenţie formele colorate pe care le decupase. Uneori părea că Leda nu e conştientă de prezenţa lui, şi atunci Kurhajec avea privilegiul s-o vadă aşa cum numai Simonetti o cunoştea: foarte tăcută şi mult mai tânăra decât voia ea să arate. Influenţa prezenţei ei îl surprinse, după cum şi Leda era surprinsă de felul în care se influenţează culorile între ele. Vederea atitudinii ei rezervate îi tempera ui Kurhajec înclinarea de a face zgomot, şi aşa

Îşi aduse aminte de Andrea Simonetti, care de luni de zile părea că locuieşte în alt oraş.

Leda îi aduse cafea pe acoperiş şi se delectă cu priveliştea unei străduţe din Roma. Până la urmă ajunse să aibă atâta încredere în Kurhajec, încât îi aduse la cunoştinţă planul ei de a face ceva pentru holul apartamentului din piazza Farnese. După ce îl pusese să jure că va trece sub tăcere acest plan, fură vizitate câteva magazine de specialitate. Într-o clipă în care nu era supravegheată, Leda duse în taină la mezanin nişte suluri de hârtie albă şi colorată, tuburi cu culori, pensule, cutiuţe cu cretă şi cu cărbune de desen, borcane cu clei, bidinele, o foarfecă de birou şi faimosul cuţit Stanley, toate de prima

calitate.

Kurhajec lăsă pe biroul lui Simonetti, sub un ciob de porfir, un bilet pe care era scris un singur cuvânt: „Mănâncă!”

Sâmbătă dimineaţa Leda Simonetti fu singura stăpâna a împărăţiei. Hanna Piccard se târâse la conferinţa de presă a unor oameni politici anoşti. Simonetti o ştersese patru zile spre colinele de la nord de Roma, spre casa lui de la ţară din apropiere de Sutri. Îi arătase Ledei, în palmă, scoica pe care i-o dăduse ea luni dimineaţa, dar Leda respinsese propunerea lui de a-l însoţi la Sutri.

După ce măsură peretele gol al holului, Leda se încuia la mezanin, şi după o jumătate de oră era plină de dorinţa de a răspândi ceva în casa goală. Ceea ce avea să fie prima ei capodoperă, era tocmai ceea ce ieşea din mâna lui Kurhajec, când acesta şi-o rotea pe hârtie. Căutând un subiect, gândul îi zbură spre cel mai frumos din câte şi-ar fi putut imagina, şi acel subiect era pur şi simplu: raiul. Orice început e greu, dar în acest caz era uşor: Leda îşi suflecă mânecile şi confecţionă terenul paradisului din fâşii de hârtie albă, lipite una de alta. Apoi lăsă coala de hârtie de trei pe cinci metri să se vălurească pe pardoseală: sunetul îi aminti de clipocitul velelor de pe iahtul lui Pittakos.

Leda călcă desculţă pe terenul paradisului şi rămase acolo o bună bucată de vreme pe vine, în poziţia în care pe vremuri stătea în iarbă ca să se uite la insecte, scobind cu un beţigaş într-o băltoacă şi uitând de lumea Bâcon jurătoare. Mişcându-şi involuntar degetele, încerca să-şi imagineze paradisul, respectând în această privinţă o regulă empirică a lui Kurhajec: „Pune întrebări simple!! l. Se întrebă unde se află paradisul. Nicăieri, pentru că nu există. Atunci cum poate să-şi imagineze paradisul? Tocmai, paradisul se afla în capul ei, plutea în şuvoiul subteran. Oare paradisul are un teren? Nu, pentru că acolo totul pluteşte în spaţiu. Nici uscat, nici mare? Uscatul şi marea pluteau în spaţiu, pentru că în rai nu există nici

deasupra, nici dedesubt. Insulele plutesc acolo ca stelele, munţii se aruncă acolo în mare, dacă au chef, iar un delfin a sărit acolo peste lună. Nici deasupra, nici dedesubt, departe fu deodată tot una cu aproape, şi ea însăşi fu acolo pretutindeni, în tot locul în acelaşi timp.

Aşa îşi aduse aminte de o poveste adormitoare a lui Andrea.

De mult, de mult de tot, o corabie cu pânze se apropia fără vânt de coasta insulei Ceylon. Arşiţa era atât de cumplită, încât smoala de la rosturile corăbiei se topise. Nu mai puteai umbla desculţ pe punte. Apa de băut se împuţise, legumele proaspete putreziseră. Marinarii sufereau de scorbut şi le căzură dinţii din gură. Atunci muri dulgherul corăbiei. Fu cusut într-o bucată de pânză de velă, împreună cu nişte ghiulele de tun. Dar apoi? Fii atentă! Abia fusese ridicat mortul peste copastie, când dinspre coasta Ceylonului, foarte aproape de suprafaţa mării, se apropiară nişte nori galbeni. Toţi marinarii îşi aţintiră privirile spre norii învârtejiţi, care se apropiau repede. Dar ce văzură? Norii erau alcătuiţi din fluturi. Toţi fluturii din pădurile insulei Ceylon veneau, nori, spre corabie, o învăluiră, şi erau atât de mulţi, încât din pricina lor se întunecase soarele, iar oamenii din echipaj se putură bucura în sfârşit de o umbră răcoroasă.

Povestea se sfârşi în aer, exact atunci când Leda adormi. Nu mai rămaseră decât nişte fluturi, un nor ce flutura molcom în jurul capului ei. Fluturii o dezmierdară şi aşa ajunse unul din ei în rai. Leda luă hârtie şi vopsea galbenă şi începu să facă cea mai mică fiinţă din paradis.

După şapte ore, o parte a paradisului, provenit din şuvoiul subteran, fusese adus sus şi devenise vizibil. Leda se mişcase prin mezanin pe picioare mlădioase de negresă. La subsuori şi la spate, bluza îi era leoarcă de transpiraţie. De la noadă, durerea începu să-i lunece în sus, prin şira spinării, ca mercurul într-un termometru. Se istovise muncind, şi acum stătea întinsă în pat şi, pentru prima dată după mult timp, se simţea odihnită.

Pe pardoseală zăceau bucăţele de paradis. Numărul

de fluturi se urcase la unsprezece, suficient ca să alcătuiască norul din jurul capului ei. Avea de gând să stea complet scoală în paradis, privindu-l pe înotător, adică privind un cap cu cască de baie, cocoţat în vârful unui talaz. Raiul nu avea aşadar la bază un teren, dar existau destule analogii cu lumea existentă şi verticală, pentru ca privitorului să nu-i vină ameţeală. Două stele de mare pluteau deasupra, dar câteva scoici erau plasate sub pescăruşii de mare, aşa cum se întâmpla şi în natură. Se putea vedea că unul din pescăruşi descoperise un peştişor şi se scufunda, şi că celălalt plonja în picaj. Întru totul potrivit regulilor artei, la stânga plutea, în prim-plan, un copac cu rădăcini aeriene, sub care urma să se odihnească ea însăşi, goală, dar încă nedesenată. Pe o bucată de hârtie albastră-cenuşie fuseseră indicate contururile unui delfin gata să sară, care fusese admis în rai de dragul lui Andrea. Hannei Piccard, Leda îi rezervase trei amarilise. Douăsprezece calicii florale sângerii şi larg deschise. Până la urmă aveau să fie de faţă, bineînţeles, şi soarele şi luna. În acest timp, Leda nu ştia precis ce voia să răspândească în toată casa cu lucrarea sa: ceva, ceva ce ar fi putut fi comparat cu căldura rămasă în stânci după o zi însorită. Cine privea opera ei de artă, punea mâna, cum s-ar zice, pe stânci.

Durerea îi tot luneca lent în sus, pe şira spinării, şi între timp Leda se întrebă dacă în rai există un dormitor, cineva care are putere asupra a tot ce se află în jur. Nu” pentru că acolo nu există nici deasupra, nici dedesubt, foarte departe fu deodată foarte aproape, una era totodată şi cealaltă, aşa că un dormitor era acolo cu totul de prisos. Dar ce era paradisul fără divinitate, ceva ce nu este „aşa cum spusese cândva Andrea în una din poveştile lui adormitoare. Ah, Zuccarelli îi puse pe umeri mâinile sale străbătute de vinişoare albăstrii şi îi arătă piscurile munţilor de pe peninsulă, care atrăgeau norii. Acum Leda ajunse să se gândească la Zeus, care adunase cândva norii şi ascunsese în ei piscurile Olimpului. Ceva ce nu există. Ce este un paradis fără ceva ce nu există? Leda avu

frisoane de oboseală. „Iau un nor”, îşi zise ea. Dar un nor – chiar dacă se poate topi în văzduh, chiar dacă poate lua toate formele şi culorile imaginabile – un nor este totuşi ceva vizibil. Kurhajec apăru şi zise: „O întrebare la care nu poţi să dai răspuns, trebuie s-o uiţi”. Ceea ce Leda şi făcu.

Somnul o cuprinse şi i se înfăşură în jurul capului, ca un tulpan, dar nu prea strâns. Leda nădăjdui că Andrea şi Hanna vor înţelege că acel ceva care nu se poate decupa, că acel ceva care nu există, se arată în ceea ce făcuse ea. Asta nădăjdui ea cu înfocare, în timp ce somnul îi închise ochii, şi îi desprinse una de alta mâinile împreunate, şi în cele din urmă o acoperi cu întreaga greutate a uitării.

FĂRĂ MÂINI

ANDREA SIMONETTI FUSESE NEVOIT ÎNTRE timp să se despartă de capodopera sa: lungul poem despre împărat şi scafandru era gata.

Simonetti nădăjduia să nu se mai întoarcă niciodată în secolul al XIII-lea, pe coastele paradiziace ale Siciliei (unde normanzii se moleşiseră în scurt timp), pe meleagurile pe atunci încă împădurite ale sudului Italiei, în Roma muribundă, în împărăţiile ruinate din Asia-mică, şi în Ierusalimul cucerit de împărat. Patru ani de zile, Simonetti umblase pe urmele împăratului prin părţile Mediteranei, şi o singură dată trecuse Alpii, în silă, ca să se ducă în Imperiul German, unde nici profesorul său, crescut în Sud, nu se ducea bucuros. Îşi luase rămas-bun: pentru Cola Pesce aprinsese câteva luminări în biserica San Clemente, iar împăratului îi scrisese o epistolă de adio în latina epocii lui.

Trăsăturile chipului împăratului şi ale celui al scafandrului le putea descrie mai lesne şi mai pătrunzător decât putea descrie propriile sale trăsături. În visele sale jucase chiar din când în când un rol în viaţa acelor personaje. El era condamnatul la moarte care, la ordinul împăratului, coborâse pe peretele unei văgăuni, ca să fure din cuibul lor doi pui de şoim. Împăratul îl vizitase în dormitor; atingerea trupului lui era dezgustătoare, căci îi fusese acoperit de scursorile unei boli lumeşti. Când Cola

Pesce făcu scufundarea între Scila şi Caribda, Simonetti, în mijlocul unui grup de curteni, îl aşteptase să se întoarcă. Văzuse cum îi curge lui Pesce sângele din urechi când se căţărase pentru a doua oară peste parapet şi-şi făcuse cruce. Apoi, Cola Pesce se înecase. Într-un orgasm involuntar, Andrea Simonetti devenise mareea de care Cola

Pesce fusese înghiţit pentru totdeauna. La fel ca şi împăratul, Simonetti se trezea de fiecare dată din somn, speriat, înfricoşat de năluca lui Pesce, care îl urmărea cu tăcerea, cu umilinţa şi cu credinţa lui.

Simonetti îşi terminase, între două randevuuri, poemul alcătuit din trei mii de versuri şi treizeci de cânturi: se punea chestiunea unei modificări undeva pe la mijlocul lucrării. Ultimele versuri ale poemului făceau parte din primele pe care le scrisese Simonetti cu patru ani în urmă.

Nu-i fusese dat ca terminarea opus-ului să-i procure cine ştie ce bucurie, dar nici nu se aşteptase. Când abia o cunoscuse pe Hanna Piccard, îşi închipuia uneori cum îl va găsi ea în camera lui de lucru după ceva termina poemul: Andrea va pluti atunci, încă vreo câteva ore, la zece centimetri deasupra pardoselii. Dar şi acel drum lung fusese parcurs pas cu pas, iar bucuria produsă de faptul că lucrarea înainta şi se apropia de încheiere fusese între timp trăită şi gustată. Ultimul pas este pur şi simplu ultimul pas. În plus, în lunile scurse, Andrea începuse să se gândească la alt poem.

După două săptămâni, poemul fu cules de un prieten tipograf. Fu tras un tiraj de probă de zece exemplare, pentru corectură. Simonetti îşi propusese să-şi prezinte lucrarea în această stare câtorva cunoscători, amintindu-şi de o recomandare a lui Horaţiu, şi să introducă în text observaţiile lor critice (în măsura în care va putea fi de acord cu ele), înainte de a-l publica oficial. De faptul că se despărţise de poem îşi dădu seama abia atunci când, lângă tipograf, se aplecă asupra colilor de hârtie şi-şi văzu propriile cuvinte, tipărite cu un caracter de literă vechi de

câteva secole. Preţ de o clipă, simţi dorinţa violentă ca Hanna Piccard să fie lângă el. Simonetti îi trecuse sub tăcere terminarea lucrării. De parcă ar fi vrut s-o pedepsească, de parcă ar fi vrut să se răzbune pe cineva că e singur. Ar fi vrut să-i spună asta, dar, spre stupoarea sa, nu izbutise.

Abia când văzu hârtia tipărită, piatra pe care şi-o luase pe ceafă îi lunecă şi căzu în mare. Aşa se văzuse pe sine adeseori: un om cu un pietroi pe ceafă, în drum spre mare. Omul ajunge la mare, îşi azvârle de pe umeri piatra aceea blestemată, o vede cum se rostogoleşte printre stânci, şi doreşte să dispară şi el însuşi în adânc. În ziua aceea, Simonetti îşi îngădui din inimă această imagine sentimentală. Se simţea abătut şi era dezamăgit: poemul prezenta urmele unei minţi încâlci-te; era opera unui bolnav, a unui om lipsit de înţelepciune.

În zilele următoare, Simonetti puse de mai multe ori un exemplar al corecturii pe biroul Hannei, pentru ca ceva mai târziu să-l ia înapoi. Voia s-o necăjească. Încercă să spună asta, dar parcă i se lipiseră buzele una de alta. Ar fi preferat să nu-i spună nimic zile în şir. „Ce se petrece cu tine?” „Trupul meu ar fi trebuit să dispară în acest poem, aş fi vrut să-mi dau trupul”. Veni vremea să plece ia Sutri, să facă pe epilepticul de îndată ce-i vine gustul, să-şi izbească pieptul cu un pietroi şi să se odihnească la soare.

Federico Zuccarelli, tânărul care îl descoperise pe pictorul Morandi şi care, sub povara faimei altuia, mergea încovoiat, profesorul lui Simonetti, bătrânul plin de demnitate care o văzuse pe Hanna Piccard la fereastră, în acea dimineaţă de sâmbăta, după ce Hanna suise pentru prima dată cele şaizeci şi patru de trepte, înţeleptul ale cărui pleoape coborau întotdeauna cu mult peste globii săi oculari, ca şi cum lumea l-ar fi interesat din ce în ce mai puţin, directorul care îl îndemnase pe Simonetti să accepte o funcţie la Museo Nazionale d’Arte Moderna, drumeţul care, cu şapcă albă şi pantaloni fluturânzi, i-o luase înainte pe cărările de munte ale peninsulei Sorrento, charmeur-ul, burlacul care nu dormea niciodată într-o casă străină: –

acest personaj fu cel dintâi cititor al poemului lui Simonetti. Cotrobăind prin hârţoagele altuia, Zuccarelli descoperise un exemplar al tirajului de probă tras pentru corectură, şi făcu aluzie, într-o convorbire, la această descoperire. Simonetti se mai supărase de multe ori din pricina curiozităţii exagerate a lui Zuccarelli, dar pentru a nu ştiu câta oară deveni victima respectului său mult prea mare faţă de o autoritate, şi-i dădu un exemplar al poemului său omului care declarase în repetate rânduri că nu pune niciun preţ pe poezie.

Vineri după-amiază, Zuccarelli îi dictă secretarei sale – Corsetul, cum îi plăcea lui să-i spună – un voluminos referat, ca răspuns la o notă de serviciu. Referatul nu era aşteptat la minister decât abia peste şase luni, dar lui Zuccarelli i se păru amuzant să-i ambeteze pe funcţionarii respectivi răspunzându-le, cu întoarcerea curierului, pe patruzeci de pagini. Un renghi de operetă. Plimbându-se încolo şi încoace prin camera secretarei, Zuccarelli îşi dictă frazele fără să clipească, fără să-i lase nicio clipă de răgaz, pentru că voia s-o obosească pe mortăciunea aia, care îşi dovedise loialitatea timp de douăzeci de ani. Generalul fu mulţumit când se întoarse în propria sa cameră. Îl găsi pe Simonetti pe canapea. În aşteptarea primei critici a operei sale, poetul adormise.

Lumina sfârşitului după-amiezii cădea pe chipul celui adormit, care respira greu. Respira ca ţăranii pe care Zuccarelli îi văzuse cândva culcaţi la umbra unui măslin, cu braţele şi picioarele întinse, cuprinşi de somnul unor oameni beţi. Îi plăcu calmul, chipului lui Simonetti, din care dispăruse şi ultima urmă de veghe. Globii oculari i se mişcau sub pleoapele închise. „Ce vezi. Andrea? Unde eşti? De ce zâmbeşti cu atâta încântare?” Lui Simonetti îi căzuse capul într-o parte, iar din colţul gurii i se prelingea saliva pe obraz. „Să ţi-o ling de pe obraz, Andrea?” Când se aplecă deasupra celui adormit, cârlionţul alb lunecă peste ochiul drept al lui Zuccarelli, care, în aceeaşi clipă, îşi aminti visul din noaptea aceea, un vis visat multe nopţi.

În visul său, Zuccarelli vedea de foarte aproape

chipul unui coleg al său de studii, a cărui gură, după un căscat profund, rămânea deschisă, ca de groază. Ceasuri întregi, gura stătea larg deschisă. Chipul prietenului său se făcea pământiu de frică. Zuccarelli vedea acea gură de foarte aproape şi se temea să nu dispară în ea. Îşi vâra pumnul în acel gol, sfărâmând dinţii, şi şi-o îndesa până la omuşor.

La scurt timp după aceea plecaseră din Roma şi călătoriseră printre coline, spre Sutri. Simonetti era încordat şi tăcea. Zuccarelli îşi încrucişase braţele şi se uita la culorile pastelate ale ogoarelor şi ale livezilor de măslini, îşi aminti de blândeţea chipului adormit al lui Simonetti.

şi sirţiţi deodată o melancolie grea ca de plumb, de parcă ar fi avut greutăţi atârnate de piept. Fel de fel de gânduri îi trecură puhoi prin cap, gânduri pe care şi le evoca de ani de zile, pentru că îl ocroteau. Apăru cuvântul „apropiere”.

„A-ha, iat-o iar: apropierea, apropierea plăcerilor altuia, care le fac pe ale mele să se răcească. Le făcea să se răcească. Eşti mort, dar ei cred că trăieşti. Ia dovedeşte că trăieşti! Ia dovedeşte asta! Fermecătorul Federico, mai poate fi văzut încă în fiecare dimineaţă la şase şi jumătate în picioare. Sănătos tun, dar în fiecare capitală a lumii civilizate se vorbeşte despre bolile lui. Piatră la rinichi la Londra. Sau mă înşel şi era incontinenţă? N-a sosit oare timpul pentru o intervenţie chirurgicală dureroasă, despre care să se poată vorbi în voie? O operaţie la băşica urinară. Federico în apă-tare; aşa cutreieră el lumea Organele sexuale ale lui Federico în apă-tare, organele sexuale ale lui Federico în tumeu mondial. Să te simţi bolnav fără să fii bolnav, nu este oare asta o definiţie bună a vieţii civilizate?”

„Acum îi văd mâinile frumoase pe volan. Aşa, în plină introspecţie, e mai frumos ca oricând. O clipă poţi să-i vezi ochii privind din oala cu apă-tare. Albastrul închis al ochilor lui este albastrul închis al mării la Ravello, când soarele se pregăteşte să asfinţească. Ah, treceam de-a

lungul malului stâncos, şi era o linişte că puteam auzi greierii de sub copacii suspendaţi pe stânci. Resemnare, resemnare. Pot să mă joc. Ai rămas un copil. Sunt un copil. Andrea. Stai lângă mine, stai lângă mine, în anii bătrâneţii mele lipsite de înţelepciune. Pentru că scârna îmi alunecă iar pe picioare, iar urina mi se prelinge în pantofi. N-o auzi?”

— Aldă Moro a fost lăsat mască – zise Zuccarelli în cele din urmă.

Simonetti dădu din cap afirmativ. Zaccagnini, secretar de partid al creştin-democraţilor, făcuse o manevră surprinzătoare: întocmise o declaraţie, în care autenticitatea scrisorilor lui Moro era pusă la îndoială. Scrisorile pe care Moro le adresase din închisoarea sa populară unor tovarăşi de partid şi unor miniştri nu puteau fi scrise de el, cu: toate că stilul lor semăna în mod izbitor cu al lui. Dar ceea ce scrisese… – nimeni nu-l ştia aşa. Fuseseră găsiţi cincizeci de prieteni ai lui Moro, dispuşi să iscălească acea declaraţie. Nimeni nu-l ştia aşa. Într-adevăr: două săptămâni de zile de captivitate şi de interogatorii, după ce fusese nevoit săptămâni de zile să afle din ziare că guvernul nu e dispus să-l schimbe pe câţiva răufăcători, în acele scrisori începu să răzbată într-adevăr oarecare deznădejde şi amărăciune. Moro se auto-acuza. Deveni înţepător. Poate că guvernul se temea că Moro va ajunge să dezvăluie în scrisorile sale unele secrete politice, primejduind astfel securitatea statului. Omul de stat fu declarat iresponsabil. Şi cine putea să-l declare iresponsabil mai cu temei decât prietenii săi?

— Şi ijp se bărbiereşte – exclamă Zuccarelli, prafăcându-se indignat.

— Ce vrei să spui?

— Îţi aminteşti de plimbarea pe care am făcut-o noi doi în ziua răpirii? Am urcat treptele spre Campidoglio.

— Tu ai căzut.

— Am vorbit atunci verzi şi uscate despre Moro, despre locul în care e ascuns. Am presupus că se bărbiereşte. Mi s-a părut a fi un amănunt nostim. Se

bărbierea şi, sub ochii duşmanilor lui, i se boţea masca. De atunci m-am gândit mult la el şi i-am poruncit signorei Pozzo să se roage pentru el. Dar el nu se bărbiereşte, după cum reiese din fotografiile publicate în ziare.

— Poate că acolo nu mai simte nevoia, ca un colonel englez în tranşee, sub focul de baraj al inamicului. E un semn de slăbiciune. E gata să piardă, e sfârşitul partidei. A slăbit cinci kilograme. Nervii i s-au tocit. Involuntar, preia cuvinte din jargonul călăilor săi. Poate că printre ei se află şi o femeie, şi ar mai vrea doar să-i atingă mâinile. Cine poate spune? Poate că a izbutit să se desprindă în sfârşit cu totul de viaţa interioară şi are din când în când clipe de fericire plenară.

— În aceste condiţii?

— Tocmai în aceste condiţii. In extremis. Dar ăştia îl vor ucide. Sunt nevoiţi, pentru că prietenii lui l-au jertfit pe altarul statului. Mai întâi avem voie, bineînţeles „să mai aşteptăm un ultimatum al teroriştilor. „Domnilor „aveţi timp şaptezeci şi două de ore ca să ne îndepliniţi cererile”. Fiecare bătut în cuie în faţa televizorului, ca să vadă ultimele episoade ale tragediei. Plebea, acum pentru un gologan, în banca întâi. „Când mai vine nevasta lui Moro pe ecran? Vrem să-i vedem tristeţea”. Nişte nătărăi telefonează la televiziune. „Arătaţi-ne tristeţea Eleonorei Moro!” Ultimatumul expiră. Atunci vor fi nevoiţi să-l ucidă. Şi le vor tremura mâinile, pentru că între timp au făcut cunoştinţă cu politicianul, şi au aflat că e un om blând, un om.

— Uite – zise Simonetti, întrerupându-l. – Uite, acolo e. Casa aceea galbenă de pe coama colinei.

— O casă veche frumoasă. Dar mai ascultă un pic, domnule poet. Aseară mi-am imaginat cum au să-l ucidă, am fost nevoit să-mi imaginez asta, nu ştiu de ce. Lasă-mă să spun ce am de spus. Cum au să-i aducă la cunoştinţă condamnarea la moarte? Au să-i spună că va fi eliberat. Asta au să-i spună. „Ceasul eliberării dumitale a sunat. Te vom da jos din maşină afară din oraş”. Ca să-l poată transporta pe Moro nevăzuţi prin Roma, îl învelesc într-o

pătură, şi aşa, înfăşurat în scutece ca pruncul Iisus, Moro va sta culcat în portbagajul unei maşini. Apoi este înşurubată surdina pe pistol. Ora eliberării lui a sunat.

— Iar te-ai spetit lucrând, Federico. Eşti mort de oboseală.

Pe creasta unei coline, plantată cu măslini, se găsea casa ţărănească spoită în galben, pe care Simonetti izbutise s-o cumpere cu cinci ani în urmă, plătind un preţ foarte gras. Casa fusese nelocuită ani de zile şi se dărăpănase. Intrarea principală şi terasa erau la sud. Sub acoperişul aproape plat şi în formă de piramidă iernaseră nişte şopârle, care primăvara se lăsaseră să cadă prin burlane pe terasă. Curtea interioară de pe latura de nord a casei era înconjurată de grajduri şi magazii în ruină, iar pe latura fără construcţii era delimitată de câţiva stejari bătrâni.

Joe Kurhajec condusese o vară întreagă lucrările de restaurare a casei şi devenise după aceea coproprietarul ei. Acoperişul casei fu reparat, bucătăria şi două încăperi fură făcute locuibile. Grajdurile şi magaziile rămaseră în starea în care fuseseră cumpărate. Între stejari, Kurhajec insta lase un popândău zvelt, cioplit din lemn. Micul Pepe Kurhajec resimţi o adâncă veneraţie faţă de acest paznic dintre copaci: ca urmare, îl pricopsi cu fructe, mănunchiuri de iarbă, fiare vechi şi tot ce-i mai trebuia.

La etajul casei se afla o încăpere mare, cu ferestre spre miazăzi. Mai înainte, familia de ţărani dispărută o folosise ca salon. Pardoseala de lemn mai era încă în bună stare, dar frescele de deasupra uşilor păliseră, „iar stucatura tavanului se fărâmiţase, şi când era furtună şi tuna, cobora în chip de nori albi.

În mijlocul încăperii aproape goale se afla o masă fără scaune. Deasupra patului de trei persoane dintr-un colţ al camerei era atârnata o bucată de pânză de velă: acolo dormeai ca sub un cort şi dormeai întotdeauna bine. De-a curmezişul salonului erau întinse câteva frânghii de rufe. Când Simonetti se plimba prin salon încolo şi încoace şi lucra, pe frânghii erau atârnate rufe puse la uscat.

Mirosul de rufe umede îi amintea de camera sa din casa familiei Locantro, de pe insula Salina, şi de atmosfera jilavă a unui sat de pe malul mării.

În această încăpere îşi scrisese Simonetti cea mai mare parte a poemului său. Tăcerea din jurul casei era totală; Andrea fusese nevoit să se deprindă cu sunetul paşilor săi, şi abia după câteva luni îndrăznise să repete cu glas tare versurile pe care i le sufla la ureche inspiraţia. Era nevoit să le repete cu glas tare, pentru că voia să scrie un poem care să poată fi recitat.

Zuccarelli apărea rar în apartamentul lui Simonetti din piazza Farnese. O singură dată năvăli neanunţat, de cele mai multe ori venea sâmbătă dimineaţa, şi atunci făcea impresia de om obosit, hăituit şi răzvrătit. În casa ţărănească din apropiere de Sutri nu voise niciodată să se ducă. Din povestirile membrilor conducerii muzeului dedusese că acea casă este destul de primitiv amenajată, şi că dimineaţa trebuie să mături de pe masa de bucătărie baliga lăsată de şoareci, înainte de a putea lua micul-dejun în condiţii civilizate. Zuccarelli socotea că această situaţie este o penibilă lipsă de confort şi de stil. În pofida naşterii sale în secolul al XX-lea, se simţea un copil al secolului al XIX-lea, un copil al lumii care dispăruse odată cu izbucnirea primului război mondial. Când Simonetti îi aducea la cunoştinţă că are să plece pentru câteva zile la Sutri, Zuccarelli exclama întotdeauna:

— Aşa, iar te duci să mănânci baligă de şoareci?

— Da; mănânci cu mine?

Zuccarelli îi deschisese lui Simonetti multe uşi, dar respectul protejatului său începuse să pălească, ceea ce el simţea foarte bine. În cele din urmă se lăsase convins ca cel puţin să viziteze casa de la Sutri.

— Bine, am să mă duc cu tine, ca să văd şi eu în sfârşit acele rufe legendare.

Pentru acea după-amiază de vineri, Zuccarelli îi făcuse lui Simonetti următorul program. Vizitarea casei, apetitiv pe terasă, odihna de seară. Dineu la Sutri. Toast în cinstea calităţii lui de poet, comentarea poemului,

menţionarea în treacăt a celorlalte talente ale lui. La zece şi jumătate: plecarea spre camera de hotel. Noaptea la Sutri; încercarea de a dormi. Dimineaţa: înapoierea la Roma, cu un autobuz sătesc preistoric.

Cărarea care ducea spre creasta colinei, Zucarelli o sui grăbit, ca şi cum şi-ar fi putut scurta astfel durata programului. Ghivecele de flori de pe balustrada terasei îi atraseră atenţia, şi atunci Zuccarelli se opri o clipă ca să cuprindă cu privirea colinele din jur. Frunzele măslinilor foşneau, iar în depărtare mormăia un tractor. De îndată ce se opri, Zuccarelli simţi că trupul îi este grăbit. Pe măsură ce această grabă creştea, perceperea lumii exterioare devenea tot mai superficială. Zuccarelli stătu pe loc ceva mai mult decât ar fi vrut trupul lui să stea.

În curtea interioară, Zuccarelli inspectă grajdurile şi magaziile, unde zăceau, supuse ruginirii, fel de fel de unelte agricole; între timp auzi cântecul zgomotos şi naiv al. păsărelelor. Tot mai avea încă impresia că are greutăţi atârnate de piept.

— Şi acoperişurile, n-ar trebui reparate şi ele? – întrebă el, cu oarecare timiditate.

— N-am bani pentru asta – răspunse Simonetti. – înlocuirea acoperişurilor costă enorm. Grinzile vechi le folosifn-atunci ca lemne de foc.

Simonetti se duse spre casă şi, cu un calm simulat (dar prost simulat), încercă broasca uşii. Era de necrezut, dar adevărat: acum, când trebuia să-i deschidă lui Zuccarelli uşa, nu găsea cheia potrivită. Zuccarelli se oprise în mijlocul curţii interioare şi se uita ţintă la paznicul dintre copaci.

— Pe vremuri, Andrea, pe vremuri puteai auzi, vara, pretutindeni, cum cântă ţăranii şi ţărăneile. Am mai apucat să le văd pe femeile care, pe înserat, coborau din satul de colo, ca să ia apă, şi apoi, în şiruri lungi, cu doniţele pe cap, veneau înapoi sus.

— Intră.

Zuccarelli pătrunse în casă. În bucătărie fu atras de vatră: o vatră înaltă cât un stat de om, de doi metri şi

jumătate lăţime şi atât de adâncă, încât pe laturile opuse ale focului aveau loc două scaune.

— Aici stăteau bunicul şi bunica – zise el.

— Stăteau foarte aproape de foc, ştirbi, dând din cap, ameţiţi de lipsa de oxigen. Uneori mai cădea unul din ei în foc.

— Masa din bucătărie am comandat-o la Sutri. Indestructibilă. De câte ori îl întâlnesc pe tâmplar, mă întreabă de masă şi, la sfârşitul convorbirii despre masa asta, zice întotdeauna: „Puteţi să înfigeţi fără grijă în ea un cuţit, domnule, puteţi să înfigeţi fără grijă în ea un cuţit”. Ah, ce îngâmfare!

La etaj, Simonetti deschise obloanele ferestrelor. Vântul de seară îi dezmierdă capul înfierbântat. Zuccarelli se oprise în prag.

— N-ai încredere în planşeu, Federico?

Zuccarelli se oprise ca să asculte o pasăre şi uitase cu totul că voise să intre. Când îşi puse picioarele mici pe planşeu, îl cuprinse deodată dorul de anii copilăriei: ar fi vrut să aibă cinci ani şi să poată alerga spre cineva care îl aştepta la fereastră.

— Aşa. Va să zică, aici lucrezi, Andrea. Unde lucrezi de fapt? A, acolo! Şi în picioare.

— Mă plimb încolo şi încoace şi mă rezem de fereastră.

— Atunci ai parcurs aici o groază de kilometri. O sută de metri pentru fiecare vers. Atât: un pat, o masă, un dulap. De mai mult nici n-are nevoie omul, cu toate că un scaun nu mi se pare a fi cine ştie ce lux.

— Noi trăim jos, la parter, Federico.

— A-ha, şi astea sunt, bineînţeles, frânghiile pentru faimoasele rufe. În lipsă de rufe umede, cari cearşafuri într-o găleată cu apă.

— Basme.

Zuccarelli se opri în faţa uneia din frescele spălăcite.

— Trebuie să fi fost un salon superb. Aici era reşedinţa ţăranului cap de familie, un pater familias colosal, urât de feciorii săi. De două ori pe an, arendaşii

intrau aici în ciorapi, ca să plătească chiria. Ca şi cum le-ar fi făcut o favoare că le dădea voie să-i plătească chiria, aşa stătea acolo.

Zuccarelli tăcu. Simonetti se rezemă, cu braţele încrucişate, de glaful unei ferestre, exact aşa cum ar fi făcut şi Joe Kurhajec, şi se ruşină de conştiinţa de sine, vecină eu aroganţa care se exprima în atitudinea sa.

— Pe măsură ce ai să îmbătrâneşti, ai să ai tot mai multă nevoie de confort. Acum eşti încă destul de tânăr ca să te încălzeşti singur – zise Zuccarelli, după ce privise o bună bucată de timp reflexele de pe blatul de lemn al mesei.

— În oraş am nevoie de confort, de obiecte care îmi sunt familiare – răspunse Simonetti.

— Aici, lucru foarte curios, nu simt această nevoie. Nu-mi lipseşte nimic. Poate că aici mă simt legat mult mai tare şi mai profund de anturajul meu, decât în oraş. Ceea ce vezi aici nu este un primitivism voit.

Zuccarelli se dusese între timp spre pat şi se jucă o clipă cu sfoara cu care ar fi putut să facă să cadă cortul de pânză de velă atârnat deasupra patului.

Orăşelul Sutri este clădit pe o stâncă, şi, atâta vreme cât va exista, nu va fi niciodată mai mare decât anticul Sutri, deoarece dincolo de zidurile etrusce, povârnişurile sunt atât de abrupte, încât şi caprele abia dacă se pot căţăra acolo. La poalele stâncii se află o gară. Un drum îngust şerpuieşte în sus spre portul oraşului, singurul acces spre Sutri. Există acolo şi o piazza Garibaldi. Strada principală se termină cu un bazin, unde apa picură din boturile şi nările unor capete de leu antice. În zilele de piaţă, mirosul de cafne de porc la grătar pluteşte prin tot târgul. Seara, numai în piazza Cavour mai este oarecare animaţie; oameni în vârstă stau pe băncile de sub platani, iar tinerii se apleacă fără teamă peste parapetul zidului oraşului.

— Acum cincizeci de ani, nici mai mult, nici mai puţin – zise Zuccarelli – mergeam pe strada principală, dus de mână de taică-meu, sau de un unchi, nu mai ştiu. Poate că

mergeam dus de mână de una din nefericitele mele mătuşi. În familia noastră era un grup de mătuşi, cărora li se spunea aşa: mătuşile nefericite. Stai niţel. Da, mergeam dus de mână de o mătuşă nefericită. Aveam nasul plin de muci, şi, fără niciun gând rău, ca şi cum ar fi fost dreptul meu, mi-am dus la un moment dat mâneca pardesiului mătuşi-mi la nas, ca să-mi şterg mucii. Eram un pici leneş şi alintat. Şi toate mătuşile nefericite mă iubeau cel mai mult pe mine… La stânga!

Urma să se ia masa pe terasa unui restaurant din piazza Cavour. Simonetti alese o masă. Zuccarelli se duse în restaurant, ca să facă acolo cunoştinţă cu proprietarul şi să arunce o privire în bucătărie. Când se întoarse, era urmat la mică distanţă de un băiat de cel mult zece ani, care ducea o tavă cu două pahare şi o sticlă de vin, la nivelul umărului său drept.

— În cinstea poemului tău – zise Zuccarelli după câteva clipe, ridicând paharul.

— Să trăieşti.

— Şi apoi bem un pahar în memoria mătuşii care mi-a împrumutat o mânecă.

După hors-d'oeuvre, Zuccarelli îşi începu numărul următor al programului: comentariu asupra poemului. Încercă mai întâi să-şi facă o idee cu privire la felul în care va fi primit poemul.

Un lucru putem să precizăm cu siguranţă: lumea se va întreba dacă poetul este inteligent. Ai încercat să scrii într-o formă cât mai firească, încât lumea se va întreba dacă eşti inteligent.

Sper că poemul poate fi recitat şi că poate fi înţeles fără să supere urechea.

— Cui trebuie să-i fie recitat? Te-ai gândit? De altfel, pe mine nu mă dezamăgeşte. Dar să lăsăm asta. Lucrarea ta mi se pare a fi în primul rând un studiu despre tiranie. Sicilia, mama tiranilor!

— Lucrarea…? – mormăi Simonetti.

— Epopeea; nu mi-o lua în nume de rău.

— Nu e nici epopee.

— Este un vis. În cursul lecturii am avut o senzaţie care ţinea de vis: noţiunea timpului mi s-a modificat şi mi s-a estompat. În poemul tău se simte în permanenţă o mişcare de urcare şi de coborâre. Te mişti prin secolul al XIII-lea şi eşti apoi dus deodată înapoi în vremea coloniilor greceşti din sudul Italiei.

— Nu mă întorc, nu există acolo nicio întoarcere, ci rămâne tot timpul aceeaşi epocă.

— Totuşi am avut în permanenţă acea senzaţie de urcare şi de coborâre.

— E marea; e ritmul poemului.

— De la tiranii greci sări la un doge al Veneţiei şi cu câteva triple salturi ajungi într-o gară din secolul al XX-lea. E un vis.

— Da, e un vis. În cele din urmă, poetul se suie în maşina lui şi se duce acasă.

Simonetti vorbise anevoie. Ar fi preferat să tacă zile în şir.

Zuccarelli lăudă poemul, în care se adâncise îndeajuns ea să poată observa neîncetata urcare şi coborâre, şi foarte îndeajuns ca să-l poată lăuda. După două pahare de vin se încălzi şi ţinu un panegiric la adresa împăratului Frederio al II-lea, sprijinindu-se, în discurs, mai ales pe propriile sale cunoştinţe, ceea ce nu-i scapă din vedere lui Simonetti. Zuccarelli vorbi despre comandantul de oşti, politicianul filosof, eruditul care se întreţinea într-o arabă curgătoare cu astrologii săi, agnosticul care îi sâcâia pe teologii parizieni cu întrebări despre amplasamentul exact al iadului, cosmopolitul familiarizat cu culturile vest-europeană, bizantină şi arabă, amatorul de vânătoare cu şoimi, despotul căruia îi plăcea să se înconjoare cu o gardă personală alcătuită din sarazini. Simonetti îl ascultă cu răbdare.

— Ai făcut deosebirea între diferite forme de tiranie – zise Zucarelli în încheiere, întorcându-se la tema care îl interesa cel mai mult.

— Tirania omului de stat.

tirania generalilor, cea a cărturarilor, cea a teologilor,

tirania femeilor din haremul lui. Ei gem cu toţii sub regimul îndatoririlor lor, regimul propriei lor puteri, regimul ideilor lor. Bine, dar de ce să ducă tirania prin definiţie la o neîncredere nemăsurată, la o răcire şi încremenire a afectivităţii, la lipsa de dragoste? Ca să începem, mai există care şi o tiranie nevinovată? Aceasta o poţi constata la copii şi nu numai la copii.

— Fireşte – răspunse Simonetti, enervat.

— În cântul al doilea, tema tiraniei este legată şi de imaginea unui copil tiranic. Cu asta am început: cu tirania şi cruzimea ing. enuă a copilului, cu indiferenţa copilului. Împăratul nu era un om chiar cu totul candid. Strămoşii lui fuseseră suverani, el însuşi era fiu de suveran, sarcina lui era să conducă în mod despotic o mare împărăţie, era uzual pe atunci ca adversarii din propriul cerc să fie înlăturaţi, comportarea lui, adeseori nemaipomenit de dură şi de crudă în ochii noştri, era pe atunci ceva de la sine înţeles, şi totuşi trebuie să fi simţit că tirania lui îl îndepărtează tot mai mult de viaţă, şi pe măsură ce îmbătrânea, asta trebuie să-l fi durut. O brută ca Ezzelino, păros de sus până jos, poate că n-a suferit conştient de pe urma cruzimilor lui absurde, dar împăratul era un om simţitor şi civilizat.

— La urmă, pune să fie căzniţi şi măcelăriţi sub ochii lui nişte nevinovaţi. Porunceşte să fie opăriţi cu apă clocotindă şi jupuiţi, ca porcii, adică nici măcar ca porcii, pentru că aceste animale sunt jupuite abia după ce au fost ucise. De ce face asta?

— Am arătat în poem.

— Da, dar vreau să aud răspunsul din gura ta.

— Împăratul este bătrân şi deznădăjduit. Se simte uzat şi epuizat, lipsit de dragoste şi de vitalitate. E un om care vrea să ştie, dovadă experienţele lui ciudate. Pune să fie măcelăriţi fără niciun motiv oameni cu totul nevinovaţi, ca să vadă dacă mai poate să simtă milă. Îşi impune sieşi o grea încercare. Face o faptă neomenească, ca să se poată simţi om.

— Măsura în care o fiinţă este om depinde pentru

tine de măsura în care poate simţi milă?

— Mila nu e decât un cuvânt. Pe mine mă interesează capacitatea de a participa la simţămintele altora, capacitatea de adaptare a propriului ritm de viaţă la cel al altora, capacitatea de a fi o părticică a lumii. Conştient, nu inconştient, pentru că o participare inconştientă duce lesne la calamităţi.

— Şi crezi că acest despot luminat din secolul al XIII-lea a bănuit, întocmai ca tine, existenţa vreunei legături între tirania neînfrânată şi lipsa de sentimente, de dragoste, de viaţă?

— Am făcut uz, cât am putut de mult, de fapte, dar n-am încercat să reconstitui viaţa interioară a unui personaj istoric sau sentimentul de viaţă în cercul din jurul lui Frederic. În poem se contopesc între ele diferite epoci, şi n-am încercat decât să expun diferite ritmuri sau mişcări ale vieţii.

— Să vrei să simţi că eşti în viaţă şi să vrei să fii fără viaţă.

— Asta este una din acele mişcări impenetrabile. Orice tiranie se bazează pe teamă şi se mişcă în mod inevitabil în direcţia lipsei de viaţă: sisteme, legi, teorii, birocraţie. Tiranul se străduieşte să creeze certitudini, ceea ce este necesar ca să poată supravieţui, dar pe măsură ce numărul de certitudini creşte, slăbeşte sentimentul că e în viaţă, slăbeşte vitalitatea, slăbeşte contrastul cu realitatea şi slăbeşte şi sentimentul de libertate. Există, în această privinţă, un hotar critic. Şi există o mişcare contrarie. Fiecare vrea din când în când să simtă cât mai intens cu putinţă că e în viaţă. Această senzaţie, când este mai puternică decât oricând? Contactul cu realitatea, când este mai puternic ca oricând? De îndată ce eşti atins în certitudinile tale şi eşti silit să le lepezi. Să te îndrăgosteşti este un mod de a cunoaşte această situaţie. Prin patimă, această armură de certitudini este sfărâmată şi atunci poţi deodată să-ţi trăieşti viaţa cu toată intensitatea. Este excitant să plonjezi în mare de pe o stâncă înaltă, după ce ai şovăit îndelung, pentru că te joci

într-un mod relativ sigur cu ultima ta certitudine: cea de a şti că eşti în viaţă. Violenţa este un mod de a te face pe tine însuţi să simţi că eşti în viaţă. Excesele care însoţesc faza decadentă a unei culturi le poţi socoti ca fiind nişte excitante extreme, de care unele persoane au evident nevoie pentru ca să se mai poată convinge de propria lor vitalitate. Decadenţa este un fel de desensibilizare.

— Atunci hai să bem pentru dragostea de viaţă a lui Cola Pesce, care le stropea pe lăptărese cu sămânţa lui, se îmbăta când avea vin, muncea când n-avea încotro şi ucidea ca să nu moară el.

Se întunecase. Simonetti îl plictisise pe vechiul său prieten cu observaţii despre libertatea lăuntrică, dar Zuccarelli îl iertase, pentru că ochii lui Andrea erau frumoşi când se înflăcăra şi, în plus, Andrea avea nevoie de asemenea prostii pentru ca să poată scrie un poem bun. Evocară amintiri referitoare la sejururile lor comune în vila de la Ravello şi admirară culorile cerului de seară. Îl felicitară pe bucătarul restaurantului, îl felicitară pe proprietarul restaurantului împreună cu bucătarul şi cu stabilimentul, şi glumiră cu Pasquale, tânărul ospătar. Atmosfera fu plină de atmosferă, atitudinea prietenoasă fu plină de prietenie, iar dacă lipsi ceva, atunci acel ceva fu pur şi: simplu ceea ce lipsea întotdeauna când erau împreună.

Zuccarelli devenise melancolic şi se gândea la bezna din jurul stâncii. Simonetti avu grijă, involuntar, de mişcarea contrarie, şi încercă să-l amuze cu o relatare despre crescătorul de şoimi, pe care, după o lungă căutare, îl găsise în Abruzzi. Piazza Cavour era pustie, tânărul Pasquale stătea în golul luminat al uşii restaurantului, imâtându-l întru totul pe ospătarul adult (picioarele puţintel depărtate, mâinile la spate), şi putu chiar să caşte plictisit, în dosul unei mâini ridicate cam prea târziu. Zuccarelli simţi întunericul din jurul stâncii, şi deodată, inspirat de un pasaj din poem, dori foc şi făclii, dar făclii vii. Stătea călare şi dădea ordin ca toţi locuitorii din Sutri să fie unşi cu smoală. „Aruncă-i în smoală şi dă-le

foc! să ardă ca nişte făclii şi azvârliţi-i de pe ziduri! Azvârliţi-i de pe ziduri, am spus, pentru că vreau să văd foc, foc în această noapte fără sfârşit! 8

— Să mai bem în memoria mătuşi-mi – zise Zuccarelli, ridicându-şi paharul.

— În memoria mătuşi-mi, care mi-a împrumutat mâneca ei. În memoria mătuşi-mi, Dumnezeu s-o ierte. Mi-a împrumutat mâneca ei.

— S-a supărat?

— Nu; tocmai asta e: nu s-a supărat. Nu m-a mustrat, nu m-a tras de urechi, nimic din toate astea. S-a uitat – la mucii de pe mânecă şi i-a lăsat acolo.

— Poate că nu-ţi mai aduci aminte că s-a supărat.

— Ei şi? îmi aduc aminte de mătuşă-mea, Dumnezeu s-o ierte. Mi-a împrumutat mâneca ei, ca să-mi şterg cu ea mucii, şi nu s-a supărat.

Simonetti simţi că tristeţea lui Zuccarelli îl enervează şi îi fu ruşine de această enervare. Cine îi dădea dreptul să-l judece pe Zuccarelli? Ce ştia despre el? Trebuia să-l accepte aşa cum era.

— Ah, Andrea! Mătuşile mele, nefericitele mele mătuşi isterice! Trei asemenea exemplare în casă şi nu mai faci nici doi bani toată viaţa. Dar le-am iubit. Nu ştiu dacă le-am. iubit şi nu ştiu nici măcar dacă am fost vreodată copil. Nu te jena. Îţi depăn crâmpeie din romanul vieţii mele. Copilul care eram nu mai există. Şi poate că n-am fost niciodată copil. Eram precoce şi socoteam obligaţia de a fi copil ca pe o funcţie, asta îmi mai aduc foarte bine aminte. Chiar şi în vremea aceea, adulţii iubeau un copil, pentru că mai putea să fie naiv. Asta nu mi-a scăpat din vedere, şi am socotit că e de datoria mea să mă comport cu naivitate. Uneori mă prefăceam naiv numai ca să-i fac pe adulţii aceia trişti şi morocănoşi să râdă în corsetele lor. Da, în primii mei ani de viaţă am fost uneori mărinimos, acolo, în casa aceea mare şi dărăpănată, cu o mamă de fier, care chiar trebuia să fie de fier, deoarece surorile ei erau molii ca papara şi deoarece soţul ei prefera să stea în biroul lui. Iar el, bietul om, prefera să stea acolo, deoarece

ea era de fier. N-ai să crezi, dar taică-meu răbda de foame uneori timp de două mese, în biroul lui, pentru că atâta timp cât el stătea acolo, nu i se dădea nimic de mâncare, aşa era regula. Da, în primii mei ani de viaţă am fost mărinimos. Ah, Andrea, ar trebui să tindem spre perfecţiune, dar suntem prea proşti pentru asta, prea slabi, prea superficiali şi prea laşi… Poezia… Ah, toată poezia de care avem nevoie, nu e oare gata scrisă? Poezia… Lucrarea ta mi-a plăcut, pentru că, oricum, este ceva scris de tine, ceva scris de acel Andrea pe care îl urmăresc de zece ani cu o admira ţie crescândă. Dacă nu bagi de seamă, îţi frângi încă o dată gâtul. Regimul ideilor? Mi-a plăcut, dar am fost nevoit din nou să constat că interesul pentru ficţiune mi-a dispărut. O singură pagină din Tacit, o singură pagină din Suetoniu, atârna în cântar cât cincizeci de pagini de roman istoric. Ştiu că n-ai vrut să fii istoric şi nu mai revenim asupra acestei chestiuni. Dar eu vreau stânca pleşuvă, faptele, faptele mărunte şi simple, iar tu n-ai voie să iei asta în nume de rău, pentru că sunt bătrân.

— Nu eşti bătrân. Eşti încă sănătos tun şi mai poţi să munceşti ca un cal.

— Ah, calul de căruţă! Cine îmbrăţişa mereu un cal de căruţă în mijlocul străzii? N-are a face. Sunt bătrân şi vreau stânca pleşuvă, faptele, faptele mărunte şi simple.

— Şi când încep faptele mărunte şi simple să însemne ceva pentru tine?

— Ce trebuie să spun ca să-ţi fie pe plac?

— Faptele nu pot însemna ceva pentru tine, nu te pot mişca, decât dacă eşti în stare să le vezi într-un anumit fel. Nu e vorba de nasul mucos şi de mânecă.

— Ba da, acum e vorba tocmai de nasul meu mucos şi de mâneca mătuşi-mi.

— Ceea ce te mişcă pe tine nu e nici nasul tău mucos, nici mâneca ei. Ceea ce te mişcă pe tine este felul în care vezi întâmplarea asta şi în care o trăieşti. A fost o trăire poetică. Mergi, şi mergi, şi nu se petrece nimic deosebit, dar deodată se produce o combinaţie neobişnuită: să-ţi

ştergi de muci nasul de mâneca ei, şi faci un mic salt. Se deschide o ferestruică şi afli profunzime şi corelaţie. Uite, un moment poetic pe strada principală din Sutri, o trăire poetică, aproape cea mai puternică.

— Mă uimeşti. Care e trăirea cea mai puternică?

— Trăirea cea mai puternică este să nu ştii care ţi-e trăirea. De aceea, primele minute ale unei întâlniri cu un necunoscut fac uneori asupra ta cea mai puternică impresie. Nu ştii precis ce se petrece cu tine, eşti în încurcătură. Alt exemplu. Eşti copil, vezi o fereastră şi vrei să fie cineva la fereastră şi să-ţi facă semne, dar nu-ţi dai seama de această dorinţă. Eşti copil, priveşti timp de o oră o fereastră fără să ştii ce vrei, şi asta te întristează. Mai târziu te întrebi cum de ai putut, pentru numele lui Dumnezeu, să priveşti timp de o oră o fereastră.

Zuccarelli fu într-adevăr uluit, deoarece îşi aduse aminte că numai cu vreo câteva ore mai înainte, în salonul casei ţărăneşti dărăpănate, dorise să vadă pe cineva la fereastră, pe cineva spre care să alerge.

— Îmi aduc aminte de mătuşă-mea. Mi-a împrumutat mâneca ei. Ah, Andrea, plonjăm şi plonjăm şi tot mereu gândirea ni se zdrobeşte de aceleaşi steiuri. În fundul pasiunii noastre găsim veşnic aceleaşi paradoxuri. La ce bun momentul poetic, saltul, emoţia, adâncul, corelaţia? îmi aduc aminte aici de mătuşă-mea, Dumnezeu s-o ierte. Cât timp o mai simt, mă mai gândesc la ea, scriu ceva despre ea? Iar limitele sufletului nu sunt atinse, pentru că ceea ce are el de explicat este inepuizabil. Şi totuşi, unii încearcă. Puneţi pana jos, agnosticilor şi credincioşilor, scepticilor şi cinicilor, materialiştilor şi idealiştilor, mizantropilor şi reformatorilor, puneţi pana jos! în următorii o sută de ani nu mai trebuie scris nimic. Ce tablou jalnic: veşnic acelaşi alai de caractere şi veşnic aceleaşi temperamente! Şi fiecare îşi pipăie pereţii propriei închisori, ai propriei capacităţi imaginative. Şi ce află? îmi aduc aminte aici de mătuşă-mea. De mii de ani folosim aceleaşi comparaţii ca să ne descriem închisoarea şi nu ne descriem decât pe noi înşine. Eu vreau stânca

pleşuvă. Îmi pun mâna pe stânci şi simt căldura rămasă în ele din timpul zilei. A, nu, n-am nevoie de stânci. N-am nevoie de lume. Tâlharule! Vino repede! Te amuz? Pasquale cască; s-a strâns de la toate mesele.

Simonetti îşi puse mâna pe o mână cu vine albăstrui a lui Zuccarelli. „Ah, bătrâne!" Iar Zuccarelli se hotărî să suporte acea mâna pe a sa, ca pe o muscă, şi s-o ignore.

— „Bătrâneţea e o ruşine – zise el în continuare.

— N-avem nevoie să ne învârtim după coadă, e o ruşine să fii un sac uscat, plin cu ciolane. Încetul cu încetul dispar chiar şi cele mai scumpe sentimente, ca nişte nume pe care le uiţi. Trec zile întregi fără un sentiment notabil. Mi se întâmpla regulat ca, în anumite împrejurări, sănii mai amintesc doar care sunt sentimentele adecvate sau aferente. De sentimentele pe care odihna de seară obiş nuia să mi le evoce, îmi mai pot aduce aminte, da, dar râu le mai am. Nu le mai am.

Simonetti îşi privi ţintă mâna dreaptă, care se mai afla încă tot pe mâna lui Zuccarelli, şi fu ferm hotărât s-o lase acolo. „Plânge-te, trăncăneşte, strigă, bătrâne!" Se gândi la un restaurant din Roma, unde, la o fereastră, sub lista de bucate, era instalat un acvariu. Uneori se aflau în acel acvariu cinci-şase raci unul peste altul, mişcându-şi alene foarfecile, şi păreau că nu sunt conştienţi de prezenţa celorlalţi.

— Dar asta are şi avantaje – îl auzi Simonetti pe Zuccarelli că spune – această dispariţie a sentimentelor, după cum are avantaje să te vezi scăpat de acel dictator nebun dintre picioare. Nu de mult mi-am imaginat ceva nostim, Andrea. Ceea ce tu numeşti: o idee jurnalistică. Una din mătuşile mele isterice avea obiceiul să se plimbe prin pădure cântând. An după an, mătura potecile cu veşmintele ei lungi, ridica braţele, şi cânta, ca să devină una cu pădurea. Pădurea nu făcea nimic. Mătuşă-mea îşi întindea braţele spre soare, iar soarele cobora încetişor sub orizont. Dar ea cânta, mai ştia încă să cânte cu foc, şi rătăcea prin pădure, prin pădurea prăfoasă şi nemişcată. Bomba atomică nu exista încă. Înţelegi? Dorinţa ancestrală

a părţii sentimentale a omenirii, de a se topi într-o lumină orbitoare, poate fi dusă acum la îndeplinire. O singură convorbire telefonică este suficientă. Biata mătuşă Emilia, dacă ar fi putut să spună asta! Un fulger, unde de şoc, şi o incandescenţă atotmistuitoare. Îndeplinirea acestei dorinţe, noi, ca să spunem aşa, am urcat-o în pod. Prea proşti, prea slabi, prea superficiali şi prea laşi. De parcă am fi cedat definitiv neputinţei noastre de a trăi şi de a fi noi înşine plini de viaţă. Biata mătuşă Emilia! Să fi fost mâneca Emiliei? Ce importanţă are? Tâlharule! Vino repede. Devin plicticos. Ci dă-ţi paharul pe gât; vreau să mă duc la culcare. Pasquale! Vino-ncoa', băiete!

Se sculară, concomitent şi cu aceeaşi senzaţie: fiecare din ei avea impresia că lasă pe masă o mână moartă.

La Sutri se făcuse linişte deplină. Apa picura din nările şi boturile capetelor de lei şi zgomotul făcut de căderea apei îi urmări pe Zuccarelli şi pe Simonetti în timp ce mergeau tăcuţi pe strada principală. „Dă-i drumul", îşi zice Simonetti, „dă-i drumul". Dar în faţa intrării liotelului, Simonetti mai făcu o încercare neîndemânatica de a-l determina pe Zuccarelli să înnopteze în casa ţărănească. Era acolo un pat, erau pături destule, iar în vatră. se putea face foc pentru noapte. Zuccarelli respinse enervat propunerea: el nu dormea niciodată în casa altuia.

După despărţire, Simonetti se grăbi spre fântână cu capete de leu şi se spălă pe faţă şi pe mâini. Stătu jos pe bordura havuzului până se mai calmă. În piazza Garibaldi se sui în maşină, eliberă frâna de mină şi începu să sufle în parbriz, aşa cum făcuse altă dată Leda. „Suflă, Leda, mai tare, trebuie să sufli mai tare!" Simonetti suflă cu 4 oată. puterea în parbriz, şi maşina începu să lunece încet, pe piaţa în pantă, spre poarta oraşului.

TORSURI

ÎN SFÂRŞIT APĂRU SOARELE DEASUPRA PARA petului grădinii de pe acoperiş. Hanna Piccard stătea într-un şezlong sub unul din oleandri, şi numai capul îi ieşea din pătura în care se înfăşurase. În noaptea aceea nu

putuse să doarmă, în ciuda sedativului pe care îl luase, a celor trei pahare de porto, a celor patruzeci de pagini din „Mai aproape de tine”, a celor o sută de paşi energici într-un hârdău cu apă rece ca gheaţa, şi a plimbărilor prin casă. Stătuse ore în şir în întuneric, privind obiecte care erau la fel de vagi ca şi presimţirile ei. Nimic nu putuse s-o facă să doarmă, nici măcar renunţarea la dorinţa de a dormi. În cele din urmă se târâse până în grădina de pe acoperiş. Când în sfârşit soarele apăru deasupra parapetului, îşi aduse aminte că, în urmă cu un an şi mai bine, plutind în velierul lui Pittakos, pe o mare furtunoasă, îşi ridicase braţele în aer ca să salute soarele.

— Sutri.

Şi la Sutri salutase cândva soarele, după ce se trezise pentru prima dată în patul din salonul cel mare, sub cortul făcut din pânză de velă. Seara târziu se suise cu Andrea şi cu Leda pe cărarea de pe colină, până la casa ţărănească – stele de la orizont la orizont – mergeau toţi trei într-o cupolă de constelaţii luminoase.

— Mâine îţi arătăm tot – spusese Simonetti.

— Am să te prezint paznicului de lemn dintre copaci.

— Bun băiat. Sper să pot dormi. Prima mea noapte într-o casă necunoscută. Nu dorm niciodată.

— Aici nu există insomnie – susţinuse Simonetti.

— Vom vedea.

Mirosul casei îi plăcu. Era după miezul nopţii, dar Simonetti stăruise să mai aprindă focul în vatră. Leda se lipise de Hanna, cu chipul luminat de flăcări, şi îi cuprinsese un genunchi cu braţul, foarte somnoroasă şi foarte tandră. Se culcaseră toţi trei în patul cel mare, şi acolo îi mărturisise Simonetti Hannei dragostea sa, în faţa unei sfori şi a unui scripete: cu ajutorul sforii şi al scripetelui puteai să faci să coboare acoperişul de cort din pânză de velă, tivită cu sârmă de fier. Hanna se culcase la mijloc şi era prea fericită ca să poată dormi. În cele din urmă apucase sfoara, coborâse încă puţin acoperişul de cort şi după câteva clipe adormise.

La primele raze de lumină o trezise ciripitul

păsărelelor. Leda se dezvelise şi stătea culcată pe burtă. Andrea zâmbea în somn. Ferestrele camerei erau deschise şi pentru prima dată văzu Hanna la lumina zilei pardoseala de lemn, masa, lemnul lucios al şifonierului, frescele spălăcite de deasupra uşilor, şi frânghiile de rufe, pe care se aflau două rândunele ce-şi luară zborul şi făcură rotocoale prin cameră când Hanna ieşi târâş din cort. Cu halatul lui Andrea pe ea, Hanna se aplecă peste parapetul unei ferestre: o terasă, ghivece cu flori pe balustradă, măslini pe povârnişuri. În depărtare, mult deasupra colinelor pierdute în ceaţă: Sutri pe stânca lui.

Lângă uşa bucătăriei se aflau două cizme de cauciuc, ca şi cum ar fi fost pregătite pentru ea, şi atunci Hanna îşi vârî picioarele goale în ele. Străbătu curtea interioară mergând prin iarba umedă spre paznicul dintre stejari şi îi dădu din cap, cu timiditate. În copaci cântau păsărelele, foarte tare şi fără să le pese. Hanna dădu agale ocol casei. Gândurile ei erau alcătuite dintr-o singură şi mereu aceeaşi silaba: „Da, da, da”. Se ascunse după un boschet, ca să urineze în iarbă, şi după câteva minute îşi desfăcu larg halatul, cu un gest maiestuos, ca să i se arate soarelui.

Înapoiată în pat, sub pânză de velă transparentă, se aplecase cu băgare de seamă spre adormitul Andrea. Aşa îi plăcea cel mai mult să-l vadă: adormit, candid. Cel mai mult îi plăcea să-l vadă când se credea nespionat, exact ca prima dată, în acea dimineaţă de duminică între coloanele din faţa Panteonului.

La Sutri îl putuse observa, mult mai des decât la Roma, în starea lui naturală. Se apleca peste parapetul unei ferestre şi îl vedea jos, pe terasă, cu mâinile în buzunare, mulţumit. Ea stătea pe pământul uscat şi zgrunţuros de sub un măslin şi îl vedea la poalele colinei, unde, cu torsul gol, punea la locul lor cărămizile unui mic zid prăbuşit. La Roma, când ieşea din baie sub ochii ei şi se ştergea cu prosopul, îşi ţinea burta întotdeauna „cam. suptă, dar la Sutri nu. Dintre fotografiile pe care se aflau amândoi, cele mai multe fuseseră luate la Sutri, şi multe din ele înfăţişau o femeie care era atât de fericită, încât

îndrăznea să se uite la iubitul ei.

— Sutri, Sutri.

Dar era timpul să înceteze cu visurile şi să treacă la fapte. Insomnia Hannei era pricinuită de bărbatul care în ajun se întorsese seara târziu de la casa lui de ţară de la Sutri, masochistul, condamnatul la muncă silnică. Îl aşteptase. În frigider mirosea a salată, pe biroul lui se afla tava de porţelan chinezesc plină cu păhărele, lenjeria de pat fusese schimbată, pernele scuturate. Hanna îşi propusese să nu fie rezervată. „Vino-ncoace. Nu trebuie să-mi spui nimic, te cunosc, nu trebuie să-mi spui nimic şi n-am să mă reped la tine. Vino numai frumuşel acasă. Poţi să-mi şi povesteşti totul. Vreau numai să fiu lângă tine. Nu, nu vreau să fiu lângă tine. Ai luat masa cu Zuccarelli. Mai stai o zi la Sutri. Cel mai mult te iubesc când lipseşti. De ce nu mi-ai trimis o ilustrată?" îşi propusese să nu fie rezervată.

Când auzi în sfârşit sunetul paşilor lui în casa scării, Leda, pe care o ţinuse mult de vorbă, se dusese la culcare. Sunetul paşilor lui nu-i prezise nimic bun, şi de aceea Hanna nu îndrăzni să se ducă în hol. Ca să nu-i dea bună-seara. În ciuda împotrivirii ei lăuntrice, rămase în cameră, cu spatele spre uşă. Ţinea în mâini bucata de mărgean pe care i-o dăduse cândva Simonetti. Încă înainte de a-l fi văzut, avu impresia că-i simte ostilitatea.

— Iată-mă.

Vocea lui părea cea a unui om abătut, conştient de propria vină, a unui om care imploră. Hanna Piccard era încremenită de teamă, ca un copil, care, în patul lui, îşi închipuie că în cameră, în beznă, se află un intrus, şi care în cele din urmă e convins că e într-adevăr cineva acolo.

Simonetti trecu pe la spatele ei şi, în trecere, îi suflă în ceafă.

— Lasă asta.

Câteva minute, Simonetti stătu tăcut pe canapea.

— Aşa – zise el deodată, nonşalant şi vioi.

— Iată-l iar pe condamnatul tău de muncă silnică.

Hanna văzu cum îi alunecă din mâini bucata de

mărgean, ca într-un vis, dar mâinile ei nu făcură nimic ca s-o oprească. Se rupseră doar câteva crenguţe din mărgean. Când se aplecă pentru a lua de pe jos crenguţele, fu sigură că trebuie să „le azvârle numaidecât şi totodată îşi dădu seama că nu poate face asta. Avea să pună deoparte bucăţelele de mărgean, ceva mai departe, ca să le sustragă privirilor, dar până la urmă ele vor ajunge în una din punguţele de hârtie în care îşi păstra ilustratele, planurile, biletele de autobuz şi notele de plată de la hotel, adunate din călătoriile ei.

Veni vremea de a trece la fapte. Hanna Piccard plecă din grădina de pe acoperiş. În timp ce se îmbrăca în dormitor, trase cu coada ochiului spre Simonetti; acesta se trezise şi se zgâia la o bucăţică de hârtie pe care, în noaptea aceea, pe jumătate adormit, scrisese câteva cuvinte, devenite acum ilizibile. „Îmi tăinuieşte ceva”, îşi zise Hanna.

— Diseară e spectacolul acela al clovnilor – zise Simonetti, când Hanna era pe punctul de a închide după ea uşile glisante, pe care se afla pictat peisajul colinar din jurul orăşelului Sutri.

— Mergem să-l vedem?

— De ce să nu mergem?

— Teatro di Santo Spirito. Biletele sunt pe numele tău.

— Vii sigur prea târziu. Sunt convinsă că ai să întârzii.

— Cum vrei.

Pe la unu, Hanna Piccard stătea pe terasa sa preferată din piazza del Popolo. După ce comandase cafea şi coniac, îşi puse tampoane de vată în urechi, pentru că nu mai puteai suporta vacarmul circulaţiei.

— Osândit la muncă silnică – mormăi ea.

— Osândit la muncă silnică. Ar fi trebuit să te trimită un an la ocfia.

Poate că avea dreptate: uneori păreau într-adevăr doi osândiţi la muncă silnică, legaţi cu lanţuri unul de altul.

— Să vezi faptele cu ochii. Dar care sunt faptele?

Înainte de a vedea faptele cu ochii, mai avu timp să guste cu linguriţa caimacul cafelei, să dea pe gât un păhărel de coniac şi să comande un al doilea, pentru că, după o asemenea noapte albă, ăsta nu era un lux. Bău, şi privi obeliscul avariat de gazele de eşapament din mijlocul pieţei ovale. Simonetti îi povestise cândva că într-un vis răsturnase un obelisc instalat în clădirea unei şcoli, şi-şi atrăsese astfel mânia întregii lumi a arheologilor. O luase la fugă, dar se întorsese la şcoala aceea, ca să-şi ia o jachetă uitată acolo, şi fusese arestat. „Ce-mi pasă? N-ai decât să răstorni obeliscuri în visele tale”. Privirea îi fugi spre povârnişul împădurit de pe latura opusă a pieţei Pincio. Ura zeii fluviali colosali, cu muşchi monstruoşi, aflaţi lângă fântâna de la poalele colinei Pincio, şi-şi reînnoi ura. „Santa Maria di Montesanto. Santa Maria dei Miracoli”. Acestea erau numele bisericilor gemene cu cupole, situate pe latura sudică a pieţei. „Peste un an poate că voi fi uitat aceste nume. Ei şi? Nici fotografii, nici nume… Ce lasă în urmă?” „Via di Ripetto, via del Corso, via del Babuino. Ripetto, Corso, Babuino”. Numele a trei străzi care şerpuiau pe coline şi care debuşau în piazza del Popolo între cele două biserici cu cupole şi pe latura opusă. Pe vremuri fuseseră necesare demolări uriaşe pentru a se croi aceste străzi. Demolări uriaşe, da! Coniac! Azi ne dilatăm serios arterele. Santa Maria del Popolo”.

Acest nume nu avea să-l uite… Biata mătuşă Otilia, care îşi petrecea nopţile fără somn într-o cameră de pe Spaarne, privind tapetul! Acest nume nu avea să-l uite, pentru că intrase de multe ori cu Andrea la Santa Maria del Popolo, şi se îndreptase spre o capelă situată în una din navele colaterale, ca să contemple acolo două tablouri ale lui Caravaggio. Pe unul din tablouri era înfăţişat sfântul Pavel, tocmai căzut de pe cal, pe drumul Damascului, orbit de o lumină cerească. Hannei îi era milă de cal, care era foarte speriat, şi îi plăcea simpaticul slujitor care îl apucase de frâu. Pe celălalt tablou se putea vedea răstignirea sfântului Petru: acesta abia fusese legat de cruce.

cu picioarele îndreptate spre cer, aşa cum ceruse el, ca să nu moară la fel ca Domnul său. Interesul Hannei se îndrepta mai cu seamă spre slujitorii care se înclinaseră, cu frânghiile pe umeri, ca să salte crucea în poziţie verticală.

Dintre pictorii romani, Caravaggio se bucura de preferinţa Hannei. Oricât de neplăcută i se părea situaţia, Hanna se simţea atrasă de bărbatul care ba înfăţişa cu voluptate nişte băieţi din popor în chip de Bachus sau de Cupidon triumfător, ba se întorcea pocăit spre sihaştri, în maniera în care îşi picta Caravaggio modelele, Hanna ghicea adesea nebunie şi neputinţă: atitudinile corporale erau nefireşti, părţile trupului erau strâmbe. În soliditatea compoziţiilor lui Caravaggio, Hanna simţea o angoasă. Avea impresia că pictorul fusese un om care trăise pe tăişul unui cuţit, un om chinuit, morbid, un diavol religios. Poate că în tablourile lui, Hanna prefera să-i privească pe muritorii de rând, pe argaţi şi pe slujnice, ca să se sustragă forţei lui de sucţiune, poate că privirea i se îndrepta ca de la sine spre spectatorii dramei, pentru că nu voia să se deplaseze către sfinţi, mucenici şi anahoreţi – asta era mai degrabă ceva pentru Andrea – poate că prefera pur şi simplu să ia parte ca spectatoare la chinurile altuia.

În ziua aceea îl ura şi pe Caravaggio. Se gândi la tabloul lui: „David şi Goliat”. În mâna dreaptă, David îşi ţinea paloşul, iar cu stânga ridica, ţinându-l de păr, capul retezat al uriaşului. Din gâtul lui Goliat picura sânge, gura îi at. îrna larg deschisă, chipul îi era răvăşit. Deasupra rădăcinii nasului, chiar sub gaura pe care i-o făcuse în frunte piatra lansată din praştia lui David, pielea se chircise în riduri adânci. Durerea, care i se putea citi pe faţă, era mult mai mult decât o durere pur fizică. Chipul lui Goliat, chipul uriaşului ucis, era socotit a fi un autoportret al lui Caravaggio.

— Autocompătimire, numai autocompătimire – sâsâi Hanna Piccard, iar Michelangelo di Caravaggio ar fi putut să i se alăture.

Picioarele ei netede, întotdeauna depilate cu

îngrijire, se dezveliră până cu mult deasupra genunchilor, când se răsuci în jos în fotoliu. Hanna trase spre ea, cu vârfu? pantofului, un scaun, şi-şi puse picioarele pe el. Apoi bău. Osândit la muncă silnică, osândit la muncă silnică! „Cum poţi să mă jigneşti! Ah, Andrea, Andrea, de ce ne paralizăm în halul ăsta unul pe altul, de ce suntem atât de pretenţioşi, de ce nu putem fi mulţumiţi decât cu o Cântare a Cântărilor?”

— La chestiune.

Dar înainte de a ajunge la chestiune, Hanna Piccard îşi mai îngădui o minune: maşinile din piazza del Popolo, cele zece mii de maşini care treceau în douăzeci şi patru de ore prin piaţă, se prefăcură într-un convoi de pelerini, veniţi din nord. Intrară în oraş prin porta Flaffiinia, cântând, după un marş de multe săptămâni sau luni, şi, ajunşi în piaţă, fură copleşiţi de prima vedere a Romei r Santa Maria del Popolo, scările şi pinii de un verde închis de pe povârnişul colinei Pincio, cupolele bisericilor Santa Maria dei Miracoli şi Santa Maria di Montesanto, acul de piatră din mijlocul pieţei, acoperit cu semne tainice. Pelerinii îngenuncheară ca să-i mulţumească Domnului că au ajuns cu bine şi se rugară cu ochii deschişi, pentru că fuseseră preveniţi să se ferească de hoţii de buzunare.

— Şi iată-l pe Joe Kurhajec.

În faţa terasei se oprise un Fiat alb: maşina care, cu o jumătate de an în urmă, pornise singură, fără şofer, pe o stradă în pantă, urmărită cu privirea de trei bărbaţi care cărau un bloc greu de piatră. Când capul roşu, ars de soare, al lui Joe Kurhajec, apăru deasupra acoperişului maşinii, Hanna îşi aduse aminte că atunci maşina lunecase foarte aproape de picioarele ei şi că se oprise când se izbise de zidul unei case. Hanna Piccard se lăsă sărutată de sculptor pe amândoi obrajii, şi, într-o mişcare necontrolată, şterse cu degetul sudoarea de pe buza lui superioară, aşa cum voise să facă şi la prima lor întâlnire, „emoţionată de pornirea tinerească de care Joe Kurhajec pare» îndemnat şi acum.

— Mi-au sosit statuile!

— Stai cuminte, bătrâne. Nu aud nimic.

Începu să-şi scoată din urechi tampoanele – o substanţă trandafirie, cam păroasă şi cu aspect de ceară – şi zâ4

roşi, deoarece îi fu ruşine că e nevoită să facă această operaţie în prezenţa lui.

— Mi-au sosit statuile.

— Ce ţi-au sosit?

— Statuile.

— Care statui, Joe?

— Hanna! Statuile mele greceşti, torsurile!

— Stai jos, bătrâne. Vin de departe.

— Şi eu vin de la Neapole. N-am dormit azi-noapte. A fost cea mai lungă noapte din viaţa mea. Dar statuile sunt acum în magazie şi vreau să ţi le arăt.

— Mai întâi o sticluţă de vin.

Scârţâitul fotoliului de răchită sub greutatea trupului lui Kurhajec, generozitatea cu care umplea el fotoliul, îi făcură bine Hannei. Îi ceru ospătarului o sticlă de vin. Kurhajec începu să-şi povestească expediţia. Îşi petrecuse noaptea pe un chei din portul Neapole, în lada unei camionete luate cu chirie. În toiul nopţii nu mai putuse să rabde şi se dusese la bordul vasului grecesc de transport ca să-şi arunce privirea în încăperile abia deschise. Băuse ceva cu radiotelegrafistul, care fusese în oraş, şi aşteptase împreună cu el ivirea soarelui.

— Aproape toată noaptea m-am gândit la drumul pe care l-am parcurs. Am văzut cele două lăzi în cala vasului şi mi s-au părut sicrie. Anii zboară.

— Ei şi?

— Acum şase ani m-am dus cu Andrea şi cu Leda la Florenţa, cu maşina, ca să văd în capela Medici statuile lui Michelangelo. Pe drumul spre Florenţa, Leda a stat tot timpul între picioarele lui Andrea, cu nasul lipit de parbriz.

— Iar în capelă, eruditul tău prieten ţi-a spus, fireşte, cele necesare despre simbolismul statuilor – zise Hanna, ca să-l tachineze.

Nu, n-a avut nevoie. Mie nu-mi trebuiau toate acele

amănunte. Eu n-am paie în ochi.

— Nu ţi-a explicat într-adevăr nimic?

— Ba da, mi-a povestit, dinainte de a ajunge acolo, câte. ceva despre amenajarea capelei, despre simbolismul mormintelor şi al statuilor. Îmi amintesc numai că au o doză serioasă de filosofie neo-platonicianã. În capelă n-am vorbit mult. Andrea era nervos şi se ţinea la oarecare distanţă, pentru că voia nebuneşte, bineînţeles, să preţuiesc statuile la fel ca el. Mă istovise.

— Trei săptămâni de spintecat lemne la Sutri.

— Nici gând. În plus, pe atunci încă nu aveam casa aceea de la Sutri. Vizita la capela Medici m-a inspirat. Am simţit în statui o patimă emoţionantă, o enormă forţă şi un uriaş devotament, şi mi s-a părut că deasupra mea lunecă umbra unei făpturi măreţe, a unui condor, în dimineaţa următoare eram la ora opt în magazia mea. Ai văzut şi tu acele statui; nu? Nu ţi s-au părut şi ţie emoţionante?

— Eu nu mă las prea repede cuprinsă de emoţie, Joe.

— Şi sunt aproape doi ani de când am ales în peşteră blocul de marmură din care au ieşit la iveală torsurile. Andrea era de faţă şi ar fi trebuit să fie azi dimineaţă acolo când au fost scoase lăzile din cală. Nu mă mai duc niciodată înapoi în insula aceea. S-a terminat.

— Nu cred.

— Trebuie să ştii să rupi cu trecutul.

— Începi să îmbătrâneşti, Joe.

— Cum ţi-a dat asta în gând? Eu întineresc mereu, şi către sfârşitul vieţii trag nădejde să fiu iarăşi copil, un copil cărunt.

— Am să vin să te văd, oriunde ai fi atunci, Joe, am să vin să te văd.

— Hanna luă mâna lui Kurhajec şi şi-o apăsă de obraz. Apoi săltă în sus un braţ devenit între timp mai greu, şi arătă soarele.

— Soarele. Oricât îmbătrâneşti, oricât te ramoleşti, atâta timp cât mai poţi să simţi pe obraz căldura soarelui, nu vrei să mori. Asta e părerea mea.

— Umplu paharele pentru a doua oară până la buză

cu vin de Frascati.

— Mai spune-mi ceva despre drumul pe care l-ai parcurs.

— Acum aproape doi ani băteam cu mâini tremurânde icurile în blocul de marmură, ca să-l despic. Un tors de bărbat şi unul de femeie. Voiam să le scot pe amândouă dintr-un singur bloc. Ştii cum se despică un bloc de piatră? Faci găuri în bloc pe trei feţe, de zece – cincisprezece centimetri adâncime. Pui un fel de pene în găuri şi apoi baţi în ele icurile. Loveşti icurile, eu băgare de seamă;

exact atâta cât să apară o fisură în piatră. Încă vreo câteva lovituri. Ai auzit vreodată cum geme o piatră?

— Nu, dar am auzit odată un bărbat cum râde în somn, iar azi de dimineaţă am văzut cum răsare soarele şi am auzit freamătul unui corp ceresc. Atâta vreme cât un om poate să simtă pe obraji căldura soarelui, nu vrea să moară. Asta e părerea mea.

— Îmi place să te aud vorbind astfel.

— Ai fotografii în buzunarul de la piept. Fotografii de familie? Arată-mi-le, îmi plac mult fotografiile de familie.

Hanna scoase un teanc de fotografii color din buzunarul de la piept al lui Kurhajec. Fotografiile erau luate pe insula grecească. Pe una era Kurhajec, pe un bloc de marmură, cu o apărătoare de praf pe nas şi pe gură, rezemându-se de un sfredel.

— Asta e în tranşee – îi dădu Kurhajec explicaţia, gata să alunece din fotoliu.

— Rosa, cartilaginoasa Rosa. Ce-i cu ea? Nu trebuie să-i arăţi şi ei torsurile?

— E în vizită la familia ei, afară din oraş.

— Tocmai – zise Hanna, râzând – şi acum ai nevoie de mine ca să-ţi admir statuile.

— Da – recunoscu Kurhajec – am nevoie de o femeie ca să le admire.

— Eşti mişcător. Dar eu nu prea ştiu să admir, Joe.

— Am să te învăţ. În plus, n-are să-ţi vină prea greu să-mi admiri statuile, pentru că sunt capodopere.

Hanna Piccard tot se mai uita încă la fotografia Rosei şi fu geloasă pe această femeie, care se dedicase cu toată convingerea soţului, copiilor şi gospodăriei ei. Duminica şi-l îmbrăca pe micuţul Pepe ca pe un băieţaş de pension: pantaloni scurţi până la genunchi, ghetre albe, un guler şi un papion care îl strangulau. Rosa stătea acolo, în lumina intensă a unei după-amiezi greceşti, la braţul lui Joe, cu două capete mai scundă ca el. Stătea acolo, mândră de bărbatul ei şi de operele lui, independentă, exact în locul în care voia ea să stea.

— Ah, Doamne!

Duioşia era pentru Pepe, un pruncuşor în pielea goală, stând la umbra unui copac, cu o pălărioară de soare pe cap, cu un rid adânc între sprâncene. „Ah, dacă aş fi gravidă!”, îşi zise Hanna. „Să mănânc scrumbii, scrumbii şi prăjituri cu frişcă, să urc scări anevoie, o deprimare plăcută, te simţi neglijată, plimbări de seară, fericire tăcută, şi pace, da, pace pe pământ, şi în mine o mare euforie”.

— Uite, fotografiile tale, ia-le – zise ea deodată.

— Vâră-le în buzunarul meu de la piept. Tu singură le-ai luat de acolo.

— Am spus: ia-ţi fotografiile.

Încet, provocător de încet, Kurhajec îşi întinse mâna spre fotografii, le luă şi le vârî în buzunarul de la piept. Hanna Piccard zâmbi când Kurhajec îşi suflecă mânecile vestonului şi chicoti când el, după aceea, căzu şi mai jos în fotoliu: încă un pic şi se va prăbuşi pe caldarâm.

— Mai povesteşte-mi ceva, Joe. Pentru numele lui Dumnezeu, cum ai scos pozele astea din camion? Maşina aceea n-a plecat singură.

— Am demolat aseară o parte din împrejmuire. Plecăm?

Din nou, Hanna îi luă mâna şi-şi apăsă de falcă falangele degetelor.

— Stai cuminte, bătrâne. Statuile nu pleacă şi-ţi promit că am să le îmbrăţişez. Dar acum ascultă. Ai un ţel: vrei să devii sculptor bun. Andrea are un ţel: vrea să

devină un poet bun. Amândoi aveţi câte un ţel.

— N-am chef de filosofie. Hanna.

— Nu cred că te-am văzut vreodată să ai chef de filosofie. Dar n-are importanţă. Aveţi amândoi câte un ţel.

— N-avem niciun ţel, doar că facem câte ceva.

— Nici asta n-are importanţă. Andrea mi-a arătat cândva mormântul fiului lui Goethe. Fiul lui Goethe a murit aici, Ia Roma, şi este înmormântat aici. Monumentul funerar este făcut de cel mai faimos sculptor al epocii… cum îi zice?… i-am uitat numele.

— Thorwaldsen?

— Se numea Thorwaldsen. Pe monument e scris aşa: „Aici odihneşte fiul lui Goethe, care s-a dus în moarte înaintea tatălui său”. Aşa e scris: Goethe jilius, fiul lui Goethe. Andrea spune, bineînţeles: „Nu mi se pare nostim să fii feciorul lui Goethe, eşti osândit să te ofileşti la umbra unui personaj mare şi n-ai să poţi niciodată să faci ceva bun”. Zic: Ei şi? Presupune că fiul lui Goethe a fost un om simţitor şi că a cunoscut toate sentimentele unui poet. Atunci ce-i pasă că n-a scris nimic? A cunoscut acele sentimente, le-a gustat, doar că n-a pus nimic pe hârtie.

— Ar fi trebuit să pună pe hârtie măcar o mică parte. Aşa nu merge, duduie.

— Ba merge – răspunse Hanna, negăsind un răspuns mai bun.

— Aşa nu merge. Omul trebuie să lupte.

— Pentru ce-ţi trebuie o femeie, Joe?

— Ţi-am mai spus că n-am chef de filosofie.

— Ca să-ţi admire statuile?

— Simţul tău de autopreţuire a fost slab astăzi.

— De ce-ţi trebuie o femeie? Hai, spune-mi.

— O femeie mă stabilizează. Şi mulţumită Rosei, m-am putut împăca în sfârşit cu viaţa. Ceea ce, de altfel, nu mi se pare a fi ceva pentru tine, un asemenea rol…

— Într-adevăr, te-ai înşelat amarnic, cândva.

— Mânioasa, îşi puse paharul gol pe masă.

— Ce vrei să spui?

— N-are importanţă.

— Ba are, duduie. Aş ţine mult să ştiu precis ce vrei să spui.

— Îţi spun că n-are importanţă. Împăcare, da. Acceptare, împăcare şi îndurare. Asta este poate singurul lucru pe care trebuie să învăţăm să-l înţelegem: ce este îndurarea. Asta e părerea mea.

După acest schimb de înţepături, tăcură o bună bucată de timp. Kurhajec se întrebă dacă atunci jucase în mod conştient rolul de codoş. Hanna Piccard pipăi inelul purtat de Kurhajec la mâna stângă (un inel pe care el îl cumpărase în Cambodgia), şi în cele din urmă încercă să şi-l vâre pe deget, deşi îi fu ruşine că e atât de nepoliticoasă. În timp ce trăgea uşurel de-inel, îşi aduse aminte deodată de o cameră în semilumină, de o rochiţă subţire şi de o căldură adormitoare. Se văzu pe ea însăşi cum stă între genunchii unui unchi şi cum trage de un inel, încercând să şi-l vâre pe propriul degeţel. Gândul că pe unchi îl durea, o necăjise.

— Lasă-mi inelul în pace, Hanna – zise Kurhajec, blând şi oarecum ruşinat; şi se întrebă dacă Hanna îşi dă seama că acest inel îl lega de Andrea Simonetti.

— Nu ţii la mine – mormăi Hanna Piccard.

— Mă-nnebunesc după capul ăsta îmbujorat al tău. Aşa e bine? De altfel, ascultă: am avut onoarea să mă întâlnesc cu domnul Federico Zuccarelli, Pentru prima dată în viaţa mea am asistat la vernisajul unei expoziţii, pentru că trebuie să fac în sfârşit cunoştinţă cu oamenii de care am nevoie ca să devin celebru, şi peste cine crezi că am dat?

— Păi ţi-am spus. Peste copilul acela alintat, pervers, frustrat.

— Mie mi-a făcut impresia de om fermecător şi distant. Un om cu propria sa judecată, nu un om din grămadă. Cunosc destul de bine oamenii, ca să pot constata asta. I-am spus că-l cunosc pe Andrea de ani de zile şi l-am întrebat ce mai face Andrea. „Andrea? Prea bine nu face niciodată, bineînţeles”, zice Zuccarelli, „are el însuşi grijă de asta”. Dar şi-a terminat în sfârşit poemul

despre împărat şi scafandru. Zuccarelli mi-a spus că l-a citit. Apoi am plecat.

Hanna Piccard îşi închise ochii pe trei sferturi: obeliscul din piazza del Popolo, pe care o bună bucată de vreme îl văzuse cum se mişcă asemenea catargului unei corăbii legănate de valuri, stătea pe loc. Corect. Acum înţelese ea cel puţin ce-i ţinuse el ascuns faţă de ea şi de ce fugise brusc la casa lui de la Sutri.

— Cât e de atunci? – se informă Kurhajec.

— Vreo două săptămâni – răspunse ea la noroc.

— Şi l-ai citit?

— O dată, Joe.

— Pentru numele lui Dumnezeu, cum de a fost posibil să ţină ascuns de mine asta? Nu mă mai duc niciodată la Sutri.

— Păi e dreptul lui.

— Am vorbit prea puţin despre asta, despre lucrarea lui, dar l-am sprijinit. Andrea nu se poate simţi legat – de alţii.

Se gândeşte în fiecare zi la tine, ştiu sigur, dar acum a devenit un om foarte dur, Joe.

— În ochii tăi, poate. În capela Medici parcă plângea. Şi foarte des am fost nevoit în ultimii ani să-i spun: „Nu trebuie să fii aşa de sincer; fii mai precaut”.

— N-am chef să spun prea multe despre Andrea. Dar ştiu că viaţa lui este alcătuită din mai multe compartimente, ca o corabie, şi că pereţii despărţitori dintre compartimente sunt impermeabili. Îl cunoaşte pe Zuccarelli de zece ani şi tu nu l-ai întâlnit încă niciodată.

— O dată da, dar îl cunoşteam de zece ani din povestiri. Aş putea să-ţi descriu pe larg casa aceea de la Ravello. Duritatea lui Andrea. Astea sunt mofturi! De îndată ce-i manifeşti un pic de simpatie, se arată gata să-ţi spună totul despre enigma lumii de azi; ăsta e el!

— Da, ca şi cum propriile emoţii sufleteşti nu l-ar interesa îndeaproape, ca şi cum nu s-ar simţi legat îndeaproape de el însuşi. Un om trebuie să poată ţine pentru el lucrurile cele mai importante din viaţa sa. Un om

trebuie să poată să tacă. Şi totuşi, domnul Simonetti poate foarte bine să tacă. A putut să-şi ţină ascuns chiar şi faţă de mine faptul că şi-a terminat lucrarea. Îl cred în stare de asta.

— A mai încercat şi altă dată să-ţi ascundă ceva?

— Ar vrea. Dar a fost cu neputinţă. Într-o clipă amiază am intrat în biroul lui. Adormise pe canapea, şi, în somn, se înălţase. Nu mă crezi? Plutea la vreo douăzeci de centimetri deasupra canapelei. La început n-am avut curajul să mă mişc, dar părea că pot să mă mişc fără să-l fac să cadă. I-am pus o carte pe piept, şi a rezistat: a rămas în aer. Încă alte câteva cărţi. Acelaşi rezultat, în cele din urmă m-am căţărat pe spătarul canapelei şi, cu multă, multă băgare de seamă, m-am culcat peste el. A rezistat: am plutit amândoi. După câteva minute am adormit. Când m-am trezit, eram amândoi pe canapea.

Kurhajec tăcu. Era mânios pe Simonetti: omul care urmărise ani de zile pas cu pas evenimentele vieţii sale şi care se numise adesea, în bătaie de joc, tălmăcitorul lui oficial de vise. Rosa îl stabiliza, dar era aproape cu neputinţă să vorbească aşa cu ea despre căsnicie, despre viaţa senzorială, sau despre munca lui, încât să ia naştere o anumită obiectivitate: forţa instinctelor – instinctul ei de posesie, şi al lui – era prea mare. Simonetti urmă rea pas cu pas evenimentele din apartament, dar stătea în afara lor, şi poseda în plus o intuiţie precisă şi deci putea să facă din când în când observaţii lămuritoare. În lunile scurse recent, Kurhajec trăise cu gândul că, fără să cunoască motivele, fusese repudiat de tălmăcitorul său oficial de vise.

Cu ochii înlăcrimaţi, Kurhajec privi ţintă inelul de argint care sclipea între degetele Hannei. Se gândi la zilele pe care le petrecuse cu Andrea şi cu Leda în casa de la Sutri. Încă din prima vară se statornicise următorul obicei: de îndată ce Kurhajec sosea în casă, se spăla pe mâini, îşi scotea inelul de argint de pe deget şi îl punea pe chiuvetă, spre perete, unde ceva mai târziu îl găsea Simonetti. Atâta timp cât se aflau în casă, Simonetti purta inelul, care părea

că-l schimbă: devenea mai blând, mai liniştit şi mai voios, şi gusta cu plăcere atitudinea ocrotitoare a prietenului său, care la Roma adesea îl irita. Cu puţin înainte de plecare, Kurhajec îşi regăsea inelul pe marginea chiuvetei.

Kurhajec îşi închise ochii, înduioşat de amintiri, înduioşat de această înduioşare. Timp de luni de zile studiase construcţia acoperişurilor unor vechi case ţărăneşti, ca să poată repara acoperişul casei recent cumpărate la Sutri. În prima vară restauraseră acoperişul. Kurhajec se revăzu limpede, în gând, cum stă, împreună cu Simonetti, călare pe coamă. Soarele ardea pe spinările lor goale. În jurul casei se vălureau colinele, şi, în liniştea după-amiezii, răsunau loviturile în surdină ale ciocanelor. Făcuseră un acoperiş nou şi-şi spuseseră unul altuia că are să ţină cel puţin o sută de ani.

— Hai să mergem – zise Hanna.

— Am să-ţi îmbrăţişez statuile.

Kurhajec îi făcu semn ospătarului să vină la plată şi îşi zise: „Frăţioare, nu mă las dus cu preşul!” Hanna Piccard plăti nota.

Statuile lui Kurhajec se aflau pe lăzile de lemn în care făcuseră călătoria din insula grecească până la Roma. Capul, braţele şi picioarele lipseau, dar torsurile trăiau, în pofida acestor amputări. Marmura albă şi încă neşte fuită avea un luciu mat în lumina căzută prin acoperiş, iar sugestiile generate de chiaroscuro erau numeroase.

I-Ianna Piccard se trântise pe scăunaşul de campanie şi aştepta. Deasupra capului i se balansau sute de ochi de păun, legănaţi de curent, ia. r sufb picioare i se hâţâna pardoseala magaziei, ca puntea unei corăbii. Kurhajec dispăruse instantaneu într-un colţ al magaziei, după iun paravan de lemn, şi aştepta şi el.

— Mai urmează. ceva, Joe?

— Stai cuminte.

Hanna privi torsurile printre gene. Părea că Joe Kurhajec îşi luase ca modele doi locuitori de la munte: ambele statui o făcură pe Hanna să se gândească la nişte trupuri greoaie şi îndesate, care urcă o cărăraie de munte,

cu paşi lenţi, dar siguri.

— Joe, încep să-mi pierd răbdarea.

— Stai cuminte.

— Să deschid robinetul?

Abia îi făcuse această propunere, şi începu clipocitul – un clipocit neobişnuit de lipsit de ruşine. Când, după câteva minute, îşi scoase degetele din urechi, se făcuse linişte.

— Gata?

— Stai cuminte.

Kurhajec se aşezase pe W.C., rezemându-se cu antebraţele de genunchi, şi-şi privea mâinile cu care scosese din piatră torsurile. Ou aceleaşi mâini îl apucase cândva pe un vietnamez, grav bolnav, pe care nişte camarazi voiau să-l azvârle dintr-un elicopter decolat şi arhiplin, şi fusese nevoit să-i dea drumul, ca să nu se prăbuşească şi el însuşi în gol.

— Ce faci acolo, Joe?

— Uită o clipă că sunt aici.

Pentru prima dată în viaţa lui, Kurhajec îşi privi cu atenţie mâinile cărnoase. „Astea sunt mâinile tale”, îşi zise. „Le-ai recunoaşte dacă le-ai vedea zăcând pe stradă?” Zeci. de trupuri de femei dezmierdase cu ele, şi sute de blocuri de piatră. Atinsese eu ele trupul rece al unui peşte-spadă, şi clapele maşinii de scris foarte grele Underwood (pe care o căra peste tot după el), pe nou-născutul Pepe, parapetele scării la Casa Albă, statuile de la capela

Medici, sarcofage etrusce, foarfeci, cuţite şi pistoale, chipurile unor morţi scumpi, cucuiul de pe fruntea maicăsii, mâinile unor prieteni pierduţi din vedere, fata din templul cambodgian, apa Pacificului, sânii mici şi tari ai Rosei, coaja unui arbore de plută. „Astea-s mâinile tale. Le-ai recunoaşte dacă le-ai găsi pe stradă?”

Nu era pe măsura lui Kurhajec să ia atâta distanţă faţă de el însuşi, să-şi rememoreze atâta trecutul, cu toate că în noaptea precedentă, la Neapole, meditase cel puţin o jumătate de oră la drumul pe care îl parcursese. După câteva minute îşi dădu seama cât de absurdă este această

contemplare a propriilor mâini, şi fu convins că Andrea Simonetti, în aceeaşi clipă, undeva la Roma, se gândeşte la mâinile sale. Prostii! „Vino-ncoace şi-ţi fac mâinile să trosnească. S-a terminat cu tine, băiatule. Aşa nu mă las dus de nas”.

— Nu ţi-e bine, Joe? Să vin să te iau?

Kurhajec îşi simţi gura lacomă şi goală şi se hotărî să se lase târât de o veche dorinţă: să se culce odată cu femeia celui mai bun prieten al său.

Merseră încet în jurul torsurilor. Hanna Piccard îl luase pe Kurhajec cu un braţ de mijloc, şi, în timpul mersului, îi trase, încet-încet, cămaşa din pantaloni, oricât îi era de ruşine că săvârşeşte o asemenea impoliteţe. Braţul de adolescent al lui Kurhajec se afla pe umărul ei. Deasupra capetelor lor, o rândunică zbura neliniştită pe lângă penele de păun.

— Trebuie să mă mai obişnuiesc cu ele – zise Hanna, arătând torsurile.

Bărbatul şi femeia alcătuiau o pereche armonioasă, asta era clar, dar Hanna nu avu nici timpul, nici răgazul necesar, ca să poată descoperi în ce raporturi reciproce se aflau. Pentru a putea cerceta acele raporturi, ar fi avut nevoie de diferite anotimpuri, de diferite stări de spirit. Hanna pipăi cu ochii bombamentele sânilor, curba şirii spinării, şi adâncitura umbroasă dintre fese. Se frământa ceva în acele trupuri.

— Le găsesc frumoase – zise ea în cele din urmă.

— Mulţumesc. Cumpără-mi-le.

— Cred că rândunica asta vrea să iasă.

— Cunoaşte drumul. Uite, aici am intrat prea adânc.

Kurhajec îşi puse degetele pe o fesă a figurii masculine.

rAcuş o turteşte”, îşi zise Hanna, şi începu să râdă.

— Uită-te.

— Nu văd, zău că nu văd, Joe.

— Râzând în hohote, lăsă să-i lunece două vârfuri de degete pe locul indicat.

— Nu simt. Dar e cea mai frumoasă fesă bărbătească

din lume.

— Mă aşteptam să-mi îmbrăţişezi statuile.

— Am spus eu asta? Zău? Bine, fac ce am spus.

Hanna Piccard îşi lepădă pantofii şi se sui desculţă pe lăzi. Kurhajec fu mirat văzând că Hanna nu îmbrăţişează torsurile pe din faţă, ci pe la spate. Şi îşi aduse aminte de ceea ce îi povestise cândva Andrea, că Hanna preferă să se lipească de trupul lui pe la spate.

— Rândunică, rândunea, ieşi din magazia mea. Uite gaura, acolo, acolo. Joe, deschide-i uşa; vrea să iasă.

După câteva minute, rândunica dispăruse din magazie. Hanna sări jos de pe lăzi, îl prinse pe Kurhajec cu o mână de cureaua de la brâu, şi cu cealaltă începu să-i descheie năsturaşii cămăşii. Toate gesturile pe care le făcea i se păreau imitaţii ale unor gesturi fireşti. „Puţin îmi pasă”. Fredonă. Kurhajec o lăsă câtva timp să-şi facă de cap. Îl ciupi de sfârcuri; degetele i se furişară spre subsuorile umede şi deodată îşi înfipse în acele adâncituri pumnii strânşi

— Am să te… Mai am ceva de primit de la tine.

— Ce ai de primit de la mine?

— Dumnezeu ştie. Nici asta n-are importanţă. Mă urăşti?

— Mă-nnebunesc după capul tău îmbujorat. Aşa e bine?

Kurhajec o prinse de păr şi o sărută pe sprâncene, pe ochi, pe buzele nemişcate şi neîncrezătoare. „Îi cam place să muşte”, îi povestise cândva Simonetti, dar Kurhajec nu-şi aduse aminte de asta decât abia după ce fusese prea târziu. Trase o înjurătură. Hanna fredonă.

— N-ai putea să întinzi pe jos cioltarele alea, Joe? Nu mă mai pot ţine pe picioare.

— Cioltare?

— Andrea mi-a spus că ai nişte cioltare în magazie.

— Cioltare? Nu ştiu să am. Pardoseala e destul de bună pentru tine.

— Şi alea ce sunt?

Hanna îi arătă păturile răvăşite într-un colţ al

magaziei. Kurhajec îşi puse mâna la spatele ei şi îi trase brusc bluza peste sâni.

— Totuşi nu ţii la mine – mormăi ea, respirând adânc şi apăsându-şi sânii de ştofa întinsă a bluzei.

— Totuşi nu ţii la mine, domnule Kurhajec.

— Da sau nu.

— Totuşi nu ţii la mine – sâsâi Hanna, dar nu cu răutate; îşi închisese ochii şi aştepta, şi aştepta bruta, bestia, adică nu o brută, nu o bestie, puţin îi păsa, numai să poată sta întinsă pe cioltarele alea, numai să fie scăpată de ea însăşi.

— Mă urăşti, simt că mă urăşti.

— Încetează cu trăncăneala asta! întotdeauna baţi capul aşa?

Kurhajec simţi că i se urcă sângele la cap şi, până să-şi dea seama ce face, o şi trântise pe jos. Hanna nu spusese nici circ. Cu un minut mai târziu, Hanna se afla pe jos, afară din magazie, între stivele înalte de maşini de spălat rufe. Auzi maşina lui Kurhajec că porneşte. După ce-şi stăpâni şocul, nu se simţi nemulţumită. Kurhajec îi dăduse o lecţie.

— Aşa-ţi trebuie – mormăi ea.

— Aşa-ţi trebuie, aşa faci tu. Adună-te, Piccard. Unde-ţi sunt pantofii?

După cină, Leda Simonetti se retrase în grabă în camera ei de la mezanin. Scoase la iveală broşura scrisă de un reporter sportiv despre concursurile de maraton înot, sărută coperta bleu-pal, se trânti, cât era de lungă, pe pat, şi-şi reluă visul cu ochii deschişi despre concursul Neapole-Capri-Neapole.

În acea după-amiază găsise în bibliotecă o cărticică despre maratonul înot şi descoperise în ea o fotografie a lui Jan Zocher. Iată-l, pe o trambulină, cu trupul uns cu grăsime, cu ochelarii de înot împinşi în sus pe frunte, iar alături se întindea spre el o regină a frumuseţii, în costum de baie. Se întindea spre el ca să-l sărute pe obraz pe câştigătorul concursului Santa Fe-Coronda după ce el parcursese înot cincizeci şi cinci de kilometri prin junglă.

În fluviul Parană, cel cu bulboane înşelătoare. Fotografia fusese luată în Argentina, unde maratonul înot se bucura, pare-se, de mare popularitate.

Leda răsfoise la iuţeală cărticica. Mai întâi un capitol despre echipamentul de concurs. Nişte ochelari de înot etanşi sunt necesari. Fără ochelari, se inflamează ochii. Scuipi în ochelari, le umezeşti rama şi îi apeşi cu putere pe faţă, încât între sticle şi ochi să se producă o rarefiere a aerului, iar cauciucul să adere etanş de pielea din jurul ochilor. Purtarea unor ochelari de înot provoacă de cele mai multe ori, după câteva ore, dureri de cap. După concurs, pielea din jurul ochilor e umflată. Comprese cu sare pe pielea înotătorului.

Antrenament: zilnic. După fiecare antrenament în lac, sau în râu, sau în piscină: gargară cu un antiseptic; neglijarea gargarei duce la bronşită cronică. Grăsime. Kilograme de grăsime unsă pe trup duc la căderea în desuetudine. Ca să se ferească de răceală, înotătorul obţine rezultate mai bune dacă are un strat de grăsime sub piele. Antrenament cât mai mult în apă rece, pentru a da naştere unui strat de grăsime subcutanat. Apă rece. Leda îşi aduse aminte de acea după-amiază de duminică, în martie, când îl văzuse pe înotător că plonjează în lacul Ussel, urmărit de o barcă. De aceea înota el în apa rece: ca să-şi facă un strat de grăsime.

Mâncare. În ziua dinaintea concursului, alimente bogate în amidon: pâine, cartofi, paste făinoase. În timpul concursului numai hrană lichidă în pahare care apoi se aruncă. Ceai călduţ cu mult zahăr, sau supă concentrată. Oprirea nu ţine mult mai mult de zece secunde. Nu mult mai mult. Zece secunde şi jumătate, domnule? După alimentare, înotătorii vor adeseori, subit, să iasă din apă. Ţipă că nu mai pot. Antrenorul din barca însoţitoare se face niznai.

Concursul. Uneori douăsprezece ore în apă. Barca porneşte pieziş în faţa înotătorului, antrenorul urmăreşte atent dacă nu sunt în apă epave sau alte obstacole, şi de obicei ţine sus, bine vizibilă de către înotător, o tăbliţă, pe

care îi indică de câte ori pe minut trebuie să bată apa cu braţele. Îi insuflă curaj. Când înoată în fluvii sau în mare, întâlneşte curenţi. Înotătorul rutinat recunoaşte traseul. O jumătate de oră de înot cu toate puterile şi să nu înainteze nici măcar cu un metru: contracurent. Unii înotători mi-au mărturisit că în timpul înotului avuseseră viziuni cu tot felul de delicatese, mai ales fructele şi băuturile la gheaţă ocupau primele locuri în acele viziuni.

Punctul mort. Omul cu ciocanul. Ciocanul? Vine întotdeauna. Pare că tot trupul ţipă de durere. Trupul se răzvrăteşte cu violenţă împotriva acestei absurde încordări a puterilor. „Pare că de braţe şi de picioare îmi atârna săculeţe cu plumb”, aşa mi-a spus Ahmed Fahid, uriaşul acela egiptean. Dar atletul de înaltă clasă se ridică mai presus şi îşi extrage tocmai din depăşirea unui eşec noi puteri şi un no. u curaj. Ca să-ţi intre ei adversarul, sau, mai bine zis, ca să-l intimidezi, trebuie să înoţi chiar lângă el, în partea în care respiră. Atletul care îşi vede adversarul că-l întrece atât de aproape şi într-un tempo foarte rapid, se simte bătut.

Fostul învăţător Jan Zocher ajunsese formidabil. Fost învăţător? învăţător sportiv tipic. În apă fluvială de viitură se poate întâmpla ca înotătorul şi barca însoţitoare să se ciocnească. Olandezul Jan Zocher a fost cândva victima unui asemenea incident: şi-a fracturat osul nazal. Nas fracturat, nas strâmb – acum Leda fu sigură că înotătorul se numeşte Jan Zocher: era omul pe care îl văzuse cum înoată în lacul Ussel, omul care la Schiphol stătuse la fereastră, omul care o ignorase în avionul spre Roma şi la banda transportoare. Asta o frapase pe ea cel mai mult din tot chipul lui: un nas strâmb.

— Un învăţător, dar un fost învăţător, asta contează.

Chicotind, Leda deschise cărticica, pentru ca să mai citească încă o dată pasajul final, extraordinar de mişcător.

„De ce”, aşa se întreba ziaristul în încheiere, „de ce înoată aceşti bărbaţi şi aceste femei atâţia kilometri? Ce-i mână spre această aparent atât de absurdă încordare a puterilor? Dolarii grei şi publicitatea sunt fără o îndoială o

răsplată importantă, dar nu totală. După atâţia ani de zile, caut din nou răspunsul. Bat la maşină aceste rânduri în balconul locuinţei mele, după miezul nopţii. Acum e linişte. Din fericire, vecinii mei s-au obişnuit cu ţăcănitul maşinii mele de scris. Din nou caut răspunsul. Ce-i mână pe aceşti atleţi să sacrifice adeseori totul pe altarul sportului lor? Ce-i mână să sfideze talazurile şi curenţii, căldura şi frigul? învineţiţi de plesniturile valurilor, cu ochii închişi, cu sare pe sprâncene, bâiguind în neştire, aşa sunt scoşi din apă. Ce-i mână? Ridic privirea în sus, spre stele, aşa cum am avut prilejul să fac în multe locuri de pa acest pământ, în tovărăşia înotătorilor. Bolta sclipitoare nu-mi dă răspunsul, dar stând în barca însoţitoare am simţit adesea un răspuns, un răspuns inexprimabil: privind trupurile care se înalţă şi coboară în apa albastră, braţele care vâslesc ritmic, şi gurile care ies mereu din apă ca să respire… Concursul Neapole-Capri-Neapole este o competiţie de renume mondial, şi pe drept cuvânt. Totuşi, maratonul înot nu se bucură încă în ţara noastră decât de prea puţină popularitate. Fie ca volumaşul de faţă să aducă o oarecare modificare a acestei situaţii”.

— Sfârşit – şopti Leda.

În camera de baie, Leda se jucă de-a regina frumuseţii. Purta un costum de baie, pantofi cu tocuri înalte, şi-şi petrecuse un mic prosop pe după gât. O estradă, o orchestră în fosa ei, o sală arhiplină, cu patru balcoane, proiectoare pe tavan, şi o regină a frumuseţii, dar regina frumuseţii nu îndrăznea: stătea în culise, tremurând, şi de umeri îi atârna mantaua de ploaie a credinciosului ei însoţitor. Orchestra cânta, dirijorul îşi scoase limba înspre ea, fascicule de lumină pipăiră estrada, om căutarea reginei frumuseţii, oare nu îndrăznea… pentru că venea de la mahala. Directorul teatrului o împinse până pe scenă, şi de îndată ce fata ieşi Idiin culise, un fascicul de lumină o şi prinse: acum regina frumuseţii fu nevoită să înainteze, înaintă, şi abia când ajunse în mijlocul imensei estrade, băgă de seamă că decolorata manta de ploaie îi mai atârna încă pe umeri.

Dar mantaua de ploaie fu hotărâtoare. Binoclurile fură puse la ochi, şi din o mie de gâtlejuri ieşi un suspin adânc: ce frumuseţe, dată graţie firească, deşi se simte că fata vine de la mahala. Şi fata mai putea să şi cânte! Asta nu ştia plină acum să facă decât credinciosul ei însoţitor. Ce cântă? Ce cânta? Da, un c'întec de la mahala, cânta un cântec trist de la mahala, cânta ca şi cum toată viaţa ei n-ar fi făcut altceva. Mantaua de ploaie îi mai atârna oare pe umeri? Da. Iar fata îşi cântă tot repertoriul ei de familie, un cântec după altul. Gâfâind, şi moartă de oboseală; nu, chiar atât de departe nu ajunse, în culise, directorul flutura un contract; nu, chiar atât de departe nu ajunse. Fata dădu un supliment şi emise acum strident şi pătimaş, nota finală. Apoi fu stingherită.

— Nu te supăra. Am niţică treabă aici.

Hanna Piccard se duse la chiuvetă ca să se fardeze, pentru a ascunde privirilor urmele unei nopţi nedormite şi ale beţiei, înainte de a se duce la Teatro di Santo Spirâţo. Era de treizeci şi şase de ore în picioare şi începuse să se simt cam obosită.

— Arăţi ca o regină a frumuseţii, Leda.

— Ce ţi-a venit?

Fata de la mahala, moartă de oboseală, se trânti peste rufele din coşul de răchită, ca să se îngroape acolo între flori.

Îşi scoase pantofii, cu mult talent, îşi trase picioarele în coş, mai auzi un pic, în depărtare, orchestra, dar apoi sentimentul de fericire dispăru. Tăcută, o măsură pe Hanna, care era îmbrăcată şic, şi fu trezită la realitate de unele zgomote cotidiene banale: curgerea apei dintr-un robinet, fâsâitul discret al unei periuţe de dinţi, saliva scuipată dintr-o gură care nu se prea pricepea să scuipe. „Când va învăţa în sfârşit femeia asta să scuipe ca lumea?: e – Cine e acum? – întrebă Hanna, continuând o convorbire începută la masă.

— E Ezzo?

— Care Ezzo?

— Ezzo de la bar.

— Sunt atâţia Ezzo, şi sunt atâtea baruri!

— Ezzo de la barul din piazza Farnese.

— Ezzo, cel cu ochii bulbucaţi? Ala nici nu contează. Îl găsesc simpatic, dar e încă atât de copilăros, cu toate că a împlinit şaptesprezece ani. De fapt, nici un singur băiat de vârsta mea nu mă interesează, toţi sunt la fel de copilăroşi. Nu sunt îndrăgostită. Crede-mă. Sunt cel mult vag îndrăgostită de cineva care nu există, şi chiar atunci numai vreo douăzeci de minute pe zi.

— Atunci de ce ai deschis vorba despre asta?

— Tu ai început să vorbeşti despre zâmbetul care nu se putea citi pe chipul meu. Voiam numai să mă lămuresc. Ai ajuns să ştii tot ce se petrece, încă înainte de a se petrece.

— Cine ţi-a băgat asta în cap?

Hanna, zâmbind, o privi prin oglindă pe regina frumuseţii, cea din coşul de rufe. Leda stătea în semiîntuneric, pentru că nu ardea decât lampa fluorescentă de deasupra oglinzii.

— Am simţit asta întotdeauna în genunchi – zise Hanna în continuare, cu voce potolită.

— De îndată ce-l vedeam în depărtare pe Janneman că vine, mi se părea că cineva îmi izbeşte rotulele cu muchia mâinii. Mi se încovoiau genunchii. Treceam pe lângă el pe jumătate împleticindu-mă.

— Iar el îşi ţinea răsuflarea ca să nu simtă mirosul de băutură.

Hanna Piccard îşi duse chipul mai aproape de oglindă, ca să-şi cerceteze cearcănele de sub ochi, şi începu apoi să-şi ungă obrajii cu crema pe care o folosea de doisprezece ani pe care n-o putuse încă găsi la Roma.

— Situaţia de îndrăgostită mi s-a părut întotdeauna o oroare. Te simţi atât de neputincioasă… Şi-mi părea bine când scăpăm.

— Atunci de ce începeai?

— Asta îţi vine fără să vrei. Ani de zile am avut aceeaşi imagine al acelui Janneman cu care urma să mă mărit. Îl vedeam stând pe scaun într-o bibliotecă de modă

veche; stătea singur în bibliotecă, şi citea. Şi atunci apăream eu între mesele de lectură, ca să dansez în faţa lui. Dansasem în faţa lui şi aprindeam toate lămpile de masă.

— Andrea nu e misogin.

— Dar n-am vorbit despre Andrea, scumpa mea.

— Eu nu sunt scumpa ta.

— Leda îşi aruncă părul lung peste marginea coşului de rufe. Părul îi ajunse până pe pardoseală.

— Când am traversat oceanul, Andrea mi-a periat de două ori pe zi părul. Mă strângea între genunchi şi-mi peria părul.

— Asta mi-ai spus-o şi ieri. Şi alaltăieri mi-ai spus că Andrea avea obiceiul să-ţi maseze picioarele.

Fuseseră singure patru zile şi timp de patru zile Hanna o sâcâise pe Leda cu asemenea fleacuri.

— De ce nu-ţi laşi părul să-ţi crească lung?

— Asta mă întrebi ori de câte ori eşti supărată pe mine.

— Şi atunci îmi răspunzi: „Nu pot să-l las să-mi crească lung, pentru că e prea moale; prea fragil”.

Leda îşi întoarse faţa spre fereastră, ca să nu mai simtă moleşeala Hannei, o moleşeală tristă. Privind incandescenţa portocalie a oraşului aproape întunecat, îşi aduse aminte că stătuse în spatele frescei din Palazzo Delmonte şi că voise ca ea să fie femeia în rochie de mătase. Pe terasa de pe acoperiş, Andrea îşi deschisese pentru ea cămaşa şi-şi pusese pe piept mâinile ei. Ea îl muşcase de ceafă. Din fericire, după aceea nu se mai rostise niciun cuvânt în legătură cu acest episod, şi Leda nădăjdui numai ca amintire să-şi dispară definitiv în rezervorul în care se află depozitată întreaga istorie a speciei umane.

— Nu te culci prea târziu?

Leda sări din coş şi-şi puse pe ea halatul de baie, căci se ruşinase brusc că e cu braţele şi picioarele goale. În timp ce se învârtea între coşul de rufe şi cadă, înfierbântată de mirosul parfumului Hannei, simţi că se

trezeşte iarăşi în ea fata de la mahala, fata care ştia să cânte strident şi pătimaş. O babă o iniţiase în magia neagră, o babă dintr-o mahala a oraşului Neapole, unde lumea mai credea în deochi. Leda putea să deoache, şi-şi săltă braţele până la nivelul umerilor, îşi întinse degetele îndoite înspre spatele Hannei, le strânse, şi apoi le întinse iar.

— Să te duc la culcare?

Hanna Piccard se simţea liniştită şi moleşită, ca absentă, ca şi cum Andrea i-ar fi dezmierdat îndelung chipul cu vârfurile degetelor, abia atingându-l. În oglindă văzu mâinile ridicate ale Ledei şi o auzi cum rosteşte un descântec, sâsâind ca un şarpe.

— Să te duc la culcare?

Leda se aplecă şi luă din cadă una din pietrele aflate acolo. Hanna îşi puse pe buze vârful rujului.

— Arunc-o, Leda – zise ea, fără să se întoarcă.

— Aruncă-mi piatra în cap.

NĂSCUT DINTR-O FEMEIE

TOATE INDICIILE DUCEAU LA CONCLUZIA CĂ Andrea – Simonetti va veni prea târziu pentru a asista la spectacolul dat de clovni la Teatro di Santo Spirito. Se autoînşela, dar de data aceasta nu-şi dădu seama, bineînţeles, decât treptat.

Plecase totuşi destul de devreme de la biroul său din Palazzo Delmonte şi se simţea vioi şi cu mintea foarte limpede. Toate indiciile duceau la concluzia că şederea lui în casa de la Sutri îi făcuse bine. În timpul absenţei sale, pe birou i se adunase un întreg maldăr de lucrări, dar Andrea Simonetti ţinea să-şi recupereze rămânerea în urmă, aşa încât fu nevoit să nu şovăie şi să ia hotărâri rapide. Simonetti rezolvase în ziua aceea o serie întreagă de probleme de serviciu, luase hotărâri dificile, şi tot ce făcuse îi ajunsese la picioare: acestea mergeau acum ca picioarele unui om care se simte vioi şi cu mintea lucidă; Nu-l stingheri aproape deloc faptul că, în momentul când ajunse la poarta marelui palazzo, gândindu-se la femeia care îl aştepta, simţi în burtă o oarecare încordare, definită

de obicei cu termenul „aversiune”. Nu-l stingheri aproape de loc, iar pentru picioarele lui nu fu nicio povară faptul că avea o senzaţie visceralã de aversiune.

Pe la şase, iarăşi destul de devreme, se duse la Stazione Termini şi intră în hol, ca să întâlnească un cunoscut al unui prieten, să-i dea nişte informaţii şi o adresă şi să-l instaleze într-un taxi. Abia când îşi ridică privirea spre tabelul cu orele de sosire şi de plecare a trenurilor, ca să vadă la ce oră trebuie să sosească trenul din Bologna, îşi dădu seama că-l aşteptase pe peron, exact cu o săptămână în urmă, pe acel cunoscut al unui prieten, îi dăduse informaţiile respective şi o adresă şi în cele din urmă luase loc alături de el într-un taxi.

— Da, da – mormăi Simonetti, ironic.

— Ce facem?

Ochii îi dădură răspunsul. Trenul spre Reggio di

Calabria pleca peste o jumătate de oră, mâine dimineaţă vagoanele vor fi urcate cu noaptea-n cap pe feribot, ca să traverseze strâmtoarea Messina. Pe la douăsprezece putea să fie la Milazzo, pe la trei putea să debarce pe insula Salina, ca să-i ducă Luciei Locantro două rochii de oraş şi o poşetă. „Nu, Lucia, trebuie să mă înapoiez cu vaporul următor. Amvenit numai ca să-ţi aduc rochiile astea şi

O poşetă”.

— Da, da.

În piaţa din faţa gării fu acostat de o ţigancă; asta nu

I se mai întâmplase niciodată. Pe braţ, femeia ducea un sugar, care, deşi nu avea mult mai mult de un an, începuse să-şi joace cu dăruire rolul, lăsând să-i atârne în jos mădularele ca lipsite de vlagă, iar de mina femeia ţinea o fetiţă, care sprijinea, cu o privire rugătoare, cerşetoria maică-sii. Văicărindu-se în surdină într-o limbă de neînţeles, femeia îl apucă de braţ pe Andrea Simonetti. Andrea se desprinse de ea cu un gest violent şi-şi văzu de drum, cu hotărâre, până ce gândurile îl siliră să se oprească. „Ticălosule, de ce nu i-ai dat nimic? Cu două străzi mai încolo, bărbatul ei doarme într-un Mercedes

barosan. Las-o să-şi vândă mai întâi coroanele de aur din gură. Poate că acele coroane de aur sunt singura ei avere şi nu le vinde decât abia atunci când o părăseşte bărbatul. Ţigani şi divorţ? Ah, ce pungăşie! Dacă mai stăteam pe loc un minut, fetiţa îmi şterpelea portmoneul. Cita neîncredere! Fă stânga-mprejur şi dă-i ceva". Simonetti găsi soluţia: făcu stânga-mprejur. Pierdu zece minute ca s-o regăsească pe femeie şi-şi răscumpără veşnica şovăială, dându-i ţigăncii o sumă frumuşică. Procedând astfel, îşi dovedise sieşi, încă o dată, ce om hotărât e.

Pe via Nazionale se gândi pentru a doua oară la femeia pe care urma s-o întâlnească în foaierul teatrului. Femeia aceea se afla acum într-o anumită stare de spirit: era nerăbdătoare. De ce nerăbdătoare? După câteva clipe, pe Andrea Simonetti începu să-l enerveze zgomotul infernal al circulaţiei, duhoarea gazelor de eşapament, dar trecu

Într-adins pe via Nazionale, ca să uite cât mai repede cu putinţă liniştea şi aerul curat de la ţară. Picioarele lui mai mergeau şi acum ca cele ale unui om care ştie ce vrea, şi între timp ochii lui pipăiau fiecare făptură feminină care îi ieşea înainte sau care mergea în faţa lui. Zeci de imagini fugare, ale unor chipuri, atrăgătoare sau nu. Ochi nostimi, un gât graţios, o gură frumoasă, un zâmbet al unei femei sigură de sine, bombamentele sânilor – o, Doamne sfinte, îndură-te! – bluzele şi puloverele întinse pe acele bombamente, mişcarea şoldurilor, modul de a umbla, fesele în pantaloni colanţi, picioarele zvelte şi cărnoase, încălţate pervers – constatări fugare, însoţite de mici aventuri imaginare, la fel de fugare. Şi apoi mai erau şi bărbaţi buni de privit: ochi, cefe, umeri, mâini. Şi copii. În fiecare făptură vie care îi atrăgea atenţia, fie şi numai preţ de o secundă, Simonetti căuta frumuseţea şi ispita. Şi se simţea un osândit la muncă silnică, încătuşai: de o maimuţă, de o maimuţă cu dorinţi nemăsurate, de maimuţa vicleană, rafinată, impetuoasă, care îl făcea să-şi imagineze fără încetare fel de fel de lucruri şi de scene, şi care îi multiplica dorinţele la nesfârşit. „Un sclav al

propriilor mei ochi, un sclav al, propriilor mele gânduri". Dar în ziua aceea, Simonetti era hotărât, aşa încât îşi lăsă ochii în jos, pudic.

Ajunse teafăr şi nevătămat la Tibru. De pe ponte Fabricio privi insula lunguiaţă în formă de corabie, apoi biserica San Bartolomeo, spitalul, şi plimbăreţii care hoinăreau pe cheiuri în lumina de seară. Privi mai îndelung decât ar fi vrut. Îşi dădu seama că privea mai îndelung decât ar fi vrut, dar avu impresia că face bine dacă se sileşte să se uite ţintă la curgerea apei, ca să-şi tempereze astfel îndârjirea. Multe amintiri, dintre care unele de treizeci de ani vechime, îşi făcură apariţia, de îndată ce zări Isolă Tiberina. Simonetti nu văzu decât imagini din toamna precedentă. Timp de două luni, Hanna şi el se duseseră regulat, cât mai regulat cu putinţă, pe insulă, ca să hoinărească o seară întreagă şi ca să aducă astfel ceva mai muntă linişte în viaţa dusă de ei în comun.

Simonetti azvârli o privire spre ceasul unui trecător. „E bine aşa; tocmai la timp". Tocmai la timp stătu Simonetti pe cel mai vechi pod din Roma, care lega încă din

Antichitate oraşul cu insula închinată zeului medicinei, dar de aceste fapte, cunoscute de el, nu-şi dădea seama în clipa aceea. Femeia nerăbdătoare din foaierul teatrului purta o rochie anumită: rochia piperat de scumpă pe care şi-o cumpărase pe via Condotti după excursia cu iahtul lui Pittakos. Simonetti fu sigur că Hanna nu-şi pusese rochia aceea. De dimineaţă – nehotărât, debusolat de insomnia Hannei – Simonetti se gândise să-şi pună un costum galben, ca să-i aducă aminte, la teatru, de după amiaza în care, încurcat la culme, dăduse deoparte perdelele unei cabine de probă, şi în clipa în care ea, mergând lângă el, pe trotuar, îi vârâse în buzunarul pantalonilor eticheta cu preţul rochiei, strecurându-şi în acelaşi buzunar şi mâna. Ceva îl oprise să-şi pună acel costum. O senzaţie în burtă? Un gând lesne de înţeles, care urmase după aceea? Un gând lesne de înţeles, urmat după aceea de o senzaţie în burtă?

„Aproape uitasem”. Simonetti se grăbi înspre văduva cu ţigaretele, care stătea în fiecare seară în piaţa bisericii San Bartolomeo în spatele unei măsuţe pliante; pe măsuţă, sub o bucată de plastic, se aflau întotdeauna douăzeci de pacheţele de ţigarete. Văduva stătea veşnic în acelaşi loc, iar clientului care îndrăznea să-şi ia singur pacheţelul de ţigarete de pe masă îi dădea peste degete cu un evantai. După prima sa şedere pe insula Salina, cu douăzeci şi doi de ani în urmă, o descoperise: pe atunci, văduva mai vindea ţigarete cu bucata. Vocea ei îi amintea de cea a Teresei Locantro: vocea aceea aspră şi veşnic supărată, a unei femei care se simte desconsiderată.

— N-ai mai fost de mult pe aici – zise ea.

— De câteva săptămâni – recunoscu Simonetti, şi se întrebă dacă nu cumva o evitase.

Stătu câtva de vorbă cu ea despre primăvara asta urâtă şi despre ultimatumul dat de Brigăzile Roşii. Când negustoreasa îi întinse pacheţelul de ţigări, Simonetti dădu din cap.

— Azi nu. Sunt în drum spre o femeie căreia nu-i plac bărbaţii fumători – zise el, pe un ton destul de naiv.

— Plicticoasă femeie!

— Într-adevăr: plicticoasă femeie!

— Mai umbli, bineînţeles, şi după alte femei.

— Simonetti nu răspunse.

— Atunci n-aş lăsa-o să aştepte, cu toate că uneori nu e nicio nenorocire dacă o laşi să aştepte. Când abia făcusem cunoştinţă cu răposatul bărbatu-meu, îl lăsam din când în când să aştepte câte un ceas. Trebuie să-i faci să se încălzească. Era furios când în sfârşit apăream, dar focul ardea, dacă înţelegi matale ce vreau să spun.

— Simonetti dădu aprobator din cap, absent, şi-şi propuse să plece de îndată, fără ţigări.

— M-am plimbat adeseori cu el pe insulă. – „Şterge-o, băiatule. Şi cine şi-ar fi putut închipui…” – Şi cine şi-ar fi putut închipui că are să se prăpădească acolo?

— Femeia arătă cu evantaiul spre spitalul de pe latura opusă a pieţei.

— Acolo a zăcut în 1946, la Ospedale dei Fatebeneiratelli.

— Aşteptă o clipă un semn de interes. „Şterge-o”, îşi zise Simonetti din nou „nu trebuie să asculţi întotdeauna şi pretutindeni tot ce povestesc alţii”. Dar văduva aruncase o privire înspre spital.

— De fapt, nimeni nu ştia ce are. Pe vremea aceea, doctorii nu ştiau încă aproape nimic despre cancer. – „Fraţii nu făceau nimic pentru el”.

— Fraţii nu făceau nimic pentru el, absolut nimic. Am fost nevoită să-l îngrijesc eu. Când veneam la el în orele de vizită, zăcea în propria lui scârna.

— Ar fi trebuit să le-o spui. – „Tâmpito!”

— Le-am spus-o! Şi încă cum! Dar aş fi putut la fel de bine să vorbesc la pereţi. A slăbit ca un tir, încât puteam să-l ridic fără nicio osteneală, ca să-l curăţ. Slab ca un tir, numai burta i se umflase, i se umflase rău, şi duhnea. Vai, cum mai duhnea omul ăla! Insuportabil! Mirosul acela l-am mai simţit în nas ani de zile după ce s-a prăpădit.

— Asta era un amănunt nou: duhoarea pe care ea a mai dus-o cu ea ani de zile; suspinului lui Simonetti i se puteau da două explicaţii, iar văduva îl socoti un semn de compătimire.

— Dar am ştiut să mă salvez – zise ea, cu mândrie.

— Am două mâini şi nu m-am lăsat pradă deznădejdii.

— Noi ştim asta – răspunse Simonetti, enervat.

— Noi, noi? Cine sunt aceşti „noi”? Explică-mi! Cine sunt aceşti „noi”?

Simonetti se prinsese în propria sa plasă: trebuia să dea explicaţii mai precise, şi dădu explicaţii mai precise, cu precauţiile necesare. Ca să se răzbune, îi puse femeii o întrebare pe care nu îndrăznise încă niciodată să i-o pună.

— Evantaiul ăsta l-ai primit de la soţul dumitale?

— De la el? De la el n-am primit niciodată nimic. Cu vârful evantaiului strâns izbi două pacheţele din rând. „Fă muiere”, îşi zise Simonetti, „i-ai oferit vreodată prilejul să-ţi dea ceva?

— Într-adevăr, nu ţi-a dat niciodată nimic?

— Niciodată, dar să nu vorbesc de rău un mort.

— Ăsta e un evantai de demult – zise în continuare Simonetti, după ce îşi făcuse socoteala că mai poate ajunge la timp la teatru dacă străbate două străzi în marş forţat.

— De demult? Nu, e un evantai american.

— Este un evantai de demult şi l-ai primit de la un american – zise Simonetti, ca s-o înfunde şi el o dată, în sfârşit, după douăzeci şi doi de ani.

— Unul din eliberatorii noştri l-a furat, şi după aceea şi l-a dat dumitale în dar.

— Eu n-aş lăsa-o să mai aştepte.

Ce e piotat pe hârtie? Eu nu te-am văzut niciodată cu un evantai deschis.

Nimeni nu m-a văzut vreodată că stau cu un evantai deschis în piaţa din faţa bisericii San Bartolomeo şi nimeni n-are să mă vadă vreodată.

— Secret profesional.

— Cum adică: secret profesional?

— Spui asta ca şi cum ai vrea să păstrezi un secret profesional.

— Cum adică: secret profesional?

— Nu e nimic rău în aceste cuvinte.

— Sună ca şi cum ar fi ceva rău.

— Lasă-mă să văd ce e pictat pe hârtia evantaiului.

— Nu cumva n-ai curaj să te duci la ea? A aflat ceva despre concurentele ei?

— Secret profesional.

— Ar fi păcat.

— De ce nu vrei să mă laşi să văd ce e pictat pe hârtie? Ce e timiditatea asta? Eşti timidă?

— Du-te să te cerţi cu alţii.

— Simonetti încercă să-i smulgă evantaiul din mină, dar ea se feri prompt.

Vino-ncoace – zise ea, mânioasă, arătând evantaiul, pe care şi-l pusese în poală. – încearcă să vii până aici!

Îşi încrucişă braţele ostentativ şi-şi întoarse capul. Simonetti încercă să profite de prilej şi şterpeli un pacheţel

de ţigarete de sub plastic. După o secundă, pumnul văduvei ateriză pe locul gol din şirul de douăzeci. Asta nu i se întâmplase încă niciodată. Simonetti plecă râzând.

— Să nu mai vii pe aici – strigă ea după el.

— Slavă Domnului.

Ajuns pe ponte di Cestio, Simonetti azvârli pacheţelul de ţigarete, sub ochii văduvei, în Tibru.

În taxi, lui Simonetti îi fu ruşine că se comportase copilăreşte, dar bucuria produsă de acţiunea sa reuşită îi învinse ruşinea. Îşi propuse să-i spună Hannei ceea ce avea de spus, să nu retragă nimic din cele spuse şi să nu se lase ispitit să se împace.

Taxiul nimeri într-un ambuteiaj. Simonetti avea să întârzie. Bine; dar Hanna îi prezisese asta încă de dimineaţă. „Mi-am dat toată osteneala posibilă ca să-ţi infirm prezicerea”. „Aşa am să-i spun”. Când teatrul apăru în câmpul lui vizual, Simonetti îşi simţi burta, apoi şi gâtlejul, ca şi cum l-ar fi strangulat cineva, iar memoria îl servi fără greş. Era copil şi nu voia să se ducă la şcoală. Se făcuse prea târziu, în privinţa asta nu mai exista nicio tocmeală, hotarele probabilităţii fură mutate în domeniul improbabilităţii, şi atunci şcolarul îşi căută refugiul în credinţa în minuni. „Am ajuns la şcoală”, îşi povesti sieşi, „stau în bancă, şi ceilalţi mă văd. Învăţătorul m-a pus să socotesc pe dinafară. Nimeni nu se îndoieşte de prezenţa mea, şi totuşi eu nu sunt de faţă. Sub platanul din piaţă am să devin invizibil. Invizibil am săintru în şcoală şi în clasă şi invizibil am să mă – contopesc cu cel ce se şi află în bancă. Am să reuşesc să fac asta, am să reuşesc, de data aceasta am să reuşesc”.

Simonetti privi micul ceasornic de la bordul taxiului: era numai nouă, păi da, cu zece minute prea târziu. Faptul că numărul de minute urma să crească până la douăsprezece sau treisprezece, era o grijă ulterioară; atenţia i se îndreptă acum îndeosebi asupra cuvântului „numai”, căruia îi mai puse în gând şi un accent. Numai cu zece minute prea târziu. Cuvintele „prea târziu” nu mai conţineau acum aproape deloc o învinuire. Numai cu zece

minute prea târziu, ca şi cum ar fi fost stabilit dinainte că are să ajungă prea târziu, ca şi cum ar fi avut dreptul să se bucure că nu ajunsese decât cu zece minute prea târziu.

Simonetti intră neobservat în Teatro di Santo Spirita. Casa de bilete era închisă, holul şi foaierul erau pustii, iar din sală pătrundea până la el râsul publicului, în surdină, ca spargerea unor talazuri foarte departe. Unsprezece minute. Când îşi reluă răsuflarea normală, Simonetti se simţi deodată fericit. Cabina luminată, dar goală, a casieriţei, andrelele şi lina ei alături de planul sălii, foşnetul unor frunze de palmier mişcate de curent, râsul mai întâi înăbuşit, apoi tot mai tare, apoi în hohote, şi în cele din urmă stingându-se. Atmosfera îi plăcu, şi cea mai mare dorinţă a lui fu să ia loc în cabina luminată, dar goală, a casieriţei. „Amuzaţi-vă”, îşi zise el, „veseliţi-vă, eu am să aştept pe o bancă din foaier, iar peste. trei sferturi de oră am să văd mutrele voastre voioase şi încălzite. Scoală-te, nătângule! Tu eşti bărbatul femeii care a aşteptat, cu o nerăbdare crescândă, acum trebuie s-o împaci. E cu totul altă viaţă. Şi totuşi trebuie să figurezi în episodul următor. N-am putea sări peste acel episod? De ce trebuie să fiu eu bărbatul femeii din rândul şapte, locul şaisprezece? Tu eşti acela. Nu sunt eu acela. Ba tu eşti acela”.

Un paznic de sală avu amabilitatea să mototolească în mina câteva bancnote şi ca urmare întredeschise uşa. Simonetti se strecură în sală, aşteptă să i se obişnuiască ochii cu întunericul şi le dădu în gând bună-seara lui Carlo şi lui Alberti, clovnii care asudaseră prezentându-şi numărul. Acestui cuplu, Simonetti îi datora câteva din cele mai frumoase ceasuri ale vieţii sale, când se ţinuse de burtă de atâta râs. Aşteptă. Carlo îi dădu o mina de ajutor: se amestecă printre spectatori, şi în spotul de lumină care îl urmă, Simonetti descoperi ceafa nemişcată a iubitei sale. Aşteptă. „Înainte! Ai lăsat să plece trenul spre Reggio, nu ţi-ai pus costumul galben, n-ai rămas în America, n-ai să mai ţii niciodată în mâinile tale picioarele Marinei, ai sosit la Teatro di Santo Spirito, spectacolul a început şi acum

eşti în drum spre rândul şapte, locul şaptesprezece. După câteva clipe, Simonetti trecu pe lângă treizeci de genunchi. Pe. locul şaisprezece stătea o femeie, dar nu femeia care îl aştepta pe el.

Rămase până la pauză. Femeia de pe locul şaisprezece îi explicase în câteva cuvinte cum aterizase ea acolo, şi, în timpul convorbirii duse pe şoptite, Simonetti ghicise în chipul ei şi în comportarea ei tot ceea ce îi plăcea şi după care tânjea: ochi mari şi un nas drept, fire energică, voinţă proprie, simţul umorului, sinceritate şi spontaneitate. O mirosise, dar nu putea identifica mireasma. Era limpede că şi ea fusese surprinsă în mod agreabil. În timp ce se uitau la clovni, braţele lor stăteau proptite pe rezemătoarea fotoliilor, alăturate în mod aproape familiar.

După nici zece minute de când făcuseră astfel cunoştinţă, Andrea Simonetti începu să-i istorisească unei necunoscute, în gând, povestea primei sale întâlniri cu femeia care îl făcuse fericit: „Da”, zise el, „am trăit pe atunci cu o olandeză, o ziaristă. Ne-am iubit, dar, lucru destul de ciudat, niciunul din noi nu putea suporta prea mult timp apropierea celuilalt. Veşnic cu nervii în stare de alarmă. Am iubit-o, am fost robit de trupul ei, de emoţionalitatea ei violentă şi de caracterul ei bizar. Mă auto-înşelam, răul mi s-a acumulat în trup, am simţit crampe între omoplaţi, crampe în piept, enfin, situaţia a devenit înfiorătoare, şi uneori aveam sentimentul că n-am să mă mai pot stăpâni, că fiecare din noi, fără să-şi dea seama, îl împinge pe celălalt spre ceva absurd. Era o legătură fără nicio perspectivă, pentru că ea nu voia să rămână la Roma, iar eu nu voiam să plec din Roma. Conştienţă lipsei de perspectivă şi efemeritatea ne întărită. Ne-am complăcut în depravare… Enfin, într-o seară urma să ne întâlnim la Teatro di Santo Spirito, eu am întârziat, nu întâmplător, fireşte, m-am simţit în culmea nefericirii când m-am strecurat în sala întunecoasă, în rândul şapte, iar pe scaunul pe care ar fi trebuit să se afle iubita mea se afla ea. M-am prăbuşit în fotoliu, asu dat şi agitat, ceea ce i

s-a părut ei că e foarte nostim. De la cine îşi cumpărase biletul? Ce-ţi închipui? Bineînţeles, de la femeia este mă aştepta în hol. Fusese o chestie de minute. Dacă taxiul meu n-ar fi nimerit într-un ambuteiaj, enfin, este povestea cunoscută, dar întotdeauna la fel de ciudată. Am ajuns prea târziu şi am ajuns exact la timp. Când am ajuns la locul şaptesprezece, ea stătea de trei minute, nici. mai mult, nici mai puţin, pe locul şaisprezece. Mi-a dat o explicaţie, dar explicaţia ei a durat ceva prea mult. Înţelegi? Şi de ce ne-am înclinat, involuntar atât de mult capetele în timp ce şopteam? Părea că vrem să stăm într-o groapă. În cele din urmă ne-am îndreptat de spate şi până la pauză ne-am ferit să ne uităm unul la altul. Orice durere îmi dispăruse instantaneu din trup. Când Carlo a apărut ca să anunţe pauza şi s-a făcut lumină în sală, i-am oferit ceva de băut; adică nu: ea mi-a oferit ceva de băut”.

— Aşa, condamnatule la muncă silnică!

Simonetti pătrunse în cameră, având încă pe retină imaginea peştelui-spadă care plutea în hol, şi avea de gând să-i spună Hannei ceea ce avea de spus, să nu retragă nimic din cele spuse şi să nu se mai lase ispitit să se împace.

— Aşa, colega – răspunse el.

Abia o văzu pe Hanna Piccard stând pe canapea în tovărăşia motanilor, şi simţi crampe în spinare, şi se opri.

— Hai, vino lângă mine, Andrea. Aproape, un pic şi mai aproape, aşa. Cum ţi s-a părut persoana?

— Care persoană?

— Ştii foarte bine la cine mă refer: roşeşti. Zeiţa, zeiţa, căreia i-am cedat biletul. Mă cam pilisem, nu te supăra. Hai, stai jos lângă mine.

După câteva minute, Simonetti era întins pe canapea, iar olandeza, deasupra lui, îi trăsese cămaşa din pantaloni şi-i descheiase toţi nasturii.

— Cum ţi s-a părut persoana?

— Se făcuse întuneric în sală când am intrat.

— Dar ai rămas până la pauză.

— Ca o zeiţă. E bine?

— Ai rămas până la pauză.

— De ce n-ai putut să mai aştepţi câteva minute?

— Îmi pierdusem răbdarea.

— Şi de ce i-ai dat tocmai ei biletul?

— Nu ştiu. Am avut un moment de rătăcire. Eram disperată, te uram, şi deodată s-a ivit ea în faţa mea, înaltă şi impunătoare. Înainte de a-mi da seama ce fac, i-am vârât biletul în mina. Doamne sfinte, ce femeie! Unii oameni sunt atât de frumoşi, încât aproape că nu îndrăznesc să-i privesc. Cât p-aci să mă doboare cu ochii ei mari, negri.

— Cât p-aci să te doboare.

— Nu te uita cum vorbesc. M-am cam cherchelit.

— Şi de ce n-ai intrat cu ea? Ţi s-a părut atât de frumoasă, aveai două bilete, iar eu întârziasem.

— Hanna Piccard tăcu.

— A-ha, i-ai dat biletul, bineînţeles, cu condiţia să-l doboare pe bărbatul de pe locul şaptesprezece.

Simonetti se duse spre camera de baie. „Când am ajuns acasă, Hanna, Hanna a sărit asupra mea”, îi povesti el, în gând, necunoscutei, care la teatru îi ascultase aiurelile. „A sărit asupra mea. Aşa era ea. Băuse. Eu, ca un netot, m-am întins pe canapea. Poate că am fost atras de foşnetul căptuşelii de mătase a rochiei ei. Am stat iar, amândoi, întinşi pe aceeaşi canapea. Până la urmă am izbutit să mă desprind din îmbrăţişarea ei, adică nu, am îndepărtat-o de mine, împingând-o cu un gest blând al mâinii. Am făcut o baie, ca să scap de crampa din spinare, o crampă pe care o simţeam că vine de îndată ce o vedeam. Mi-a fost ruşine de ceea ce-i făceam trupului meu. Crampa mea, care revenea mereu, nu mai era oare viaţă? Da, îmi amintesc de culoarea bleu-pal, a apei din cadă, presărasem în ea o sare de baie, o sare care se face numai într-un singur loc în lume. Hanna cumpără asemenea specialităţi. Mi-a plăcut, mi-a încălzit inima. Cosmetica… în seara aceea îşi fardase abundent faţa, ceea ce dovedea că era stăpânită de o mare nesiguranţă. Şi iat-o că vine”.

— Pot să stau niţel lângă tine? Ce situaţie! M-am cherchelit un pic, nu te supăra. Ochii dumitale sunt

superbi în seara asta, domnule Simonetti. Ochii dumitale sunt mai frumoşi ca oricând atunci când sunt obsiţi. Dar asta, bineînţeles, n-am voie să spun.

— Ce vrei?

— Nu vreau nimic. Tu nu ştii ce vrei.

„Iar şi iar. Tăcem de o bună bucată de vreme. Ea a luat loc pe un taburet de lângă cadă. Netezimea picioarelor ei, care de obicei mă atrage, acum mă dezgustă. Stă pe un taburet, iar eu îmi aduc aminte că şi eu însumi am stat pe un taburet lângă cada ei, într-un apartament din apropiere de San Ivo, după ce ne culcasem pentru prima dată împreună. Ah, dacă aş fi ştiut atunci că am s-o detest până într-atâta! Ce scroafă! Ce lipitoare!”

— În hol la Teatro di Santo Spirito m-am gândit la teatrul de la Sutri – zise Hanna.

— Ştiu ce vrei să spui.

— Ar fi trebuit să strigăm, Andrea, ar fi trebuit să strigăm! Dar ce importanţă are? Atâta timp cât mai poţi să simţi pe obraji căldura soarelui, n-am voie să te ating…

— Ia piciorul ăsta – zise Simonetti, punându-şi piciorul drept pe marginea căzii.

— Cu scârbă – constată Hanna.

— N-are importanţă.

„Tăceam. Îţi vorbesc dintr-o cameră de baie. Cea mai mare parte a zilei mi-o petrec în baie, pentru că trupul îmi e acoperit cu bube, duhoarea lor este uneori insuportabilă. Sunt în viaţă. O, marea aventură de odinioară a vieţii mele! Fac oare lungi călătorii de descoperire, aşa cum ar fi cazul la vârsta mea? Nu, pentru că lumea e gata cartografiată. Adineauri, iubita mea mi-a tăiat cinci dintre unghiile de la picioare, şi a împins în sus pieliţele, ca să mă doară. Cicatrici rămase de pe iaht? A-ha! E o pieliţă sângerândă”.

— Ar fi trebuit să ne strigăm unul pe altul pe nume – zise Hanna din nou.

„Ea se gândeşte acum la ziua în care am vizitat împreună cu Joe şi cu Rosa Kurhajec teatrul etrusc de la Sutri. După o plimbare prin ogoarele de la poalele stâncii pe care este construit oraşul, am ajuns în arenă, care este

încă, în cea mai mare parte, intactă. Ca să verifice acustica teatrului, Joe Kurhajec şi-a pus mâinile la gură şi a strigat cât a putut de tare numele neveste-sii. Rosa şi-a pus şi ea mâinile la gură şi a strigat cât a putut de tare numele soţului ei. Şi noi? Eu am vrut să strig numele ei, iar ea numele meu, dar niciunul din noi n-a putut, şi am tăcut amândoi. Ah, tăcerea aceea… A lăsat o cicatrice”.

— Ţi se răceşte piciorul, Andrea.

— N-are importanţă.

— Atunci lasă-l acolo. Ai ochi superbi în seara asta, aproape că nu îndrăznesc să-i privesc. Povesteşte-mi ceva despre Carlo şi Alberti.

— Am să-ţi povestesc ceva despre prima mea dragoste.

— Dumnezeule, nu!

— Nu e decât o poveste.

— O fi iar vreo poveste simbolică. Povesteşte-mi-o altă dată.

— E lămuritoare.

— Ei şi? Bine, spune.

— Mi s-a întâmplat la opt ani, şi nu mai ştiu cât a durat, dar să zicem că a durat un an. Era o fată din clasa mea, cu patru degete mai înaltă decât mine, cu patru degete orizontale.

— Pe scurt: cu o palmă.

— Mai ţin bine minte asta, pentru că ne-am pus odată spate-n spate ca să ne măsurăm înălţimea, şi aşa a început. În timp ce stăteam spate în spate şi ne întindeam, ea m-a apucat de mină. După ce am făcu măsurătoarea, am început să ne ferim unul de altul. Nu mai puteam vorbi unul cu altul, fiecare din noi, în apropierea celuilalt, ne pierdeam în aşa hal cu firea, că nu mai ştiam ce să ne spunem. Iar mie îmi era aproape cu neputinţă să mă uit la ea.

— De parcă te-ar fi doborât cu ochii.

— Cu privirea, da. Mă gândeam tot timpul la ea şi mă mâniam uneori pe ea, aşa, din senin.

— Pentru că erai nevoit să te gândeşti mereu la ea.

— Eram în permanenţă conştient de existenţa ei. Eram ca o femeie gravidă, care în tot ce face e vag conştientă de copilul care creşte în ea. Fata mă învăluia: mergeam, stăteam şi zăceam în ea. Eu o evitam pe ea şi ea mă evita pe mine, dar orice am fi făcut ca să ne ferim unul de altul, tot ne întâlneam întâmplător în oraş, cel puţin o dată pe săptămână. Atunci o luam de mână „asta mai ţin minte bine, îmi închideam degetul gros şi arătătorul în jurul pulsului ei şi îi căutam artera. Mergeam aşa prin oraş, de cele mai multe ori tăcuţi, şi plimbarea noastră se încheia întotdeauna în acelaşi loc: lângă heleşteul cu bărci cu vâsle din parcul vechii Villa Borghese. Ne sprijineam de un zid şi priveam bărcile, viaţa voioasă de pe apă. Asta era tot. Mă speriam când – se uita la mine, cu toate că mă credeam mare, iar ea se speria când eu mă aplecam ca să-mi ridic ciorapii. Doream nebuneşte să vorbim unul cu altul, dar nu îndrăzneam. Ne holbam numai la bărcile cu vâsle şi luam pe rând câte două îngheţate, ca să ne mai tragem sufletul, încet, dar sigur, a dispărut senzaţia noastră de fericire şi am început să ne urâm. La ieşirea din parc ne despărţeam: morocănoşi, dezamăgiţi, istoviţi… Nu mai ştiu cât timp a ţinut această plimbare săptămânala prin parc, această viaţă de aşteptare, dar să zicem că a ţinut un an de zile. Ne-am paralizat unul pe altul. Poate că semănăm prea bine între noi: eram amândoi destul de sălbatici. Poate că voiam amândoi prea multe. Am început s-o sâcâi: o trăgeam de urechi, de păr, şi-mi plimbam degetele îndoite pe spinarea ei, ca să-i provoc fiori reci. La şcoală numeam asta: fiorii morţii. În cele din urmă am sărit la ea: am bătut-o şi am dat în ea cu picioarele, şi ea a rămas nemişcată în iarbă când am luat-o la fugă. O noapte întreagă am fost convins că o ucisesem.

Hanna Piccard se duse spre uşa camerei de baie şi se întoarse cu faţa.

— Şi după ce ai bătut-o măr, te-a iubit şi mai mult – fu comentariul ei glacial.

— Dar asta nu puteai încă înţelege atunci. Am să te ung acuşi cu ceva pe ochi.

Bucătăria era singurul loc din oaşa unde puteau fi siguri că Leda nu-i aude, oricât de tare ar ţipa sau s-ar înjura. Nu ţipaseră încă niciodată unul la altul, şi nici nu se înjuraseră.

Hanna Piccard îşi reluase poziţia pe un taburet. Stătea pe taburet cu picioarele ridicate, ca pe un stei, scăldată în apa mării. Îşi încrucişase braţele, îşi înclinase capul, iar torsul începuse să i se legene. Două braţe îi stăteau ocrotitor pe umeri: braţele unui pulover. Se legăna şi se uita la sacoşa pe care o furase cândva din această bucătărie şi pe care o luase cu ea în pat când mai locuia singură în apartamentul ei din piaţa bisericii San Ivo.

Simonetti spălă vasele, ca să-şi dea sieşi impresia că viaţa continuă, şi între timp îi vorbi bărbatului din inima sa. „Tăceam. Ne retrăsesem în bucătărie. Veşnica bucătărie! Sunt acoperit din creştet până la tălpi cu bube, băşici purulente, ciumă. Hanna s-a aşezat iarăşi pe un taburet, năucă, impenetrabilă, şi se leagănă, ca şi cum ar voi să se caţere din nou în poala maică-sii. Cel mai mic sunet pe care îl produce îmi pătrunde în sistemul nervos ca un cuţit. Ceea ce a spus îmi sfredeleşte creierii. – «M-am cam cherchelit, nu te supăra. Ţi se răceşte piciorul, Andrea. Atâta timp cât un om poate să simtă pe obraz căldura soarelui. Ţi se răceşte piciorul. Am. să-ţi ung rehii cu ceva». Un om trebuie să se întreţină pe sine. D >un lipitori pe tâmplele mele. Spăl vasele şi trăiesc marea aventură de odinioară a vieţii mele. Controlul respiraţiei. Între timp, raţiunea îmi bate cu ambii pumni în uşă. Cu ce vă pot servi, doamnă Raţiune? zice că trebuie să-i fac Hannei o propunere rezonabilă. Dacă vrea să fie atât de amabilă să-i rezilieze lui Ernesto contractul de închiriere, dacă vrea să fie atât de amabilă să se ducă înapoi, cât mai repede cu putinţă, în apartamentul ei din piaţa bisericii San Ivo. Asta-i tot. Că doar suntem fiinţe rezonabile; nu-i aşa? Până când raţiunea st autodesfiinţează. Asta e singurul lucru pe care raţiunea vrea la urma urmei să-l facă: să se auto-desffinteze. Doi nebuni într-o bucătărie: unul stătea pe un taburet, celălalt spăla vasele. Unul din

nebuni îi făcu celuilalt o propunere. A-ha! Dacă vrea să aibă amabilitatea. Crampă. Contramandare din cauza crampei unuia din participanţi. Dacă vrea să fie atât de amabilă să înceteze asediul. N-am nevoie să rostesc decât o singură frază şi nu pot s-o rostesc. Unul din nebuni a bătut la maşină o frază pe o fâşie de hârtie, şi-a lipit fâşia de hârtie pe faţa interioară a frunţii, iar fruntea i-a devenit străvezie. Nu ştiu ce vreau. Să şterpeleşti un gând. Ea ştie întotdeauna precis ce vrea, e destul de simplu: mă vrea pe mine. «Ce ochi superbi ai în seara asta! Mi se par mai frumoşi ca oricând dacă sunt obosiţi. Ar prefera să-mi sugă ochii din cap. Obosit, istovit şi apatic, aşa mă găseşte că sunt mai frumos ca oricând”.

— Mănânci cu mine?

— Aş lua o îmbucătură. Dar acum, bineînţeles, nu se poate.

— Apărarea ta devine tot mai efectivă.

— Care apărare? Eu n-am nimic de apărat.

Cuţitul cu care Simonetti tăia tomatele mai fusese

Înfipt şi în altceva, în ceva… indefinit. Lui Simonetti nu-i era foame. Poate că gândul de a-şi prepara o omletă îi venise numai şi numai pentru că voia să spargă ceva, ouă, şi să înfigă cuţitul în ceva, în tomate. Flacăra de gaz mugi. Simonetti stătea cu spatele la Hanna şi aştepta din clipă în clipă ceva ascuţit între omoplaţi.

— Să stăm jos.

Simonetti îşi mânca omleta. Hanna Piccard privea cu îndărătnicie sacoşa şi se gândea la o poveste a unei ziarisle columbiene. În tinereţea ei, acea femeie dăduse, în afara satului peste un şarpe boa. Animalul îşi ridicase vertical, în mod ameninţător, partea anterioară a trupului. Singurul lucru pe care îl mai putea face femeia era să stea liniştită, şi într-adevăr, a stat un ceas întreg nemişcată, fără măcar să clipească din ochi, leoarcă de sudoare – şi a stat atâta timp nemişcată, până ce şarpele şi-a coborât partea din faţă a trupului, şi a dispărut în junglă.

— Mănâncă ceva, Hanna – zise Simonetti, după ce-şi dresese glasul.

Hanna nu mânca nimic. Între timp, Simonetti uitase de rezonabila sa propunere: se scufundase în vârtejul sentimentelor sale. În timp ce mânca, azvârli din când în când câte o privire cu coada ochiului spre torsul Hannei, legănat de ea în continuare, şi simţi dorinţa de a-i urma exemplul. Într-un fel sau altul, Hanna ajunse să-şi dea seama că acest balans lent şi neîntrerupt, pe care îl începuse inconştient, are o anumită influenţă asupra lui, şi de aceea şi-l continuă acum în mod conştient, în speranţa de a putea preîntâmpina astfel o explozie a lui

Simonetti. Se temea de mânia lui şi nu vedea decât o singură ieşire: să ţină situaţia sub control.

Simonetti îşi îndreptă privirea spre vinele din blatul mesei de bucătărie. Deznădejdea îi creştea încetul cu încetul, iar gândurile care îi scormoneau creierul dobândâra un ton sacral. Avea convingerea sacră că vrea să trăiască numai cu această femeie, că trebuie să trăiască numai cu ea, pentru că nu întâmplător o întâlnise. Da, prin ea va renaşte. Acum, după o împotrivire de şaptesprezece ani, trebuia să admită în sfârşit o femeie în viaţa sa, să se dea bătut Providenţei, oricare ar fi ea. Hanna îi va unge cu ceva ochii obosiţi – cu mâl – şi îl va vindeca de orbire.

După un minut, Simonetti avu convingerea la fel de sacră că pur şi simplu nu e apt să trăiască împreună cu cineva care nu e carne din carnea lui şi sânge din sângele lui, aşa, că Leda. Se simţi şi prea îmbibat de feminitate – ce-o mai fi şi asta? – ca să se poată lega de-a binelea de o femeie. Îşi aminti de cuvintele pe care i le spusese Marina în toiul nopţii, cu puţin înainte de plecarea lui spre Statele Unite: „Ţi-o dau, pentru că n-ai să mai ai niciodată un copil de la o altă femeie”. Da, acum, după şaptesprezece ani de împotrivire, era cazul să se supună în sfârşit sorţii sale şi să-şi accepte rolul de burlac. N-ar izbuti niciodată să se împace cu imperfecţiunea iubitei sale şi deci cu propria sa imperfecţiune. Ca să se sustragă acestei imperfecţiuni, se îndreptase treptat, tot mai intens, spre singurul lucru desăvârşit în sine: mintea omului, şi îi era scris să meargă mai departe pe acest drum, chiar dacă ducea, poate, spre

un fel de sălbăticie absolută. Avea să se obişnuiască să fie singur, şi în cele din urmă să nu-şi mai poată închipui că traversase cândva strada pe întuneric ca să-şi vomite singurătatea.

Când Simonetti îşi îndreptă din nou privirea spre torsul oscilant al Plannei, în sufletul lui se aprinse flacăra urii, ca şi cum Hanna ar fi fost cauza amărăciunii sale, a crampei sale. Şi totuşi zise, blând şi prietenos:

— Ar trebui să te duci la culcare, Hanna. Pici de somn.

— Nu pot să dorm.

— Să-ţi citesc ceva?

— N-ai să reuşeşti.

— Ba da.

Hanna Piccard stătu liniştită. Deodată îşi puse pipicioarele pe pardoseală.

— Bine, atunci citeşte-mi din poemul tău cu împăratul şi scafandrul. Căci l-ai terminat; nu?

— Da.

Simonetti nu-şi clinti niciun muşchi, şi-şi înghiţi ultimele îmbucături de omletă.

— Joe mi-a spus că ai comandat o ediţie de probă a poemului. A auzit asta de la Zuccarelli. De ce mie nu mi-ai spus nimic? Cum poţi să treci sub tăcere un asemenea eveniment?

— Nu ştiu. Am pus de trei ori poemul pe biroul tău şi de fiecare dată l-am luat înapoi. Zuccarelli l-a descoperit din întâmplare, scotocindu-mi printre hârţoage. Nu înţeleg de ce l-am trecut sub tăcere. N-am simţit nevoia şi vorbesc despre asta cu cineva, indiferent cu cine. Eram mânios, dezamăgit în sinea mea, şi apoi a urmat tăcere. Asta-i tot. Nu pot să invoc nimic ca să mă scuz.

— N-ai de ce să te scuzi – răspunse Hanna, rece, încordându-se peste măsură, ca să nu se simtă jignită.

— N-ai de ce să te scuzi. E dreptul tău să treci sub tăcere orice vrei.

— Tu veşnic cu drepturile! Existenţa drepturilor este un semn al slăbiciunii noastre. Dreptul ne ocroteşto

împotriva noastră înşine. Ne retranşăm după drept.

— Şi totuşi e dreptul tău – reluă Hanna, oricum gata să apere tocmai în aceste împrejurări importanţa unui cod imuabil.

— Nimeni nu poate să-i ceară unui oui să vorbească despre un lucru despre care nu poate sau nu vrea să vorbească. Şi cu asta basta.

— VNu te dezamăgeşte că am tăcut?

— Ba bineînţeles că mă dezamăgeşte, dar încă o dată…

— Repet!

— E dreptul tău să treci sub tăcere orice vrei.

— Apărarea ta devine tot mai concretă.

— Care apărare? Eu n-am nimic de apărat.

— Ba ai ceva de apărat.

— N-am nimic de apărat!

Hanna Piccard îşi încrucişă braţele şi tăcu. Nu voia să se simtă jignită. Privi sacoşa goală şi se gândi iar] a şarj – le boa din pădurea virgină Columbiană. Stătu liniştită. În fundul sufletului simţi că încolţeşte indiferenţa, pe care cu ani în urmă o simţise o secundă în timp ce se răsturna cu maşina. Mulţumită acestei indiferenţe se putea crede invulnerabilă. Stătu liniştită şi nu-i mai păsă ce are să facă şarpele: să dispară în junglă sau să se încolăcească în jurul propriului sau trup.

Simonetti văzu că pe fruntea Hannei sclipesc picături de sudoare şi dori s-o atingă şi să fie şi el atins de ea, dar se sili să rămână unde se afla, ştiind că cea mai mică atingere a trupului ei era acum de ajuns ca să-l convertească din nou. Să rupă: asta ar fi fost soluţia. Între timp, crampa din spinare i se extinsese spre piept; părea că muşchii torsului i se contractă, şi cea mai mică mişcare îl durea.

Tăcură. Motorul frigiderului începu să funcţioneze, apoi se opri. Simonetti, clănţănind din dinţi, avu impresia că lumina din bucătărie slăbise şi deodată i se păru că în spatele lui se înalţă o persoană, un bărbat mult mai înalt decât un bărbat obişnuit. Simţi că personajul se apleacă

încet deasupra lui şi nu avu curajul. să se întoarcă. Cine era, cine se apleca deasupra lui? Hai, ucide-mă!”, se pomeni el că exclamă în gând. „Hai, ucide-mă, salvatorule, hai, ucide-mă!”

Hanna Piccard, înainte de a-şi da seama ce se petrece, fu azvârlită pe pardoseală, iar Simonetti, deasupra oi, gâfâind ca un cal de poştă, o lovea în obraz. Ea nu se apără. Fu târâta prin bucătărie, prin hol. Uşa de la intrare fu deschisă.

— Asta voiai? – îl auzi ea pe Simonetti că urlă.

— Asta voiai?

Hanna pluti o clipă, apoi făcu vreo câteva tumbe pe treptele de piatră ale scării, cu braţele şi picioarele strânse, şi în sfârşit se izbi de portal. Nu zise nici pâs, şi-şi ţinu ochii închişi. După câteva clipe, vârfurile tocurilor ei înalte i se înfipseră în spinare, iar poşeta plină ochi îi explodă lângă cap. Simonetti izbi cu pumnul butonul întrerupătorului, pentru ca Hanna să se poată vedea pe sine în ce hal este, apoi se încuie în casă.

NU ÎNOATĂ NIMENI ÎN MARE

SPRE SEARĂ, LEDA SIMONETTI SE ÎNTREBA LA ce se uitase în minutele în care fusese găsit cadavrul lui Aldo Moro pe via Caetani.

Privi o magnolie înflorită şi îl privi pe profesorul ei de limbi clasice, care se plimba agale prin clasă şi arunca din când în când o privire într-o ediţie şcolară a Metaviorjozelor lui Ovidiu. Când citea cuvântul „stoic”, Leda se gândea întotdeauna la acest bărbat de treizeci şi şase de ani, foarte scund, muşchiulos, capricios, cu ochi negri adânciţi în orbite, cu o sclipire neagră deasupra unor fălci plate, şi cu buze subţiri. Purta costume gri, care îi stăteau bine, vorbea de cele mai multe ori pe un ton prezumţios şi indiferent, pe care ea îl admira grozav, şi lăsa în urma lui, în orice încăpere, mirosul unor ţigarete franţuzeşti tari. Când trăgea fumul în piept, îşi sugea fălcile, şi apoi putea să învăluie în nori de fum, timp de trei minute, iambii şi hexametrii, spondeii şi troheii, din operele poetice greceşti şi latineşti. Era căsătorit cu e

franţuzoaică frumoasă, şi dansau împreună, după cum văzuse Leda nu de mult la o serbare şcolară.

Toate acestea erau motive ca să-l găsească simpatic şi să facă din asta un secret. În ziua aceea îi dezvălui pentru prima dată şi cu totul inconştient ceea ce simte, şi se alese cu un perdaf.

— Dumneata de colo – zise el deodată.

— Dumneata de colo, cum îţi zice, Leda, du-te să faci o plimbare.

— O plimbare? Mi se pare foarte drăguţ din partea dumneavoastră, domnule profesor.

— Şi pregăteşte pentru mâine o sută de versuri din Ovidiu. Transcrise citeţ.

— Domnule profesor, dacă trebuie să pregătesc pentru mâine o sută de versuri, nu pot să mă duc acum să fac o plimbare.

— Şterge-o, fără vorbe, m-am săturat. Dacă nobila limbă latină nu te interesează, poţi să lipseşti. Of, fetele astea, cu ochii lor holbaţi, cum mă mai plictisesc: Ce-şi închipuie? Eu nu sunt profesorul de gimnastică!

— Domnule profesor, am privit magnolia – susţinu Leda, indignată, convinsă că se uitase la arbust îndeosebi, dar nu exclusiv.

— A-ha, ai privit magnolia, ca să vezi cum se umflă mugurii, cum se răsucesc crengile. Ah, fetele astea exaltate! N-are absolut niciun rost să le lăsăm să înveţe mai departe. Mai bine ar face cât mai repede copii şi s-ar apuca să spele vasele. Ce e zgomotul ăsta? Nici simţul umorului nu-l au. Hai, Leda, strânge-ţi catrafusele. Doamne sfinte, acum te mai apuci să şi plângi? Ia cu împrumut o batistă şi du-te să-ţi verşi provizia de lacrimi la portar. Întinde-o!

Cât ai clipi, obrajii Ledei fură uzi de lacrimi. Biata fată se simţi ruşinată, şi totodată se simţi tratată extrem de nedrept: dacă cineva nu putea suferi exaltarea şi privirile languroase, atunci ea era aceea.

— Grăbeşte-te. Ceilalţi abia aşteaptă să-şi continue lecţia.

Leda se duse spre uşă, plângând. Profesorul mormăi ceva despre sexul slab, să se ducă să spele vasele, şi despre o slăbire generală a vitalităţii în rândurile tineretului. Când Leda ajunse în sfârşit la uşă, profesorul zise deodată, cu tonul plin de dispreţ pe care ea! admira:

— Doamne sfinte, eşti bineînţeles indispusă. Cum de nu m-am gândit la asta? U-hu-hu, pune-ţi ceva pe cap, şi fii cuminte.

Leda îşi azvârli ghiozdanul pe jos şi se întoarse brusc.

— Indispusă? Domnule profesor, când vă văd mă simt pe loc indispusă.

— Aşa, care va să zică? Asta te costă cincizeci de versuri, Acum du-te la soare.

Mergând prin oraş, Leda îl mai ocărî de multe ori pe stoic, un tip interesant, dar când ajunse la Tibru şi nuzi o pală de vânt care trecea prin platani, dădu uitării tot necstul. Şi se simţi mândra că-i veniseră lacrimile – sub ochii colegilor de clasă.

Pe ponte Sisto oamenii citeau ziarele, în bătaia vântului. Leda nu le dădu aproape nicio atenţie, pentru că-şi îndreptase privirea spre triumfătoarea arhitectură a minunatei Fontana al Ponte Sisto, şi înscenă în gând o întâlnire cu Jan Zocher, bărbatul care o aştepta, cu chipul ascuns după un ziar. Abia după ce trecu pe lângă vreo zece persoane, instalate în dosul unor ziare despăturite, închipuindu-şi că se află în mijlocul unor figuranţi, la filmarea unei secvenţe, îşi dădu seama de ştirea' adusă de ziare. Citi în trecere titlurile tipărite cu litere roşii pe întreaga lăţime a primei pagini: Moro Ucciso. Alergă la un chioşc, cumpără ediţiile speciale scoase de două. ziare, mai făcu vreo câţiva paşi, şi se opri.

Atac barbar. Cadavrul lui Moro găsit într-o maşină, după cincizeci şi cinci de zile de captivitate. Gloanţe în inimă. O înfiorătoare înscenare a Brigăzilor Roşii. La ora unu sună telefonul la 113: Moro a fost eliberat. Oarecare optimism la cartierul-general al creştin-democraţilor. La unu şi jumătate alt telefon anonim: pe via Caetani se află o maşină cu o bombă. Lângă sediul de partid al creştin-

democraţilor, în apropiere de cel al comuniştilor, se află parcat un Renault-4 roşu. Trecătorii au văzut în portbagaj un om învelit în pături. Un agent de poliţie. recunoaşte în chipul bărbos al individului, pe cel al lui Aldo Moro. Acesta e mort. Scene haotice la cartierul-general al creştin-democraţilor. Porţiunea de oraş dintre piazza Argentina şi piazza Venezia este baricadată… O mulţime imensă se adună în jurul cordonului de poliţişti. Înalţi dregători se grăbesc spre locul sinistrului, Ministrul Cossiga şi ministrul adjunct Darida au identificat oficial cadavrul. Un preot este cufundat în rugăciuni lângă maşină. Apel la o grevă generală.

Sub titlurile roşii şi negre ale ziarelor era reprodusă o fotografie. Fotograful stătuse, pare-se, la o fereastră, într-o clădire de pe via delle Botţeghe, chiar peste drum de îngusta via Caetani: fotografia fusese luată de sus – cu un teleobiectiv. În prim-plan, Leda văzu cefele celor

I

din jur, care se uitau la port-feagajul deschis al maşinii Renault-4. Maşina ocupa cea mai mare parte a fotografiei. În portbagaj zăcea un om. Nişte pături fuseseră date deoparte. O pată albă în golul întunecat: mina dieaptă pe burtă. Capul bărbatului căzuse înspre umărul lui stâng. Asta era tot. Nu era o fotografie impresionantă. Impresionantă fusese cândva fotografia cu membrii gărzii personale împuşcaţi, căzuţi pe pavelele de pe via Fani. Dar Leda ştia că Aldo Moro era acela care zăcea acum ca un vagabond pătruns clandestin în maşină şi adormit acolo şi că fusese ucis probabil numai cu câteva ore înainte.

Fotografia o impresionă şi pentru alte motive. Andrea circulase ani de zile cu un Renault-4, şi Leda cunoştea cu de-amănuntul portbagajul acelui tip de auto-turism. În drum spre casa de la Sutri, stătuse adeseori în portbagaj, culcată pe o pătură şi pe perne, citind, visând sau dormind. I se părea minunat să stea culcată într-un automobil în mers, nevăzută, să iasă în oraş, să privească prin fereastră cerul şi să se gândească la lunga călătorie pe care e întreprindea împreună cu Andrea. Adormea, se trezea, îşi

scotea capul de după bancheta din spate. Andrea o descoperea în oglinda retrovizoare, şi îi făcea semne cu mâna. Ea îi întindea un pahar cu cafea rece, ciocolată şi fructe, prindea un licăr al chipului lui prietenos şi se cufunda iarăşi în visurile ei.

Stând jos pe treptele monumentalei Fontana di Ponte Sisto, Leda încercă să-şi închipuie asasinarea lui Aldo Moro. În timp ce privea magnolia, ruşinându-se de răsucirea crengilor înflorate, asasinii îl duseseră pe Maroc într-un garaj, îl rugaseră să se culce în portbagajul unui Renault-4 şi îl acoperiseră cu pături. Poate că în acea clipă trăia cu presupunerea că-l vor elibera, că va fi dat jos din maşină într-un loc părăsit. Dar între timp erau înşurubate pe pistoale surdinele. Păturile se mişcară când pistoalele se apropiară. Gloanţele pătrunseră fără zgomot în trupul din care viaţa pieri după un minut. Involuntar, Leda înlocui trupul lui Aldo Moro cu propriul ei trup şi la fel de involuntară fu apoi mişcarea braţelor ei: îşi apăsă sânii mici unul spre celălalt, tremurând, şi îşi privi bluza, ca să vadă dacă nu s-a

Ivt în ea o gaură. Ruşinată, Leda îşi închise ochii. În timp ce se gândea din nou şi cu respect la moarte, încercă să-şi închipuie ceea ce nu-şi putea închipui, şi străbătută de un val de revoltă, de împotrivire mânioasă. Senzaţia că se află la adăpost, pe care o avusese în portbagajul autovehiculului Renault-4, părea să aparţină acum unei perioade încheiate.

Cerul era înnorat şi, cu pauze mari, cădeau picături de ploaie pe porţiunea de oraş despre care se vorbea acum în toată ţara. În timp ce imaginile televizate luate pe via Caetani, o străduţă amărâtă din Roma, erau trimise prin satelit spre toate colţurile lumii civilizate, Leda Simonetti stătu în faţa clădirii monumentale a bisericii II Gesii. Întocmai ca sutele de curioşi strânşi în jur, manifestă un intens interes pentru ferestrele sediului de partid al creştin-democraţilor, pentru poarta acelui palazzo, pentru sosirea automobilelor albastre, pentru ieşirea funcţionarilor, care, escortaţi de gărzile lor personale,

dispăreau în clădirea porţii.

În mijlocul miilor de alţi curioşi, Leda făcu recunoaşterea părţii de oraş prin care trecea zilnic, ca şi cum cu puţin înainte fusese dată acolo o bătălie, şi se simţi implicată într-un eveniment istoric. Ici şi colo, grupuri discutau despre oribila înscenare a Brigăzilor Roşii. Primele afişe în chenar negru fuseseră lipite pe ziduri. Pe via delle Botteghe Oscure, Leda începu să studieze ferestrele sediului de partid al comuniştilor. În depărtare văzu din când în când drapelele şi banderolele comuniştilor, care veneau din diferite cartiere ale oraşului, îndreptându-se spre Coloseu. Lozincile belicoase, amplificate de megafoane, o înfricoşară. Picăturile de ploaie se succedară tot mai repede. În mâna stângă, Leda strângea tulpinile unui buchet de trandafiri, şi o bună bucată de vreme nu vru să se apropie de via. Caetani. Pentru prima dată în viaţa ei, un buchet de flori o punea în cea mai mare încurcătură.

Dar în cele din urmă, fu totuşi absorbită înspre via Caetani, pentru că mulţimea acolo avea cea mai mare densitate. Leda se vârî în mulţime. Simţi acum presiunea uşoară a unor umeri şi a unor şolduri, şi fu frapată de faptul că acum nu mai era nevoită să ceară scuze când atingea alte persoane. Trecerea mulţimii pe via Caetani îi făcu impresia unui pelerinaj: oamenii se îndreptau tăcuţi, cu gâturile întinse, respectuoşi, spre locul în care Aldo Moro apăruse după cincizeci şi cinci de zile de captivitate. Leda prinse o imagine fugară a locului în care staţionase maşina: în faţa unei case se aflau coroane şi buchete, ardeau luminări, nişte babe îşi încovoiau, mormăind, picioarele ţepene, şi-şi făceau cruce.

Leda şovăi, roşi, şi nu lipsi mult ca să lase să-i lunece pe furiş florile din mină. Dar fu împinsă înainte şi, după câteva clipe, stătea pe vine între babele în rugăciune, gândindu-se la Eleonora Moro, gândindu-se la portbagajul unui Renault-4, pe care şi-l închipui deodată cu botul larg deschis al unui monstru. Capul gigantic al monstrului porni ca un buldozer prin via Caetani şi înghiţi mulţimea;

limba monstrului i se şi încolăcise Ledei în jurul picioarelor. Leda făcu semnul crucii şi-şi depuse orbeşte florile lângă cadavru.

Abia se ridicase şi văzu pieziş deasupra ei un băiat, care se căţărase pe schela unei case în reparaţie. Avea vreo douăzeci de ani şi purta o haină de piele şi nişte pantaloni de culorile camuflajului – galben, brun, verde – nişte pantaloni care i-ar fi fost taman buni în acţiunile lui războinice din junglă. În timp ce cu o mână se ţinea de o ţeavă, îşi întindea trupul înspre mulţime. Leda fu atât de tulburată de poziţia acestui băiat şi de expresia feţei lui, încât abia după câteva minute îşi dădu seama că ţinea un discurs.

— Sclavi ai Romei – răcni el.

— Sclavi ai Romei! Ce fel de libertate e asta, libertatea care ne înstrăinează pe unii d, e alţii? Libertatea magazinului universal! Da, da, da, vizitaţi magazinul universal al libertăţii! Poftiţi: scotociţi şi luaţi! Libertatea complet reînnoită, scurt timp cu preţ redus. Şi iată morala, ieri după amiază complet reînnoită, acum în magazinele noastre!

— Închideţi-i individului gura!

— Sclavi ai Romei, să încheiem un acord! Sclavi ai cochetăriei, sclavi ai aparatelor, şi ai vacanţelor complet, organizate, sclavi ai materialului de ambalaj şi ai presei libere, puneţi-vă ochelarii, pe nas, scoateţi-vă agendele.

deoarece o să încheiem un acord pentru o călătorie spaţială gratuită.

— E un maimuţoi scăpat de la grădina zoologică.

— La ce bun libertatea care ne înstrăinează pe unii de alţii? Scotociţi şi luaţi! Toate ideile trebuie lepădate! ODing dong! Vizitaţi restaurantul nostru de la etajul al cincisprezecelea, restaurantul libertăţii! Cu teresa!

— Fascistule!

— Păi fascişti suntem cu toţii!

— De ce nu te duci să munceşti? Toţi studenţii ăştia. să se ducă la muncă!

— Sclavi ai Romei!

— E un predicator sectant!

— Vrea un harem!

— Dig dong! Atenţiune, atenţiune „domnul Moro la fcelefon!

— Închideţi-i gura! Nu mai există respect. Înapoi la vremea cu respect!

— Înapoi la sărăcie, vrei să spui.

— Mai întâi azvârliţi-i pe străini peste graniţă: ăia refu4 ă. să muncească.

— Awi luptat pentru libertatea noastră, dar tinerii nu mai ştiu asta. Ei n-au nimic de făcut. Asta-i tot.

— Ai dreptate, domnule, eşti un sclav – răcni băiatul.

— Aţi luptat pentru libertate! Dar de ce? Ca să deveniţi sclavii ceasornicului de pontaj şi ai mobilierului de birou! Capetele ne sunt înţesate cu mobilier de birou, şi cu poliţe de asigurare! Nouă nu ni se mai poate. Întâmpla nimic şi avem să umplem toţi munţii şi toate deserturile cu mobilierul nostru de birou. Sclavi ai lăcomiei, veşnicilor înfometaţi, vizitaţi restaurantul Libertăţii de la etajul al cincisprezecelea! Dig dong! Domnul Moro la aparatul 113, vă rog!

— Daţi-l jos!

Câţiva bărbaţi se căţăraseră între timp pe schelă şi încercară să-l desprindă pe scandalagiu de ţeava de care se cramponase.

— Sclavi ai Romei! Luaţi cu asalt scările rulante şi vizitaţi restaurantul nostru de la etajul al cincisprezecelea!

Băiatul fu apucat de păr şi lovit cu o piatră pe mâna, încât se văzu nevoit să dea drumul ţevii. Se lăsă să cadă sau fu azvârlit jos? Băiatul se prăbuşi de pe schelă cu spatele. Leda Simonetti îşi închise ochii şi se lăsă târâtă de mulţimea care se retrăgea. Înainte de a o lua la fugă, Leda mai văzu că băiatul zace pe pavele, cu capul însângerat, dând lent din picioare, care păreau labele unui animal cuprins de mişcări convulsive.

Leda veni acasă şi puse un disc pe picup, încă înainte de a-şi lepăda jacheta udă. Niciun om cu care să stea de vorbă, niciun om pe care să-l asculte, niciun om care să

facă ceva pentru ea, niciun om pentru care să facă ea ceva, dar cu asta era obişnuită. Motanii erau absenţi. Ledă îi căută în locurile cunoscute, până ce-şi aduse aminte că Hanna Piccard îi luase cu ea în după amiaza din ajun. Hanna intrase în casă hoţeşte, după ce stătuse ascunsă trei zile. Nimeni nu ştia pe unde umblă. Florile sângerii de amarilis, care de dragul Hannei fuseseră plasate în paradis, Leda la îndepărtase de acolo. După numai câteva ore, lipise la loc pe hârtie florile smulse de dragul Hannei, ca şi cum ar fi vrut să îmbuneze o fantomă cu ajutorul unei jertfe.

— Iâanna! Hei, graso! Hai, ieşi la iveală! Ştiu că eşti pe aici!

Leda aşteptă. Nimeni nu ieşi la iveală. Atunci luă locul lui Andrea la fereastră: cu mâinile în buzunare, cu umărul stâng rezemat de tocul ferestrei. Ploaia cădea vertical. Pavelele pieţei sclipeau, carabinierii se adăpostiseră în clădirea porţii palatului Farnese. Leda privi umbrelele negre care se mişcau prin piaţă cu diferite viteze şi în diferite direcţii. „Acum sunt prizoniera pieţii”, îşi zise ea, „şi pot să mă duc sus de îndată ce nu se mai vede nicio umbrelă”.

„E la Ernesto, desigur, s-a adăpostit la Ernesto după ce Andrea a azvârlit-o pe scară până jos”. Bineînţeles că Ernesto tăcea. Să-i telefoneze lui Andrea. „Sâmbăta a ascultat muzică toată ziua bună ziua. S-a supărat pentru că am ascuns în dulap toate lucrurile Hannei. S-a supărat, degeaba, chiar degeaba. N-am vrut să-l sărut, aseară, am vrut numai să-mi maseze picioarele”.

— Hanna? Apa creşte. Barul a şi fost inundat. Călugăriţele umblă pe apă. Vin în bărci cu vâsle de pe campo dei Fiori, vin să ne ia. O să fim evacuaţi.

Încă o singură umbrelă, o umbrelă transparentă elegantă. „Vino, muiere! Da, da, te văd, soldaţii. Să-ţi pun o piedică? Ai să cazi în plisc. Hai, acum repede, după colţ, staţi, staţi, staţi, da, gol”. Acum nu mai era prizoniera pioţii. Uşurată, Leda sui o scară fixă şi una mobilă şi deschise lucarna mezaninului.

— Cum de nu m-am gândit la asta? Nu m-am gândit la asta.

Vaza fusese pusă pe un taburet de lângă pat, în vază erau nişte crengi de magnolia, iar în jurul vazei se aflau pe jos nişte bractei păroase, căzute de pe caliciile deschise. Abia văzu Leda aceste crengi noduroase, cu forme capricioase, şi abia recunoscu pentru a doua oară răsucirea crengilor, şi-şi azvârli geanta jos şi se întoarse, ruşinată de neruşinarea naturii.

— Cincizeci de versuri din Ovidiu. Transcrise citeţ. Vrei să dansezi cu mine, domnule stoic? Fără fum, te rog. Sau preferi să ai copii şi să speli vasele? Sunt… cum sunt? … da, feroce. Acum sunt feroce. Şi acum sunt… cum sunt acum?

Leda se târî spre crengi, le luă în mina şi le strânse tare, ca să le doară. „Dacă aş sta într-o vază”, îşi zise ea, ridicându-şi braţele deasupra capului, ca to balerină, „dacă aş sta într-o vază, dacă aş sta într-o vază, aş suge apa şi m-aş răsuci până aş face flori”. Printre crengi găsi un bilet din partea tatălui ei.

„Neastâmpărat-o. Crengile astea sunt pentru tine. E ora zece dimineaţa. Am un cap, un trunchi, două braţe şi două picioare, toate părţile astea stau bine la un loc şi mă duc s-o caut pe Hanna, ca să pun lucrurile la punct. O să ne meargă bine. Tu ştii că n-am să te las niciodată în pană. Îmi dau seama că gândul ăsta te-a obsedat în ultimele zile. Dar eu n-am să te las niciodată în pană şi o să ne meargă bine. Ai uitat că am dus-o admirabil câţiva ani, aşa, în doi. Ai uitat că oriunde ne aflam am avut în jurul nostru oameni care ne-au iubit şi care au ştiut să gătească bine. Nu trebuie să compari prea mult viaţa noastră cu cea a altora: viaţa noastră nu este comparabilă… Tu, cu gura ta mare, ai acum destui anişori ca să ştii când mă necăjeşti. Sunt tatăl tău, dar sunt tot om. Ce trebuie să fac când sari pe mine? Să mă las bătut la fund? Nu, să ştii, atunci mă apăr cu cotul. Familia Kurhajec te aşteaptă la cină. Aud acum pe cineva care cânta la pian. Dar nu se poate. Ni s-a adus un pian în casă? Ştii ceva despre asta? Când mi se năzare, nici

mai devreme, nici mai târziu, de îndată ce mi se năzare, tu îţi întinzi picioarele şi eu mâinile, ca să ţi le masez. La nouă acasă. Andrea”.

După ce citise şi recitise scrisoarea de câteva ori, Leda se instală pe patul tatălui ei. Îşi turnă un pahar de vin, luă telefonul şi făcu numărul familiei Kurhajec. Răspunse Pepe.

— Da?

— Tu eşti Pepe?

— Da, dar sunt invizibil.

— N-are importanţă. Rosa e pe acolo?

— Nu ştiu. Azi sunt invizibili toţi.

— Pepe, eşti un pici plicticos.

— Da.

— Eşti un pici supraplicticos, cu buză de iepure şi cu cocoaşă.

— Da.

— Pepe, nu mai spune într-una „da”. Ai la îndemână şi „da” şi „nu”. Vrei s-o chemi pe Rosa?

— Păi eu sunt acuma sub canapea.

— Spune-i Rosei că nu pot să vin diseară la masă la voi, pentru că mi-a venit cineva în vizită. Ai să-i spui – Pepe tăcu.

— Mai eşti încă acolo, Pepe?

— Da.

— Parcă te văd, foarte clar: ştiu exact cum eşti îmbrăcat şi stai întins sub canapea.

— Atunci cum arăt?

— Exact ca Pepe Kurhajec. Dar tu nu ştii, pentru că dacă eşti invizibil nu poţi să te vezi nici pe tine.

— Da – oftă Pepe, încântat şi tăcu o bună bucată de timp.

— Sunt invizibilă şi eu, Pepe?

— Azi sunt invizibili toţi. Păi ţi-am spus.

— Ascultă, mâine după amiază, la ora patru precis”, sărim de pe balcon. Da?

— Da.

— Şi ai să-i spui Rosei că nu pot să vin?

— Da, scumpo; bineînţeles, scumpo – răspunse Pepe, obosit şi plictisit, exact aşa cum obişnuia şi Joe Kurhajec să-i spună soţiei sale, exact aşa.

În dormitor, lumina zilei începu să slăbească, şi peisajul colinar pictat pe uşile glisante se estompă. Leda se ascunse sub patul cu polog, şi acolo îl luă în braţe pe băiatul Pepe, în vârstă de cinci ani. „Aşa, pici plicticos ce eşti, acum nu-ţi mai dau drumul. Asta e peştera noastră, şi am devenit invizibili. Mai întâi să ne zvârcolim niţeluş, apoi să stăm liniştiţi. Aşa, acum ajunge. Acuma stai liniştit. Nu, nu, nu, nu-ţi mai vâri nasul în subsuor De mele. Ştii că motanilor le-plăcea sudoarea de la subsuori] e mele? Uneori mi se suiau dimineaţa în pat şi mă lingeau de subsuori cu limbuţele lor aspre. Scârbos, nu? Stai cuminte. Nu, acum nu mai ai voie să pleci. Să-ţi dau o guriţă pe buziţa ta de iepure? Nu, acum nu mai ai buză de iepure, ai buzele micuţului Pepe. Mai ţii minte că ai vrut să dormi cu mine în casa noastră de la Sutri şi. mi-ai vorbit despre paznicul de lemn dintre copaci? Acum am să-ţi dau o guriţă enormă cu buzele mele enorme de negresă, şi apoi încă vreo câteva pe ochişori, cu propriile mele buze. O, Pepe! Să-ţi povestesc despre cea mai frumoasă clipă din viaţa mea? Atunci stai liniştit. Sărut un băiat, şi Joey sărută un băiat, e o întrecere, cine sărută „mai îndelung, şi sărutăm, şi sărutăm, vreo zece minute, şi între timp Joey şi eu ne uităm cu ochi râzători una la alta peste umerii băieţilor. Asta a fost cea mai frumoasă clipă din viaţa mea. Îmi dai acum şi tu un pupic? Nu unul ud, te rog. O, Pepe, prin câte am trecut azi! Mi-a dat stoicul lecţie de pedeapsă: cincizeci de versuri din Ovidiu. Ovidiu, Odiviviu, divino Ovidio. Şi m-a podidit plânsul în mijlocul clasei, splendid, ce mândră am fost! După aceea am umblat prin oraş ca să-l întâlnes-o pe înotător, şi pe ponte Sisto am văzut titlurile uriaşe, negre şi roşii, ale ziarelor. A murit. Pe via Caetani au azvânit un băiat de pe schelă, pentru că a ţinut o cuvântare despre magazinul universal al libertăţii. Îi curgea sânge din cap şi poate că a murit şi el. Să te azvârl jos de pe schelă Pepe? Daaa! O, Pepe, o popoi! Vai de mine, ce înseamnă o popoi

pe greceşte? Pe vremuri, femeile îşi dezgoleau sânii şi şi-i zgâriau când murea cineva, şi strigau o popoi, o popoi! Câte limbi cunosc acum? N-are importanţă. Vrei să-mi vezi sânii, Pepe? A început să-mi apară o adâncitură între ei. Vrei să-i vezi? Daaa! O, Pepe, ce frumos spui tu asta! Frumos de tot. Pici supraplicticos, şchiop, olog, cocoşat, cu buză de iepure, nu, nu, nu, îi dezgolesc chiar eu. Unde ţi-e mina? Bagă de seamă, sunt cam tari azi. O, Pepe, o popoi, sunt un copac şi pe înserat coboară în zbor peste mine o mie de păsărele. Da, linge-i, eşti un căţel Scârbos, nu? Şi stăm acum culcaţi în aşa-numitele locuri secrete din aşternut. Nu, tu nu poţi încă să înţelegi asta. O, Pepe, o popoi! Vrei o bătăiţă? Daaa! Acum plecăm? Daaa, scumpo. Ce frumos spui tu asta. Daaa, scumpo. Vino-ncoace, nu, mă înăbuş, un pic de aer curat…" Leda azvârli de pe ea pătura şi văzu culoarea cenuşie a luminii din dormitor.

Puse pe noptieră paharul de vin şi se duse în grabă spre camera ei, ca să-şi facă lecţiile şi să traducă cele cincizeci de versuri. Dar înainte de a se aşeza la biroul ei, vru să mai vadă o dată paradisul. Leda derulă coala de hârtie, îi fixă marginile cu ajutorul câtorva pantofi, şi sări la capătul dinspre picioare al patului, ca să-şi contemple opera de artă. „Înfăţişează în orice caz ceva", îşi zise ea. „Trebuie să ai orbul găinilor ca să nu poţi vedea că formele astea înfăţişează ceva". Culorile nu lipseau: frunze verzi-deschis, o faţă arămie, culcată şi goală puşcă, nişte fluturi îi zburdau în jurul capului într-un galben strident şi strălucitor, ca o cunună de raze, un soare sângeriu, un delfin albastru-cenuşiu sărea peste lună, şi în altă parte un cap cu bonetă de baie să căţăra pe un val, albastru deschis, ca scoarţa broşurii despre maratonul înot. Culorile şi formele nu lipseau, şi totuşi Leda simţea că în opera ei lipseşte ceva.

„Puţin îmi pasă. E prima lucrare, şi renumită tot am să devin. Eu sunt ceea ce sunt, da, sunt în plină inspiraţie. Ce aiureală! Marina! Hai, arată-te! Eşti sub pat. Nu, eşti în tablou".

Leda se întoarse, şi o bună bucată de vreme privi

natura statică pictată de maică-sa. Cinci cutiuţe, atâta tot, dar tabloul îi spunea ceva, îi făcea ceva, îi dădea ceva, şi tot mai mult, pe măsură ce îl aprecia mai mult. Acel ceva care nu există, acel ceva pe care nu-l putea extrage din tablou, acel ceva care se arăta în mijlocul tuturor celorlalte lucruri. Leda iscodi acel ceva în tabloul maică-sii şi simţi că lipseşte în propriul ei tablou.

„Ce-mi pasă? Marina! Am născocit un titlu: «Nu înoată nimeni în mare». Asta e titlul. «Nu înoată nimeni în mare». Cum ţi se pare? «Nu înoată nimeni în mare». Bun titlu!”

După ce se întoarse la loc, spre propria sa operă, îi căzură perdelele de pe ochi. De fiecare dată derulase coala de hârtie şi o contemplase, înfierbântată de mândrie, şi acum văzu precis ce era: o lucrare de copil. În bărbatul din portbagajul auto-turismului Renault-4 nu-l putea recunoaşte nimeni pe Aldo Moro, fără ajutorul titlurilor ziarelor sau al legendei de sub fotografie. Leda avu impresia că despre acest gen de operă plastică, realizată prin decupaj şi colaj, se poate spune exact acelaşi lucru ca despre oricare alta: că nu-l va impresiona pe privitor, dacă acesta nu ştie despre ce este vorba. De fapt, acel privitor trebuia să fie Leda Simonetti, pentru că numai în capul oi trăia acea creaţie, în care nu exista nicio deosebire între deasupra şi dedesubt, în care totul era în ea şi ea în totul, în care munţii se aruncau în mare dacă aveau chef, o creaţie fără tirani şi fără tiranie. Lucrarea nu-i arăta ceea ce voise ea să răspândească în casă, şi Leda fu convinsă că nu va putea cuceri inima nimănui.

— Ce copil eşti, ce copil prostuţ!

Leda sări peste fata arămie de sub copac, fata cu sânii plasaţi greşit, sânii care păreau că lunecă de pe trupul ei, şi o călcă în picioare. Apoi merse prin paradis, călcându-l în picioare. Hârtia începu să se rupă.

— Rupe-te. Puţin îmi pasă!

Totuşi, mai făcu o ultimă şi deznădăjduită încercare de a salva lucrarea şi de a o readuce la viaţă… Ediţiile speciale ale ziarelor, în care era anunţată asasinarea lui

Aldo Moro, fură aduse din bucătărie. Leda decupa primele pagini, ca şi celelalte pagini pe care ştirea era expusă pe larg, şi extrase: atacul barbar, găsirea cadavrului într-un autoturism, Moro a murit, o înfiorătoare înscenare a Brigăzilor Roşii. Opera de artă fu întoarsă pe dos. Leda lipi fâşiile de hârtie de ziar în spatele rupturilor paradisului.

Ora nouă. Nimeni acasă. Vezi? Veşnic acelaşi cântec".

După câteva minute zbârnâi soneria telefonului din dormitor, dar aparatul se afla sub pătură, şi în plus, Leda se dusese în grădina de pe acoperiş.

Ploaia încetase. Seara de primăvară era caldă şi umedă, fără vânt, iar în întuneric sclipeau picături de apă pe frunzele leandrilor. Leda se întinse şi linse picăturile de pe frunze. „Scârbos! Totul e soios. Apa e scârboasă „aerul e scârbos, plaja e scârboasă, totul e scârbos şi pretutindeni pute. Nu s-ar putea să pută ceva mai puţin?"

În bucătăriile din jurul curţii interioare gemeau televizoarele. Locatarii urmăreau un film despre viaţa lui ALdo Moro. Leda îşi puse cizmele galbene de cauciuc şi mitură cu ele apa de ploaie de pe plăcile alb-negre ale mozaicului roman, spre sifonul de scurgere. Apoi nu mai avu nicio idee, ce să facă, şi nu putu decât să aştepte. Învelită într-o p: V.ură, cu picioarele ridicate, se tolăni într-un şezlong, aşteptă. Înghiţise câteva tablete de calciu, ca să-şi potolească neliniştea din stomac, precum şi jumătatea de băiat albastru pe care Hanna Piccard o lisase în poala micului Buda.

Leda adormi şi, după o jumătate de ceas, globii oculari începură să i se mişte. În jurul piscinei erau copaci, iar în apă îl văzu pe înotător: dându-se peste cap, făcu un viraj. Ea se afla chiar lângă cascheta lui de baie, lângă ochelarii de înot care îi ascundeau înotătorului ochii, lângă braţele lui vâslinde, şi lângă apa clocotitoare din jurul picioarelor lui. Individul înota într-o cadenţă superbă. Când se ţinu de o bară ca să se odihnească după atâtea tururi şi-şi împinse ochelarii de înot spre frunte, Leda plonjă în apă cu picioarele întinse graţios, sperând ca el în sfârşit s-o vadă. Razele soarelui jucau în jurul ei, şi pete de

lumină tremurau pe fundul cu dale albastre al bazinului. Înotătorul îşi reîncepu tururile, strângând între picioare o scândurica, asemenea unei cozi de peşte. Leda

Înotă lângă el, se scufundă ca să-l privească sub apă, sări, peste el ca un delfin, dar orice făcea, el părea că n-o vede.

În cele din urmă Leda se sui pe turnul trambulinei, şi aşteptă acolo până ce înotătorul se ţinu din nou de bară. Ea nu plonjase încă niciodată de ia înălţime, şi simţi dureri în burtă, dar nu se sinchisi, pentru că tânjea după duritate şi distrugere, după o jertfă: să plonjeze graţios şi, sub ochii lui, să se zdrobească de oglinda apei. Se ţinu de balustrada turnului trambulinei şi se împinse mai în faţă. La fiecare pas făcut pe trambulină, picioarele i se înfundau în mâl. Se lansă, pluti cu braţele întinse, şi deodată fură două Lede. Una din ele izbi cu spatele oglinda tare a apei şi se scufundă, iar cealaltă trecu peste vârfurile copacilor.

În adânc văzu maşinile din parcajul piscinei. Ajunsă deasupra unei autostrăzi, făcu un viraj spre dreapta şi lunecă, împreună cu fluxul de circulaţie, spre un pod suspendat de deasupra unui râu. Cuprinsă de fericire, se apropie de pod şi urmă arcul, cu burta suptă, cu picioarele întinse graţios. Prova unui vapor fluvial se strecură sub pod, tăind apa, aruncând-o pe Leda tot mai sus, până în vârful arcului. Atunci sânii ei atinseră oţelul, aprinzându-se cu o lumină orbitoare, şi Leda dispăru în aer ca un fulger sferic.

Mult deasupra ei plutea o insulă. În tumbe lente, ca un cosmonaut, Leda se apropie de insula plutitoare. Spaţiul era albastru închis, iar liniştea era desăvârşită. Leda se simţi nemăsurat de mare şi în acelaşi timp nemăsurat de mică. Încetineala cu care se deplasa îi dădea un sentiment, de imensă putere.

Faţa inferioară a insulei părea făcută din rădăcini aeriene, care o sugeau din spaţiu şi o absorbeau. Leda făcu un drum lung printre rădăcinile aeriene, îşi croi o cărare printr-un strat de lemn putred şi de frunze, gros de un metru, şi ajunse astfel în pădurea virgină. Cald, cald, cald,

iar lumina era verde. Toate culorile luciră într-un crepuscul verde; culori saturate verzi. Pretutindeni. În jur zburătăceau păsări, stropite cu culorile anturajului lor. La zeci de metri deasupra ei, frunzele copacilor se lipeau între ele, alcătuind bolţi, şi Leda simţi tensiunea bolţilor, aşa cum simţea întinderea şi încovoie rea şi răsucirea rădăcinilor în pământ. Se încolăci ca lianeleşi luă parte la îmbrăţişare şi la gâtuire. Auzi cum se umflă şi cum crapă fructele, cum bâzâie miliarde de insecte, cum le târâie aripioarele. Şi totuşi era linişte. În depărtare ţipau nişte maimuţe, şi totuşi era linişte. După ce văzuse totul, până şi cele mai mici larve, se văzu pe sine: purta: nişte pantaloni largi, legaţi cu o curea de mijloc, pe torsul ei gol sclipea sudoarea, iar în picăturile de sudoare se răsfrângea de mii de ori pădurea virgină. O insectă sugea sânge dintr-un sân al ei, al Ledei. Era micuţul Pepe, şi Leda îl lăsă să se adape în voie din sângele ei. Tot se mai simţea încă atât nemăsurat de mare, cât şi nemăsurat de mică.

Apoi se pomeni pe malul unui râu. În depărtare se afla un platou stâncos, de sute de metri înălţime, de mulţi kilometri lăţime; pe peretele stâncos creşteau copaci, iar prin frunzişul verde, apa se revărsa în valuri albe până jos. Aerul era plin de un vuiet monoton. În aburul apei, deasupra insulelor stâncoase, se arcuiau curcubeie.

Chiar lângă ea stătea în picioare, pe un bloc de stâncă, în râu, un amerindian, înarmat cu arc şi săgeată. Aştepta, nemişcat, cu trupul înclinat spre dreapta, cu arcul întins. Peşti lunecau prin apă, săreau deasupra apei, dar indianul nu trăgea. Leda ştia că indianul va trage abia de îndată ce ea va fi băut din apa tulbure. Ea nu voia să bea, pentru că nu-i era sete, iar apa era tulbure, dar totuşi se lăsă în genunchi, luă apă în pumni şi bău. Săgeata porni, o funie se desfăşură şi se încolăci în jurul picioarelor ei. Acum fu nevoită să treacă râul. „Nu vreau”, îşi zise ea, „nu vreau”. Dar fu târâta, şi sări de pe o piatră pe alta, orbeşte; picioarele ei erau cele care gândeau în locul ei. În transă, pluti de pe o piatră pe alta, până ce ajunse în mijlocul râului, şi fu nevoită să se oprească.

„Ce mai e acum? Vreau să mă duc înapoi”.

Mugetul cascadei o înfricoşă. Umbrele unor păsări de pradă lunecară pe nisip şi, în jurul picioarelor ei, nisipul începu să se mişte.

„Vreau să mă duc înapoi, lasă-mă să plec. De fapt, n-am băut aproape deloc din apa râului. Am luat numai o mică înghiţitură, ca s-o încerc, dar aia nu contează, lasă-mă să mă duc înapoi”.

În apă sclipeau carapacele unor broaşte ţestoase adulte, care se adunaseră acolo ca să-şi aştepte puii. Nisipul începu să se mişte, şi ici şi colo apărură căpşoarele broaştelor ţestoase abia ieşite din găoace. Cu miile, speriate de lumină şi de umbrele păsărilor de pradă, se târâră spre apă. Leda se făcu mai mică, şi deodată văzu în jurul ei nişte capete galbene-verzui, guri cornoase, îşi simţi lăbuţele neexperimentate cum scormonesc în nisip, purta o carapace pe spate şi alerga ca să-şi salveze viaţa. Ciocurile curbe i se înfipseră în carapace. Înnebunită de frică, Leda se târî în nisip, şi în cele din urmă se cufundă în apa salvatoare. Într-o semilumină ruginie, se duse în grabă spre prima broască ţestoasă întâlnită şi o urmă ca pe mama ei.

Pe malul opus al râului, Leda ieşi din apă, îmbrăcată într-o rochiţă care îi era mult prea mică. Indignată, se îndreptă din spate.

„Nu mi-o lua în nume de rău, dar ce înseamnă asta? Lasă-mă să plec, pentru că Andrea mă caută. Nu cumva ăsta e Orinoco? Să pluteşti o zi întreagă şi pe înserat să constaţi că ai străbătut o distanţă de cinci sute de metri mari şi laţi! N-am chef să-mi târăsc picioarele o viaţă întreagă pe malul unui râu. De fapt n-am băut nimic. Am scuipat apa, pentru că nu mi-a plăcut. Să mă pui să-mi târăsc picioarele o viaţă întreagă pe malul unui râu! Lasă-mă să trec! Unde e gura râului? Arată-mi drumul, şi de preferinţă cel mai scurt.

Marina şi Andrea stăteau în iarbă, pe malul unei gârle. În timp ce Leda alerga spre ei, rochiţa îi flutura în jurul trupului – rochiţa cu fermoarul la spate, inaccesibil

pentru ea – iar în picioare avea pantofi de plastic. Fu îmbrăţişată.

— Bună, copilul meu – zise Marina.

— Nu mai sunt copil. Ce înseamnă asta?

— Eşti o căţeluşă.

Marina luă o sfoară, îi legă un capăt în jurul mijlocului Ledei, iar celălalt de trunchiul unui copac. Trecând în vad prin gârlă, Leda văzu pietre pe fund, şi îl întrebă pe Andrea dacă are voie să le culeagă. I se dădu voie. Oricare piatră? Oricare piatră. Când se lăsă pe vine, simţi prin pantaloni trecerea rapidă a apei, şi, ţipând de plăcere.

culese pietre, că să le arunce după ăcecă, una după alta, înapoi în apă. După ce aruncase astfel toate pietrele aflate la îndemâna ei, îşi urmări atentă cu privirea rochiţa, care pornise, umflată, pe apă în jos.

Se înseră. Marina trase de sfoară ca s-o facă pe Leda – să yjnă mai aproape de ea, îi dădu ajutor să-şi scoată, haiij. ele ude şi o uscă frecând-o cu un prosop, pe care ea îl, recunoscu. Pielea îi sclipea. Leda era fericită. Având acum pe ea nişte pantaloni calzi şi un pulover cald, se cuibări între picioarele lui Andrea, ca să se uite la peştii care erau fripţi pe un foc improvizat. După masă, Andrea o făcu să zboare: o apucă de glezne şi începu să se învârtească în jurul propriei sale axe. „Nu-mi dai drumul?” Nu, n-are să-i dea drumul. Cu părul în vânt, Leda pluti în jurul lui, în sus şi în jos, ridicându-şi privirea spre tumbele coroanelor copacilor. Apoi, Andrea îi dădu drumul.

Soarele coborî. Leda alergă pe malul râului, deznădăjduită, căutând o ascunzătoare, căci ştia că, după apusul soarelui, în pădurea virgină începe vânătoarea, şi că va fi nevoită să ia şi ea parte la vânătoare, şi va trebui să ucidă, ca să nu fie ea însăşi ucisă. Dar ea nu voia să ucidă, nu voia să ucidă pe nimeni, şi alergă mai departe, căutând o ascunzătoare într-un copac, căutând un sat.

Apoi văzu un bărbat care împingea cu picioarele nisip peste tăciunii aproape stinşi ai unui foc. Bărbatul purta o panglică în jurul părului cu sclipiri unsuroase, avea nasul

turtit şi lat, iar pe piept îi atârna o amuletă: lăbuţa unui pui de caiman. De cingătoarea legată în jurul şorţului era fixat un toc făcut din scoarţă de copac; bărbatul era un curier care îşi ştergea urmele. Venea din munţi, Leda aşa ştia, şi parcursese o mie de kilometri lăsându-se purtat de apele râului. Înapoierea la locul de origine îi era imposibilă, şi ştia că va muri după ce-şi va îndeplini misiunea, deoarece transmiterea unui singur raport costa viaţa unui om. Cu toate că bărbatul nu semăna de fel cu ei, Leda ştiu pe loc cine este.

— Andrea!

— Alergă spre curier şi se cramponă de el.

— Andrea! Tu eşti Andrea, ştiu sigur. Ce înseamnă toate astea? Ia-mă cu tine, tu eşti Andrea.

Curierul o împinse deoparte şi se duse în graba Spfă râu. Trecând în vad prin apă, împinse în faţa sa un trunchi de copac, până ce acesta fu prins de curent, şi atunci se agăţă de el şi porni. Leda îl urmă, alergând pe mal, se poticni, căzu, se ridică iar. Între picioare îi fluturau cearşafuri cu marginile ascuţite ca nişte lame de cuţit Plângând îl chemă pe curier.

— Andrea! Câine bleg! Vino-ncoace, e vineri după amiază, mergem la Sutri!

În cele din urmă ajunse la gura fluviului, care era atât de lată, încât Leda nu putu desluşi decât cu foarte mare greutate palmierii de pe celălalt mal. În faţa ei se afla oceanul, care, fără valuri, fără să facă să zăngăne scoici, se revărsa pe plaja neagră. În depărtare se vedea fâşia albă care despărţea, pe recife, apa dulce de cea sărată.

— Soarele aproape asfinţise deasupra orizontului, într-o ceaţă indolentă verde închis. Copacii nu se mişcau, animal-le tăceau, Leda nu auzea decât soarele. Din ceaţa verde închis se înălţară flăcări pe cer. Capul lui Andrea dispăruse în mare.

Leda stătea sub un copac, cu faţa lipită de nisipul negru. Deodată, urechile şi obrajii îi fură dezmierdate cu blincleţe de aripile unor fluturi, ale unor fluturi galbeni, şi când îşi săltă privirea, Leda văzu un nor uriaş de fluturi

care dansau în jurul ei. Fluturii o ridicară şi o duseră peste mare. Acolo unde apa ruginie a fluviului şi apa albastră închis a mării se amestecau, Leda îl revăzu pe curier: înota pe spate, istovit, şi se ţinea de trunchiul de cap, ac. Când o văzu pe Leda că vrea să coboare spre el, într-un nor de fluturi galbeni, păru că se sperie: îşi pipăi amuleta de pe piept.

— Să nu-ţi fie frică – şopti ea.

— Tu eşti Andrea.

În timp ce îi scăpară de pe buze fel de fel de cuvinte drăgălaşe, Leda îi linse cojile de sare de pe sprâncene şi d; pe buze. El îşi lipi de piept mâinile ei, ea îl privi în ochii albaştri închis, ştiind că va rămâne la el până la vârsta de douăzeci şi şapte de ani. Apoi se cufundară în ocean. Ea îl cuprinsese pe după ceafă cu braţele, îşi încolăcise picioarele în jurul mijlocului lui, şi îl sărută pe gâfe… Respiraţia lui deveni mai adâncă, şi Leda simţi foarte limpede umflarea şi sugerea burţii lui, lipită de a ei.

Şoptiră în beznă.

— Ce plăcută este coborârea asta spre fund, Andrea!

— Vai, ce pătimaşă eşti, Leda.

— Pătimaşă? Sunt pasionată.

— Asta o ai de la Ezzo.

— Cum de la Ezzo?

— Azi de dimineaţă, când ai adus chifle, i-ai spus lui Ezzo: „Bagă de seamă, băiatule, că sunt o tipesă pătimaşă”. La care Ezzo a răspuns: „Pătimaşă? Mă faci să râd. Pătimaşă? Tu ştii cum sunt eu? Eu sunt pasionat!”

— N-are importanţă. Rămâi întotdeauna la mine?

— Da, scumpo.

— Chiar dacă sar la tine?

— Da, scumpo.

— Unde ţi-e mina? Nu fi aşa de moale. Unde ţi-e mina?

Leda se trezi zâmbind. Auzi şoapte în întuneric şi, când întredeschise ochii, îi văzu pe Andrea şi pe Joe Kurhajec. Cei doi bărbaţi se rezemau de balustrada grădinii de pe acoperiş, şi felul în care stăteau acolo o făcu

pe /Leda geeloasă, cât şi fericită. Mişcându-se, lăcu şezlongul să scârţâie, apoi scânci şi oftă, până ce Andrea se întoarse şi veni spre ea. Atunci deveni insesizabilă.

— Da, scumpo – mormăi ea.

— Mai visezi? – întrebă Andrea.

— Limba mea.

— Ce-i cu limba ta?

— Ce sărată mi-e limba!

— Unde eşti, Leda? Ce vezi?

— Marea – mormăi ea, cufundându-se într-un suspin profund.

— Du-mă în braţe.

— Să te duc în pat?

Leda mormăi ceva neinteligibil, sperând cu înfocare ca Andrea să nu-i transmită lui Joe această corvoadă. Andrea o luă în braţe şi, pas cu pas, coborî scara, de parcă ar fi executat un exerciţiu sportiv, şi – rânji când Leda, înfricoşată, se prinse zdravăn de el.

Fu pusă pe marginea patului ei şi se lăsă să fie dezbrăcată. De două ori se prăbuşi literalmente de somn, ca să se lase din nou pusă pe picioare. Între timp nu-i scăpă din vedere faptul că Joe Kurhajec cerceta paradisul, la lumina lămpii sale de buzunar. Leda se lăsă dezbrăcată; până ce nu mai avu pe ea decât slipul, şi fu uimită că mâinile lui Andrea puteau fi atât de blânde. Când Andrea vru să-i pună pe ea vechea lui cămaşă de volei, Leda bodogăni morocănos şi, cu un oftat, se lăsă să cadă pe spate.

Bărbaţii nu rostiră niciun cuvânt. Joc Kurhajec îşi roti lumina lămpii sale de buzunar, peste trupul ei, în cercuri tot mai mici. Leda simţi mâncărime între sâni şi îi veni greu să stea nemişcată. Bărbaţii o înveliră cu pătura, rânjind, iar ea oftă adânc când pătura coborî în sfârşit deasupra ei.

SCRISORI

„DOMNULE SIMONETTI, DUMNEATA ÎI PUI ÎNT.Radevăr omului cuţitul la gât. Ce noapte! Am impresia că am făcut pentru a doua oară praf o maşină: mă dor toţi

muşchii, sunt ţeapănă ca o scândură şi abia dacă mă mai pot mişca. Am la spate două pete tumefiate, acolo unde m-au nimerit tocurile pantofilor, şi am două coaste contuzionate, aşa mi s-a spus la spital.

„Acum eşti mulţumit? Te simţi acum în sfârşit un adevărat bărbat? Un adevărat bărbat energic, aşa, ca Joe Kurhajec sau ca Pittakos? Eu mă simt neputincioasă. Te dă cineva de pământ, te apucă de gât şi după un minut zaci la piciorul unei scări. Uite-aşa. Dacă aş fi bărbat m-aş repezi la dumneata şi te-aş răpune.

„E sâmbătă seara şi între timp m-am familiarizat perfect cu pardoseala apartamentului în care mi-am îăăsit adăpost. Am stat într-un fotoliu şi m-am întrebat de re „pentru numele lui Dumnezeu, m-am dăruit trup şi suflet unui bărbat care nu ştie sigur niciodată dacă mă vrea. M-am mutat în alt fotoliu şi mi-am pus aceeaşi întrebate. Nu m-am dăruit încă niciodată aşa unui bărbat, şi n-am fost încă niciodată atât de înjosită. Un sac cu gunoi este cărat pe scară până jos, eu am fost aruncată până jos. De ce am ajuns să mă urăşti atâta? Vorbesc limba ta şi pentru tine mi-am părăsit casa. Într-o oră am cumpărat patul pe care tu îl visaseşi doi ani de zile. Ai visat să ai o grădină pe acoperiş şi am pus să-ţi fie amenajată. I-am dat Ledei tot ce-i trebuia, fără să te incomodez pe tine. După câteva luni am descoperit că am început să-mi adaptez culorile garderobei mele după culorile casei tale. Asta nu mi s-a mai întâmplat niciodată. Te-am lăsat în pace, aşa cum ai dorit, şi nu mi-a venit greu, pentru că şi mie

Însămi îmi place să fiu lăsată în pace. Eram fericită chiar numai când te vedeam că stai la fereastră, când îţi coseam năsturaşi la cămăşi, când te vedeam că spinteci lemne în curtea de serviciu. Numai gândul că seara voi veni să te văd era de ajuns ca să mă simt fericită. Am vrut să fiu numai cu tine, dar se pare că şi asta ţi s-a părut prea mult.

„Totuşi m-ai întrebat cândva dacă vreau să mă mut la tine. M-am mutat, şi acum pot să-mi dau cu pumnii în cap pentru asta. Abia venisem la tine, şi ai şi început să te

retragi încetul cu încetul. E atâta dragoste în tine, Andrea, şi eu am primit atât de puţin din ea! De ce?

— Ca şi cum ţi-aş fi vrut răul. Ca şi cum n-aş fi vrut să-ţi ţin capul în poală ca să te consolez, ca şi cum n-ai fi fost pentru mine o mică domniţă. Tu eşti mica mea domniţă! N-am luat în arendă înţelepciunea, izvorul vieţii nu sunt, iar din eternul feminin nu vreau să am nimic: sunt un om.

„Bine, fie. Acum poţi să te dedici din nou iubirii fără corvitrângere. Bine, fie. Eu te iubesc tocmai pentru că eşti aşa cum eşti, mereu tinzând spre lumină, dar se pare că tu nu-ţi dai seama. Totodată sunt convinsă că lipsa de constrângere este aceea care face ca viaţa să merite cât de cu, să fie trăită, oricâtă amărăciune ar pricinui acea lipsă de constrângere. Dragostea se naşte în uzură.

„Puterea pe care mi-a dat-o dragostea mea a fost mare. Am făcut lucruri de care nici eu nu mă credeam în stare. Acum un ceas am stat pe podul nostru de pe Tibru şi am privit Isolă Tiberina, unde ne-am plimbat atât de des toamna trecută. Am stat pe pod şi deodată mi s-a părut că am o gaură în piept; vai, cum mai sufla vântul prin ea!

„Aştept acum scrisoarea ta năprasnică, dar orice ai scrie, a fost bine, foarte bine, şi nimeni, nimeni, nu poate să-mi ia ceea ce a fost. Îţi trimit un autocamion al unei întreprinderi de mutări. Am să le spun camionagiilor să te lege fedeleş, să te îndese într-o ladă şi să te aducă la mine.

Furia ta”.

În aceeaşi seară, Hanna Piccard îi făcu o vizită lui Ernesto. Acesta îşi puse o pălărie pe cap, îşi ridică gulerul pardesiului şi preluă scrisoarea Hannei, ca s-o ducă la destinaţie. Duminică după amiază, micul Benedetto porni din piazza Farnese spre un apartament de lângă San Ivo, unde cu mai bine de un an în urmă aşteptase în bucătărie, cu un motan mare roşu în poală. Ernesto aduse răspunsul lui Simonetti într-un bloc din cartierul Monte Mario.

„Doamnă, iată scrisoarea năprasnică a unui amant cu totul lipsit de constrângeri. De ce nu mi-ai spus pe şleau că ai plonjat la Ernesto? Atunci ştiam cel puţin ce pardoseală

priveai ţintă azi. Şi de ce nu-mi spune Ernesto pe şleau că te dezmiardă cu mâinile lui moi, acele mâini moi şi dolofane şi inodore de băieş turc? Nu cumva te temi că am să vin să te iau? Că am atât de multă dragoste în mine, asta e fără îndoială adevărat, şi că ai primit atât de puţină din ea, asta e fără îndoială neadevărat. (Te contrazic.) Tu, în prostie, nu eşti niciodată mulţumită, eşti nesăţioasă, nebună de gelozie şi te simţi atât de repede jignită, încât trebuie să caut o comparaţie. Iat-o; Ai văzut vreodată cât de repede se pârleşte un fir de păr la flacăra unei lumînări? La fel de repede te simţi tu jignită. Susţii că m-am retras încetul cu încetul şi că de aceea ai tu acum o gaură în piept. Ai băgat de seamă vreodată, măcar o singură dată, că uneori eşti plină de toane? Şi altfel: ai auzit vreodată ceva despre asta? Dar vai, n-are niciun rost să stăruim asupra necazurilor tale.

„Nici în acest al doilea aliniat al meu n-ai să găseşti cuvintele mele de scuză. Ar însemna să fiu superficial şi convenţional dacă aş spune că-mi pare rău că m-am comportat violent şi că ţi-am pricinuit vătămări corporale. Sunt numai absolut sincer când îţi spun că mi-a făcut plăcere să te dau afară din casă şi de îndată ce-mi amintesc de acele clipe îmi face din nou plăcere. Aşa stau lucrurile şi nu altfel. Ca să-ţi procur totuşi oarecare satisfacţie şi un pic de plăcere sadică. Îţi aduc la cunoştinţă că răul s-a întors şi de data asta împotriva celui care l-a săvârşit. Rănindu-te pe tine, m-am rănit fireşte pe mine însumi. Spun «rău», dar ce înseamnă «rău» şi «bine» în împărăţia instinctelor? Natura a fost cea care m-a luat prin surprin dere, şi într-adevăr, nu mai am chef decât să tun şi să fulger, să urlu şi să rag ca o fiară. Mă simt şi acum cum îmi fierbe violenţa în trup şi cu cât ţine mai îndelungată vreme, cu atât mai îndelungată vreme voi fi nevoit să mă căiesc de această prostie. Dragostea – mai are oare vreun amestec aici acest conflict meschin?

„Iar în acest al treilea aliniat am să-mi exprim o convingere: sunt convins că incidentul în cauză va avea un efect lămuritor. Când ne-am văzut pentru prima dată între

coloanele Panteonului, ni s-a revelat, ca să spun aşa, un oracol, şi de atunci am căutat amândoi să aprofundăm acel oracol obscur; eu, cel puţin, am căutat de atunci să-l aprofundez. Oracolul spune ceva despre vieţile noastre, despre istoria noastră, că am devenit, fiecare din noi, o parte din fiinţa celuilalt. Tu eşti o parte a eului meu, iar eu sunt o parte a eului tău, aşa cum părinţii noştri sunt o parte a eului nostru. Sau poate că tu nu gândeşti în termeni de lămurire? Nu ştiu. În orice caz, pe tine nu te interesează în fond conştientizarea. (Îţi reproşez asta în altă parte.) Să fierbi înăbuşit, asta îţi place. Te auto-ameţeşti, cu băutură, cu somnifere, şi mai ales cu munca ta: să ştii din toate câte un pic, şi să nu fii nicăieri informată de-a binelea, să nu vrei nicăieri să aprofundezi problemele. Nu eşti ziaristă, eşti o refugiată. Să fierbi înăbuşit, asta îţi place, în ciuda aparenţei de viaţă extrem de activă. Toată viaţa aceasta interesantă, extrem de activă şi aşa-zis excitantă, nu este poate nimic altceva decât fierbere înăbuşită. Dar acestei fierberi înăbuşite îi datorezi poate un sentiment de viaţă, care nu este doar mai amplu, ci şi mai blajin, decât al meu. (îmi exprim admiraţia.)

„Acum: dacă mă simt un bărbat adevărat? Da, să ştii. De altfel, îţi datorez în parte ţie că nu mă mai las intimidat de imaginea aflată totdeauna şi pentru vecie în centrul lumii bărbaţilor şi care determină acolo raporturile de forţe: imaginea unui barbar în permanenţă în erecţie, a unui bărbat care poate exista singur şi care supravieţuieşte oricăror adversităţi. În fiece bărbat dormitează această imagine. În această privinţă, o femeie poate exercita o influenţă civilizatoare. Ai câte ceva de spus despre asta, nu-i aşa?

„Stăm amândoi la masa din bucătărie, iar eu abordez un subiect care s-ar putea afla în legătură cu acea înfiorătoare noţiune de «detaşare» –, adică de eliberarea de constrângeri. În nouă din zece cazuri îţi vâri apoi, după cât – /a timp, un picior gol între pulpele mele. Eu îţi dezmierd piciorul şi continui să vorbesc cu exaltare despre subiectul care ar putea eventual să se afle în legătură cu

acea noţiune înfiorătoare. După ce cuvântul a fost în sfârşit rostit, tu spui de fiecare dată: «Aşa, desprinsă de viaţă, nu e ceva pentru mine.» Dacă atunci eu mai continui, pot să mă aştept la o observaţie, care în traducere liberă sună astfel: «Doamne sfinte, băiatule, ce toi: vorbeşti despre detaşare, nu mă mai iubeşti?» Atunci abia mă excit cu adevărat, Hanna!

„Vorbeşti cu atâta dispreţ despre dragostea fără constrângeri! Trebuie acum să mă dedic ei din nou, fără nicio grijă. Înţeleg: eşti supărată, nu trebuie să-ţi iau cuvintele în serios, dar trebuie totuşi să-mi spui C_2 înţelegi tu acum prin dragoste fără constrângeri. Ivi \ interesează… Foloseşti aceste cuvinte şi presupun că nu le foloseşti fără să le dai un anumit înţeles. Care anume? Poate oare un om să aibă vreo părere despre o chestiune la care nu s-a gândit încă niciodată? Nu e decât o întrebare. (Te cicălesc.)

„Şi ce înţeleg eu prin dragoste fără constrângeri? Nu prea mult încă. Puţinul pe care l-am înţeles eu din asta nu mi se pare lipsit de valoare, în aceste împrejurări. Atunci? Să poţi simţi distanţa fără să fii distant, să poţi simţi distanţa până la toate formele de viaţă în care mă mişc – tocmai asta mă duce mai aproape de ceea ce socotesc eu că este dragoste. Urmăresc o anumită nonşalanţă, o anumită indiferenţă, comparabilă cu plăcerea cu care copiii pot luneca dintr-un joc în altul, cu care pot schimba o realitate în alta, fără să-şi piardă veridicitatea şi credinţa.

„Cât despre mine, iată. (Am să fiu milos.) Cât despre mine, iată. Treaba s-a încurcat. Am izbutit s-o descurc: dau de o femeie, o femeie cu un sentiment de viaţă care mi se pare mai amplu şi mai blajin decât al meu, o femeie cu o judecată care mă uimeşte şi mă intrigă, o femeie care îşi scuipă parfumul pe încheieturile mâinilor mele, o femeie căreia îi place să-mi ciupească muşchii încordaţi ai pulpelor şi care constată cu mirare că n-am aproape de loc fese, o femeie care mă iubeşte de la început din toată inima şi care la fiecare apus de soare se gândeşte la mine.

Am reuşit s-o regăsesc. Părul nu mi l-a mai tuns Leda, ci ea; ea îmi modifică viaţa, iar eu nu mai pot de fericire, învăţ câteva reţete noi şi apoi nu-mi mai rămâne decât un singur lucru de făcut: să admit că şi ea e un om, că eu nu sunt pierdut şi că totul merge prosteşte înainte. Izbutesc să fac asta, izbutesc asta şapte zile pe săptămână, dar în a opta nu mai izbutesc.

„(Nucleul suferinţei mentale este trăirea limitării. În privinţa asta, toţi învăţaţii sunt de acord. Trăirea efemerităţii este trăirea limitării, şi ca să nu suferim prea mult din pricina ei, îi atribuim efemerului o anumită frumuseţe. Conştiinţa, conştiinţa individualităţii, este trăirea neîncetată şi în o sută de mii de feluri, a limitării. Teama şi instinctul de conservare sunt tot una, şi ele determină limitele. Conştiinţa noastră există datorită acestor limite, care sunt pur iluzorii. Efectul salutar rezultat din dezmierdarea altui trup este datorat în parte estompării acestei penibile conştiinţe a individualităţii, limitarea.) Despre asta am vorbit noi cândva, şi n-am putut să-mi închei discursul, pentru că mi-ai vârât un picior gol între pulpe.

„Nu-mi mai rămâne aşadar de făcut decât un singur lucru: să admit că şi ea e un om şi că eu nu sunt pierdut. Şi izbutesc să fac asta, cum am spus, izbutesc şapte zile pe săptămână, dar în a opta zi nu izbutesc. Astfel ajung încetul cu încetul să cunosc strategia demonului meu şi îl combat cât pot. Mă duc la Sutri, spintec lemne şi mă întorc vioi. Dar până la urmă, demonul meu (sau e un înger) iese învingător. Ajung să fiu convins că iubita mea e cauza nefericirii mele şi a deprimării mele. Ea este cea care mă face să simt cel mai intens limitarea şi efemeritatea. «Să fii materie», exclamă sfântul Augustin. «Să fii materie, să anulezi încremenirea conştiinţei şi să fii la fel de inconştient, mobil, spontan, imprevizibil, ca şi materia. (Am ajuns acum la nivelul subatomic.) Vorbesc acum despre dorinţi care, puse în cuvinte, pe hârtie şi la lumina zilei, par complet absurde, dar tot ceea ce ţâşneşte în noi de la m? re adâncime ni se pare complet absurd, pur şi

simplu pentru că în viaţa convenţională nu mai ştim cum să ne comportăm. Viaţa în a opta zi! Du-te după cumpărături! Ca să scurtez o povestire lungă: în cele din urmă vine ziua în care nu mai pot suporta apropierea iubitei mele, cel mai neînsemnat sunet pe care îl produce ea îmi pătrunde în sistemul nervos ca un cuţit, mă crispez. Şi care este, într-o stare de crispare, mijlocul de salvare? (Am ajuns acum din nou, amândoi, la nivelul social civilizat general.) Violenţa. Atunci cade toporul. Pac! Iar l-am crăpat în două. Pac!

„Şi cât despre mine, iată. Joe mă priveşte şi zice: «Ah, nu poţi să te legi, nu poţi să te simţi legat de altul. Asta e o judecată socială civilizată generală.» Zice asta aproape indignat, ca şi cum aş fi călcat în picioare o lege sacră. Dar zice asta, totodată, nu fără satisfacţie, pentru că el trăieşte în presupunerea că el poate. Eu tac, pentru că nu ştiu ce să spun despre iubitele care sălăşluiesc în mine şi nu ştiu ce să spun despre ceea ce mă însufleţeşte. Tac şi ca să nu-l tulbur în iluziile lui. Legătura despre care vorbeşte Joe, legătura pe care el o socoate drumul, adevărul şi viaţa, eu o socot o formă extrem de complicată şi de interesantă a trocului. Joe e un bărbat adevărat. Atâta timp cât e sigur că Rosa îl admiră, atâta timp cât poate să fie eroul ei şi copilul ei cel mai mare, are să izbutească să se simtă legat de ea. Un bărbat adevărat. Şi de îndată ce Rosa pleacă din oraş pentru câteva zile ca să-şi vadă familia, Joe nu mai face doi bani. Un bărbat adevărat.

„Şi cât despre mine, iată. Mă pierd în consideraţii, ca să nu uit amărăciunea. De îndată ce mă gândesc la tine, mi se urcă sângele la cap. M-am otrăvit singur. Rămâi la Ernesto! Rămâi departe de mine! Şi-ţi mulţumesc încă o dată pentru pat! Că e în mine atât de multă dragoste şi că ai primit atât de puţin din ea! Să-ţi mai împrospătez un pic memoria? Tu ai putea să te plimbi o săptămână prin paradis fără să vezi nimic, numai şi numai pentru că îngerul acela de la intrare s-a speriat de capul tău morocănos! Da, acum ştii cum de pot accepta fără nicio sforţare imaginea de groază a burlacului timid dar amabil.

N-am nevoie decât să mă gândesc la tine. Acum ştiu cum voi putea să mă împac cel mai lesne cu motanii, cu vinu'

rile excelente, cu erudiţia, cu povestirile, cu monoloagele tot mai lungi şi cu răutatea. Rămâi la Ernesto şi priveşte-i atent pardoseala!

„Dar încep să te influenţez, şi asta nu-mi stă bine. Mi-e ruşine de propria mea slăbiciune. Dar de ce mă văicăresc? De ce uit cum pot să fiu şi cum am să fiu? Nu aştept decât o zi de bunăstare corporală, o dimineaţă la prima oră, foşnetul măslinilor şi sclipitul toporului. Pac! Târăsc grinzile din mărăciniş în şură şi le fac bucăţi, le fac bucăţi pentru foc. Muşchii mei simt că sunt în viaţă şi, din pură bucurie de viaţă, îmi produc vioiciune şi credinţă: într-o bună zi voi fi om, într-o bună zi voi fi într-adevăr simţitor. Voi izbuti să mă eliberez de un prisos de teamă şi de vanitate. Are să vină o zi în care voi fi atât calul, cât şi călăreţul. Lemnul crapă, sudoarea îmi ţâşneşte pe spinare şi fără să ştiu mi-am continuat exerciţiile, exerciţiile în a da şi a lua, în a atinge şi a putea fi atins, exerciţiile care vor face din mine un om.

„Iremediabil. În copilărie veneam uneori prea târziu la şcoală. Nu puteam veni la timp, pentru că aveam un dop în gât. Nu puteam veni la timp, pentru că nu mă puteam obişnui cu constrângerea. După opt şi jumătate, rătăcind departe de ruta obişnuită, începeam să cred în minuni. «Ajidrea s-a şi aşezat în banca lui, iar ceilalţi îl văd», aşa îmi ziceam. – «Trebuie să devin invizibil, am să devin invizibil. Da, invizibil voi intra în clasă şi mă voi contopi cu el. Izbutesc să fac asta sub platanul din curtea şcolii, acolo am să devin invizibil. Şi aşa am să mă pot contopi neobservat cu Andrea, cel pe care îl văd ceilalţi. Izbutesc, izbutesc, de data asta am să izbutesc.»

„Zeilor infernului. Cunoaşteţi câmpiile presărate cu flori ale capadocienilor? Acolo m-am născut din părinţi buni. Şi de acolo, părăsindu-i.

Am plecat spre soare-apune, precum şi spre soare-răsare. Numele meu a fost Glafylos, cel prietenos, şi s-a potrivit cu mintea mea. Şaizeci de ani Am trăit, om întreg

şi liber. Am cunoscut frumuseţea sorţii, şi amărăciunea vieţii.2

„Acesta este epitaful unui grec. L-am găsit pe insula Lipari. Hanna, hai să ne întâlnim undeva spre sfârşitul acestei săptămâni. Poate că atunci vom putea să ajungem la chestiune, cum îi spui tu.

Al tău Andrea”.

Luni după amiază, Hanna Piccard îşi luă inima în dinţi şi se duse în casa din piazza Farnese. Avea nevoie de haine şi rufe. Motanii îi întoarseră spatele, pedepsind-o astfel pentru absenţa ei prin ignorarea existenţei ei. Hanna îi închise cu greu în valiza de răchită. Îşi întinse costumul de baie pe pat. Pe biroul lui Simonetti lăsă un bilet.

„Andrea, îţi mulţumesc pentru lunga ta explicaţie. Mi-a plăcut. Ai reuşit să explici totul (la nivel subatomic) şi nu am impresia că mai pot contribui cu ceva la vindecarea (casu quo umanizarea) ta. Poezia am apreciat-o mai mult decât tot restul. Glafylos! Din păcate nu mă simt. Încă în stare să gândesc în termeni lămuritori. Sunt ţeapănă ca o scândură, iar spatele mai bine să nu mi-l vezi: albastru sticlos şi vânat şi roz, ca un cartof putred. Stau acum în fotoliul tău. Toate lucrurile familiare din jurul meu mă înfurie.

„Văd în agenda mea că week-encl-ul viitor îl vom petrece în doi în vila stimatului tău Zuccarelli. Belvedere mi se pare un loc nimerit pentru a ne pune la punct treburile. Preia tu regia întâlnirii. Eu am să sosesc în cursul după-amiezii de vineri, dar cu rezerve, deoarece am sentimentul că Moro nu va supravieţui după această săptămână.

„Dar vreau să mai înot măcar o singură dată cu tine, Ia-mi deci cu tine costumul meu de baie, precum şi câteva prosoape de baie extra-mari, pentru că Zuccarelli cu siguranţă că n-are în casă asemenea prosoape. Pe mica plajă de la Concia dei Marini m-ai aşteptat odată cu un prosop alb şi mi l-ai pus pe umori când am ieşit din apă tremurând.

Hanna”.

SACRILEGIU

FEDERICO ZUCCARELLI FU CONSTERNAT CÂND prezicerea i se adeveri. Citind în ziare despre uciderea lui Aldo Moro, îşi aduse aminte ceea ce-i spusese despre această afacere lui Simonetti în timpul drumului cu maşina spre Sutri. Zuccarelli pusese semnul egalităţii între ora morţii şi ora eliberării, şi acum părea că teroriştii se jucaseră cu acelaşi gând: în primul apel telefonic anonim, adresat marţi după amiază unuia din serviciile secrete, fusese anunţată eliberarea lui Moro. În acea clipă, Moro nu mai trăia.

Totodată, fotografia politicianului mort, găsit în portbagajul unui Renault-4, prezenta o asemănare izbitoare cu cea pe care o văzuse în faţa sa Zuccarelli în timpul călătoriei cu maşina printre coline: un bărbat, înfăşurat în pături, culcat în portbagajul unui auto-turism. Şi văzuse mai mult decât îndrăznea acum să-i recunoască lui Simonetti: capul mortului, căzut spre umărul stâng, şi mâna pe burtă. Imaginea de pe fotografie ar fi putut s-o însceneze şi el.

Un cadavru într-un portbagaj – oricine ar fi putut vedea asta în faţa ochilor. Dar în acea după-amiază de vineri, prevederea unui asemenea deznodământ la mintea cocoşului fusese mai puţin simplă decât părea acum. Pe atunci, întreaga afacere mai era încă netransparentă. Existau diferite păreri despre locul de detenţie al lui Moro. Moro se găsea la Roma, sau se găsea la ţară. Unii se gândiseră chiar la un vapor, aflat în afara apelor teritoriale, iar aspectele juridice ale acestei posibilităţi erau cercetate de câţiva specialişti în lumina prevederilor dreptului maritim. În plus, mai era foarte posibil ca să se fi dus tratative secrete cu teroriştii, de pildă de către familia Moro.

care se împotrivise din capul locului strategiei politicienilor. În cele din urmă, nu se ştia sigur nici dacă Moro mai e în viaţă. Teroriştii dăduseră de veste că sentinţa anunţată fusese executată. În Lago Ducehessa, un lac de munte, fu căutat cadavrul. În acele împrejurări,

presupunerea simplă a lui Zuccarelli ar fi fost respinsă de cei mai mulţi ca fiind prea simplă.

Directorul marelui Museo Nazionale d'Arte Moderna încercă să se autolinişteasscă atribuind inspiraţia sa întâmplării. Totuşi, nu se simţi bine că făcuse această prezicere, că se încumetase să-şi închipuie descoperirea lui Moro. De altfel, unele evenimente recente îl impresionaseră mai profund decât moartea unui tovarăş de vârstă, a cărui respiraţie avusese prilejul s-o simtă uneori în faţa sa, la reuniuni oficiale.

Zuccarelli se chinui cu amintiri despre casa de la ţară a lui Andrea Simonetti şi a sculptorului infirm Kurhajec, casa în care nu voise să înnopteze, apoi cu amintiri despre seara de la Sutri, şi despre calmul cu care Simonetti se convinsese că, în anumite privinţe, el însuşi servise ca model pentru zugrăvirea împăratului în anii lui târzii. Pe măsură ce se adâncea în poem, numărul de indicii sporea Naşterea unui mânz, urmărită de către împărat, fusese urmărită de el însuşi cândva, şi din acelaşi punct de vedere. Câteva maxime ale împăratului, despre moartea în viaţă, Zuccarelli le recunoscuse ca fiind ale sale. Lumea din secolul al XIII-lea în sudul Italiei, pe care la urmă împăratul o cutreiera cu oastea sa, amărât, cu viziera pe chip, pornit pe cruzimi tot mai absurde ca să se menţină în putere – această lume, felul în care această lume este trăită, îi aminti lui Zuccarelli anumite zone ale lumii sale lăuntrice. Pasajul în care împăratul îşi trimite slujitorul, scafandrul din Messina, la moarte, punându-l să se cufunde într-un vârtej, îl frapase ca o sentinţă.

În cele din urmă Zuccarelli socoti ultimele cânturi ale poemului ca fiind o scriere secretă, o comunicare voalată, făcută de un învăţăcel maestrului său. Se simţi ba măgulit, ba jignit, şi când ajunse să fie stăpânit de bănuială, avu impresia că în toţi acei ani fusese urmărit cu răbdare de un tânăr, care se lăsase târât de ambiţie, ca să-şi poată face observaţiile.

Marţi seara, Zuccarelli îi dădu secretarei sale dispoţia să-i amâne toate întâlnirile de serviciu sau să

transmită problemele respective spre rezolvare altora. Zuccarelli privi cu plăcere încruntarea sprâncenelor ei nemaipomenit de stufoase şi de negre, ridurile cărnoase de pe pielea păroasă de deasupra rădăcinii nasului ei, şi mişcările violente ale umerilor ei. O uşoară teamă de mânia unei femei îi completă plăcerea.

Această manevră nu era neobişnuită. De ani de zile, Zuccarelli tăia o dată pe lună, pentru trei, uneori pentru patru zile, toate legăturile cu lumea exterioară şi se retrăgea acasă. Metoda era verificată. Zuccarelli închidea obloanele apartamentului său, se îmbrăca în veşminte uşoare şi comode, şi postea. Nu bea decât ceai rece sau suc de fructe şi mânca o dată pe zi un castronaş de orez. Nu citea nimic şi se mişca alene prin casă, o casă plină, în cea mai mare parte, cu mobile rămase de la părinţii şi bunicii săi, care fuseseră mari moşieri. Nu contempla tablourile. Multe ceasuri treceau nebăgate în seamă. Repeziciunea sa fizică scădea, iar insomnia sa cronică înceta.

Zuccarelli folosea orele dimineţii – de obicei cele mai grele ale zilei, dar acum cele mai uşoare – ca să-şi completeze jurnalul. Acest jurnal avea să-i asigure poate un loc modest în istorie, pentru că autorul lui avusese prilejul să urmărească îndeaproape mulţi artişti, oameni de afaceri, actori de cinema oameni politici. Tot ceea ce vedea şi auzea, însemna în jurnal cu o scriere extraordinar de regulată, şi nu cruţa pe nimeni.

„Postul Paştelui. Azi-noapte am visat un vis pe care l-am mai visat de multe ori în ultimii treizeci de ani. Mă aflu în casa lui Giorgio Morandi din Bologna. Surorile lui moţăie în bucătărie. Am intrat nevăzut şi neauzit de nimeni, şi mă uit printr-o uşă întredeschisă în camera în care Morandi pictează. Pictează o natură statică, pe care o am, şi pictează exact aşa cum obişnuia să picteze în realitate: repede, şi fără ezitări notabile. Îl văd de la spate, vreau să-i atrag atenţia asupra prezenţei mele, dar nu îndrăznesc, pentru că e extraordinar de concentrat. Să plec este cu neputinţă. Impresia pe care mi-o face

concentrarea lui n-o pot descrie. Îşi ţine drept spatele.

Iar capul îi stă mândru pe trunchi. Uneori face câte un pas înapoi, ca să-şi contemple pânza de la oarecare distanţă, îşi ţine mâinile în faţa ochilor ca să acopere anumite părţi ale tabloului, execută cu mâna stângă gesturi unduitoare în faţa pieptului, ca şi cum ar vrea să facă să ţâşnească ceva de acolo. Scânceşte, mormăie şi fredonează, iar în coapsele lui ghicesc uneori o mişcare rotativă stăpânită. Tăcerea este atât de profundă, încât aud cum i se freacă de pânză firele de păr ale pensulei. Ca şi cum, cu ajutorul forţei sale de concentrare, ar împinge şi ar îndepărta pereţii camerei.

„Respir cu gura deschisă, şi mi se umple cu salivă, pe care nu îndrăznesc s-o înghit. Ştiu că-l văd pe Morandi aşa cum nimeni altul, nici iubita lui, nu va izbuti să-l vadă vreodată. Îl văd aşa cum altora pur şi simplu nu li se poate arăta, şi simt că este un sacrilegiu să-l urmăresc cu privirea. Starea mea de imobilitate mă istoveşte complet. Aceasta este mâhnirea pe care o simt: vreau să-l fac atent asupra prezenţei mele, dar nu îndrăznesc, în cele din urmă mă trezesc plângând”.

„E ca şi cum viaţa mea ar exista încă dinainte de a fi fost trăită. E ca şi cum n-aş fi implicat decât în aparenţă în propria mea viaţă plină de glorie. Există o forţă, o atitudine mentală, o formulă, care duce la hotărâri şi erori mereu de acelaşi fel, la acelaşi fel de sentimente, la acelaşi fel de stupidităţi şi la acelaşi fel de poziţii silite. Mă surprind pe mine însumi cu cunoscutele surprize. Poate că m-am simţit întotdeauna – în toate funcţiile mele, chiar şi în funcţia, trăită de mine conştient, de a fi copil – un diletant”.

„Chipul lui Giorgio Morandi rămâne cel mai frumos şi mai cu seamă cel mai nobil chip pe care l-am contemplat vreodată. De ce folosesc aici cuvântul a contevipla, şi nu cuvântul a vedea? Capul lui, faţa lui, şi pe ea mai cu seamă nasul şi bărbia făceau o impresie puternică şi exprimau o voinţă fermă, o voinţă atât de fermă şi de profundă, încât părea că adesea nu mai era nici el conştient de ea. Îmi plăceau urechile lui mari şi buza lui de jos puţintel ieşită în

mod arogant în afară. M-am împo trivit acestui tic, dar cu trecerea anilor, buza mea de jos a devenit, încet, dar sigur, mai proeminentă decât cea de sus.

„În timp ce scriam cărţile despre Morandi şi încercam să trezesc în alte ţări interes pentru opera lui, am rupt câteva din cele mai bune desene ale lui, pe care mi le dăduse el. Mai târziu s-a întâmplat să mă întrebe de acele desene, şi atunci am recurs la minciuni. Eram mult mai şiret decât el. Cel puţin aşa cred. Nu mai ştiu cum m-am comportat. Dar n-are niciun sens să vreau să ştiu asta.

„După ce a murit, Morandi a venit tot mai aproape de mine. Sunt zile în care simt atât de intens apropierea lui, încât nu m-aş mira dacă m-aş pomeni că-mi intră pe neaşteptate în cameră. Cu prilejul fiecărei vizite pe care i-am făcut-o în ultimii lui ani, i-am simţit bunătatea. De constatarea bunătăţii lui îmi amintesc că de o percepţie spaţială. Da, era o senzaţie de spaţiu, care putea eventual să ia naştere deoarece nu mai întâlneam la el nicio rezistenţă sau încordare, nimic din tulburările lăuntrice care înăbuşe atât de puternic conştiinţa. Cred că fidelitatea sa faţă de Bologna şi de colinele din jurul oraşului, fidelitatea faţă de surorile sale şi faţă de casă, faţă de subiectul operei sale în lucru şi faţă de un mod de viaţă nebătător la ochi, a fost aceea care l-a făcut în stare să-şi dezvolte această bunătate. Rădăcinile lui au pătruns adânc. După fiecare vizită îi mai simţeam în mine bunătatea încă o zi întreagă, şi în acea zi se împărtăşeau şi alţii din bunătatea lui Morandi, prin intermediul trupului meu. Da, acel micuţ, bubos, galeş, copil de cor, n-a dispărut încă nici acum din mine.

„Aştern pe hârtie cuvântul bunătate, gândindu-mă la Morandi şi la culorile unor anumite case din Bologna, culori pământii, şi simt în mine bunătate, aşa cum i-o cunosc, şi în acelaşi timp se iscă ceva în mine: răzvrătirea împotriva acestei bunătăţi. Un râs batjocoritor. Ştiu că aşa mi-e scris, să mă răzvrătesc până la sfârşit împotriva bunătăţii, împotriva irezistibilului zâmbet al bunătăţii.

„De ce mai trăiesc? Nu în aşteptarea unei împăcări.

Ca să descopăr cât de crud poate fi un om faţă de el însuşi?

— Ce-i acela „foc rotund”?

— O velă.

— Asta mi-am închipuit şi eu.

— Este vela cea mai mare şi mai uşoară a unei nave. Ţi-am arătat chiar azi după amiază o asemenea velă. I se spune şi vela-balon. Când o suflă vântul, stă cu umflătura în sus, ca o boltă. De îndată ce ai ridicat focul rotund, vasul nu mai este propulsat de vele. Pare târât de apă.

— Dar fiindcă a venit vorba: ce mai ştii de Pittakos? A dat faliment? Cu ce făcea negoţ? Cu automobile? Sau era un rege al conservelor de carne?

— Pittakos face comerţ cu bani. Când au venit să-l declare în stare de faliment, s-a constatat că n-are niciun ban.

— Pacciale.

— Pacciale avea vreo şaizeci de ani când au sosit noile vele. În tinereţe, fusese pescuitor de perle pe coastele Tunisiei şi ale Tripolitaniei. A făcut meseria asta douăzeci de ani, ca să adune cele trei sute de lire de care avea nevoie ca să se poată însura. Pacciale a fost pescar, a lucrat din când în când pentru Munthe şi făcea parte mai mult sau mai puţin din personalul casei San Michele. I s-a încredinţat gestiunea velelor. Munthe i-a dat cheia camerei în care se aflau depozitate velele, în aşteptarea celei de-a doua întreceri cu ambasadorul.

— Trebuie să mai verific dacă Grimthorpe l-a cunoscut pe ambasador.

— A venit luna aprilie şi socialismul era în plină ascensiune. Cu puţin înainte ele 1 Mai au circulat în toată ţara zvonuri, cele mai deşucheate zvonuri: de ziua muncii, săracii se vor răzvrăti şi vor jefui casele bogaţilor. Ziarele au aţâţat tăciunii încinşi. Zvonul a ajuns chiar şi ia Capri, teritoriu nelegat de continent, şi a luat acolo o formă care se potrivea cu istoria insulei: piraţi. La 1 Mai vor acosta la Capri piraţi, ca să jefuiască. Bogaţii de pe insulă au fost cuprinşi de panică. Preotul a ascuns odoarele liturgice.

Notabilii şi-au dus bunurile de preţ în pivniţele de vinuri, aşa cum făcuseră şi strămoşii lor.

— Zvonurile au ajuns şi la urechile lui Pacciale. S-a gândit că o velă de sus şi un foc rotund de mătase, aduse din Anglia, ar fi o pradă prea atrăgătoare pentru piraţi, deşi de cinci zeci de ani nu mai fuseseră semnalaţi piraţi acolo. Într-o noapte cu furtună, Pacciale şi-a trezit fratele. Au luat amândoi velele pe umeri, s-au târât în beznă, primejduindu-şi viaţa, au coborât stâncile până jos şi au ascuns velele într-o peşteră... La 1 Mai, insula e ca şi pustie. Locuitorii stau pitiţi în case, şi îi aşteaptă, şi îi aşteaptă, toată ziua bună ziua, pe piraţi, îi aşteaptă să acosteze. Talazuri şi păsări şi primele pale fierbinţi ale vântului venit din nordul Africii ajung pe insulă, dar altminteri nu se întâmpla nimic. Pe înserat, unii se încumetă să iasă iar din case. Şi vorbesc despre piraţii care n-au venit. Nimeni n-a văzut piraţi, dar toţi pălăvrăgesc plini de încântare despre temerile acelei zile. Notabilii vorbesc între ei, în termenii cei mai vagi, despre nemăsurata lor bogăţie, iar săracii nu se au decât pe ei înşişi, frizerul mai tunde câteva capete, preotul e beat, câinii scâncesc în somn, totul este iarăşi aşa cum se cuvine să fie, şi toată lumea e cum nu se poate mai mulţumită, Federico. Bezna e caldă, hărmălaia se întinde pe toată insula, care se înalţă tot mai sus din mare, se înalţă în tăcere până la stele, în timp ce locuitorii pun la cale o petrecere de pomină, pentru că nălucirile au rămas năluciri, pentru că piraţii n-au venit.

Simonetti făcu o pauză.

— Bine – se auzi Zuccarelli pe sine însuşi.

— Hai să bem ceva la Ravello.

— Povestea nu s-a terminat.

— Nu te supăra. Întrecerea.

— Şi moartea lui Pacciale. După câteva săptămâni, în ajunul întrecerii, se duc iarăşi Pacciale şi frate-său pe stânci până jos ca să ia velele din peşteră. Şi găsesc acolo nişte vele ferfeniţde. Caprele sfâşiaseră cu copitele şi cu coarnele vela de sus şi focul rotund de mătase. Şi ruşinea

lui Pacciale, paznicul velelor, este atât de mare, încât bietul om vrea să se înece. Frate-său abia izbuteşte să-l împiedice. Se caţără amândoi până sus şi tac... în ziua întrecerii, Pacciale nu e de găsit. Munthe sparge broasca uşii camerei în care ar fi trebuit să se afle velele, intră în cameră, şi o găseşte goală. După multe ceasuri de căutare, Pacciale este găsit, dar nu mai poate vorbi. În cele din urmă, Munthe ridică mâna, ca să-şi croiască prietenul, iar Pacci ale îşi pleacă resemnat capul. Apoi vorbeşte, în locul lui, frate-său: îşi sfâşie cămaşa şi povesteşte toate cele întâmplate. Munthe se împacă atunci cu Pacciale, îl numeşte căpitan al iahtului său şi îi dăruieşte un pulover englezesc, pe care, într-un semicerc, este brodat numele navei... Pacciale poartă puloverul în fiece zi, tot restul vieţii sale, chiar şi în ziua în care, când se trezeşte de dimineaţă, se simte bolnav pentru prima dată în viaţă. Pacciale se retrage într-o peşteră, şi este găsit în ziua următoare de frate-său, care îl duce la vila San Michele. Munthe pune să se golească o cameră pentru bolnavul Pacciale, şi îl culcă el însuşi în pat, şi anume în aşa fel, încât să poată vedea pe fereastră marea.

— Descrie-mi camera.

— Sănătatea lui Pacciale s-a deteriorat repede.

— Camera, Andrea!

— Nu ştiu cum arăta camera.

— Ei şi? Descrie-mi camera, Andrea, camera!

Zuccarelli se auzi pe sine însuşi chicotind de excitaţie.

— În camera aceea, Pacciale aude ceas de ceas apa cişmelei din curtea de serviciu a casei, ceas de ceas, pentru că nu mai doarme. După trei zile, pe înserat, se adună în cameră câteva persoane: membrii ai familiei şi prieteni. Nimeni nu stă în imediata apropiere a muribundului, nimeni nu-l atinge, aşa cum e obiceiul.

— Aşa cum era obiceiul, într-adevăr.

— Preotul îl grijeşte pe Pacciale, care n-are prea multe păcate de mărturisit. I se dă absoluţia, şi atunci Pacciale, cu conştiinţa împăcată, sărută crucea. După ce

preotul iese, ca să bea pentru ca muribundul să ajungă cu bine la destinaţie, Pacciale nu mai mişcă. Cei de faţă aşteaptă şi se răcoresc făcându-şi vânt cu evantaiele. În cele din urmă, Munthe se apleacă asupra lui Paciale, crezându-l fără cunoştinţă. Deodată, Pacciale îşi ridică o mână şi dezmiardă cu ea obrazul lui Munthe. Îi dezmiardă obrazul şi îşi mormăie ultimele cuvinte: „Eşti bun ca marea, eşti bun ca marea”.

Tăcură amândoi câtva timp.

— Bun ca marea – se auzi Zuccarelli pe sine însuşi că spune răspicat.

— Bun ca marea. Povestea e mult prea melodramatică pentru ca să fie adevărată, Andrea. Ce părere ai? Chiar aşa a descris Munthe întâmplarea? Munthe nu s-a sfiit să pună în gura altuia asemenea cuvinte măgulitoare.

— Asemenea cuvinte nu se pun în gura altuia.

— De ce nu? Ce ai de obiectat?

— Asemenea cuvinte nu se pun în gura altuia.

— De ce nu? Nimic pe lume nu e autentic.

— Ai avea curajul să descrii moartea unui prieten şi să-i pui în gură asemenea cuvinte?

— Poţi să-ţi imaginezi, Andrea, că un prieten muribund îşi ridică mâna ca să-mi dezmierde obrazul?

Zuccarelli puse în magnetofon o bandă, ca să asculte cânturi gregoriene, pe care obişnuia să le numească „balsam pentru suflet”. Către sfârşitul acelei zile se instală pe vine pe un covor persan antic, pe care generaţii întregi da musulmani îşi cântaseră rugăciunile, privind geometria repetată la nesfârşit a unor motive colorate, şi apoi simţi nevoia să-şi depună pe el excrementele, ceea ce şi făcu, deoarece era un om liber. Amuzat, chicotind, ruşinat şi abătut, îşi transportă cu o lingură excrementele de pe covor într-o pungă de gunoi şi duse între timp o scurtă conversaţie, în gând, cu menajera sa. Dacă n-ar vrea să aibă bunătatea să cureţe de pe covor acea coajă, acum albă. Un câine folosise covorul pentru neruşinatele sale nevoi. Menajera răspunse, ca de obicei, că numitul câine

folosea izbitor de des numitul covor pentru neruşinatele sale nevoi. La care Zuccarelli îi spuse că şi unui câine trebuie să i se lase dreptul de a se comporta aşa cum îi e obiceiul. Menajera îl întrebă dacă pe viitor n-ar putea să preîntâmpine asemenea întâmplări. Iar el: „Nu, doamnă, câinele acela este mult mai şiret decât mine, şi având în vedere că e câinele unuia din cei mai buni prieteni ai mei, nu-i pot interzice accesul în casa mea. Fii mata atât de bună şi curăţă coaja de pe covor. Am să te răsplătesc pentru asta". Sfârşitul tabloului; menajera iese.

Vineri dimineaţa, Zuccarelli devenise cu trei kilograme mai uşor. Luă hotărârea să se ducă la Ravello, ca să se plimbe cu Andrea pe peninsula presărată cu flori şi să-şi desăvârşească astfel însănătoşirea. În timp ce parcurgea corespondenţa şi răspundea, cu binecunoscuta lui repeziciune, la vreo zece scrisori, privi cu coada ochiului, pe ecranul televizorului, imagini de la funeraliile naţionale ale lui Aldo Moro, luate la biserica San Giovanni. Reporterii şi regizorii îşi dovedeau rafinatul lor simţ al tragicului: toate mişcările camerelor de luat vederi erau lente, aproape plictisitoare, chiar istovitor de lente. În mulţimea de ziarişti care fusese plasată într-o navă colaterală, Zuccarelli recunoscu chipul Hannei Piccard, ridicat spre un televizor fixat de o coloană.

— Ah, olandeza aia înfiptă. „Ia un ou, domnule Zuccarelli, şi ia un ac. Cu acul fă o găurică la capătul îngust al oului. Apoi poţi să-l pui la fiert, fără să te mai temi că are să facă explozie. Ce ciudat, că nimeni nu te-a învăţat încă să procedezi astfel!"

Lui Zuccarelli îi ajunsese la urechi că Simonetti o izgonise din casa sa pe această femeie, cu care îl cuplase probabil sculptorul acela american infirm.

Zuccarelli plecă. După ce luă un dejun uşor într-un restaurant, se duse cu maşina la aeroport, propunându-şi să-şi înscrie în program o partidă de înot cu Andrea.

A VEDEA LIMPEDE

ÎN SATELE DIN JURUL PORTULUI AMALFI, fosta republică maritimă de pe coasta sudică a peninsulei

Sorrento, toată lumea îl cunoştea pe Federico Zuccarelli, plimbăreţul. De cincisprezece ani era recunoscut după baston, după apărătoarea de soare şi după mersul său în pas de marş. Adeseori era urmat îndeaproape de un tânăr timid, cu ochi albaştri, aproape negri, despre care unii susţineau zâmbind că ar fi fiul său adoptiv.

De când cumpărase Villa Cimbrone de la Ravello, Zuccarelli cutreiera peninsula muntoasă, care se întinde în mare pe câteva zeci de kilometri între golful Neapole şi golful Salerno. Când Vezuviul devenea vizibil, Zuccarelli îl înjura. Coasta nordică îl lăsa rece. Cel mai mult îi plăcea să-şi plimbe privirea spre intrândurile şi falezele de pe coasta sudică, spre livezile de măslini şi spre plantaţiile de lămâi spânzurate pe povârnişuri, spre satele de pescari şi spre turnurile de pază de pe promontorii. Partea apuseană a peninsulei, despăduritâ şi neospitalieră, n-o cunoştea decât de departe. Simţul datoriei îl îndemnase cândva să viziteze Punta Ceimpanella, punctul în care spinarea mastodontului dispare sub valuri, ca să se mai arate încă o dată pe malul opus al unei strâmtori, sub chipul insulei Capri.

Zuccarelli se plimba, şi se plimba de parcă ar fi fost grăbit. Primăvara şi la începutul verii se căţăra pe colinele înalte, ca să vadă poienile cu flori, pline de crocuşi, ciclamene, narcise, anemone, violete şi orhidee. Arunca o privire spre culorile legănate de vânt, mormăia cuvântul „belşug” şi apoi îşi vedea de drum ca şi cum n-ar fi vrut decât să se convingă că poienile pline cu flori mai sunt acolo. Crăcii pantalonilor îi fluturau în jurul picioarelor.

bastonul i se agita de la stânga la dreapta ca să semnaleze prezenţa poienilor, iar oaspeţii lui, oaspeţii primiţi regeşte, scânceau şi oftau. Îi ducea în locul din care puteau vedea dintr-o singură privire Ravello, Atrani şi Scala, satele care făcuseră parte odinioară din republica. Amalfi. Îi ducea la un dafin, la un stei de sub un anumit dafin, de unde privitorul avea cea mai bună perspectivă spre îndepărtatul Amalfi, spre golful Amalfi şi spre bulevardul oraşului, spre acoperişurile, pline cu flori, ale

caselor cocoţate pe coline, de o parte şi de alta a străzii, spre. catedrală şi spre Chiostro Para Aiso de lângă catedrală.

Zucarelli nu se plimba decât arareori singur, şi totuşi aşa prefera să se plimbe. Nu se odihnea decât abia în timpul orelor celor mai fierbinţi ale zilei, pe care şi le petrecea la umbra unui copac, inaccesibil pentru zgomotul făcut de oameni şi de automobilele acestora. În zare se contopeau albastrul spălăcit al cerului şi cel al mării. În depărtare, iahturile cu motor îşi trasau siajele albe. În liniştea din jur târâiau greierii. Mâncarea şi băutura îi erau aduse de un slujitor sculptural. Zuccarelli îşi închipuia că trăieşte în vremea în care Tibrul mai îngheţa bocnă în fiecare iarnă: un roman, evadat din vacarmul şi din duhoarea, din îmbulzeala şi din insomnia Romei.

De îndată ce se pornea vântul, Zuccarelli se trezea din moţăială. Se căţăra mai sus, ca să poată cuprinde cu privirea întreaga coastă sudică. În anumite zile, priveliştea devenea pe înserat atât de limpede, încât Zuccarelli putea vedea spre sud de Salerno templele de la Paestum. Şi mai departe, spre sud, zărise într-o zi piscul înzăpezit al Etnei.

Toţi oaspeţii lui Zuccarelli cunoşteau povestea vilei Cimbrone.

În anul 1910, al doilea lord Grimthorpe trăsese la un hotel din Neapole, unde era servit la masă de un anume Nicola Mansi, un tânăr ospătar-şef, originar din Ravello. Mansi îi semnalase un teren situat la Ravello, pe un contrafort al muntelui, la trei sute de metri deasupra nivelului mării, şi pe care stareţul tonei mănăstiri din apropiere îl scosese în vânzare. Pe teren se aflau de veacuri ruinele unei clădiri, cu un belvedere chiar pe marginea falezei. Lordul Grimthorpe cumpără terenul. Mansi îşi oferi, ser viciile sale şi păru să aibă şi oarecari cunoştinţe de arhitectură. Împreună cu noul său lacheu, lordul Grimthorpe întocmi proiectul vilei Cimbrone.

Sub pini era material de construcţie mai mult decât necesar. Pe nişte fundaţii romane antice se înălţa o casă cu ferestre gotice mici şi arcuite, care făceau impresia de

lăcaş închis: părea că mai trebuie încă apărat de sarazini, sau de normanzi. Casei îi fu adăugată o criptă deschisă, cu bolţi încrucişate, în care ar fi putut răsuna de minune imnurile unor călugări din secolul al XI-lea. Alături de criptă era curtea de serviciu, cu arcade, cu puţ şi cu trandafiri, amenajată în stil maur. Ceea ce nu se putuse încorpora în clădire, rămăsese în grădină: fragmentele unui mozaic roman, nişte colonete maure, câteva căpiţele din Paestum, nişte capete schilodite şi aproape cu neputinţă de datat, şi pietre, multe pietre.

Mândria lordului Grimthorpe era vechiul belvedere, clădit în secolul al XVIII-lea pe marginea falezei. Sub cupola unui foişor deschis spre cele patru puncte cardinale se aflau patru zeiţe, mirate încă de faptul de a se fi întâlnit aici. Pe balustrada terasei fuseseră amplasate nişte busturi, goale şi brute în spate, căci din spate nu le vedea nimeni. Într-o epistolă, lordul Grimthorpe scrisese: „The view up and down the coast is magnificent beyond description, but a little disturbing for those with a bad head for heights”.

La doi ani după terminarea acestei case pline de ecourile unor epoci dispărute, lordul Grimthorpe fu rechemat brusc în Anglia pentru convorbiri de cea mai mare urgenţă. Plecă, dar nu se mai întoarse niciodată la vila Cimbrone. Timp de câteva veri, ţăranii le mai văzură uneori în grădină pe nepoţelele lordului. După aceea, casa fu locuită de Nicola Mansi cu soţia şi cu copiii lui, iar în cele din urmă de el singur, până ce a murit, la adânci bătrâneţey în faimoasa iarnă a anului 1963. Pe peninsulă, cea mai mare parte a plantaţiei de lămâi fu distrusă de ger, iar în tunelele drumului de coastă atârnau ţurţuri lungi de câţiva’ metri. Într-o bodegă de pe bulevardul din Amalfi se vorbi despre casa rămasă goală. Federico Zuccarelli găsi cu cale s-o cumpere.

După ce plecase din Roma în toiul nopţii, Andrea Simonetti ajunse la Ravello pe la răsăritul soarelui. Pe cărarea care duce de la Ravello la vila Cimbrone, aşteptă până ce apăru soarele pe celălalt versant al văii Balaurului,

deasupra satului Scala. Trecuse multă vreme de când nu mai urmărise un răsărit de soare. Îi era dor de Hanna atât de intens, încât simţi deodată mirosul trupului ei în răcoarea dimineţii, şi simţi şi nevoia de a-şi întinde mâna spre o persoană invizibilă, care stătea pe zidul scund de lângă el. Preţ de câteva minute îi fu dor atât de intens, încât părea că lângă el avea să se materializeze într-adevăr cineva, şi atunci înţelese că unii oameni, în epocile de credinţă religioasă mai puternică, îşi puteau vedea limpede iubita cerească.

Soarele se sui deasupra piscurilor munţilor. Simonetti mai trăia încă în ziua precedentă care nu se încheiase cu un somn, simţul timpului i se lungise în aşa măsură, încât aşteptarea nu mai semăna cu o aşteptare, iar ora prezentă aparţinea unei anumite zile. Când sări jos de pe micul zid, propria sa zi nouă tot nu începuse încă.

Trecând prin grădina vilei, Simonetti simţi răcoarea dimineţii. Ghivecele de pământ ars înşirate de-a lungul potecii erau închise la culoare, datorită umezelii pe care o absorbiseră. Pe porţiunile gazonate, stropitoarele automate împroşcau picături sclipitoare. Andrea Simonetti urmă furtunul şerpuitor, care se mişca din când în când, şi îl găsi pe Salvatore după nişte arbuşti înfloriţi. Salvatore, grădinarul şi intendentul vilei Cimbrone, era un om de vreo cincizeci de ani, cu picioare scurte, cu degete groase şi cu umeri laţi. Culoarea pielii lui era atât de închisă, încât Zuccarelli îi atribuia câţiva strămoşi mauri.

— Salvatore.

— V-am văzut – răspunse Salvatore, cu o voce răguşită.

— Aţi sosit devreme – şi îi oferi lui Andrea pulsul, ca să i-l strângă, pentru că mâinile îi erau murdare şi ude.

— N-am putut să dorm azi-noapte.

— Vi se vede pe faţă. Dar la Roma nici eu n-am putut să dorm.

— La mine acasă e linişte, Salvatore.

— Ştiu, ştiu, dar nu mă mai duc niciodată la Roma. N-aţi adus-o şi pe Leda?

— Leda a preferat să rămână la familia Kurhajec.

Simonetti îşi puse după ureche ţigareta pe care i-o oferise Salvatore. „Intendentul meu fumează două pachete de ţigări pe zi, de mai bine de treizeci de ani”, aşa obişnuia Zuccarelli să le spună oaspeţilor săi. „Iar dimineaţa nu poate înghiţi nicio îmbucătură”. Simonetti îşi aminti ceea ce obişnuia Zuccarelli să le spună oaspeţilor săi.

— Numaidecât după ieşirea din Scala, o bucată de şosea s-a prăbuşit, Andrea.

— Păi asta s-a întâmplat anul trecut.

— Desigur. Dar e şi azi o ruşine. Au lăsat şoseaua împărăsire, până s-a prăbuşit, numai şi numai ca să-şi poată umple buzunarele cu banii publici. Ştabii îşi împart banii între ei cică repară şoseaua. Scala! Oamenii din Scala!

— E mai bine că podul dintre Ravello şi Scala s-a prăbuşit de mult.

— Care pod?

— Podul de deasupra văii.

— Care pod? Despre ce vorbiţi?

Simonetti se întoarse la valiza sa şi şi-o duse în casă. Abia ajuns în hol, şi auzi o voce stridentă: era signora Pozzo, care ţinuse pe vremuri o pensiune de familie.

— Salvatore! Nu se poate să fi stropit toată grădina, Leapădă-ţi cizmele!

— Grădina e sub apă.

— Ce? Andrea! Vin acuşi, vin acuşi!

„Signora Pozzo întreţinuse pe vremuri, ea singură douăzeci de camere”, aşa le spunea Zuccarelli oaspeţilor săi, „şi nu oboseşte decât abia când doarme mai mult de patru ore pe noapte. În fiecare noapte, signora Pozzo dedică multe ceasuri citirii vieţilor sfinţilor. O, sfinţii aceia minunaţi din secolul al XVIII-lea al istoriei noastre! Uneori mă mir că-i mai poate deosebi între ei. Toţi sfinţii aceia se puteau afla în locuri diferite în acelaşi timp, toţi au murit cu stigmatele în palme şi niciunul dintre ei n-a prezentat, după moarte, vreme de cel puţin o lună de zile, niciun semn de putrezire. Dar la cea mai mare minune, Andrea,

suntem martori chiar noi: este signora Pozzo ea 30!)

Însăşi, care se poate adânci în studiul tuturor acestor vieţi paradiziace, fără să i se aplece”.

— Andrea, nu te uita cum sunt îmbrăcată. Ce devreme ai venit! A, nu, asta nu pot s-o primesc.

— Cutia cu ciocolată.

— Nu, e foarte drăguţ din partea ta, dar n-o primesc. Hotărât nu.

— Fă-mi o plăcere. Măcar data asta.

— Nu, zău, nu merge. Doamne sfinte, dacă aş mmea ciocolată, dacă aş mânca ciocolată…!

Simonetti o urmă într-o bucătărie spaţioasă, în parte cioplită din stâncă, unde signora Pozzo se întoarse ca să-i ofere lui prilejui să pună cutia cu ciocolată într-un sertar, unul din sertarele pe care ea le deschidea uneori noaptea, după ce citea viaţa unui sfânt. După ce închise cu un zgomot ostentativ sertarul, Simonetti se întoarse cu chipul radios.

— E mult de atunci, Andrea. Noi credeam că n-ai să mai vii niciodată încoace, că ne-ai uitat. Ai îmbătrânit.

— N-am dormit azi-noapte.

— Ce fuduli sunt bărbaţii! Dar ai dreptate să fii fudul, pentru că eşti frumos, şi pe deasupra eşti ca un fel de poet.

Simonetti începu să necheze. Signora Pozzo pronunţa cuvântul „poet” cu un anumit respect conştiincios, aşa cum ar fi pronunţat cuvântul „preot”, dar în acelaşi timp i se puteau citi în ochi următoarele: „Poţi să fii un fel de poet, tinere, dar eşti şi un necredincios, şi în plus şi un adulter, şi atâta timp cât eşti necredincios, n-ai să devii niciodată în ochii mei un poet adevărat”.

— De ce râzi, Andrea? – întrebă ea, netezindu-şi rochia.

— Signora Pozzo, eu nu sunt necredincios. N-am fost niciodată. Eu sunt credincios, pentru că sunt atât de naiv. Nici chiar dumitale nu îndrăznesc să-ţi mărturisesc cât de credincios sunt.

— Zău?

— Jur! – zise Simonetti, ridicând un deget.

— Bine, mai vorbim despre asta diseară, în curtea de serviciu. Despre asemenea lucruri nu pot să vorbesc decât pe întuneric. Dar ascultă, am să-ţi spun ce mi-a spus Maria, nu de mult.

— Care Maria?

— Maria, care vine uneori încoace ca să întrebe de dumneata. Să nu spui că n-o cunoşti.

Simonetti hotărî că o cunoaşte pe această Maria, îşi adânci privirea în trecut şi nu mai avu nevoie să spună nimic. Pălăvrăgeala signorei Pozzo, în cea mai mare parte, îi pătrunse pe o ureche şi îi ieşi pe cealaltă. Pe Andrea îl delecta liniştea din casă. Răcoarea grădinii îi urmase răcoarea bucătăriei. În mirosurile discrete ale lămâilor, oţetului, tomatelor tăiate, pătrunjelului, izmei, signora Pozzo începu să prepare cina.

— Ce linişte! – oftă Simonetti, în timpul unei pauze de respiraţie a ei.

— Ce?

— Am spus: ce linişte!

— A, da. Aici e întotdeauna linişte. Nu s-a schimbat nimic aici. Dar m-ai întrerupt. Unde rămăsesem?

— La Luigi.

— Care Luigi?

— Luigi Un coi.

— Vai, Doamne, nu! – exclamă ea, şi pufni într-un râs înfundat.

— Andrea Simonetti, pe mine cred că nu m-ai auzit niciodată că folosesc acest nume, această poreclă. Nu se poate să-ţi fi vorbit eu despre acest om cu un…

— Dar de unde aţi ştiut că are numai unul?

— N-ar trebui să întrebi asta. Aşa i se spunea. N-am auzit niciodată să i se fi spus altfel. E un păcat. Bietul om! Poate că avea totuşi două, ca toţi.

Signora Pozzo se mişca iarăşi cu pas de triplu-salt prin* giganticul roman de familie, al cărui bun cunoscător devenise, în zece ani, Simonetti. Multe din poveştile respective, Andrea le cunoştea în diferite versiuni. Cu

Zuccarelli se certa cu privire la anumite amănunte, ale unor anumite evenimente, şi signora Pozzo radia când era chemată în ajutor, ca să dea explicaţia lămuritoare definitivă. Andrea îi explora memoria, aşa cum i-o explorase cândva pe cea a lui Tonni Locantro, ea să facă mai temeinic cunoştinţă cu viaţa la ţară, rămasă timp de veacuri intactă, dar acum definitiv dispărută, o viaţă care i se părea mult mai colorată decât cea actuaia, mai ales decât a sa, bine

Înţeles, deoarece numai bogăţia de culori, exploziile de pasiune, făcuseră cu adevărat impresie, şi erau amintite. Signora Pozzo acoperea cu povestirile ei un secol şi jumătate, lista de nume era lungă, iar Andrea Simonetti era mândru că ştiuse întotdeauna să găsească dosarul de care avea nevoie ca s-o poată urmări.

În dimineaţa aceea, Simonetti nu izbuti să se lase furat de poveştile ei: dorul lui de Hanna atârna prea greu. Şi îi enerva faptul că e atât de amabil.

— Eşti obosit – făcu signora Pozzo constatarea, nu fără oarecare duioşie – Iar ai muncit din greu. Voi, cei din Roma, munciţi cu toţii mult prea din greu. La ce bun V Aproape toate zilele săptămânii au fost şterse din calendar. Sărbători, procesiuni, tot ce e bun pentru suflet, ei le dau deoparte, ca să poată să muncească şi să câştige bani. La ce bun? Se îndreaptă lumea prin asta? Nimeni nu mai e mulţumit.

— Şi dumneata?

— Eu?

— Signora Pozzo, mirată, îşi roti privirea.

— Eu?

— Păi şi dumneata munceşti din zori până noaptea târziu.

— Da, dar eu sunt obişnuită. În plus, nu pot să las baltă gospodăria. Da, dacă Salvatore, Doamne sfinte, dacă Salvatore, intendentul…

— Cât e ceasul?

— Opt şi jumătate. Are să vină şi el.

— Opt şi jumătate? E abia opt şi jumătate?

Signora Pozzo se îndreptă din spate şi îşi înfipse ceva mai adânc în păr cei doi piepteni de la ceafă, apoi se aplecă peste masă înspre Andrea.

— El tot mai vrea – şopti ea, ca şi cum i-ar fi vorbit uneia din prietenele ei necăsătorite.

— Acum chiar că am obosit.

— Dar nu mă mărit cu el. E pe jumătate negru, vocea lui răguşită, două pachete pe zi, şi apoi familia lui… aş mai avea multe de spus despre ea. Nu, n-am de gând. Un bărbat mi-a fost de ajuns.

Andrea Simonetti sări în sus. Sudoarea îi solipea pe frunte.

— Mărită-te cu el! – răcni el, iar cuvintele i se răsfrânseră sub bolţile din secolul al XI-lea – Mărită-te cu

Salvatore! De ce nu? Mărită-te, mărită-te, mărită-te cu Salvatore. N-ai nevoie să-i faci niciun serviciu pe care nu vrei să i-l faci. Mărită-te cu el, şi până într-o săptămână ai să-i iubeşti ţigările, până într-o lună vocea răguşită, şi până într-un an ai să faci parte cu trup şi suflet din familia lui, în care unul din trei bărbaţi, pare-se, moare nebun!

În timp ce Simonetti vorbise, buzele signorei Pozzo se mişcaseră, dar fără să scoată niciun sunet. Acum, signora Pozzo îşi puse mâinile pe şoldurile slăbănoage, şi începu să strige, cu vocea patroanei de pensiune, care putea fi auzită din douăzeci de camere:

— M-ai jignit!

— Ţi-am dat un sfat bun – răspunse Simonetti, blajin.

— Dă-ţi mai întâi dumitale un sfat bun, adulterule! M-ai jignit!

Signora Pozzo ieşi din bucătărie, îşi înlocui în camera ei papucii cu pantofi, îşi înfăşă un şal de mătase în jurul gâtului, îşi dădu cu un pic de parfum pe după urechi şi apoi porni în grabă spre Ravello, ca să i se plângă prietenei, care ştia atât de bine s-o asculte. Simonetti fu sigur că signora Pozzo, la înapoiere, avea să se oprească în faţa micii capele, ca să se roage, cu buze mişcate repede, pentru cel ce o jignise azi.

Simonetti îşi târî paşii spre camerele pe care nu le

văzuse de mult. Se simţea vid şi inutil, vid şi de dorul după Hanna, care urma să sosească abia în după-amiaza următoare. De îndată ce-şi închidea ochii, vedea în faţa lui chipul ei morocănos sau spinarea ei aspră! dar nu-i păsa cum avea ea să i se arate lui. Era convins că acum e în sfârşit în stare să-i facă faţă şi s-o elibereze de ea însăşi. În acelaşi timp întindea o mie de braţe spre Roma, ca s-o oprească pe Hanna, pentru că i se părea fără rost să-şi mai prelungească legătura cu o femeie care ba e exagerat de obiectivă, ba are accese de isterie. Simonetti se simţea vid şi inutil şi i se păru că abia acum, după un an şi jumătate, e de-a binelea îndrăgostit.

Rătăci prin casa plină cu aer de mare şi cu obiecte vechi, care în cursul existenţei lor, datorită acelei existenţe atât de îndelungate, păreau să fi acumulat o putere extraordinară, o putere care îşi înlănţuie proprietarul de nişte vieţi şi de nişte epoci dispărute. Zuccarelli, în orice încăpere s-ar fi aflat, putea să se desprindă de prezent într-o clipă. Simonetti era convins că se desprinsese de Zuccarelli, socotea că se eliberase de el cu doi ani în urmă, după ce-i vorbise despre moartea lui Pacciale, despre mâna care dezmierdase obrazul lui Munthe. După observaţia dispreţuitoare a lui Zuccarelli cu privire la ultimele cuvinte ale lui Pacciale, nu-şi mai putuse stăpâni mânia.

Simonetti se înşela. Străvechea opresiune care îl îndemnase cândva să arunce cu pietre în copaci, se încolăci în jurul lui când deschise, în salon, uşile spre terasă. În timp ce împingea cu piciorul icurile de lemn sub canaturile uşii, îşi aduse aminte că-l văzuse cu zece ani în urmă pe Zuccarelli că face acelaşi lucru. Simonetti se văzu din nou pe sine însuşi aşezat pe balustrada terasei, absent, privind ţintă drumul de coastă din depărtare.

— Pe terasă mai fuseseră de faţă şi alţi trei studenţi. Deodată, Zuccarelli îşi întrerupsese monologul şi spusese:

— Andrea, te rog, dă-te jos de pe balustrada aia i

După aceea, izbutise să se mai pitească încă două zile după ceilalţi trei, dar apoi Zuccarelli, gâfâind uşor din

pricina urcuşului, apăruse brusc chiar lângă el, sub ura anumit dafin, de unde se putea cuprinde cu o singură privire atât Atrani, cât şi Ravello şi Scala.

— De ce porţi ochelari de soare. Andrea? Ăştia falsifică toate culorile. Azvârle-i naibii. Ai putea purta mai bine un parasolar. Am să-ţi cumpăr un parasolar.

Simonetti continuase, firește, să poarte ochelarii de soare, iar Zuccarelli uitase să-i cumpere un parasolar.

Zuccarelli purta para salarul celui de-al doilea lord Grimthorpe, rămas pe vremuri în vilă după plecarea lordului. Parasolarul atârna deasupra patului său şi era pus de signora Pozzo pe pernă când Zuccarelli era aşteptat în vilă.

— Cum poţi să uiţi ceva. Andrea? De ce uiţi ceva? Cum şi-a uitat lordul Grimthorpe parasolarul? (Uneori încerc să-mi închipui sentimentele lui în zilele dinaintea plecării lui pripite şi definitive în Anglia. Poate că atunci, ori de câte ori trecea pe lângă parasolar, îşi zicea: „Să nu-l uit, să nu-mi uit parasolarul”. Şi totuşi l-a uitat. Sau l-a lăsat într-adins. Pentru cine?

— Pentru cel rămas aici: pentru Nicola Mansi.

— Crezi? Aş! Poate că obiectul nu-l mai interesa.

Uitat. Să-i dea lui Zuccarelli o carte îndrăgită. Nu era

În stare să-i scrie în carte câteva cuvinte lui Zuccarelli. N-a fost citită, a fost uitată. N-a putut să uite că Zuccarelli uitase pur şi simplu de carte.

Un mic capitel, în care fuseseră cioplite flori şi frunze, încastrat pur şi simplu în zid.

— Aici lordul Grimthorpe a scrântit-o. Un asemenea capitel nu-şi are locul aici. Mă enervează de ani de zile.

— Încetul cu încetul ajunge să-şi aibă locul aici. Frumos sau urât, îşi are locul aici.

— Găseşti?

— Nu poţi să te împaci cu gândul ăsta?

— Găseşti? Am să pun să-l scoată de aici cu târnăcopul.

— N-ai decât.

Micul capitel se mai afla încă tot în acelaşi loc.

Friza pe care Zuccarelli o aplicase pe cei patru pereţi ai salonului, sub bordura de stuc, era alcătuită din gravuri. Vederi ale golfului Neapole, ale coastei amalfiene, şi romantica ruină peste care avea să se înalţe mai târziu vila Cimbrone.

— O toană, Andrea.

Gravurile, Zuccarelli le decupase dintr-o carte preţioasă, fără să-i pese, pentru că-i plăceau. În gravuri apăruseră pete de umezeală.

— Asta le dă stâncilor ceva culoare.

Simonetti mai avea şi acum dorinţa de a salva aceste gravuri. Dorinţa.

Îşi lipi vârfurile degetelor de un mic peisaj, aflat deasupra unui scrin vechi, un peisaj pictat de mama lui Zuccarelli.

— Uite-o.

Pe o fotografie, un cerc alb în jurul capului.

— Foarte tânără încă, dar se poate vedea de pe acum ce are să devină.

Trupe germane intraseră în sat, iar ofiţerii încercaseră să-şi instaleze cartierul general în casa lui Zuccarelli.

— Eu eram pe scară când ofiţerii au intrat în casă cântând. Tatăl meu era plecat în călătorie, adică: se afla de trei zile în camera mea. Eu stăteam pe scară şi-mi ziceam: „Să vedem cum se termină treaba”.

Domnii ofiţeri fură trataţi cu multe menajamente. Domnii doresc să mănânce? Da, de ce nu? Tacâmuri de argint, serviciu de po. Ţelan şi faţă de masă de mătase. Doamna purta o rochie neagră, îşi încinsese anume pântecul într-un corset scârţâitor, şi servea personal. Farfuriile şi paharele goale erau luate pe loc într-un oficiu şi curăţate acolo. Domnii doresc o baie? Da, de ce nu? Ca mera de baie, cada, totul fu curăţat cu lizol după folosirea lor de către domnii ofiţeri.

— A rămas politicoasă, dar în casă a început să se răspândească bineînţeles un miros neplăcut. A durat r, rei zile. Într-o după-amiază, am venit acasă şi nu i-am mai

văzut pe ofiţeri. „Mamă, unde ne sunt musafirii?” „Au plecat, Federico”. „Şi de ce, mamă?” „Cred, Federico, cred că domnii aceia nu prea s-au simţit la largul lor aici”.

Pe tavanul dormitorului lordului Grimthorpe, Nicola Mansi, ospătarul, pictase o frescă în stil naiv. Hotărât. lucru: Mansi fusese un vrăjitor. Era încă evocat ca un bun cântăreţ, întocmise planurile de construcţie ale vilei Cimbrone, modelase cu mâinile lui stucaturile casei scării, zidise bolţi, ceea ce e o adevărată artă, şi în cele din urmă îşi dovedise deplinătatea şi forţa bucuriei sale de viaţă într-o frescă de pe acest tavan puţintel boltit: vrejuri de viţă de vie şi ciorchini de struguri pe margini, mici peisaje în colţuri, buchete de flori de câmp, cornuri ale abundenţei, cintezoi în colivii, căţeluşi care se zbenguiesc şi fete. care dansează după muzica executată la fluier de prietenii lor.

Simonetti se întinsese pe pat, sub frescă, şi se uita în sus, şi îi fu dor să audă plescăitul picioarelor desculţe ale Hannei pe pardoseala de piatră. Hanna imaginase adeseori fel de fel de poveşti despre Nicola Mansi. Cel mai mult îi plăcea să-l evoce în rolul unui cântăreţ, cu ochii; i mâinile lui Simonetti, ca tenor al unor vechi plăci de patefon, în care muzica părea că vine de foarte departe.

— Ah, dacă am putea să cântăm împreună, Andrea! Eu aş fi vrut să mă fac cântăreaţă, să joc rolul ţărăncuţei naive într-o operă a lui Verdi. Dar cânt fals. Nici pianul nu s-a prins de mine. În copilărie începeam să exersez în fiecare dimineaţă la şapte, cu degeţelele tremurânde, aşuptând clipa în care taică-meu îşi va coborî un picior din pat, ca să bată cu el tactul pe pardoseală. Bum bum bum. Tavanul vibra. „Fetiţo, şi bemol! Si bemol! mai bate o dată acel şi bemol!”

Obloanele dormitorului erau întredeschise, lumina era difuză, iar lui Simonetti îi era dor să audă plescăitul unor picioare desculţe pe pardoseala de piatră. Hanna îl făcuse adeseori nefericit în această cameră. Senzualitatea ei înflorea şi-şi împrăştia cele mai iuţi miresme când era aproape exclus să se ajungă la fapte: pe o terasă din Ravello, dezmierdarea palmei ei cu vârful unui deget era

de ajuns ca să facă să-i treacă prin trup valuri de şoc. În timpul meselor cu Zuccarelli, îşi răsucea sub masă un picior desculţ între pulpele lui. O dată, în dormitor, pe patul de sub frescă, Hanna se trântise pe pat, îi întorsese lui Andrea spatele şi se făcuse mică de tot, îndoindu-şi braţele şi picioarele.

— E prea de tot.

Era greu de aflat ce voia. Sau voia ceea ce spunea că nu vrea. Sau nu voia ceea co spunea că vrea. Simonetti o lăsa în pace, în speranţa că aşa are să se liniştească. Sau o dezmierda, sperând s-o facă să-şi întindă mădularele strânse, şi încerca între timp să-şi considere propria u-amă ca o condiţie necesară pentru trăirea plăcerii.

— Ce inteligent eşti, Andrea!

— Trebuie.

— Eşti un înger.

Îngerul era inteligent, aproape nepăsător, bun la suflet, vioi, până ce nu mai putea suporta încordarea ei, şi se lăsa târât, dintr-o secundă în alta, de o patimă clocotitoare, şi – o fulgera pe Hanna cu privirile sale, repede şi tare. În gând, Simonetti îşi trimise din nou fulgerul spre acel copil alintat şi plângăcios, spre acel monstru de vreo treizeci de ani, şi între timp tânjea s-o vadă goală la fereastră, mulţumită, delectându-se că vede arbuştii înfloriţi de pe coline. Simţi izul exuberanţei primăverii, ceea ce îl întristă. Părea că nu se vor putea obişnui niciodată unul cu celălalt. Tocmai de aceea se tot căutau mereu în întuneric, şovăind, ca şi cum s-ar fi putut frige la atingerea celuilalt, rezervaţi, uşuraţi, dorind dăruirea, plictisiţi de cea mai măruntă repetare.

— Ai să mă ţii strâns, Andrea?

„Strâns”. Uneori, Hanna se pricepea să-l excite în aşa hal cu micile ei degete urâte, încât îl ameţea, sângele îi dădea înţepături şi îi zvâcnea, iar ea continua să-i refuze accesul, ca şi cum ar fi vrut să mai stârnească în el ucigaşul – şi atunci nălucile ancestrale se trezeau în el. Simonetti se întreba dacă făcuseră călătoria împreună, în acelaşi ritm, dacă au fost vreodată atât de contopiţi, încât

să nu mai fi rămas în ei nimic ce se depărta de celălalt. Dăruit şi totuşi păstrat. „Nu mai era nimic în mine care să se depărteze de tine”. Liniştit şi totodată în mişcare, în braţele ei, avusese de câteva ori senzaţia că se înalţă şi pluteşte. În chiar acea clipă, nu fusese iluzia de plutire „ci constatarea unui fapt, cea care îl îndemnase să se cramponeze de ea, râzând de frică. După aceea, îi povestea ei totul şi constata, după ochii ei, că ea nu fusese de faţă, ci aiurea. Ei şi? Aşa stăteau lucrurile. Ei îi plăcea extazul lui. Totuşi, ei îşi dădea seama că ea fusese aiurea.

Era veselă ca fetele care dansau în fresca lui Mansi, mergea în vârfurile picioarelor, goală, ca o bacantă, prin cameră, se arunca iarăşi peste el, strivindu-i între picioare trupul năduşit, şi îi sugea limba cu atâta putere., de parcă ar fi vrut să i-o smulgă.

— Ce liniştit eşti, Andrea!

— Trebuie, fetiţo.

— Eşti un înger.

Îngerul ofta şi înjura încetişor. Aer de mare, aer greu> de mare, mii de litri de aer greu de mare îi străbăteau plămânii. Bălăngănindu-se alene se suia pe frescă şi acolo devenea ulmul în jurul căruia ţăranul îşi legase vrejurile de viţă de vie. Ce deliciu, să fii un ulm! Vântul îi mişca ramurile. Atârna deasupra mării, fără să se ţină.

şi simţea, pe pielea trupului gol, rotunjimile strugurilor copţi.

Faptul că atârna deasupra mării, fără să se ţină, începu să-l îngrijoreze. Se gândi la rădăcinile sale în stratul subţire de pământ de pe stânci, şi căzu, cu crengile încurcate. Ajunse la Roma. În pielea goală, în ciorapi albi, străbătu o străduţă din Trastevere, în pielea goală, şi mânios, pentru că Hanna şi Leda nu doriseră să-l însoţească la restaurant. Apa curgea gârla prin străduţa în pantă, pentru că plesnise o conductă de alimentare cu apă. Deodată auzi paşi în spatele său, fericirea îi bombă pieptul, căci iată-le: Hanna şi Leda. Când se întoarse, cei doi bărbaţi ajunseseră chiar lângă el. Şepcile pe care şi le

trăseseră peste cap nu le lăsau liberi decât ochii.

— Laşilor! – exclamă el.

— Daţi-mi cel puţin o armă. Sau luptaţi cu mâinile goale.

Se auziră împuşcături, iar Andrea simţi că-i pătrund gloanţe în jurul rotulelor. La capătul ulicioarei fu pus în funcţiune motorul unui autovehicul. În fuga lui, unul dintre terorişti se aplecă înspre el şi îi fixă un un cuţit un comunicat în femur. Fură închise nişte portiere. Picioarele lui Andrea se mişcau lent, ca labele unei reptile. Ciorapii albi îi fură pătaţi de sânge, şi deodată Andrea îşi dădu seama că purtase săptămâni de zile ciorapi albi, ca să evite cine ştie ce nenorocire. Se simţi uşurat. Văzu ca printr-o lupă literele bătute la maşină ale comunicatului: era o poezie, un catren de o extraordinară frumuseţe, în care era figurat esenţialul pe care nu şi-l putea imagina. Înţelese poemul pe dată, iar în poem fu înţeles el însuşi. „A înţelege înseamnă a ierta”, se spunea acolo. Atunci avu impresia că în jurul trupului său se rup o mie de legături strânse, şi îl podidi plânsul. În timp ce lacrimile i se revărsau pe trup, amestecându-se cu sângele şi cu apa de la robinet, învăţă catrenul pe dinafară, ca să-l ia cu el şi să-l ducă la lumina zilei.

Simonetti voia să încerce să cureţe izvorul. Între timp, stătea la fereastră, fără ţel. Se făcuse amiază: în sate, oamenii se odihneau, iar lumina soarelui izbea marea nemişcată şi se răsfrângea în scântei. Simonetti uitase catrenul izbăvitor. Când se trezise din vis, nu-şi mai amintea decât că se prăbuşise împuşcat şi că fusese cuprins de o teamă asemenea unei săgeţi de foc. Dar era o teamă din cele mai minunate, o teamă de care putea fi recunoscător, pentru că era pură şi albă ca soarele, neataşată de persoane, sau de amintiri, sau de aşteptări, era dură şi strălucitoare şi purificatoare.

În timp ce Simonetti stătea la fereastră, desculţ pe piatra rece, temându-se să nu atingă ceva, de parcă şi-ar fi fript mâinile dacă ar fi atins cu ele pereţii sau propriul său trup, în timp ce stătea acolo, năduşind, cu respiraţia

anevoie stăpânită, de frică să nu fie supt de fereastră, simţi că în jurul fricii sale creşte un brâu, blând, binevoitor. Ceea ce îi produse mirare nu fu numai puritatea şi caracterul abstract al fricii sale, ci şi felul în care se comporta el însuşi faţă de propria sa frică: îl făcea să se socotească în legitimă apărare, fără să se ascundă. Aşa cum era sigur uneori că sunt versuri pe drum, versuri neprevăzute, aşa era sigur acum că în ziua aceea, în lumina trăirilor sale, se va produce o răsturnare. Apoi fu chemat de vocea care putea pătrunde concomitent în două zeci de camere:

— Andrea! Andrea!

Signora Pozzo se înapoiase de la Ravello, după ce i sf. plânsese unei prietene şi după ce îşi mişcase buzele în faţa micii capele, în cea mai mare viteză, deoarece un câine făcea în jurul ei rotocoale tot mai mici. Tocmai c'irtd îşi tăcu intrarea în bucătărie, pătrunse pe fereastră o şopârlă mare. Signora Pezzo fugi în hol.

— O şopârlă, o şopârlă – se văicări ea, în timp ce-s împingea spre bucătărie pe Simonetti, care venise în mare grabă.

— Nu văd nicio şopârlă.

— Am văzut-o cum a intrat pe fereastră.

— Ai visat.

— Eu nu visez şopârle.

— Din principiu.

Simonetti descoperi şopârlă, luă un măturoi şi o dădu afară. Apoi o chemă pe signora Pozzo. Căpşorul ei bronzat apăru în colţul uşii, privindu-l pe Simonetti cu curiozitate. De ce îl privea cu curiozitate? În conversaţia cu sfinţii din sufletul ei, signora Pozzo izbutise să facă din lume un tot

Inteligibil şi bine organizat. Era convinsă că această şopârlă îi fusese trimisă în bucătărie. Animalul intrase aici ca să-i ofere lui Simonetti prilejul de a-l goni şi ca urmare de a se împăca apoi cu ea. De aceea îl privea cu curiozitate.

— Signora Pozzo, dă-mi voie să te îmbrăţişez – zise Simonetti, solemn şi timid.

— Doamne sfinte! – făcu ea, întorcându-i brusc spatele.

— Acum începi şi dumneata? Ce te-a apucat?

— Vreau să mă împac cu dumneata. În plus, ziua de azi e un fel de sărbătoare.

— Cu neputinţă – răspunse ea cu hotărâre.

— Te înşeli.

— E ziua canonizării mele.

— Ce? O asemenea declaraţie nu poţi s-o faci de capul dumitale. N-are nicio valoare.

— În zilele noastre trebuie să facem asemenea declaraţii de capul nostru.

— Ştii câte secole trebuie să treacă şi câte cercetări se fac şi câţi bani se cheltuiesc până să poată fi canonizat cineva? Despre lucrurile astea n-ai habar.

— Eu nu vreau să devin un sfânt. N-avea grijă. Dar azi e ziua mersului pe mare, ziua umbletului în picioarele goale, ziua şederii în cortul alb.

— Măscăriciule.

— Dă-mi voie să te îmbrăţişez. Nu trebuie să-mi dai voie pe loc. Am putea să ne dăm întâlnire pe diseară în criptă, sau în grădină; unde vrei.

— Ce ţi-a venit? Diseară? Nu, atunci mai bine pe loc.

Simonetti se duse spre ea.

— Ce înalt eşti, Andrea. Hai, pentru că eşti aşa de frumos. Dar să nu-i spui lui Salvatore.

Signora Pozzo îşi înălţă docilă braţele, îşi puse mâinile pe umerii lui, îşi lipi capul de pieptul lui şi îi mulţumi Providenţei care avusese grijă să-i trimită o şopârlă.

Simonetti găsi cu cale să-şi continue exerciţiile. Făcu exerciţii de percepere a propriilor sale sentimente, de urmare a propriilor sale porniri. Îşi dădu seama că sentimentele care erau înfrânate şi care prin urmare rămâneau fără formă se întorceau până la urmă împotriva sa, se pre făceau în forţe negative şi pricinuiau explozii, cu care făceau mult rău. Rău şi ruşine. Îşi dăduse seama că trebuie să respecte ritmul, ritmul care domină în orice om.

Îi veni o idee. Rânjind la gândul că e cinstit faţă de sine, dar nu fără dezgust, ieşi din casă spre a vedea dacă nu i-ar putea da cumva ajutor lui Salvatore. Îl găsi pe acesta la marginea grădinii, la poalele unei coline, unde punea la locul lor pietrele unei mici porţiuni de zid de împrejmuire surpate.

Salvatore îi dădu un samar zidăresc, pe care Simonetti şi-l legă de mâini. În timp ce tăcea, simţi că-i dispare teama de a atinge lucruri şi de a le apuca strâns în mina. Lui Simonetti îi fu silă de sine însuşi. „Pacientul trebuie să desfăşoare o activitate multilaterală la aer curat", îl auzi pe Kurhajec că spune. Pacientul îi dori mult noroc fiecărei pietre pe care o aşeza în zid, o rugă să se declare mulţumită cu locul ei şi să se asambleze cu celelalte pietre. Între timp, trase cu urechea la Salvatore, care îi vorbi, cu toată seriozitatea, şi cu vocea în surdină, despre o despicătură de sute de metri lungime, produsă în promontoriul stâncii pe care era clădită vila Cimbrone. Cu câteva zile în urmă fusese înregistrat în împrejurimile oraşului Neapole un uşor şoc seismic, şi, ca urmare, despicătura din promontoriu se lărgise. Nu era cazul să-i ceară lui Salvatore să-i arate despicătura. Dar zidul creştea. Deasupra capetelor lor foşneau crengile lungi ale pinilor, legănate de vânt. Căldura amortiza toate sunetele.

— Salvatore, ce braţe frumoase ai! – se pomeni Simonetti că spune.

Salvatore aruncă o privire aproape nepăsătoare spre braţele sale muşchiuloase, îşi opri o clipă aerul în piept şi zise:

— Braţele unui bărbat.

— Superbe braţe!

— E încăpăţânată ca un măgar – zise în continuare Salvatore, morocănos, după câteva clipe.

„Teresa?", vru să întrebe Simonetti, gândindu-se la Teresa Locantro, femeia cu glas ca piatra, dar izbuti să-şi evite eroarea.

— Despre cine vorbeşti? Despre signora Pozzo?

— Signora Pozzo? Cine-i aia?

Simonetti rămase cu gura căscată. Aflase că Salvatore, după moartea lui Tonni Locantro, preluase, în anumite privinţe, rolul acestuia în viaţa Teresei. Era la mintea cocoşului că se nasc anumite simetrii. Dar încă nu se întâmplase niciodată ca o convorbire cu Tonni Locantro să se repete. Cu ani în urmă, lucrând pe povârnişul unui munte, la Salina, Simonetti preţuise braţele lui Tonni Locantro în aceiaşi termeni ca acum. Răspunsul sunase: „Braţele unui bărbat”. La care Simonetti spusese: „Superbe braţe!” Iar Tonni Locantro, cu gândul la Teresa, mormăise: „E încăpăţânată ca un măgar”.

Simonetti se întrebă dacă cei cu care se împrietenise şi la care începuse să ţină nu erau cumva decât urmaşii altora, sau, şi mai ciudat, numai răsfrângerile unor personaje imaginare, pe care voia bineînţeles să le simtă în jurul său, întrupări ale unor forţe cărora dorea să li se dăruiască. Lucia Locantro era o precursoare a Hannei Piccard. După mândra Lucia, se ivise de două ori în viaţa lui câte o femeie care semăna cu ea. Joe Kurhajec era înmulte privinţe urmaşul unor prieteni dinainte. Făgăduieli ale unor prietenii anterioare erau împlinite în această prietenie. Zuccarelli fusese nevoit câtva timp să suporteprezenţa unui concurent. În dragostea sa pentru Leda, care fiziceşte semăna cu mama ei, trăia dragostea sa pentru Marina. Când îi masa Ledei picioarele, Simonetti îşi amintea de picioarele zvelte ale Marinei şi de anii pe care îi împărţise cu ea. Între coloanele Panteonului apăruse în cele din urmă Hanna Piccard. Posibilitatea unui contact intim cu ochii ei şi taina trupului ei, o atingere care nu durase mai mult de zece secunde, părea să fi fost pregătită, de relaţiile sale cu Lucia Locantro şi cu alte două femei.

Poate că viaţa sa trebuia considerată ca fiind dezvoltarea unui dat, ca formarea şi dezvăluirea treptată şi inexorabilă a unui dat într-un caracter. Asta ar fi putut să fie circumscrierea sorţii. Unul din cei mai mari înţelepţi; greci a exprimat această idee astfel: „Soarta unui om este caracterul lui”.

Simonetti se împotrivi acestui gând. Constrângerea pe care o simţea adesea în evoluţia vieţii sale nu exista decât atunci când o simţea. Variaţiunile pe o serie de teme date existau numai atunci când dorea el să le execute. Lupta cu propriul său caracter, care făcea parte din caracterul său, exista atâta timp cât era convins că trebuie să ducă acea luptă. Va remarca inevitabilul atâta timp cât va admite că există, şi totodată cu ajutorul lui se va feri de neprevăzut, probabil fără să-şi dea seama. Dar unul se încurca aici cu celălalt, nodul devenea inextricabil, pentru ca ceea ce se prezenta aici ca neprevăzut putea fi încorporat pe loc în cunoscut. Cuvântul grecesc antic pentru „destin” mai avea şi un al doilea înţeles; cu exact aceleaşi sunete se exprima şi altceva: hazardul. Astfel erau îmbinate între ele soarta şi întâmplarea, şi părea o dovadă de înţelepciune că aceste două forţe nu fuseseră separate una de alta atunci când luase naştere o limbă. Simonetti îşi îndreptă din nou atenţia spre pietre, şi tăcu.

După cină, Salvatore se duse la Ravello, ca să-şi facă plimbarea de seară în piaţa satului şi să scape de prietenele signorei Pozzo, pe care aceasta le aciuiase în bucătărie.

Soarele apunea, dar în capul lui Simonetti răsăriră amintirile, ca nişte năluci. Începu, în gând, o luptă cu Zuccarelli, cu teama sa de o treptată şi inevitabilă răcire şi distrugere a vieţii sale interioare, cu inima sa, sau cu ceea ce distrusese Zuccarelli în decursul anilor, intenţionat, împotriva voinţei sale.

— Mi-am vândut diavolului sufletul, Andrea – spusese Zuccarelli.

— Asta a fost experienţa mea.

— Cărui diavol?

— Multor diavoli. Să nu audă signora Pozzo. Diavolului ambiţiei, diavolului cunoaşterii, diavolului artificialului, diavolului farmecului, diavolului pe care natura vrea să-l întreacă negându-l. Ce e? Te-ai speriat? De ce să trec asta sub tăcere? De ce să fac din asta un secret? Sunt convins că un om tot nu le poate ascunde nimic

altora, pentru că nu vrea. În cele din urmă doreşte să-şi părăsească singurătatea şi să se arate celorlalţi, cu toate că asta înseamnă nimicirea lui. Sau ceilalţi îl îmbrăţişează, nu îl nimicesc: vrea să fie cunoscut de ei. În fiecare viaţă vine o clipă, este inevitabil, în care se dezvăluie adevărul acelei vieţi. Vine pe neaşteptate, dar vine. Ceea ce ai ţinut ascuns în permanenţă, faţă de ceilalţi şi faţă de tine în şuţi, se arată într-o singură acţiune. Dar ce tot vorbesc? Îţi aduci aminte cum îl descrie Dante pe Lucifer, pe arhanghelul căzut? Lucifer a fost azvârlit din cer, a căzut şi s-a înfipt în pământ ca un proiectil, ca un meteorit. Craterul este iadul. Lucifer se află în fundul iadului, în adâncul adâncurilor, prins într-un sloi de gheaţă.

— Eşti lipsit de modestie, Federico. Mi se pare prea mare cinste. Şi mi-o spui prea uşor: „Mi-am vândut diavolului sufletul”. Nu te cred. De altfel, din pietrele pe care le-a împrăştiat Lucifer în căderea sa, s-a format în partea cealaltă Muntele Purificării. Asta ai uitat, fireşte.

— Eşti emotiv, Andrea.

— Nu sunt emotiv.

— Şi eşti tânăr.

— Atunci vreau să rămân veşnic la fel de tânăr.

Prin capul lui Simonetti se revărsară fără încetare fragmente din convorbirile sale cu Zuccarelli. Totul deveni o repetare maniacă de cuvinte rememorate şi născocite. Ca să scape de acest chin, Simonetti dădu telefoane la Roma. Vorbi cu Leda, care fu distantă, apoi vorbi cu Joe Kurhajec, care îşi făcea griji şi nu putu decât să-i spună că e neliniştit din pricină că Hanna nu era de găsit. După ce-şi încheia convorbirile telefonice, fură continuate convorbirile în gând.

„Fă un duş”, îşi propuse Simonetti sieşi. „Fă o plimbare cu mâinile la spate, du-te la Ravello, la Salvatore”.

Simonetti se duse la bibliotecă. Acolo îşi închipui că e un turist, în casa mortuară a unui om celebru, care colecţionase multe antichităţi, care îngrămădise în jurul său relicve din toate epocile, de la obiecte de artizanat din

paleoliticul inferior până la desene ale lui Morandi, de la papirusuri egiptene până la scrisori ale lordului Grimthorpe. Parchetul scârţâia discret. Ilustrul dispărut trebuie să fi văzut adeseori asta: că razele soarelui aflat aproape de orizont se târăsc pe pardoseala reliefului roman, şi lunecă apoi în sus, ca să lumineze capul de maia, şi rânjetul lui absurd. În liniştea bibliotecii, Simonetti auzi din când în când claxonul unui automobilist pe drumul de coastă. Ceasul cu pendulă ticăia, aşa cum făcea de sute de ani. Ghidul, signora Pozzo, îi spusese că îl dottore căutase ani de zile un ceas cu pendulă, o piatră sub sticlă, care să se mişte în ritmul inimii sale. Povestea licitaţiei de la Londra. Îl dottore găsea că e liniştitor atunci când citeşti în bibliotecă, să ţi se audă bătaia inimii.

— Nu atingeţi cărţile, vă rog.

Pentru destindere, îl dottore răsfoia bucuros de Rerum Italicarum, o culegere de cronici medievale, în care îl descoperise pe Cola Pesce, înotătorul din Messina. Un metru şi jumătate de Country Life, numerele legate ale unei reviste lăsate de lordul Grimthorpe: articole despre gloria de odinioară a vieţii nobiliare la ţară, în Anglia. Câini, cai, curse, partide de vânătoare, parcuri, sere, majordomi, grădini de iarnă, castele ticsite cu platoşe, portrete, şi lemnărie care trosneşte. Epoca în care un stăpân mai putea fi bun cu iobagul său, pentru că acesta nu-l contrazicea.

— Vă rog, nu vă aşezaţi pe scaunul acela. Mulţumesc. Îl dottore prefera să stea acolo, la triforă.

Parcă ar mai fi stat acolo ieri, cu picioarele obosite puse pe o sobiţă, în mână cu o ţigară de foi aprinsă, degustând priveliştea vizibilă prin fereastra trigemenă. Pe panoul din stânga erau pictaţi munţii peninsulei, pe panoul din mijloc coasta şi câteva sate, iar pe panoul din dreapta nu se vedeau, dedesubtul şi deasupra ecranului verde-înohis, constituit de un pin, decât cerul şi marea. Soarele şi luna treceau, odată cu succesiunea anotimpurilor, prin faţa celor trei panouri.

— În acest jeţ au să mă găsească, Andrea. Sper, cel

puţin. Acolo au să mă găsească, cu ceva cenuşă pe costum.

În golul uşii dormitorului lui Zuccarelli, vecin cu biblioteca, vizitatorul trebuia să se aplece deasupra unei frânghii roşii. Totul fusese lăsat intact. Patul era înfăţat cu îngrijire de către signora Pozzo; apărătoarea de soare era atârnata deasupra pernei. Lângă pat se afla fotoliul în care Zuccarelli aştepta să-i vină somnul, citind unul din caietele în care Nicola Mansi îşi continuase din când în când jurnalul. Simonetti îşi aduse armate că-l întâlnise odată pe Zuccarelli, în toiul nopţii, în pijama, cu ochii scăldaţi de lacrimi, o umbră a omului care în acea dimineaţă i-o luase vioi înainte pe potecile de pe munte. Mulţumesc pentru griji. Îl dottore ţinea să cerceteze cât de departe puteau ceilalţi să meargă cu grija lor, punându-le în permanenţă la încercare dragostea ce-i poartă. Simo netti avu impresia că simte mirosul cenuşii ţigărilor lui de foi; al cenuşii, al cenuşii care pătrunde în trup prin gură şi prin nări, invizibilă, şi se aşterne pe creier. Simonetti găsi în buzunarele pantalonilor curelele samarului. Şi le legă de mâini şi ieşi din casă.

În criptă, o rândunică săgetă aerul sub bolţi, atunci când Simonetti îşi puse mâna pe capul unei femei. Vârfurile degetelor lui recunoscură urechile femeii. Părul ei, uşor ondulat, avea o cărare la mijloc şi era legat coc la spate. Femeia zâmbea vag şi, cu toate că nu avea nas, expresia chipului ei era senină.

Simonetti săltă respectuos icul zăvorului, luă capul în braţe şi pătrunse în grădină. Capul de femeie era vechi, fusese cioplit în piatră în epoca în care grecii colonizau zonele de coastă ale Mediteranei şi ale mării Negre. Albastrul din jurul coafurii se înnegrise, dar expresia chipului ei şi zâmbetul ei puteau fi încă desluşite cu claritate. Ce vag era zâmbetul ei! Nu era decât umbra unui zâmbet, şi totuşi îi lumina întregul chip. Unii arheologi, cei englezi, consideră acest zâmbet ca o expresie a plăcerii ei de a trăi într-o epocă în care în fiecare an se întemeiau oraşe noi şi se descopereau rute comerciale noi; alţii, cei germani, nu erau mulţumiţi decât atunci când găseau o

explicaţie profundă şi filosofică a acestui zâmbet, întâlnit la multe statui. Pe Simonetti nu-l mulţumi niciuna din explicaţiile arheologilor; imaginaţia lui mergea mult mai în adâncime şi în cele din urmă nici imaginaţia nu i se mai supuse, deoarece femeia zâmbea de mai bine de douăzeci şi cinci de secole. Poate că-şi datora hazardului supravieţuirea. Poate că-i mulţumea lui Simonetti cu zâmbetul ei, căci avusese întotdeauna admiratori, ştia să inspire dragoste sau dorinţă. Expresia chipului ei îi aminti lui Simonetti epitaful lui Glafylos, cel iubit, care murise pe insula Lipari, ca om liber, după ce călătorise în Apus, dar şi în Răsărit.

Simonetti se simţi agitat şi excitat, dar merse agale pepoteca grădinii, cu capul femeii în braţe. Părea că vechimea capului îi amintea de propria sa vârsta. Merse agafe* şi plin de respect, aşa cum mersese agale şi plin de respect prin casă când o dusese în braţe pe Leda nou-născută. Mai

32.7

exista oare un azi? Acel azi era mai subţire decât cea mai subţire seceră a lunii, şi acum părea şi ea că urmează să se întunece.

— Vezi copacii întunecaţi, frumoaso? Nu-i vezi? Ridică-ţi capul; aşa. Ce-i cu Andrea? E tot zăpăcit? Da, prostănacul, câinele prost, câinele prost de tot. Dar viteza zăpăcelii lui începe să scadă. Din fericire. Ce copaci întunecaţi în jurul nostru! Zuccarelli nu te iubeşte: nu-ţi suportă zâmbetul. Într-o zi are să te azvârle de pe stânci. Cel puţin aşa susţine. Nu te teme, pentru că te iau cu mine. Eşti dintre cele iubite. Asta e legea. Văd acum câteva stele. Asta e batjocura lui Zuccarelli, batjocura lui scânteietoare în bezna respectului meu. E în mine, ca hăul, ca moartea. Îmi auzi suspinul, frumoaso? Dar eşti şi atât de grea, în mine, atât de cumplit de grea!

Simonetti se opri sub cupola foişorului şi simţi forţa de sucţiune a spaţiului din jurul acelui belvedere. Busturile de marmură de pe balustrada terasei luminau în întuneric, bărbaţi şi femei fără feţe posterioare, fixaţi cu scoabe de

fier. Marea era pustie: pescarii din Atrani nu ieşiseră încă în larg. Chicotind, Simonetti se târî pe terasă spre banca de piatră. Se aşeză acolo şi-şi puse capul femeii în poală.

— Să ne mai gândim un pic, frumoaso. Vin acuşi, vin acuşi la tine. Lasă-mă să mai cuget un pic. N-are niciun rost, ştiu, dar mai lasă-mă să stau jos şi să cuget.

Îşi închise ochii şi dezmierdă cu vârfurile degetelor părul de piatră; cu băgare de seamă, ca şi cum femeii nu i s-ar fi închis încă fontanela; lent şi cu băgare de seamă şi cu blândeţe, ca să-şi spulbere neliniştea. În acelaşi timp, lui Simonetti îi fu dor de o nelinişte încă şi mai mare, de o furtună care să-l smulgă din ancore, deşi ştia că o furtună în suflet nu e altceva decât o ameţeală vremelnică. Curelele samarului îi strângeau mâinile; Simonetti simţea cum îi zvâcneşte sângele, şi asta îi plăcu. Degetele lui mari lunecară neobservate pe fruntea femeii, spre locul unde i se aflase cândva nasul, şi frecară piatra aspră. Între timp, Simonetti încercă să-şi ordoneze gândurile, deşi ştia cât de artificială, de superficială, de iluzorie şi de efemeră este o asemenea ordonare. Şi totuşi încercă să-şi construiască un sistem conceptual izbăvitor, întrebându-se de ce se lăsase

Ispitit încă din frageda tinereţe să facă lucruri pe care nu voia să le facă, întrebându-se de ce acţionase atât de des, cu bună ştiinţă şi în mod deliberat, împotriva propriei sale persoane, întrebându-se ce adevăr se ascunde după tendinţa sa de autochinuire.

Uneori îl mira capacitatea sa de a suporta. Ani de zile se lăsase urmărit de amintiri în legătură cu Lucia Locantro – cum îşi încrucişa ea braţele într-un gest de mândru refuz. Se lăsase împins de Zuccarelli pe un făgaş pe care nu-l voia, şi ca urmare ajunsese în cercuri în care nu se simţea la largul lui. Zece ani de zile fusese prieten cu un om a cărui apropiere, după un ceas şi jumătate, devenea insuportabilă. Cu doi ani în urmă, ce-i drept, după povestea despre Pacciale, evadase, dar omul acela îl mai domina încă. După despărţirea de Marina atrăsese în mod sistematic femei cu care nu putea sau nu îndrăznea să convieţuiască, pe are le lăsa să lâncezească la distanţă, ca

să-şi poată proiecta în ele dorul nebun după o dragoste mare. Se ascunsese după Leda. Vreme de trei ani de zile scrisese fără încetare poezii şi le distrusese sistematic pe toate, deşi ştiuse sigur în acei ani că ar fi fost mai bine să nu mai facă nimic şi să cureţe mai întâi izvorul, schimbându-şi modul de viaţă. Îşi scrisese lungul poem, deşi ştia că va lăsa în el urmele unei minţi încâlcite. În cele din urmă îşi luase în casă o străină, deşi ştia că cele două caractere ale lor erau incompatibile, oricât se atrăgeau reciproc.

Imaginea Hannei Piccard apăru în faţa lui. Simonetti îi văzu capul pieziş de la spate, exact în clipa în care pufnea în râs în maniera ei caracteristică: capul i se mişca înainte, nasul cârn i se ridica, gura i se deschidea, părând că muşcă ceva. Lui Simonetti îi părea extraordinar de urâta când pufnea astfel în râs, şi îl indispunea când vedea acest spectacol. Dar o tot văzu mereu, pieziş de la spate: capul i se mişca înainte, nasul cârn i se ridica, gura i se căsca şi părea că-şi înfige dinţii în ceva; îngrozitor de urât. Simonetti se simţi amuzat de această imagine supărătoare, dar îşi clătină capul, ca să izgonească amintirea Hannei. Apoi îşi aduse aminte cum îşi clătina în copilărie până noaptea târziu dinţii de lapte gata să cadă, degustând durerea, plângând de durere. Micul Andrea era supărat pe lume, pe întreaga lume, pentru că lumea nu era orându

Ită aşa cum ar fi vrut el. Îşi hâţâna câte un dinte care se clătina, pentru, că lumea era duşmana lui. „Scăldat în sânge au să mă găsească, şi atunci, da, atunci, au să mă primească.: N-au să aibă încotro, pentru că zac aici. Într-un lac de sânge”. Dar lumea nu-l primi. Se dădea în fiecare zi cu capul de pereţi, micul tiran. În fiecare zi se rănea lovindu-se de pereţii ridicaţi de el însuşi, pentru că era propriul său duşman. Ca să poată îndura durerea, trebuia să ajungă ca ea să-i placă. Ca să poată rămâne propriul său duşman, trebuia să facă ceea ce nu voia să facă. Devenise un obicei. Să hâţâne, şi să tot hâţâne, până noaptea târziu. În acelaşi mod se chinuia şi Zuccarelli pe el însuşi cu insomnia lui.

Simonetti se aplecă spre capul de femeie pe care îl ţinea în poală. Zâmbetul ei era vag, şi totuşi îi lumina întregul chip: radia, ca şi cum femeia şi-ar fi văzut iubitul că se apropie. Zâmbetul ei era la fel cu cel al micului Buda care îi stătuse cuminte la căpătâi, prin toate furtunile, timp de şaptesprezece ani. În timp ce dezmierda buzele de piatră, Simonetti înţelese de ce în tot ceea ce iubea descoperea până la urmă aspectul respingător şi imperfect, ca să se poată distanţa de ceea ce iubise. Se distanţase sistematic de dragostea lui. Crearea unei distanţe însemna instituirea unui hotar. Hotarele erau instituite de o teamă deghizată în raţiune, iar aceasta nu era nimic altceva decât refuzul lui de a fi în viaţă. Din acest refuz luase naştere dorinţa de a lua distanţă de ceea ce este viu, de a se plasa mai presus de ceea ce este viu şi de a se elibera, ceea ce însemna orgoliu.

„Dobitocule! Mare dobitoc mai eşti! Spun asta cu bună ştiinţă şi mă bucur să simt că în sfârşit spun asta cu bună ştiinţă. Laşule!”

Da, nu era decât orgoliu să nu vrei să faci parte din ceea ce este viu, să nu vrei să faci parte din râsul urât al iubitei tale. În plus, urâţenia râsului Hannei nu era urâţenia ei. Hanna râdea. Urâţenia râsului ei era el însuşi. Tot ceea ce îi declanşa pasiunea, partea plăcută şi cea neplăcută – era el însuşi, era propriul său suflet. Şlepul ticsit de cunoştinţe, care îi îngreuna înaintarea şi care îl înstrăina de ceea ce este viu – era el însuşi, era propriul său suflet. Arheologii îşi croiau drum spre straturile cele mai de jos; peisaje preistorice nevăzute de niciun om, erau reconstruite; arheologii găseau, datau, delimitau şi conservau; muzeele şi bibliotecile se umpleau ochi; pardoselile se încovoiau sub greutatea trecutului, beciurile memoriei se revărsau; arheologul, apatridul, dezrădăcinatul, străinul, era el însuşi, era propriul său suflet. Împărăţia fricii, unde trăiau domnitorii şi se luptau pentru putere şi se însingurau – era el însuşi, era propriul său suflet, împărăţia fricii, unde fiecare serviciu de informaţii lucra împotriva celuilalt, unde peste fiecare

reţea de măsuri de securitate se arunca o altă reţea de măsuri de securitate, împărăţia în care până la urmă deveneai propriul tău duşman şi doreai pieirea – era el însuşi, era propriul său suflet. Fiecare pas al doamnei Satisfacţie era urmat inevitabil de pasul doamnei Insatisfacţie, deoarece erau două picioare ale aceluiaşi trup, iar neliniştea generată de această alternanţă, cu atât mai mare, cu cât se mergea mai repede – era el însuşi, era propriul său suflet. Cel ce dorea să se păstreze pe sine şi care se ciocnea cu ceilalţi şi cu sine însuşi, care cucerea în fiecare clipă teritorii şi era în acelaşi timp chinuit de teama de a le pierde – era el însuşi, era propriul său suflet. Cel care dorea să se piardă pe sine însuşi şi care se eschiva, care sacrifica teritorii şi dorea să fie un nimeni – era el însuşi, era propriul său suflet. Cămaşa de forţă a vieţii sale, cămaşa de forţă a apercepţiei şi a trăirii, a tuturor limitărilor – era el însuşi, era propriul său suflet.

Lumea nu avea hotar. El îi stabili hotarul. Lumea exista fără deosebire. El făcu deosebirea. Lumea exista fără nume. El era numele. Lumea era nenăscută. El o născu, în fiecare secundă, numind, deosebind, limitând, şi-şi arătă sieşi o lume. Ce era lumea, ce era sufletul ei, făcute amândouă din aceeaşi materie? El era existentul, fără nume, fără deosebire, fără hotar, fără moartea care suscită totul, fără viaţa care fărâmiţează totul, el era existentul, nenăscut. Ce era lumea, ce era sufletul ei, făcute amândouă din aceeaşi materie? O stea în dimineaţa palidă, o bulă de aer într-un râu, un fulger pe cerul de vară, o lampă pâlpâitoare, o idee, un vis. Părea că cel mai bun lucru era să facă ceea ce trebuia făcut, fără grabă, fără şovăire, fără aşteptare. Să-şi schimbe configuraţia.

fără să vrea să aibă o configuraţie, să lunece dintr-un joc în celălalt, fără să bage de seamă, câtuşi de puţin stingherit. Aşa cum Pepe Kurhajec era invizibil, şi se delecta vizibil de asta, da, chiar aşa.

„Dar atunci de unde ştii că mă vezi, Andrea?” „De unde ştiu, Pepe?” „Da, Andrea”. „Nu ştiu, Pepe”. „Atunci nu ştii prea multe, Andrea!” „Aşa e, Pepe. Nu ştiu de unde

ştiu. Şi acum mă dau bătut. Iar tu, frumoaso, pe care te ţin în poală, mi-ai devenit mult prea grea. Mă dau bătut”.

După ce-şi eliberă mâinile din strânsoarea chinuitoare a curelelor samarului, Simonetti se plimbă o bucată de vreme pe terasă. Îi făcu plăcere să simtă sub tălpi plăcile, calde încă, şi simţi şi fiecare neplaneitate. Umerii, pe care în timp ce cugetase şi-i ridicase involuntar, ca şi cum ar fi trebuit să susţină cine ştie ce povară, i se lăsară în jos. Se simţi deodată uşor şi degajat, acum, când renunţase în sfârşit să vrea să ştie cum de ştia ceva. Părea că, după ce navigase cu vele zile în şir pe o mare agitată, intră spre seară, cu pânzele întinse, într-un mic port, lunecând pe o apă netedă ca oglinda.

Merse pe terasă, aşa cum mersese o singură dată, într-o dimineaţă de sâmbăta, în piaţa de pe campo dei Fiori: obosit după o săptămână de muncă grea, cu umerii la locul lor, nepăsător, fără prejudecăţi. Nu-l supăra nimic. Făcea ceea ce avea de făcut, fără grabă, fără şovăire, fără aşteptări prea mari, mişcându-se fără încetare. Precupeţele se purtau faţă de el exact aşa cum voia să se poarte cu el. Străbătea o lume fără nume. Sardelele în gheaţă pisată erau sardele în gheaţă pisată, şi nu erau sardele în gheaţă pisată: nu trebuia decât să vezi, să vezi limpede şi curat, limpede şi precis, ca pocnetul greutăţilor pe platoul unei balanţe. Aşa se plimbă Simonetti pe terasă, foarte prezent în uşoara sa absenţă, şi în cele din urmă se caţără pe balustradă.

În trecut, Simonetti se silise adeseori să ia loc pe balustradă, la trei sute de metri deasupra unei mări încremenite, ca să-şi afle măsura răului de altitudine, şi să plutească între dorinţă şi teamă, cu burta suptă, cu degetele de la picioare curbate. O, veşnică şovăială! Transpirând de frică, simţise cum îi lunecă pe tors tentaculele spaţiului, iar în spate se aşteptase să simtă suliţele unor duşmani. Îşi închipuise propria cădere, ţipătul său de ciudă şi secunda morţii sale. Mâini în mănuşi de cauciuc culegeau de pe stânci resturi ale ţestei sale şi ale creierilor săi. Stătuse acolo ca un poet în vârstă de două

sute de ani, între busturile unor celebrităţi de mult uitate. Stătuse acolo ca omul apatrid şi dezrădăcinat din multe poezii, prefăcut într-un masochist neputincios, dornic să fie preluat în spaţiu şi să-şi anuleze divorţul.

În seara aceea Simonetti stătu pentru prima dată comod între busturi, fără să simtă forţa de sucţiune a dorinţei sale, vindecat, lucid şi oarecum moleşit. Cu totul pe neaşteptate ajunsese în epoca nouă, dar acum nu mai era un căutător în spaţiu. Văzu lumina unei stele care poate că nu mai exista, şi pălăria de soare a Ledei, smulsă de vânt de pe capul ei şi depusă pe stânci la zece metri sub terasă. La curbele drumului de coastă se încrucişau în întuneric fasciculele de lumină ale autovehiculelor. Pe mare pâlpâiau lămpi: pescarii din Atrani ieşiseră în larg. Nu mai rămâneau acum decât să vezi, fără patimă, să vezi netulburat, limpede şi precis, ca pocnetul unor greutăţi pe platoul unei balanţe. Simonetti se simţi uşor şi degajat, eliberat de orgoliu, şi pentru prima dată inteligent.

UN VIOLENT CURENT DE AER ÎN CATACOMBE

În zilele care urmară morţii lui aldo

Moro, Hanna Piccard făcu o constatare: că viaţa politică haotică din Roma începuse s-o plictisească. Ceea ce suportase timp de doi ani de zile începu acum s-o enerveze: patima ostentativă a bărbaţilor italieni, toanele lor, firea lor lipsită de credibilitate, superficialitatea şi egoismul lor. Chiar la toaletele publice ale unui oraş tot mai plin de praf, Hanna Piccard dădea de afişe în chenar negru, pe care, într-un limbaj eroic, se protesta împotriva barbariei terorismului.

Zaccagnini, secretarul de partid al creştin-democraţilor, răspunzător de hotărârea de a nu duce tratative şi de declaraţia în care se nega autenticitatea scrisorilor lui Moro, îşi debitase primul comentariu plângând: „Nu cred că pot rosti în această clipă cuvinte potrivite. Îmi lipsesc, nu le găsesc, nu le pot găsi. Mă gândesc la familia lui, la cei dragi lui, la durerea lor de nespus. Mă gândesc la ceea ce a fost Aldo Moro pentru noi toţi, pentru democraţia italiană”. De după zăbrelele sale

din tribunalul de la Torâno, Renato Curcio, unul din întemeietorii Brigăzilor Roşii, rostise următoarele cuvinte: „Este fapta umanitară cea mai înălţătoare cu putinţă în această societate împărţită în clase”. Cossiga, ministrul afacerilor interne şi răspunzător de acţiunile de căutare eşuate, îşi asumase rolul de ţap ispăşitor şi îşi dăduse demisia. Nu încăpea nicio îndoială că la următoarea schimbare de cabinet, avea să i se încredinţeze din nou aceeaşi înaltă funcţie. Mulţi rămăseseră la părerea că răpirea fusese prea eficient organizată ca să poată fi opera unor italieni. „Bine” îşi zise Hanna, „la urma urmei, şi sifilisul vine tot din Franţa”. Şi pufni într-un râs molcom, când parcurse telegramele trimise de şefii de guverne din străinătate. În telegrame se lua cunoştinţă, cu dezgust, cu silă, cu oroare, cu indignare, cu groază, cu uimire, dar şi cu regret, de moartea eminentului om de stat.

Până la urmă, mai primi şi comentariul lui Simonetti privitor la răpire. În dimineaţa zilei de marţi găsi scrisoarea lui în camera ei din piazza Colonna. Două stele de mare lunecară dintre filele de hârtie şi o liniştiră. După ce-şi vârâse nasul în plic şi după ce căutase acolo, în zadar, mireasma trupului lui Simonetti, începu să citească.

„Memo. De la către. Parafa. Bună dimineaţa, Hanna. Bănuiesc că eşti pe punctul de a scrie un articol grozav pentru numărul de sâmbătă. Italia jeleşte moartea lui Aldo Moro. Scene emoţionante. Care ţi-e punctul de vedere? Cel al profanului amuzat?

„Afacerea Moro a fost un spectacol al mass-mediilor, şi, privită astfel, importantă şi pentru profani. Oamenii politici s-au sinchisit îndeosebi de aşa-numita formare a imaginii în rândurile publicului. Ei îşi sapă propria groapă: de dragul formării imaginii, se vor lăsa târâţi spre o tot mai mare tâmpenie, încât până la urmă niciunul din ei nu va mai putea constata nicio deosebire între el însuşi şi un ministru. Poporul vrea să fie guvernat. Teroriştii s-au folosit şi ei de mass-medii, şi foarte comod. Moro n-ar fi fost răpit dacă răpitorii n-ar fi putut conta pe o anumită curiozitate a presei, o curiozitate ajunsă până la ultima

limită imaginabilă: Moro a fost pur şi simplu împuşcat pe via Fani.

„Tratativele. Guvernul ar fi trebuit să ducă tratative, duduie. – «Acum e război», a fost exclamaţia generală. Foarte bine: în vreme de război nu e lucru neobişnuit să duci tratative cu inamicul, pe care îl acuzi în acelaşi timp de cele mai josnice mârşavii. Nu se duc tratative cu corupţii din propriile rânduri, cu foşti fascişti, cu oameni de afaceri din lumea interlopă, cu terorişti arestaţi? în primul rând interesul deţinătorilor puterii. De ce n-au vrut să ducă tratative? E extrem de uşor. să imaginezi teorii ingenioase despre comploturi, e extrem de inteligent să gândeşti cât mai simplu cu putinţă. Politicienii nu sunt oare şi ei oameni?

„Această răpire spectaculoasă a fost punctul culminant al unei terori care dura de ani de zile şi pe care guvernul n-a reuşit s-o ţină sub control. Frica a fost mare şi s-a transformat în panică atunci când aparatul puterii a fost nimerit în miezul lui. Toată lumea s-a temut de o lovitură de stat. Roma a fost în acele zile un oraş părăsit. Ce face un om când e cuprins de frică? îşi încuie toate porţile şi se închide în mijlocul nălucirilor sale. Nălucirile au fost în acest caz aşa-numitul stat democratic, constituţia declarată pe loc ca sacră, şi instituţiile republicane divinizate numaidecât după aceea. Teroriştii au fost numiţi barbari. Rândurile s-au strâns, toată lumea a luat poziţie, umăr la umăr, împotriva barbariei. Ce curaj! Totuşi, multe evenimente indică în această afacere o lipsă de încredere în sine în sânul guvernului.

„Se ştie că Andreotti şi Zaccagnini au luat hotărârea lor fatală la patruzeci şi opt de ore după ce s-a difuzat ştirea răpirii. Redactorului-şef al ziarului partidului i s-a interzis să publice un comentariu neconform cu această hotărâre. Hotărârea de a nu duce tratative, cu greu poate fi numită o hotărâre bine cumpănită. Nu se cunoşteau nici măcar pretenţiile răpitorilor. De ce s-au cramponat cu atâta încăpăţânare de această linie, în ciuda numeroaselor păreri contrare? De frică să nu-şi piardă obrazul? Publicul

înghite orice, dacă i se serveşte aşa cum trebuie. Trei zile de pregătire a atmosferei şi o alocuţiune televizată, bine regizată, ar fi fost de ajuns ca să convingă publicul de absoluta necesitate de a se duce tratative. Acest guvern pune omenia mai presus de orice. Şi aşa mai departe. Nu s-a petrecut nimic. N-am simţit decât siguranţă şi slăbiciune, mascate de o atitudine sfidătoare.

„Teroriştii au avut din capul locului de gând să-l ucidă pe Moro. Spui tu. Publicitatea şi o cât mai mare derută cu putinţă la adversar au fost singurele lor scopuri. Spui tu. Dar Moro a fost audiat de un tribunal al poporului, iar procesele verbale ale audierii vor fi aduse la cunoştinţa poporului. Moro însuşi a stăruit în scrisorile sale să se ducă tratative. Ar fi făcut el oare acest lucru, dacă ar fi ştiut că brigadierii nu erau dornici de tratative? Moro a fost condamnat la moarte. Sentinţa a fost executată. Sentinţa n-a fost executată. Răpitorii propun să-l schimbe pe

Moro pe treisprezece deţinuţi. Un ultimatum. Încă un ultimatum. Chiar şi în comportarea teroriştilor s-au putut observa semne de ezitare şi de nehotărâre. Se aştepta o ofertă. Dar guvernul n-a fost dispus să facă o ofertă cu privire la viaţa unuia din cei mai mari fii a săi de după război.

„Adevăratul mers al lucrurilor n-are să fie cunoscut niciodată. Sunt prea multe oglinzi în jurul faptelor. Pentru moment, adevăratul mers al lucrurilor nici nu contează prea mult. Nu contează dacă guvernul a luat, poate, totuşi, legătura în secret cu Brigăzile Roşii şi a ajuns pur şi simplu prea târziu. Contează ceea ce am văzut noi timp de cincizeci şi cinci de zile. Am văzut chipul nemilos al puterii. Am văzut că Moro a fost sacrificat de prieteni politici cu care a colaborat mai bine de treizeci de ani. A fost sacrificat. În această privinţă nu poate exista nicio divergenţă de păreri.

„Unii s-au plâns de o lipsă de încredere în politică. Ei bine, oamenii la putere au făcut desigur tot posibilul ca să restabilească încrederea politică. Retorica a fost ridicolă şi

ruşinoasă. Familiei Moro i s-a dat de înţeles că guvernul va face tot ce va fi juridiceşte posibil pentru a-l elibera pe Moro. Tot ce va fi juridiceşte posibil. Când scrisorile lui Moro au devenit prea sincere şi dure, guvernul nu s-a sfiit să le pună la îndoială autenticitatea. Cu toate că stilul acelor scrisori era incontestabil stilul prolix şi învăluitor al lui Moro.

„Alde Andreotti, Cossiga şi Zaccagnini erau pur şi simplu morţi de frică. Zeci de mii de militari fură mobilizaţi, însoţiţi de echipe de televiziune şi de reporteri de război, dar conducătorul dispărut n-a fost de găsit. În cele din urmă, marele om de stat ar fi putut fi schimbat pe treisprezece deţinuţi. Acest schimb ar fi urmat să fie considerat o izbândă a Brigăzilor Roşii, şi pe drept cuvânt. Guvernul s-a simţit, evident, prea slab ca să înghită o asemenea pierdere, şi s-a ascuns în spatele legii şi al interesului de stat. Moro a căzut victimă slăbiciunii propriului său partid.

„A trecut încă prea puţin timp ca să putem spune ceva despre importanţa terorismului italian şi a celui german. Mi se pare clar un lucru: că terorismul este o boală a unui anumit tip de societate. Această mişcare îşi are rădăcinile în revolta împotriva societăţii de consum, care şi-a atins un prim punct culminant în anii şaizeci. Un aspect al terorismului este aşadar cel al criticii romantice a culturii. Este răzvrătirea romantică, decadentă, armată, nelegiuită, şi lipsită de perspectivă, împotriva societăţii industrializate, în care aşa-numita libertate a individului, mulţumită bunăstării, ne-a înstrăinat unul de altul. Este răzvrătirea împotriva vieţii pe hârtia cu pătrăţele a birocraţiei.

„Dar orice răzvrătire romantică îşi găseşte sfârşitul firesc în echipele de şoc, negre sau roşii, de stânga sau de dreapta, în apariţia unor ramuri mici, bine organizate, înarmate până în dinţi, ca şi cum ar trăi din nou în junglă, prevăzute cu o ideologie care duce la dictatură. Este răzvrătirea deznădăjduită împotriva propriei deznădejdi, răzvrătirea neputincioasă împotriva propriei neputinţe.

Există cu siguranţă o legătură între tendinţele spre sinucidere ale civilizaţiei perfecţionate şi aceste plutoane de sinucigaşi.

„Critica romantică a culturii a însoţit apariţia societăţii industrializate şi este o necesară parte componentă a acestei dezvoltări: este în fapt critica intelectului în sine, care divizează, numeşte şi limitează. Nu e nimic altceva decât asta şi nu e nimic mai mult decât asta. A devenit o critică fără perspectivă.

„Din când în când resimţim un dor nostalgic după epoca de magie şi de cult animist, după epoca religiei şi a marilor sisteme metafizice, dar acum suntem prea copţi pentru aceste forme de conştiinţă. Din când în când ni se face dor de viaţa într-o comunitate închegată, dar nu mai suntem în stare să trăim fără o noţiune puternică a individualităţii. Studiem ritualurile vechi, pentru că nu mai putem să luăm parte la ele. Interesul nostru pentru culturile vechi, pentru arta veche, pentru literaturile vechi, pentru filosofia veche, este în primul rând un interes estetic. Lipsa de vitalitate esenţială ne-o arată în modul cel mai clar artiştii care s-au lăsat inspiraţi de fel de fel de forme ale artei primitive.

„Fii atentă la loc. De mulţi ani de zile suntem, în viaţa culturală a Europei Occidentale, martorii fenomenelor de paralizare şi al exceselor care însoţesc întotdeauna decadenţa. Ne aflăm într-o fază de tranziţie: nu izbutim să ne dezbărăm de concepţiile străvechi şi preconizăm formarea unui alt tip de lume a ideilor, a unui alt tip de conştiinţă. Suspinăm sub povara trecutului, sub povara cunoaşterii noastre enciclopedice. Relaţia dintre viaţa în actualitate (adică în eternitate) şi viaţa în trecut (adică în timp) este zdruncinată din temelii. Aceasta este insomnia lui Zuccarelli.

„Intelectul care divizează, numeşte şi limitează ne dă impresia, şi nu e mai mult decât o impresie, că suntem separaţi de lume şi de noi înşine. Din această conştiinţă de a fi separaţi, din această iluzie, ia naştere o dorinţă de unitate, care poate lua multe înfăţişări; cele care

argumentează cu atâta zel fărâmiţarea imaginii noastre despre lume o pot face şi ele să se exprime, fie şi într-o formă negativă. Numita critică a culturii, care îşi are rădăcinile în acea năzuinţă după un punct fix, sau după o idee cuprinzătoare, nu oferă nicio perspectivă esenţială a acestei poziţii. Vitalul dispreţ faţă de moarte al teroristului şi cinismul obosit de viaţă al deţinătorului puterii au un izvor comun: neputinţa de a sparge armura intelectului şi de a înfrânge sentimentul de a fi separat.

„Mă apropii de sfârşitul monologului meu din seara asta şi de sfârşitul insomniei mele. Întorc trecutului spatele şi mă aventurez într-un unic gând utopic. Ca să-ţi expun excepţionalul meu simţ al realităţii, am să leg acest gând de un dat faptic: densitatea populaţiei lumii.

„Prezicerile sunt divergente, dar putem admite că populaţia globului se va dubla până către sfârşitul acestui secol. Acesta este cel mai important dat pentru orice gând utopic. Pronosticul unei dublări, sau chiar al unei triplări, a populaţiei globului, este neliniştitor. Va exista oare destulă energie pentru a supravieţui cu atâţia în acelaşi timp? Ne-am putea comporta ca nişte animale, măcelărindu-ne şi mâncându-ne reciproc, pentru a menţine echilibrul natural. Să pornim de la ideea că guvernul mondial va şti să ţină în frâu bestia, şi că, de dragul imaginii despre lume, va pune omenia mai presus de toate. Populaţia globului se dublează, îngrămădită în oraşe mari. Ia naştere lipsa de spaţiu, pentru că o mare parte a acestei planete este nelo cui bilă, iar alte planete locuibile n-au fost încă descoperite. Numai densitatea populaţiei, viaţa sub presiunea acestei densităţi, ne va sili să ne dezvoltăm în mod mai eficient conştiinţa unui spaţiu interior.

„Asta înseamnă că trebuie să ne confecţionăm şi altă idee despre individ şi despre existenţa lui, o idee care să ofere mai mult spaţiu. Privind lucrurile superficial, trupul tău este într-adevăr un trup, un trup olandez solid, cu câteva adâncituri superbe. Vai! Oarecare reflecţie ne învaţă că acest trup nu e nimic altceva decât o condensare vremelnică a materiei dintr-un spaţiu imens. Vai!

Cunoaştem acel spaţiu, în mod firesc, deoarece provenim din el şi mai facem încă parte din el, dar uităm acest lucru, induşi în eroare de impresia covârşitoare a unei forme de prezentare, trupul, care produce la rândul ei zece mii de alte forme de prezentare. Uneori suntem în stare o clipă să uităm această formă de prezentare, să ne desprindem de noi înşine şi de ţelurile noastre, şi devenim conştienţi de spaţiul nostru originar, de vid. În trecut s-au dezvoltat diferite metode de a antrena conştiinţa în perceperea vidului. De ce să nu le folosim? Trebuie să încercăm. Pe scurt, având în vedere densitatea crescândă a populaţiei, poate că suntem predispuşi la o estompare a ideii individualităţii.

„Căci apropiindu-se de dorinţa sa
Mintea ni se adânceşte într-atâta
Încât amintirea nu se poate întoarce înapoi”.

„Pacea nu ne va fi adusă de oamenii de la putere, nici de luptătorii pe baricade, indiferent de care parte se află. Asta e sigur. Se numea Glafylos, cel îndrăgit, şi se potrivea cu propria sa minte. Şaizeci de ani a trăit, om cu totul liber. A călătorit în Apus, dar şi în Răsărit.

„Acum plec la Ravello şi am să iau şi nişte prosoape de baie pentru tine”.

În dimineaţa următoare, Hanna Piccard apăru, într-un taioraş negru, în biserica San Giovanni în Laterano, ca să asiste la slujba funerară a lui Aldo Moro. În ajun sosiseră la aeroport delegaţiile multor ţări şi toate fuseseră salutate la nivelul cuvenit. Limuzine blindate vâjâiră prin

Roma, şi unor agenţi motorizaţi le făcu plăcere să mături traseele: ca nişte heralzi trecură pe via dei Flori Imperiali. În hoteluri, multe etaje fură cercetate cu privire la prezenţa unor explozivi şi a unor aparate de ascultare. În timpul nopţii fu pieptănat şi San Giovanni. Elicoptere patrulau deasupra oraşului. Peste reţeaua de măsuri de securitate care zăcea întinsă de luni de zile deasupra Romei fu aruncată o nouă reţea de măsuri de securitate. Democraţia trecuse cu bine o încercare grea şi, arborând multă tehnologie modernă, Italia se situa în rândul celor

mai civilizate ţări ale lumii.

Hanna Piccard se simţi prost că se vârâse într-un taior negru şi că se ducea la San Giovanni. În timp ce-şi ridica privirea spre una din camerele de luat vederi atârnate în navele colaterale ale primei biserici a creştinătăţii, o enervă dorinţa ei de a compătimi şi de a se îndurera. Ar fi putut la fel de bine să intre într-un bar ca să vadă spectacolul la televizor. Goală şi duhnind a sudoarea nopţii, ar fi putut vedea din patul ei cum lunecă lent şi respectuos camerele de luat vederi de-a lungul chipurilor unor şefi de stat, ale unor miniştri, ale unor miniştri adjuncţi, şi aproape a întregului corp diplomatic. Recunoscu mulţi interpreţi de roluri principale ai teatrului mondial, toţi cufundaţi în reflecţii escatologice, aşa cum sugera camera de luat vederi care rătăcea printre monumente funerare, ca şi cum ar fi căutat chipul senin al unui mort. Din păcate, statul nu primise învoirea de a putea dispune de cadavrul lui Aldo Moro: îl ceruse familia.

Familia Moro îşi încheiase lupta cu următorul comunicat de presă: „Familia doreşte ca voinţa expresă a lui Aldo Moro să fie respectată întru totul de autorităţile de stat şi de partid. Cu alte cuvinte: nici o singură manifestare publică sau solemnitate sau cuvântare; nici doliu naţional, nici funeralii de stat sau medalie comemorativă. Familia se învăluie în tăcere şi doreşte tăcere”.

Aldo Moro, omul care timp de treizeci de ani trăise în centrul puterii, ca deputat, ministru, prim-ministru şi preşedinte de partid, precizase în una din scrisorile sale, în legătură cu înmormântarea: „Nu doresc, repet, oamenii puterii în jurul meu. Îi vreau lângă mine pe cei care m-au

Iubit cu adevărat şi care mă vor iubi în continuare şi se vor ruga pentru mine. Dacă toate acestea sunt îndeplinite, facă-se voia Domnului. Dar nu lăsaţi pe niciun responsabil să se ascundă în spatele îndeplinirii unei aşa-zise îndatoriri”.

Aldo Moro a fost înmormântat la Torita Tiburina, un sat la nord de Roma. Sătenii i-au purtat pe umeri sicriul pe

străzile satului.

Regizorul emisiunii de televiziune fu de părere că trebuie să îmbărbăteze poporul îndoliat cu imagini de viaţă tânără. Minute în şir fu surprinsă şi urmărită pe galerie fata care îi întorcea organistului filele notelor.

Hanna Piccard îşi închise ochii şi parcurse în gând bisericile din Roma pe care le vizitase cu Andrea Simonetti: Santa Maria în Trastevere, San Luigi dei Francesi, Santa Maria del Popolo, San Clemente, San Carlo alle Quattro Fontane, San Andrea al Quirinale, San Ivo, Santa Maria Maggiore, Santa Maria sopra Minerva, San Paolo fuori le Mura, San Pietro în Vincoli, Santa Susanna. Imaginile acestor biserici se contopiră într-o arhitectură unică. Hanna văzu o piaţă, o faţadă clădită în ritmuri unduitoare, înnegrită de gazele de eşapament, invadată" de porumbei cu aripi fâlfâinde. La braţul lui Andrea se căţără pe scări, trecu prin portalul cu uşi batante, unde femeile îşi acopereau umerii goi, pe lângă scoica de marmură în care se evapora apa sfinţită. Apoi se desprinseră unul de altul, ca de obicei. Hanna o luă singură prin nava centrală, ridicând privirea spre pictura de pe tavan: o arhitectură aparentă care se clătina şi se dădea peste cap, o biserică cerească deasupra celei pământeşti. Capele, monumente funerare, lumânări aprinse, fresce, o babă îngenuncheată, însoţită de nepoţica ei, vocea unui ghid, monede în automatul de lumină, fascicule de lumină de seară în capelă. Iar în depărtare, Hanna auzi din când în când fluieratul discret şi cu care o chema Andrea, răsfrânt de bolţi.

Pe o scară în spiralăcoborî în biserica de jos. Acolo privi sarcofagele. Relieful unei perechi decedate, pus într-un medalion şi flancat de păuni, care simbolizau veşnicia, o înduioşă: bărbatul îşi petrecuse drăgăstos braţul după spinarea soţiei sale. Hanna auzi fluieratul care o chema, în timp ce cobora în sanctuarul lui Mitra, unde cândva sângele taurului îi purificase pe credincioşi. Căldură umedă. Mai adânc şi tot mai adânc pătrunse Hanna printre stânci, la douăzeci de metri sub oraş. Coridoare curbe,

unde erau stivuite cranii. Catacombe. Deodată stucatura elegantă a unei bolţi romane, inscripţii latineşti în peretele de stâncă, lămpi pâlpâitoare, răcoare; un inexplicabil curent de aer îi trecu pe lângă picioare; piatra năduşea.

În cele din urmă Hanna se aşează pe vine, într-o firidă întunecată, invizibilă, şi ascultă plină de dorinţă fluieratul care se apropia. Andrea trecu prin faţa firidei, fără s-o descopere. Dispăru, se mai întoarse de câteva ori înapoi şi n-o găsi. Ea vru de fiecare dată să-şi întindă mâna spre picioarele lui, dar nu mai putu.

Când ieşi din biserica San Giovanni, Hanna Piccard luase o hotărâre. Insuportabila strângere de inimă la care o dusese dorinţa, dispăru pe loc, şi, uşurată, Hanna se legănă pe cablurile camerelor de luat vederi. Se simţi liberă să meargă şi să stea unde vrea, şi păru că în sfârşit poate cugeta iarăşi limpede.

Între coloanele porticului fu oprită de un militar. Ţeava carabinei era îndreptată spre pântecul ei.

— Încotro vreţi să mergeţi, doamnă, încotro vreţi să mergeţi?

— În partea aceea – răspunse Hanna, şi arătă peste umărul lui, spre piaţa din faţa bisericii San Giovanni.

— Pentru moment nimeni n-are voie să iasă din biserica San Giovanni. Măsuri de securitate.

— Dar vreau să plec de aici.

— Doamnă, nu ne faceţi dificultăţi.

— Dumneata îmi faci mie dificultăţi.

— Am ordin să opresc pe toată lumea.

— Ce e aiureala asta?

— Măsuri de securitate.

O scoase din pepeni faptul că tocmai acum e împiedicată să iasă dintr-o biserică, să părăsească Roma şi bisericile ei. Locul cu pricina nu i se păru lipsit de semnificaţie: între coloanele unui portic îl văzuse pentru prima dată pe Andrea Simonetti, şi între coloanele unui porţie era acum oprită, după ce simţise că nu-l mai vrea. Soldatul făcu un pas mic înainte şi roşi când îi atinse o clipă Hannei şoldul cu ţeava carabinei.

Până la urmă, un căpitan păru dispus să facă pentru ea o excepţie de la regulă, după ce ea îl lăsase să înţeleagă pe ocolite că graba ei era pricinuită de complicaţiile unei afaceri amoroase. Tăcută, se puse sub protecţia lui personală şi tot tăcută se lăsă însoţită în afara cordonului. După ce îi mulţumi căpitanului pentru amabilitate, se grăbi spre maşina ei. Înainte! Din acea clipă se afla în drum spre Amsterdam.

BRAŢUL

CA O GHIULEA VÂJÂI MAŞINA PE AUTOSTRADA spre sud. Hanna Piccard stătea tăcută la volan şi trăgea din când în când cu coada ochiului spre Leda, pe care o întâlnise cu o oră înainte în faţa blocului din Monte – Mario. Fata se îmbrăcase în negru şi portocaliu, o combinaţie de culori care amintea de o insectă tropicală, şi voise să meargă şi ea la Ravello.

— Poţi să vii cu mine dacă-mi explici mai întâi precis de ce ţi-a venit nitam-nisam ideea să pleci la Ravello.

Leda tăcu. Hanna se dusese sus ca să-şi împacheteze catrafusele. Vorbise cu Ernesto la telefon şi îi spusese că speră să se întoarcă în cursul serii de duminică în apartamentul ei. Ernesto era la curent cu cele întâmplate.

— Nu trebuie să strângi nimic. Nu, nici pe prietena ta. Dar te rog să ai grijă să pot folosi numaidecât camera de baie. Ce? Cu cea mai mare plăcere. Eşti o comoară.

Când se întorsese jos, Leda mai stătea tot în vestibul, lângă geanta ei de weekend.

— Ei, acum ştii? Plec peste cinci minute.

— Vreau să plec la Ravello ca să-l văd pe Andrea.

— Atunci plec singură.

— Aşteaptă.

Leda despăturise pe capota maşinii pagina sportivă a unui ziar, şi îi arătase un articol despre concursul de înot Neapole-Capri-Neapole. Voia să vadă concursul. „Tu şi sport?” Leda roşise când luase în gură numele greu de pronunţat al unui înotător olandez, şi cu această îmbujorare îşi cucerise locul în maşină.

— Jan Zocher?

— Da. Întocmai. Nu cumva îl cunoşti? E renumit în Olanda. Locuieşte la Amsterdam. Uiterwaardenstraat 135.

— Uitenwaardenstraat?

— Da. Ce înseamnă asta?

— Ce te-a apucat? Plecăm.

Maşina vâjiia pe autostrada spre sud. Leda avusese grijă de merinde pentru două persoane. Mai întâi făcu să foşnească pungile de hârtie. Ogoare de porumb. Orăşele vaporoase pe creste de coline. După o jumătate de oră, întrebată, aduse la cunoştinţă ceva despre conţinutul pungilor de hârtie. Ogoare de porumb. Viaducte. După o oră, Hanna recunoscu în sfârşit că-i e foame.

— Şi de fapt de ce pleci la Ravello? – întrebă Leda, în timp ce-i întindea Hannei un sandviş. Hanna închise ferestruica de lângă ea.

— De fapt, de ce pleci la Ravello?

— Leda închise ferestruica de lângă ea.

— Ca să-mi pun la punct treburile cu Andrea.

— Nu vorbeşti prea clar.

— Ba vorbesc foarte clar.

Hanna îşi puse sandvişul pe bord şi iarăşi trecură pe lângă maşină multe, multe ogoare de porumb.

— Andrea [n-are glamour, e oftă Leda în cele din urmă.

— Atunci nu te-ai uitat niciodată bine la el.

— Poartă întotdeauna aceleaşi haine. Veşnic şi întotdeauna vestonul acela de culoarea nisipului.

— Atâta glamour are. Glamour. Ce cuvânt oribil!

— Vârfurile degetelor le are cafenii, de pe urma fumatului. Fumatul nu mai e la modă. Nu mai am de gând să-i spun că ar trebui să se lase de fumat. Şi nici nu ştii niciodată precis ce gândeşte. Îl mai iubeşti?

— Interesantă întrebare. Următoarea întrebare.

— Te-a dat afară din casă. În toiul nopţii. Nu pot să-mi închipui că-l mai iubeşti.

— Nici eu nu pot să-mi închipui asta.

— N-are glamour.

— Leda, foloseşti un cuvânt îngrozitor de stupid.

— Ştiu. De aceea îl folosesc. Glamour este suprafaţă, şi am de gând să duc de aici înainte, o bună bucată de vreme, o viaţă superficială. Nu mai vreau lecţii de artă. Nu mai sunt prizoniera lui Andrea Simonetti. Ani de zile m-a ţinut prizonieră la mezanin. Nu exagerez. M-a ţinut prosteşte prizonieră la mezanin. Acum câteva luni, nici nu-mi vine să cred, dar acum vreo câteva luni, mai credeam încă în poveştile lui. Că a visat un fluture şi aşa mai departe.

— Nu mai eşti copil.

— Găseşti?

— Bineînţeles că nu mai eşti copil, eşti o regină a frumuseţii, cu mult glamour.

— Leda se lăsă pe spate în scaunul ei.

— Cred că ar fi timpul să tragi un pui de somn pentru frumuseţe.

Ogoare de porumb, vii, un băieţel care făcea semne cu mâna, soare şi praf. Ţara nimănui a unei staţii de benzină. Impresiile erau foarte bine conturate. Vântul cald care îi agita Hannei îmbrăcămintea. Mirosul de sudoare al casierei şi bâzâitul muştelor, care te scula din somn. Macii pierduţi lângă robinetul la care se spălase pe mâini. Şi vântul cald care îi agita îmbrăcămintea. Liberă să meargă şi să stea unde vrea. Haide, deci, mai departe, înainte, moartă de frică de ceea ce o aştepta, şi în mare viteză. Trecu de Neapole şi prinse o licărire a mării şi a plajei negre, în depărtare se zăreau munţii, de un albastru spălăcit, ai peninsulei. Leda dormea acum de-a binelea.

Salerno. De aici mai avea patruzeci de kilometri. Pe drumul de coastă deschise ferestruica, pentru ca să simtă mirosul mării, al mării de un albastru profund. Simţi miros de fum şi de benzină, uneori şi mirosul unei flori şi al unor buruieni care creşteau între stânci. Un crâmpei de muzică la întâlnirea cu o maşină ce gonea în sens opus. După fiecare tunel, după fiecare curbă, apăreau noi perspective înspre Costa Amalţitana. Deasupra munţilor lunecau nori mici şi albi. Sate de pescari se înghesuiau în văgăuni. Golfuri mici, peşteri în care marea se suia şi cobora, plaje

inaccesibile, pline de gunoaie. Pe contraforţii muntelui se aflau vile, pe jumătate pitite sub grădinile lor pline de flori de pe acoperişuri; scări duceau spre ambarcaţii şi spee iahturile legănate de valuri. Hanna se simţi mică în acest peisaj monumental, iar frumuseţea luxuriantă a coastei o duru.

Între timp visă o excursie la mare, visă o auto-rulotă ticsită cu lucruri de plajă şi cu cei cinci copii pe care îi născuse. Lângă ea stătea în maşină un bărbat. Erau în drum spre casă. Copiii îşi pârleau pulpele de scaunele de venite incandescente. Copiii se duelau cu linguriţele, iar în rulotă duhnea a animale marine – stele de mare şi crabi – intrate în putrefacţie. Boarfe şi glande. Cel mai mic adormise în poala bărbatului. Ochii îi obosiseră de atâta privit capetele din marea sclipitoare. Dar Hanna râse de tot tumultul din rulotă şi îi făcu plăcere să tune şi să fulgere împotriva bărbatului, care era cu mult prea îngăduitor şi nu făcea nimic ca să păstreze ordinea. „Poţi să spui ceva? Nu mai am chef să tun şi să fulger. Las că pun eu lucrurile la punct!”

Cita exaltare! Hanna claxona tot mai violent la intrarea în curbe, şi după fiecare curbă simţea că-i sporeşte ura împotriva lui Andrea. „Să-mi scrii memorandumuri! Să-mi scrii memorandumuri importante! Să mă dezechilibrezi în ultimul moment, deşi ştii cât de greu îmi vine să scriu un text atât de lung! lin memorandum! Să-mi faci un pic de masaj! Să mă lipeşti un pic de tapet! Politician sordid! Statul a făcut bine că n-a dus tratative cu nişte răufăcători. Punct şi gata. Asta a fost şi părerea exprimată de New York Times. Şi dacă ar fi fost numai părerea ziarului Arnhemse Courant. Dar nu-mi pasă. Şi scrisorile alea kilometrice ale tale. Ca să nu-ţi poţi aduna gândurile şi aşa mai departe. Bine, uit optzeci şi trei de scrisorele scurte, scânteietoare, tandre. Dar aceste explicaţii kilometrice, autoritare, fade, ale tale… Estomparea individualităţii! Tu şi estompare! Estomparea propriei tale individualităţi colosale, vrei să spui. Tu şi eforturi spirituale. Te pomeneşti că până la urmă au să te

canonizeze. Scrii un memorandum şi mai anexezi două stele de mare şi zece prosoape de baie. Veşnic să spui nu şi să însemne da, fir-ar să fie de treabă. Veşnic să spui nu şi să însemne da. Dar acum eu am să spun nu. Preia tu regia. Mai lasă o dată să se vadă în ce măsură eşti mai presus. Viraj. Şi fiica aia a ta, regina aia a frumuseţii, am să-i mai crăp capul într-o zi. Viraj”.

La Atrani, Hanna făcu un viraj spre valea Balaurului. O prăpastie, apoi colinele verzi ale văii. Scala, intangibilă pe stânca ei, podul rupt. Prin parbrizul de sus, Hanna văzu zidurile oraşului Ravello.

După o jumătate de oră mergeau amândouă pe cărarea care ducea spre vila Cimbrone. Hanna înainte, transpirând în taiorul ei negru, târându-se cu o valiză pe care o punea din când în când jos, pentru că valiza era grea: în călătorie, Hanna lua întotdeauna prea multe ţoale. Leda urma la oarecare distanţă, căscând, plictisită, cu rucsacul pe umăr.

Mergând pe poteca grădinii, Hanna se simţi urmărită de sute de şopârle: şopârle nemişcate pe ziduri, în spatele ghivecelor cu flori şi pe umerii statuilor. Alternanţa de lumină şi umbră de sub pinii legănaţi de vânt îi dădură ameţeală. Scârţâitul prundişului sub pantofi suna muii prea tare.

— Iată-l – zise Leda printre dinţi.

— Cu genunchii lui lăsaţi.

— N-are glamour. Dar ce văd? Hanna! Şi-a cumpărat haine noi.

— Stăpâneşte-te.

Simonetti nu se simţea la largul lui în straiele cele noi, dar o uită pe Leda, când se apropie de Hanna, care se târa în continuare cu capul plecat şi fu copleşită cu dovezi de respect. Scârţâitul prundişului sub pantofi i se păru lui Simonetti că sună mult prea tare. De îndată ce se aflară faţă în faţă, Hanna o apucă de braţe pe Leda, care chicotea, şi o aduse în prim-plan.

— Fiică-ta.

— Bună, duduiţă.

— Bună, tată.

Când Simonetti întinse mâna ca s-o tragă pe Hanna spre el şi s-o îmbrăţişeze, Leda o şterse şi, făcând semne cu mâna, alergă spre vilă, unde între timp apăruse signora Pozzo.

— Bună, domnule. Mulţumesc pentru memorandum. Ai putea mai bine să scrii poezii.

Simonetti nu răspunse nimic şi-şi vârî mâna sub vestonul ei, spre spinarea obosită. Leda încremeni.

— Lasă-mă. Spinarea mi-e leoarcă. Put. Ţi-ai cumpărat haine noi.

Simonetti dădu din cap aprobator şi dezlipi de spate bluza udă.

— Hai să intrăm, Andrea. Signora Pozzo ne iscodeşte.

— Stai liniştită.

— Nu mai sunt obişnuită să te simt atât de aproape – zise Hanna, apucând pulsul braţului lui întins.

— N-am să mă mai obişnuiesc niciodată din nou. Haidem.

Simonetti îşi puse mâna pe şoldul ei şi rânji când ea îl ciupi.

— Te-ai îngrăşat.

— Nu mi-am dat seama.

Ochii radioşi ai lui Simonetti o descumpăniseră, atingerea trupului lui făcea să-i sporească descumpănirea, căci simţea că până la urmă acel trup devenise un trup destins şi docil. Când Simonetti îi sărută ochii, atingându-i cu vârful limbii genele tremurânde, Hanna îl respinse. Pentru prima dată într-un an şi jumătate, Hanna simţi că nu trebuie să-l mai gonească şi fu convinsă că el o vrea. „Trebuie să plec de aici”, îşi zise ea. „Cum să plec de aici?” Dar Simonetti îi luase valiza de jos, fără niciun efort, ca şi cum ar fi fost vorba de un obiect lipsit de greutate.

Valiza lui Federico Zuccarelli fu cărată de Maurizio, un băiat plăpând, surdo-mut, din Ravello. Zuccarelli mergea înaintea lui pe cărare, cu pas grăbit. Purta în ziua aceea un costum gri deschis, cusut la comandă, o cămaşă albă care părea abia ieşită de la scrobit, un papion de un

roşu spălăcit, şi pantofi eleganţi. În timpul mersului Zuccarelli îşi privi cu plăcere pantofii, simţindu-le pielea mlădioasă, şi se bucură de vântul cald care îi ciufulea părul. Se simţea uşor după zilele sale de post; uşor, foarte lucid şi concentrat.

La Neapole, Zuccarelli coborâse dintr-un avion comercial, un taxi îl adusese în port, şi de acolo se îmbarcase pentru Amalfi într-o barcă deschisă, dar cu motor. În timpul drumului rapid pe mare, privise ţintă prova bărcii cu motor, întrebându-se de ce luase naştere acest sentiment de luciditate şi de concentraţie, şi la ce ar putea servi. „La nimic”, îşi răspunsese în cele din urmă sieşi. „La nimic, ca de obicei”. În piaţa satului Ravello, Maurizio venise spre el, timid, dar bucuros, ceea ce lui Zuccarelli îi produsese un şoc. „Un om a venit spre mine! Timid, dar bucu ros, un om a venit spre mine, un om care citeşte cuvintele pe buze. Ca să-mi ducă valiza şi să câştige bani”.

Pe signora Pozzo o apucară năbădăile când auzi vocea lui Zuccarelli.

— Vin acuşi! Vin acuşi!

Se grăbi spre vestibul, ca să-i salute.

— Domnul Zuccarelli! Doamne sfinte!

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic, nimic. Sunt doar bucuroasă că vă văd. Aţi avut o călătorie plăcută?

— Ce s-a întâmplat?

Signora Pozzo îşi lăsă capul în jos.

— Nu figuraţi pe diagrama vizitatorilor, domnule Zuccarelli. Dar nu-i nimic.

— Imposibil.

Capul signorei Pozzo făcu o mişcare.

— Ştiu ce spun. Îl aşteptam pe Andrea. Logodnica lui şi fiica lui au venit şi ele. Dar numele dumneavoastră nu figurează pe diagramă.

— Şi n-am nici paşaportul la mine. Şi nu pot să-ţi spun câte nopţi doresc să rămân aici. Sunt sigur că mi-ai pus numele pe diagramă, signora Pozzo. Sunt sigur că n-ai

uitat asta. Dar Dumnezeu în persoană mi-a şters numele de pe diagramă.

— Ar fi pentru prima dată! Vreau să spun: ar fi pentru prima dată că uit să vă pun numele pe diagramă. Nu mi s-a mai întâmplat niciodată. Adulterul acela! încurcă totul aici cu nefericitele lui aventuri amoroase. Doamne sfinte!

— Lasă pălăvrăgeala. Dă-i lui Maurizio ceva de mâncare şi de băut. Lasă pălăvrăgeala şi roagă-te pentru mine.

Zuccarelli se întoarse cu spatele. „La ce duce asta? La nimic la nişte încurcături deplorabile, la jenă, la constrângere, la plictiseală". Se simţi jignit de impertinenţa lui Simonetti. „S-o invite pe fiică-sa, şi pe inabordabila sa logodnică, şi să mă uite pe mine! Nu eram oare şi eu de faţă când şi-a notat randevuul în agendă? Ce a scris el acolo? Ravello, Zuc, pantofi de plimbare, răbdare. Cam aşa ceva, bineînţeles. Să mergem mai departe. Să se pieptene. Mai are tot părul. Să-şi pieptene nobilele plete albe şi să-şi adopte o expresie demnă a feţei".

În salon tăcură. Zuccarelli se arătă surprins în mod plăcut. Leda şi voinica olandeză fură salutate din toată inima. Simonetti, care se sculase în picioare, era ţinut la o oarecare distanţă, cu ajutorul unei priviri pătrunzătoare.

— Aşa. Mai este un scaun pentru mine?

— Simonetti i-l arătă pe al său.

— A, un scaun cald.

Lui Zuccarelli nu-i plăcea să fie nevoit să ia loc într-un fotoliu deformat de fesele altuia, dar luă loc, şi conduse după aceea conversaţia, adică luă cuvântul.

— Signora Pozzo! Vrei să ai bunătatea să deschizi uşile terasei şi să-i dai lui Andrea un pacheţel de ţigări egiptene? îi place mirosul acestor ţigări, şi-mi place şi mie. Şi unde e Salvatore? Spune-i lui Salvatore că vreau să-l salut.

— Adineauri l-am trimis la Ravello după de-ale gurii.

— După de-ale gurii? Ia te uită! Atunci lasă-l să facă

mai întâi aprovizionarea. Hanna, ce bine arăţi, mai bine ca niciodată, şi ce minunat îţi stă taiorul ăsta negru!

— Negrul dă zvelteţe.

— Crezi? Dă zvelteţe? Negrul dă zvelteţe? Negrul. Negrul. Şi până una-alta, timpul zboară. Nu cumva pictorul Kandiński a fost cel care a spus… Ah, Doamne, ce a spus ăla?

— „Din 1914 încoace, timpul pare să treacă tot mai repede. Încordările interioare fac să sporească ritmul în toate domeniile vieţii. În prezent, un singur an echivalează cu cel puţin zece ani într-o perioadă liniştită, normală, a istoriei”.

— Aşa a spus. Ai memorie bună, Andrea. Bucură-te de ea. Şi până una-alta, timpul zboară, adică zburăm noi. Nu mai mult decât acum trei ore zburam deasupra Italiei, patria mea îndoliată. Marea era neagră, pentru că la ordinul guvernului, toate sepiile îşi deversaseră în apă materia colorantă. Şi nu sunt nici opt ore de când, graţie tehnicii moderne, care progresează mereu, te-am putut vedea pe dumneata, Hanna şi te-am putut urmări de aproape, fără ca dumneata să mă vezi. Pe ecranul televizorului.

— Hanna? La televiziune? – sări Leda.

— Începi în sfârşit să-mi porţi interes?

— Am văzut-o pe ecran; era la San Giovanni. Stătea în una din navele colaterale, printre ziarişti. Cum ţi s-a părut solemnitatea, Hanna? Ştiu că adormiseşi.

— Visam.

— Îmi pare rău că sunt nevoit să constat că guvernul n-a avut grijă să-i asigure lui Aldo Moro o dublură. Toţi oamenii politici importanţi dispun în prezent de dubluri. Dubluri ca să pună presa pe urme false. Dubluri ca să asiste la spectacole şi la înmormântări, adică la toate evenimentele la care nu e necesară decât o prezenţă mută. O dublură ca să zacă două ore în sicriu. Îmi pare rău că sunt nevoit să constat că n-au avut grijă nici măcar să aducă un sicriu gol. Un sicriu gol, dar deschis, într-o mare de orhidee. Ar fi fost cel mai neînsemnat lucru de care ar fi

trebuit să aibă grijă. Ah, Aldo Moro! Acum câteva luni am mai avut prilejul să-i strâng mâna. Dar înainte de a-i fi strâns mâna, l-am mirosit, şi asta mi-a făcut de fapt o impresie cu mult mai puternică. L-am văzut cu coada ochiului că intră şi l-am mirosit când a trecut pe lângă scaunul meu. L-am mirosit pe Aldo Moro şi mi-am zis: „Omul ăsta miroase a bătrâneţe”. Ah, Aldo Moro! Ce senin zăcea în portbagajul maşinii Renault-4! Exact aşa cum prezisesem eu într-un moment de clarviziune. Îţi aminteşti, Andrea? Eram pe drum spre Sutri, şi am prezis cum au să-l găsească. Ah, zăcea în portbagaj. În portbagaj!

Zuccarelli îşi strânse deodată buzele, şi privi câteva clipe peisajul prin uşile deschise ale terasei. Apoi se sculă din fotoliu, se întoarse către Simonetti, care în tot acest timp stătuse în picioare pieziş în spatele lui, şi îl rugă să iasă cu el pe terasă.

Când ajunse afară, Zuccarelli simţi că pe terasă se schimbase ceva. Îşi îndreptă privirea spre stânga şi descoperi la zece metri mai departe capul antic de femeie, care fusese scos târâş din criptă cu soclu cu tot. În timp ce se ducea într-acolo, văzu că acel cap, acum gălbui, zăcea într-o văgăună adâncă a muntelui. Simonetti îl urmă.

— Aici a fost o surpare de teren aseară.

— O, dar găsesc că e splendid aşa. Văgăuna şi apoi capul în văgăună. Ce efect!

— Ani de zile am văzut-o pe femeia asta în criptă, între coloane, în semiîntuneric, şi deodată am simţit nevoia s-o scot afară.

— I-ai dăruit un pic de soare. Mai rezistă oare la lumina soarelui? Ce zici? I-ai uns faţa cu ulei contra insolaţiei?

Tăcură. Simonetti nu îndrăzni să se aşeze pe balustradă, nu îndrăzni nici măcar să se rezeme de ea, până într-atâta îl impresionase înfăţişarea lui Zuccarelli: strălucicia ochilor lui, părul alb şi chipul bronzat, costumul de comandă, care îi dădea un aer aproape tineresc.

— Federico, e o neînţelegere – zise el în cele din urmă.

— Bineînţeles că e o neînţelegere.

— Mi-ai oferit casă, pentru acest weekend, fără să precizezi că ai să apari şi tu.

— Mă sacrific cu plăcere.

— Nu te-ai sacrificat, pentru că nu mi-ai spus că ai să vii.

— Andrea, nu-ţi pun la îndoială memoria. Ştiu că-ţi aduci aminte de tot ce-am spus. Ştiu că-ţi aduci aminte chiar şi de ceea ce n-am spus. E o neînţelegere. Hai să lăsăm asta. Nu-ţi face griji. Iau o cameră la un hotel din Amalfi, vreau să fiu singur.

— Atunci ar fi mai bine să plecăm. Nu vreau să te gonesc din casă.

— Nici gând. Casa îţi stă la dispoziţie. Vreau să fiu singur.

— Nu mă simt bine nicăieri în timp ce tu îţi rozi pumnii într-o cameră de hotel. Plecăm.

— În timp ce-mi muşc degetele într-o cameră de hotel. Bine, atunci rămân. Am să le fac curte Hannei şi Ledei. Hai să mergem mâine la I Galii. Se zice că pe una din stânci înfloreşte un crocus, care nu se mai întâlneşte nicăieri altundeva.

— I-am făgăduit Ledei să închiriez mâine o barcă, să urmărim un concurs de înot. Neapole-Capri-Neapole.

— Să combinăm o vizită la I Galii cu urmărirea concursului de înot. Am să închiriez un vaporaş. Unul mare.

Simonetti tăcu şi simţi că încordarea dintre trupul său şi cel al lui Zuccarelli sporeşte. După zece ani nu se simţea încă în apele lui în apropierea fizică a acestui om. Nu era singurul căruia îi venea greu să stea măcar lângă Zuccarelli: în multe camere privise baletele lente şi neliniştite ale picioarelor din jurul lui Zuccarelli. Era cu neputinţă să fii în acelaşi ritm cu trupul lui Zuccarelli, să faci astfel de mişcări comode şi fireşti.

Zuccarelli tăcu şi se simţi prins într-un triunghi: Andrea, capul de femeie cu zâmbetul irezistibil, şi el însuşi. Se duse spre balustradă, dar astfel luă naştere un nou

triunghi.

— Gradul cinci – îl auzi pe Andrea că spune.

— Vântul. Îl simt la urechi. Vântul începe acum să se cam înteţească.

Fără să ridice privirea, Zuccarelli se jucă acum cu micul elastic pe care îl găsise în jurul corecturii poemului lui Simonetti. Lăsă elasticul să i se întortocheze sub vârfurile degetelor, pe balustradă.

— Săptămâna trecută am recitit de câteva ori poemul tău despre împărat şi scafandrul său, Andrea. Am corectat greşelile făcute la cules şi am notat pe margine câteva observaţii. M-a frapat faptul că marea şi copacii ţi-au furnizat cele mai multe metafore. Mi-a făcut impresia că ai privit mult mai bine marea decât copacii.

— Simonetti fu mişcat şi văzu deodată în faţa sa scrisul rapid şi caligrafic al lui Zuccarelli.

— De altfel – zise Zuccarelli în continuare, şi vocea îi deveni din nou aspră – de altfel, găsesc că e foarte neplăcut că am servit drept model pentru împăratul tău, despotul luminat. Poate că ar trebui să mă simt onorat, dar nu mă simt onorat, ci doar victima unui abuz.

— Am folosit ochii tăi, câteva idei, copacii din grădina ta.

— Ai abuzat de persoana mea.

— Fiecare se foloseşte de ceilalţi.

— Atâta lucru înţeleg şi eu, dar nu aşa cum ai făcut, tu asta în mod atât de vizibil.

— Păi tu nu mi-ai folosit ochii? Nu mi-ai folosit ochii ca să vezi frumuseţe? Nu mi-ai folosit mâinile? Nu te-ai delectat, graţie mâinilor mele, cu paharul care ţi-a fost

Întins? Nu mi-ai folosit urechile, în toate orele în care te-am ascultat când mi-ai vorbit? N-ai abuzat niciodată de ingenuitatea mea? Cât de des n-ai sărit peste ideile mele? Iar în amintirile tale, da, în amintirile tale, ce-ai făcut cu mine?

— Săptămâna asta mi-am dat în sfârşit seama că ai venit ani de zile aici fără să vrei.

— Asta e treaba mea. Am venit, iar tu m-ai tot invitat

mereu.

— Ai fost nevoit să faci eforturi ca să mă poţi suporta. Dar n-am să tăgăduiesc că simt o anumită admiraţie pentru răbdătoarea ta muncă de observare de ani de zile.

— Ani de zile m-au interesat foarte mult tiranii, Federico, şi punctul ăsta nu l-ai atins încă. Te-am studiat cu dragoste.

— Cu dragoste este sfârtecata insecta, cu dragoste i s-a smulg aripioarele şi picioruşele.

— Bagă de seamă să nu devii fariseu.

— Cu dragoste. N-ai să izbuteşti niciodată să iubeşti pe cineva, Andrea. Eşti prea critic pentru asta.

— Am izbutit.

— Ah, Andrea…

— Am izbutit să încep să iubesc pe cineva, Federico: capul acela grosolan din salonul tău.

— Hanna se află pentru moment în dormitor. Adineauri a deschis obloanele.

— Am izbutit. Sunt liber.

— Încătuşat, un condamnat la muncă silnică, un sclav al unui taior bine umplut.

— Tu vezi întotdeatina lucrurile privindu-le de afară şi ştiu ce spectacol este ăsta. Eu mă aflu înăuntru, ceea ce e cu totul altceva. Tu stai ca spectator într-o sală de dans şi vezi un bărbat şi o femeie care dansează împreună. Fiecare din ei pare prizonierul celuilalt. Mişcările fiecărui trup le influenţează şi le determină pe cele ale celuilalt, şi invers. Dar pentru cei ce dansează, conceptul de libertate este lipsit de însemnătate. El nu mai există.

— Asta e libertatea. Ştiu; ştiu foarte bine. Nu fac decât să-mi joc rolul.

Zuccarelli se juca iarăşi cu elasticul său, care i se înfăşură pe vârful degetului, sărea de pe deget, se răsucea.

3, 56

Zuccarelli studia figurile provenite toate dintr-un cerc, ca şi cum acesta ar fi avut ceva să-i spună despre prezent.

— Dar cucoana aceea se întoarce la locul ei –

exclamă Zuccarelli. – în criptă.

În aceeaşi clipă, Simonetti luă capul de piatră de pe cârlig şi îl puse pe balustradă. Faţa inferioară a gâtului îi era cioplită pieziş, capul stătea aplecat: astfel, părea că femeia îşi înclină capul spre umărul ei stâng, ceea ce o făcea şi mai atrăgătoare.

Zuccarelli încremenise de frică şi, când îşi privi mâinile, văzu că degetele i se curbaseră. Întinderea degetelor devenise deodată dureroasă. I se păru cu neputinţă ca întinderea degetelor să-l doară, dar simţi durere.

— Ce vrei, Andrea?

Simonetti tăcu, încurcat, ruşinat de comportarea sa provocatoare.

— N-am dreptul să fac asta, pentru că am primit-o doar cu împrumut din partea istoriei, ca să spun ceva frumos, ca să spun ceva urât, ca să mai spun ceva. Sunt proprietarul ei vremelnic şi trebuie s-o transmit nevătămată. Asta e. Tuturor obiectelor pe care le-am adunat în vilă, le sunt doar proprietar vremelnic. Ce gândire nobilă!

Zâmbind, Zuccarelli trase de papion, şi, făcând un pas înspre capul de piatră, îşi aminti de un tablou al lui Caravaggio: David şi Goliat. În mâna dreaptă, David ţinea paloşul, cu stânga ridica ţeasta lui Goliat, ţinând-o de păr. Din gâtul uriaşului picura sânge. Zuccarelli îşi aminti chipul lui Goliat: barba, gura deschisă şi atârnată în jos, şi dantura stricată, ochii, şi mai ales ridurile de deasupra rădăcinii nasului, gropile de sub locul în care piatra, lansată din praştie, îi pătrunsese în cap prin frunte. În gropile de deasupra rădăcinii nasului părea să i se fi concentrat toată durerea: durerea unei răni, durerea de a gândi, durerea de a trăi.

— Ce vrei, Andrea? îţi baţi joc de mine. Sau tot mai vrei să mă vindeci? Sunt prea bătrân pentru piesele tale de teatru. În culmea mâniei, omul bolnav dar sănătos tun, bătrân şi totuşi tânăr, ridică ţeasta de piatră deasupra propriului său cap şi o azvârli pe stânci. Aşa se iz fa Avi pe

sine însuşi. De ce anume? De ce anume se izbăvi pe sine? Doamne sfinte, mi-am pierdut textul. De ce anume se izbăvi oare pe sine însuşi? De frică? De vină? De respectul datorat sexului frumos, cu care îşi distrusese viaţa? De insomnie? Da? Ce crezi? Dar uite, bubele i-au dispărut, ca şi cum ar fi fost atins de o baghetă magică, de acadeaua unei fetiţe din vecini. Chiuind, omul îşi lepădă cârjile, pentru că acum picioarele îl duceau din nou. Îşi lepădă cârjile cunoaşterii. Chiar şi intonă un cântec, pentru că toată viaţa se rugase: „Vindecă-mă, vindecă-mă”, şi uite, era vindecat. Datorită acadelei fetiţei din vecini.

Simonetti zâmbi convulsiv, tăcu, şi privi cu coada ochiului degetele curbate ale lui Zuccarelli. Apoi se duse înspre Zuccarelli şi îl luă de mâini, dar abia i le apucase, şi simţi că devin lipsite de viaţă, moi, goale.

— Tot mai vrei să mă vindeci? – întrebă Zuccarelli, sarcastic.

— De ce boală anume? De ce boală vrei să mă vindeci? Şi cine ţi-a dat dreptul să vrei să vindeci pe cineva? Ce e trufia asta?

Simonetti simţi că nu face bine ţinând în mâinile sale mâinile moi şi goale ale lui Zuccarelli, şi le dădu drumul. Ştia foarte bine de ce anume voise Zuccarelli să se vindece în ultimii doi ani: de laşitatea sa, de defetismul său rece şi neputincios într-un moment hotărâtor. Dar cine îi dădea dreptul să vrea să vindece pe altul? Voise să se vindece pe sine de laşitate şi de neputinţă? Fusese doar interes? Dar exista şi ceva de felul unei milostenii de la sine înţelese. În zece ani, trecuse pe lângă Zuccarelli în golul unei uşi de cinci ori, bine numărate, şi de fiecare dată văzuse aprinzându-se în ochii lui panica. De asta ar fi vrut să-l vindece. Dreptul, dreptul. Cine îi dă unui copac dreptul să crească? Asta ar fi vrut să realizeze: să poată trece fiecare din ei alături de celălalt prin golul unei uşi, fără să se sperie. Asta ar fi vrut să realizeze: o relaţie normală cu cineva care nu se pretează la asta. Dar cine îi dădea dreptul să parcurgă ultima jumătate de metru, pentru că vrea să depăşească limita pe care şi-o fixase celălalt?

Dreptul, dreptul. Cine îi dădea fiecăruia din ei dreptul să se simtă atras de celălalt? Şi cât de des nu căutase Zuccarelli apropierea lui? Cât de des nu intrase el sâmbătă dimineaţa ca vântul, agitat, neliniştit şi agresiv? Cât de des nu-l silise Zuccarelli să-i asculte trăncăneala stupidă?

Simonetti îşi acoperi cu mâinile faţa şi începu să plângă. Zuccarelli reacţionă cu un râs nervos.

— Andrea! Ce-i cu noi? încetează! Ştii că n-am cum să intervin. Ce-i cu tine? Nu te mai lua în serios. De ce te laşi dominat în aşa hal de sentimente? Ucide-le.

Piciorul lui Simonetti se săltă în sus şi lovi capul de piatră, care căzu de pe balustradă. Crengile arbuştilor de pe povârnişuri trosniră, nişte fluturaşi îşi luară zborul, capul de piatră dispăru. Zuccarelli nu-şi clinti niciun muşchi al feţei şi aşteptă ca Simonetti să-şi înceteze plânsul.

— Aşa. Vântul e cel ce ne scoate din minţi – trase Zuccarelli concluzia, enervat.

— Vântul. Parcă am fi copii de şcoală. Hai să uităm cât mai repede cu putinţă comedia asta. Plec la Amalfi şi te aştept acolo mâine seară pe la zece, pe terasa cunoscută. Pentru o despărţire demnă.

Apoi îi întoarse lui Simonetti spatele şi privi marea imobilă. Mai trecură încă vreo câteva minute până să poată pleca Simonetti de pe terasă. În tot acest timp, Zuccarelli aşteptă, ciupindu-şi papionul, gâfâind de teamă şi de enervare, de parcă ar fi avut un cuţit înfipt în spate.

După ce se primeni într-o cameră de hotel din Amalfi, Zuccarelli luă autobuzul spre Conca dei Marini, un cătun de cincisprezece case puse aproape una de alta, un fost cuib de tâlhari, ascuns după o limbă de pământ, într-o gigantică scobitură a stâncilor, aproape invizibilă de pe drumul de coastă situat deasupra. Pe pereţii din lungul scărilor care duceau spre Conca, unduiau cascade de flori viorii şi galbene. Lui Zuccarelli îi plăcea aerul dulceag al serii. Pe uliţele boltite ale satului auzi voci în bucătării. Plaja cu prundiş zăcea de câteva ceasuri la umbră şi era pustie. Zuccarelli îşi ascunse hainele într-o peşteră. După

câteva minute stătea pe malul mării, cu picioarele vârâte în labe de cauciuc, cu un brâu de plumb cu cuţit în jurul mijlocului, cu ochelari de scafandru cu tub de aer pe cap. Pătrunse în apa limpede cum e cleştarul, ajunse să se clatine pe nişte pietre mobile, căzu şi se sculă.

Se făcu linişte. Zuccarelli nu mai auzi decât propria sa respiraţie, răsunând în tubul de aer. Făcu labele de cauciuc să se ridice şi să coboare lent în apă. Câtva timp înotă chiar lângă mal, privind sutele de peştişori care se zbenguiau sub el printre stânci şi care ronţăiau algele bej. Făcu o scufundare, lunecând pe lângă stânci, ţinându-se de alge, cât p-aci să-şi izbească de stânci sticlele ochelarilor. Peştişori în jurul lui. Algele se mişcară, ca de vânt, erau păduri întregi, şi Zuccarelli făcu un picaj ca de avion lângă nişte versanţi împăduriţi, până ce fu nevoit să se întoarcă la suprafaţă. Făcu o nouă scufundare, lunecând spre faţa inferioară a blocurilor de piatră, se delectă virându-se prin crăpături, se întoarse pe spate şi-şi îndreptă privirea în sus, spre anemonele de mare şi spre stelele de mare sângerii. La câţiva metri sub el înota un banc de sardele, mii de trupuşoare argintii într-o elipsă, toate mişcându-se în aceeaşi direcţie, toate virând concomitent şi luând-o la fugă tot în formaţie când el încercă să le ajungă din urmă.

Zuccarelli dădu uitării totul: înotă şi nu mai simţi greutatea propriului său trup. Înotă, îşi putu lăsa să-i atârne braţele şi picioarele, şi nu mai avu nevoie decât să respire. Îşi duse o mină în faţa ochelarilor de scafandru şi i se păru că e mâna altcuiva, care îi bătea în sticle cu falangele. Privi acea mină şi o atinse cu a sa.

Fredonând, Zuccarelli înotă spre un vârf al stâncii, ieşit cu vreo două sute de metri din linia coastei. Cunoştea diferitele zone ale fundului mării. Numărul de blocuri de stânca scăzu, culorile algelor se schimbară, şi apărură alte specii de peşti. Un fund de nisip grosolan, pe care creşteau alge argintii. În cele din urmă dispărură şi algele, şi sub Zuccarelli se întindea acum un fund de mare pleşuv, un deşert, şi deasupra lui şerpuiau la distanţe mai mult sau mai puţin egale între ele fâsâi nisipoase în diferite nuanţe.

Agăţându-se de stânci, legănându-se pe valuri, Zuccarelli îşi îndreptă privirea în sus, spre piscurile munţilor peninsulei, care mai erau încă luminate de soare. După ce se odihni, înotă mai departe în mare, până ce nu mai putu vedea niciun fund în spaţiul albastru. Pluti ca un paraşutist în cer şi aşteptă. După zece minute fu martorul unui fapt care îl frapa de fiecare dată ca o minune. Din neantul albastru se înălţă un banc de peşti mari: peşti de argint cu panglici negre şi galbene în jurul capului şi al cozii. Apărură deodată. Zuccarelli gemu de încântare. Bancul de peşti înota acum vertical sub el, fără ţintă, neobservat de nimeni. Lumea de sub el părea a fi una extraterestră, şi Zuccarelli avu grijă să nu-şi vadă braţele şi picioarele. În cele din urmă făcu o scufundare rapidă, ajutat de centura de plumb. Ochelarii de scafandru îi fură apăsaţi cu tot mai multă putere pe obraz, urechile îl dureră, dar tocmai acea apăsare pe obraz, acea durere în urechi, îl determinară să continue şi să cobare la şi mai mare adâncime. Nu-i ajunse pe peşti, nu fu nici măcar băgat în seamă de ei, şi se simţi deodată singur în mediul albastru.

Înapoiat la vârful de stâncă, Zuccarelli fu luat prin surprindere de un val: fu ridicat, aruncat spre pietre, şi-şi răni genunchii. Părea că nu mai poate urmări mişcarea mării, acum, când se simţea singur. Când îşi vârî capul sub apă, ca să-şi caute un punct de sprijin pentru picioare, descoperi în adânc un braţ.

Zuccarelli strânse între dinţi muştiucul tubului său de aer şi înotă în cercuri în jurul braţului, un braţ acoperit cu plante şi care ieşea din nisip de la cot. Ceea ce văzu nu i se păru a fi o iluzie optică. Îşi aminti de un reportaj de ziar despre uşorul cutremur de pământ, înregistrat nu de mult în împrejurimile oraşului Neapole. Poate că braţul ieşise din nisip în timpul acelui cutremur. Restul trupului mai zăcea oare ascuns în nisip? Sau nu mai era niciun trup? Zuccarelli se gândi la o statuie de bronz, copie a unui original grecesc; la o corabie încărcată cu asemenea statui, destinate grădinilor vilelor din jurul golfului

Neapole, o corabie eşuată aici pe stânci şi apoi scufundată. Dintr-o corabie încărcată ochi, nu rămăsese poate decât un braţ.

Zuccarelli ştia cum trebuie apreciate distanţele sub apă. Braţul se afla la aproximativ zece metri adâncime. La prea mare adâncime pentru el. Dar în timp ce înota în cercuri în jurul braţului, i se schimbară ideile privi toare la puterea picioarelor sale şi la conţinutul plămânilor săi; fără să bage de seamă i se schimbară ideile, sub influenţa unui impuls puternic, care răzbea prin toate cojile: să atingă, el cel dintâi, braţul.

Zuccarelli făcu mai întâi o scufundare, ca să se pună el însuşi la încercare, şi se întoarse, plin de încredere în sine. Se odihni, atârnat de stâncă, şi privi cu plăcere marginile de aur ale munţilor. Apoi făcu o nouă scufundare, cât de repede putu, ca să atingă braţul. Presiunea pe timpane spori, deveni aproape Insuportabilă, şi tocmai de aceea Zuccarelli găsi cu cale să continue. Văzu foarte clar braţul, acoperit de scoici, şi recunoscu într-o fracţiune de secundă un gest omenesc. După o clipă, sticlele ochelarilor de scafandru, împinse spre interior, ieşiră din ramă, şi crăpară. Zuccarelli îşi închise energic ochii şi-şi deschise gura. Muştiucul tubului de aer dispăru. În timp ce apa pătrundea în el, simţi că-i lunecă ceva lângă mâna, ceva aspru, şi apucă acel ceva. Labele de cauciuc de la picioare, deasupra lui, păreau că se află la foarte mare depărtare. Părea că sute de cai tropăie pe un şes. Trepidaţia veni mai aproape. Zuccarelli se cramponă de ceva şi-şi deschise ochii răniţi.

NEAPOLE – CAPRI – NEAPOLE

DUMINICA DIMINEAŢA, SIMONETTI LUA CU CHI rie la Amalfi vaporaşul pe care îl folosea de obicei Zuccarelli atunci când voia să le arate oaspeţilor săi coasta peninsulei. Era o barcă pescărească vopsită pestriţ, de către proprietar, un fost pescar, adaptată pentru transportul turiştilor. Băncile vâslaşilor fuseseră îndepărtate, iar pe vas se construise o cabină. Catargul rămăsese la locul lui, şi de el mai atârna o velă latină, care

putea fi înălţată în caz de pană de motor sau pentru agrementul pasagerilor.

Simonetti îl găsi pe proprietarul vasului la jumătatea drumului spre dig. Fostul pescar se prefăcu la început că nu-I recunoaşte, dar după ce urechile lui bronzate prinseseră câteva cuvinte tari, păru că-şi dă seama brusc cu cine vorbeşte.

— Domnul Zuccarelli de la vila Cimbrone? Ah, păi atunci sunteţi bineînţeles domnul Simonetti. Sau vă confund cumva cu altul?

Sunase aproape ca o mărturisire, şi, într-un anumit sens, chiar era o mărturisire. Pentru prima dată Simonetti se simţi cu adevărat în stare să facă ceea ce cei mai mulţi sunt înclinaţi de la natură să facă şi ceea ce întotdeauna, reţinut de timiditate şi de mândrie, fusese nevoit să facă numai după un anumit efort: să se tocmească şi să lupte, în vederea obţinerii unui preţ convenabil. Proprietarul vasului stătea, cu picioarele depărtate, pe un scaun pliant, iar Simonetti rămase în picioare şi nu catadicsi să arunce nici măcar o privire spre mult doritul vaporaş. Cei doi bărbaţi îşi făcură unul altuia plăcerea de a se combate, de a-şi da emoţii, şi simţiră că sunt în viaţă, aici, în vântul care începuse să sufle, în mijlocul unor zbârnâitoare ambarcaţii cu motoarele peste punte şi al unor vele clămpănitoare. Preţul convenit îi mulţumi pe amândoi, pentru că-l stabiliseră împreună.

Rânjind, Simonetti se întoarse la cele două femei, înveselit ca un copil de aşa-numitul preţ prietenesc şi de felul în care ştiuse să-l mulţumească pe fostul pescar. Era convins că preţul fusese determinat în cea mai mare parte de felul în care se dusese spre fostul pescar, care îl urmărea cu indiferenţă, precum şi de siguranţa şi de încrederea în sine reieşite din mişcările sale. Le oferi femeilor prilejul să-i ia în râs izbânda şi-şi completă astfel fericirea.

— Vreau să mai înot odată cu tine.

Aşa vorbi Hanna Piccard, blând, dar cu încăpăţânare, nu însă lipsită de amabilitate, şi –, ca să nu mai fie chinuită

de chipul radios al lui Simonetti, îşi îndreptă privirea spre munţii, vaporoşi încă, din spatele oraşului Amalfi.

— Îţi dau un nou abonament, micuţo.

Simonetti o trase înspre el, încât ea – şi pierdu echilibrul, şi o împinse apoi de pe vaporaş în apă. Ea bău de câteva ori apa albastră transparentă şi ieşi la suprafaţă;

— Rece?

— E superb. Intră.

În timp ce înota pe spate, îi arătă lui Simonetti, prin gesturi făcute cu mâna, ce anume vedea: amfiteatrul munţilor din jurul oraşului Amalfi, golfuleţul, şi, în el (mâna ei desenă o linie graţioasă) o ambarcaţie, iar pe ambarcaţie (cu un deget îi trasă conturul), bărbatul care în noaptea precedentă se aflase atât de aproape de ea, încât spusese de câteva ori: „Nu te mai recunosc, nu te mai recunosc”.

— Intră, Andrea.

Simonetti rămase pe marginea bărcii, prea leneş ca să înoate. Îşi privi iubita şi zâmbi. În apă, sentimentul ei de lipsă de ţel şi înclinarea ei spre ordine deveneau întotdeauna mai vizibile în modul cel mai limpede cu putinţă. Şi acum căută pe moment două puncte fixe, îşi alese două iahturi şi, ca urmare, îşi urmă vitejeşte traseele. Simonetti zâmbi. O femeie care îşi urmează în mod destul de spasmodic traseele între două prove: ceva mai frumos nu-şi putea închipui în acea clipă, nimic nu l-ar fi putut înduioşa mai mult.

Leda apăru pe punte. Dispoziţia senină în care se deghizase dispăru. Sub ochii celorlalţi deveni conştientă că acum costumul ei de baie, şi nu numai costumul ei de baie, putea suporta lesne o comparaţie cu cel al Hannei Piccard. Privirile aproape făţişe ale pilotului o umplură de dezgust, şi încă şi mai dezgustător i se păru fluieratul ironic al tatălui ei. Dădu uitării calmul pe care ea însăşi şi-l propusese şi zbură spre Simonetti, ca să-i sucească urechile. După o clipă, din nări îi ţâşniră jeturi de apă.

— Rece?

— Nătărăule! Parcă ai fi un băiat de şcoală!…

Mânioasă, se depărtă de vaporaş, înspre mare. Când ajunse la marginea golfuleţului, se lăsă pe spate, ca să se poată gândi la bărbatul care se pregătea de concurs la Neapole, şi care îşi unsese poate trupul cu grăsime. Deveni nervoasă şi se întrebă dacă această nervozitate e la locul ei. Leda voia să fie calmă. Să execute toate acţiunile cât mai corect cu putinţă, să tacă, să nu lase să-i vină gânduri rele, să nu aibă sentimente urâte – i se păru că astfel îşi sporeşte şansa de a-l revedea pe înotător.

Când Simonetti o chemă şi îi făcu semn, Leda simţi din nou că o cuprinde mânia. Părea că o sepie îşi scuipase în apă materia colorantă. Mânia i se părea o pată, o pată pe ceva. Ce să facă? îşi cufundă capul sub apă şi făcu pe moarta, aşa cum făcuse mai înainte pe plaja de la Conca dei Marini: capul, braţele şi picioarele lăsate în voia lor, iar ea să se legene fără voinţă pe valuri, care o duceau înspre coastă, să respire, iar să facă pe moarta, până ce pieptul i se freca de prundiş. După ce făcuse astfel pe moarta în golfuleţul Amalfi, pata mâniei păru ştearsă, şi Leda avu impresia că se dedicase cu totul înotătorului şi strădaniei lui.

— Nu, aşteptă.

Mai avea un singur lucru de făcut. Înotă cu bătăi puternice. Nu se putu observa nimic. Înapoiată la vaporaş, îl întrebă pe Simonetti dacă mai are scoica. El dădu imediat din cap că da, ca şi cum ar fi. aşteptat această întrebare, şi după câteva minute îi arătă Ledei în palmă gingaşa scoică plată pe care i-o dăduse ea, cu vreo câteva

3 Gf)

luni în urmă, într-o dimineaţă de luni, după ce se revărsaseră din trupul ei serpentine în piazza Farnese.

— Vrei s-o iei înapoi?

Simonetti se lăsă să lunece în apă. Se depărtară de vaporaş înot. După câteva minute, scoica plată căzu în apă şi se duse la fund.

În timpul plimbării de-a lungul coastei, Simonetti, care luase loc la prova vaporaşului, nu manifestase la început nici cel mai mic interes pentru prezent. Abia,

acum, după o privire îmbufnată a iubitei sale, evenimentele unei seri, ale unei nopţi şi ale unei dimineţi păreau să aparţină trecutului. Plecându-şi capul, îşi ţinu ochii închişi ca să nu mai recepţioneze nimic, şi se întoarse spre sute de senzaţii, ca să le deguste din nou.

Fusese şi un început: o funie în mâinile sale. Pe la opt o legase de balustrada terasei şi coborâse pe panta colinei, ca să caute capul de femeie. La vreo cincisprezece metri sub terasă îl regăsise, într-o poziţie care îi oprise respiraţia: capul se legăna pe crengile înflorite ale unui arbust şi o singură pală de vânt păru de ajuns ca să-l facă să cadă din nou şi mult mai adânc. Îi făcuse plăcere să-l azvârle de pe balustradă cu o lovitură de picior, îi făcuse plăcere să-l regăsească, şi abia acum îşi dădu seama de semnificaţia simbolică a expediţiei sale. Salvatore lăsase să cadă de pe terasă un coş. Un băţ. De unde venea băţul? Băţul se aflase în coş. Simonetti îşi petrecuse funia pe după subsuori şi îi făcuse şi un nod. În sfârşit, atârna pe un povârniş abrupt, deasupra adâncului, întocmai ca măslinii în văgăunile coastei stâncoase. Izbutise să împingă sub capul de piatră coşul, cu ajutorul băţului, fără să atingă nici capul, nici crengile care îl susţineau. Capul de femeie fu ridicat până sus şi salutat cu un strigăt de triumf, care amuţi uimitor de repede: părea că femeia, cu zâmbetul ei senin, adusese la cunoştinţă că nu există niciun motiv să se facă atâta tapaj. Căci doar foarte des fusese împinsă de pe piedestalul ei, căzuse şi dispăruse, şi de fiecare dată fusese regăsită şi repusă la loc de cinste.

După ce Simonetti se întoarse pe terasă, nu mai simţi nicio şovăire. Nu se mai crezu urmărit de patima tiranică a unei femei. Părea că lumea fusese făcută pentru el.

Dreptate. Pentru cel întru totul drept, eşecul şi reuşita nu au niciun sens. Un trup de aur, un trup făcut din dreptate. Ce pantofi purta ea? Cei negri. O mână pe glezna ei netedă, pantoful scos de pe picior, o privire în sus, de-a lungul trupului ei, înspre fresca lui Nicola Mansi. Un cer senin înstelat, în tocul ferestrei o constelaţie unică, foşnetul arbuştilor în vântul de noapte, o maşină care

claxonează pe drumul de coastă. Vertebrele lovite. Să respire adânc, să râdă sau să ofteze nu putea fără să simtă durere în torace. Privirea rătăcită, vaporoasă, din ochii ei. „O femeie iubitoare, aşa numeşte ea asta. Goală, şi-a pus iar desuurile pe ea; şi un capot de baie. Ca să mai continue cât de cât să fie ispititoare, fireşte, dar zice că mai trebuie să se deprindă cu mine, că încă nu mă poate ierta. Cu o jumătate de oră înainte mă iertase şi spusese: «Ah, ce lovitură!» Mă aşteptam. Încă o dată să aştept iertarea, să aştept iertarea. Te-ai bazat pe puterea de convingere a ochilor tăi. Las-o baltă. Iertare. Când? O fracţiune de secundă. Ai să mă strângi bine cu uşa? Nu mai era nimic în mine care să-ţi întoarcă spatele. «Nu te mai recunosc» –, a spus ea. De durerea din torace uitase, în pofida suspinelor, în pofida poverii unui bărbat pe pieptul ei. Ciudat, până la urmă numai această neîncetată rostire de către fiecare a numelor celuilalt, ca nişte copii. Numele au dispărut. Apropiindu-se de cea mai profundă dorinţă, de cea mai profundă dorinţă, nicio amintire. Moliciunea divină a trupului ei. Sudoarea dăruirii ei de sine. Când a isprăvit, nu mai ştia unde se află, cu cine e. Mi-a şters cu degetul sudoarea de pe buza de sus. De e o atrage asta într-atâta: sudoarea de pe buza mea de sus? «Nu te mai recunosc. Azi după amiază, în maşină, te-am urât, te-am mai urât când ai coborât pe funia aceea, şi voisem s-o tai. După două ore stau întinsă pe altar şi tu eşti în mine, aşa cum nu te-am simţit încă niciodată în mine. Şi acum stau întinsă lângă tine şi-ţi văd ochii şi pielea subţire de sub ochi. Găsesc că asta e partea ta cea mai frumoasă: pielea aceea subţire de sub ochi.»… Fereastra. Să stai la fereastră ca să te răcoreşti. Gândeşte-te la toţi cei care, în beţia lor, s-au prăvălit pe fereastră. Hanna sub cearşaf, cu picioarele trase în sus, ca totdeauna. Am văzut-o vreodată întinsă pe un pat? La

Sutri. Stătea întinsă pe spate, cu mâinile sub cap, cu un picior ridicat în sus, cu talpa lipită de genunchi. Într-o poziţie nu impudică, ci întru totul firească. Acum mai ştii încă, acum mai ştii precis cum e pielea ei la pipăit, acum

mai trăieşti încă sub impresia acelor senzaţii, ca şi cum ţi-ai aminti un vis cu câteva clipe înainte de a te trezi. Aminteşte-ţi de bărbatul de la fereastră, lumina soarelui scânteia pe oglinda mării, în trupul lui bântuia teama. Acum mai ştii cum erau dalele din belvedere când călcâi pe el", cum umblai în belvedere pe întuneric încoace şi încolo, după ce renunţaseşi în sfârşit să vrei să afli cum de ştii ceva. După o zi te apropii de ea fără frică, pe potecă, şi-ţi încetineşti pasul, ca să faci să dureze mai mult apropierea. Fericirea unui bărbat nu e nimic altceva decât ambiţia satisfăcută. Nu eram fericit: stăteam la o fereastră şi simţeam în toate acelaşi lucru. Nu s-au mai făcut comparaţii. Una n-o putea întrece pe cealaltă. Nu exista o faţă umbrită. Eu nu eram bun sau rău, stăteam la o fereastră şi simţeam în toate acelaşi lucru. Ea s-a aplecat peste lavoar. Acum mai ştii cum a sunat: hârşâitv.1 discret al unei periuţe de dinţi în cavitatea ei bucală. Să scuipe, să scuipe ca lumea, n-are să înveţe niciodată. Aseară, asta nu te-a deranjat. Pentru prima dată ai avut sentimentul că eşti al ei".

„Sub ochii mei, sub ochii mei", exclamă Simonetti, cu spatele lipit de catarg, cuprins de o încântare de nedescris, şi de o groază la fel de indescriptibilă, şi nu-i păsă că-l podidise plânsul. Cu aceiaşi ochi o văzuse pe Hanna Piccard în acea dimineaţă mergând în faţa sa pe strada principală a oraşului Amalfi: căuta o prăvălie unde să-şi poată cumpăra o apărătoare de soare. Nerăbdarea cu care mergea ea înaintea lui îi plăcu. Până atunci fusese întotdeauna cuprins de un uşor sentiment de nemulţumire, de o anumită nelinişte, când o vedea că merge astfel în faţa lui, ca şi cum s-ar fi temut că are să-l părăsească. În dimineaţa aceea, Simonetti se simţi destul de tare ca să suporte lucrul de care se temea cel mai mult la ea: isteria, ziua judecăţii în trupul ei. În sfârşit, se socoti în stare s-o ajungă din urmă la momentul potrivit şi cu duritatea necesară ca s-o facă să simtă că el e acolo. Sigur de sine, Simonetti îşi târi paşii prin însorita stradă principală a vieţii, un bărbat în elementul său. Fără nicio osteneală, se

plecă în faţa legii eterne, uitând că orice plecăciune trebuie să ducă la răzvrătire.

Apărătoarea de soare îi fu pusă pe cap şi Simonetti fu acum gata din toată inima să devină nepoţelul de unsprezece ani al Hannei. Îi făcu plăcere că-şi poate schimba înfăţişarea, că poate luneca dintr-un joc într-altul, aşa cum face un copil, fără să-şi piardă veridicitatea sau credinţa. Simonetti ştia că Hanna Piccard venise ca să mai înoate odată cu el, dar el râse de asta, din aroganţă. Dragostea i se păru completă, avea încredere în forţa de convingere a ochilor săi. „Am s-o privesc doar”, îşi zise el, „mă uit la ea numai până o fac să rămână, până renunţă la totul şi rămâne”.

La plecarea din port, Hanna Piccard îl privise brusc pe omul cu apărătoarea de soare, cu nişte ochi plini de frică: privirea care pe Simonetti îl făcuse să-şi dea. seama că evenimentele unei seri, ale unei nopţi şi ale unei dimineţi erau de domeniul trecutului. Într-o clipă, Hanna îl izgonise din eternitatea ei. Fericirea lui, pe ea o strivea, schimbarea uriaşă a comportării lui îi trezea suspiciuni. Hanna Piccard se vârî în ghereta de la prova şi adormi.

În vis văzu iahtu’. lui Pittakos, şi ghereta de la pupa iahtului, unde îşi petrecuse două nopţi cu Simonetti fără să poată să-l atingă. Cu peste un an în urmă trăsese acolo pe nas mirosul unor saci de iută umezi, şi acum îl simţea din nou. Stătea culcată într-o velă, micuţă ca o insectă, îşi petrecuse iarna într-o velă. Bocănitul unor paşi o trezi din somn. Fu deschis un hublou, lumina se revărsă în gheretă, nişte zăvoare metalice zăngăniră, în jurul ei începu să se audă un foşnet. Vela fu înălţată, cu Hanna cu tot. În timp ce vela se despăturea, Hanna creştea, deveni mai mare şi tot mai mare, mai fericită şi mai împlinită, exact la fel de fericită şi de împlinită cum fusese în noaptea precedentă în vila Cimbrone. Văzu jos, în adânc, iahtul care tăia valurile, şi se cramponă de ultimele cute rămase ale velei. Când vântul umplu pânza.

umflând-o, Hanna nu se mai putu ţine agăţată şi căzu în mare. Scoase un ţipăt. Simonetti se plecă peste

copastie, întinzând mâinile înspre ea, dar nu o nimeri. Hanna se duse la fund.

De îndată ce se trezi, Hanna Piccard bătu cu pumnul în puntea de deasupra capului ei. Simonetti îi răspunse la semnale. Hanna fu cât p-aci să se ducă spre el, ca să se alinte la lumina ochilor lui, ca să-şi înfigă dinţii în pumnul lui, ca un căţel jucăuş. Dar îşi propusese să se stăpânească şi rămase pe loc. După câteva minute, Simonetti se plecă înspre ea, un zeu în ochii ei, zeul căscând al fericirii, aşa cum îl numise ea în acea dimineaţă. Simonetti pipăi cu buzele chipul Hannei.

— Nu pot să suport asta – mormăi ea, când vârful limbii lui lunecă pe buzele ei uscate; Simonetti o privi.

— Băiatule, mă distrugi.

— Ai dormit?

— Da – zise ea, domol, cu o voce foarte copilăroasă.

— Unde suntem acum?

— Foarte aproape de Positano. Mă mir de Leda. E, cum s-ar zise în transă. Mă tot întreabă dacă l-am văzut cu adevărat pe înotătorul acela olandez.

— Nu te uita aşa la mine.

Şi, cu un gest foarte copilăresc, îşi lipi mâinile pe ochii lui. „Doamne”, îşi zise ea, „cum se mai schimbă omul! Ochii i s-au mărit. Acum ştiu ce înseamnă să priveşti un zeu drept în faţă. Ştiu, ştiu”. Avu o senzaţie de dogoare în piept, foame şi vid, groaza de a fi despărţită măcar de o jumătate de metru de bărbatul pe care îl simţise atât de adânc în trupul ei. Nu-şi putu astâmpăra acea dogoare, decât lipindu-se cu putere de el.

În noaptea aceea se gândise de câteva ori la o fotografie din camera de lucru a lui Simonetti, fotografia Ledei nou-născute: fetiţa stătea culcată în pielea goală pe pieptul gol al tatălui ei. Hanna Piccard simţi că-şi pierde busola. Simonetti o privi fără întrerupere, tandru, amuzat de încurcătura ei.

— Băiatule, mă distrugi.

— Am să-ţi aduc ceva de băut; ţi s-au uscat buzele. Ce vrei? Ca să-i fac o plăcere barcagiului, am să plătesc pe

loc şi am să pun bancnotele în congelator. Ce-o fi cu omul ăsta? Se simte exclus? Ar trebui să-l vezi o dată când e şi Zuccarelli la bord, domnul Zuccarelli cu oaspeţii săi simandicoşi. Să-i fac o aluzie că te tragi dintr-o familie nobilă?

— Ramura scăpătată.

— Fă-te că ai ceafa înţepenită. Atunci eşti din nobilime.

Concursul începuse, aşa ştia Leda. Fata se instalase pe o bancă de lângă timonă, şi anume în aşa fel, încât barcagiul să rămână în afara câmpului ei vizual: vederea acelui om indiferent şi plictisit părea să-i reducă ei şansa unei revederi cu Jan Zocher. În geanta din poala ei ascunsese broşura despre maratonul înot, pagina de sport cu pronosticul referitor la concurs, un binoclu, şi un radio cu tranzistori. Vremea începuse să se încălzească, iar vântul să se potolească. Leda stătea tăcută pe bancă.

În gând, Leda se deplasă în barca însoţitoare a lui Jan Zocher, ca să ridice din când în când tăbliţa pe care era notat numărul de vâsliri pe minut. Pieziş în spatele ei plescăia înotătorul prin apă: luneca în sus, îşi împingea pieptul prin creasta unui val şi luneca iar în jos. Uneori, picioarele lui băteau deasupra apei, ca elicea unei ambarcaţii. În sus şi în jos, în sus şi în jos. Leda fu aceea căreia i se făcu lehamite de toate acestea, dar trebuia să se gândească la el, trebuia să se afle minut cu minut lângă el, şi i se păru că orice slăbire a atenţiei ei ar fi avut ca urmare o slăbire a forţei lui fizice.

— I Galii, insulele sirenelor – zise cu glas tare barcagiul, şi arătă un grup de stane de piatră în mare, care păreau a fi rămăşiţele unui fost perete de crater.

Observaţia lui se risipi în vânt. Leda nu reacţionă. Simonetti căzu pe gânduri, pentru că îşi aminti pe loc de propunerea lui Zuccarelli de a face escală pe una din aceste insule nelocuite, ca să caute acolo un soi rar de crocus. Era o propunere repetată în fiecare an, dar care nu fusese niciodată dusă la îndeplinire. Zuccarelli cunoştea fără îndoială povestea sirenelor.

— Pe vremuri, potrivit legendei, trăiau acolo într-adevăr sirenele – îi zise el Ledei când lunecară pe lângă ei stanele de piatră.

— Cine?

— Sirenele, cele mai cunoscute cântăreţe ale Antichităţii. În după-amiezile fierbinţi şi fără vânt, îi ispiteau cu cântul lor pe marinari să vină la ele. Cine se încumeta să debarce era înghiţit. Ostroavele erau acoperite cu oase albite. Odiseu a mai trecut pe aici cu corabia lui. Astupase cu ceară urechile tovarăşilor săi de drum, şi îi pusese să-l lege pe el de catarg. Le poruncise să nu-l dezlege sub niciun cuvânt, chiar dacă-l vor vedea că înnebuneşte de dorinţă. Mare pişicher, Odiseu ăsta! Nu putea să-şi astupe şi el urechile cu ceară? Nu putea să aleagă altă rută? Dar nu, voia să deguste cântul sirenelor, şi poate că degustase şi mai mult această încântătoare audiţie pentru că era legat.

Leda dădu absentă din cap: n-o interesau nici Odiseu şi nici preferinţele culinare ale acestor femei legendare. Sirenele. Numele acesta îi aminti de opera de artă a moşneagului care tremura, descoperită de ea la Amsterdam: Papagalul şi sirena. Lucrarea aceasta o inspirase când îşi executase propria ei operă de artă, în care îl înfăţişase pe înotătorul Amsterdamez şi pe ea însăşi. Amsterdam, sirenă, înotător, I. Galii, fostul domiciliu al sirenelor. „Tocmai”, îşi zise ea, „sunt pe drumul cel bun, ara să-l revăd”. Cum aşa? Nu-i scăpă din vedere că acum speculaţiile ei se spulberau.

Leda se declară pe ea însăşi smintită şi abia făcuse asta şi sentimentul de sfinţenie îi slăbi. Acest sentiment i se păru deodată neobişnuit de copilăresc. Cum era oare cu putinţă ca la cincisprezece ani să fie cuprinsă deodată de un sentiment, care cu şapte-opt ani în urmă făcuse din ea cea mai cuminte fată din lume? Oare sentimentele rămân în fond întotdeauna aceleaşi, oricât ai înainta în vârstă? Sfinţenia. În unul din răvaşele ei secrete, Hanna vorbise cândva de un iubit ceresc. Se referea evident la Andrea. Era o metaforă? Sau Hanna dorea într-adevăr un iubit

ceresc? Un bărbat pe un cal întraripat? Era oare Hanna de fapt un copil? Dar scria la un ziar! Sirenele. Ăştia doi se mâncau reciproc cu ochii. Cum? îşi închipuise oare în ultimele luni că-l mănâncă de viu pe înotător? Până şi ideea aceasta era dezgustătoare. Cântase pentru el în camera de baie, îl văzuse zburând pe via del Corso deasupra unei mulţimi, dar nu-i dăduse niciodată în gând să vrea să-l înghită. „Ştiu sigur. Nu sunt o canibală. Ce e canibalismul? Să mănânci pe altul. De ce faci asta? De foame. Ei fac asta chiar şi atunci când au destulă mâncare. Canibalism. Sfinţenie, dragoste şi canibalism. Andrea? Ai putea să-mi spui o poveste despre sfinţenie, dragoste şi canibalism? O poveste nostimă. Şi de unde vine o asemenea poveste? Din torentul ascuns, din rezervorul în care se află depozitată întreaga istorie a omenirii. Spune Joe. Voi mă mai şi zăpăciţi cu trăncăneala asta. Am să încep să trăiesc superficial. Dar în prezent ştii totul înainte să fi trăit evenimentele respective. De la cine ai această înţelepciune? Ce vreau eu, la urma urmei? Un sentiment calm şi blajin. Vreau eu asta? Atunci pot la fel de bine să mă duc să mă plimb cu Pepe şi-mi închipui că e băieţaşul meu. Ce? Pepe? Ştrengarul ăsta cu buză de iepure, cu un picior mai scurt şi cu cocoaşă? Ştrengarul ăsta care la orice întrebare răspunde cu da? Pepe, vrei o bătaie bună? Daaa. Pepe, e adevărat că nu mă mai iubeşti? Da, iubito. O, Pepe! O, popoi! Ah, nu e decât o fază. Are să mai vină o fază nouă. Şi nu sunt niciodată gata. Dar faza în care muream după un înotător, instructor tipic de sport, acum a trecut, acum!”

Leda îşi tăgădui dorinţa. Această tăgadă era ca un evantai, cu care se atâta focul.

Venise amiaza. Vaporaşul era ancorat chiar lângă pereţii de stânca verticali ai insulei Capri. Erau aşteptaţi înotătorii. Leda se uita la algele care se legănau, la peştişorii şi la meduzele roşii-albastre din apă. Simonetti stătea sub pânză de cort întinsă deasupra căzii şi asculta ce povestea barcagiul despre viaţa lui de pescar. Individul începu să spună verzi şi uscate: mâncarea îi priise, vinul

din beciul domnului Zuccarelli era excelent, ca întotdeauna, iar o atenţie măgulitoare făcu restul.

Hanna Piccard se vârâse din nou în cabina strâmtă de la prova: ca să cugete, ca să pună capăt patimii ei, care se întindea la nesfârşit. Împrejurările lucrau în dezavantajul ei: vasul se clătina încetişor, valuri mici lingeau coca, iar de alături se auzea vocea în surdină a lui Simoneşti. „Vino încoace”, îl chemă ea în gând, „vino în coace cu trupul tău cald, fie şi numai pentru o jumătate de minut”. Să arzi în iad. Asta înseamnă să arzi în iad? Hanna se blestemă pe ea însăşi. Disciplină, ordine, cugetare. Bine. „Nu mai pot, Andrea, nu mai vreau, trebuie să mă duc acasă”. Sfârşitul cugetării. Zeul fericirii o vrăjise. Acum, Simonetti, prinţul ei lucid, dacă putea să ducă tratative cu marinari capricioşi, devenise un om desăvârşit – desăvârşit în ochii ei – şi tocmai această desăvârşire o înăbuşea.

— Dormi?

— Ochii Hannei se deschiseră.

— Ce cauţi?

— Toc şi hârtie. Se pare că barcagiul cunoaşte textul unui cântec popular, pe care Zuccarelli îl caută de ani de zile.

— Simonetti şopti: – Unde mi-e geanta? îl măgulesc, Hanna, e o ruşine. Dar are memorie bună. În sfârşit pot să fac un serviciu lumii. Ce părere ai? Pot acum să fac un serviciu lumii?

— Băiatule, te binecuvântez.

— Hârtie, hârtie. New Orleans, New Orleans. Îţi mai aduci aminte de micuţa târfa din porturi, de subsuorii ei raşi? Cincisprezece ani s-a plimbat neobosită pe cheiurile porturilor. Marinarii se uitau după ea şi-şi dădeau drumul de pe vergă, dar ea nu-i vedea. New Orleans, New Orleans, ea îl căuta pe omul din New Orleans, corabia lui, omul din New Orleans, care fusese primul. Şi aşa mai departe. Plec.

— Louis Armstrong, un negru gras, acela a fost primul. Acum trebuie să-mi mai faci un serviciu. Poţi să-l opreşti pe barcagiu să se îmbete?

— Şi Leda?
— Vino un pic încoace, numai un pic.
— Încheie-ţi bluza.
— Sâni obişnuiţi. Vino încoace, cu mâna ta.
— Diseară, Hanna, diseară am să fiu al tău.
— Diseară plec, băiatule.
— Simonetti o privi tăcut. Preţ de câteva secunde, trepidă din tot corpul.
— Ah, dacă n-aş fi citit niciodată poezia pe care i-ai făcut-o lui Joe, dacă n-aş fi privit niciodată fotografia ta unde eşti împreună cu Pepe, dacă nu ţi-aş fi văzut niciodată ochii, dacă n-aş fi ascultat niciodată povestea aceea despre o bucată muzicală pe care ai avut impresia că o auzi în camera mortuară!
În timp ce cuvintele îi ţâşneau de pe buze, Hanna îşi lovi fruntea cu pumnii, strângându-şi faţa într-o grimasă monstruoasă. Simonetti fu cuprins de tremur; şi aşteptă ca ea să se mai calmeze, şi atunci o lăsă singură.
În apropierea vaporaşului ancoraseră între timp câteva iahturi cu motor. Vocile răsunau deasupra apei liniştite şi se răsfrângeau de pereţii stâncoşi. Bărci de cauciuc se îndreptară spre plaja unde Leda văzuse, în razele unei lumini tremurătoare, nălucile celor aruncaţi aici de pe stânci sub domnia lui Tiberiu. În mod reflex, urmă exemplul celorlalţi şi puse în funcţiune aparatul de radio cu tranzistori. Deodată, acele ore de visare totală şi plină de imaginaţie deveniră cele ale unei plicticoase după-amiezi duminicale, ale unei după-amiezi dedicate sportului.
După câtva timp interveni în eter reporterul concursului Neapole-Capri-Neapole. Un egiptean era în frunte, un analfabet, aşa adăugase reporterul. Egipteanul era urmat de un italian şi de un argerâtinian. Pe locul al patrulea era un olandez. Diferiţi participanţi îl şi întâlniseră pe omul cu ciocanul şi fuseseră nevoiţi să abandoneze ca urmare a unei crampe muşchiulare, a unor deranjamente intestinale, a unor dureri de cap sau a unei epuizări generale. După aceste informaţii, reporterul dădu relatarea unui martor ocular, mai flecări despre cele spuse

de martorul ocular şi în cinci minute ajunse la un punct culminant în istoria nataţiei. Simţurile exaltate ale Ledei fură zdrobite de nişte clişee reportericeşti. Biata fată se prăbuşi sub povara lor şi, plictisită, rămase atârnată de copastie.

— Acum nu mai trebuie decât vreo câţiva rechini – mormăi ea în cele din urmă şi-l făcu pe reporter să tacă.

Privi din nou prin binoclu marea de foc din golful Neapole. Uneori avu impresia că vede vapoare care trec unele prin altele; o singură dată apăru în picăturile de lumină zburătoare braţul unui înotător. De îndată ce-şi închise ochii obosiţi, văzu în faţa ei holul de sosire al aeroportului Fiumicino, banda transportoare, gaura întu aiecoasă cu supapele ei de cauciuc din care ieşeau la iveală valizele.

Când vântul reîncepu să sufle, priveliştea deveni mai clară. Leda stătea întinsă în cabina de la prova, exact aşa cum stătuse întinsă cu trei luni în urmă pe digul lacului Ussel: pe burtă, ca un spion. Prima barcă însoţitoare apăru, cu texte publicitare pe cocă, cu o umbrelă de soare, cu doi oameni stând pe scaune, cu un al treilea aplecat peste bord ca să-i strige ceva înotătorului. Acestuia i se vedeau braţele şi o caschetă. Leda fu mirată că nu se apropia decât egipteanul, un om care crescuse în delta Nilului, un trup în care trăiau probabil amintirile unor case de lut, ale unor canale, ale unei roţi hidraulice, ale unor palmieri, a cupolei unei moschei. Sub caschetă răsunau poate nişte cuvinte arabe. „Vino susic, îşi striga sieşi. „Vino sus!”, în arabă. Sub caschetă plutea poate şi imaginea unei femei, a unei femei frumoase. Egipteanul înota spre ea, spre Leda. Două braţe, nişte ochelari de înot, o gură. Leda îl văzu acum pe egiptean foarte desluşit, şi se întrebă deodată dacă e îngăduit să urmăreşti pe cineva fără ca acea persoană să ştie. I se păru că-i ia ceva, fără să-i dea nimic în schimb.

— Egipteanul se apropie de potou – dădu de veste Leda, în surdină.

Dupão. jumătate de oră, motorul diesel fu pornit şi

vaporaşul pluti liniştit înspre înotători. Binoclul deveni aparat de filmat. Leda filmă insula, marea albastră închis cu creste spumoase, faţa atentă a lui Andrea, roiul de iahturi cu motor, şi pe egiptean – până ce văzu că la prova unei bărci însoţitoare fâlfâia un ste. guleţ olandez. Îşi închise ochii, dar recunoscuse cascheta bleu cu dungă albă.

— Olandezul se află tot pe locul al patrulea – dădu ea de veste când îşi reveni din sperietură.

— E obosit.

— De unde ştii? – întrebă Simonetti.

— Are mâinile ţepene. Dacă cineva înoată destins, i se vede asta după mâini, care i se agită degajat. Are mâinile ţepene.

După ce îl recunoscu pe antrenorul olandezului, omul cu chipiu militar, Leda aproape că nu mai îndrăzni să se mişte. Îşi lipi de ochi binoclul şi îl văzu acum pe înotă tor atât de aproape, de parcă s-ar fi aflat ea însăşi în barca lui însoţitoare. Braţele care apăreau la suprafaţă şi apoi se scufundau iarăşi în apă, devenite grele după zeci de kilometri parcurşi, umerii arşi de soare, picăturile – de apă de pe oc-helarii lui de înot, gura lui imediat deasu Dra suprafeţei apei. Începu să-i numere vâslirile. Deodată căzu peste ea umbra Hannei Piccard şi în aceeaşi clipă Leda ştiu sigur că înotătorul va fi scos din apă şi că ea, Leda îl va atinge.

Leda se calmă. Părea că recunoaşte împrejurările în care este implicată. Nu era o recunoaştere. Părea că-şi aminteşte un vis uitat. Nu era o amintire. Într-o clipită. Întrevăzuse, cu o intuiţie acutizată de dorinţă şi de privaţiune, jocul de forţe al mării şi al ambarcaţiilor, al înotătorilor şi al spectatorilor. Simţi că există o legătură între trupul înotătorului, cel al lui Andrea şi cel al ei.

Acum putu să şi prevadă unele evenimente. Andrea, şi nimeni altul decât Andrea, va striga şi va arăta un înotător, în timp ce-şi va sufleca mânecile cămăşii, ca şi cum s-ar fi pregătit, fără să ştie, să-şi ude braţele. Nu mult după aceea arătă ceva cu mâna stângă, în timp ce cu

dreapta îşi sufleca mâneca stângă. Scoase o exclamaţie, şi îl arătă pe înotătorul italian, care apăruse brusc secerând cu braţele aerul deasupra apei, şi făcuse speriat câteva vâsliri lateral.

— Leda! Ce se întâmpla acolo?

După aceea Leda fu sigură că cineva, un bărbat respingător, va râde cu poftă.

— Meduze! – exclamă barcagiul râzând.

— Meduzele. N-am spus eu?

Leda înţelese acum de ce, în ultimele ore, ochii ei rătăciseră mereu spre meduzele albastre-roşii: erau cu miile.

— Uite, uite, acum îl prind pe olandez – strigă barcagiul, râzând cu poftă de suferinţa înotătorului.

— Hai, hai, şi încă o dată. E prins între ele!

Înotătorul olandez făcea aceleaşi mişcări sălbatice ca şi italianul, un val îi clăti capul, omul mai făcu un efort, ca să-şi continue cursa, apoi se opri. Barca urmăritoare se depărtă, omul cu chipiu militar ţipa şi făcea gesturi. O clipă, Leda avu impresia că simte un cârcel la subsu oară stinga. Îşi închise ochii şi văzu în închipuire că apare un braţ şi aruncă ceva. Apoi îl privi din nou pe înotător drept în faţă.

— Îşi aruncă ochelarii de înot – dădu ea de veste.

Oricine putu acum să observe cu uşurinţă că distanţa dintre înotător şi barca pescărească scăzuse la cincisprezece metri. Acum, când înotătorul se lăsase pradă epuizării, părea că nu va mai putea aproape deloc să se mai ţină la suprafaţă.

— Individul e terminat!

Hanna Piccard fusese cea care exclamase asta. Vocea ei acoperi toate celelalte zgomote. Barca însoţitoare se întoarse înapoi. Se auziră înjurături în gura mare. Înotătorul făcu semne către barca pescărească. Leda îi făcu semne cu mâna.

— Ce spun ei, Hanna?

— Nu vor să-l scoată din apă. Trebuie să continue. Ne cer să plecăm. Restul sunt numai înjurături.

— Îl scoatem noi din apă – hotărî Simonetti.

— Hai spre el!

Comanda fusese dată cu multă autoritate; barcagiul se supuse orbeşte. Fără să se ţină de nimic, cu siguranţa unui somnambul, Leda traversă culoarul punţii vaporaşului în plină legănare, înspre pupa. Încă vreo câţiva metri. Îşi închise ochii, aşteptă până să se ridice din nou un braţ şi privi: mina înotătorului se agăţă de copastia vopsită în vernil. Simonetti şi barcagiul se şi lăsaseră în genunchi. Leda îşi croi drum printre bărbaţi şi atinse mâna înotătorului, fără să simtă că aceasta era rece ca gheaţa – ea nu simţise decât propria fierbinţeală. Nu mult după aceea, Leda se afla în cabină, întrebându-se ce căutase ea acolo, până ce privirea îi căzu pe sticla cu amoniac, pe care o luase în mâini mai înainte, ca să se ducă să înoate în golful Amalfi.

— Leda! Amoniac, pomadă!

Trupul înclinat al lui Simonetti umplea golul uşii cabinei. Leda fu suptă înspre el, se şi afla pe treapta cea mai de sus, îşi săltă cu o mână apărătoarea de soare, îşi puse cealaltă mână după ceafă, cu un plescăit, aşa cum face un atlet, şi se atârnă de Simonetti, trăgându-l în jos. Într-o fracţiune de secundă văzu torsul umed strălucitor al înotătorului, care se înălţa şi cobora în imensul spaţiu aerian albastru închis, îi văzu părul blond pai, ochii care o priveau ţintă pe ea, o mână care îşi pipăia lent dungile roşii de pe piept şi de pe pulpe.

— Îl cheamă Jan – zise ea încetişor. – îl cheamă Jan.

Pentru ea, asta era cea mai frumoasă, cea mai sublimă frază pe care o rostise vreodată. „Îl cheamă Jan”. Trupul îi era înfierbântat. Se atârnă de Simonetti, îi apucă acestuia cu mâna liberă cămaşa, aşa cum o văzuse adeseori pe Hanna că face: autoritar, răsucind pânza. Apoi îşi înălţă privirea spre el, spovedindu-i-se. Albastrul închis al. ochilor ei era culoarea mării din jurul vaporaşului. Leda se prăbuşi. Niciun sunet nu mai pătrunse până la ea, nici măcar cuvintele care îi scăpau, cuvintele Hannei, acele cuvinte nesuferite.

— Cu băgare de seamă – mormăi ei – cu băgare de seamă, vă rog.

Parcă şi-ar fi ridicat privirea înspre soare. Simonetti simţi că i se suie sângele la cap, buzele îi erau umflate, întregul trup îi tremura, când îşi sărută fiica, pe pleoape, pe gură, cu băgare de seamă. Leda se prăbuşi, ca şi cum trupul i-ar fi dispărut, fără putere.

Când îşi redeschise ochii, era întinsă pe o bancă, în cabină.

Radioreporterul îşi făcuse treaba. Cât ai clipi din ochi, toată lumea ştia că un înotător olandez fusese scos din apă, mai mult mort decât viu, pare-se. Un banc de midii avu parte de recunoaştere naţională, un expert îşi expuse comentariul cu privire la impresionanta veste; concursul fu citat ca fiind concursul midiilor.

Mai mult mort decât viu, pare-se. În jurul bărcii pescăreşti se îmbulziră zeci de iahturi; barca însoţitoare şi o barcă rapidă, pe care flutura pavilionul conducerii concursului, se alăturaseră şi ele. Fiecare îşi întindea gâtul ca să prindă pentru o clipă imaginea victimei, acum ascunsă între prosoape. Motoare bâzâiră, nori de gaze de eşapament se ridicară deasupra apei, dintr-o barcă de cauciuc nişte tineri aruncară publicului pachete de ţigări, nişte vele clămpăniră, o cocă de poliester lucios arătă deodată o crăpătură de un metru, se auziră înjurături, e cange zbură gata-gata să atingă două capete şi sparse, un geam, un copil începu să ţipe de frică. Unii se simţiră deodată îndemnaţi să arunce peste bord fel de fel de gunoaie. Sosirea unui elicopter păru să facă dovada că se petrece într-adevăr ceva important.

Hanna se retrăsese la prova, scârbită de spectacolul al cărui centru părea că devenise barca pescărească. Se simţi murdară şi obosită, extenuată de lipsa ei de hotărâre. Atunci veni aproape de ea, încet, un iaht mare cu motor, dând deoparte ambarcaţiile mai mici. Pe o bancă de piele albă stăteau două femei bine îmbrăcate, cu câte un pahar în mâini, puţintel ameţite de plictiseală. În spatele hublourilor, Hanna ghici existenţa unor cabine răcoroase,

prevăzute cu tot confortul. Pe punte, înconjurat de crom strălucitor, stătea în picioare un bărbat în costum alb. Chipul îi era ascuns de un megafon, când se aplecă înspre ea şi întrebă dacă poate să dea asistenţă.

— Amalfi! – răspunse ea, strigând.

— Amalfi, la Amalfi! Mergeţi la Amalfi?

Căpitanul îşi duse mâna la ureche. Femeile înţeleseseră, dădură din cap că da şi se dezmeticiră, la vederea unei veritabile deznădejdi. Hanna îşi azvârli geanta spre ele, aşteptă până ce un val săltă în sus barca pescărească „apoi se prinse de copastia iahtului cu motor şi se căţăra la bord. Se poticni de o funie şi căzu în genunchi. De îndată ce cele două femei calme o atinseră, o podidi plânsul.

În marşarier, lent şi solemn, iahtul se retrase dim îmbulzeală.

NU UMBRA, CI NORUL

CAMERA DE BAIE A LUI ZUCCARELLI ERA, ÎN – vila Cimbrone, singura încăpere în care nu călcau niciodată musafirii.

Când văzuse pentru prima dată casă, Zuccarelli găsise – camera de baie aşa cum o lăsase al doilea lord Grimthorpe în ziua înapoierii sale în Anglia. Pe pardoseală se afla un mozaic roman antic, făcut din pietricele albe şi negre, înfăţişând peşti, scoici şi animale fabuloase. Pereţii – erau acoperiţi cu stucaturi şi divizaţi în panouri cu ajutorul unor pilaştri zvelţi, dar frescele care să înfăţişeze bărbaţi şi femei la scaldă nu fuseseră pictate niciodată. La plecarea patronului său, Nicola Mansi terminase pe jumătate o singură frescă; în deceniile care au urmat nu mai simţise pesemne niciodată îndemnul să-şi continue opera. Cada, un colos de marmură albă, nu fusese. niciodată finisată. Totul era acoperit cu un strat gros – de praf.

În acea după-amiază duminicală, când se înapoiase la „vila Cimbrone şi o salutase şi o liniştise pe signora Pozzo, care venise în grabă la ea, Hanna Piccard se dusese de-a dreptul spre camera de baie a lui Zuccarelli. Uşa nu era

încuiată. După ce închisese uşa după ea, Hanna rămase locului, nemişcată, preţ de câteva minute, copleşită de atmosfera camerei de baie.

Încăperea nu era mare, dar făcea totuşi impresia că e o mică sală. Lumina soarelui, aflat aproape de orizont, intra în încăpere prin două ferestre, care ajungeau până la pardoseală şi care erau plasate în colţurile peretelui exterior. Acolo unde lumina atingea pilaştrii cenuşii şi cornişa lor, aceste elemente păreau de argint. În prelungirea celei din stânga, chiar în faţa ei, se afla cada, supra

Înălţată. Capetele căzii erau boltite graţios; marginea i se răsucea ca foile unui caliciu de floare. Între cele două ferestre, Hanna văzu fresca pe jumătate terminată a lui Nicola Mansi: doi bărbaţi în pielea goală şi o femeie goală văzută din spate. Unul din bărbaţi stătea pe plajă, aproape de privitor; din al doilea, aflat mai departe, nu se vedea decât capul, în valuri; între ei era femeia, căreia îi erau indicate doar contururile, iar apa îi ajungea până la brâu.

În mijlocul camerei de baie, apa unei fântâni cădea într-un bazin adâncit în pardoseală. Lângă uşă se afla un scrin, pe care signora Pozzo pregătise în după-amiaza precedentă, în mare grabă, dar nu fără un profund sentiment de devotament, prosoapele lui Zuccarelli. Lumina soarelui ajungea până la capul de băiat instalat într-un colţ, pe un piedestal. În chipul băiatului, Hanna îl recunoscu lesne pe cel al lui Federico la zece ani, copilul, pare-se, vioi şi deştept, consolarea unor adulţi mărginiţi, copilul mărinimos, băiatul plăpând, aflat în punctul culminant al vieţii sale.

Tocurile unor pantofi de damă ticăiră pe mozaic. Hanna Piccard profana privilegiul lui Zuccarelli, care poseda dreptul exclusiv de a folosi această cameră de baie; două alte camere de baie stăteau la dispoziţia musafirilor. Robinetele fură deschise. Cu două vârfuri de degete, Hanna Piccard împinse canaturile ferestrelor pe şinele lor şi le făcu să dispară în cea mai mare parte în perete. Jetul micii fântâni fu încovoiat de vânt. Hanna se descălţă. Cu

paşi ritmici se duse la capul de băiat, trecând pe lângă divan, spre fereastră, şi iar înapoi: cugetând, cu totul scoasă din minţi, aşteptă o rândunică, o rândunea, care să zboare razant şi să vină în picaj, şi roşi de îndată ce-şi aminti de excursia pe iahtul cu motor, de cabină, de cea mai frumoasă dintre cele două femei – ca un copil se aruncase în braţele lor. Apa care cădea, care tot cădea, zgomotul apei care cădea, o mai calmă întrucâtva. „Unde îţi pui aici veşmintele?" Un maldăr de ţoale lângă cele trei trepte care duceau spre cadă. „Fir-ar să fie de treabă, şi încă o dată fir-ai să fie…!"

O bună bucată de vreme, Hanna rămase în baie, nemişcată, cu braţele încrucişate, tremurând de dezgust, cu toate că nu se putea recunoaşte niciun fir de păr al lui Zuccarelli. „Cine sunt eu?" Vedere printr-o fereastră. Arbuşti vineţii, care se leagănă pe povârnişul de sub o terasă. Un munte. Locuri de scaldă la poalele unui munte. O femeie în baie. Hanna îşi învinse dezgustul şi folosi un burete de baie al lui Zuccarelli, un săpun de baie, o perie, îşi frecă pielea cu o mănuşă aspră, amintindu-şi că Salvatore, în firida lui, împletea în fiecare lună câte o mănuşă pentru domnul Zuccarelli. Acum, Hanna aştepta să audă din clipă în clipă vocea care în după-amiaza din ajun răsunase pe neaşteptate în vestibul.

Prosoapele lui Zuccarelli erau mici, înduioşător de mici. Un prosop pentru capul ei, unul pentru braţe şi picioare, unul pentru tors, unul pentru păr. Hanna Piccard tânjea după un blestem: bolta cerească să crape, crengi frânte. Dar putea oare un blestem s-o mai nimerească într-adevăr? Putea oare un blestem în această epocă să-şi mai facă efectul distrugător? în timp ce se usca, Hanna îşi aminti de un poem al lui Simonetti. Simonetti scrisese despre o slujitoare a poetei Safo, o fată tânără; pentru prima dată în viaţa ei, fata folosea parfumuri diferite pentru diferitele părţi ale trupului, aşa cum era obiceiul printre femeile înstărite. Părul, capul şi gâtul, torsul, fluierele picioarelor, labele picioarelor. Cinci parfumuri, originare din ţinuturi depărtate. Cinci parfumuri folosea

ea, agitată, fără să înţeleagă la ce servesc aceste miresme, şi ce simţăminte stârnesc ele în ea. Iiannei îi plăcuse acel poem.

Deodată se simţi săracă. Îi veni în minte Dita van der Waals. „Doamnă Van der Waals, ce sărăcie! Unde mai găsim noi iarba călcată în picioarele unor dansatoare? Unde mai găsim noi asta, pentru numele lui Dumnezeu?” „Copilă, să nu hulim”! „De ce mă simt silită să-mi părăsesc iubitul? Nimeni n-a ştiut să mă zguduie aşa cu ochii. De ce plec? M-am săturat? Sunt laşă? N-am decât să mă sui într-o maşină şi să plec. Nici oraş, mei familie, nici lege, care să mă împiedice. Nimic nu mă: sileşte să mă jertfesc. Mă urc într-un avion şi mă

Întorc la o viaţă în siguranţă. La o viaţă plată, tot itka plată”. „Copilă, exagerezi”. „O viaţă plată, tot mai plata, nu vreau să duc”. „Copilă, exagerezi”. „Găseşti că exagerez, tu, altă persoană? Nimeni nu poate să mă judece, nimeni. Doamnă Van der Waals, şovăi”. „De ce şovăi?” „Nu ştiu precis, dar văd o suliţă în mâna mea, şi o înfig în pământ. Ce mă îndeamnă? Doamnă Van der Waals, ce trebuie să fac?” „Copilă, eu în locul tău, mai întâi m-aş îmbrăca”. Hanna se îmbrăcă. „Gata. Aşa e bine. Ia loc acum pe divan, ia-ţi carnetul de notiţe şi întocmeşte o scrisoare, ca să-ţi ordonezi gândurile”.

„Bună, Andrea. Stau pe divanul din camera de baie a lui Zuccarelli. Probabil că ai fost cândva aici. Nu mi-ai spus niciodată nimic despre asta. Camera de baie o găesc superbă. Plină de umbră, şi totuşi luminoasă şi tristă. Da, atmosfera unei luminozităţi triste. Luminai lumii mediteraneene se revarsă înăuntru, blindă şi caldă, pe înserat; este lumina în care te-am văzut pe tine întotdeauna. Mai limpede ca niciodată îmi dau seama că prin tine m-am simţit legată pentru vecie de altceva, de o măreţie de nespas. Tu eşti o imagine a ei.

„Diseară plec, aşa cum am spus. E îngrozitor. Te doresc şi ştiu că peste puţin am să te îmbrăţişez pentru ultima oară. că mâine am să-mi iau catrafusele din casa din piazza Farnese, casa în care am luptat atâta, casa în care

aş putea fi pe deplin fericită. Peste o lună şi jumătate au să-mi vâre un nou contract sub nas, cu sporire de salariu, pentru că vor să mă ţină şi în continuare la Roma. N-am să-l iscălesc. Să ascult două ore un ministru, care arată cum are să salveze de la pieire o oţelărie complet necunoscută mie şi între timp să tânjesc după viaţa, adevărată? M-am săturat.

„Roma devine o amintire şi într-o bună zi am să uit chiar şi cum m-am simţit în braţele tale. Nu se poate şti dacă e bine ceea ce fac. Vreau să dau vieţii mele o temelie solidă; un om trebuie să prindă rădăcini undeva. Cum am de gând să-mi folosesc restul vieţii? Să-l folosesc? Ce cuvânt oribil! Ca să fac copii? Da, nu, da, nu, răgaz, treizeci şi nouă, la botul calului, şi un copil. Ce sărăcie! Atunci mai bine fără urmaşi şi să muncesc din răsputeri ca să realizez ceva. Să fiu directoare de întreprindere? Domnilor, atenţiune, timpul ne este măsurat, azi ne vom reuni în picioare. Anii mei romani m-au dus la concluzia că se poate. Numai în clipele mele cele mai slabe mă mai simt înclinată să-mi proiectez ambiţiile într-un bărbat, să fiu indolentă şi să gust plăcere dintr-o carieră care nu-mi dezvoltă din plin capacităţile. A dezvolta, iar un cuvânt oribil. Prefer să stau la o fereastră şi să mă uit la un fag ruginiu la început de toamnă.

„În sfârşit ai venit cu adevărat la mine, Andrea. Dar putem oare să trăim într-adevăr împreună şi să împărţim pâinea cea de toate zilele? Eu aş putea susţine că e absolut imposibil, fie şi numai deoarece prea năzuim amărâdoi la fericire. Electrocutări şi schilodiri – asta e urmarea unei pasiuni prea intense. Noi ne împingem reciproc la extreme. Totul sau nimic.

„Aş putea să susţin şi contrariul. Într-un an şi jumătate am realizat multe. Pe calea cea bună. Prin portic, am ajuns în templul dragostei. Uneori mi-am notat în agendă: mi-am văzut sprijinitorul, consolatorul, bărbatul. Altceva nu ştiu ce să mai spun. Învăţ să suport: ambiţia unui om înzestrat. Cel mai mult îmi placi când eşti ia Sutri şi te zbaţi să faci un bine. Cu metodă şi răbdare aş izbuti

să înfrâng gelozia fiicei tale. Dacă ţi-aş face un copil, şi încă unul, şi încă unul, ar fi nevoită să mă accepte. Din când în când trupul meu respectabil te dezgustă.

„Dar… Iarăşi un «dar». Dar asta e meschinărie, dar asta e sărăcie. Nu eşti dispus să părăseşti Roma, pentru că vrei să auzi în jurul tău limba în care scrii, vrei să vezi şi să simţi zilnic în jurul tău oraşul şi istoria în care îşi are munca ta rădăcinile. Eu nu pot să prind rădăcini aici. Peste trei ani, Leda poate să stea pe picioarele ei, dar nici atunci n-ai să fii dispus să mă urmezi în casele pe care ţi le-am arătat la Amsterdam. Roma nu-mi poate oferi o carieră în stare să mă satisfacă. Am cercetat posibilităţile. Rămân o străină, chiar dacă-mi uit limba ţărănească. Şi chiar dacă tu ai învăţa limba mea ţărănească, nu mi-ai aparţine niciodată cu adevărat.

„Cândva, ca să facem cunoştinţă, m-ai pus să citesc câteva pasaje din lungul tău poem. Te-am cunoscut astfel

Într-adevăr mult mai bine. M-a frapat când am văzut cum ai ştiut să înfăţişezi personajele cele mai pătimaşe şi mai crude, cele cu totul lipsite de milă. Lipsit de milă faţă de tine însuţi şi lipsit de milă faţă de ceilalţi, aşa eşti tu. Exagerez. Dar ai un dispreţ fără margini faţă de trup, aşa cum e, un dispreţ fără margini faţă de viaţă, aşa cum e. De aceea n-ai să aparţii niciodată altei persoane. La Sutri, noi am vorbit despre două vieţi: viaţa de dăruire, viaţa de negare. Cea dintâi este a mea, a doua e a ta. Poate că vrei să aparţii altcuiva, dar nu poţi. Îţi şlefuieşti lentilele, întocmai ca domnul Spinoza.

„Te încurci în contradicţii, Piccard. Nu scrii ceea ce voiai să scrii. Umbrele care cad pe el. Lumina şi peisajul îşi bat joc de mine. Cita meschinărie! De ce n-am încredere, Andrea? Cea mai profundă, mult mai profundă, este teama. Ce întrupează un bărbat? Forţa care poate să mă distrugă şi să mă desfiinţeze. Umbre. Te doresc, bărbatule cu apărătoare de soare, şi de îndată ce te doresc, am impresia că mă înalţ”.

Sunet de paşi, nişte paşi impetuoşi. Hanna abia mai avu timpul să-şi vâre sub fund carnetul de notiţe, şi

Simonetti apăru în camera de baie, fără apărătoare de soare. Nu spuse nimic. Câteva minute în şir se rezemă de uşa încuiată, stăpânindu-şi iritarea, ceea ce îl împiedica să respire normal. Hanna îşi îndreptase privirea, pe lângă picioarele ei, spre arbuştii care se legănau, şi-şi urî picioarele nemişcate.

— Cum mai gâfâi! – zise ea în cele din urmă.

— Ar trebui să-ţi îmbunătăţeşti condiţia fizică.

— Gura!

— Încetează cu gâfâitul!

— Pari aiurită. Credeam că ai căzut peste bord, că te-ai înecat, până când cineva ne-a spus că blonda se suise la bordul unui iaht cu motor. Îmi vine să te ucid.

Hanna începu să plângă. Simonetti îşi propusese să rămână activ. În timp ce spăla cada şi împăturea prosoapele ude, simţi fiori în spate. El mai fusese cândva aici. Într-o după-amiază caniculară de vară, cu ani în urmă, Zuccarelli îl scosese dintr-un grup de musafiri, îi arătase fără nicio introducere camera de baie şi îi spusese că aici poate să se retragă oricând vrea. Ca să lucreze.

— Ce cauţi aici, Hanna? Eu am stat Cândva în camera asta de baie, pe un scaun adus de mine. Ce cauţi aici? Dezgust? Ură?

Hanna plângea şi dezmierda în neştire stofa divanului. Simonetti fu atras de mâna ei dezmierdătoare, începu să se plimbe, apoi se opri la marginea fasciculului de lumină în care se întinsese Hanna. Aurul stiloului ei sclipi.

— Ce ai scris?

— N-am scris nimic – se văicări Hanna, plângâna de zor, ca un copil.

— Te cunosc. Saltă-ţi fundul.

— Nu pot.

Simonetti îşi petrecu braţul stâng pe după mijlocul ei, o săltă şi găsi, cu mâna dreaptă, carnetul de notiţe. Vru să-i dea drumul Hannei, dar trupul ei era cald şi de o moliciune copleşitoare. Găsi nişte buze neclintite, pe care vru să le readucă la viaţă, doi ochi care urmau să fie

neapărat îndreptaţi spre el, două braţe care urmau neapărat să-l cuprindă.

— Îmi vine să te omor. De ce faci asemenea lucruri? Spectaculoasă încercare de evadare! încercări de evadare. N-ai – să scapi niciodată de mine. Vrei să fii veşnic lângă mine. Iată-l pe omul din New Orleans.

Întregul trup al lui Simonetti tremura. În timp ce braţele i se plimbau pe obrajii ei uzi, se gândi la Lucia Locantro, singura femeie care se pricepuse să-i producă un şoc, aşa ca Hanna. Îşi aduse aminte cum îi petrecea aspra Lucia, în prăvălia ei, un braţ pe după umeri, pe după umerii micului ei tovarăş de joacă. Iar el începea să tremure de îndată ce ea, Lucia, îl trăgea înspre ea.

— Bună ziua, băiatule – şopti Hanna.

— Bună, bună, bună, bună.

— Îţi iei rămas-bun?

Deodată îl cuprinse cu braţele după ceafă, atârnându-se de el, în timp ce trupul i se îndreptă şi i se întinse, întocmai ca cel al fetiţei care, împreună cu două prietene, voise să cuprindă tulpina copacului de pe moşie. „Pot să-l ţin strâns exact atâta, cât pot să-mi opresc răsufla rea”, îşi zise Hanna. Îi veni ameţeală, strânsoarea ei slăbi. Simonetti se desprinse şi se duse la fereastră.

După ce citi scrisoarea, Simonetti azvârli afară carnetul de notiţe, făcu un pas înainte, se aplecă mult peste parapetul ferestrei, ţinându-se de canat, şi îi strigă signorei Pozzo că peste o jumătate de oră va fi jos, ca să ia masa. În timp ce privirea i se plimba pe terasă, simţi cum îi lunecă pe geam vârfurile asudate ale degetelor. Speriat, se retrase spre interior.

— Bine!

Simonetti se gândi la Palazzo Delmonte din Roma. Ar fi preferat să facă acum o plimbare de control prin clădire, ca să închidă ferestrele, să stingă luminile, să închidă uşile; coborî scările, ca un stăpân cam rigid, când traversă curtea de serviciu privi statuile de pe balustradă, paşii lui răsunau în bolţile clădirii porţii, se opri, ca şi cum ar fi uitat totuşi ceva, şi apoi o luă brusc la stânga.

— Bine, bine!

— Lasă teatrul – zise Hanna, trezită la realitate, pentru că Simonetti juca teatru.

— Actul următor.

Simonetti rânji când îşi aduse aminte cum hoinărise în acea dimineaţă pe strada principală din Amalfi: viaţa era în mâna lui ca o minge, Simonetti făcea cu ea ce voia. Acum, marginea căzii era o invitaţie de a-şi izbi ţeasta de ea. Deşertăciune, nebunie, un spectacol. Trupul îşi arătă sieşi propria experienţă. „Unul din spectacole eu îl numesc fericire, pe celălalt mâhnire. Ce nebunie!" între timp ajunsese la treptele căzii, se aşeză pe ele, şi după aceea apăru, ca de la sine înţeleasă, ideea de mormânt. Ca urmare, cada i se păru o excrescenţă a propriului său trup, o umflătură uriaşă.

Signora Pozzo făcuse patul în dormitor. Ca fostă patroană de pensiune, cunoştea limba paturilor folosite, înţelesese că Simonetti şi olandeza lui fuseseră fericiţi în noaptea aceea sub fresca lui Nicola Mansi. Pe ambele perne lăsase câte un bucheţel de flori albe, care erau ascunse vederii din pricina cearşafului.

Simonetti nu mai fu în stare să-şi aducă aminte de sentimentele din noaptea precedentă. Vederea dormitorului nu-i stârni decât dezgust, da, dezgust, mâhnire şi indiferenţă. Mareea patimii nu lăsase nici ea urme: camera fusese dereticată de signora Pozzo.

Simonetti se spălă pe faţă, pe braţe, pe tors, şi vorbi între timp despre concurs, despre înotător şi despre barcagiu, care îi dăduse voie, la întoarcere, să înalţe vela. Hanna stătea în faţa patului, îşi cotrobăia în valiză, şi părea să fi uitat ce caută. Făcea impresia că e abătută. Lui îi făcu plăcere mâhnirea ei. Simonetti simţi că, prin plecarea din camera de baie, luase frânele în mânăv în gând, îi trecu Hannei un pieptene de oţel prin părul ud. Ar fi preferat să nu simtă voluptatea puterii, ar fi preferat să fie liniştit, blând, prietenos.

— De ce nu-mi spui nimic despre scrisoarea mea, Andrea?

— Aştept o forfecuţă de unghii.

— A, da, tocmai asta căutam.

Hanna scotoci din nou prin bagaje, servilă, dispreţuindu-se pe sine, degustându-şi servilitatea. Şi din nou fu cât p-aci să uite de forfecuţă de unghii, cu gândul la Carlo Borromini, arhitectul care, într-un acces de furie, se aruncase pe fereastră. Găsi forfecuţă de unghii şi o puse pe marginea lavoarului. Acum nu avu altă dorinţă mai fierbinte decât să cadă în genunchi. „Calcă-mă în picioare, Andrea. Am să fac tot ce ai să vrei tu. Am să mă jertfesc. Nimiceşte-mă, desfiinţează-mă. Ah, cum tânjesc după linişte!” Ca o femeie smerită ar fi vrut să-i îmbrăţişeze picioarele.

Se întoarse la valiza cu care sosise pentru prima dată la Roma cu şaisprezece ani în urmă. Şi, când văzu că forfecuţă de unghii dispare în nara lui Simonetti, fu cuprinsă de un tremur, de parcă pielea ei ar fi fost cea atinsă de metalul rece. O dorinţă plină de teamă începu să i se mişte în vintre, de îndată ce privi muşchii braţelor şi ai umerilor lui. Simonetti îşi reteză câteva fire de păr din nări, iar la urmă mai şi smulse câteva, cu degetele, ştiind că asta o enervează pe Hanna.

— Hanna, suntem aşteptaţi. Signora Pozzo a început de ieri pregătirile pentru masa asta.

— Andrea, nu merit dispreţul tău.

Simonetti îşi îngriji în tăcere pieliţele de la rădăcinile unghiilor sale de la mâini şi de la picioare. Vârful forfecuţei se înroşi; lui Simonetti îi trecură prin cap fel de fel de reprezentări pline de cruzime. Ar fi vrut să stea liniştit, fără să-şi dispreţuiască trupul, fără să-şi dispreţuiască viaţa, tăcut, blajin, flexibil, mărinimos.

— Hanna, ce mai e de spus? Atâta timp cât perseverezi în hotărârea ta, nu mai e nimic de spus. Fii consecventă. Vrei să trăieşti ca un bărbat. Atunci n-ai decât să trăieşti ca un bărbat.

— Hanna tăcu, înfundându-se tot mai adânc în mlaştina nesiguranţei ei. Simonetti aşteptă.

— Să uităm scrisoarea – zise el deodată.

— Schimbă-ţi rochia. Vara asta am să-ţi arăt Salina. Peştera în care, împreună cu Tonni Locantro, căutam cuţitaşe, pile şi sule de obsidian. Casa. Lucia ne va primi bine. Are să vrea să folosească vatra construită de Tonni pe terasă. Femeile au grijă să gătească, bărbatul are grijă de foc. Eu am să îndes vreascuri în vatră. Cu o mătură făcută din frunze de copaci am să curăţ de cenuşă focarul. Vom fi fericiţi. Fericiţi. Noi, pe drumul cel bun. Iar în noaptea sfântului Laurenţiu, în noaptea cu stele căzătoare, vom merge la biserica din Malfa.

— Hanna plângea. – în sfârşit plângi ca un copil. Ce fericire! Aseară ai făcut pipi sub ochii mei în lavoar, veselă, veselă, şi acum plângi ca un copil. Are să ne meargă bine.

Simonetti îşi scoase din geantă o cămaşă frumoasă. „Hanna rămâne”, îşi zise el; „rămâne. Am s-o conving, am s-o frâng, am s-o dărâm până la temelie, am să fac din ea o femeie nouă”. În timp ce-şi punea cămaşa, privi pe fereastră soarele care se pregătea să asfinţească, începu să se simtă liniştea serii, vântul se potoli, norii maiestuoşi şi multicolori dădeau cerului adâncime. Deodată, Simonetti se ruşină de puterea sa.

— De ce crezi că n-ai să-i aparţii niciodată altuia?

— Întrebă el, întorcându-se înspre Hanna.

— De unde ştii? Azi-noapte ţi-am aparţinut eu ţie. Nu mai era în mine nimic care să-ţi întoarcă spatele. Peste o săptămână îţi întorc din nou spatele. Bine. Vin înapoi. Sunt ca soarele: în fiecare anotimp are altă traiectorie. Acum sunt molatic şi slab, apoi iarăşi dârz şi puternic şi cald. Soarele. Doamne sfinte, văd că >recurg la toate clişeele ca să te conving. Ce rochie îţi pui? Am să te ajut.

— Mânioasă, Hanna se duse la lavoar, ca să-şi spele faţa plânsa, dar nu şi-o spălă.

— Să nu aparţii niciodată altuia… Ce nerozie! Mii de persoane, mii de obiecte mi-au aparţinut şi eu le-am aparţinut, până în clipa în care am zărit-o, până în clipa în care am zărit-o cu dragoste. Împerechere: pentru asta trăiesc –, împerechere, împerechere şi încă o dată împerechere. Întreaga mea viaţă provine din această

nevoie. Coroana măslinului foşneşte şi eu sunt iubitul ei. Ea mă dezmiardă cu frunzele, iar eu răspund, răspund.

— Vorbe de clacă.

În oglindă, Hanna văzu un bărbat care îşi punea ciorapii, aşa cum numai Andrea Simonetti îşi punea ciorapii. Ar fi vrut să-i sărute picioarele.

— Să fii credincios – zise ea apoi, pe gânduri.

— Să fii credincios, asta nu poţi. Nu te interesează nimic altceva decât să faci dragoste. Să te lipeşti de cineva, să dai şi să iei, asta nu poţi.

— Te înşeli. Îngerul a aterizat.

— Decolează din nou.

— Bineînţeles. Ei şi? Din când în când trebuie să fiu orb. Am nevoie să fiu. Ei şi? Să fiu credincios. Acum învăţ.

— Nervos.

— Da. Ei şi? Ei şi? Are să ne meargă bine, Hanna. Suntem abia la jumătatea drumului. Taina noastră va deveni mai profundă şi mai mare, aşa cum ai scris, şi are să fie o plăcere s-o ascundem de alţii.

— Până una-alta, dă-mi o batistă, fir-ar să fie…

Hanna primi una din cele zece batiste albe pe care i le cumpărase chiar ea şi-şi aduse aminte de după-amiezile în care se lăsase dusă cu maşina, cu o geantă plină de cadouri, la iubitul ei.

— Să fii credincios – repetă ea cu încăpăţânare.

— Asta nu, poţi.

Simonetti îşi puse haina pe care şi-o cumpărase nu de mult, absolut independent.

— Trebuie să te cer în căsătorie?

— Simonetti respira greu.

— Doamne sfinte, asta e? Un peşte în plasă. Mă zvârcolesc ca un peşte în plasă. Asta e, doamnă directoare? Dovedeşte mai întâi că poţi fi credincioasă şi rămâi. De ce nu încerci? Intercalăm în circuit pe orice cunoscut, ca să găsim o carieră care să-ţi placă. Zuccarelli are să ne ajute. Putem lua cu chirie un apartament la Amsterdam. Încolo şi încoace. Am să învăţ limba ţărănească. Doamne sfinte, asta ar fi ceva. Ei şi? Rămâi…!

— Nu vrei decât să mă ai la noapte în pat. Asta e tot.

— Da, asta e tot. Mâine… Dar de ce să mă gândesc la ziua de mâine? La noapte am să te servesc, aşa cum ai să vrei. Trebuie să ai încredere în mine. Mâine ne întoarcem la Roma, în piazza Farnese, şi suim cele şaizeci şi patru de trepte.

— Andrea, nu mai pot.

— Vom vedea.

Simonetti îşi aminti că-şi propusese să rămână în mişcare; porni, dar în golul uşii dormitorului se opri din nou: în spatele lui răsunau paşi grăbiţi. În zadar o aşteptă pe femeia căreia îi plăcea atât de mult să se lipească de spinarea lui. Când se întoarse, Hanna întinsese din nou cearşaful peste pernă, iar în mână ţinea un bucheţel de flori albe. Preţ de o clipă, Simonetti fu absolut convins că o femeie ca Hanna poate să dorească atât de fierbinte un bucheţel de flori, încât acesta să-i răsară pur şi simplu în palmă. N-avea nevoie nici măcar să-i facă semn. Se duse spre ea, roşind, vrăjit de această manifestare a eternului feminin, adică: blând ea un miel. Bucheţelul de flori fu vârât ca un corsaj în reverul hainei.

Simonetti înţelesese că nu se mai putea salva nimic. Se lăsă tras la marginea patului, dezamăgit, şi privi peretele. „Ce spectacol!”, îşi zise el. „Cum de mai izbutim să facem faţă? Ce spectacol! Dar ce am fi noi fără spectacol, ce am şti? Nimic”.

— Domnule Simonetti, îţi atârnă capul.

— Îmi privesc pantofii. Cum ţi se par pantofii mei noi?

— Ţi-am mai spus.

— Mai spune-mi o dată.

— Mi se par frumoşi.

— Încă o dată.

— Ţi-ai cumpărat pantofi noi frumoşi.

Apoi tăcură. Hanna nu putu găsi niciun motiv al calmului, al sângelui rece, pe care îl simţi brusc. Calmul ei părea să indice o hotărâre. Nu luase nicio hotărâre. Încetişor, ca să nu stârnească împotrivire, îl cuprinse pe

Simonetti cu braţul pe după mijloc, cu gândul la un sarcofag de la San Clemente, la relieful perechii conjugale decedate, înfăţişată în medalion: bărbatul îşi cuprinsese cu braţul soţia.

Hanna îşi închise ochii şi văzu o fată de vreo zece ani. Se plimba pe digul râului, strângând o carte subsuoară. Căuta un loc în care să poată citi cartea. Nicăieri nu putu găsi un loc destul de frumos. Se simţi obosită, fără ţel, şi merse mai departe prin iarbă. Deodată văzu umbra unui nor care se apropia de dincolo de râu, de dincolo de dig. Inima îi zvâcnea cu putere. „Iată-l că vine, soseşte, vine. vine!”, îşi zise ea. Se opri. Norul veni repede lângă ea. Când umbra de deasupra ei dispăru, fata îşi înălţă privirea înspre nor, gâfâind, tremurând de încântare, Nu mult după aceea, fata fu iarăşi singură, şi se simţi ca mai înainte.

— Adună-ţi gândurile, Piccard – zise ea, dându-i drumul lui Simonetti.

Masa deveni o oroare. În absenţa lui Zuccarelli, nimeni nu se simţea la largul lui în acel salon plin cu antichităţi, la masa încărcată cu obiecte de cristal, de porţelan, de fildeş şi de argint. Nimeni nu înţelegea de ce signora Pozzo, în ciuda rugăminţii de a servi în bucătărie, pusese masa în salon. Nici ea însăşi nu înţelegea de ce.

Signora Pozzo îi servi pe oaspeţi, şi de îndată ce nu mai fu nimic de făcut, rămase în picioare, tăcută, în spatele scaunului ei gol. Leda mânca tot timpul cu capul plecat şi-şi umezi nările cu oţet de îndată ce-şi aminti că în acea după-amiază, în barca pescărească, înălţându-se şi coborând în albastru, îşi silise tatăl s-o sărute ca pe o nevastă. Salvatore vorbi în surdină despre un accident de maşină petrecut pe un drum care era întreţinut de e & munca Scala. Simonetti îi asculta, numai el, în aparenţă calm, dar pe buza lui de sus sclipea sudoarea, şi închise uşile terasei când lumina soarelui nu mai pătrunse în salon. Hanna purta rochia ei bleu-gri, rochia pe care o cumpărase după excursia cu iahtul lui Pittakos, şi fu servită de signora Pozzo tot timpul ultima. În gând, signora Pozzo o numi cel puţin de o sută de ori o ţiitoare, iar Sit

drum spre bucătărie, buzele i se mişcară fără să scoată niciun sunet, pentru că voia să ştie de ce ţiitoarea pângărise camera de baie tocmai în acea zi, şi de ce ea însăşi servise totuşi în salon în absenţa domnului Zuccarelli. La urmă, Hanna răsturnă un pahar cu vin roşu. Vinul roşu se întinse repede pe damasc, pe damascul lacom, şi păru că trec mai multe ore până să înceapă cineva să presare sare. Tot mai mult se simţi Hanna o străină în această societate, mai ales atunci când Simonetti îşi vârî piciorul între gleznele ei.

După masă, Hanna îşi împachetă pe loc valiza, şi-o închise cu genunchii, se aşeză pe ea ca pe un animal care trebuie îmblânzit, şi strânse curelele de piele. În bucătărie îşi luă rămas-bun de la Leda şi de la signora Pozzo – amândouă îi strânseră mâna fără să spună niciun cuvânt. Apoi se duse în grădină; vestonul de aviator îi flutura liber pe umeri.

Vântul se potolise. Soarele lumina busturile de marmură de pe balustrada micului belvedere. Deasupra mării, deasupra munţilor, şi între paravanele verzi închis ale pinilor, se aflau nori portocalii, ca încremeniţi. Pe gazoane şi pe straturile de flori, stropitoarele împrăştiau în rotocoale picături de apă. Simonetti se opri sub un copac.

Ferindu-se de el şi în tempo de marş, Hanna merse prin grădina cu mirosuri dulcegi şi umede, pe care ea nu le mai simţise. Copaci, arbuşti, statui, amfore pitite sub flori, clădiri dărăpănate, stânci pleşuve – totul părea că face parte dintr-un decor. Hanna merse pe potecile prunduite, ca să audă cum îi scârţâie pietricelele sub cizme, în capul ei nu mai era decât un singur gând: nu umbra, ci norul, nu umbra, ci norul. Deasupra piscurilor munţilor zburau păsări de pradă.

În cele din urmă, Hanna ajunse totuşi, fără să vrea, la marginea grădinii, şi se aşeză acolo numaidecât pe zidui de împrejmuire. La cincizeci de paşi se mişca mâna dreaptă a lui Simonnetti care, cu palma, dezmierda vârfurile firelor de iarbă. Chiar lângă ea, pe micul zid de împrejmuire, zări deodată o şopârlă, care stătea la soare.

„Bună ziua, şopârliţo”, zise ea în gând. „Mă vezi? Eu sunt un om. Bună ziua, şopârliţa netedă. Să te omor? Eu sunt un om”. Privind şopârla şi căpşorul ei ridicat, trupul Hannei începu să execute o mişcare oscilantă. Nu se mai gândi la nimic. Când şopârla lunecă până jos, lângă zid, Karma se uită după ea, şi când şopârla dispăru printre pietre, Hanna se sculă în picioare. După câteva secunde se auzi răsunând prin grădină vocea răguşită a lui Salvatore.

— Andrea, văd o valiză în faţa casei. Pleacă cineva?

— Da – răspunse Simonetti.

— Da, Salvatore.

Lângă copac se opri. Cu mâna dreaptă, Simonetti tot mai dezmierda vârfurile firelor de iarbă, iar cu stânga motanul care i se culcase în poală. Hanna vru să-l suduie şi să-l atingă cu pietroiul pe care îl avea în mină, dar nu putu nici să-l suduie, nici să-l lovească, atâta timp cât mângâia motanul. Simonetti îşi luă mâna din iarbă, prinse eu ea o labă din faţă a motanului şi îi căscă animalului dinţişorii. Motanul nu se împotrivi. Simonetti examină cu vârfurile degetelor lăbuţa, aşa cum examinase cândva pe terasa unei cafenele greceşti minuta lui Pepe; îşi întoarse faţa spre Hanna şi zâmbi, întocmai aşa cum zâmbise în acea dimineaţă de duminică sub portic, ca şi cum. ar fi vrut să împartă cu ea propria trăire. Hanna plecă.

La Ravello, în maşină, din ochi îi ţâşniră lacrimi când văzu că se apropie un bărbat de vreo treizeci de ani. Mergea bine dispus pe străduţă, înspre piaţa satului, cu un copil pe braţ, mândru şi fericit. Hanna găsi în geantă batista albă a lui Andrea, precum şi batista cu care îi oprise sângele la ceafă.

În amurg, conduse maşina pe curbele la 180 de grade ale drumului, care ducea în vale. Un aer cald, cald de tot, năvălea peste ea. Prin geamul de sus deschis văzu zidul de-a lungul potecii, zidurile mănăstirii, terasele cu plantaţii de lămâi. Coborî. Pereţi de stâncă. Un teren în dezordine, o familie pe o bancă sub un copac, în care erau atârnate două lampioane aprinse. Băieţi veseli, alergând pe drum, gesticulând, strigând. Hanna trecu printre ei cu maşina.

În vale era acum întuneric. În văgăună, Hanna îşi dădu seama că nu e singură pe drum. Alţi automobilişti îi atraseră atenţia asupra unui obicei sănătos: pe întuneric se aprind luminile.

Marea era goală şi netedă. Felinarele de pe cheiul portului Amalfi ardeau când un iaht pătrunse în radă cu pânzele sus. Echipajul stătea pe punte şi tăcea. La pupa, apa fremăta în jurul unui trup omenesc. Cu o oră mai înainte fusese văzut lângă un colţ de stei din faţa plajei de la Conca dei Marini un om care plutea pe mare, fără voinţă. Cu nişte cângi, ale căror vârfuri fuseseră învelite în pânza de velă, cadavrul fusese tras spre ambarcaţie. Nimeni nu avusese voie să-l atingă. Fu prins între nişte odgoane, tras în sus şi legat de cocă la pupa.

La zece fără un sfert apăru Simonetti în holul hotelului în care luase o cameră Zuccarelli. Rămase locului şi aşteptă, fără să se mişte. Îşi aminti de cântecul pescăresc pe care i-l dictase barcagiul şi îl transcria pe curat pentru Zuccarelli, când proprietarul hotelului îi puse o mână pe umăr. Simonetti îl cunoştea, dar mâna aceea rămase pe umărul lui mai mult decât de obicei sau decât ar fi fost necesar. Proprietarul hotelului îi ceru să meargă cu el, îl duse, tăcut, la etajul al treilea şi deschise uşa camerei lui Zuccarelli. În cameră nu era nimeni. Aerul, acolo, era înăbuşitor. Pe pat se afla valiza lui Zuccarelli, deschisă, iar alături costumul gri pe care îl purtase în ajun.

Simonetti tăcu, se duse la uşile balconului şi, în timp ce le deschidea, ca să lase să intre în cameră aer curat, i se păru că la marginea extremă a câmpului său vizual fuge ceva: pulpana unei mantale. Se sculă în picioare, tăcut, şi aşteptă. Proprietarul hotelului veni lângă el, îl cuprinse de mijloc cu un braţ, îi arătă digul părăsit, apoi un iaht cu vele, şi vorbi.

UN CERC ÎN IARBA

HANNA PICCARD MAI RĂMASE ŞASE SĂPTĂ mini la Roma, ca să-şi îndeplinească obligaţiile contractuale. Nu avusese nevoie decât de o jumătate de oră ca să-şi ia lucrurile din casa din piazza Farnese, fără să uite nimic,

fără să lase nimic în urmă. După ce citise în ziare că Zuccarelli se înecase, îi trimise lui Simonetti un răvaş şi îi aminti ce-i strigase Zuccarelli în acea vineri după-amiază signorei Pozzo, când sosise la vila Cimbrone: că însuşi Dumnezeu îi ştersese numele de pe diagrama vizitatorilor. Simonetti îi trimise Hannei corespondenţa. Până la plecarea ei, Hanna împărţi apartamentul ei de la San Ivo cu Ernesto Canal. În unele seri calde, ascultase acolo foşnetul perdelei de muşte, care rămăsese atârnata un an de zile.

Timp de şase săptămâni se deplasă prin Roma fără să dea de Simonetti. Urma traseele obişnuite, vizita locurile cunoscute şi nu evita decât piazza Farnese. Nici măcar nu-l zărise pe Simonetti, şi încetul cu încetul se estompă sentimentul că se mişcă în acest oraş vechi împreună cu altcineva. De faţă cu prieteni şi cunoscuţi trecea sub tăcere ruptura, ca şi cum nimic penibil nu s-ar fi petrecut. Amintirile referitoare la şederea la Roma fură ordonate; saci plini cu hârţoage fură predaţi gunoierului. Hanna se simţea uşurată, eliberată de o legătură chinuitoare; se simţea senină. Doar o singură dată fu cuprinsă într-adevăr de tristeţe.

Cu câteva zile înainte de a pleca la Amsterdam, Hanna dădu o recepţie măreaţă. Ernesto îi procurase doi ospătari tineri şi arătoşi. Vecina de deasupra pregătise mâncarea. Când se făcu întuneric, doi lăutari urcară scările cântând. Kurhajec aduse o statuie mică de piatră.

O îmbrăţişă pe Hanna şi după o jumătate de oră dispăru brusc. Hanna îl chemă la telefon şi îi mulţumi încă o dată pentru statuie.

Ca gazdă, Hanna fu mişcată de faptul că toţi cei invitaţi veniseră, că toţi erau de faţă, şi jumătate din timp se învârti printre oaspeţi cu genele pline de Lacrimi. Râse puţin, sărută şi îmbrăţişă cu atât mai mult, şi-şi turnă pahare pline. Musafirii cântară în cinstea ei. Toate ferestrele erau deschise. În timpul recepţiei purtă rochia ţărănească din Caucaz şi îl aşteptă, împotriva propriei sale voinţe, până noaptea târziu, pe Andrea Simonetti. Când se

crăpă de ziuă, Ernesto o duse într-o cameră de hotel luxos de modă veche. Acolo Hanna făcu o baie şi se vârî în aşternutul curat. Ernesto rămase cu ea până o văzu adormită.

Biroul următor se afla la Rotterdam. Într-o clipă amiază de început de toamnă fu chemată la telefon de Dita van der Waals.

— Cum îţi merge, Hanna?

— Bine. Zece cargouri în cursă.

— Ce faci? Ai un pic de timp?

— Stau cu picioarele în coşul de hârtii şi mă uit pe fereastră. Priveliştea e superbă.

— Pune-ţi picioarele pe pardoseală.

— Ce-i cu tine?

— Am aici o scrisoare de la italianul tău.

— Nu fi dispreţuitoare, doamnă Van der Waals. Ştii foarte bine cum îl cheamă.

— Mă adaptez felului tău de a vorbi, micuţo.

În trenul spre Amsterdam, Hanna citi pentru prima dată de săptămâni de zile un ziar italienesc, iar din tramvai văzu pe Rokin o haină care semăna leit cu unul din cele două vestoane ale lui Simonetti.

„Bună, Hanna. Aici, pe colinele de la Sutri, mai e încă foarte cald. Numai sub stejari, iarba nu s-a uscat. Azi dimineaţă am simţit pentru prima dată izul toamnei.

„Aseară au plecat ceilalţi: Joe, Rosa, Joey, Leda, Laura, Pepe, doi băieţi, proprietarul galeriei, broasca ţestoasă. Acum am să pot în sfârşit să încep să mă re laxez. Joe se credea centrul grupului şi nu devenea atrăgător decât abia după ce uita asta. Rosa era (şi este) însărcinată şi şi-a pus mâna pe burtă. Joey s-a îndrăgostit de un băiat. Leda s-a prefăcut că e îndrăgostită de prietenul acelui băiat, dar a flirtat de preferinţă cu Pepe. Laura a fost geloasă două săptămâni pe soră-sa, fără să-şi dea seama. Pepe îl evita pe pândarul de lemn dintre stejari, pe care înainte îl cinstea cu ofrandele lui. Cei doi băieţi doreau să facă impresia că se plictisesc, şi până la urmă s-au plictisit cu adevărat. Proprietarului galeriei nu i-a mers telefonul

timp de cinci zile. Broasca ţestoasă stătea la soare; era singura care n-avea niciun motiv să se autochinuiască.

„Aceste două săptămâni mi-ar fi plăcut mai mult dacă aş fi putut să fiu ceva mai indiferent.

„Acum patru luni te-am văzut pentru ultima dată. Stăteam sub copacul meu, m-am uitat într-o parte şi te-am văzut: cu vestonul de aviator pe umeri, cu o piatră în mină, având ca fundal pinii. Acum aproape patru luni. Încă îmi mai simt cavitatea bucală de îndată ce mă gândesc la tine.

„Ceea ce a păţit Zuccarelli sub apă şi care ar putea fi întunecatele, tainicele, dedesubturi ale morţii sale, ai citit probabil în ziare. Într-adevăr, Dumnezeu însuşi i-a şters din diagrama vizitatorilor numele, ceea ce Zuccarelli aşteptase ani de zile. A fost accident? Sau sinucidere? În locul în care a plonjat a fost găsită statuia de bronz a unui bărbat, o statuie antică, absolut intactă. Poate că Zuccarelli văzuse braţul care depăşea nivelul nisipului. Oraşul Neapole cere statuia, Amalfi o are şi o ţine ascunsă de autorităţi. Un proces. Praf. Este suflat şi împrăştiat. Se aşterne din nou. Câţiva membri ai familiei lui Zuccrelli nici nu i-au acceptat testamentul, nici nu l-au respectat, şi au depus o plângere împotriva fabricantului ochelarilor săi de scafandru. Sticlele ochelarilor de scafandru n-ar fi trebuit să crape niciodată la paisprezece metri adâncime.

„Noaptea de duminică spre luni am petrecut-o lângă cadavrul lui Zuccarelli, în tovărăşia lui Salvatore. Zuccarelli era întins pe o masă; avea gura deschisă. Toată noaptea au ticăit picăturile de apă căzute pe pardoseală.

La perete fuseseră înşirate cincizeci şi şapte de strapontine. Salvatore stătea pe al cincizeci şi şaptelea scaun, fuma, şi a adormit. Eu stăteam în picioare la fereastră, şi priveam munţii negri din spatele oraşului Amalfi. Când s-a crăpat de ziuă, haosul emoţional din trupul meu a devenit mai puţin copleşitor, mai suportabil. În cele din urmă am putut să observ relativ liniştit şi simţămintele care mă răscoleau.

„Fratele lui Zuccarelli mi-a cerut să-l secondez la punerea în ordine a moştenirii şi a celorlalte treburi. Am

luat asupră-mi această sarcină; voiam să fac ceva. Părea că nu cunosc încă decât prea puţin lăcomia omenească. Două luni de muncă grea în diferite case, descoperiri penibile, şi în fiecare seară îmi era dor de apropierea ta. Vila Cimbrone şi colecţia de obiecte de artă au devenit proprietate de stat şi vor putea fi vizitate în lunile de vară. Signora Pozzo şi Salvatore se pot numi aşadar de aci înainte funcţionari. Am acceptat două tablouri şi le-am vândut, ca să pot continua restaurarea casei de la Sutri. Capul arhaic de femeie, pe care l-am găsit pe crengile înflorite, se află în camera mea de lucru. A fost dinainte al meu. După multă ciorovăială, Zuccarelli a fost exhumat şi reînhumat în cavoul familiei: o copie, o mică şi caraghioasă copie a unui templu roman. Capitelurile coloanelor porticului se află la înălţimea ochilor privitorilor. Transpirat, plin de reculegere, dar şi de exuberanţă, şi cu capul plecat, am stat în cavou şi m-am gândit la Groucho Marx: scena în care el e în vizită la liliputani. Cunoşti filmul? Camera şi mobilierul au fost proiectate anume pentru liliputani. Groucho Marx stă aşadar tolănit pe canapeaua mică, ajungând cu capul în tavan, lângă un fotoliu care abia îi ajunge până la genunchi.

„Aseară am stat în întuneric pe terasă, ascultând foşnetul măslinilor, şi mi-am adus aminte de după-amiaza în care ne-am întâlnit pe neaşteptate în casă şi am stat împreună un ceas în pat. Leda a venit acasă, s-a uitat printr-o crăpătură a urilor glisante şi a văzut două spinări şi un singur trup, nemişcat. Trapa mezaninului a fost închisă cu un pocnet. În timpul mesei am văzut-o apoi, încântată, candidă. Încordarea dispăruse dintr-odată. Leda a roşit, a râs, s-a simţit părtaşă a fericirii noastre. Seara ne-am plimbat încet prin oraş. De îndată» ce am ajuns acasă, m-am aşezat la masa mea. Timp de o jumătate de oră mi-au curs din mina versurile. Cu greue am ţinut pasul cu ele. Am ajuns la pasajul în care poetul se identifică în poem cu marea Mediterană şi vorbeşte despre morţii pe care i-a înghiţit: marele Pompei pecoasta Egiptului, un trup fără cap, pilotul englez a cărui paraşută nu s-a

deschis, doi pescari a căror corabie a fost sfărâmată de balena ajunsă în apele din apropierea Bizanţului, sclava tracă ce s-a aruncat de deznădejde peste bord, şi bineînţeles Cola Pesce. Marele meu poem va fi publicat şi va apărea la începutul lui septembrie. În a doua jumătate a vieţii mele voi înflori.

Rosa susţine că privirea mi s-a modificat; şi alţii susţin acelaşi lucru. Din felul în care mă interpelez pe mine însumi şi din afecţiunea celorlalţi deduc că am devenit mai blajin, mai prietenos, mai puţin neîndurător, mai drept. O anumită cruzime şi duritate n-au să-mi lipsească niciodată. Simt asta când despic lemne. Apuc lemnul şi îl supun voinţei mele, iar lemnul mă spintecă şi mă supune voinţei lui. Din acest motiv, lemnul şi cu mineţinem unul la altul. Bună ziua, Hanna. În unele zile ştiu că am să trăiesc la o adâncime mai mare. Lumea se mişcă, eu mă mişc, totul e o harababură, dar eu văd evenimentele mai puţin în timp, le trăiesc mai puţin temporal.

Totuşi a venit amiaza, vremea de a întinde caietul pe pat. Pe peretele opus patului e atârnata coala mare de hârtie a Ledei, opera de artă cu care, pentru mine, şi-a luat rămas-bun de la copilărie şi de la lumea în care îi masam picioarele. Culorile sunt bune şi de o strălucire copleşitoare. Sunt mândru de ea. Ei îi e ruşine din pricina ictei care stă întinsă în pielea goală sub un copac şi se uită la un cap ieşit din mare. Foarte mulţumită e numai de rupturile din alb, în spetele cărora sunt lipite ziare, ziarele din ziua în care a fost găsit cadavrul lui Moro. În spaţiul dintre ea şi înotător a mai lipit până la urmă şi nişte litere, şi nişte cuvinte. E un strigăt, un salut. Sunt cuvintele cu care îmi iau rămas-bun de la tine. Te salut, Hanna. Hes la mă la tai”.

„Bună ziua, Andrea. Şi în Olanda e cald încă. Îţi mulţumesc pentru scrisoare. N-am putut să-ţi scriu. Ori nu aveam nimic de spus, ori atât de mult, încât nu ştiam cum să încep. Am avut şi prea multe pe cap. La două zile după înapoierea mea la Amsterdam m-am îmbolnăvit. Totuşi, în

decurs de o lună mi-am revăzut toţi prietenii şi cunoscuţii. Toţi au fost de părere că par acum mai coaptă.

„Lucrez pentru câtva timp la Rotterdam, la biroul de navigaţie al unui unchi, omul care acum cinci ani m-a apucat de ceafă, m-a dus de-a dreptul la biroul lui, şi acolo m-a încărcat cu treburi. Să organizez; de asta n-am grijă. Port tocuri înalte şi trec pe culoare cu viteza prescrisă unei secretare. Nu de mult mi-am însoţit unchiul la Basel, ca să perfectăm un contract gras. În ultimul moment, tratativele au devenit foarte captivante. Sra vorba de milioane. Acum ştiu totul despre cargouri. Şi mi-e dor de tine. Uneori trag un sertar al biroului meu ca să văd dacă nu cumva eşti acolo.

„Între timp sosesc diferite solicitări pentru diferite funcţii de conducere la diferite întreprinderi şi la diferite instituţii publice. Textele publicitare sunt îngrozitoare. Un prieten mă învaţă acum şi limba şi codurile de comportare ale funcţionarului. Cât spaţiu decizional am. Uneori sunt geloasă pe frăţiorul meu din Australia.

„Între timp sunt în căutarea unei case cu multă lumină. Îmi împart pâinea cu domnul Brest. M-a aşteptat trei ani şi e fericit. Evidenţa cu care s-a realizat această reahiturare mi se pare a fi un semn bun. Îl cunoşteam încă de pe când mai era în funcţiune fabrica de cărămizi. Eu am rămas aceeaşi. Nu înţeleg nici eu asta, dar aşa e. Între timp (totul între timp) n-am fost încă în stare să citesc în corectură marele tău poem. Să-l citesc temeinic şi să-l înţeleg, vreau să spun. Îl ţin în sertarul pe care îl deschid uneori. Îmi prăpădesc stiloul. Fac o mică pauză.

„Iată-mă iarăşi. Aici e o zi liniştită, calmă, de toamnă. Un cer de un albastru pur, căldură înăbuşitoare, ceaţă între frunzele copacilor. M-am dus la muzeul Mauritshuis, de la Haga, ca să văd un tablou al lui Rembrandt; Saul şi David. L-am privit cel puţin de o sută de ori. David cânta la harpă, Saul îşi şterge lacrimile de pe faţă.

pe şold şi în îndoitura braţului său drept se află suliţa. Frumos. Altceva nu ştiu ce să-ţi spun. La înapoiere mi-am adus aminte de o maximă a lui Canetti: Nur ein Bild

kann einem ganz gejallsn, aber ale ein Mensch. Der Ursprung der Engel. Mi-am notat aceste rânduri, pentru că te-am numit atât de des «înger». În ochii mei ai fost uneori pur şi simplu un înger, voievodul meu ceresc, cel pe care l-am căutat întotdeauna. Filosofi. Nimeni n-a văzut vreodată un filosof fericit.

„Sunt tot mai revoltată. Ah, dacă aş putea să stau un pic lângă tine în bucătăria casei de ţară, la indestructibila masă de bucătărie, pe taburetul meu, în liniştea acestei după-amiezi, şi să te privesc în timp ce tu te afli sub duş. Nu se mai poate. Mi-am chinuit creierii cu întrebări, Andrea. Dragoste pământească şi cerească. Cum să recunoşti şi să însufleţeşti aceste două în dragostea pentru una şi aceeaşi persoană. Mi se pare cu neputinţă. Luni de zile mi-am chinuit creierii cu întrebări. Nu există decât o singură soluţie: am să fiu nevoită să accept moartea în viaţă.

„În noaptea care a urmat lecturii scrisorii tale, am avut un vis, pe care l-am visat de mai multe ori la Roma. Nu-mi place să povestesc altora vise. Un om trebuie să poată să tacă. Dar ce mai contează?

„Sunt în casa de la Sutri. Aşteptând să vii tu, deschid ferestrele salonului mare, plină de bucurie. Apare o rândunică, şi strig: «Rândunico, rândunico, bună ziua, rândunico!» Pe o bucată de hârtie scriu: la paznicul de lemn. Pun răvaşul pe pat şi cebor cortul. Când trec prin curtea de serviciu, merg pe pantofi foarte înalţi, întocmai ca actorii din tragediile greceşti, când joacă roluri de zei. Salut soarele şi uneltele agricole ruginite din magazie, între stejari mă descalţ. În picioarele goale dansez în jurul paznicului de lemn şi-mi scrântesc o gleznă în iarbă. Iarba îmi zgârie picioarele. Aşa trebuie. Dansez până-mi pierd răsuflarea, şi apoi mă culc în faţa statuii de lemn: pe o parte, cu picioarele îndoite, cu mâinile între pulpe, întocmai aşa cum îmi plăcea să stau şi în pat când eram fericită şi te priveam.

„În sfârşit aud motorul maşinii tale. Vii spre mine. Eu mă prefac că dorm, şi simt cum îmi lunecă ochii tăi peste

trup. Printre gene văd că te descalţi înainte de a călca: în cerc. Te aşezi fără să mă atingi. Stai liniştit, cu ochii în pământ, şi dezmierzi cu palma vârfurile firelor de iarbă. În jurul nostru se află deodată icuri de lemn şi funii. Apoi îmi deschid ochii. De îndată ce ne privim, suntem în pielea goală. Pe trupurile noastre se mişcă desene de lumină şi umbră. Eu aştept şi mor de frică, transpir abundent, mi-e ruşine, n-am stat niciodată culcată aşa, năduşind, în apropierea unui bărbat. Bucuria mi s-a spulberat, te urăsc, e îngrozitor cât de mult te urăsc. Între timp simt căldura, incandescenţa trupului tău, ca şi cum m-aş afla, lângă un foc. Aştept, scăldându-mă în sudoarea rece; tu aştepţi, fierbinte. Devine cu neputinţă să mai rămânem amândoi în cerc, dar rămânem. Eu ştiu că tu ai să mă gâtui cu un prosop. Eu pot să ies din cerc, dar nu vreau. Ştiu că pot să mă trezesc, dar nici asta nu vreau. Restul nu ţi-l mai spun.

„Ar fi trebuit să ne chemăm unul pe altul, Andrea, atunci, în arena teatrului etrusc de la Sutri. Aşa cum aut făcut alde Kurhajec. Am trecut pe poartă, am stat în mijlocul arenei şi am tăcut. Te salut. Despică lemnele l”.

Notă

1. Versurile puse ca motto la începutul cărţii sunt extrase din opera poetei elene antice SAFO. Traducerea engleză este extrasă din volumul: MARY BARNARD, Sappho, a new translation, Berkeley / Los Angeles, 1958.

2. Versurile de la pag. 291 îi aparţin lui JOHN DONNE.

3. Versurile de la pag. 340 sunt extrase din Divina Comedie de DANTE (Paradisul, cântul I, vs. 7 – 9). Textul original italian – perche appressando se al suo distre, r. ostro inteletto şi profunda tanto che dietro la memoria non puoire.

SUMARUL

Partea întâi
PRINTRE COLOANE 6
WN CONTRACT... 12”.
ÎN ZONA MARILOR FLUVII 22
GUARDI ŞI P.L. TAK 35

O PARTIDĂ DE IAHTING 50
LA CHESTIUNE... 62
SCAFANDRUL DIN MESSINA 80
AM SA TE FRÂNG 90
Partea a doua
SCÂNTEI ÎN APĂ 102
NOAPTEA CU STELE CĂZĂTOARE 121
ÎN NORI 132
RĂPIREA... 143
ÎN SPATELE FRESCEI 157
PE SCARA TREBUIE SĂ URCI CU SPATELE 170
LECŢII DE ARTA 183
FĂRĂ MÂINI 197
TORSURI... 218
NĂSCUT DINTR-O FEMEIE 243
NU ÎNOATĂ NIMENI ÎN MARE 263
SCRISORI 284
SACRILEGIU 293
A VEDEA LIMPEDE 305
UN VIOLENT CURENT DE AER ÎN CATACOMBE 334
BRAŢUL... 345
NEAPOLE-CAPRI-NEAPOLE 363
NU UMBRA, CI NORUL 381
UN CERC ÎN IARBA., 397
— REDACTOR: MIRCEA BUCURESCU Tehnoredactor: ELENA DINULESCU Coli tipar: 25, 5 Bun de tipar: 11 iunie 1990

Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918” Str. Grigore Alexandrescu nr. 89 – 97 BUCUREŞTI ROMÂNIA